

ORHAN KEMAL

Vukuat Var

TÜRK EDEBİYATI - roman

epsilon

VUKUAT VAR!
ORHAN KEMAL

Recai Efendi Cocuk Kutuphanesi

Taneleri fındık iriliğindeki kehribar tesbihini sıkırdatarak Kurukopru'de, berber Kurt Resid'in dukkanından iceri giren Cemsir, kapıda bir an durdu.

Berber Resit o sıra gozunde gozluk, yaprakları lime lime olmus Kankalesi Cengi'ni kimbilir kacıncı kez okumaktaydı. Kendini kitaba kaptırmıs, sallanıyordu.

Cemsir'in iceri girdiğini gorunce, gozluğunu telasla cıkarıp kalktı:

— Buyur ağa! Cemsir iceri yurudu:

— Esselamunaleykum!

— Vaaleykumusselaam..

Bir doksan boy, yuz kilonun ustunde ağırlığıyla Cemsir, keyifli gozukuyordu. Ucları kulaklarına varan kapkara, pırıl pırıl bıyığıyla, ayna karsısına gecti. Kendini, daha cok da koc bıyığını uzun uzun gozden gecirdikten sonra, berber Reside dondu, biraz gec, sordu :

— Keyfe te hose? Kupkuru Resit:

— Hose, dedi. Hose kurban!

— Hele ver su zıknabutları..

Berber Resit cekmeceden el aynası, cımbız, bı-yıkyağı kutusunu aldı, getirip Cemsir'e verdi.

Cemsir alcak bacaklı hasır iskemlelerden birine bağdas kurarcasına oturdu ilkin, olmadı. Aynayı oraya koydu olmadı, buraya koydu olmadı. Birden sinirlenerek, icat edene soğdu.

Resit:

— Ver ben tutuyum ağa, dedi.

— İstemez.

Yanıbasındaki iskemleyi cekti, ayaklarını dayadı, yuzunu daha cok da bıyığını en iyi gorebileceği bicimde

aynayı dizleri arasına yerlestirdi, bıyığını bura bura, yağı bıyığa yedire yedire yağlamıya basladı.

Berber Resit'se, elinde gozluğu, Cemsir'i hayranlıkla seyrediyordu. Erkek dediğin boyle olurdu iste.

Enine, boyuna, alımlı calımlı, koc bıyıklı..

Bir ara Cemsir:

— Bizimki, dedi bakmadan, yeni bir tane yakalamıs!

Yesile calan kupkuru avurtları, ufacık ufacık kara gozleriyle Resit, kurnazca guldu:

— Helal olsun. Sen onun yerinde olsan., hi? Hakarete uğramıs gibi sertce dondu:

— Niye? Bana ne olmus?

— Ne olacak? Onnan bir misin sen?

— Birim ya, ne var?

— Aho, birmis. Kalubela'nın Cemsir'i kuzularla kırpılsın da gule gule patla!

Cemsir kaba kaba gulerek basını sal adı. Doğru . soyluyordu galiba Resit. Enine, boyuna, koc bıyığına karsın, gencliği ucup gitmisti. Onun gencliği oysa...

"Dorduncu Ordu" diye anılan Doğu'da, bundan tamam otuz bes yıl once., on yedisini surmekteydi o zaman, oğlu Hamza kadar. Belinde Trablus pusu, ayaklarında kanarya sarısı yumurta okce yemeniler, bacağında cep ağızları sırma islemeli, İngiliz laciverdinden salvar, hatta sırtında tozkoparan cepken...

Denin bir ic gecirdi.

Berber Resifle ta o zamanlardan arkadastılar. Azbucuk hısımlıkları da vardı ya, dostlukları her seyin ustundeydi. Bir fındıkları bile olsa kardes payı paylasırlar, birine yan bakılsa oteki bunu kendine sayardı. Bes ictikleri ayrı giderdi.

Gunun birinde akıl arına İstanbul'a gitmek geldi!

Cemsir'in babası ora toprak beylerinden, halli mal ı bir ihtiyar, kırkından cok sonra kazandığı

Cemsir'iyle,

Cemsir'inin kafayı cekip cekip karıların, kızların ardında dolanmasıyla gururlanırdı. Oğlunun il aki İstanbul'a gitmek icin ayak diremesine dayanamadı, kemerine yuz kırmızı altını kendi eliyle dizdikten sonra, Residi kıyıya cekti:

— Cemsir'im sana emanet. Govdesine bakma, mukayyet ol. Selametle gidin, selametle donun.

Donuste oğlumu senden birtamam isterim ha!

O zamanlar berber yanında calısan Resit, birbirine cok yakın ufacık gozlerini kırpıstırarak:

— Hic merak etme dayı, dedi. Avel Al ah, sonra ben. Cemsir'in kılına bile halel gelmezi Gelir mi, gelmez mi., orası henuz belli değildi yaslı adam icin ama, oğlundan ayrılmak cok ağırına gidiyordu. Bu icat da nerden cıkmıstı, ah nerden? İstanbul nireydi i , Dorduncu Ordu nire? Kus ucmaz, kervan gecmez yol ardan, dağları, bel eri asıp varacaklardı İstanbul'a. Ya varamazlarsa? Ya baslarına bir

is gelirse? Ya oğlunun, canından cok sevdiği Cemsir'inin kanlı gomleğini getirirlerseydi?

Gozyasları icinde oğlunu kucaklayıp:

— Baba kurban, dedi, baba hayran boyuna posuna. Gitmesen daha iyi amma, madem taktın ak!ı-na, var git sağlıcağla. Amma, gelirken de sut beyaz İstanbul avradını koluna takıp getirmelisin!

Sut beyaz avradın sozu mu olurdu canım?

Babasının fırlak damarlı kuru elini opup, yanında kopekten cok daha bağlı Resit, memleketten cıkmıstı.

Cıkıs o cıkıs!

İstanbul'a ayak bastıklarının ertesi yılı Birinci Dunya Harbi patlamıs, ondan sonra da babayla oğul birbirlerine hasret kalmıslardı.

Anası yoktu, kardesi yoktu. Emmi, dayı, hala, teyzeleri vardı ama, emmi, dayı neyse, "Karı kancık takımı" dediği halasıyla teyzelerini hesaba kattığı yoktu. Hatta guzelliğiyle un salmıs kucuk teyzesinden

oturu utanır, isterdi ki yakınları cirkin, yadırgı-larsa guzel, tevatur guzel olsunlar!

İstanbul'a ayak bastıklarının ertesi gunu, Sirke-ci'den Bahcekapı'ya inerlerken, carsaflı kadınlara rastlamıslardı. İclerinden biri pecesini kaldırıp Cem-sir'e hayranlıkla baktıktan sonra, kendini tutamamıs,

"— Massal ah" demisti, ≪]kırk bir kerre.. seni yara-dana kurban olayım"

Ne care ki Turkceyi pek az biliyorlardı. Kadının dediklerini anlamamıslar, anlamayınca da uzerinde durmamıslardı. Oysa kadın

sut beyazdı, uzun kirpikli iri gozleri, istah verici etli dudakları, ufacık ağzı

vardı. Hani isi gucu bırakıp ardından gitseler, kadın arkadaslarından ayrılıp Cemsir'in pesine duser mi duserdi.

Tahtakale'de hemserilerinin yanında eyiesiyor-lardı.

Tahtakale de, Tahtakale'ydi hani o zamanlar!

El ustunde tutularak yatıp kalktıkları Sadırvanlı otelin havuzu basında hazırlattıkları icki masasına kuruldular da ikiser kadeh attılar mı, Cemsir'in seyrine doyum olmuyordu: Pence pence yanaklar hafifce

buğulanıyor, yeni terlemis komur karası bıyık, uzun kirpikli, kudretten surmeli kara gozleriyle masalların

"Hazret-i Yusuf" u olup cıkıyordu.

Derken calgılar, cengiler.. Tahtakale esnafı icinde kulanparalığı sanat haline getirmis erbap cevrelerini alıveriyor, baslıyorlardı hep birlikte demlenmeğe.

Havuzbası alem oluyordu cok gecmeden., bir yanda calgılar calınır, cengiler kıvrım kıvrılırlarken, ote yanda kulanparalar cekisir, Cemsir icin, Cemsir'in askına ana avrat kufurler gırla gider, daha olmazsa tabancalara sarılınarak havaya altıpatlarlar bosaltılırdı. Bir Yanaki vardı, terzi Yanaki uzunoğlu..

Sultanın

reaya kul arından. Su icse sarhos olurdu Cemsir'in karsısında. Kendini bildi bileli Rum, Arnavut, Bosnak, İtalyan oğlanlarıyla dusmus kalkmıs, sarraf babasından kalma altınları mahbup meclislerinde deve yapmıstı da, omrunde Cemsir gibisine rastlamadığını acık acık soyler, Cemsir'den de odu kopardı.

Delikanlı yakısıklıydı falan ama, o kadar. Oturulup icilsin, yuzune bakıla bakıla goğusler yumruklansındı.

İs el pesrevine dokulmeye basladı mı, "Dorduncu Ordulu"dan cok Resifin nevri donuveriyor, el beldeki

altıpatlara gidiveriyordu.

"— Ye beni!" diyordu Yanaki Uzunoğlu, "ye beni be Cemsirakimu. Vre gordu ben cok guzel delikanlı, ma sen baska be yahu"

O zamanın Tahtakale'si.. kimkime? Zaptiyeler, polis, bekciler altıpatlar sesine kossalar bile, cok gecmeden herhangi bir "Vukuat"

olmadığını gorunce, kendilerini kaptmveriyorlardı havuzbası
alemine.

Hava coskun, Mastika, ya da Duziko'lar diledi-ğince etkin olsun. Berber Reside vızgeliyordu. Cem-sir'e satasmalar azıttı mı, ufacık ufacık gozleri hemen cakmaklanıveriyor, nevri donuveriyordu. Arada mahsustan yaratılan ictenlik anları da olmuyor değildi. Orneğin, serefe kadehlerin kalktığı, naraların atıldığı, goğuslerin kıyasıya yumruklandığı anlar... Pirlerden biri Cemsir'in guzel iği karsısında kendini tutamayıp Cemsir'e sarılıverdi mi, Resifte safak atıveriyor, atıverince de araya girip, kırk sekiz kilosuy-la etli butlu Cemsir'i koruyordu.

Daha sonra zil-zurna kalkılıyor, basta Cemsir'le Resit, arkalarında Yanaki Uzunoğlu'yla butun erbap.

sarkılar maniler icinde karsıya geciliyor, Galata, ya oa Yuksekkaldırım altust ediliyor.

Nereye gidilirse gidilsin, ne olursa olsun, Resit her zaman Cemsir'in kolundadır. Mevsim kıssa, vıcık vıcık

sokakların kaypak camuruna, yazsa tozuna toprağına batıla cıkıla gidilir, genelevlerin altı ustune getirilirdi.

Sevdiği icin gozunu budaktan sakınmayan, guzelliğiyle namlı, zevk ehli, vefakar orospular vardı. Gece yarıları, hatta sabahlara kadar Mastika'nın alası icilir, Ascı Pandeli'nin kendi elleriyle hazırlayıp getirdiği midye tavaları, buğulama levrekler, cesit cesit kızartmalarla salataların her turlusu buyuk bir istahla yenilip yutulurdu.

Yakıcı guzel iğiyle unlu bir Eleni vardı. Cici derlerdi kısaca. Oyle her onune gelenle cıkmaz, kulhan karı.

İste bu kulhan ve hovarda karı, Cemsir'in dostuydu. Daha doğrusu, Cemsir'e oylesine vurgundu ki, beyler, pasalardan sızdırdığını Cemsir'e yedirir, kafayı cekti mi de zıvanadan cıkıverirdi:

"— Of Zemsi ir, ye beni Zemsirakimu!"

Boyle zamanlarda dunyadan pervası yoktu. Kendini Cemsir'in kucağına bırakır, her ikisine de imrenen, hayran bakıslar onunde genc adamın boynuna sarılır, rakının alevinden halvet kızılına calmıs terli yanaklarına ufacık dudaklarını yapıstırarak onu emer, ayıba falan aldırıs etmezdi. O kadar ki, sayet Resit

araya girip, basları donmus sevgilileri kendilerine getirmese, daha ileri gidebilirlerdi. Ama Residin iki suluğu hatırlatan kasları catılıp da, ofkeli sesi yılan ıslığı gibi fıslayınca, Cemsir de. Cici de kendilerine gelir, derlenip toparlanırlardı.

Birinde Cemsir'le gene uzun uzun oynasıp, onun hayran olduğu yuzune baka baka ağlamıya baslıyan Cici, "— Zemsir" demisti, ≪]oldur beni Zemsir!"

Gozune Resit ilisince de, "— Ama o, o sok fena. Getirme bir daha nolursun Zemsi r!"

O zaman, iste o zaman isin rengi değisivermisti. Yakıcı bir erkek guzeli, ama kocaman bir budaladan baskası olmıyan Cemsir, alev dokunmus ispirto gibi parlamıs, kendini karyoladan atarak, giysilerine sarılmıstı.

Gidecekti, bir daha gelmemek uzere gidecek, Cici'nin yuzune bir daha bakmıyacaktı!

Kadın'sa anlamıstı falsosunu. Kırdığı potu duzeltmek icin Cemsir'in eline ayağına dusmus, kendini yerden yere atarak gitmesini onlemeye calısmıs, beli kırık yılan gibi, Cemsir'in ayakları altında surunmus, inlemis, yalvarmıstı.

O gunden sonra Resit bas tacı edilmisti. Gunun birinde de hic beklenmedik bir sey: Ci-ci'nin maması

elli

beslik Kalyopi, Cemsir'in sofrasında Cemsir'e baka baka kendinden gecmis, istavroz cıkararak: "— Oh Zemsir, kurban olayım sana. Bitirdin beni" demis, porsuk derilerini titrete titrete delikanlının boynuna sarılıvermisti. O zaman, iste o zaman Cici'nin gozleri donmus, onundeki bira sisesini kaptığı gibi...

O gunden sonra ne mama, ne de Cici iflah olmamıslar, biri hastahanede, oburu hapishanede mumlar gibi eriyerek, ortalardan silinip gitmislerdi.

Cemsir'e goreyse hava hostu. Cici gittiyse Ef-tahiya vardı; Eftahiya olmazsa Marika. Marika fazlaca sismansa Despina, Benli Nigar, ya da pasa kızı Selma! Ama en cok, Sisli, Nisantası, Buyukada, Kadıkoy'un gunes gormemis dilberleriyle duser kalkardı. Hemen hepsi de neleri var, neleri yoksa yedirirler,

bu yuzden de hemen hemen hic calısmazdı. Dunyaya yemek, icmek, sırtustu yatıp guzel alem yapmak icin gelmisti sanki.

Kadınların ardından kosmaz, tam tersi, kadınlar onun ardından seğirtirlerdi.

Arada konaklardan birinin alt kat kafeslerinden biri usulcacık kalkardı. Cemsir durur, soyle bir bakar, sonra yoluna koyulurdu. Ustyanı Reside kalmıs bir isti. Resit uygun gormusse her sey olurdu.

Gormemisse, yoluna altın doseseler bos.

Cemsir isini bitirmisti. Aynayla otekileri geri verdi.

Arkadasını ovucunun ici gibi bilen berber Resit, Cemsir'in gene oanının sıkıldığını anlamıstı.

Kurtce sordu :

— Hayrola., ne var?

Cemsir icini kahırlı kahırlı cekti:

— Efkarlandım.

— Neye?

Cemsir, caddeden gelip gecenlere dalmıs susuyordu. Neyesi var mıydı? Resit bilmiyor muydu? Otuz bes, kırk yıl once sımsıkı, kutur kutur, pırıl pırıl bir elma kadar sapasağlam olan Cemsir, artık yorulmustu. Ne zaman ayna karsısına gecip kendine baksa, eski diriliğinden iz kalmadığını gorerek efkar-lanır, pek pek:

— Avratlar yedi beni Resit, derdi, yedi bitirdiler tum!

Boyle olduğu halde, hala dort karısı, dort karıdan sayısını kendinin de bilmediği, yirmi kadar irili ufaklı

cocuğu vardı. Karılarından en buyuğu Kurt, ikinci Arnavut, ucuncu Arabusağı, en kucuğu de Bosnak'tı.

Karılarının dordu de ardından suruklenmis, Cemsir'in yoluna saclarını supurge etmislerdi. Oysa, dordu de cevrelerinin en guzel eriydiler; ardlarında suru suru hayranları vardı. Vardı ama, değil hayran, asık, sevdalı, sırasına gore analarını, babalarını, hatta cocuklarıyla kocalarını tepip gelmislerdi. Gelmisler, Cemsir'in koynuna girip cıkmıslar, gebe kalmıs, doğurmuslardı. Zaten hep boyle olurdu bu. Kadınlar gebe kalır, kendi kendilerine doğurur, cocuklar yasar, yasamaz, yasıyanlar da adeta Cemsir'in dısında, kendi kendilerine buyurlerdi.

— Aaaaaamaaaan, derdi, yasıyan yasar, olen olur. Cenabıallah değilim ya!

O boyle dusunurdu ama, kadınlarla coouklarsa onun ustune titrerlerdi adeta. Besiden gerilmis bir boğaydı o. Gozalıcı, pırıl pırıl taslı altın yuzukler bulunan ellerini arkasına koyarak "Kulunc kıra kıra"

mahalleden gecmez mi, pencerede hemen kadınlar belirir, arada soyle konusmalar olurdu :

"— Boğa geciyor"

"— Aygır.."

"— Enseye hele enseye!"

"— İlahi boyun devrilmeye emi?"

"— Niye? Varsın devriliversin, nolurmus?"

Sinirli bir kocakarı hemen atılırdı:

"— Tobe de kız"

"— Niye?"

"— Nasıl dilin varıyor da soyluyorsun?"

"— Neden soylemiyecekmisim? Az canlar mı

yaktı?"

"— Yaksın, helal olsun ona hersey. Tu tu tu... kırk bir kerre massal ah"

Ve kahkahkalar.

Bu konusmaları Cemsir'in isittiği de olurdu. İsitir, doner bakar, guler, sonra da tohumlu pamukların tohumundan ayrılma isinin yapıldığı Cırcır fabrikalarının arkasındaki aralığa ağır ağır yururdu. Burada karılarından biri, ayı inine benzeyen, ılık ılık gubre, is, genzi tırmalıyan acızeytinyağı ya da sidik kokan izbelerden birine girer, kendini bir kosedeki mindere bırakır, iri taneli sarı kehribar tesbihini cıkarıp, baslardı sakırdata sakırdata cekmeğe.

Kadın icin boyle anların gururu bambaska olurdu. Sıtmadan bir deri bir kemik, calıstığı Cırcır fabrikasının

pamuk tozu yuklu ağır havası icinde uykusuz gecmis gecelerin goz cevrelerinde mor mor halkalara karsın, nazdan kırılarak, yakısıklı erkeğinin kendisine geldiğini komsulara gosterebilmis olmanın mutluluğuyla, iceri girer, dısarı cıkar, ortalarda yeni gelin gibi dolanır dururdu.

Cemsir'se, guclu ceneleriyle ağır ağır gevis getiren besili bir sığırın ılık tenbei iği icinde bir kıyıya yanlamıs, yarı kapalı gozlerini bir noktaya dikmis beklemektedir.

Para beklemektedir!

Adını sanını bilmediği, bilmek gereğini duymadığı suruyle cocuğunun butun bir hafta, her gun en asağı

on iki saat calısma karsılığı kazandıkları paraları beklemektedir. Cocuklar mavi para zarflarıyla fabrikadan henuz donmemislerse, anaları, uzun kapkara sacı kara don icindeki kıvrak kıcını doğe doğe kocasına yiyecek hazırlarsa da, Cemsir'in beklediği un bulamacı, pek pek yarım kasık kuyruk yağıyla pismis bulgur pilavı, ya da yarma denilen, ikiye kırılmıs buğday corbası değil, paradır.

Cocuklar haftalıklarıyla terli, yorgun gelip de, mavi zarflar icindeki paralarını babalarının etli, kocaman avucuna bırakınca, adam canlanır. Cocuklarının yuzlerine bile bakmadan zarfları yırtar, paraları

cabucak sayar. Bırakacağını analarına bırakıp, ust yanını kara salvarının genis cebine atarak, yolu tutar.

İsi bitmistir artık. Ayı inine benzeyen, ılık ılık gubre, is, yanık zeytinyağı, ya da sidik kokan izbede daha cok durmanın anlamı kalmamıstır.

Kadınla cocuklar ardısıra gider, babalarını yolcu ederler. Bu bile daha cok kadın icin, tadına doyulmaz bir seydir. Kocası, herkesin imrendiği, koynuna girebilmek icin can attığı kocası ona gelmistir. Dosta dusmana karsı gelmistir ya!

Adam gider. Kadın, mutluluktan en az on yas genclesmiscesine, pırıl pırıl gozleriyle avlunun ortasında durur, cevreye duyurmak icin baslar:

— Babanızın dediklerini duydunuz ya? Karısmam. Val aha kemiklerinizi kırar. Sizin babanız baskalarının babasına benzemez, haberiniz olsun!

Babaları cocuklarına bir sey soylemek soyle dursun, basını kaldırıp yuzlerine doğru durust bakmamıstır bile. Ama kadın boyle konusmak zorundadır. Cunku aynı avluda oturdukları diyelim bir Guli-zar, odasının kapısı onunde saclarını taramaktadır. Gulizar yirmisinde yoktur henuz. İkinci kocasından da kacalı on gun olmamıstır. Sonra Gulizar'ın uzun sacları, renk renk fistanları vardır. Dudaklarını boyar, gozlerine surme ceker, pudra al ık kul anır.

Kahkahayı attı mı, avlu cınlar. Daha kotusu de, "— Cem-sir gibi kocam olsa tobe kacmam!" demistir komsulara.

Komsular arada :

"— Selvi, derler. Erin niye gunde gunde gelmiyor? Niye her daim sennen yatmıyor? Bir avradın eri gecelerini esiynen gecirmez mi?"

İcinde yaradır bu ama, gene de ekini belli etmemeye calısır:

"— Onun vazifesini biliyon mu sen? İsi pek zor. Onun isi tekmil ağalarla, beylerle. Onca tarlaya ırgat bulmak kolay mı? Dağ, tas dolanır durur butun hafta"

Sonra da ekler:

"— Canı sağ olsun da arada bir gelsin. Bize onun canının sağlığı ilazım"

Cemsir'in ağalara, beylere, yani buyuk toprak sahiplerine kıstan, ilkbahar icin capa ırgadı bulduğu, bulmaya calıstığı doğrudur. Ağalarla beylerden aldığı yuklu paraları kısın yağmurlu, soğuk gunlerinde ırgatlara beser, onar, yirmiser dağıtıp, adamların kimlik cuzdanlarını alır. Capa mevsimi gelince de, adamları yuk kamyonlarına yukmuslercesine doldurup, pamuk tarlalarına yol ar. Ustyanı Memo'ya kalmıstır artık. Kısa boylu, kalın bir esrarkes olan Memo, Cemsir'in sağ koludur. Cemsir ağa der baska bir sey demez. Cunku Cemsir onu, Cukurova'nın alev alev yanan cehennem sıcaklarında harman makinesinin en ağır isi olan "Koltukculuk"ta calısırken kurtarmıs, kendine yardımcı yapmıstır. Kuldur, koledir Cemsir'e!

Memo, berber Residin dukkanında buldu Cem-sir'i. Ter icindeydi. Yıl ar yılı Cukurova'da yasadığı halde, Turkceyi hala doğru durust kıvıramıyordu. Konustuğu dilin kafasını gozunu yararak:

— Ağa, dedi. Seni Yasin ağa cağırir! Cemsir'in konusması da ondan daha duzgun değildi:

— Norecek beni lo?

Hic gereği yokken, yağmur yemis culaki kasketini avucuna vuran Memo:

— Bilmirem, dedi.

Tepe sacları dokuk, iri basını hart hart kasıdı.

Berber Resit, bir kıyıdan kuskuyla bakmaktaydı. Bekliyordu. Cemsir ona haber vermeden hicbir is tutmaz, hatta hatta helaya bile gitmezdi. Gene oyle, dondu, Reside uzun uzun baktıktan sonra :

— Ne diyorsun? dedi kurtce. Yasin beni niye cağırdı acaba?
Resit hatırlattı:
— Gecen de avans istediydin ya! Unutmustu bile. Hatırlayınca bayağı sevindi:
— Sahi ha.. Akıl akıl değil ki, tuz kabağı! Dukkan kapısına gitti, durdu, dısarları gozden gecirmeğe basladı. Musambalarını cekmis lastik tekerlekli "Kerusa" denilen faytonların gelip gectiği parke doseli caddeye sicim gibi yağmur iniyor, insanlar kacısıyorlardı. Gokyuzuyse kalın, kapkara bulutlarla sıkı sıkıya kaplıydı.
Yanıbasında dikilmekte olan Memo'ya bakmadan sordu :
— E, ne yapacağız? Memo gene kurtce:
— Pasa keyfin bilir, dedi.
Berber Resit gozluğunu takmıs,"usturaları biliyordu.
— Oyle mi Resit? diye sordu Cemsir. Resit baktı:
— Babam?
Cemsir elleri arkasında, yanına gitti Resifin. Sıkıntıdan patlıyacak gibiydi. Residin ustura bileyisine bir sure baktıktan sonra :
— Bu havada ne yapılır?
Resit memnun, guldu. Anlamıstı arkadasının maksadını.
— Kafa cekilir! dedi Memo.
Berber Resiften beklediği karsılığı Memo'dan alan Cemsir costu :
— Yassa ulan Memo., at da sana, avrat da! El eri arkasında, dukkan kapısına ağır ağır yururken :

— Girilir kebapcıya, dedi, oturulur masalardan birine, ver edilir rakının gozune... oyle değil mi berber Resit?
Residin ağzı sulanmıstı:
— Senin canının bulbulu sağ olsun ağam. Bilmez misin? Eversen sozunden cıkmam!
Sıkıntı mıkıntı ucup gitmis, Cemsir besili camız ağırlığından sıyrılmıstı. Hemen cekip gitmeliydiler.
Durulacak, hele hele vakit gecirecek zaman değildi. Butun masalar tutulup kebaplar, rakılar tukenebilirdi!
Berber Resit:
— Beni dinlersen, onee Yasin ağayı git gor, sonra kafaları cekelim! dedi.

Aklına yattı. Elindeki tesbihi cebine atarak basını sal adı:

— Doğru. Ondan sonra da?

— Ondan sonra da Giritli'nin kebapcı dukkanına!

Memo'ya dondu:

— Git bir kerusa cağır surdan!

II.

Kurukopru'deki Giritli'nin kebapcı dukkanı, dar, derin, los bir yer, daha cok cumartesiler, iplik, bez, sabun, cırcır fabrikalarının mavi tulumlu iscileri, ustalar, katipleriyle dolar, eski pikabın bozuk plaklarında

avaz avaz haykıran birinin gazeli, dukkanın kebap dumanı yuklu anason kokulu havasını cılgına cevirirdi.

Gene oyle, sonuna dek acılmıs pikapta Hafız Burhan, gucunun yettiğince bağırıyor, kebapcı dukkanının buğulu camlarında yağmur taneleri kayıyordu.

Cemsir, berber Resit, ırgatbası Memo, dukkanın arka bolumunde, sağ basta oturmuslardı. Erken gelip masa tutmasalar, orayı ellerine zor gecirirlerdi. Kebapcı dukkanının en iyi kosesi olduğundan, herkes orayı tutmak isterdi. Kebapcıya gore hava hostu. Sık sık gelip avuc dolusu para bırakan Cemsir ağadan daha iyisine ayıracak değildi ya orasını!

Cemsir, baba yadigarı gumus kostekli Serkisof marka saatini cıkarıp baktı. Sonra Reside dondu :

— Bizim yiğit gecikti!

Resifle Memo gulumsiyerek baslarını salladılar. Resit:

— Babasının oğlu, dedi. Cemsir sakadan :

— Niye? Babasını beğenemedin mi?

— Aboo.. nasıl beğenmem?

— Daha ne?

Rakısını yudumlıyan Resit:

— Hemen hemen tıpkı senin gencliğin, dpdi, Cemsir'in de istediği buydu. Kadehine gururla sarıldı. Eski gunlerden kalma bir canlılıkla rakısını yarıladıktan sonra, catalıyla iri bir kebap parcası al-r di, ağzına attı.

Resit gozaltından Cemsir'e bakıyor, adamın hayli bozulmus, yer yer kırısıklar icinde ama hala yakısıklı

yuzunde yıl arca oncenin Tahtakale, Galata, Abanoz gecelerini hayalliyordu.

Cemsir de o gunleri hatırlamıstı. Gercekten de tam oğlunun yasındaydı o zamanlar. On yedi. Ama nerdeydi o yıl ar, nerde oğlununki!

— Bizim zamanımız baskaydı, dedi. Bizim yetistiğimiz devirler...

Berber Resifle anlayıslı anlayıslı bakıstılar. Sonra Memo'ya dondu:

— Biz is nedir bilmezdik, dedi kurtce. El kapısında calısmak, ondan bundan azar isitmek, boyun bukmek...

Cenesiyle Residi isaret etti:

— Bu iyisini bilir, belimde halis Trablus kusağı, bacağımda İngiliz laciverdinden salvar, ayaklarımda kanarya sarısı yemeniler...

Reside sordu:

— Nasıl, yalan mı? Resit basını salladı:

— Eeeeh o gunler de bir gunmus..

— Belimdeki kemerde ya? Yuz kırmızı altın ki, kale gibiyim. Simdi bakıyorum oğluma da... bu dunya bir urya, bir dus. Bir varmıs, bir yokmus hesabı. Genclik, doyamadan ucup gidiyor!

Butun bunlarla "Dunya bir pencereymis, her gelen bakıp gecti" sarkısını hatırlamıstı. Cok severdi bu sarkıyı. Catalını tabağa vurdu. Kebapcı Giritli kocaman gobeği, altın disleriyle kosarak geldi:

— Emret Cemsir ağa!

Bozuk turkcesiyle:

— Efkarlandım kurban, dedi. Benim plağı koy hele..

— Derhal ağa, hemen, simdi!

Kosarak gitti, pikaba onun plağını koydu.

Cemsir dirseklerini masaya dayadı, yuzunu avucları icine aldı, gozlerini yumdu. Anlatamıyacağı hazlar icinde yuzuyordu adeta. Sanki goklerdeydi de ucuyor, ucuyordu. Sonra, pırıl pırıl elektriklerin zarif rakı

kadehleri, su surahilerinde kırıldığı anason kokulu bir gece baslamıstı icinde.

"Dunya bir penceredir her gelen baktı gecti"

Geciyordu, durmamacasına akan bir seyler geciyordu. Babası, amcası, dayıları, teyzeleri, yol ar, yol arda

at sırtında gectikleri dağlar, bakılınca bas donduren, kendine ceken ucurumlar, tepeler sonra... batan gunesler, doğan aylar, ağır bir denizmiscesine hısıldayan ormanlar, buz gibi kaynaklar, sırıltılı dereler, yol ar, kıvrıla bukule, uzaya kısala uzayıp giden yol ar, en sonra da İstanbul! Denizi, vapur, tramvayları, cıvıl cıvıl insanlarıyla kocca İstanbul sehri. Tahtakale, Galata, Karakoy, Adalar, Nisantası, Sisli, konaklar,

apartmanlar, gene konaklar, sonra gene apartmanlar...

Daha sonra, kızgın gunesi, tarlalarında kan tere bata cıka karıncalar gibi calısılıp didinilen Cukurova, dort karısı, dort karıdan sayısız cocukları...

Birden gene oğlu Hamza'yı hatırladı. Gozlerini actı, saatına yeniden baktıktan sonra :

— Dorde geliyor, dedi endiseli.

Memo anlamıstı ağasının endisesini. Davrandı:

— Gidip bakıyım mı ağa?

— Nereye?

— Fabrikaya!

— Bu saatte fabrika mı kaldı? Cıktıysa coktan cıkmıstır simdiye..

— Doğru.

Tam bu sırada, babasının otuz bes yıl onceki halini hatırlatarak Hamza kebapcı'dan iceri girdi.

Omuzunda ceketi, ağzında cıgarası, arkasında kavu-suk elleri... kapıdan girmis, icerisini gozden geciriyordu. Birden gordu. Gorunce de her haline tuhaf bir sımarıklık yayıldı. Tam bir kopuk ozentisi icinde, yaylanarak yuruyordu. Sevilip arandığını gayet iyi bilmenin sımarıklığı icinde masaya geldi, adımını one atarak:

— Yaa, dedi. Demek boyle Cemsir ağa? Babasının pek hosuna gitmisti:

— Neyle?

— Rakılar bizsiz iciliyor ha?

. Memo coktaan ayağa fırlamıstı, berber Resit iskemle ikram ediyordu. Butun bunlara aldırıs etmeyen Hamza, babasına satasmayı onun hosuna gideceğini bildiği icin, artırdı:

— Cevap ver Cemsir ağa, cevap ver bakalım..

— Ne cevabı?

— Ne cevabı olacak Al ahsız, rakılar bizsiz iciliyor, plaklar bizsiz dinleniyor... kactan asağı olmaz yani?

Omuzundaki ceketinin ic cebinden cıkardığı kamayı cekjverdi:

— Bak, buna girdiği yerden haber getiren Bursa soğut yağrağı derler!

Kamayı masanın tahtasına saplayıverdi. Resit yerine oturmustu. Kamayı, saplandığı yerden alıp ic cebine soktu.

Hamza :

— Berber Resit ver kamamı, dedi.

— Bende dursun kurban. Giderken veririm!

— İ... hikaye-i mansure mi ne? Hasım sahabı adamık biz arkadas. Bizim bıcağımız, tabancamız yanımızda bulunmalı. İcap etti mi sıp, cekivermeliyiz.

Ver sunu!

Verirdin, vermezdin... sonunda Hamza gitti, berber Resiften "Cebren" aldı. Sonra ikram edilen iskemleye oturdu.

Babası sordu:

— E, hos geldin ağa., niye geciktin bu kadar?

— Hos bulduk ya, hani kebapcı? Nerde bizim tabak, bardak, kadeh, catal, bıcak, kasık?

Lahzada her sey sip-sak getirilip onune kondu.

— Niye mi geciktim? Su, boynu kravatlılar yok mu? Akıl diyor, cek bıcağını, tabancanı, onune gelen kravatlıyı sıp sıp sıp!

Birden ilgilenmislerdi.

— Niye? dedi Cemsir.

— Bırak niyeyi, demin az kalsın birini yiyordum kravatlının!

Resit:

— Aboo.. dedi.

— Aboo'su var mı Resit emmi? Adamı dinden imandan cıkarıp kıza bindiriyorlar. Su Belediye aptesanesine

girdik, isiyek dedik bir iki. Birden bir kravatlı, efendi yani. Ayağına basmısık. Cus dedi. Bir baktım, laf bana! Nevrim dondu ki o kadar olur. Derhal yapıstım yakasına, dedim bu cus bize miydi lan gav gav? Dedi ayağıma bastın. Dedim, bel e ki bastık, n'olacak? Gık dese Habibini sasıracam ki Al ah Al ah., alesteyim tekmil! Lakin demedi, cakal adı vaziyeti enayi, bastı gitti. Gitti ya, cus lafı da tam koydu. Bıraktım isemeyi, dustum pesine. Kalağınoğlu fabrikasının

yamacında kavustum, destekleyiverdim yakasını. Dedim cevap ver lan, sen kime cus dediy-din? Hık mık derken sağlı sol u iki Miralay ki, sakırtısını ben kendim bile beğendim!

— Tokadı yeyince deli tavuk gibi dondu, anca porttu elimden, yatırdı mahalle aralarına. Durur muyum?

Hadi ben de arkasından. Lakin tuttular. Bos-ver dediler, nerden baksan kravatlı. Uyduğun bir yiğit olmalı. Vurdun mu el alem pıravo demeli. Dusundum, doğru. Ciğeri iki para etmez. Bi dene vursan yarısı bosa gider!

Rakısını yudumladı. Sonra babasına dondu :

— E Cemsir, anlat bakalım., kactan asağı olmaz?

Bayılıyordu Cemsir, oğlunun bu turlu konusmalarına.

— Kactan dersen oğlum..

— Paranız yoksa haber verin, bak buna mangır derler!

İc cebinden onluk, beslik bir deste para cıkarıp masaya attı.

Cemsir'le Memo hayranlıkla gulduler. Berber Resit ufacık gozleriyle dikkat kesilmis, genc adama bakıyordu. Bu, Hamza'nın gozunden kacmadı:

— Sen niye gulmedin Resit? Hı? Niye gulmedin de yiyecek gibi bakıyon? Kactan asağı olmaz yani? Hıı?

Berber Resit, Cemsir'e dondu :

— Oğlun senden hızlı arkadas, dedi. Cemsir basını sal adı.

Resit paraları isaret ederek sordu:

— Kimden?

Hamza guldu :

— Kimden olur?

— Mudurun avradından mı?

— Tabi. Resit:

— Hamza, o avrat el cantasında tabanca tasırmıs doğru mu?

— Biznen dusup kalkan bizim gibi tabancalı, bıcaklı olmamalı mı Resit emmi?

— Demek yiğit avrat?

— Yiğit amma...

— E?

— Donunun pacaları cok kısa, yiğitlik tekmil dokuluyor. Dokulmese, bildiğin gibi değil..

Cemsir'le Residin kahkahaları top gibi patladı. Herkes onlara baktı. Koca gobekli Giritli kebapcı kosarak geldi:

— Ne o Hamza ağa? dedi, gene ne anlatıyon?

— Hic canım. Malum!

Goz kırptı, basıyla bir yeri isaret etti. Giritli anlamıstı :

— Caktım. Mudurunki değil mi?

— Kaldır ayağını, ustune bastın! Fabrikatorlerden birinin metresiyken, yetiskin oğul arının zoruyla kadını evlendirip, kocasına da fabrikasında is veren fabrikatorle metresi Behiye'yi sehirde herkes tanırdı. Hele Giritli kebapcı'nın bulunduğu semtte onları bilmiyen yoktu. Butun semt, Behiye'nin, Hamza'yı nasıl cılgınca sevdiğini, cantasında laf olsun diye tabanca tasıdığını da bilirdi.

Uzerinde durmadılar.

Cemsir ağa sordu ;

— Bacın da isten cıktı mı?

— Cıktı.

— Tabi eve gitti ha? Hamza sertce baktı:

— Baska nereye gidebilir?

III.

Pek ala da gidebiliyordu.

O gun Hamza'yla birlikte isten cıkmıs, eve gelmisler, Hamza ustunu basını değismis, lacivertlerini giyip kebapcının yolunu tuttuktan sonra, Gul u, anasına :

— Sinemaya gideceğiz, demisti.

Cemsir'in en kucuk karısı Bosnak Meryem, on dordunde Cemsir'e varmıs, akca pakca, kara kas kara gozlu bir kızdı. Uzun kapkara sacları iki orgu halinde belinden asağıları doğerek yururken, yalnız gencler

değil, yaslılar da ah ceker, goğuslerini yumruklarlardı. Simdi otuz ikisinde, dipdiri, capcanlı, hatta erkeklere goğuslerini yumruklattırdığı yıl ardan bile guzeldi.

Tıpkı tıpkısına onun on dordundeki zamanlarım hatırlatan kızına korkuyla baktı.

Gul u kızdı :

— Ne var? Ne bakıyorsun gene?

— Ağabeyin duyarsa ya?

— Duyarsa duysun!

Meryem hicbir karsılık vermedi ama, yureğine bir korkudur dusmustu. Oğlunun ne lanet olduğunu biliyordu. Babası alabildiğine sımarttığı icin, bacısr soyle dursun, anasına bile kac kez tokat, hatta birinde yumruk attığını unutmamıstı. Hele Gul u'yu... uc yas kucuğu kız kardesini hic yoktan insafsızca tokatlamıs, kızı tekmeleri altında soluksuz bırakmıstı.

Boyle olduğu halde, Gul u korkmuyordu iste.

— Sinemaya da giderim, tiyatroya da. Bana hic kimse karısamaz. Calısıyorum. Alnımın terini yiyorum, vızgelir dunya!

Bulgur pilavını cabuk cabuk atıstırdıktan sonra kalktı, aynanın karsısına gecti. Saclarını cozdu, taramağa

basladı. Tarağın disleri hemencik pamuk toz-larıyla doluvermisti.

Gul u fabrika Cırcırlarında calısıyordu. Bu ise sekiz yasında baslamıstı. Mahalleli fakir fıkara icin gelenekti bu zaten. Cocuklar yalınayakları, sakıldak-lı entarileriyle mahallenin camuru, tozu toprağı icinde boy atıncaya dek oynar, boy atıp da palazlandılar mı, buyuklerinden calısmayan ya da coktan olmus birinin kimlik cuzdanıyla fabrikaya girerlerdi.

Gul u de oyle. O da mahallelerinin birbirini kesen daracık sokaklarında kısın camurlu sulara, yazın da toza toprağa bulanarak palazlanmıs, vakti gelince de olu teyzesinin kimlik cuzdanıyla girmisti Cırcır fabrikasına.

Gunde en az on iki saat calısıyordu. İyi kotu kazanıyordu da. Kazancının coğunu babası elinden alsa bile, gene de kendisine bir seyler kaldığı, yıl ar yılı daha iyi bir yasam bilmediği icin, bugunune sukrediyordu. On dordune girmeğe birkac ay kalmıstı. Kanlı canlı, taptaze, guzel... onun ardından da erkekler goğuslerini yumrukluyor, gece yarıları evlerinin bulunduğu sokak sarhos naralarıyla doluyordu.

Aldırıs etmiyordu. Guzel, cok guzeldi. Elbette laf atacak, elbette goğusler yumruklanacak, elbette elbette evlerinin cevresinde sarhoslar nara atacaklardı!

Ayna karsısında uzun uzun gozden gecirdi kendini. Guldu bir ara, goz kırptı. Sinemada bilmem hangi filimdeki gibi opusme denemesi yaptı. O filimdeki kadından daha guzeldi. Apacık bir seydi bu ama, boyle boyle, ben o filimdeki kadından daha guzelim dese,

arkadasları kahkahalarla gulerlerdi. Varsın gul-sunlerdi. Kemal'den daha mı iyi bileceklerdi?

Makine dairesindeki yağcı Kemal'i seviyordu. Arabusağı Kemal boylu poslu, yirmi ikisinde yar, yok..

Yalnız annesi biliyordu simdilik bunu. Ona kalsa hemencik memlekete duduk olur, dile duserdi. Olsun, duduk olursa olsundu. Korkmuyordu ki! Annesi biliyordu, babası duysa bile hava, bir ağabeysi. O da kendi isine karıssındı. Fabrikanın iplikane, Cırcır dairesi, surası burasında onune gelen kızla konusuyordu. Butun bunlar yetmezmis gibi, el cantasında tabanca tasıdığı soylenen bir hanımefendiyle de konusuyordu ki, evet evet, kendi isine karıssındı o!

Birden, sinemaya ilk gidislerini hatırladı. O gun ilk gidecekti. Arkadaslarından cok isitmisti ama, gitmemisti, siftahı yoktu o gune dek. Cok guzeldi sinema, oyle sevmisti ki. Her gun her gun gideceği gelmisti. Her gun gitse doyup usanacağını sanmıyordu. Hic kimse kimseye karısmamalı, herkes istedigince

yasamalıydı. Boyle olsaydı, ah boyle olsa.. o zaman her gun gider, Kemal'le yanyana otururlar, Kemal o gunku gibi elini avucları arasına alırdı. Kocaman kocamandı Kemal'in avucları. Nasırlı. Onun elleri de pek oyle yumusacık, hamfendi eli değildi ama, Kemal'inkiler sert sertti.

El erini baska erkeklerin avuclarına teslim etmek de hos muydu acaba Kemal'inki gibi?

Bayılmıstı. İcinden ılık ılık bir seyler akmıstı. Gozlerini yummustu bir ara, daha da hosuna gitmisti ılık ılık

akıntı. İci kabarmıstı be! Gozlerini iyice yummus, kendini Kemal'e yaslamıs, daha sonra da basını genc adamın omuzuna dusuruvermisti.

Cırcır dairesinde, cırcır makinelerine orme kamıs sepetlerle kutlu, yani tohumlu pamuk tasıyan

"Kutlucu

oğlanlar"a kağıttan kuyruk taktıkları, kuyruklu oğlanlara butun cırcırları kahkahalarla guldurdukleri bir arkadası vardı, Pakize, Giritli Pakize... ne anasının gozu kızdı!

"— Demek icinden ılık ılık bir seyler akıyor?"

"— Senin akmıyor mu?"
"— Biz oyle seyleri unuttuk artık"
"— Niye?"
"— Niyeymis. Niyesi var mı kız? Ben de senin gibiydim, bir oğlanı severdim. Yattık onunla. Ondan sonra
arkası kesilmedi. İnsan bir kerre sever ama sever! Olesi gelir. Ondan sonrakiler hava. Sen simdi Kemal'i
seviyor musun?"
"— Bilmem."
"— Nasıl bilmezsin?"
"— Ne bileyim kız? Seviyorum iste.."
"— Ondan hic hic ayrılmamak gelmiyor mu icinden? Her zaman yanında olmayı istemiyor musun?"
"— İstiyoruum. Yatağa girdim mi aklımda hep o. Birlikte olsak, sıkı sıkı sarılsak diyorum. Uykum kacıyor. Kızıyorum. Sonra da ağlamak geliyor icimden. Hic kimsem olmasa ne iyi. O karısır, bu karısır..
Kemal'den hoslanıyorsam, her zaman birlikte olmak istiyorsam onlara ne?"
"— Onlar kim?"
"— Anam, babam, babama bosver ya, Hamza boku. En cok da o. Benim namusum ondan sorulur-mus.
Onun namusu kimden sorulur ya? Erkek olmak ne iyi değil mi? Baskalarının namusu onlardan sorulur.
Kimse karısmaz. Babama bile lan baba der de, babam inek gibi guler! Biz? Su getir, gulme orospu gibi, nerdeydin? Kiminle konusmussun fabrikada?"
"— Bırak simdi bunları. Sonu nereye varaoak bunun?"
"— Neyin?"
"— Kemal seni alacak m?"
Omuz silkti:
"— O beni almazsa ben onu alırım"
Pakize basmıstı kahkahasını:
"— Demek o seni almazsa?"
"— Ben onu alırım kız"
"— Nasıl?"
"— Yolunu keser, bıcağı cekiveririm: Yuru lan"

Gene kahkahalarla guldukten sonra:
"— İyi ama, o Fellah, sen Bosnak. Nasıl olacak bu is?"
"— Aaamaaan, dusunduğune bak. Fellah'sa insan değil mi?"
"— İnsan ama..."
"— Aması maması yok. Seviyorum, hoslanıyorum ondan. Her zaman her zaman yanımda olsun istiyorum. El erimi avuclarının icine alsın, opsun beni, bir yatakta yatalım. İse birlikte gelip gidelim, sinemaya gidelim. Kimse karısmasın bana. Ne hakları var bana karısmıya baskalarının?"
Annesini kotu kotu dusunduren de bu haliydi kızın. Dunyayı takmıyan, takmak istemiyen bir tutumu vardı. Bir de oğlanın Arabusağı olusu. Ona gore de kızı gibi, hava hostu. Arabusağı, Fellah.. o da Al anın
kuluydu. Kızı madem seviyordu, varsındı ama, eller ne derler meselesi olmasa! Bir sey değil, babasının yakın arkadası Resit bir duysa, tamam. Duduğe kor ufururdu artık!
IV.
Kemal de bir gun :
"— Gul u, demisti. Biliyorsun birbirimizi cok seviyoruz. Cok seviyoruz amma..."
Gul u ardından ne geleceğini bildiği icin, eliyle ağzını kapatıvermisti:

"—Sus sus., biliyorum ne diyeceğini"
"— Ne diyeceğim?"
"— Ben Fllah, sen Bosnak. Nasıl evleneceğiz diyeceksin. Deme. Ne olursan ol. Cingene ol, Gavur ol istersen. Seviyorum seni, zorla mı?"
"— Baban?"
"— Karısmaz o."
"— Anan?"
"— O dunden karısmaz. Hem biliyor sevistiğimizi.."
"— Ağabeyin?"
"— O kendine baksın. Uzun lafın kısası, dunya vızgelir tırıs gider arkadas"
İste o zaman, tam o zaman cosmustu Kemal. Sırım gibi kol arıyla Gul u'yu sımsıkı sarmıs, dudaklarını

acıtarak optukten sonra;

"— Madem boyle, seni benden değil kulu, Al ah bile ayıramaz"
"— Beni de!"

O gun de sofradan kalktı, tras takımını, aynayı hazırlayıp, anasından sıcak su istedi.

O da kucuk yasmdanberi cesitli fabrikalarda calısmıs, ağırbaslı, calıskan bir genc damdı. Fabrika bas ustasının emrinde calısıyor, gunun birinde de onun yerine ustabası olmayı umuyordu. Hele Gul u'-yu deli gibi sevmeğe baslayıp, onunla evlenmeyi kafasına koyduktan sonra, ise busbutun dort elle sarıldı.

Kimlik cuzdanı uc yıl gec cıkarıldığı icin, askerliğini yapmamıstı daha ama, ilk, ikinci yoklamalar olmus, candarmaya ayrılmıstı. Askerden donuste daha da olgunlasır, Gul u'yu ister. Verirlerse ne ala, vermezlerse, kızın dediği gibi, bir gun "Hop ediverir", kacırırdı: Cok değil iki oda, bir mutfakları olur, birbirleri, doğacak cocukları icin yasarlardı. Ne iyi, ne iyi olurdu. İsten donuslerinde genc, guzel, cıvıl cıvıl bir kadın tarafından karsılanmak! Sonra, onun, kendi elleriyle hazırladığı sofraya gecip, gule soyliye, guldure soylete yemeklerini yemek, onun yumusacık, tatlı mı tatlı ağırlığını kol arında tasımak!

Ya cocukları olunoa? Cocuklarını okuturdu bak. Her gun ise gelip giderken rasladığı yalın ayaklı, entarileri sakıldaklı, gotu bası acık cocuklardan olmıya-caktı onunkiler. Sokağa babaları, anneleri olmadan cıkmıyacaklar, okul cağları geldi mi de, fabrikaya değil, okula gideceklerdi. Varsın okusunlar, iyi yetis-sinlerdi. Yığınla coouk yapıp sokağa salıvermek huner değildi. Huner, az, ama oz cocuk yapmak, geleceklerini dusunmekti. Yoksa kopeklerin de ard-larında suru suru enikleri vardı. "— İnsan, hayvan değildir" derdi ayni vardiyada calıstıkları arkadası.

Vardı bir otuz bes yaslarında. Her gun mutlaka gazete okurdu. Odasında yığınla kitabı vardı. İnsanın hayvan olmadığını o soylemisti ki, doğruydu. Kemal bunu ondan once de biliyordu. Biliyordu ama, hayvan olmıyan insanın, sırasında hayvandan da beter yasayıp durduğunu gormuyor değildi. Kim ne derse desin, Gul u'yle evlenecek, iki odalı sipsirin bir evleri, sonra da okula gidip gelecek cocukları

olacaktı.

Bir gun arkadasına acmıstı butun bunları. Oysa tatlı tatlı dinlemis, basını iki yana sal adıktan sonra dalıp

gitmisti.

Nedenini sormustu bunun. "— Nicin soruyorsun? demisti beriki." ≪]— Sunun icin soruyorum ki, hayallediğim seyler olmıyaoak seyler mi?"

Gulmustu :

"— Olacak, olması gereken seyler suphesiz. Bu tatlı hayalleri yalnız senin kurduğunu mu sanıyorsun?

Baskaları da butun bunları akıl arından gecir-miyorlar mı?"

"— Nasıl yani?"

"— Yani, anlattığın seylerin insanlığın musterek gayesi olduğunu biliyor musun?"

"— İyi, guzel, olası seyler. Fena mı?" "— Fena olur mu?" ≪]— Daha ne?"

İcini cekmisti:

"— Yasım otuzbes. Seninki ondokuz.."

"— Kucuk yazılmısım, aslında yirmi ikime bastım"

"— Yirmi iki olsun. Gene de senden onuc yıl once basladım su dunyada yasamaya. Ve tabi hayaller kurmaya da. Sunu iyi bil ki, bu dunyada bugun attığımız tas, istediğimiz kusu vurmuyor"

I

"— Beni korkutuyorsun ustacığım.."

"— Neden?"

"_ Kurduğum hayallerde kasaneler, milyonluk isyerleri, apartmanlar yok ki. İki odalı ufacık bir ev, genc

bir kadın, sokaklarda yalınayak, bası kabak oynamıyacak cocuklar istiyorum. Cocuklarımı okutmak, adam etmek istiyorum. Elimde bir sey bunlar

sanırım..."

"— Suphesiz insan iradesinin rolu buyuk. Elindedir, hatta gun gelir ovucunun icinde bulursun da bunları. Sımsıkı da tutarsın, tuttuğunu sanırsın amaaaa..."

"— Ama?"

"— Bir de avucunu acarsın ki..."

"_ Korkmağa basladım"

"_ Korkma. Sadece dusun, dusun ki, insanlardan hic biri kendiliklerinden, isteyerek, seve seve kaatil, cani, hırsız, serseri, rezil olmaz. Herkes attığı tasın istediği kusu vurmasını, asığının cuk oturmasını

ister.

Kemal, asıklarımız cuk oturmuyor"

"— Ne yapalım?"

"_ Hayatlarımızı asık, zar, iskambik kağıtlarının piyango raslantısından kurtarmanın yol arını arı-yalım once"

O gunden sonra Kemal cok dusunmustu. Bir kaatil, bir cani, herhangi bir serseri gordu mu, eskiden olduğunca kızıp sinirlenmiyor, bicimine getirip bu hale nasıl dustuğunun nedenlerini arastırıyordu. O

kadar ki, rahatı, varlığını sandığı huzuru kacmıstı.

„.

Kırıs kırıs anası, kucuk aluminyum tasta oğlunun sıcak tras suyunu getirdi.

__ Nereye hazırlanıyorsun? diye arapca sordu.

Kemal de arapca : — Hic, dedi.

Yaslı kadın biricik oğluna uzun uzun, hayran hayran baktı. Bu bakısta sadece onun cocukluğu, boklu gotunu yıkadığı yıl arın hasreti değil, icinde yasanılan gunlerin endisesi de vardı. Oğlu bir el kızına mı

tutulmustu sakın? Hic bilip tanımadığı bir kıza? Arlı mıydı kız, arsız mı? Oğlunu kandırıp koynuna girdikten sonra olmadık oyunlar cıkarır mı, cıkarmaz mı? Yavrusunun basını beladan belaya sokar mı

sokmaz mı? Boyle bile olmasa, oğlu daha askere gitmemisti. Hele hayırlısıila gitsin, tezkeresini alıp gelsindi de ondan sonra evlensindi. Nasıl olsa bir erkeğin, herhangi bir kadına ihtiyacı vardı. Gun gelecek, istese de istemese de olacaktı bu, Al ah'ın emriydi ama, her sey sırasında, her sey yolunda olmalıydı. Askere gitmeden evlenirse, karısını ya kızın babası, ya da anasının yanında bırakır, yani kendisine emanet ederdi. Yaslı baslı bir kadındı o. Genclerle uğrasacak, onlara cobanlık edecek yasta değildi ki! Anasının babasının yanına bıraksa, kadın uzun sure erkeksiz kalmanın azgınlığına yakalanır mıydı, yakalanmaz mı? Yakalanırsa ne olurdu? Oğlu bunu haber alınca elini kana bulamaz mıydı?

Bulayınca

hapislere dusup, gencliği, insanlığı mahvolup gitmez miydi?

Dolan gozlerinin yasını gostermemek icin dısarı cıktı.

Havanın kursun ağırlığı parcalanmıstı. Bulut catlaklarından vuran gunes, yerdeki kirli su birikintilerini parlatıyordu.

Tıpkı boyle kursun ağırlığındaki gunlerden bir gunde rahmetli kocasıyla evlenmislerdi. Tıpkı tıpkısına oğlu Kemal'e benziyordu kocası. Ya da oğlu, babasına.. Duğunleri pek oyle gosterisli olmamıstı.

Kocasınınkiler de, kendininkiler de fakir insanlardı. Birkac donum bahcenin sahibi ev halkı elbirliğiyle toprağı isler, mevsimine gore marul, domates, patlıcan, biber yetistirir, urunun capasını, ayazda yanıp kavrulmasınlar diye turfanda sebzelere hasırdan setler yapar, turfandalar yetisince de gene elbirliğiyle toplayıp sepetlere doldurduktan sonra eseğe yukler, kilometrelerce uzaklardaki pazarlara gotur
urlerdi.

Butun gun toplanan turfandalar, bir damlacık olsun dinlenilmeden pazara gelinirdi. Kağnı gıcırtıları, eseklerin anırtısı, beygir kisnemeleri, okuz camız boğurtuleri yuklu geceleri ne kadar severdi!

Boyle gecelerden birinde pisirmislerdi isi, kocasıyla!

Tam onyedi yasındaydı. Sacları k^ır kıvır, teni hafifce gunes yanığı esmerdi. Tıpkı tıpkısına oğlu Kemal'i andıran kocasıyla butun gece yanyana yuruyerek, pazara bamya goturNurken anlasmıslardı. Birbirlerini tanırlardı, tarla komsusuydular. Hatta su yuzunden aileleri sık sık takısır, bu yuzden de uzun sure dargın

dururlardı. Dururlardı ama, onlara neydi? Geriden geriye de olsa hoslanırlardı birbirlerinden. Cevreye belli etmemeğe calısarak, birbirlerini gozetlerler, bakısları karsılasınca da guluverirlerdi.

İste o gece., o geceyi hicbir zaman unutmamıstı.

Ne geceydi o!

İkisi de eseklerindeydi, esekleri de yanyana, uslu uslu gidiyordu. Uc gun once gene su yuzunden tartısılmıs, kazmalar kurekler kapılıp birbirlerinin uzerine yurumustu aileleri ya, aralarında bunun sozu bile olmamıstı. Bol yıldızlı gokyuzunden, yıldızlardan, cinlerden, peri padisahlarından, olulerden, olundukten sonra yeniden dirilineceğinden, Sıhmus'un ermisliğinden... tam da Sıhmus'un

ermisliğinden soz edilirken, eseği birdenbire urkmus, yolun ortasında cakılıp kalmıstı. Kocası, — o sıra henuz kocası

değildi — eseğinden atlayıp, yardıma kosmustu. Ne yapsa bos. Esek on ayaklarıyla dimdik, yularından cekilmek değil, cıpkıyla kıcına kıcına vurulduğu halde adımını bile atmıyordu.

Sakın gozune bir seyler gozukmus olmasındı?

Ne olabilirdi?

Su olabilirdi ki, Sıhmus'tan soz etmislerdi. Belki de Sıhmus hayvanın gozune gozukmus, ya da ayaklarını

bağlayıp hayvanı yuruyemez hale getirmisti!

"— Olur mu?"

"— Neden olmasın?"

"— Ne yapacağız?"

"— Bilmem."

Genc adam, hayvanının kıcına kıcına vurduğu cıpkıyı elinden alırkeeen, eli eline değmisti. İkisi de bir tuhaf olmuslardı besbel i, genc kızın cıpkı tutan elini avuclayıvermisti!

Cekmemisti elini genc kız, hatta dusunmemisti bile bunu. O kadar hazırdı. Sonra cıpkı, eseğin on ayaklarıyla dikilip kalması, inadı falan unutulmus, genc adam guclu kol arıyla genc kıza sarılıvermisti.

Dudakları dudaklarını bulmustu ilkin. Sonra genc kız, genc adamın guclu kol arında esekten alınmıs, yol kıyısındaki fundalığa tasınmıs, yureği carparken yere sırtustu bırakılmıstı. Hic hic karsı koymamıstı, tam tersi, boynuna sarılmıstı genc adamın. Ama isler hızla ilerleyince baslamıstı ağlamıya.

"— Ne ağlıyorsun?"

"— Bilmem."

"— Bana guvenemiyor musun?"

"— Guveniyorum.."

"— Peki?"

Bilmiyordu ki niye ağladığını. Ağlıyordu iste. Yol kıyısı olduğundan mı korkmustu? Belki daha gerilere goturse, yol ustune kazık kakmıscasına diki-lekalmıs eseği yularından cekip ağaclardan birine bağlasa belki de ağlamazdı. Belki de değil, gercekten de ağlamazdı. Cunku esek inattan vazgecmis, yol kıyısındaki otları otlamağa baslamıstı.

"— Eseği bağla" "— Peki." Bağlamıstı. "— Burda olmaz!" ≪]— Ya"

"— Yoldan gelip gecen olur, gorurler.." Kucaklayıp, gerilere, gerilerdeki sık fundaların arkasına goturmustu. * "— Dur!" ≪]— Ne var?" ≪]— Sonra ne olacak?". ≪]— Karım olacaksın" "—

Aylelerimiz?" "— Barısırlar, hısım oluruz..." Kendini bırakıvermisti.

Daha sonra el ele yola inmisler, eseği bağlı olduğu ağactan cozmusler, genc adam kızı eseğine bindirmis, kendi de binmisti eseğine, yola cıktıkları sıralardakince yanyana sehrin yolunu yenibastan tutmuslardı. Derken bir dereyi gecmeleri gerekmisti. Kızın aklına kara salvarındaki yaslık gelmis^ eseğinden inip, salvarının orasını bol suyla yıkamıstı. Gece olduğu icin bu yaslığın kan olduğunu anlıyamamıstı.

Ertesi gun genc adam gercekten de yol amıstı anasını. Aileler arasındaki buzlar erimis, dargınlıklar, ikide

bir patlak veren su tartısmaları silinip gitmisti.

Sehre sık sık inmezlerdi. Ne yapacaklardı inip de? Sinema, tiyatro, bayram seyran bilmezler, bilseler bile

vakıtları olmazdı ki. Alev alev sıcaklarıyla yazlar, fırtınalı, ayazlı, bol yağmurlu kıslar gelip gecer, paylarına dusen avuc ici kadar topraklarından rızklarını koparabilmek icin savasırlardı da savasırlardı.

Dolu cocukları olmustu. Kızlar evlenmis, oğlanlardan coğu olmus, kızlar da el oğul arının ardına takılıp, uzak uzak gitmislerdi. Kocası oldukten sonra... bu olumu de unutamıyordu bir turlu. Onceki yıl birdenbire hastalanıp mosmor oluvermisti ki, o zamana dek cocuklarının yokluğuyla meydana birden cıkıveren yalnızlığı pek anlamamıstı. Kocası olunce anlamıstı ki, artık yeryuzunde yapayalnız kalıvermistir.

Kocası yanıbasında dolasan, evini agorasının dumanıyla dolduran erkek, kadını icin dunyanın en sağlam direğidir. Erkeği cevresinde dolasan kadına coğu zaman Al ah bile vızgelir. Ama kocası oldu mu,

icini dimdik tutan direk yıkılır, tavan coker. Artık ne yapılsa, ne edilse bostur. Zaten hemen hemen hic bir sey yapılamaz. Kadın hızla elden ayaktan duser ve bunun sonucu baslar kırısmağa.

Dalmıstı. Yanıbasında oğlunun esans kokusunu duyarak, dondu. Tras olmus, tatil erde giyindiği urbasını

giyinmis, kravat bile takmıstı.

— Nere oğlum?

— Gidiyorum ana!

— Gezip tozmıya mı?

— Ne sayarsan say...

Gitsindi, varsın gitsin. Calısan genc bir erkekti, elbette gidecekti. Elini cebine atınca birkac kurusu bulunuyordu ya! Yalnız, ayağına calı cırpı dolasrna-sındı da nerde gezerse gezsin, gonlunu nerde eğlendirirse

eğlendirsindi varsın.

Gene de zaptedemediği bir hıckırıkla oğlunun boynuna sarıldı.

Oğlu sastı:

— Ne o ana? Ne oluyorsun? Kendini cabuk topladı:

— Bir sey yok oğlum, bir sey yok.. Vardı, mutlaka vardı bir seyler! Dayattı:

— Soyle ne var?

— Bir sey yok oğlum, gecti!

— Neydi de gecti?

— Bir sey yok dedim ya..

Oğul, anasının yureğini ağzına getiren sozu soyledi sonunda:

— Soylemezsen olu yuzumu op! Yaslı kadın bir cığlık attı:

— Suuuuuus!

— O halde soyle, neden ağladın? Yaslı kadın kırıs kırıs guldu:

— Seni birden babana benzettimdi de...

Oğul da guldu. Anasını guclu kol arı arasına aldı, sıktı sıktı, yanaklarını optu.

Sonra sehrin yolunu tuttu.

Ana arkasından uzun uzun, ici kabara kabara baktı. Gidiyordu. Kimbilir, belki de bir el kızıyla bulusmaya

gidiyordu sehre. Boyle bir sey varsa, yakında belki bunu da otekiler gibi yitirir, bu da el kızının ardına takılarak anasını unuturdu!

Cevreye bakındı. Oğlunun onu kucaklayıp goğsunde bastırdıktan sonra optuğunu goren olmus muydu acaba? Olmussa,

boyle arslanlar gibi bir oğu-lun anası olduğundan oturu imrenmisler miydi?

Buyuk buyuk ağaclar, tarlalarda capa capalıyan
erkekler, kadınlar...

Boyle bir oğulun anası olusu kimsenin umrunda
değildi. İcini cekti. "Huğ" denilen kerpic evine girdi.

Guilu'yle Dortyolağzı'nda bulusup sinemanın yolunu tuttular.

Kemal bir ara :

— Sen karsı kaldırımdan git, ben bu kaldırımdan, dedi.

Gul u hemen dikildi:

Niye?

Goren moren olur belki..

Korkuyor musun?

Ben mi?

Ben!

Ben senin icin..

Sen kendine bak!

Benim Al ah'tan baska korktuğum kimse
yok!

Benim var mı? Benim de yok..

— İyi ya.

Sinemadan iceri girdikleri sıra baktılar ki bir alay bildik, gorduk, tanıdık. Ok yaydan cıkmıstı artık. Kemal onu kapıda bırakıp giseye gitti. İki bilet alacaktı ama, aklı fikri Gul u'de. İt, kopuk doluydu. Ya birisi takılır, laf atar, ya da bir yanını cimdiklerlerse?

Gise onune uzanan kuyrukta donup baktı. Yeni taranmıs sacları, kırmızı tokası, yuklu goğsuyle film fotolarına bakıyordu. Kasları da oyle catıktı ki, ferahladı.

Giseye doğru yeni bir hamle!

Rahatsız baslar sinirli sinirli dondu, homurdananlar oldu. Oldu ya, uzun boyu, genis omuzlarıyla cesaret kırıcıydı. Hani birisi yanılıp sasıp da "— Oha!", ya da ≪]— Cuuus!" falan dese, deyiver-seydi!

Yeni bir hamleden sonra giseye yaklastı, iki bilet alıp, kalabalığı genis goğsuyle yarıp, Gul u'nun yanına geldi.

Kız heyecanla sordu :

— Aldın mı?

— Ote bile gectim..
— Ver bakim..
Biletleri aldı, hayranlıkla bakmaya basladı. Bunlarla gireceklerdi iceri iste. Ucuncu girisi olacaktı
sinemaya. Yureği oyle carpıyordu ki. Kemal'in elini aldı, carpan yere goturdu. Nasırlı, kocaman el sert memeye değince genc adamın icinden sanki guclu bir elektrik akımı gecti; cekti elini. Ama kız yeniden yakalayıp, goturdu :
— Nasıl carptığına baksana! Nasırlı el goğuse bastırılmıstı.
— Nasıl?
— O bicim!
— Seninki de carpıyor mu?
— Ohoo.. soruyor musun?
Gul u eliyle carpıp carpmadığına baktı. Carpıyordu, hem de oyle carpıyordu ki! Kemal:
— Fıkara anam, diye mırıldandı bir ara.
Gul u ilgiyle sordu:
— Anan mı? Niye? N'oldu?
Kemal'in gozleri daldı. Anasının o anını hayallemisti.
— Ha? Noldu?
— Hic, arkamdan ağladı da..
— Niye ağladı?
— Beni babama benzetmis. Fıkara, benden baska hemen hemen hic kimsesi yok!
— Hani ağalarım, ablalarım var diyordun?
— Var ama uzaklardalar., beni gozunden ziyade sever. Kemal demez mi, ağzından uc bes Kemal dokulur!
Gul u, genc adamın elini avucları arasına alıp,
kulağına fısıldadı:
— Kaynanam, hı?
— İsal ah.
— İsal ahı masal ahı yok. Kaynanam, evet!
— Peki peki, kaynanan..
— Onu evimizin bas kosesine oturtacağım, elini soğuktan sıcağa vurdurmıyacağım, her isi kendim goreceğim...
— İyi ama, o bas kosede oturamaz ki!
— Niye?

— Bahcede sebzelerle uğrasmaya alısmıs da
ondan..
— Onun isini ben gorursem ya?
— Goremezsin ki!
— Neden?
— Bahce islerinden anlamazsın!
— Bellerim.
— Zor. Bahcecilik cırcır'lara benzemez. Capa capalamak, olunca urunu devsirmek, pazara goturup satmak... En iyisi biz, anamdan ayrı otururuz. Sehirde, fabrikanın ordaki memur, usta evlerinden birinde, iki oda, bir mutfak, kutu gibi bir evimiz olur. Perdeli...
Sozunu heyecanla kesti:
— Perdelerini ben islerim!
— Nasıl istersen.. Hafta tatil erinde giyinir, kusanır, anama gideriz. Et de gotururuz. Anam oyle guzel ciykofte yuğurur ki..
— Ciykofteyi cok severim ben. Bizim Bosnaklar bilmez. O kadar ettim belliyemedim. Yuğurması zor.

Anan bana belletir değil mi?
— Belletir.
— Sonra?
— Ne sonrası?
— Evimizi anlatıyordun..
— Anlatıyordum ya...
Durdu. İcinde sanki bir lamba kısılıvermisti, yuzu hafifce golgelendi.
Gul u kolundan sarstı:
— Niye anlatmıyorsun?
— Aklıma sey geldi..
— Ne?
— Usta canım, Muhsin usta!
Gul u, Muhsin ustayı uzaktan tanırdı. Aynı mahallede, aynı avluda oturuyorlardı. Bekardı. Ama kimsenin karısında, kızında gozu yoktu. Dolu kitapları vardı. Bos zamanlarında kitap ya da gazete okurdu.
Birinde annesinin disi fena ağrımıstı da, komsular, "Muhsin ustaya gidin, o keser" demislerdi.

Annesiyle

cekinerek gitmislerdi. Adam gene de kitap okuyordu. Onları gorunee ayağa kalkmıs, yer gostermis, hai hatır sormustu. Annesinin disi fena ağrıyordu. Ne yapmıs, ne etmislerse ağrıyı dindirememisierdi. Usta dinlemis, uzun uzun dinlemis, sonra teneke bir kutudan beyaz bir hap vermisti. Ceyrek saat icinde dis ağrısı gecivermisti. Gul u sordu :

— O senin ustan mı?

— Yok canım, dedi Kemal. O da benim gibi yağcı. Yalnız, benden eski olduğu icin, aldığı saat ucreti daha cok. Bir de okumus. Okumusluğu siyaset ustune. Bilmediği yok. Karsısına kim cıksa bas edemiyor.

Ama, bizim fabrika Al ahlık. Okumussun, okumamıssın bir. Okumamıslar daha da cok tutuluyor. Neden dersen, okumuslardan idareciler cekinir. Oku-mamıslardansa aftos piyos. Okumuslara kul yutturamazlar,

okumamısları cekerler idareye, dan dun etti mi pata kute doverler, kesesine kalır!

Gul u daldı. Bir Hacı Ali efendi vardı, iplikane katibi, iriyarı, pehlivan gibi bir sey. Kafası kızdı mı, değil erkekleri, kadınları, kızları bile doverdi.

— Ne dusundun?

— Bizim Hacı Ali efendi aklıma geldi..

— Kadınları bile dovermis hı?

— Onu dusunuyordum.. Birinde Giritli Hatice'yi dovduydu ki, gok curuk icinde kaldıydı kızın her yanı.

Pis. Kıza boyle boyle demis, kız yanasmamıs. Vay sen misin yanasmıyan? Bir bahane, kızı odasına cekip... Kemal!

— Hı?

— Sen de ustabası olabilirsin değil mi?

— Muhsin ustanın yasına gelince olabilirim ama, yaparlar mı bakalım?

— Niye yapmasınlar?

Basını hıncla salladı:

— Gaddar olmak lazım. Ben olamam. Olmak istemem!

— Olursan senden ayrılırım zaten..

— Olamam ki!

— Diyelim ki oldun, gaddar da olmadın., o zaman bayramlarda herkes bize gelir değil mi?

— Yalnız fabrika sahibiyle mudur gelmezler.

— Biz mi onlara gideriz?

— Usul oyle.

— Yalandan gider, sonra evimize doneriz. Bize gelecekleri bekleriz değil mi?

— Tabi.

— Kapıcılar, kontrol ar, ustalar hep gelirler..

— Gelirler.

— Avratları?

— Avratları da.

Gul u heyecanlandı. Akpak yuzu pembelesti:

— Bana hanımefendi derler., hanımefendi, esinize soyleyin de lutfen... hemen peki demem!

— Deme.

— Sen isten gelirsin, sana soylerim..

— Ben kızarım ilkin. Gul u'nun aklı gitti:

— Bana mı? Kemal guldu :

— Sana ama, yalancıktan...

Genc adama kedi gibi sokuldu, ovucuyla kolunu oksamağa basladı:

— Bana kızma, bana hic kızma emi?

— Yalancıktan canım, bizim bas ustanın yaptığı gibi. Yoksa sana kızabilir miyim hic?

— Kızma. Babamdan, ağamdan cok cektim. Kendi evimde hanımefendi olmak istiyorum!

Gozleri daldı.

— Radyomuz olmalı, karyolamız, aynalı dolabımız...

Hırslanıverdi:

— Herkes bana imrenmeli, kıskanmalılar beni, arkamdan atıp tutmalılar ama, yuzume karsı...

Gozune ağabeysinin yakın arkadaslarından biri carpmıstı. Kemal'in kolunu bırakıp cekildi azıoık:

— Kor Tahir!

Kor Tahir, ağabeysi Hamza'yia cırcır'larda calısırdı. Gul u onu da ağabeysi gibi, hic sevmezdi. Hatta birinde yolunu kesmis, "— Kız" demisti, "Toka ile gıcırtı sakız gonderdim, niye bosverdin?"

Gul u gene kaslarını oyle bir catmıstı ki, Kor Tahir urkmus, sonra kendini toplıyarak: "— Peki" demisti,

"belle bunu"

Sormustu Gul u:

"— Nolacak?"

"— Belle. Biriyle konusurken gorurum elbet bir gun seni.."

"— Ost, kor it!"

Cekip gitmisti.

Makinist Kemal butun bunları bilmiyordu ama, Kor TahirM tanıyor, suyabatmaz, itin biri olduğunu yakından bildiği icin de hic sevmiyordu. Birinde isten cıkmıslardı. Kor Tahir onden gidiyordu. Birbirini kesen sokaklardan gecerken, Tahir birden kucu-ouk bir cocuğun elinden elmasını kapıp kacmıstı da, bisikletini ardından surup yakalamıs, elmayı elinden zorla cekip almıstı. Kemal'den baskası olsa vermez, gerekirse bir elma icin karsısındaki adamı cekip vurabilirdi.

Gul u'yu sahin gibi yedeğine almıs, Kor Tahir'e sert sert bakıyordu. Kor Tahir'in gozunden kacmadı bu.

Gul u:

— Pis, dedi. Maymun suratına bakmadan... beni gorduyse yandım!

— Niye?

— Hamza'ya yetistirir hemen!

Kara, kuru, kırbac gibi ama sağlam Tahir'i gozleriyle uzun uzun izledi. Ser, bela, lanetin biriydi.

Durusundan, bakısından kavgacılık akıyordu. On sıraların orda durmus, sinemanın icini gozden geciriyordu. Sonra gecip sıralardan birine oturdu.

Gul u iyice huylanmıstı:

— Gordu mu beni acaba? Kemal sinirlendi:

— Belle ki gordu. Nolacak?

— Hic Kemal, kızma. Hamza'ya yetistirir de..

— Yetistirsin!

— Ağzını bozar..

— Bozsun!
— Bozsun olur mu? Ben de bozarım. O bana, ben ona. Derken vurur. Benim ellerim armut toplamıyor ya, ben de ona!
*— Sonra?
— Sonra babam girer araya..
— Baban cok sımartıyor onu galiba?
— Coook. Oyle kızıyorum ki!
— Kime?
— Babama da, ağabeyime de. En cok da babama. O oğlanın oyle sirnek olusu hep babamın yuzunden.
Pis. Simdi de mudurun avradını yakalamıs!
Kemal guldu. Gul u pirelendi:

— Niye guldun?
— Niye guleceğim, onu yakalamak marifet mi? Kadın parlakcı. Parlak birini gormesin, gordu mu, tamam. Kancayı oyle bir atar ki, istesen de kurtulamazsın. Senin Hamza gibi nice niceleri onun defterinde kayıtlı., sen onu bunu bırak ya, babanın dort avradı olduğu doğru mu?
Gul u utanarak:
— Doğru, dedi. Dort anamdan on bes, yirmi cocuk. Hepimiz calısırız, babam elimizden ceker alır.
Bes Hamza'dan almaz. O, kendi gencliğine benziyormus sozde., simdi simdi ben de kazancımı
vermiyorum ona!
— Niye?
— Niye verecekmisim? Onun eline gecen para kimin eline gecer? En biri, elcilikten alır her yıl dunyanın parasını. Muzaffer bey var, buyuk ciftci, dağ tas, toprak onun. Binlerce donum ekiyormus her yıl.
Cocukken giderdik pamuk taplamıya, hatırlıyorum, dağ tas pamuğa keserdi. Ondan avuc dolusu para alır her yıl ama, hepsi kendine kalmaz. Irgatlara avans dağıtır. Babam gene de safadamdır, kızmam ona pek. Asıl Resit var, berber Resit., babamın akıl hocası o! Cin mi cin. Bir de suratsız ki, eh...
Birden ısıklar sonunce kesti. Sinema baslamıstı. Gene de mırıldandı:

— Bugun cumartesi, Giritli'nin orda cekiyorlar-dır gene kafaları!

V.

Rakı masasında beslesmislerdi.

Besinci adam, elci Cemsir'le ırgatbası Memo'nun her yıl pamuk tarlalarına capa ırgadı denklestirdikleri buyuk ciftci Muzaffer beyin yeğeni Zaloğlu'ydu!

Asıl adı Ramazan olan kırksekiz kiloluk bu sıska gence Zaloğlu adı, herkesi yadırgatan palabıyığı, belindeki pusu denilen Trablus kusağı, kulot pantolonu, cizmeleri, hicbir isine yaramadığı halde belinden

eksik etmediği toplu tabancasından oturuydu.

Dayısı Muzaffer beyden baska kimsesi yoktu. Adana'nın Sinekli park'ında tek basına esrarlı cıga-ra ictiği geceler cocukluğunu hatırlar, ağladığı bile olurdu.

Dedesinin arı kovanını hatırlatan zengin konağında gecmisti cocukluğu. O gunleri simdi bir dusmuscesine

hatırlıyordu. Besili kocların kesildiği, ku-

pa landonların hatırlı konuklar tasıdığı, sağlıklı usaklarla hizmetci kızların merdivenler inip, merdivenler cıkarak hizmet gorduğu, kileri zahire cuvallarıyla ağız ağıza dolu gunler gecirmisti.

Simdilerdeyse, ucsuz bucaksız tarlalarından gelen kazancını Nis, Montekarlo kumarhanelerinde, Paris kafesantanlarında avuc avuc yiyen dayısının ciftliğinde zavallı bir katip parcasıydı. Kahyalardan izinsiz bir guverein bile kesemezdi. Cunku, sulalesinin tekmil "Menkule ve gayri menkule"sini "Bir suretle"

mulk edinen sefih dayı, yeğenini zerreee sevmez, surda burda cart curt edisi kulağına calındı mı, kuplere biner, o ofkeyle de oğlanı ele gecirdi mi, tekmeleri altında ezer, ezerdi.

Boyle olduğu halde, Zaloğlu icin tek dayanak, oğunmelerine tek vesile gene de dayısıydı. Kafayı cekti mi, pireyi deve yaparak baslardı. Hele meelis kıvamında, dinleyicileri de dalga gectiklerini belli etmiyorlarsa, Zaloğlu'nun konusmasında ne hedef kalırdı, ne de nisangah!

Meclis, istediğince, tam da kıvamındaydı.

Cemsir'le Memo yarı ortuk gozleriyle sadece dinliyorlardı. Hamza'ysa oldu bitti bayılır, biterdi Zaloğlu'nun konusmalarına. Berber Reside gelince... o, kos dinlemekteydi!

Zaloğlu'nun sustuğu değil de, konusmasına nokta koyduğu bir sıra, Hamza :

— Sonra kardas? diye sabırsızlandı. Zaloğlu yumruğunun tersiyle kaba bıyığını sıvazladıktan sonra, konusmasının ardını getirdi:

— Sonra, dayımdır ofkelenir, lan pasa der, at vaziyetini karsımda!

"Pasa" dediği de hani oyle ayın uyun (*) pasalardan değil haa, Sultan Hamit pasası ki, goğsu möğsu tekmil nisan dolu! Pasadır bu sozleri yemez. Hık

(*) Ayın uyun : Rasgele, beribenzer.

mık.. dayımdır iskemleyi kaptığı gibi pasanın kafasına patlatınca, pasadır soluksuz yıkılır, anide!

Kadehine sarıldı, bostu. Rakı sisesine el attı, o da bos. Kan canağına donmus gozleriyle kebapcı

dukkanını taradı. Onlardan baska kimseler kalmamıstı hemen hemen. İckili yerlerin saat on birden sonra kapandığını bildiği halde, gene de seslendi:

— Bak hele heey, hısım!

Koca gobekli dukkan sahibi, hesap isteyeceklerini sanarak, altın dislerini gostererek kostu :

— Emret Ramazan bey! Bos siseyi uzattı:

— Dolusunu getir sunun!

Sisko Giritli'nin aklı gitti. El erini ovalıya ovalıya, kınla dokule ozur diledi. Vakit cok gecmisti. Bekci uctur geliyordu. Bu kez de gelirse... yoksa ne kıymeti vardı? Onlar icin can fedaydı, basının ustunde yerleri vardı ama, biliyorlardı ortalığın sıkılığını...

Fitil gibi sarhos Zaloğlu diretti:

— Sunun dolusunu getir Giritli!

— Ramazan bey, vallahi bildiğiniz gibi değil. Resmen tebliğ ettiler, saat on birden sonra acık goruleeek ickili yerler derhal kapatılıp muhurlenecek!

— Sana sunun dolusunu getir diyorum!

— Ramazan bey, ekmeğimle oynıyacaksmız..

— Sunun dolusunu lan, fazla laf istemiyorum! Kebapcı ne yapacağını, ne turlu davranacağını

sasırmıstı. Verse bir bela, vermese iki. Cemsir, zom olmuscasına yarı ortuk gozleriyle besili bir sığırı

hatırlatıyordu. Zaloğlu'yu onlemek soyle dursun, cekismenin bile dısında gibiydi. Berber Resit'se yukarı

tukurse bıyık, asağı tukurse sakal. En iyisi karısmamaktan yanaydı ki, Hamza'nın tepesi attı. Koskoca bir

Muzaffer beyin, ağzından yağ bal akan yiğenine karsı bu ne terbiyesizlikti? Masaya bir tekme, su bardakları, tabaklar, siseler dukkanın betonunda sangırtıyla parcalanırken, Zaloğlu tabancasına tam el atmıstı ki, kapıda iriyarı bekci peydahlandı. Zaloğlu, bekciye soyle bir baktı, tabancayı cekmekten vazgecti. Vazgecti ya, cekse ne lazımgelirdi yani?

Muzaffer

beyin yeğeniydi bugune bugun. Pasaların kafasında iskemle parcalamıs bir dayının yeğeni, bes kurusluk

bir bekciden mi cekinecekti? Dayısı duyarsa ne derdi sonra? Yazıklaaar olsun demez miydi? Ben ki pasaların tepesinde iskemle parcalamıs bir insan olayım da, benim yeğenim bir bekciye soz geciremesin!

Dayısını hatırlatan bir calımla :

— Bekci, burya gel!

. Ufacık adamın calımı, bekcinin tuhafına gitmisti, guluverdi.

— Gelsene lan burya! Bekci yemedi:

— Lazımda sen gel! '

— Sana gel diyorum!

— Sen kim oluyorsun da ayağına gelecekmi-sim?

Kim mi oluyordu? Kim oluyordu ha? Dedesi, dedesinin arı kovanı gibi isleyen konağı, kurban bayramlarında sıra sıra boğazlanan besili koclar, konuk tasıyan kupa lando'lar, dayısı, dayısının koc bıyığı, pasa'nın kafasında iskemle parcalayısı... butun bunlardan sonra hala kim oluyordu ha?

Berber Reside:

— Git, su hırta kim olduğumu anlat! dedi.

Gozleri burun kokune akmısa benzeyen kırıs kırıs Resit, herhangi bir olay cıkıp, gece yarısı polis karakol arına dusmekten cekindiği icin, kostu.

— Kurban olurum sana bekci efendi, diye cnu kıyıya cekti. Uyma. İsimizi bitirdik, gidiyorduk. Zatınız geldiniz. Yoksa size karsı...

"Zatınız" sozuyle tava gelen bekci:

— Kim o? diye sordu.

Berber Resit bir cırpıda dayısını falan anlatıver-di. Bekci duymustu Muzaffer beyi ama, onun kim olduğunu biliyor muydu o yumruk kadar adam? O soylu kisiyse, bekci ondan geri mi kalırdı? Buraya Malatya'dan surgun edilmisti bugune bugun. Niye? Ağalara, beylere kavuk sallamadığından! Ve de sallamazdı!

Ağa oldular, bey oldularsa Al ah olmadılardı
ya!

— Dusmez kalkmaz bir Al ah. Biz de hanedan yerdeniz, benim babam, dedem de beydi, hem de beylerbeyi!

Berber Resit, bekcinin sırtını oksadı:

— Beylerbeyi, Cengelkoy, Vanikoy... bilmem
mi?

— Nedir bildiğin?

— Hanedan yerden olduğun..

— Beni tanır mısın?

— Tanımıya luzum var mı kurban?

— Tanımıyorsan nasıl bilirsin hanedan yerden
olduğumu?

— Bir insanın sıfatı bel i eder. Bıyığın, bakısın,
pehlivan yapın...

Bekcinin bıyıklarının ucu titriyordu ofkeden ama, yatısıverdi birden. İnsanın sıfatından belli olurdu soyu sopu, doğruydu.

— Beysin, beyoğlu beysin hem de. Madem bey-oğlu beysin, bey beye saygı gosterir, bey beyin hatırını

sayar, beyzade beyzadenin dilinden anlar. Hos gor, kafayı bulmus, yumruk kadar adam mesela., su pehlivan yapınla ona uyacak değilsin ya! Hem ne? Bir tıkat atsan yarısı bosa gider mesela...

Bekci yumusamıstı:

— Senin gul hatırın icin bu seferlik...

— Yasa!

— Yoksa o iti serefsizim posta eder, gotururdum!

— Bilmiyor muyum? Sen bir kanun temsilcisi-sin mesela...
— Anlat ona, cart curt herkese sokmez!
— Anlatırım..
— Senin hatırın icin gidiyorum, bir daha gelince dukkanı kapanmıs bulmalıyım!
— Emrin can bas ustune!
Bekci cıktı. O kadardı iste. Yeni gelmisti buraya ama, yakında oğretecekti herkese ne adam olduğunu!
Duduğunu cıkarıp kuvvetle otturdu.
Resit masaya dondu.
Zaloğllı hala alıp veriyordu. El eri arkasında, sordu :
— N'oldu? Berber Resit:
— Hic canım, dedi, n'olacak? Sepetledim gitti.
— Kim olduğumu anlattın mı?
— Bak hele bak..
— Safak attı mı enayide?
— Hem de nasıl! Zaloğlu gene de icini cekti:
— Ne fayda, bırakmadınız ki., bir bıraksaydınız, onun İsa'sını Musa'sını, yedi gobek sonra gelecek zurriyetini İskender'in askeriynen...
Hamza cosarak bir nara attı:
— Oooof Al aaaaaaaaaah!
Kebapcıyla Berber Residin akıl arı gitti. En cok da Residin. Bekci yakınlarda olabilir, duyup gelebilirdi.
Gelinee de isler Arap sacına doner, politikasının ipliği pazara cıkardı ki, sonu karakolda biterdi.
Tam bu sırada Hamza ortaya bir fikir attı:
— Bakın hele., kiloluk bir rakı alıp, bize gidek mi?
Zaloğlu'nun gozleri parladı. Resit, Cemsir'e baktı. Cemsir hep o besili sığır ağırlığı icinde dunyadan habersiz, dikilip duruyordu.
Hamza :
— Kardas be, dedi kebapcıya, bize sendeki kiloluk rakılardan bi dene, meze muze de yap cat, sar bir kağıda... oldu mu?
İc cebinden uc on liralık cıkarıp tezgahın ustune attı.
— Bu paradan hesaplarımızı da al. Artık ziyade
kalırsa yarın anlıyon ya?

Kebapcı, kurtulusun verdiği sevincle istenenleri yapmak uzere giderken, Hamza, Zaloğlu'ya sokuldu, koluna girdi.

Zaloğlu :

— Lakin, dedi.

Hamza ardını bekledi, gelmeyince sordu:

— Ne lakini kardas? —| Birsey yok. Usteledi:

— Essah (*) ne var?

— Valla birsey yok. Hamza kuskulanmıstı:

— Var, dedi. Anam avrachm olsun var birsey. Soyle ne var? Benden gizli mi? Sen kardasmı fos mu beluyon? Senin uğruna olmiyenin anasının donu basına be!

Zaloğlu deri n bir ic gecirdikten sonra, Berber

Reside soyle bir baktı:

— Ah Resit emmi ah, bırakmadın ki onun bekci gibi Al ahını, kitabını sasıraydım!

Resit kostu, obur koluna girdi:

— Seni değil, bekciyi dusundum Ramazan efendi. Cahil fıkara, dururken kafası gozu kırılacak! Hem canım siz kii im, o kim? Koskoca Muzaffer beyin yeğeni mesela... el alem ne der? İki paralık bir bekciye uymus demez mi? Size yakısır mı? En biri dayın! Duysa ki yeğeni bes kurusluk bir bekcinin ka-

(*) Essah : Sahi, gercek.

fasını gozunu... hı? Yazıklaaar olsun benim yeğenime demez mi? Ben pasaların kafalarını parcaladiy--dim, yeğenim bekcilerin. Yakısık alır mı? Hamza :

— Doğru, dedi. Uyduğun soyle beri benzer bir adam olmalı!

— Hem beri benzer olmalı, hem de... kul ar gibi yalvardı serefsizim. Aman dedi, ben ettim siz etmeyin!

Zaloğlu'nun gozleri guldu :

— Demek dayımı duyunca?

— Ayın beyin (*) oldu tekmil!

— Her kusun eti yenmez diyeydin!

— Demedim mi?

— Dayımın pasayı bir sandalyede yıktığını?

— Bak hele bak. Demedim mi?

— Ne dedi?

— Ben kirisi kırıyım oyleyse dedi, kırdı.. Rakıyla mezeler sarılmıs, hazırdı. Dukkandan cıktılar.

Yıldızlarla dolu, pırıl,pırıl bir gece vardı. Guclu ay, sakin gecenin icindeki damlan, catıları yas yas parlatıyordu.

Ucu onden yuruyorlar, Cemsir'le Memo arkadan gidiyorlardı.

İsci mahal elerine sapan camurlu, dar sokağa girdiler. Elektriksiz sokak, kohne tahta perdelerle cevrili harap evler kalabalığının arasında uzuyordu. Karanlık pencereleriyle evler coktan uykuya varmıslardı.

Bir ara cilaya gelen (**) Hamza muthis bir nara attı :

— Oooooooooof Al aaaaaaaaaaah!

(*) Aym beyin : Ters mers olmak, beyninden vurulmusa donmek. (**) Cilaya gelmek : Cosmak, keyiflenmek.

Mahalle sanki kulak verdi naraya, silkindi sonra. Oksurukler duyuldu, uzaklarda da bir bekci duduğu...

Naraya uyanan Gul u, kulak verdi: Tamam, ağa-beysiydi. Gene zilzurna geliyordu. Hic yoktan mesele cıkarır, cart curt ederdi o kafayla. Al ah kahret-sindi, kahretsindi boyle yasamayı. Uykunun en tatlı bir sırasında uyanmıya ne zoru vardı? "— Calıs, calıs, calıs., itler dursun, sen durma. Tam uykuya bayıldığın sıra..."

Sesler yaklasıyordu. Kulak verdi: Dort bes kisinin yaklasan ayak sesleri, paldır kuldur konusmaları...

geliyorlardı, sağlama onlara geliyorlardı. Ey-vaaah, bu saattan sonra bir de sarhos avutmaya kalkarlarsa

halleri dumandı!

Yanıbasında uyumakta olan annesini durttu. Kadın butun hafta, her gun oniki saat cırcır'larda calısmak, paydosta eve gelip camasır yıkamak, tahta silmekten yorgun, olu gibi yatıyordu. Nara yakınlarda tekrarlanınca, Gul u'nun telası attı. Annesini daha kuvvetle sarstı:

— Anne, anne kız, anneeee! Kadın :

— Hıh?

Yorganı atıp, sıcradı. Genc yasında kırısmaya baslamıs, yorgun ama guzel, akpak bir kadın yuzu uykulu gozlerle kızına halsizce baktı:

— Ne var? Gul u :

— Seninki geliyor, dedi. Yatıyorum ben, gebe-riyorum uykusuzluktan zati.. Sorarsa, uyuyor, uyandırma, de!

Devrilip, yorganı tepesine cekti. Kadın, oğlunun pencere onunde patlıyan son narası uzerine uyku sersemliğinin icinden sıyrılıp.

fırladı. Zaten kapı onune gelmislerdi. İdare lamba-siyle kosuncaya kadar, kapı tekmelenmeye baslamıstı

bile.

— Geldim oğlum, geldim!

Kapıyı actı. İdare lambasının hafif ısığı bes kisinin sarhos yuzlerini aydınlattı. Gene Hamza :

— Bu kapı niye gec acılıyor lan ana?

Bir seyler soylemek, kapının gec acılma nedenini belirtmek istediyse de, dinleyen olmadı. Hamza :

— Buyrun, dedi. Ramazan efendi, buyur! Zaloğlu serili yatakları gormustu, geriledi:

— Rahatsız ettik yahu, ayıp ettik.. Kolundan cekti:

— Tekmil hikayeymissin.. rahatsızlık ne kelime? Alttarafı karı, kancık takımı. Adamdan mı sayıyon karı kancık takımını? Evin gibi buyur, cekinme Al a-hını seversen...

Cemsir'e soz kalmıyordu oğlundan.

Bes erkek, camurlu ayakkabıları, rakı, mezeleri, les gibi anason kokan soluklarıyla odaya paldır kuldur doldular. Hamza, bacısının yatmakta olduğunu gorunce, anasına sertce dondu. Meryem, oğlundan .

cok

korkardı. İsi anladı. Kızının yatağına gitti, comel-di. Sesini namahreme duyurmamaya calısarak bir seyler fısıldamaya, kızı sarsmaya basladı. Gul u'nun ofkesi zaten ustundeydi. Gece yarısı, uykunun en tatlı zamanında yatağından kalkmaya ne zoru vardı? Ağası, babasıysalar Al ah değil erdi ya. Ekmeğini de onlar vermiyorlardı ustelik!

Gel gelelim ana'nın aklı gidiyordu.

— Kızım, Gul u'm, kurban olim kalk! Kalkmıyacaktı, kalkmıyacaktı, kalkmıyacaktı iste!

— Al ahını seversen kalk Gul u, kalk yavrum! Hamza fırladı. Gul u'nun yorganını tuttuğu gibi cekip aldı, kıyıya fırlattı. Bir an kızın kaymıs etekleri altında bembeyaz bacakları gorundu. Zaloğlu'nun Al-

lahı sastı. Simdiye kadar boylesine guzel bacak gormediğini sanarak, yureği hızlı hızlı atmaya basladı.

Gul u yataktan fırlamıs, ağasının ustune atılmıstı

— Ver yorganımı, ver be!

— Kız bana baak...

— Bakıyorum, ne var?

— Misafirlerin onunde kazık gibi yatılır mı?

Ayıp!

— Ayıpsa bana, ver yorganımı!

— Gul u, bana bak...

— Bakmıyorum iste!

— Belle bunu amma, sorarım sana bilmis ol!

— Sorarsın, heye, sorarmıs. Ver yorganımı!

Araya berber Resit girdi. Yorganı alıp kıza verirken, Hamza'ya :

— Sen misafirlere bak, dedi. Ama Hamza fena bozulmustu :

— Eh ulan Gul u, belle bunu. Misafirlere dua et. Senin Al ahını, kitabını...

Resit ağzını eliyle kapatmasaydı soğup sayacaktı. Sonra Gul u'nun yanına comeldi. Meryem de comelmisti. İkisi iki yandan kızı yatıstırdılar. Gul u aslında yatısmamıstı. Ne zorunaydı, ne zoruna?

Misafirse

misafir, onun misafiri değil erdi ya! Evleri meyhane miydi?

Zaloğlu buyulenmiscesine gozlerini kızdan ayıramıyor, kucaklamak, opmek opmek, sıkı sıkı sarmak geciyordu icinden. Ne kızdı ya! Yatağının kıyısına ilismis, berber Resifle anasını dinliyor, aldırıs etmiyordu. Kasları iyice catıktı. Tam, tam istediği gibi bir kız. Avrat dediğin, sırasında boylesine yiğit olmalı.

eli silah bile tutmalıydı. Bu oyleydi iste. Bunun eli silah da tutardı, bıcak da. Boyun eğmiyordu. Feleğe minneti yoktu, takmıyordu ağa mağa!

Birden kendine geldi. Mil et kadehlerini kaldırmıs, tokusturmak icin bekliyordu. O da aldı, tokusturduktan sonra, kadehini Gul u'nun serefine diple-di.

Gul u bir kıyıdan, sofradakilere ofkeyle bakıyordu. Zaloğlu'nun koca bıyığı, kusağı, cizmeleri, kulot pantolonu tuhafına giderek gulesi tuttu. Soytarı mıydı ne? Yumruk kadar adamda kocaman, koc bıyık, kocaman kocaman cizmeler. O ne? Ona mı bakıyordu ne? "—

Deert!" dedi icinden. ≪]Bıyığa hele. Su da kendini adamdan sayıp bıyık bırakmıs. Cizmeye hele cizmeye.. Solucan suratlı"

Zaloğlu'ysa, kızın, catık kaslarına karsın, kendisine alttan alttan bakması hosuna gidiyordu.

Costu. Kadehine rakı koydu, hic gereği yokken serefe kaldırıp dikti. Kadehini Gul u'ye bakarak kaldırmıs,

dikerken de goz kırpmıstı.

Gul u "— O ne?" dedi icinden, ≪]kime goz etti o? Bana mı? Bok suratlı. İ... yılısıyor.. Senin bu yılıstığını

Kemal gormeli simdi, it! Sen Kemal'in kesip attığı tırnak olaman be! Kemal senin gibileri ot diye yer..."

Hamza, Zaloğlu'nun bosalan kadehini hemen doldurdu. Zaioğlu'ysa, gozlerini Gul u'den ayırmıyor, kızın bakısını hayra yorarak, umuda dusuyordu. Hani boyle boyle diye acsalar da, kız "Heye", yani evet dese... olmıyacak ne vardı? Dayısına yalvarır, yaka-rır, ayaklarına kapanırdı. Cemsir'ih eline uc bes sıkıstırırlar, kızı ceker alırlardı. O zaman oyle iyi olurdu ki! Sehre mehre tobe inmezdi. Ciftliğe yerlesir, ickiyi, kumarı, esrarı, afyonu da boslardı. Dayısı... oyle ya, soylu değil diye istemezse istemezdi. "—

Bunca soylu kız varken cırcırlarda calısan bir kız

alınır mı lan?" derdi belki de. Desin, eline ayağına kapanır, "— Dayım dayım, kurban olim dayım.

Ocağına dustum" derdi be. Daha olmazsa araya...

Kafasında simsek caktı: Evet daha olmazsa, dayısının ciftcibasısı Yasin ağayı araya kordu. Dayısı Yasin ağanın sozunden tobe cıkmazdı. Yasin ağa ne derse ciftlikte o olurdu. Yasin ağa, ta dedesinin zamanından beri ciftlikteydi. Tamamdı, tamamdı canım. Yarın ciftliğe giderken Yasin ağanın hoslanacağı birkac da kitap satın alır, goturdu Yasin ağaya. Gece-ieri okur, tam tavına gelince de acardı meseleyi.

Aklından, Ulucami'nin, belediye helası bulunan aralığı gecti. Bitpazarı gibi bir aralıktı burası. Kuka, necef, adi tas tesbihler, hacıyağları, boy boy, cins cins ağızlıklar, tahta, fakfon, teneke tabakalar, yedi delikli nazar boncukları, Mekke tasları, kece, orme yun kulahlar ve kapakları gozalıcı, parlak renklerle kitaplar, din

kitapları... Arap harfleriyle "Malumat-ı diniyye"den, "Menakıb-i peygamber?" ve

"Kısas-i

enbiya", "Kan kalesi cengi"nden "En guzel mektup numunelerine dek cesit cesit kitaplar...

Aralığın hela kokulu havasına bazan gunes kes-kinlemesine vurur, kel, kor, topal dilencilerden, yağız cehreli patoz ırgatlarına dek omuz omuza bir kalabalık kaynasır dururdu.

Zaloğlu yarın buradan birkac kitap alacaktı Yasin ağaya.

Berber Resit demindenberi hic sezdirmeden Zal-oğlu'ya bakıyordu gozucuyla. Oğlan amma da dikmisti gozlerini kıza ha! Dikmisti, hoslandığı da belliydi ya, kız onun yanında deve gibiydi. Bıyığı, cizmeleri, belindeki pususu, tabancası falan havaydı kızın yanında. Gul u onu bir tutusta cocuk gibi ofeler, gerekirse yerden yere calardı. Boyle bile olsa, ner-den baksan bir kız'dı. Kız dediğin de neydi? Erkek kısmının zevk aracı! Kadınların guzel ikleri erkekleri icindi. Sonra, erkeğin guzeli, cirkini, yakısıklısı, yakısıksızı da olmazdı. Erkek erkekti, kadın da kadın. Oğlan gercekten kıza abayı yakar da is kıvamına girerse, Cemsir bir iki demez, kızını bu ufaktefek ama soylu delikanlıya veriverirdi. Vermeliydi de., kız birden boy atıp gelismis, gemi de azıya almıstı. Bir kız boy atıp, gemi de azıya aldı mı, onu ne yapıp yapıp el oğluna vermeli, evde daha fazla tutmamalıydı. Zaten harıl harıl calısıp, para da kazansa hayrı

yoktu. Babasına on para olsun vermediğini Cemsir kac kez soylemis, kızdan yakınmıstı: "—İt, itoğlu itin kızı. Kazanıyor kazanmasına ya, koklatmıyor. Eskiden boyle değildi. Simdi asi oldu. İbiği mi kızardı ne?

Munasibini bulsam, kuyruğuna calıyı kıstırıp dehli-yeceğim"

Cemsir rakısını yudumlarken, Gul u'nun kabadayı kız olduğunu dusundu. Kabadayıydı ama, karı, kancığın kabadayılığından ne olacaktı? Bir kız, ya da karı kabadayı mı? Onunde de, sonunda da Genelevlere dusebilirdi. Onun icin, yol yakınken Ramazan efen-di'nin aklını celip, su isi bitirmeliydiler.

Oğlanın kıza yılısık bir isaretini yakaladı.

Oğlan calmadan oynamağa baslamıstı bile. Besbelliydi ki kıza abayı yakmıs!

Cemsir'e baktı. Ohoo... onun dunyadan haberi yoktu. Memo'ya yaslanmıs, sızmıstı bile. "— Al ah-lık"

diye gecirdi. "Herif gittikce hampolasıyor. Ye, ic, yat, kalk., sisiyor boyuna. Dunya yansa icinde hasırı

yok"

Hamza bosalan kadehleri yeniden doldurdu.

— Haydi serefe!

— Serefin vaar olsun..

— Nur ol arkadasım...-

— Diline sağlık...

Zaloğlu'nun gozleri hep gul u'de. Oğlanın abayı iyice yaktığını anlıyordu Resit. Hani dayısı da bir razı

gelse, soyluluk soysuzluk filan diye tutturmasa... ulan tadından yenmezdi be! Koskoca Muzaffer beyin yeğenine varmak ne demekti Gul u icin? Bırak Gul-lu'yu, kendilerinin bile ekmeklerine yağ surulurdu.

Butun mesele, oğlanın sarhos kafayla kıza bitip, ertesi gun ayıhnca unutmamasındaydı. İyi ama, kız beğenecek miydi bakalım oğlanı? "— Ana, baba beğendikten,sonra kıza bok yemek duser! Kız da kim oluyormus? Benim kızım olmalı da, benim beğenip verimkar olduğuma omuz silkmeli! Aliahımı inkar ediyim, onu lokma lokma doğrarım"

Gozleri Gul u'ye kaydı: Entarisinin eteğiyle oynuyordu. Resit hayra yordu bunu. Bir kız, yadırgıların bulunduğu bir mecliste, gozlerini onune eğip eteğiyle oynadı mı, yadırgılardan birine gonlu kaydı

demekti. Yadırgı olarak kim vardı meclislerinde? Zal-oğiu! Ust yanı babası, kardası, Memo, Resit emmisi. Ustelik demindenberi oğlan isaret ustune isaret geciyordu kıza. Kız'dı nerden baksan. Gonlu kayıverir-di. İnsal ah kaymıstı da, icine ates duser, o atesle...

Sinemayı dusunuyordu oysa Gul u. Oğlanın kızı tam optuğu sıraydı iste. Kemal de nasıl kolunu beline gecirip sıkmıstı! İcinden sanki ılık ılık bir seyler akmıstı. Ne hos, ne hostu. Demek Kemal'le gece, gunduz bir arada, hele bir yatakta olsalar... Yarın Pakize inceden iiiceye sorardı artık. Sinemaya gittiniz mi? Ne oynadı? Sinema oynarken ne yaptınız? Optu mu? Ne antika karıydı su Giritli

Pakize! Evlenmis, bosanmıs, yeniden evlenmis, gene bosanmıs. Artık evlenmek istemiyordu. "— Canımın istediğiyle gezip dolasırım. Dedikodu mu? Vızgelir tırıs gider. Butun erkekler benim olsun istiyorum. Doyamıyorum kız, zorla mı? Hepsinin tadı bir baska. Ne diye iclerinden yalnız birine bağlanmalı?"

Gul u boyle dusunmuyordu. O yalnız Kemal'i dusunuyor, sadece sadece onu istiyordu. Sonuna dek de onunla kalmalıydı. Hani su "— Al ah bir yastıkta kocatsın.." derlerdi ya, oyle. Kemal'le bir yastıkta kocamaktan baska dileği yoktu. Pakize o kadar

erkek değistirmisti de nesi artmıstı? Bir gun ya bir hastalık alır, ya da bir zorlusuna rastlarsa gorurdu gununu!

Zorlusu deyince, aklına Kor Tahir geldi. Sahi o. Sinemada gormemis olamazdı Gul u'yu. Cıgara icmeğe cıkarken yan gozle bakmıs, gormus, gulmustu, domuz, domuzoğlu domuz! Hamza'ya hemen yetistirirdi,

sağlam! Belki de yetistirmez, gene yoluna cıkar, "— Herkese sapur supur da bana yarabbi sukur mu kız?" diyebilirdi. Desindi, desindi de ağabey-sine soylemesindi. Desindi desindi ama, hava alınca?

Hava

alınca, bir iki demezdi val aha, soyleyive-rirdi. Hem de bire bin katarak!

İcinden bir sıkıntının kul renkli ağırlığı gecti.

Soylerse ne olurdu? Asar mıydı? O değil, onun Feristah'ı asamazdı. Hele elini kaldırıp vurmaya kalksın?

Ya da kotu bir laf soylesin? Onun elleri armut toplamıyor, ağzı da kirada değildi. Vurursa o da vurur, soğerse o da. Baska?

Bir de su vardı.. Kel onune cıkar, boyle boyle, "Herkese sapur supur da, bana yarabbi sukur mu?"

derse, guluverir, umuda dusurur, sonra da Pakize'yi gonderip... Guldu. "— Su kor itin ifadesini alıver kız, derim. Canına minnet kahpenin. Alıverir"

Ama gene de belli olmazdı isi surtuğun. Bir erkekten hoslanması gerekti. Hoslanmadı mı, yoluna altın dizseler... bir de, fabrikada, is arkadası erkekler, ya da ustalarla "— Al ah yazdıysa bozsun. İs arkadaslarıyla yuzunu karaladın mı, yandın. Hemen-cik fabrikaya yayılıverir. Ondan sonra kurtulabiursen kurtul"

Pakize yanasmazdı Kor Tahir'e.

Canı sıkıldı. Canının sıkıldığı sıralarda olduğunca, gene bir ayaklanma basladı icinde. "— Eeeeh... bana kimse karısamaz! Kor Tahir değil, Al ah olsun isterse. Seviyorum, sinemaya gittim, her zaman da gideceğim. Evet, oğlan Fellah da ustelik, kime ne? Hele ağızlarını bozup artık eksik bir seyler soylesinler, vallaha onları parca parca ederim"

Babasına baktı. Besili sığır ağırlığıyla, Memo'ya yaslanmıs... Amma da uykucuydu be! Butun gun uyur, gene de doymazdı uykuya. "— Sam babası" diye gecirdi. Bu soz de Pakize'nindi. Kafir karı, neler de bilirdi!

Birden Zaloğlu'ya dikkat etti: A a... oğlan soytarı mıydı ne? Deert! Goz de kırpıyordu. Aynayla dargındı

galiba.. "— Ulan dunyada bir sen kalsan, bir de ben. Sana gene de donup bakmam!"

Gozlerini elinden geldiğinde kacırıyor, ama arada bakısları karsılasınca da oğlan... gercekten de soytarıydı, tamı tamına soytarı! Bayram yerlerinde Pakize'yle gulmekten kırıldıkları soytarıların tıpkısı.

Kocaman bıyığı, belinde kusağı, cizmeleri... kafasını kızdırırsa vallahi de, bil ahi de doverdi onu! Hem de, bağırta bağırta, kovalıya kovalıya. "— Pestilini, cıkarırım kahpe doluyum ki. Dayım soyle, dayım boyle. Oğlan dayıya ceker, dayın da sana benzer bir soytarı besbel i. Sonra, dedesi, konakları, tarla mar-la, ciftlik., hem anlatıyor, hem de bana bakıyor. Aboo.. vuruldum anlattıklarına da sana da. Keles., dayın hatırlı adamsa bana ne? Uğrunda olecek değilim ya"

Kemal onun gibi dort tanesini ust uste koyar da ezerdi!

Gece iyice ilerlemisti, horozlar otmeğe baslamıstı dısarda tek tuk. Gul u esneyip duruyordu. Zaten ickicilerde de hayır kalmamıstı. Zaloğiu uyuma-mağa kendini zorluyordu ama, gene de bası dusu dusuveriyordu. Memo, Cemsir'e yaslanmıs, horluyor-du bile. Yalnız Resit, berber Resit. O, hala cin gibi, oğlanın kıza adamakıllı vurulduğunu dusunup seviniyor, bu evlenmeyle ulasacaklarının neler olabileceğini kestirmeğe calısıyordu.

Hamza da uyanıktı. Kiloluk sisede son kalam Zaloğlu'yla paylastıktan sonra;

— Goruyon mu Resit emmi? dedi. Koca siseyi hemen hemen kardasımnan temizledik ha!

Temizlemislerdi ya, Zaloğlu'nun nesesi ucuver-mısti; kız, anasına dayanarak uyuyup gitmisti Onda gozu

olsa uyuya mı bilirdi? Lakin gene de belli olmazdı.

— Bir bu kadar daha olsa icer miydik?

— Bir iki demeyiz anam avradım olsun. Var mısın?

Berber Resit, Hamza'nın elinden bos siseyi cekip aldı: r y . * v

— Var mısın'mıs... Kahkahayla gulen Hamza:

— Niye Resit emmi? dedi.

— Niyeymis. Marifet mi belliyon rakı icmeyi? Vaktiyle baban da tıpkı senin gibiydi. Bak, horlayıp duruyor simdi. Marifet, isi tadında bırakmak. Hadi bize musaade!

Zaloğiu pırıl pırıl cizmeleriyle zıplayıp kalktı. Hamza :

— Acele ettiniz, dedi. Burda yatardık.. Zaloğlu'nun canına minnetti ya, gene de :

— Yoo.. zaten luzumundan cok rahatsız ettik haydi eyval ah!

Resit, ırgatbası Memo'yu da uyandırdı, ucu cıktılar. Ortalık yeni yeni ağarıyordu. Hic konusmadan mahallenin camurlu sokaklarını gectiler. Parke doseli caddeye cıkınca, Resit:

— İsterseniz benim dukkana gidek? dedi. Zaloğiu durakladı:

— Napacağız senin dukkanda?

— Acar otururuz. Sabahcı kahvesi de var yanımızda. Cay, kahve iceriz, kafamız kızarsa sut iceriz., her daim rakı icilmez ya!

Dukkanın yolunu tuttular.

Boylu olduğu daha iyiydi Zaloğlu icin. Bicimine getirir, Gul u'den soz acardı. Cemsir'in akıl hocası

olduğunu, onu istediği yola getirebileceğini .biliyordu. Zaten dikkat etmisti, kıza arada goz moz atarken,

herif kurt gibi, onları goz hapsine almıstı. Hosuna gider gibi bir hali vardı ki, iyiydi. Demek istiyordu kızla bu isi pisirmesini? Madem istiyordu, ilk is, kızı hale yola sokmaktı ki, dayısı daha sonra gelirdi.

Oyle

ya, kız bir sefer "Heye" desin, ondan sonrası kolaydı. Demek simdi Resit elde birdi. Hamza'-nın dunden

de dunden yanasacağına kuskusu yoktu. Kalıyordu Cemsir'le kızın anası. Cemsir'i Resit yola getirirdi.

Anasıysa ister istemez uyacaktı onlara!

Dukkana gelinceye dek olctu, bicti. Sonunda bu ise olmus gozuyle bakmağa basladı. Dayısının da hazmı kolaydı. Yasin ağanın sakalına gore tarak vurdu mu, yaslı adam da ondan yana oluverirdi. Hele birkaç kitapla gitti mi, tamamdı.

Birden aklına baska bir sey geldi: Hepsi iyi, hepsi hostu ya, kız istemeseydi., oyle ya, hoslanmamıs olabilirdi. O zaman? O zaman eseğin buyuğu ahırdan cıkmaz mıydı?

Hafifce oksurdu.

Ama sanmıyordu. Bıyığı, pususu, cizmeleri, kulot pantolonuyla yiğitti, hem de yiğidin tekesi! Rakı icisi ya? Ordakilerin hepsinden cok rakı icmisti. Kız da gormustu bunu. Dayısı dersen, hem cok zengin, hem de Al anma kadar hatırlı bir adamdı. Boyle bir adamın yeğeniydi bugune bugun!

Birden bir baska sey hatırladı: Dayısının pasaya iskemle Vurduğunu keske kızın onunde anlatsaydı! Tuh be, ne diye akıl edememisti? Kız, esek değildi, cin gibiydi. Yeğenlerin dayılara cektiğini de bilirdi.

Derken, soz aksamki bekci manzarasına gelirdi. Resit acardı ağzını gayri, "— Ramazan efendi de, Al ah bağıslasın, dayısından geri kalmaz" derdi.

— Hayrola Resit emmi?

~ Karga bokunu yemeden boyle sabah sabah?

Resit kulak asmadı. Kilidi cıkardı, kepengi gurultuyle kaldırdı. Neden sonra meraklıları cevapladı:

— Oyle icap etti..

Dukkana girdiler.

Arabacılar merak icindeydiler. Bu adam dukkanını neden boylesine erken acmıstı? Zaloğlu'nun, Re-sit'le ne alaveresi vardı?

— Valla anlıyamadım arkadas..

— Kendine bosver Zaloğlu'nun ya, dayısı...

— Dayısı olmasa onu kim adam yerine kor?

— Hic canım.

— Resit emminin kızı mızı yok ki., ha?

— Kimbilir? Bir dalavereleri vardır!

— Bu saata kadar nerdeydiler? Simdi nerden geliyorlar?

İclerinden biri:

— Kafanızı yormayın, yarın ucuzlar. Lakin bizim mil et gibi yok. Oyle seyler uydururlar ki...

— Ne gibi?

— Dun Camlı kahveye gittiydim. Soforler toplanmıs, prafa oynuyorlardı. Bu geldi. Gene boyle cizme, kilot pantolon, belde kusak musak.. iceri bir goz attı, aradığını bulamamıs olacak, cekti gitti.

Meğer soforlerini arıyormus. Ardından demediklerini komadılar. Herifin yuzune karsı Ramazan bey, Ramazan ağa, ardından Zaloğlu! Bir baskası:

— Tabi oğlum, dedi. Herkes itnen cuvala girecek değil ya!

— Duyar haa..

— Nalur duyarsa?

— Ne mi olur?

— Nolur lan? Asar mı beni dersin?

— Dayısına der!

— Dayısı bunu hesaba mı katar? Suncacık kredisi yok dayısının yanında. Sonra, dayısı... koskoca Muzaffer bey yahu., herif sapına kadar yiğit adam. Bara gelen her avrat, once ciftliği boylar, herifin tezgahından gecermis!

— Ufak is o. Herifin asıl zamparalığı Avrupa'da. Anlatıyorlar, aklın durur!

— Ya kumara verdiği para?

— İyi mi? Paramızı goturup gavurlara yedirmek iyi mi yani?

— İyi, kotu. Para onun, keyfi misin?

— Değilim amma... Sozunu kesti:

— Bitti. Alınteri dokup senin benim gibi kazanmıyor ki acısın paraya. Haydan gelen huya gider. Calmıs Memet, Hasan, Ali, Ayse, Fatma...

Bar kadınlarını pansiyonlarına goturup getiren kupkuru bir arabacı:

— Birinde, dedi, seninki bara gider!

Adam bos konusmadığı icin, iskemleler ilgiyle ondan yana cekildi:

— E e...

— Kim? Zaloğlu mu?

Adam bir cıgara yaktıktan sonra:

— Zaloğlu, dedi. Gecer oturur bir masanın basına...

— Tabi gene bu kılıkta hı?

— Tabi. Yiğit adam, baska kılıkta gezer mi?

— Sonra?

— Sonrasına bakın., cizme mizme, kilot milot, kusak musak.. Ekspres gibi. Garsonlar bosverirler.

Seninki dellenir. Lan garson diye bağırır. Garsonlar gene aftos piyos. Derken celallenir.. Lan Al ahsız'lar,

der, biz burda neciyik de bos veriyorsunuz? Adam değil miyik? Tabakları tutar tutar fırlatır. Tabaklar da ibne tekmil efendi, barın zemini beton, tabaklar cıncık. Kırılsana! Yok, kırılmazlar, baslarlar hop hop hoplamaya!

Kahkahalar patladı, gozlerden yaslar gelinceye kadar gulundu. Sonra matrak biri:

— Ulan Araboğlu, dedi. Hepsi essah, burası yas!

— Herifi yiyon. Betona dusen tabak kırılmaz mı?

Araboğlu guldu :

— Demek inanmıyorsun?

— İnanılır mı lan?

— Serefsizim hem kırılmamıs, hem de attığı tabak hop deyip gelmis onune oturmus!

— İyi oğlum, askolsun mantarına..

— Herifi Nasreddin Hoca yapıp cıktınız!

— O ne ibne tabakmıs oyle ki hop deyip...

— Lastik belki de..

— Olur olur-arkadas!

VI.

Zaloğlu, berber Residin dukkanından sabahın dokuzuna doğru cıktı. Ortalık gunluk guneslikti. Sım-sıcak bir gunes, sırtını tatlı tatlı yakıyor, gevseyen sinirleriyle habire esniyordu.

Ah simdi yatağında olsa da uykuya bayılıver-seydi!

Sehre indikce kaldığı her zamanki hanın yolunu tuttu.

Reside hicbir sey acmamıstı. Korkup cekindiğinden değil, dayısına guvenemediğinden. Evlenmesini isterdi dayısı herhalde ama, "Soylu, soplu, arlı namuslu bir kız"la. Gul u'yse fabrika kızıydı.

"— Cesit cesit erkeğin arasında buyumus, gozu acılmıs"tı. Zal-oğlu boyle dusunmuyordu. Boyle bile olsa makbuluydu ya, basta dayısı, dayısının arkadasları, it surusu gibi hısım, akraba...

Hana geldi, yorgun bedenini karyolaya sırtustu bıraktı. Uykudan geberiyordu guya. Hani? Nerdeydi uyku? Uykusu da, yorgunluğu da ucuvermisti._ Aklında Gul u, yorgan cekiliverince gorunen bembeyaz bacakları...

Ah simdi surda, yatağında olsaydı! Tatlı tatlı gerindi. Ne bacaklardı ya!

Dayısı, kendi evlenirken soylusunu arasındı, ne karısırdı yeğenine? Soylu, soysuz., onun bileceği isti, dayısının değil! Değil ama, gene de dayısı razı gelmeliydi bu ise. Gelmezse, dunya dunyaya gecse havayla cıvaydı. Onun icin, dayısının ağzından girip burnundan cıkacak, aklını celecek birini bulması

gerekti. Kim olabilirdi bu?

Aklına gene Ciftcibası Yasin ağa geldi. Yasin ağa meram ederse dayısını yola getirebilirdi. Cunku Yasin ağa sıradan, herhangi bir Ciftcibası değildi ki! Dayısının ona inancı sonsuzdu. Yalnız dayısının de- ğil, dayısının babasının, yani dedesinin bile ona guveni sonsuzmus. Herif gercekten de, yetmis besinde olduğu halde sırım gibiydi. Sonra oyle cesurdu ki, hic ama hic kimseden korkmazdı. Kooa koca yılanları

tuttuğu gibi koluna dolar, kursuna bile goğsunu acıp giderdi. İğtisas'ta, Ermeni ceteleri Zaloğlu'nun dedesini yakaladıkları gibi dereye indirirler. Bitireceklerdir. Bey bas bas bağırır. Cetelerse insafsızca tokat, tekme, yumruk. Tam bu sırada nerdense durumu haber alan genc Yasin, ciftesini kaptığı gibi fırlar. Dereye gelir. Ceteler tanıdıkları icin: "— Yasin geri dur, karısma sen" derlerse de, Yasin tek laf etmez, ciftesini cevirip herifleri keklik gibi avlar. Bey bayılır. Yasin'dir beyi omuzuna alıp, ciftliğin yolunu tutar. O gunden sonra bey, Yasin'i bas tacı eder. Nereye gitse Yasin de birlikte, ne yese, ne icse Yasin de. Beyin sağ kolu olur. Hatta bey olurken, oğluna: "— Yasin'in kıymetini bil Muzaffer" der. "Ona guven, sev, dediğini dinle, ziyan etmezsin oğlum"

Gercekten de, Muzaffer bey, babasının olumunden sonra ciftliği, tarlaların surulup ekilmesini, urunun devsirilip anbarlanmasını, gerektiğinde satılmasını Yasin'e bırakmıstı. Yasin gereğini yapar,

mevsim sonlarında beyin hissesine duseni de bankalardaki cari hesaplarına yatırırdı. Bey de atlar giderdi Avrupa'ya. Nis, Montekarlo, Paris, sırasına gore İtalya'nın cesitli sehirleri, Almanya, İngiltere dolasır durur, iyice yoruldu mu da aklına ciftliği gelirdi. Gelirdi ama, gene de Yasin'den hesap sormazdı.

Bilmezdi ki hesabını! Yasin ona gerekenleri soylerdi: Binlerce donum tarlaya kutlu denilen pamuk tohumu ekilmis, capaları yapılmıs, mevsimi gelince de ırgatlara top-lattırılmıstır. Su kadar bin kilo yerli, su kadar bin kilo Klevland cinsi ciğitleri depolarda aktarılıp durmaktadır. Su kadar bin kiloyu tohumlu pamuk olarak falanca fabrikaya, su kadarını da preselettirip falanca depolara yerlestirtmistir.

Ustyanı olan su kadar kiloyu da iplik-bez fabrikalarına gayet hesaplı, satmıstır. Bu yıl, gecen yıl ardan da cok kazanmıslardır. İste banka defterleri, su bankadaki hesabı su kadardır, bu bankadaki hesabı da bu kadar!

Muzaffer bey defterleri alır, masanın ustune atar.

— Canım, Yasin., senden hesap soran mı var da bana teker teker anlatıyorsun? İyi, hos, guzel.

Yapmıs, catmıssın iste. Baska? Baska ne var ne yok?

Bu soruyla Muzaffer beyin yeğeninin durumunu oğrenmek istediğini anlar Yasin ağa.

— Eh, der. Fena değiliz..

— Esrar mesrar iciyor mu?

— Yoook bey, bana soz verdiği gundenberi ağzına koyduğu yok!

Duğrucu Yasin ağa, burda kancıklamıstır iste. Oğlan gerci elinde kalem, defter Yasin ağanın ardında dolanıp durmustur ama, fırsat buldukca da esrar da icmistir, afyon da atmıstır, rakının da gobeğinde uyumustur. Hatta Yasin ağaya zaman zaman kok sokturup, geldiği zaman dayısına soyliye-ceği uzerine ağır yeminler de etmistir ama, gene de yeğenine karsı nefret duyuları icindeki dayıya tek laf etmez aykırı. Cunku Yasin ağanın da cok zayıf bir yanı vardır. Yasin ağa, Zaloğlu'nun anasını oz kızı gibi sever,

uzerine babasıymıs gibi titrerdi. Bu guzel, guzel olmaktan gectim iyi huylu, ustelik Yasin ağaya bol bol din ulularının seruvenleriyle dolu kitapları buyuk bir sabırla okuyan bir kız, sonra beylerden biriyle evlenip, kadın olmustu. Kızken de, sonraları kadın olunca da Yasin

ağaya karsı saygısı değismeyen bu melek kadın, oğlu bes yasına bastığı yıl, birdenbire hastalanmıs, doktor, ilac, su, bu para etmemis, olurken Ramazan'ını ona emanet etmisti. Bunca yıl gectiği halde Yasin ağa, genc kadının o anını hicbir zaman unutamadı. Ofkeden cılgına donup, "— Dayın gelince seni sikayet etmezsem, anamın donu basıma", ya da "— Seni dayına sikayet etmezsem, Yasin adım Bogos olsun" diye yemin ettiği halde hicbir zaman yeminini yerine getirmez, dayısı sorunea onu korurdu. Bunda Zaloğlu'nun annesinin etkisi olduğu kadar, oğlan haylaz maylaz, coğu geceler ona kitap okurdu. Rakı, sarap, esrar icmek soyle dursun, ağzına cıgara bile koymıyan Ya70

sin ağanın bir tek zevki, kitap okutup dinlemekti.

Zaloğlu tam da onun istediğince okurdu. Bin su kadar yıl once gecmis, ya da oyle farzolunmus seruvenler, Yasin ağanın renkli bel eğinde oyle canlanır, oyle el e tutulacak hale gelirdi ki, Yasin ağa o gunlerin icinde yasamakla kalmaz, zaman zaman da cosup gur sesiyle haykırırdı:

"— Vuuur ya Ali i !"

Muaviye ile Yezid'e nefreti sonsuzdu. Kerbela'-da peygamberin torunlarına reva gorulen zulumden oturu

hungur hungur ağlar, "— Aaaah" derdi, ≪]ah! Ben olmalıydım yanlarında ki"

Ciftliğe yesil i, sarılı, mavili dekolteleri icinde bar kadınlarının getirildiği, ut, dumbelek, gırnata, keman seslerinin koyu doldurduğu geceler Yasin ağa, omu-zunda ciftesi, ciftlik kapısında sabahlara dek beklerdi.

Bundan baska da, ekmeğin ciği, asın kurtlusu, gundeliklerin dusukluğune mızırdanan ırgatların da bas belasıydı. Boylelerini ele gecirdi mi, sopa altına yatırır, "— Al ah yarattı.." demezdi.

Yasin ağa icin iki cesit kul vardı. Biri, Cenab-ı Al ah'ın sevgili kul arı., bunlar malın, mulkun sahipleri, hatırlı, soylulardı. İs gormek icin değil, gordurmek icin yaratılmıslardı. Yaptıkları her sey doğru, olması

gerekendi.

Otekilerse, Al ah'ın sevmediği kul ardı ki. Al anın sevgili kul arının islerini gormek, azar isitmek, eza cekmek icin yaratılmıslardı. Hasarattı bunlar. Her turlu kotuluk, pislik, iffetsizlik bunlardaydı. Bunlara acımak, kurtarmağa calısmak bostu. Boyle seyler dusunmek

Al ah'a sirk kosmak olurdu. Zulcelal mademki boyle ya'ratmıstı onları, boyle kalmalıydılar. Cenab-ı Al ah'ın da bir bildiği vardı. Baska turlu olmalarını istese o turlu yaratmağa kaadir değil miydi?

Zaloğlu, Yasin ağayı ovucunun ici gibi bildiğin- . den, Gul u'den pat diye soz acsa, adam, "— Al anın sevmediği bir kul a evlenilir mi?" diye kesip atacağına suncacık kuskusu yoktu. Yoktu ama, gene de birseyler dusunmekten geri kalmıyor, Yasin ağanın dircleyip, sozune değer vereceği birini hatırlamağa calısıyordu. Oyle birini bulmalıydı ki, Yasin ağa peki desin, inansın, dayısını inandırsın !

Arka ustu yattığı yerde gozlerini tavana dikmisti.

Var mıydı boyle biri?

Varsa, kim?

Hic canı istemediği halde bir cıgara yaktı. Ağız dolusu dumanları tavana bırakıyor, bildik, gorduk, tanıdıkları aklından geciriyordu. Bunca tanısları arasında elbette boyle biri vardı, olacaktı, olması

gerekirdi. Oyle biri ki, tereyağından kıl ceker gibi once onun aklı yatsın, sonra da Zaloğlu'yu Zaloğlu'dan

daha icten, cok daha akıllıca savunsun, bu isin olup bitmesini sağlamakta onayak olsun!

Cıgarasından ust uste aldığı dumanları ne kadar savursa, aklını ne kadar yorsa bostu. Bulamıyordu bulmak zorunda olduğunu. Bir yandan da uykusu oylesine bastırmıstı ki, elindeki cıgarayı acık pencereden bir fiskeyle fırlatıp yan dondu. Gozleri col er gibi yandığı halde uyuyamıyordu. Gul u'nun hayali on plandaydı. Onu soyuyor, kucaklayıp yatıyordu. Cıldıracaktı. Bu dunyada bir isci kızına da sahip

olamıyacak mıydı? Al ah'ın sevmediği kul diye du-sunemiyordu Gul u'yu Yasin ağa gibi. Al ah'ın sevdiği, sevmediği ne elemekti? Yasin ağa ne biliyordu Al ah'ın sevgili kul arıyla sevmediği kul arını? Fos laflardı bunlar ya, gene de Yasin ağasız olamıyacağı icin, aldırıs etmiyordu. Diyelim ki bu boyledir.

Gul u, Al ahı'n sevmediği bir kuldur. Olsun. Zaloğlu buna da razıdır. Dayısına, uzak yakın hısım akrabasına, bildik, gorduk, tanıdıklara ne?

Bir yandan bir yana dondu.

Yasıyacak olan kendisidir. İsterse dayısı onları ciftlikte de oturtmasın. Versin dedesinden kalan hissesini bitsin gitsin. "— Gel

oğlum. İste dedenden, annen yoluyla sana kalanlar.. Sunca tarla... tarla mı

istersin, para mı?"

"— Para isterim dayı"

"— Peki, al hissene duseni!"

Birkac deste binliği uzatsa. Alsa. Hic vak'ıt gecirmeden, hemen atlardı sehre inecek kamyonlardan birinin sofor yerine, tutardı sehrin yolunu. Bankaya uğrar, binliklerden birini bozdurur, girerdi bir ickili lokantaya, kafayı cekerdi ama, fitil gibi değil. Kararında. Sonra bir taksi cevirir, sehrin en buyuk mağazalarından birine uğrar, Gul u'ye, anasına, ağasına, babasına, hatta berber Reside hediyeler alır, dayanırdı kapılarına. Kız evde, değil, onemli olan, kızın yakınlarını hediyeye, paraya boğmaktı.

Uykuya ne zaman, nasıl gectiğini anlıyamadı. Dusundukleri, dusunde surup gidiyordu. Dayısı guler yuzle

cağırıyor, tarla mı, para mı istediğini soruyor. Kabak Hafız "— Tarla iste!" diyor yanından. O da nerden

cıkıveriyor sanki? Tarla istemek isine gelmiyor, "— Para ver dayı" diyor. Dayısından binlikleri alıyor.

Kabak Hafız gene yanibasındu: "— Hadi bakalım mirim, goster adaletini"

Sehre inecek kamyonun sofor mahal ine yanya-na giriyorlar. Zaloğlu: "— İyi ama hafız" diyor,

"kafaları

cektikten sonra nasıl doneceksin koye?"

Kabak Hafız guluyor:

"— O, daha sonra dusunulecek sey mirim. Once kafaları cekelim"

Kafaları cekiyorlar mı, cekmiyorlar mı? Cekiyorlarsa nerde, nasıl? Butun bunların uzerinde durmuyor.

Kafaları cekmislerdir, ikisi de sarhostur. Gul u'-lerin mahallesine sarkılar, manilerle dalıyorlar. Zaloğlu kıza, yakınlarına hediyeler almayı unutmustur.

Kabak Hafız "— Bosveer" diyor. ≪]Dumanı doğru cıkar"

"— İyi ama, hediyesiz, el eri bombos gidilir mi?" "— Gidilir!" ≪] — Ayıp olmaz mı?"

"— Olmaz. Cunku Zat-ı vacibulvucut ve tekad-des hazretleri boyle istiyor. Benden daha mı iyi bileceksin? Karısma. Yapar catarım ben"

Birden uyandı. Ter icindeydi. Gercekten de, Kabak Hafız vardı be! Bu adam isterse din, iyman, Al ah, kitap yoluyla Yasin ağayı yola getirebilirdi, hem de of gibi!

Uykusunu iyice almıstı. Yatağında oturup, bir cıgara yaktı keyifle. Nasıl da akledememisti!

Bir oturusta sıcak dort somunla iyi kızarmıs kucuk bir kuzuyu temizleyip kalkabilir diye dusunduren, dev

yapılı biriydi Kabak Hafız. Kocaman bir sakız kabağını hatırlattığı icin koylu, Kabak Hafız derdi.

Vaazlerinde dehset kesilmesine, Al ah, ote dunya, azab-ı elim, azab-ı sedit konularında sakası

olmamasına karsın, su gibi yumusaktı. Girdiği kabın bicimini alıverir, mescit dısında guler, soyler, koyluyle sakalasırdı. Hatta vaazlerden hemen sonra, ağzı sıkı Musluman kardesleriyle sarap testisinin basına oturmaktan da cekinmezdi. Koyun azgın dul arından zengin Naciye'ye uckur cozduğu de ileri surulurdu. "Olmaz" sozcuğunu hemen hemen hic kul anmazdı. Aptessiz namaz kılındığı gibi, uc oğun tıkın-dıktan sonra da oruc pekala olabilirdi. Hersey sela-vat kuvvetine, kisinin dusunusune bağlıydı.

"Alem-i mumkinat"tı bunun burası. Madem ki "Alem-i mum-kinat"tı, o halde? O halde hersey olur, olabilirdi. Sayet olmaz, olamazsa, "Alem-i mumkinat" yerine, "— Alem-i gayri mumkinat"

denmek gerekirdi ki, gunahtı boyle dusunmek, kufurdu!

Koylu arasında hır cıktı mı, cozumlemede son derece pratik bir yol tutmustu: Hır gur'e dusenlerden hangisi otekinden zenginse, elbette o haklıydı. Cunku seriatın kestiği parmak acımazdı. Yetinilmiyorsa, mahkemelerin yolu kapalı değildi ya!

Esek dili yazar, kursun doker, carpıntı keser, "Fi l-i cimaın en efdali"ni, İbrahim Hakkı efendi Marifetnamesine

gore salık verir, muhabbet tılsımları yapar, gecim muskaları yazar ama kendisi hic mi hic birine inanmazdı.

Birinde Zaloğlu, herifi sarap icerken bastırmıstı. Sanmıstı ki, herif yakalanınca urkecek, toparlanacak, sonra da eline ayağına

dusup kul gibi yalvaracaktı kimseye bir sey soylememesi icin. Hic de oyle olmamıstı :

"— Ooo mirim, buyur bakalım"

Sasmıstı Zaloğlu :

"— Demek, demek boyle islerin de var? Demek soylenenler doğru?"

Kalkmıs, Zaloğlu'ya temiz bir bardak alıp geldikten sonra :

"— Otur" demisti, ≪]otur demlenelim!"

Sır verircesine eklemisti:

"— Sen benim vaazlarıma kulak asma. Gittiğim yoldan gel, zararlı cıkmazsın"

Ondan sonra ahbap olmuslardı.

"— Genab-ı Al ah hic bir seyi bosuna yaratmaz. Her yaratılmıs seyin bir vazifesi vardır. Sarabın haramlığı,

icmesini bilmeyenler icindir. Rakıya gelince, kitap onu yasaklamak değil, bahsini bile etmez.

Demek oluyor ki rakı icilebilir. Sarap icisim, ucuzluğundan. Elime gecse, rakıyı siseyle değil binlikle icerim"

Zaloğlu butun bunları yeni bastan hatırlayınca guldu. Ne hergele, ne uc kağıtcıydı ya! Hergele, uc kağıtcı ama, kendini satmasını oyle bilirdi ki.. En biri Yasin ağa. Yasin ağanın yanında ciceği burnunda bir "Dini butun" ki, o kadar olurdu. "Ermis"ti o be ermis! "Kabak Hafız" denilmesine ifrit olurdu.

Ciftliğe uğramaz mı, yere yurda komazdı onu. Giderken

de fasulyadan, mercimekten, yataklık pamuktan, sundan bundan "Hazret"i mahrum etmez, bol bol kol ardı.

Evet evet, bir buyuk sise rakıyla kutu sardalya-sı, yalancı dolma, su bu alıp gitmeliydi. Kafaları bulunca acardı derdini. Herifte "Olmaz" olmadığı icin, herhalde ilgiyle dinler, elinden geleni esirgemez, akıl verirdi hic olmazsa.

Yataktan kalktı. Guldu. Kabak Hafız karsısındaymıs

gibi:

"— Ust yanını ferasetine bırakıyorum ustat"

VII.

Dusunduğu gibi yaptı: Bir sise yarım kiloluk rakı, kutu sardalyası, beyaz peynir, doğranmıs pastırma, karazeytin... Kabak Hafız'ın

evinin yolunu tuttu.

Koyle ciftlik arasında bir, birbucuk kilometrelik yol vardı. Yerler camur, ortalık karanlıktı. Arada bulutlar kayınca pırıl pırıl ay, yerdeki su birikintilerini parlatıyor, sonra da kapkara bulutlar ardında yitip gidiyordu.

Kaypak yolu zorla gecip koye girdi. Karanlık pencereleri, saz ortulu damlarıyla kerpic huğlar coktaan uykuya gecmislerdi. Bir kose, bir kose daha...

Kabak Hafız'ın kapısına geldi. Hayretler icinde durdu: Kapı kanadı ardına dek acıktı!

Zaloğlu kuskuyla cevresine bakındı. Ne bir ses, hatta ne de bir nefes!

İceri daldı.

Oksurdu.

— Heeey Hafız!

Kibrit caktı: Yatağı seriliydi Hafız'm. Yatağının ya'nıbasında kitap rahlesi, rahlenin uzerinde sarı

yapraklarıyla

acık, Marifetname!

Yeni bir kibrit caktı.

İyi ama, nereye gidebilirdi? Bir yere gitmesi ge-rektiyse kapıyı ne diye ardına kadar acık bırakmıstı?

Dısarı cıktı.

Yağmur yuklu bulutların ardında ay, arada gorunup kayboluyordu. Uzaklar koyu bir karanlık icindeydiler.

Tuhaf, cok tuhaftı hem de. Yatağı karmakarısık olduğuna gore, yataktan kalkıp gitmisti nereye gittiyse.

Sakın Naciye'nin yanına gitmesindi?

Soyle bir dusundu. Kadınla ilgisini Zaloğlu'dan saklamıstı ama, bilenler yeminle soylemislerdi ki, Naciye'yle arası iyidir. Kadının evinden cıkarken gorenler vardır.

Aklı yattı: Ordaydı, sağlama ordaydı. Ordaydı ama, kapısı neden acıktı? Aceleyle iyice cekememis miydi?

Ruzgar actı dese, ruzgar yoktu havada. Peki?

Naciye'nin evine yol andı.

Koyun zengin dul arından Naciye, kırklık, kutur kutur bir kadın, bir eski muhtar kızıydı. Tarlası, cifti cubuğu vardı. Butun bunlar once

babasından, sonra da karayağız kocasından kalmıstı. Adam karayağızdı ama, hastalıklı, ufaktefek bir seydi. Kamyon kazasında onceki yıl olmus, azgın karısını

cesitli

ırgatlarıyla Kabak Hafız'a bırakmıstı. Paralı, mallı, mulklu ustelik azgın bir erkek delisi olan kadın, "—

Evlenmiyece-ğim" diyordu. "Kocamın hatıralarına saygısızlıktan falan değil, tek erkek hakkımdan gelemiyor. Gelemedikten sonra ne diye basıma ayakbağı cıkaracağım? Sonra, gizli, saklının tadı

baska"

Butun bunları acık acık dememisti ama, yasayı-sıyla bal gibi de demis oluyordu. Dile dusmus, tehditlere uğramıs, koy kahvesinde acar delikanlıların yumruklasmasına sebep olmustu.

Zaloğlu, Naciye'nin karanlık penceresi onunde durdu. Kulak verdi: Ses yoktu!

Tuhafına gidiyordu butun bunlar.

Kulağını pencereye iyice yaklastırdı. Hafiften bir mırıltı calındı kulağına. Derken bir kadın kisnemesi, hafiften. Anlamıstı. "Papaz" Naciye'nin yanındaydı!

Pencereden tam cekilmisti, kadının sokak kapısı acıldı. Geri sıcradı, huğ'un kosesini siper aldı. Tam bu sırada ay da buluttan kurtulduğu icin, ortalık yas yas parladıysa da, cok gecmeden ay bulutların ardına yeniden girdi, ortalığı koyu bir karanlık bastırdı. Bastırdı ama, karanlığın icinde cok daha karanlık gibi bir

golge, Kabak Hafız'ın golgesi kapıdan sıyrılıp dısarı cıktı. Kapı ardından usulaaaık kapandı.

Kabak Hafız camurlu koy yolunda hızla uzaklasıyor, Zaloğlu'ysa gulerek gidiyordu ardından. Bir sokak sonra yetiserek oksurdu. Kabak Hafız durala-dı, kulak verdi.

Zaloğlu iyice yaklasarak:

— Saatlar olsun, dedi.

Zaloğlu'yu sesinden tanıyan Kabak Hafız rahatladı :

— Oh be, sen miydin erenler?

— Bereket versin ben'im Hafız..

— Burada olduğumu ne biliyordun?

— Senin kadar ben de ermisim oğlum!

— Yoo.. o zatımıza mahsus... sakayı bırak, ne bildin burada olduğumu sahi?

— Nereden bileceğim? Kabalapazar. Daha doğrusu, benden saklıyordun. Evine geldim, baktım sokak kapın ardına kadar acık. Ulan nerde bu herif diye dusundum...

— Demek herif diye dusundun beni?

— Canım sozun gelisi..

— Peki? Kapım acık mı dedin?

— Ardına kadar hem de!

— Vay anasını., demek aceleden... icecek, yiyecek bir seyler getirdin mi?

— Soruyor musun?

— Ulan ne adamsın be!

— Adamım tabi. Yeni mi anlıyorsun?

— Ne getirdin?

— Rakı!

Kabak Hafız az kalsın sevincten nara atacaktı:

— Yassa, dedi. Yassa, nur ol! Gercekten de Zal-oğluymussun!

"Zaloğlu" denmesine kızıyordu. Durakladı:

— Zaloğlu'suna sokturma, bak, ceker giderim ha!

— Nereye gidersin?

— Ananın dinine!

— Rakıyla mezeleri bırak da oyle git bari..

Zaloğlu guluverdi.

Yeniden evin yolunu tuttular.

— Baskası Zaloğlu dese, serefsizim kulahları değisirdim, o saat!

— Beni bıcağın kesmez bilmem mi?

— Ne o? Dalga mı geciyon?

— Sana oyle mi geldi? İmkan var mı? Buyuk cesaret isi o erenler. Ben, bendeniz, hakir-i pur taksir.

Ağzı var, dili yok, kalıbı kıyafeti var, bıcağı tabancası, yumruğu yok bir zavallıyım!

— Hafız, baslarım Al ahından kitabından ha!

— Neden erenler?

— Sokarım erenlere., erenler'mis...

— Peki gulum, peki elmasım, peki arslanım, peki. Eversen bile sozunden cıkmam bilmez misin?

— Sakayı bırak, gecenin bu saatında beni aramak neden icap etti? Gunduzleri kurt mu yemisti?

— Hele eve gidek de..

Kabak Hafız, aceleyle acık bıraktığını anladığı kapıdan iceri kosarcasına girdi, uc basamaklı merdiveni cıktı, gaz lambasını yaktı. Zaloğlu gercekten de ne icin gelip aramıstı acaba? Ne icin ararsa arasın, onemli olan rakıyla mezelerdi. Dul karı kahrından sonra ağız tadıyla "Bağdadi onarmak", su anda dunyanın en guzel, en zevkli, hele hele en gerekli isiydi.

— Cıkar su mubareği de gorelim birader! Zaloğlu ic cebinden yarım kiloluğu cıkarıp gozune dayadı:

— Gor, al!

Esmer, irice iki somunu hatırlatan elleriyle siseyi kaptı. Optu optu, kol arıyla sarıldı.

— Nasıl, dedi Zaloğlu, gozun doydu mu?

— Sen, sen bir harikasın Ramazan!

— Sahi mi?

— Yalansam serefsiz, ayni zamanda namussuzum!

Sisenin kıcını yumrukiıyarak tıpayı cıkardı, kokladi:

— Oooooh, oh!

Dehsetli bir aclığın dayanılmaz istihasıyla sofra bezini getirip yaydı. Ekmek, birtakım kucuk tabaklar, teneke acacağı, bıcak, su bardakları, rakı kadehi yerine iki cay bardağını falan cabucak getirip, sofra bezinin kıyısına bağdas kurup oturdu.

— Sen su ekmeği dilimle erenler, ben balık kutusunu acıyım!

Zaioğlu ekmeği dilimleyip, karazeytinle pastırmayı tabaklara koyarken, kutu acılmıstı bile:

— Heey yavrular., sunların yatıslarındaki usluluğa bak!

Tabağa bosalttı, gec kalmiscasına titreyen eliy80

le siseyi kaptı, cay bardaklarına doktu, su falan karıstırmadan kaptı, kokladı. Oylesine mest olmustu ki, gozlerini yumdu. Dudakları dua ederkenki gibi titriyordu. Belki de gercekten dua ediyordu.

— Haydi erenler, serefe!

Zaloğlu'yla tokusturup, bir dikiste susuz falan icti.

Zaloğlu su karıstırmıs, icip icmemekte cekimserdi. Oldu bitti rakıya karsı pek bir sevgisi yoktu. Bazan domuzuna icer, bazan da

icene dek akla karayı secerdi. Su anda da oyle. İlk yudumu alsa, gerisi kendiliğinden gelirdi.

Kabak Hafız'msa gozleri dunyayı gormuyordu :

— Amma da acıkmısım erenler be... Ahtapot gibi, mezelere saldırıyor, soluk almamacasına tıkınıp duruyordu.

Zaloğlu uzun cekimserlikten sonra yudumu aldı.

Kabak Hafız :

— İyisin, hassın amma, arasıra havyar mavyar getirirdin sen? Bugun bakıyorum, pek yalınkat gelmissin!

— Aceleye geldi..

— Yoksa dayın havyarları kilit altına mı aldırdı?

— Yok yahu. Dayım oyle seyleri dusunur mu?

— Demek aceleye geldi?

— Aceleye geldi.

— Niye? Ne var da?

— Bosver. Demek Naciye'yle...

— Evet?

— Kıyak karı değil mi? '

— Sana ne?

— Bana gore hic ama, benden saklıyordun da...

— Gene de saklarım. Kotu bir sey yapmıyorum ki.. Al ah-u Teala'nın emr-i ilahilerini yerine getiriyorum!

— Al ah-u Teala'nın emr-i ilahisi zina mı?

— Zina ne demek?

— Ne mi demek?

— Oğlum, yavrum, evladım., rakı da iciyorsun ama, ağzın gene de sut kokuyor. Mesru ve gayri mesru tefsire bağlı seylerdir. Ancak, bu islerin tefsirinde din adamlarının kaabına kim varabilir? Bırak isin tefsirini din adamlarına. Biz icimizden gelene bakalım. Madem ki icimden boyle geliyor, o halde Zat-ı

Kibriya icimden geleni benden boyle istemis demektir. E, Vacib-il vucudun isteğine karsı gelip kufre mi sapaydım? Hasa!

Zaloğlu kadehini kaldırdı:

— Kes kes, zındık!

— Niye erenler? Ne oldu?

— Ananın dini oldu. Ne olduymus.. Kabak Hafız kıskıs guldu:

— Bu dolambaclı izahlar, hile-i ser'iyye icin

kul anılır, oğren!

— Bana gereği yok. Haydi serefe!
— Serefin vaar, ictiğin zıt, sevdiğin cift olsun!
— Bak, buna amin derim amma, cifte bosver. Tek olsun, o da beni sevsin yeter!
Gozlerini yumdu, yumulu gozlerinin ardında Gul u, uzun uzun icti.
Kabak Hafız da icti, icerken de Zaloğlu'ya dik-ka tetti. Ne demek istemisti yani? "— ...... tek olsun, o da beni sevsin yeter!"le ne demek istemisti? Bir sevdiği vardı da yuz mu bulamıyordu? Yeni mi baslamıstı bu? Eskiden olsa ağzında mercimek ıslamnıyan geveze oğlan acardı ona. Acmadığına gore, demek... "— Dur dur dur., oğlanın gece yarısı eve dusmesinin demek sebebi bu? Olabilir. Olabilirse, bundan boyle yasadık. Yasadık ki tam yasadık hem de! En sıkı arkadası olurum, derdini bana acar, sık sık gırtlağımızı calkalarız rakıyla, tavuk mavuk, havyar mavyar..."
— Gecen gun bir yerde bir yavru gordum Hafız, Al ah Al aaaah, Al ah Al aaaaaaaah!
Kabak Hafız oturduğu yere iyice yerlesip, derlendi toparlandı:
— Eeee...?
— Lakin arkadas, Allah ozene bezene yaratmıs, ne yavru!
— İyi ama, sana ne elin yavrusundan?
— Ne demek bana ne? Bu yavru sevaba girmek istiyormus!
— Nasıl?
— Basbayağı sevaba..
—| Acıkla sunu be; Ne yapmak istiyormus yani?
Attı:
— Bana varmak istiyor senin anlıyacağın..
— Haa, su mesele. Demek sana varırsa sevaba girecek?
— Verdiğin fetva'yı ne cabuk unuttun papaz? Al ah'ın sevmediği kul ar, Al ah'ın sevgili kul arına varmakla sevaba girerler demedin miydi?
Kabak Hafız guldu :
— Peki, kim bu gunahkar?
Gozlerinin icine uzun uzun baktıktan sonra :
— Soyliyeceğim ama, surda burda gevezelik etmezsin değil mi?

— Aman erenler., o nasıl laf? Yanımda adam boğazla!
— Soylersen?
— Soylersem... soylemem ya, sayet soylersem ne dersen o olayım!
— Ananın donu basına mı?
— Olmus anamı karıstırma!
— İki gozun kor olsun mu?
— Kıyma bana Ramazan!
— Demek kendine guvenemiyon?
— Guvenirim guvenmesine amma, kor seytan, malum ya?
Zaloğlu bir kahkaha attı:
— İstersen soyle, yay. Vızgelir tırıs gider.. Elci Cemsir'in kızı!
Kabak Hafız bu yakısıklı elciyi tanıyordu. Hatta koy kahvesinde cook oturduklarından baska, capa ırgatlarını bir saat erken uyandırabilmek icin sabah ezanını bir saat once okumasını ırgatbasısı
Memo'yla
rica ettirmisti.
— Cemsir'in demek boyle guzel kızı var?
— Ne diyorsun arkadas, guzel de soz mu? Adama din değistirtir serefsizim!
Uzun uzun, ballandıra bal andıra anlattı: Bir sure once Kurukopru'deki Giritli'nin kebapcı dukkanında elci
Cemsir, oğlu Hamza, Cemsir'in oz kar-dasından ileri berber Resit. ırgatbası Memo filan kafaları
cekmisler. Tam kalkacakları sıra bir bekci gelmis. Cart curt etmek istemis. Zaloğlu yer mi? Kafası
kızmıs,
lan gel buraya demis bekciye. Bekci gelmemis. Zaloğlu'dur, tıpkı dayısının pasa'ya indirdiği gibi, bekcinin kafasına bir sandalye...
Kabak Hafız dayanamadı:
— O kesik! dedi.
— Ne?
— Kesik o. Orasını iskonto et, gerisini anlat!

Zaloğlu, kıpkırmızı oldu :
— Yalancının anasını, avradını... lan boktan adamsın be!

— Niye?
— Biz bi sey soyledik mi yalan!
— Canım efendim, bekci bu. Devletin bekcisi. Sen ona nasıl sandalye vurursun? Adamın basını kıcından ağır getirirler..
— Saat on birden sonra ickili yerler kapanacak, dedi. Tepem attı. Ben Muzaffer beyin yeğeniyim dedim, herif Malatya'dan surgun gelmis, tanımıyor. Dan dun etti, baktım laf anlamıyor, ben de...
— Ramazan'cığım, bu kısmı gecelim, yani sandalye vurma kısmını, ustyanını anlat!
— Soğerim ha!
— Sov ama yalana bosver..
— Kalkar giderim ha imaml Kustu.
Bunu anlıyan Kabak Hafız:
— Hic de yarenliğe gelmezsin bre herif, dedi. Maksadımız latife. Yoksa, senin gibi bir beyoğlu beyin, Al ah'ın sevmediği bir bekcinin kafasına sandalye vurması is mi? Bekci de kim? Kac paralık adam?
Zaloğlu'nun gonlu olmustu :
— Neyse, araya berber Resit girdi, Hamza girdi, Cemsir memsir girdi de mesele kapandı. Yoksa beynini patlatacaktım!
— Haa, simdi oldu. Ben yanlıs anlamısım demek., vurmadın sandalyeyi de, araya girmeseler vuracaktın... tamam. Devam et!
İkisinin de kafaları iyice dumanlanmıstı. Hele bardağı yirmi bes kurustan satılan goktası karıstırılmıs pis saraplarla midesi bozulan Kabak Hafız'a Klup rakısı iksir etkisi yapmıstı. Ucuyordu. Hafifce bulanık, oksayıcı bir alemde ucuyordu.
Gozlerini yumdu. Ut, keman, hic olmazsa bağlama olsaydı da bir sarkı, ya da en iyisi bir gazel patlatsaydı!
Zaloğlu'ysa boyuna anlatıyordu. Kabak Hafız'ın anladığına gore, mesele suydu: Zaloğlu, elci Cemsir'in kızına abayı fena halde yakmıstı. Kızı ser'i serif uzre, Al ah'ın emri, Peygamber'in kavliyle nikahlayıp almak istiyordu. Ama dayısı bu evlenmeye izin verir miydi bakalım? Fabrikada calısan, bin cesit er- |
keğin arasında buyumus bir kızı yeğenine almıyabi-lirdi Muzaffer bey. Onun icin, dayısına soz gecirecek biri gerekiyordu. Bu Kabak Hafız olmasa bile bir bas-85
si.

kası, orneğin Yasin ağa olabilirdi pekala! Ama olmazdı. Yasin ağa, Al ah'ın sevmediği bir kulu, Al anın sevgili kulu bir beyzadeye nasıl yakıstırırdı? Hatta Muzaffer beyden bile onde giderdi bu bakımdan.

Gene de:

— Anlasıldı, dedi, anlasıldı Vehbi'nin kerrake-

— Yasin ağa senin ol dediğin yerde olur be!

— Eshedu bil ah doğru.

— Doğruysa, ustyanı senin ferasetine kalmıs bir is!

— O da yalan değil...

Yalan değildi gercekten de. İstese, Yasin'i değil, onun ağası Muzaffer beyi bile sulu dereye goturur susuz getirirdi ya, hemen istemesi doğru muydu? Değildi. Kendine pay cıkarmamalı mıydı? Yoksa daha simdiden bazı kararlara varmıstı.

— İcelim!

— İcelim erenler.. Lakin, bak, bana bir daha Zaloğlu deme. Sonra...

— Sonra?

— Ben de sana... Sozunu kesti:

— Kabak Hafız mı dersin? Zaloğlu bir kahkaha attı. Kabak Hafız ciddiydi:

— Ben senin gibi kızmam. Kızacak ne var? İnsan arı değil ki!

Rakısını yudumladıktan sonra :

— Yasin ağanın gozune gir! diye oğutledi.

— Nasıl?

— Nasılı var mı? Herifin gozune girmek icin ne yapman lazımsa yap!

Zaloğlu dusundu dusundu :

— Bir dediğini iki etmiyorum. Bol bol da kitap okuyorum., baska?

— Baskasına kulağasma, kitap okuma isi muhim. Sehre indiğin gun, hoslandığı kitaplar al ona, sakalının altına gir iste ne bileyim ben?

— Sen? Sen ne yapacaksın?

— Benim ne yapacağıma karısma sen. İsimi bilirim ben...

Rakı sisesini kaptı, kadehine yarı yarıya koyup bir cekiste dipledi.

VIII.

Uc gun sonra Yasin ağayı ciftlikte, tohumluk ciğit anbarında bulan Kabak Hafız, sayılıp hurmet edileceğini bilenlerin ağır baslılığıyla, elleri arkasında, kapıda durdu :

— Kolay gelsin!

Yasin ağa, ilkbaharda ekilecek Klevland ciğitlerin aktarılarak havalandırılmasını gozden geciriyordu.

Dondu, Kabak Hafız'ı gorunce ciğitleri falan unutarak, yanına saygıyla kostu. Cunku efendi hazretleri ciftliğe oyle her zaman uğramazdı. Acaba ne vardı?

— Hos geldiniz efendim, hos geldiniz!

— Hos bulduk.

— Ne seref, bizim icin ne seref boyle... Onunde kavusuk elleri, Hafız'ın yuzune bakıyor, emirlerini bekliyordu. Hafızsa gozlerini yere indirmis, "— Ne seref, bizim icin ne seref..." sozlerine karsılık "— Estafurul ah" falan demeyi aklından bile gecirmiyor, dusunceli gorunuyordu. Yasin ağa :

— Buyrun, benim odaya gidelim!

Anbarda, yaba denilen kocaman kocaman tahta catal arla ciğitleri aktarıp havalandırmakta olan ırgatlar da isi bırakmıs, onlara bakıyorlardı.

Kabak Hafız'ın gozleri yerden Yasin ağaya ağır ağır kalktı:

— Ramazan efendi yok mu? Yasin ağa iki yanına bakındı:

— Yok.

— Nerde? . . . _ Sehre inmisti. Bir emriniz mı vardı? Cevresine kuskuyla baktı:

— Muzaffer bey?

_ O da yok efendi hazretleri..

_ Ne zaman gelecek?

_ Bu gunlerde gelmesi lazımdı ama... bir sey mi vardı?

Kabak Hafız basını ağır ağır salladı:

— Var. Hem de muthis bir sey!

Yasin ağa birden isin onemini kavrayarak doğruldu.

— vav napsak acaba bilmem ki?

_ Hem de oyle muthis bir sey ki... demek Mu-^nffpr hev bu qunlerde tesrif ederler? ZQf L BekUyomz.

Hos. gene de belli olmaz onun

i?I Takat neydi acaba o "Muthis" sey?

oylesine bağlıydı ki bu mubarek adama! Hanı ol dese olur muydu olurdu!

ağayı

Ara sıra

SvuclaCla derini doğerek o yıl arda dunyaya gelmemis olusuna hayıflanırdı.

Demek oluyordu ki bu gelisi karsılıklı kahve icip konusmak icin değildi. Ne icindi acaba? Ondan saklanladığı

anlasılan muthis sey ne olabilirdi? Mubareğin dunya islerinden elini eteğini cektiğini cok iyi biliyordu. Adamcağız butun gun dininde, diyanetin-deydi. Pek pek koy kahvesine cıkar, kahve halkının i> iskambil, tavla, ya da parti cekismelerinden uzak,

bir koseye cekilir, elinde tesbih, yarı kapalı gozleri, titreyen dudaklarıyla kal avi fincanından kahvesini yudumlardı.

Cevresini yeniden gozden gecirdi.

İlkin Ramazan'ı sormustu. Ramazan'ı ilkin sorduğuna gore, "Muthis" olan sey, o haytayla mı ilgiliydi acaba? Esrar, afyon, rakı, sarap, kumarın daniskası bulunan Ramazan'ı, cok buyuk, hatta dedi-ğince

"Muthis" bir sucundan oturu dayısına mı sikayet edecekti?

Soyle bir dusundukten sonra, "— Hayır" diye gecirdi. Olamazdı. Esrar, afyon, sarap, kumar, kız ardında

dolanmak "Muthis" değildi. Dayısı zaten biliyordu. Dayısının bildiğini de herhalde Hafız efendi bilecekti.

Bilmese bile, soytarı oğlanın yeni bir. maskaralığını Yasin ağadan ne diye saklasındı?

Gene saygıların en ustunuyle:

— Buyrun efendi hazretleri, dedi. Benim odaya gidip, birer yorgunluk kahvesi icelim!

Hafız'ın da istediği buydu.

Yasin ağanın odası, ta Muzaffer beyin babasr zamanındanberi oturduğu, tek goz, ufacık bir kerpic huğdu. Muzaffer beyin ciftlikte kaldığı gunler hizmetine bakan Gulizar, bu ufacık odayı her gun birkac posta siler, supurur, Yasin ağanın portatif bir karyoladaki yatağını duzeltir, ortalığa ceki duzen verirdi.

Kapıda durdular.

Yasin ağa, Muzaffer beytn beton evine doğru seslendi:

— Gulizaaaar!

' Kadın fazla bekletmeden, beton evin balkonunda olanca canlılığı, olanca bayıltıcılığıyla gozuktu :

— Buyur Yasin ağa?

— Anahtarı getir!

Havaların bozuk, hayli de serin gitmesine karsın Gulizar, bal renkli, kısacık margizet entarisiyle bıngıl bıngıldı. Az sonra elinde anahtar, corapsız kar gibi bacakları, yuklu goğsunun hemen hemen meydanda olduğu, sakız kabağı gumrahlığında akpak kol arı, bitiren cilvesiyle kosarak geldi:

— Buyur: Kabak Hafız'a

— Hos geldiniz Hafız efendi amca!

— Hos bulduk yavrum, hos bulduk., nasılsın?

— Tesekkur ederim, iyiyim.

— Al ah daha iyi etsin!

Yirmisekizle otuz arası bu iliklerine dek kadın, cıvıl cıvıl tazeye oldu bitti ici gidiyor, haftada birkac posta ihtilam oluyordu geceleri. Seytan mıydı, seyan-ı lain miydi ki geceleri duslerine girip bastan cıkarıyordu?

Ama memnundu. Ne zaman dusune girse de aklını basından alsa, gozlerini sıkı sıkı yumar, dus'-un ucup

gitmesini sanki onlemeğe calısarak, duyduğu hazzı uzatmak isterdi. Uzamazdı ki! Ağzına bir parmak bal calınmıscasına, yatağında dus'u uzun uzun dusunurdu.

— Buyrun efendi hazretleri!

Yasin ağa kapıyı acmıs, girmesi icin yol veriyordu hazrete.

Girdi. Sedire her zamankince yanladı.

— Kahve iceceksiniz değil mi? Gulu verdi:

— İlahi Gulizar hanım kızım., hastaya kar sorulur mu?

Gulizar da capkın capkın guldu :

— Sorulur mu hic?

Kanlı, canlı, guclu, cezveyi, kahve fincanlarını aldı, seker, kahve kavanozunu. Sonra kamineto denilen ispirtoluğu. Bal renkli margizet entarisini olanca istah vericiliğiyle geren sereserpe comeusiyle ise koyuldu. Sanki butun bunları alabildiğine bir saflık icinde yapıyordu da, eteğinin altında taa bilmem nerelerine dek gozuken kar beyaz bacaklarının farkında değildi! Oysa oylesine farkındaydı ki, mahsustan, hocafendinin en iyi gorebileceği bir koseyi secmis, tam karsısına comelivermisti. Bu, Al ah adamı bir hocafendiden cok, insanı gozleriyle yiyen adamda ne vardı ki, bakısları sanki cıplak teninde bocek gibi dolasıyordu? Ne vardı bakıslarında ki, Gulizar, adamın o capkın bakıslarıyla mest oluyor, o da coğu geceler dusunde bu iriyarı adamı gorup, uyanınca da uzun sure etkisinden kurtulamıyordu?

Kahveyi, sekeri koydu, cezveyi karıstırırken sordu :

— Hafız efendi amca, biraz sekerlice yapıyorum?

Maksadı adamın ısırıcı bakıslarıyla karsılasmaktı.

— Yap kızım, dedi Hafız, yap yavrum!

Sonra da heyecanını belli etmemek icin, sakalını savazlıyarak:

— Al ah! dedi.

Dini butun Yasin "Al ah"m ardını hemen getirdi :

— Cellecelalehuu!

"Cellecelalehuu" ama, Yasin ağanın zihnini hala su "Muthis" sey tırmaladığı icin, gozleri yerdeki cicekli

kilimde, Hafız efendinin, genc kadını arada yiyecek gibi bakıslarını gormuyordu. Kabak Hafız da cekinerek bakıyordu kadına zaten. Sehvet dolu bakıslarının dini butun adam tarafından yakalanmasını

istemezdi. Onun icin, gozlerini kadından sık sık kacırıp, duvarlardaki c.Mekke-i Mukerreme"yle "Me-

jine-i Munevvere"nin tas basma resimlerinde

gezdiriyordu. Bu yandaki duvarda Hazret-i Ali'nin Duldul'u, cesitli gazvelerden cok acemioe cizilmis oenkler, gene Ali'nin Zulfikarı...

Yasin ağa cekmecesinden cıgarayla kibrit cıkarıp Hafız efendiye ikram etti. İcmezdi o. Misafirlerine ikram icin bulundururdu.

Fakat genc kadının acık sacıklığı dayanılacak gibi değildi. Su sıra ya dısardan cağırsalar, ya da onun aklına bir sey gelip dısarı cıkıverseydi. Cıkı-verse, kalkıp kadına sarılmazdı belki ama, onun uzerine dusunduklerini acıkiıyacak bazı seyler soylerdi her halde. Tabi soylerdi. Ne vardı? Hangi kadın oğutmekten hazzetmezdi de isyan ederdi sanki? Ama pis herif cıkmak soyle dursun, bunu aklından bile gecirmiyordu besbelli.

Yasin ağa bir ara, neden bilmiyor, arkasına donup da Gulizar'ın sereserpe comelisi gozune carpınca, esmer yuzu mosmor kesildi kıskanclığın ofkesiyle. Değil Hafız efendi, herkesten kıskanırdı onu ama, doğru muydu, dininde dinayetinde bir Al ah adamının karsısına gecip surasını burasını acarak comelmesi?

— Gulizar?

— Efendim?

— Ook susadım. Bir bardak su alıver!

Gulizar su bardağıyla kostu, kapı yanındaki kırmızı testiden doldurup, getirdi. Yasin ağa suyu alırken, genc kadının gozlerine oyle bir hısımla baktı ki, kadın sasırdı. Yasin ağanın asırı ofkelendiği sıra boyle hısımla baktığını bilirdi. O geceyi hatırladı., dısarda yağmur, fırtına, yer yerinden oynuyordu. Yasin ağa cağırmıstı. O gece aksi gibi canı hic de istemiyordu oysa. Gunduz kos orya kos burya cok yorulmustu. Yatağına girip, sıkı sıkı sarınarak uyumak icin can atıyordu. Aldırıs etmemisti cağrılmasına.

Yasin ağaysa ucunu bırakmamıs, ust uste

cağırmıstı. Kadın aldırmayınca da ofkeden cılgına donerek oyle bir hısımla gelmisti ki, tam boyle bakmıstı iste

Yasin ağa ictiği suyun bardağını geri verirken gene o hısımla bakti.

Kabak Hafız'sa, hicbir seyin farkında değilmis-cesine, anlatıyordu :

— .... Cenab-ı Al ah'ın sevgili kul arına hizmet, sevapların en buyuğudur. Boyle kul ar, Huzur-u Rabbilalemin'de

mergup ve muazzezdirler. Oyle değil mi Yasin ağa?

Yasin ağa basını salladı.

— Ona ne supheee, ona ne suphe?

Kabak Hafız iri taneli siyah tesbihini cıkardı, gozlerini yerdeki bir noktaya dikti. Aklında Gulizar, tesbihini ağır ağır cekmeğe basladı.

Az sonra kal-lavi fincanla kahve gelince, gozlerini yerdeki noktadan kaldırmadı. Sanki murakabeye varmıstı. Cıplak bacaklarındaydı gozleri oysa. Nitekim Yasin ağa da, efendi hazretlerini murakabeye varmıs sanarak, genc kadına, kahveleri bırakması icin, caktırmadan goz etti. Gulizar kahveleri tepsisiyle sedire bırakıp cekildi. Cekildi oma, cinleri de tepesine toplanmıstı. "—

Kart esek" diye gecirdi. "Beni bir daha odana cağırırsın"

Yasin ağa :

— Buyur efendi hazretleri, dedi. Kahvenizi buy-run..

Murakabesinin icinden sıyrılıp cıktı:

— Efendim?

— Kahvenizi buyurun!

— Ha, kahve...

Fincanını ağır ağır aldı, kalın dudaklarına ağır ağır goturdu, ağır ağır ufledi, gene ağır ağır yudum-ladı:

— Oooh.. tam da istediğim gibi olmus. Berhudar ol yavrum!

Sanki genc kadının tepsiyi bırakıp, ofkeyle gidisinin farkında değildi.

Dondu, arkasına, cevresine bakındı:

— Gitti mi?

— Gitti efendi hazretleri..

— Kahven gibi aziz ol diyecektim!

Yasin ağa uzerinde durmadı. "Muthis" olan sey neydi acaba? Kafasına fena takılmıstı. Sormak, oğrenmek, ferahlamak... evet ama bunu da doğru bulmuyor, istiyordu ki, efendi hazretleri kendiliklerinden acsınlar! Bununla beraber, "Muthis" seyin Rama-zan'la ilgili olduğunda da kuskusu yoktu. Kumar dese değil, esrar afyon dese değil, karı kız ardında kosmak dese gene değil. Peki neydi?

Ne olabilirdi?

Kabak Hafız gene uzun bir murakabeden sonra basını birden kaldırıp, Yasin ağaya baktı. Heyecanla:

— Bu cocukta cok is var! dedi. Yasin ağa anlamadı:

— Hangi cocukta?

— Ramazan'da.

— Ramazan'da mı? Bizim Ramazan'da mı?

— Evet evet., cok is var. Hem de tasavvur ede-miyeceğin kadar!

Cekinerek sordu:

— Yani, ne gibi?

Kabak Hafız duymamıs davrandı. Gozlerini gene yerdeki noktaya dikti, oylece, uzun uzun kaldı. Sanki orda bir seyler goruyordu. Arada basını sallıyor, gulumsuyor, kendi kendine olcup biciyordu. Butun bunlar, sapına dek dini butun bir Aliah adamı icin sasılacak seyler değildi. Değildi, cunku, efendi hazretlerinin, baskasının goremiyeceklerini gorup, baskalarının duyamıyacaklarını duyduğunda kuskusu yoktu. Su Ramazan isinde de orneğin., kimbilir,belki de huddamlarıyla gorusmekteydi efendi hazretleri su sıra!

Kalktı. İcilip bosalmıs kahve fincanlarını tepsi-siyle aldı, az once Gulizar'ın kahve pisirdiği yere yeniden ilisti. Bunu yaparken, efendi hazretlerini mu-, rakabeye vardığı yerden ayırmak, dikkatini baska yanlara cekmekten sakınıyordu. Ote yandan da eren-ler'in ne dusunduğu, ya da huddamlarıyla neler konustuğunu merak etmiyor değildi. Ama ne olursa olsun, ilismiyecek, adamı daldığı yerden ayırmıyacak-tı.

Sonunda Kabak Hafız ağır ağır konustu.-— Yemyesil, zumrut gibi yesil bir cayırlıkta olur-musuz. Sular sırıl sırıl akıyor, dallarda bulbul er, isketeler, kanaryalar sakıyor, kınalı keklikler, turaclar, ebabil er, zumrudu anka kusları salına salına dolasıyorlarmıs. Ben soyle oturmusum. Ramazan efendi de tam karsımda ama, yuksekce bir yerde! Boynunu bukmus, bana melil, mahzun bakıyor. Sual ediyorum:

"— Evladım melil iğin, mahzunluğun niye?" İcini cekiyor, gozlerinden boncuk boncuk dokmeğe baslıyor. Israr ediyorum: "— Soyle, nedir mahzunluğunun sebebi? Nicin ağlıyorsun?" Oyle bir bakıs bakıyor ki, tarif edemem, o bakısı hala icimde dağ-ı de-rundur!

Sustu. Yasin ağayla goz goze geldiler. Yasin heyecanlanmıstı:

— Ruya mı gordunuz?

— Hayır. Beynennevm velyakaza! (*)

— Hayırdır isal ah..

Kabak Hafız etki gecmeden atesinin ardını getirdi :

— Beni serseri yerine koyuyorlar, beni adamdan saymıyorlar, bana zerrece ehemmiyet vermiyorlar, dedi. Ben hem oksuz, hem de

yetimim. Ne da-

(*) Uyku ile uyanıklık arası. 95

Yim, ne de Yasin ağanın benimle hic mesgul oldukları yok!

Yasin ağa karsı cıkacak oldu. Kabak Hafız etli,

kocaman elini kaldırarak |.

— Musaade, dedi, musaade et, ardını dinle.. Derken, hatiften bir seda... Al ah seni inandırsın, dağlar, taslar inim inim inlemeğe, yerler, gokler hasye-tul ah'tan zangır zangır titremeğe basladı. Bir de arkama

doneyim ki, ne doneyim?

" Yasin ağa heyecandan safi dikkat kesilmisti. Kabak Hafız'a korkuyla sokuldu:

— Evet efendi hazretleri?

— Ak sakalı gobeğinde, yesi i l yemyesil libaslara burunmus bir pair-i fani!

— Al ahumme sal ı ala seyyidina Muhammet!

— Yanıma yaklastı, omuzumu tuttu, beni oyle bir sarsıs sarstı ki, tarifi gayri kaabil benim icin Yasın!

Yasin, ceneleri vura vura sordu:

— Dervisin esası, teberi, keskulu var mıydı?

— Herseyi vardı, herseyi tamam!

— Tamam. Hızır'dı oyleyse, Hızır aleyhisselam! Efendi hazretleri tebessum buyurarak baslarını

fafif hafif salladılar.

— Aferin Yasin, iyi bildin! Yasin ağa memnun, gulumsedi:

— Sayenizde evellallah. O kadarını artık, tabi ...'

— Gerisi vaar.. dedi ki kurban olduğum, imam dedi imam. Beni iyi dinle: Cenab-ı Rabbulalemin'in emr-i ilahileri su ki, Ramazan kulumun dayısını derhal bul tebsir et ki i, Mehdi-i resul, yeğeni Rama-zan'ın sulbunden dunyaya gelecektir! Zinhar vakit

' fevt etmeyip, elci Cemsir'in kızı Gul u ile eversin! Gozlerini Yasin ağaya dikti. Yasin ağa sanki donmustu. Kabak Hafız neden sonra sordu: — Var mı? Elci Cemsir'in bu namda bir kızı var tmı?

—- Var.

— Adı Gul u mu?

— Gul u.

Bana rakamlar verilmisti. Hesab-ı Cifr'le bulup cıkardım. Demek kızın adı tutuyor? Ala...

Yasin ağa yerinde kımıldanıp, hafifce oksurduk-ten sonra:

— Yalnız, dedi. Bir sey sormama izin verir misiniz?

— Elbette erenler, elbette, sor!

— Hızır aleyhisselam bu ruyayı Muzaffer beye soylemenizi emretmisler. Bana soylediniz. Tılısım bozulmadı mı?

Kabak Hafız gurledi:

— Suuuuus, gaafi i l! Gunaha giriyorsun. Hem de boyunla beraber! Tılısım ne demek? Cenab-ı Al ah'ın emr-u ilahileri mekr-u hiyle midir ki bozulsun? Tovbe et, tovbe istiğfar et!

Yasin ağa tovbe ustune tovbe ediyor, mırıl mırıl mırıldanıyordu. Mırıldanıyordu ama, gene de Mehdi-i resul'un, su ipsiz sapsız, su yalan, dolan icinde yuvarlanıp duran ayyasın sulbunden meydana gelebileceğine inanamıyordu. Ama inanması da gerekti galiba. Koskoca bir dini butun vardı karsısında.

Yalan soylemesi soz konusu olamazdı. Olamazdı ya, hay aksi seytan, kendini buna ne turlu inandırmaya

kalksa inandıramıyor, icine yerlesmis seytan-ı lain durtup duruyordu: "— Dunya'da adam kalmadı da sapı silik Ramazandan mı doğacak Mehdi-i resul? Hah hah haaaay..."

Birden seytan-ı lain'in icine girip yerlesmis olma nedenini anladı: Gece, Gulizar odasına gelmisti gene.

Gerci o isten sonra su dokunmustu ama, gusul aptestini ihmal etmisti. Fi l-i cirha'dan sonra gusul ihmal edilince seytan-ı lain insanın icine gelip otururdu herhalde. Hocafendiye sormaktan cekindi. Ya gene azarlarsa? Ya, "— İyman tazelemen lazım. Bir Musluman nasıl olur da fi l-i zina'ya irtikap eder, derse?"

Kaslarını cattı. Hay Al ah kahretsindi su boynuzlu seytan-ı laini! İcinde, icinin derinlerinde dilini cıkarıyor,

oynuyor, inanma diyordu. İnanma demekle kalsa, icinden cıkıp efendi hazretlerinin iri burnuna, iri burnundan tepesine tepesinden sağ, sonra sol omuzuna sıcrıyordu.

Elinin bir hareketiyle seytan-ı laini sinek koğar

gibi koğdu.

Keremine cok sukur. Demek... oyle ya. Niye olmasın? Cenab-ı Al ah neye kaadir değil ki?

— Değil mi ya?
— Bir damla meniden insanı halk eden zat-ı Kibriya...
— Hay haay, hay haaay...
— Demek Muzaffer bey gelince..
— Beni derhal haberdar et!
— Ben acmıyayım mı?
— Hayır hayır hayır...
— Cıtlatmıyayım da?
— Kat'iyyen!
— Peki, emriniz can bas ustune efendi hazretleri..

Zaloğlu Ramazan gozunde birden oyle buyumustu ki! Demek, yıl ardır cesitli vesilelerle isitip durduğu Mehdi-i Resul onun sulbunden dunyaya gelecekti? Kudretinden sual olunmazdı. Kırk gun gunahkar, bir gun tovbekar diye bosuna dememislerdi tabi.

Avcuna hafifce oksurdu.

Diyelim ki, diye dusundu, efendi hazretleri Cem-sir'in kızını biliyor... "— Hayır estafurul ah" diye duzeltti, "kızı değil, CemsirM. Cemsi^i biliyor. Kızını nereden bilecek? Adını? Adını ya? Ben bile kızırr adının Gul u olduğunu bilmiyorum da, Ramazan nereden bilecek?"

Evet evet., bu bir isaret, isaret-i rabbani olmalıydı. Boyle mubarek, Zulcelal'in koyde en buyuk vekili, muhterem bir insan imkanı yok yalan soylemezdi. Bok Seytan, icinden boyuna "—Yalan, hile, dubara"

deyip duruyordu ama, boynuzlunun dediklerine inanacak kadar saf mıydı? Seytan-ı laindi o. Cenab-ı

Al ah'ın dini butun kul arını bastan cıkarmak icin elbette yırtınacaktı ama, ona inanan, kulak asan kimdi?

Gırtlağını sinirli sinirli temizledi.

Boyle seyleri dusunmek bile gunahtı, hem de erenler'in sık sık tekrarladıkları cinsten, "Gunah-ı

kebair*dendi!

Sesli sesli:

— Al-lah, cel ecelalehuuu...

Dusunmek istemiyordu. Yalnız, bir mesele vardı.. Cemsir'in kızı, fabrikada calısıp, cesitli erkeğin arasında kabak ciceği gibi acılmıs

olması gereken bir kızdı suphesiz. Cunku herifin dort karısı, dort karıdan da yığınla kızı, oğlu olduğunu, kızlar oğul arı, hatta karıların da kısın fabrikalarda, yazın tarlalarda itler gibi calıstığını, kazandıklarını da getirip Cemsir'in avucuna koyduklarını isitmisti.

Fabrikalarla, tarlalarda calısan bir kul, yani cenab-ı Al anın sevmediği bir kul, nasıl olurdu da soylu bir sevgili kul a evlenebilirdi?

— Efendi hazretleri, af buyurun, bir sey geldi aklıma..

— Ne geldi?

— Malum a, Ramazan efendi ne de olsa beyzade, Otekiyse, tarlada, fabrikada calısan, Al ahutaa-la'nın sevmediği bir kul...

Kabak hop kalktı hop oturdu:

— İndul ah'ta kimin sevgili, kimin sevgisiz olduğu senin gibi gunahkarlarca ne malum gaafi il?

Yasin ağa yuttu.

Kabak Hafiz o ofkeyle yerinden fırladı. Cıkmadan once:

— Muzaffer bey gelince vakit fevt etmeden... Yasin ağa suclu suclu:

— Zatınıza, dedi, zat-ı alinize haber vereceğim! Ve sehadet parmağını tehdit edercesine salladı:

— Bu mesele derhal halledilip, Zat-ı kibriya'nın emr-i ilahileri yerine getirilmelidir. Aksi halde...

Gene oyle bir baktı ki, Yasin ağa ufalıverdi:

— Aksi halde, biliyorum efendi hazretleri...

— Basımıza tasların yağacağını, kıyametlerin kopacağını da biliyor musun?

Bak bunu bilmiyordu Yasin ama, koskocaj efendi hazretlerinden daha mı iyi bilecekti? Maazal-laaaaah!

Efendi hazretleri "Pur hiddet ve azamet" cekip
gitti.

Yasin ağa hala ufacık, kapıda dikildi kaldı. Bunca yıldır hacılardan hocalardan isitip duruyordu. Ahir zamanda Mehdi-i Resul huruc edecek, bozulan dunyayı duzene sokacaktı. Bu duzenle dunya kırk yıl doğru durust gidecek kurt kuzuyla yasıyacak, ortalık gulistanlık olacak... ondan sonra gene bozulacak, insanlar azdıkca azacak, bu bozuk duzen kıyamete dek gidecekti. Biliyordu boyle olacağını, biliyordu ama, gerek peygamberler ulkesinin kutsal toprağında, gerekse dunyanın dort bucağında cenab-ı

Al ah'a

yakın bunca hacı, hoca, alim, ulema varken, Mehdi-i Resul'un aptessiz namazsız bir sapığın sulbunden gelecek olmasına sasıyordu. İmam efendi her ne kadar, "—İndul ah'ta kimin sevgili, kimin sevgisiz olduğu biz gunahkar fani erce ne malum, gaafil?" demisti ama, aması vardı gene de., kimbilir, belki de

doğruydu. Kocca dunyayı okuzun boynuzunda tutan Zat-ı Kibriya neye kaadir değildi?

Kapıdan cekildi. Teravih namazlarında kul andığı doksan dokuzluk tesbihini sandığından alıp, az once imamın oturduğu yere bağdas kurdu. Ortalık kararıncaya dek tesbih cekerek murakabeye vardı.

Az sonra Gulizar odaya bir golge gibi girip, lambayı yakıp, Yasin ağayı dalmıs gorunce, İmamın adamı

gene buyu/ediğini anlıyarak yanına geldi, elini omuzuna teklifsizce koydu:

— Ne o gene? Sertce baktı:

— Ne olacaktı?

— Ne mi olacaktı? Herif seni buyulemis gene! Kadının eline vurdu:

— Cek elini, geri dur! Gulizar sastı:

— Gerimi duruyum?

— Geri dur, geri! Elini cekti:

— Peki., gel diye yalvardıklarını unutma amma! Yasin ağa kendini toplar gibi oldu:

— Tovbe estafurul aaaah...

— Tovbe ettafurul ahmıs. Bir daha cığırma beni, gelmem!

Cekti gitti.

Yasin ağc gozlerini yeniden yumdu.

Dısarda derinden derine bir kamyon homurtusu baslamıstı. Homurtu yaklastı, yaklastı., kapının onunde durdu.

Yasin ağa duymadı bile. Kendinden oylesine gecmisti.

Az sonra Zaloğlu, elinde "Ejder kalesi cengi" kitabıyla iceri girdiği vakit, Yasin ağayı oylece buldu.

Yanına gitti, elini omuzuna koydu:

— Emmi!

Gulizar tam o sırada kapıya gelmisti:
— Bırak, dedi, bırak! Zaloğlu dondu:
— Niye?
— Kabak Hafız gene buyuledi onu!
Yasin ağa, hic beklenmiyen bicimde yerinden oyle bir fırladı ki, Zaloğlu da, Gulizar da sastılar.
— Cık, cık dısarı rezil, mel'une!
Kadın korkuyla dısarı cıktı. Yasin ağa kapıyı ardından setce kapadı.
Zaloğlu hicbir sey anlamamıs, hayretler icindeydi.
Yasin ağa elindeki tesbihi goturdu sandığına koydu. Halinde her zamandan baska, cok baska bir tuhaflık vardı. Dalgın, dusunceli, sıkkın hatta ne yapacağını sasırmıs...
Ağır ağır geldi, sedire ilisti. Gozlerini Zaloğlu'ya
kaldırdı.
— Nedir o kitap?
Zaloğlu unutmustu:
— Ejder kalesi cengi, dedi. Yasin ağa canlandı:
— Hazret-i Ali'nin değil mi?
— Evet.
— Ne olacak?
— Sana aldım. Heyecanlandı hafiften:
— Bana mı aldın?
— Sana aldım ya!
— Sen boyle seyleri akletmezdin ya, nasıl oldu? Ver bakayım...
Zaloğlu kitabı uzattı:
— Amma da kotu bellemissin beni be emmi! Yanında tobe piyasam yok. Ben bu kadar kotu muyum?
Yasin ağa kendini topladı. Mehdi-i Resul'un babası olacağını hatırlamıstı.
— Hasa, dedi, summe hasa! Kotu değilsin, dalgacısın bes. Yalan mı?
Zaloğlu boynunu buktu, karsılık vermedi.
Yasin ağa lafını değistirdi:
— Eferim oğluma, eferim. Bugun nerelerde ge-;zip dolastın gayri?
— Gezip dolasacak nerem var ki?

— Rakı maki icmedin mi?
— Yok canım.
— Niye?
— Bundan boyle de icmiyeceğim..
— Al ah Al aaaah?
— İcime bir tiksinti dustu, canım tobe istemiyor!
Yasin ağa mim koydu. Her zaman essekler gibi icen oğlanın icine tiksinti dusmesi bosuna değildi.
Demek Cenab-ı Al ah onu doğru yola sokmustu? Evet evet., is vardı oğlanda. Yumurtaya can veren Al ah, neye kaadir değildi ki?
Sordu:
— Bu yakınlarda imam efendiyi gorduğun var
sitll?
Anlamazlıktan geldi:
— Hangi imam efendiyi?
— Canım, bizim imam.

— Yoo.. ne var da?
Oyle inandırıcıydı ki, Yasin ağa:
— Hic, dedi.
— Nasıl hic?
— Hic canım, oyle sordum..
— Epeydir gorduğum yok, lakin essahtan imam-mıs mubarek be!
Yasin ağanın dikkati arttı:
— Niye?
— Sana su kitabı alıyordum, bir kitapcıya vardım, baktım konusuyorlar. Kulak verdim, tamam, bizim imamdan konusuyorlar. Yanlarına sokuldum. Neler konustuklarını bir duysan sasarsın!
Yasin ağanın merakı heyecan kertesinde artmıstı:
— Yok bee? Neler konusuyorlardı gayri?
— Aklımda tutamadım ki! Lakin mubareğin unu-dunyaya yayılmıs. Bundan boyle sozunden tobe cıkmıyacağım!
Yasin ağayı uzun uzun gozden gecirdikten sonra:
— Cok keskinmis, dedi. Ermis diyorlar!
— Doğru.
— Biz onu bizim koyde belliyoruz değil mi?

— Değil mi?

— Değil. Taa bilmem nerdeki camide namaz kıldırdığını soylemisler kitapcıya!

Yasin ağa da duymustu bunu:

Doğrudur, dedi.

— Bundan boyle Kabak mabak da demiyeceğim..

— Deme tabi oğlum.

— İnsan carpılır değil mi?

— O saat!

— Yer gok onların yuzu suyu hurmetine duruyor oyle ya!

— Onların yuzu suyu hurmetine tabi.

— Yoksa?

— Yoksa kıyamet kopar!

— Kopar ha?

— Kopar ya, vakit var daha. Hazret-i Peygamber efendimiz demis ki, bilmem kacta yatmam, bin bilmem kaca kalmam. Ebcete vurmuslar, yakın!

Zaloğlu sozde dalmıstı. Bir ara:

— Tekmil koltuklarım kabardı, dedi.

— Neye?

— Neye olacak emmi? mubarak bir İnsan bizim koyun imamı ve de yakınımız dedim. Deyince gormeliydin ordakileri.. bana iskemle ikram etmeler, cay,kanve ısmarlamalar, tuuu... Dediler ki, aman dediler, mukayyet olun ve de kıymetini bilin mubareğin.

Hic bir yerde bir haftadan ziyade durmazmıs. Bizim koyde iki yıldır eylesiyor dedim, sastılar. Birbirlerine baktılar, dediler ki, bunda bir is var mucerret dediler

Yasin ağa basını salladı.

Simdi daha iyi anlıyordu imam efendinin gorduğu dusun bos olmadığını. İmam efendinin gorduğu dusun bos olmadığı gercekti de, Ramazan da bos değildi. Bos olsa birden kendine gelip, ickiye paydos demez, "Kabak asağı, kabak yukarı" sozlerine de pismanlık duymazdı. Sonra daha onemlisi, bir yerde bir haftadan cok durmaması.. Ramazan'ın de-diğince, hazret bu koyde iki yıldır, kımıldamamaca-sına duruyordu. Niyeydi? hazrete Mehdi Resul'un hurucu ya da, Ramazan'dan dunyaya geleceği malum olmustu. Cenab-ı Al ah bu isle onu vazifelendirmis olacaktı!

Yalnız, zihnini gene bir kurt kemirmeğe baslamıstı: Hadi Ramazan'ia imam efendi sozlesmis ol-sunlardı.

Kitapcılara ne demeliydi ya? Sonra, oğlan bu yakınlarda gormediğini soylemisti ki doğruydu. Gormus olsa ne diye saklasındı? Gormus, gorusmuslerdi diyelim, boyle bir yalanı hazırlamakta ne gibi bir cıkarları olacaktı? Koskoca imam, Al ah adamı., yalan yere Mehdi'den bahsetmenin buyuk gunah olacağını bilmez miydi?

İste gene seytan-ı lainin iğvasına uymustu. Tovbe istiğfar ettikten sonra, sesli sesli:

— Al-lah! dedi.

Gulizar asık yuzu, catık kaslarıyla yemek tepsisini getirip sedire bıraktı:

— Getirmiyecektim ya, hadi neyse... Yasin ağa yumusayıvermisti:

— Kızım, evladım, yavrum... insanın bir esref

saati vardır, bir de hasa hasa essek saati, oyle değil mi Ramazan efendi oğlum?

— Doğru, dedi Zaloğlu. Gulizar gene kızdı:

— Bana ne essek saatından? Ben senden guler yuz, tatlı dil istiyorum!

Zaloğlu birden uyandı. Tatlı dil, guler yuz mu istiyordu? Niye? Karısı mıydı ki tatlı dil, guler yuz... vay anasını! Demek aralarından... Neden olmasın? Herif bunca yıl evlenmemisti. Niye? Demek sebep Gulizar'dı. Beles bir avrat. Herif bundan sonra ev-ienip ne yapacaktı?

Ramazan sordu:

— Ne var? Ne gecti aranızda?. Gulizar:

— Hic bee, dedi. Su Kabak Hafız'ın yanında hatırımı kırdı!

Yasin ağa parladı:

— Doğru konus be! Gulizar da geri kalmadı:

— Nasıl konustum?

— Butun dunyanın dilinde dolasan bir mubareğe kabak diyemezsin!

Yırtık bir kahkaha attı:

— Hah hah haaay... mubarekmis!

— Mubarek tabi, facire!

— Ne demek o?

— Ne demekse ne demek. Git, Ramazan efendinin yemeğini de al gei buraya!

Gulizar da "Ramazan efendi" sozune takıldı. Ne zamandanberi "Ramazan efendi" olmustu yazının serserisi? En biri Yasin ağa. bizzat kendisi, oğlanın adam olmaz cinsten olduğunu soyleyip durmaz mıydı?

— Bakıyorum, Ramazan, Ramazan efendi olmus?

106

Yasin ağa sertce baktı:

— O, her zaman Ramazan efendidir!

— Ramazan efendiymis...

Cıktı gitti. O hırsla ipsiz, uğursuz oğlanın yemeğini bir baska tepsiye hazırlayıp getirdi, sedirin ustune.

Yasin ağanınkinin yanına bırakıp cıktı.

Yasin ağa belirli bir saygıyla:

— Buyur, dedi.

Yemeğe basladılar. Konusmadan yiyorlardı. Yemek yerken konusmanın gunah olduğuna inanan yanları

vardı. Ramazan inanmazdı boyle seylere ya, maksadı Yasin ağaya hos gorunmek olduğundan, inanıyormus

gibi davranıyor, konusmuyordu.

Yemeği tam yemislerdi ki, Gulizar gene geldi. Tek laf etmeden kahvelerini pisirip onlerine koydu. Sonra da tepsileri aldı, cekti gitti.

Uzerinde durmadılar.

— E, kitabı okuyum mu emmi?

— Bak hele bak. Hastaya kar sorulur mu yavrum?

Zaloğlu gaz lambasının altına bağdas kurarak basladı. Tam da Yasin ağanın istediğince okuyordu.

Adam

daha simdiden imamı da, Mehdi-i Resul'un babasını da, Gulizar'ı da unutmustu. Hikayeye kendini oylesine kaptırmıstı ki, arada cosuyor, cokluk olduğunca yerinde hopur hopur hoplayıp, cenkteymiscesine

bağırıyordu:

— Vuuuur ya Ali i i!

Kitap gece yarısına doğru bitti. Yasin ağa, Haz-ret-i Ali'nin yanında, musriklere onunla birlik'te kılıc sallamıs kadar yorgundu.

Mendiliyle terini sildikten sonra:

— Aaaaah ah, dedi, yanında ben olmalıydım ki mubareğin!

107

di?

Kalktı:

— Birer kahve hakettik değil mi Ramazan efen-

Ramazan da fırladı:

— Ettik amma, sen dur emmi!

— Niye?

— Ben pisirivereyim, musaade et!

— Yooook, dedi. Gec yerine otur sen! ≪]Mehdi Resul'un babasına" pisirtecek değildi ya!

Zaloğlu ustelemedi. İslerin tıkırında gittiği anlasılıyordu. Demek Kabak Hafız gelmis, kamısı koymustu?

Koymustu ya, canı da sıkılmıyor değildi. Sehirde Hamza'lara uğramıs, kızı gorememisti. Hamzanın o saatte evde olmıyacağını bildiği halde gitmis, sormustu. Maksat kızı gormek. Demek kız da evde yokmus ki, annesi cıkmıs, Gul u'nun az yaslı bir modeli, bozuk tukcesiyle evde olmadığını soylemisti oğlunun. Kızı goremedikten sonra oğlan ha olmus, ha olmamıstı. Yol boyunca dusunmustu ki, kız evdeydi de acaba mahsustan mı gozukmemisti? Gozukmeyip, saklanması icin, kızının bir baskasını

seviyor olması gerekirdi. Bunaysa imkan yok gibiydi. Ağası, Ham-za yani, Al ahını sasırtırdı ona!

"— Peki nerde olabilirdi o saatta?" Fabrikada olamazdı. İsten cıktıkları saati hesaplamıstı. Yoksa isten gelmis, anasının hazırladığı sıcak suyla alt evde yıkanıyordu da...

Kız icinden cırılcıplak gecti, urperdi. O gece, rakı ictikleri yerin altında yıkanırdı herhalde. Evleri tek gozden ibaret iscilerin boyle yıkandıklarını cok gormustu. Gul u de orda yıkanacakti elbette. Entarisini soyunurdu once, sonra ic fanilasını, daha sonra da... Titredi. Koltuklarının altları belki de hafifce tuyluydu?

108

Ordan, o tuylu koltuk altlarından tutacaktı iste. Kendine cekeeek, saracaktı. Kucaklayıp kaldırabilir miydi? Kaldıramazdı belki de. İriydi

kız, uzun boylu. Bir sey değil, kucaklayıp kaldıramazsa amma da ayıp olurdu ha!

İcini cekti.

Dayısı kalıbında olmalıydı. Hakcası o kız, dayısı kalıbındakilere goreydi ya, dusunmek istemiyordu bunu.

Dayısı gibi olmalıydı. O zaman, değil Gul u, hemen hemen butun kadınlar bir tek isaretiyle ardından kosarlardı.

Birden bir korku kapladı icini: Dayısı razı geldi, kızı da nikahlayıp aldı. Boylesine guzel bir kıza karsı

dayısının tutumu ne olurdu acaba? Kızı ona bırakır mıydı? Bıraktı diyelim, kız? Kız o kadar yakısıklı bir erkek karsısında pusulayı sasırmıyacak mıydı? Sasırırsa ya? Ya dayısı da sasırırsa pusulayı? Bir catı

altında, Zaloğlu'dan habersiz bulusurlarsa? Sevisirlerse?

Yasin ağaya baktı. O, ispirtoluğun uzerindeki cezveye gozlerini dikmis, dalıp gitmisti. Dus'u Ramazan'a soyleyip soylememek arasındaydı, hic bir karar verememisti. Soylese mi iyiydi, soylemese mi?

İmam efendi de ne soyle demisti, ne de soyleme. Soylenmemesi gerekseydi, "— Sakın cıtlatma oğlana" diye sıkılardı. Sıkılamadığına gore... o, Muzaffer beyi bekliyordu. Bekliyordu ama, Muzaffer beyin boyle seylere inancı yoktu ki! İnansa bile, kendisi dururken ecic bucus yeğenin sulbunden ne diye gelecekti Mehdi-i Resul? Dayı arslanlar gibi, yeğen cakal, ya da tazı. Muzaffer bey icin Mehdi-i Resul bile gercekten havaydı!

Cezvede kahve hafiften tutmeğe baslamıstı.

Ağa mağa, bey mey., herif zındıktı ki o kadar olurdu yani. Ne aptest, ne namaz, ne oruc, ne ramazan, ne bayram ne su, ne bu... Doğru değildi oysa. Al ah-u taala bunca mal, mulk vermis, ekmeğini piskin, atını esgin etmisti. Onun simdi yatıp kalkıp dua ustune dua etmesi gerekirdi Zulcelal'e. Bayramdan bayrama bile alnı seccade gormezdi oysa.

Sonra, bunca yıldır zina ardında kosmus durmustu. Kendi gibi bir kisi kızıyla evlenmeli, dağ tas malına mulkune bir hayrulhalef peydahlamalıydı!

Sonra birden dusundu ki, Muzaffer'in bu turlu davranması gene de Zulcelal'in takdiri cumlesinden-di.

Cunku Mehd-I Resul, yeğenin sulbunden gelecekti!

Kahve kabarmıstı. Muzaffer beyi, dağ tas malını mulkunu, evlenip evlenmemesini, zinasını falan unutup,

fincanlara boldu, Zaloğlu'nun yanına gotur- . du. „

— Buyur Raramazan efendi..

— Eline sağlık emmi, zahmet oldu!

— Ne zahmeti evladım?

— Lakin biliyor musun? Su dunyada ne namussuz insanlar var...

Yasin ağa da sedirdeki yerine gecip oturmustu:

— Ne gibi?

— Bugun kahvede bir sey anlattılar, beynim

dondu. Muslumanlığa sığar mı yani? Yasin ağa acı acı guldu:

— Ah yavrum ah.. Ortaklıkta Muslumanlığa sığ-mıyan neler donuyor, tuuu...

— Doğru amma, bu oylesi değil!

— Ne ya?

— Bir dayı avradının yeğenine dolanmıs!

Yasin ağa icin onemli değildi. Bunca yıllık yasamında bundan cok daha dehsetlilerini duymus, isit-misti.

Baba, oz baba kızına dolanırmıs. Dayı haydr haydi ama, nesine gerekti? Yuzunu nefretle burusturdu:

— Tovbe estafurul aaaah... sonra?

— Sonrası sağlığın. Yeğendir dayısını avradıy-nan yakalayınca, cekmis tabancasını, grav grav grav!

— Amma etmis. Aferin oğlana!

— Boyle dayıları temizlemek farzdır değil mi?

— Farz, hem de farz'ılayn!

— Ne demek o?

Yasin ağa boyle arapca sozleri surdan burdan isitirdi ama, anlamının ne olduğunu merak etmez, yerli yersiz kul anırdı. Bunun anlamını da bilmiyordu. Bozuntuya vermedi:

— Aklın ermez, manası cok derindir! Simdi sen bırak onu da, cenab-ı Al ah boyleleri icin, kul u mı-zırrun yuktel buyurmus!

Zaloğlu asıl noktaya gelmisti:

— Benim dayıma kurban olsunlar be, dedi. Oyle değil mi?

Yasin ağanın aklına ilkin Muzaffer bey, sonra Ramazan, daha sonra da elci Cemsir'in kızı Gul u ve"Mehdilik" meselesi geldi. Muzaffer bey ucarı zan. paraydı. Zanparaydı ya, "Mehdi-i Resul"un anasına goz koyacak kadar da "Nefs-i emmaresi"ne duskun bir dinsiz olamazdı ya!

— Senin dayının misli menendi var mı? Heye, zanpara manparadır amma...

— Yeğenin avradına?

— Tobeee!

Kahvelerini karsılıklı hopurdettiler. Zaloğlu, gozlerini kendisine diken Yasin ağaya sordu:

— Ne o emmi? Ne bakıyon manalı manalı? Yasin ağa basını anlamlı anlamlı salladı:

— Sende cok is var oğlum!

— Ne gibi?

— Hem de adamakıllı is var!

— Heye amma, ne gibi yani?

Soylese mi, soylemese miydi? İmam "—Sakın oğlana cıtlatma" falan dememisti. Soylenmemesi gerekse herhalde sıkılayıp perkistirirdi.

Sır verircesine:

— Benden duymus olma, dedi. Bizim İmam, mubarek, bir urya gormus senden oturu...

Zaloğlu sanki bastan ayağı merak kesildi:

— Benden oturu mu? Hayırdır isal ah!

— Hayır oğlum, oyle hayır ki hem de, bu kadar

olur yani! Ve ekledi:

— Sukur, cok sukur Rabbime...

Dus'u bire bes katarak uzun uzun anlattı. Zaloğlu havadisin yuku altında ezilmis, korkmus, <jona kalmıscasına bakıyordu. Neden sonra:

— Peki amma emmi, dedi. Elci Cemsirin fabrikada calısan, soyle boyle bir kız. sonraa...

Yasin ağa sozunu kesti:

— Al anın sevgili kulu değil diyeceksin değil

mi?

— Değil ya, sevgili kulu mu?

Guldu:
— İndul ah'ta kimin sevgili, kimin sevgisiz olduğu biz gunahkar fanilerce ne malum? Gafil!
Zaloğlu ic gecirdi:
— Doğru amma emmi, dayım indul ah mindul ah
tanır mı?
IX.
Gercekten de tanımadı.

İki gun sonra Super Pecard'ıyla ciftliğe yorgun argın gelen Muzaffer bey, arabasını Yasin ağanın kapısı
onunde tam durdurmustu ki, kac zamandır yolunu gozleyen Kabak Hafız, yuzunden riyakar gulucuklerle
geldi, yeğenin sulbunden doğacak Mehdi-i Resul'den soz actı.
Tam da sırasıydı. Oldu bitti sinirine dokunan Kabak Hafız'ın yeni bir dilencilik numarası diye dusunerek olanca kanı bir anda beynine sıcrayan Muzaffer bey:
— Simdi, diye bağırdı, simdi baslarım Mehdi'n-den Al ahından da ha!
Kabak Hafız beklemiyordu. Kursun yemis domuz gibi, burnunun dikine, ciftlikten kacarcasına uzaklastı.
Ama Muzaffer beyin kan tepesine cıkmıstı bir kez, bas bas bağırıyordu:
— Pis cingene! Al ah adına her turlu kepazeliği irtikap eder, sonra da... rezil, mendebur, utanmaz!
Arabanın yanında dikile kalmıs, beyinin su davranısını hic de hos karsılamıyan Yasin ağa, yerin dibine geciyor, renkten renge giriyordu.
Muzaffer bey ona dondu:
— Bana bak! Bu dilenci herif bir daha ciftlikten iceri adımını bile atmıyacak, anladın mı? Karısmam sonra, beni gunaha sokma, Al ah belamı versin gorursem beynini parcalarım!
Kontak anahtarını alıp, arabadan sinirli sinirli atladı. Kapısında Gulizar'ın dikildiği beton evden iceri hep ayni ofkeyle girerken, emretti:
— Banyoyu hazırla! Odasına cıktı.

En ust katta, orme hasır iskemleler, cesitli sezlonglar, yerlerde halı, kilimlerle bu oda gercekten zarifti.
Duvarlarda ince cerceveler icinde cıplak, yarı cıplak tablolar vardı. Bir kosede de sarı demirleri | pırıl pırıl
kocaman bir karyola. Muzaffer bey cokluk bu odada kalırdı ciftliğe geldikce. Banyosunu alır, sezlong ya da orme hasır iskemlelerden birini balkona atar, yanlardı. Balkon binlerce donum toprağını kucaklardı
adeta. O, gore gore alısıp iyice kanık-samıslıktan gelen bir gormezlikle sadece bakardı. Bu topraklar ona nerden, nasıl gelmistir? Allah mı vermis, kul mu edinmis? Umurunda bile olmazdı.
İnsanlardan cok once var olan bu topraklara dedesi, belki de dedesinin dedesi tırnaklarını gecirmisti ilkin. Kim, ne zaman gecirirse gecirsin, bu topraklar onundu. Devlet, sık sık değisen hukumetlerse, o ve onun gibilerin topraklarına bekcilik, candarmalık etmekten baska gorevi olmıyan seylerdi. Yoksa ne gereği vardı Devlet'in, hukumetlerin?
Hala sinirli, banyonun hazırlanmasını beklerken Kabak Hafız'ı dusunuyordu: Cingene, pis, mendebur herifti evet. Yuzyıl ar boyu rezaletleriyle tarihi dolduran bu heriflerin Mustafa Kemal de koklerini kazıyamamıstı
be! Aldattığı yarım pabuclulardan sanıyordu onu da. "— Vay hırt vay! Ulan ben kacın kurrasıyım? Deyyus. Elime bir fırsat gecse, serefsizim seni ve senin gibileri kilise direği enselerinizden asarım bir iki demeden..."
Ucsuz bucaksız tarlalarına bakan pencereden
cekildi.
Edepsizliğin dikalasıydı. Bu kadar yuzsuzluğu an-lıyamıyordu. Evet, o da insandı, gecinecekti ama, bunun icin bu kadar buyuk, bu kadar usturuplu gibi gorunen yalanın gereği neydi? Demek bunlar isi boylesine azıtmıslardı?
Odasının kapısına kadar gitti, durdu. Koridorun alacakaranlığına gormeden bir sure baktıktan sonra, sesli sesli |.
— Demek bunlar isi boylesine azıttılar? Parti toplantısında su ibret verici orneği soz konusu et-4.
meli. İnkılaplar tehlikede diyorum da heriflerin kılı bile kıpırdamıyor be!

Dondu, yeniden pencereye yurudu. Karsı partinin elindeki silahı almak icin din adamlarına yuz vermekle is bitmezdi. İsi gevsek tutuyorlar, gericiliğe yuz veriyor, oksuyorlardı. Olmazdı efendim, olmazdı. Gerici tayfasının yuz bulunca memleketin basına ne coraplar orduğunun ornekleriyle doluydu tarih. Sonra daha baska bir sey.. Henuz iyice kesinlesmemekle beraber, parti ikiye bolunuyordu. Biri Devrimciler'di, oteki Tutucular. O, sapına kadar Devrimciydi. Devrimciydi ama, dinsiz anlamına değil.

Devrimci Devlet her seyin ustunde olmalı,din'se ona sadece yardımcılık etmeliydi. Din, laik devleti desteklediği oranda vardı, var olmaiıydı. Ama devleti eline almak isteyince...

El eri arkasında kapıya kadar gidip geliyor, arada duruyor, karsısında birisi varmıscasına soyleniyordu :

— Mehdi resul, kılkuyruk Ramazan'ın sulbunden gelecekmis!

Sinirli sinirli guldu.

— Yalan. Bir domuzluğu var., belki de bana hos gorunmek icin. Kimbilir? Sistemli calısmadıkları ne belli? Partiye de pekala sızmıs olabilirler. Olabilirler değil, Mustafa Kemal'denberi, hatta onun zamanında bile, yani devrimlerin en hızlı zamanlarında, yuzde yuz yok olmadılar ki! Sindiler, sadece sindilerdi; Sarığı atıp silindir sapkayı giyecek kadar. Ama onlar beni aldatamaz. İlk fırsatta, ilk fırsatta veryansın edeceğim!

Bir sigara yaktı.

Aklına parti organı gazeteyle, gazetenin devrimci sahibi geldi. Sehre inince adamı alıp kulube goturmeli,

tehlikenin buyukluğunu anlatarak, uyarıcı makaleler yazmasını sağlamalıydı. Yapmalıydı bunu. Bunu yapmak, devrim ve memleketin yuksek cıkarları acısından gerekliydi. Kara kuvvetin kıpırdanısla-nna goz yummak ihanetti, buyuk ihanetti hem de!

Sigarasını bir kıyıdaki masa uzerinde duran tablaya cırptı.

"— Evet, hukumet, bunları kızıl tehlikeye karsı kul anıyor ama, hayır, onemi yok kızıl tehlikenin. Ona karsı en guclu baraj, tarih boyunca suregelen dusmanlık, daha onemlisi de halkın kızıl ara karsı nefreti.

Ondan korkum yok. Din ya laik devleti desteklemeli, ya da ...."

— Banyo hazır.

Dusuncelerinin seridi koptu:

— Geliyorum.

Soyundu, zarif Arjantin kulotla kaldı. Gui zar, bornozunu tutuyordu. Ağzında sigara, bornozu sırtına dalgın dalgın aldı. Her zaman Gulizar'la el, dil sakaları yapardı. Bugun oralı olmadı.

Gulizar'sa her zamankini istiyordu:

— Kabağı amma da azarladın ha! Oracıktaki bir tabureye oturmus, coraplarını cıkarıyordu.

— Nasıl azarlamazsın? Dolandırdığı yarım pabuclulardan sandı beni deyyus...

— Gecende bizdeydi. Yasin ağanın odasında oturdular, kahve mahve ictiler bir iki...

Muzaffer bey ilgilendi:

— Yaa?

— Evet.

— Kahve icmekten baska ne yaptılar?

— Hi c. Kafa kafaya verip epey bir konustular. Muzaffer beyin kuskusu artmıstı:

— Ne konustuklarını duydun mu?

— Duymadım. Kapıyı cekip cıktım..

— Evet evet., ona yuzveren hep o Yasin1.

Gui zar kırıtarak:

— Ne bicim hoca? dedi. Oyle bir bakıyor ki, insan urkuyor Al ah vermiye..

— Pireyi sekitmez, zanpara deyyus. Hocaymıs,

Al ah adamıymıs. Laf!

— Sana ne dedi de huylandın?

— Mehdft resul bizim kılkuyruk Ramazan'ın sulbunden gelecekmis dunyaya!

Gui zar hicbir sey anlamamıstı. O sıra oturmakta olduğu tabureden kalkıp banyonun yolunu tutan beyin ardından yurudu. Banyoya girip kapıyı icerden surgulediler.

— Yani ne gelecekmis?

Bey bornozunu asmıstı. Kısacık kulotunu cıkarıp uzattı.

— Senin anlıyacağın...

Kısaca anlattı. Gui zar utanarak basını cevirdi. Bey cenesini tuttu :

— Ne o? Utandın mı?
Kolundan hırsla cekti:
— Utandın mı lan?
— Utandım ya, utanmam mı?
Beyin guclu kalın kol arı genc kadını sımsıkıca sardı. Kadının nazdan gozleri yumuldu. Guclu kol ar dolgun kadını cocukmuscasına kucaklayıp sedire tasıdı, sırtustu yatırdı. Kadının gozleri acıldı, kapandı.
Her seye razı, kendini bıraktı.
Banyo fazla ısınmıstı.
Muzaffer bey, etli kocaman elinin tersiyle alnındaki ter tomurcuklarını sildikten sonra :
— Ac su pencereyi, dedi. Bunalacağım!
Cırılcıplak govdesi ter icindeki Gui zar da bunalacaktı. Sedirden atlayıp, gitti pencereyi actı. Bey, kuvetin
sıcak suyuna girdi, yorgun bedenini sırtustu bıraktı sulara. Gozlerini yumdu. Kabak Hafız'ı, Ramazan'ın sulbunden gelecek Mehdi-i Resul'u, partiyi, partideki ikiliği, basyazar arkadasını, yazacağı makaleleri falan unutmustu.

Gulizar kokulu sabunla beyin iri govdesini sabunlarken, onu camıza benzetmisti. Lakin sapına kadar erkekti hani. Onu herkesten kıskanıyordu ama, neye yarardı kıskanması? Bir gun burdaysa ertesi gun sehirde, daha ertesi gun İstanbul, ya da Ankara'daydı. Ankara'daydı evet. Kimbilir ne bicim avratlarla neler de neler yapmıstı!
— Ankara'da neler oldu gayri? Ohooo, neler de neler olmustu! Anlamazlıktan gelerek sordu :
— Ne gibi?
— Guzel guzel avratlaman... hı?
Guldu :
— Avrat değil misiniz? Hepiniz birsiniz..
— Oyle amma gel de erkeklere anlat. Bir taneyle olmazsınız. Kimbilir neler yaptın gayri Ankara avratlarına?
— Fazla bir sey yapılmıyor. Birine ne yapılırsa
otekine de o, bir baskasına da..

— Ayıp ayıp..
— Niye?
— Koskoca bir beysin, ciftin cubuğun var. Yakısır mı?
— Yakısmaz mı?
— Yakısmaz ya. Muzaffer bey deyince, herkes on adım oteden selama duruyor!
— Duracaklar tabi ..
— Tabi amma...
— Fazla gevezelik etme de arkamı oğustur. Al
o sungeri..
Gulizar bir kıyıdaki mavi sungeri alırken :
— Heye, dedi, gevezelik etmeymis... isine gelmedi değil mi?
Beyin sırtını, kol arını, kıllı goğsunu uzun uzun ovaladı. Lakin ne erkekti! Ne Yasin ağaya benziyordu, ne de Ramazan'a. Ramazan'ın kol an bacakları ipinceydi. Adam1 onu cocuk diye kucağına alıverirdı.
Ama bu? İliklerine dek guc, erkeklik, yiğitlik doluydu.
Az onceki boğusmanın kudretli erkek etkisini yeniden duyarak beyin kolunu sıktı.
— Ne o? dedi bey.
Gulizar kıpkırmızıydı, karsılık vermedi.
— Ha?
— Hic.
— Kolumu niye sıktın?
— Amaan sen de...
Bey anlamıstı. Bir an gozgoze geldiler. Kadının iri siyah gozleri azgın bir kısrağınkiler gibi alev alevdi.
Bileğinden banyoya cekti.
Kadın razı, ama gene de nazlandı:
— Azgın!
Banyodan sonra Muzaffer beyin sinirleri iyice yatısmıstı. Sırtında buğuyla hafifce nemli bornoz, odasına geldi, karyolasına kendini sırtustu bıraktı.
Gulizar da yorgundu ama aldırmıyordu. Sırtına rasgele geciriverdiği bal renkli kısacık margizet entarisi, kuru bir havluyla yanına yaklastı:
— Kurulayım mı? Beyin gozleri yumuktu :

— Hayır, dedi. Sen bana okkalı bir kahve yap! Her yanından rahatlık akıyordu. Yıl ar, yfl arca kalabilirdi boyle. Demek asırı ofkesi bu yuzdendi? Ama niye? Ankara'da ne sarısını bırakmıstı, ne beyazını, ne de esmerini. Birden aklına Ankara'lı doktorun verdiği kırmızı haplar geldi. Uc gundur, ikiserden gunde altı tane alıyordu. Doktorsa sabah, oğle, aksam birer tane demisti. "— Adaaam sen de" diye gecirdi, ≪]— ... atın olumu arpadan olsun. O is olmadıktan sonra dunya yansın isterse"

Bir yandan bir yana dondu.

Neden dersen, fakir fıkara-nın ekmeğini alıyor elinden. Fakir fıkaraya da yazık.

Onlar da Cenab-ı Al ah'ın kulu! Muzaffer bey sasırmıstı.

— Cenab-ı Al ah'ın fakir fıkarayı, sevgili kul an icin yarattığını soyliyen sen değil miydin?

— Bendim beyim, bendim. Demin itten beter kovduğun imamın yalancısıyım ben de..

Muzaffer bey, imamı hatırladı:

— Sahi., fena kovduk zavallıyı... sunu buldurmak kaabil değil mi aoaba?

Yasin ağa deri n bir ic gecirdikten sonra basını

acı acı sal adı:

— Kaabil beyim, kaabil amma...

— Amma?

— Kırılanı tamir guc! Ve ekledi:

— Senin bir baban, cennetmekan bir deden

vardı...

Sesi titriyordu. Gırtlağına bir sey sokulmusca-sına durdu. Konusamıyacaktı artık. O cennetmekan babayla dedenin sulbunden mi gelmisti bu nobran, bu fakir fıkara, hem de Al ah adamını huzurundan it gibi kovan evlat?

Hıckırdı. Koca Yasin ağlıyordu. Hem de sarsıla sarsıla!

Muzaffer bey kirec kesilmisti. Ne demeli, nasıl davranmalıydı da gonlunu almalı, kendini affettirme-liydi?

El eri titriyor, İmamı kovduğuna pisman, koca yaslının haline acınarak bakıyordu. Nice vartalar atlatmıs bu dini butun, dini butun olduğunca da tas kalpli adamı ağlatan seyden urkmeğe baslamıstı.

Laik bir devlet icine coreklenmis gericilik demek boylesine mayalanmıstı memlekette? Bu mayalanısı kazıyıp atmak, atabilmek imkansız mıydı yani?

— ......baban, deden... nur icinde yatsınlar...

ne Avrupa bilirlerdi, ne Amerika Onlar da ağaydı, onlar da beydi. Hem de ağaların ağası, beylerin beyi!

Yasin dediler mi, ağızlarından bes, on Yasin birden dokulurdu. Bu topraklar gene surulur, gene ekilir, mahsul de gene kaldırılırdı. Ortalıkta bet bereket vardı. Aaaaah ah eski gunler ah! Ben o rahmetlilerin değil hacı, hoca, imam, en değersiz bir dilenciyi bile kovduklarını hatırlamam!

Eski adamın basit bir gecmis tutkusuydu ki, az sonra silinip giderdi.

Gulizar kahvesini getirmisti:

— Buyur kahveni..

Aldı. Genc kadın, koaa yaslının ağlamıslığına dikkat ederek sastı. Muzaffer bey:

— Bakma, bir istir oldu, dedi. Sen cağırt onu bana da...

Yasin ağa bakmadan :

— Gelmez, dedi.

— Niye?

— Ondaki onur kimde var? Tekmil unu memlekete yayılmıs bugune bugun. Yeğenini cağır da sor. Bak, eller ne diyor anlatsın, dinle!

İs gittikce onemleniyordu. "Komunizme karsı baraj" olsun diye goz yumulan bu guc, demek gunun birinde iyice dalbudak salacak, sonra da onune gecilemez bir hal alacaktı. Evet evet, ard arda etkili makaleler yazdırmalı, parti ileri gelenlerini uyarmalıydı. Cunku gorunen koy kılavuz istemezdi. Gemi azıya almıslardı. Gun gelecek, laiklik maiklik, devlet mevlet gume gidecekti. Bir gun Ciftci Birliği'nde bir arkadasıyla yaptığı tartısmayı hatırladı. Arkadası: "— Laiklik maiklik" demisti. ≪]Elden giderse ne olur?"

"— Ne mi olur? Mustafa Kemal ve devrimlere elveda!"

Koca burunlu arkadası gulmustu:

"— İlahi Muzaffer, dusunduğun seye bak.."

Sasmıstı:

"— Demek devrimlerin luzumuna kaani değilsin?"

Omuz silkmisti: "— Yoo.."
"— Peki nicin bu kadar kan dokuldu? Mil i mucadele ve onun suuru?"
Arkadası birden ciddilesmisti: "— Muhim olan, senin ve benim nefs-i nefisi-mizdir. Bunu temin edecek devlet ister laik olsun, ister ser'i. Haydi serefe!"
"— Peki halk? Fakir fıkara?" k— Vızgelir" Yasin ağa :
— Yumurtaya can veren Al ah, dedi. Kimbilir, belki de Mehdit Resul onun sulbunden gelecek, ne malum? İtikatsızlık kotu sey. Senin babannan deden...
Sıkılmağa baslamıstı:
— Peki peki, dedi. Cağır bana onu. Sey., yahut
dur. Gulizar!
Gulizar dısardan yanıtladı:

— Efendi m?
— Ramazan orda mı?
— Burda beyim.
— Gelsin buraya!
Yasin ağaya dondu:
— Bu isle mesgul ol, dedi. Bul Cemsir'i, ac meseleyi, sıkıstır eline birkac kurus...
— Birkac kurus mu?
— Canım sozun gelisi iste. Para teklif et..
— Kac para?
— Ne bileyim ben? O herif kızlarını parayla satar. Para canlısı deyyusun biri. Yap, cat iste!
— Bir, iki bin isterse?
— Pek pek binle hallet. Alttarafı elci Cemsir'in
amele kızı. Hoos, bu ite o bile cok yaa, neyse...
Zaloğlu ezile buzule dayısının yanına girerken, Yasin ağa cıkıyordu. Kulot pantolonu, koca bıyığı, belindeki Trablus kusağı filan Muzaffer beyin tepesini attırdı:
— Nedir bu vaziyet ulan? dedi, ha? Zaloğlu sasaladı:
— Hangi vaziyet dayı?
— Aynayla dargın mısın it? Su cizmelere, su kulot pantolona, hele su pala bıyığa bak. Yumruk kadar adamsın, nedir bu eaka?

Zaloğlu buz kesilmisti, basını onune eğdi. Gozlerini yerden kaldırıp dayısına bakamıyordu. Yanlıs bir is yapıp dayak yemekten odu kopuyordu. Hic sakası yoktu adamın. Kızdı mı, elinden Al ah bile kurtaramazdı!

— ......kılda keramet olsa tabakhaneye nur yağar. O bıyıklar derhal kesilecek!

Verdiği kesin emirle yetinmiyerek karyoladan atladı, gitti masasının cekmecesinden kucuk pırıl pırıl bir makas alıp geldi, Zaloğlu'nun koea bıyığını hart hart kesip, genc adamı kusa cevirdi.

— Ha soyle. Abdulhamitin Arnavut tufekcileri gibi, istemiyorum...

Zaloğlu gık diyemiyor ama, bası donuyordu. Yumruk kadar olduğunun farkındaydı. Bunun icin bıyık buyutup, beline Trablus kusak sarıyor, kulot pantolon giyiyordu ya! Simdi bıyıkları doğranmıs, kusa cevrilmisti. Aynaya bakmadan da biliyordu heybetinin gittiğini.

— O İmam bir ruyadan bahsetti., neymis o? Zaloğlu kekeledi:

— Bilmiyorum dayı, haberim yok.

Kapıda yeniden peydahlanan Yasin ağaya sordu :

— Ne ruyasıydı o?

Yasin ağa bos bulunarak:

— Kendisine anlattıydım beyim, dedi. Muzaffer bey, Zaloğlu'ya hısımla dondu:

— Bilmiyorum dayı, haberim yok diyorsun ya? Bak, anlatmıs sana!

Zaloğlu ufaldıkca ufaldı, eridikce eridi. Her yanı titriyor, renkten renge giriyordu. Simdi Gul u burada olmalı da, su zavallı halini gormeliydi!

Muzaffer bey dehsetle gurledi:

— Defoool, defol essoğlu essek!

Budanmıs kırpık bıyığıyla odadan apartopar cık-

Yalnız kaldıkları zaman Muzaffer bey hala ofkeli:

— Hepsi bu itin duzeni, dedi. Bilmiyecek ne var? Gitti zavallı adama, yalvardı yakardı. Boyle boyle, ruya gordum diye yalan attı. O fıkara da... bosuna kırdık adamcağızın kalbini. Bu it esrar da iciyormus...

Yasin ağa:

— Bilmem beyim, dedi. Ne gordum, ne de isittim.

— Ben haberini alıyorum. Neyse, sen bu isle alakalan, bas goz edelim bitsin gitsin. Kızı gordu, abayı

yaktı herhalde. Neyse ki Cemsir yabancımız değil. Uc bes sıkıstır eline., kızı alırsak, itoğlu it ayağını

kırar, ciftlikte oturur, ise guce el atar belki...

Oldu mu?

— Oldu beyim.

— Bu sefer de adam olmazsa bilirim ben yapacağımı!

Perkistirdi:

— İmamı bul, ozur dile yerime., anlıyorsun ya?

— Anlıyorum beyim.

X.

Kabak Hafız, Yasin ağanın telaslı telaslı gelmekte olduğunu pencereden gorunce, yatağına girdi, yorganı

omuzuna aldı, sırınmıs beyaz takkesini basına gecirip, gozlerini yumdu, pıtırdayan dudaklarıyla basladı

sallanmaya.

Dua ediyordu sozde..

Yasin ağa iceri girip de onu bu halde gorunce, durakladı. Sonra da bir kıyıya sessizce ilisti. Mubarek nasıl da vecd icindeydi! Boylesine dini butun, Cenab-ı Al ah'ın makbul bir kuluna karsı o turlu terslenmek doğru muydu? Ne gunlere kalınmıstı Yarab-bi! Gun gunden beter geliyor, gelen, gideni aratıyordu. Kimbilir daha ne kotu gunler gelecekti. O gunleri gostereceğine, Cenab-ı Al ah ruhunu kabzetsey-di razıydı.

Kabak Hafız, catık kasları, ofkeyle yumulu gozleriyle uğultu halindeydi. Bu hal her an artıyor, gittikce celalleniyordu. "— Vay mubarek vay!" diye gecirdi Yasin ağa. "Suna bak, nasıl da hırslanıyor., sen tut, boyle mubarek bir adamın kalbini kır. Sanki o babayla o dedenin sulplerinden gelmemis. Hey gibi gunler hey.. O rahmetlilerin gunlerinde olsaydı da, boylesine bir mubarek gelip, Mehdi Resul'den soz acsaydı! Soz acmasına ne hacet? Bir hacı, bir hoca, bir dervis, kim olursa olsun, gunlerce el ustunde tutarlardı. Onun icin de bet bereket vardı, insanın insana, fakir fıkaranın, ırgat marabanın ağasına saygısı vardı. Rızk darlığı nedir bilinmezdi. Simdi? Simdi ya? "Dunya tekmil veled-i zina'ya kesti veled-i zinaya"

Hazret'in istiğrak hali Yasin ağaya da gecti. O da tıpkı Kabak Hafız gibi, gozlerini yumdu, tıpkı onun gibi sallanarak, bildiği namaz dualarını mırıldanmağa basladı. Bildiği dualar cok olmadığından, bitince aynı

dualara yeniden baslıyordu. Arada da efendi hazretlerini kontrol etmeyi unutmuyordu.

Hazret neden sonra ağır ağır yavasladı, kendine geldi, duruldu ve gozlerini actı. Yasin ağanın geldiğinden haberi yokmuscasına, yarı dargın, sordu :

— Sen burda miydin?

Hakareti eden kendisiymiscesine ezilip buzulen

Yasin ağa :

— Burdayım erenler, dedi.

— Buyur, yukarı buyur!

Uc basamaklık merdiveni cıktı, hazretin yatağı

kıyısına ilisti:

— Ah imam efendi., size karsı nasıl mahcubum,

bilemezsiniz!

Kabak Hafız sozunu kesti:

— O is nasıl oldu o is? Yasin ağa birden kavrıyamadı:
— Hangi is efendi hazretleri:
— Canım, islerin en efdali!
— Haa.. oldu sukur, oldu...
— İmana geldi mi enoam?
— Sayenizde, gelmeyip de ne yapacak?
— Benim değil, Cenab-ı Al ah'ın sayesinde. Oyle ya, gelmeyip de ne yapacaktı? Aynı ruyayı demin de gordum. Hem de gecekinden daha ayan beyan, daha sarih olarak. Ben Zulcelal'in emr-i ilahilerini tebliğle mukellef bir fakir-i purtaksirim. Bana edilen hakaretler doğrudan doğruya Rabbil'alemine edilmis demektir. Binaenaleyh...
Yasin ağa :
— İt gibi pisman oldu, dedi. Yuvasını oyle bir
yaptım ki, eh!
Ceketinin yan cebinden cıkardığı para destesini, efendi hazretlerinin yatağı altına sıkıstırdı. Kabak Hafız gormemis davranarak, gozlerini yumdu. Pıtırdayan dudaklarıyla yeniden basladı.
Yasin ağa icin daha fazla kalmak gerekmezdi.
Hazreti ibadetiyle basbasa bırakıp, yavasca cıktı. Kabak Hafız neden sonra gozlerini acıp, yanındaki pencereden baktı. Gidiyordu upuzun boyuyia. Guldu. "— Kerhaneciler!" diye gecirdi. ≪]Su Cenab-ı
Al ah
da olmasa, zırnığınızı koklatmazsınız fakir fıkaraya. Kurban oluyum kudretine, kuvvetine, kerametine.
Zere dinsizin hakkından imansız gelir"

Hemen, yatağın altına sıkıstırılan paraya uzandı, alıp saydı: İc ice bes tane onluktu.
— Seni seni i, dedi, anayı kızdan ayıran seni! Para cuzdanını cıkardı, onlukları ozenle yerlestirip kalktı.
Kallavi bir sade kahveyi haketmisti. Ustunu basını giyinmeğe basladı. Kahveye cıkacaktı.
Koyun tek kahvesi, koyun oteki yapıları, gibi ustu saz ortulu, buyukce bir huğdu. Birkac masa, bolca hasır iskemle, duvarlarda dinsel menkıbeleri canlandırmaya calısan tas basma resimler ve bir

kıyıda da boynunda yedi delikli nazar bonouğuyla en eski tip bir Philips radyo.

Koylunun deyimiyle, "Demirkıratlık icat olmadan" once, daha cok da Hitler ordularının gemi azıya aldığı

yıl ar, koylu buyuk bir merakla bu radyonun cevresine toplanır, ajanları can kulağıyla dinlerdi. Ama Demirkıratlık icat edileliberi is değismisti. Kahve hemen hemen ikiye bolunuvermisti. Halk'cılar kahvenin

solunu, Demokrat'iar sağını tutmuslardı. Birbirleriyle cokluk konusmazlar, oyun bile oynamazlardı.

Herkes kendi partisinin adamıyla dusup kalkar olmustu. Radyoda Halk'cılar konusmaya baslamazlar mı, Demokrat'iar kalkar giderler, onların kalkıp gidisine berikiler kufrederlerdi. Tecrubeli yaslılarca halkın ikiye ayrılıp birbirlerine kufrederek dis bilemeleri hic de hayra alamet değildi. 930'ları unutmamalıydılar.

O yıl arda da gene boyle, bir Serbest Fırka icat olmus, kan govdeyi goturmustu. Sonunda Mustafa Kemal Pasa bakmıs ki olmıyacak, kardes kardesin kanını icecek, Serbest Fırka'yı paydos edip kurtulmustu. Bu kez de gene oyle olacaktı galiba. O zaman Mustafa Kemal Pasa, simdi de İsmet Pasa, Demirkıratlar'ın basına mutlaka bir corap orecekti. Ne diye ormesin? Elinde top vardı, tufek vardı, bunca

asker vardı.. E, madem vardı, Pasa ne diye elindeki koltuğu Demirkıratlara kaptırsın? Babalarından, dedelerinden duymuslardı. Sultan Hamit'ten sonra da boyle fırkacılık almıs yurumustu. O zaman da bir İttihatcılıkdır sarmıstı her yanı. Sehirlerde, koylere varana dek kulupler acılmıs, kardes kardesin gırtlağına atılmıs, nutuklar, fener alayları, alkıs... Derken, Balkan Harbi, ardından da Seferberlik patlamıstı. Onun icin, Osmanlı'ya olsun, Turk'e olsun gurultu, patırtı, samata iyi gelmiyordu. Bu kez de gene bir seyler olmasaydı Al ah vere...

Kabak Hafız kahveden iceri girince Halkcı'lar da, Demirkırat'lar da saygıda kusur etmediler. Hatta saygı, izzet, ikramda birbirleriyle yarısa bile baslayıver-diler. Kurnaz İmam'sa, iki taraftan birini tercih zorunda kalmamak icin :

— Soyle daha iyi erenler, dedi. Siz varın keyfinize bakın!

Nesine gerekti Halkcılık, ya da Demirkıratlık.. İkisi ortası kalmakla ne kızı verir, ne de dunuru kustururdu. Yedi duvelle barısık olmak usulune daha iyi geliyordu.

Kapıya yakın oturdu. Sağdan soldan baslanmıstı:

— Aptul, hocafendiye bak!

— Hocafendiye bak Aptul!

— Bak ne icecek İmam efendi..

Kahveci Aptul yanına saygıyla geldi: — Ne emrediyorsunuz hocafendi? Alabildiğine buyuklenip, sisinerek:

— Bol kopuklu, orta sekerli! dedi.

Tesbihini cıkardı, gozlerini hafifce yumarak, bas-

Kahve hemen eski uğultusunu surdurmeğe baslamıstı. Bir yanda tavla, ote yanda kağıt sakırtıları, cesitli

espriler, ardından kahkahalar.. Bu yandaysa yaslı biri, koseye kıstırdığı koseye iri iri anlatıyordu :

— Parti marti karın doyurmaz kose. Ali gidecek, yerine Veli gelecekse bana ne? Var mı bana, sana bir istifadesi?

Kose karsılık vermiyor, boyuna bas sallıyordu.

Yaslı dayattı:

— Soyle, var mı?

— Yok, demek zorunda kaldı kose.

— Yoksa ne zoruma? Cebime gireceğe bakarım ben!

— Doğru.

— Hem canım, Halkcılara guc mu yeter? Top onlarda, tufek onlarda, dağ tas asker onlarda...

— Onlardaki onlarda..

Kabak Hafız kahvesini hopurdetirken, cuzdanına yerlestirdiği bes onluğu dusunuyordu. Sehre kacamak yapsa, dostu sebze komisyoncusu Haydar'ın orda gecenki gibi kafayı cekseydi. O gunu hatırladı..

Haydar'ın karısı da, ama il e baldızı alemdi. O gece kafayı asırı cekip, sızıp kalmasaydı... "— Bu sefer esekliğin alemi yok. Az icip, o gece... gece, herkes uyuyunca baldızın odasına... Eteğini tutup cektiğimde iri gozleri nasıl da acılmıstı! Aman ne yapıyorsunuz? Enistem gorurse... dilini disini yediğim.

Enisten deyyusun biri. Gorse ki ne cıkar?"

İcinden bir sehvet titremesi gecti. Bu kez gecenki gibi eseklik edip zom olmıyacaktı. Haydar'a ne oldu bıyıklarıdayanacaktı

rakıyı, sızdıracak, ondan sonra da artık Al ah ne verdiyse, baldız mı olur, Haydar'ın akca pakca karısı mı? Cunku Haydar'dan cok isitmjsti: "— Karı iyi ama bende is kalmadı İmam. İnsan kendi helaline değil de namahremine daha cok alaka duyuyor. Avrat surda yatar, ben giderim baldızın yanına.

Lakin o orospu da kendini naza cek ha cek eder. Val aha ablama derim eniste..."

Daha dusunecekti tatlı tatlı, birden Zaloğlu!

Kapıdan girmis, iceri bakmıyordu. Bakmıyordu ya, ne o? Oğlan bıyıklarını mı kazımıstı?

Zaloğlu da Hafız'ı gormustu. Sırıtarak yanına

geldi:

— Merhaba hocam!

— Merhaba, merhaba ya.

na?

Zaloğlu bozmadı: .

— Kazıdım.

— Niye? Attı:

— Emir yukardan geldi!

— Yani nerden?

— Kızdan.

— Cemsir'in kızından hı?

— Korkuyorum bıyıklarından kes, dedi, kestim.. Kabak Hafız kıskıs guldukten sonra :

— Cehren neye donmus Ramazan, bil bakalım! dedi.

Zaloğlu'nun bıyıksızlığı kahvede birden dikkati cekti. Demokratlar da, Halkcılar da kahkahayı

basmıslardı. İlkin Zaloğlu da gulduyse de, sonra kızdı:

— İsinize bakın yahu! Bıyık benim bıyığım. İster

keserim, ister...

Demokratlardan biri:

— Boka sokar! dedi, doğru.

Gene kahkahalar yukseldi. Zaloğlu ofkeden titriyordu.

Halkcılardan biri:

— Lakin, dedi, cok yakısıyordu! Bir baskası:

— Koroğlu'ya benziyordu serefsizim..
— Halis koc bıyık. İnsanın eli varır da keser mi guzel bıyığı?
— Canım yiğitlik kıl a olsa, tabakhaneye nur ydğardı!
— Doğru.
— Salvarı, Trabulus kusağı duruyor.
— Bes cizmeleri yeter!
— Doğru. Yiğit adamın yiğitliğine bes cizme yeter!

Zaloğlu tahta iskemlelerden birini altına cekip, ata biner gibi oturmus, iskemlenin arkalığına dayanarak Kabak Hafız'la konusmağa baslamıstı. Kah-vedekilerin sozlerine kulağını tıkıyaeak, ofkelenip de heriflerin kıskırtıcılığını koruklemiyecekti ama, olmuyordu. Cenelerinin durduğu yoktu. Ceneleri durmuyor, kahkahaları da sinirine dokunuyordu. Sonra dikkat etti, Halkcılarla Demokratlar guya birbirleriyle dargın gibiydiler. Ama o kahveye gelince is değismis, dargınlık filan kalkmıs, Zaloğlu'yu hedef tutan sakalar, esprilerle hep birlikte guluyorlardı.

Dayanamadı:

— Siz secimi kazanmıya bakın oğlum, dedi. Benim bıyığım ustunuze vazife değil!

Ve artık onlarla ilgilenmedi. Kabak Hafız usulcacık:

— Gozun aydın, dedi. İskemlesini az yaklastırdı:
— Aydınlık icinde ol!
— Razı gelmis hu?
— Dayım mı? Gelmeyip de n'olacaktı?

— Gelmese?
— Gelmese mi?
— Oyle ya, hayır deseydi., ne yapardın? Gercekten de, ne yapabilirdi?

Gene de:

— Ne yapabilirdim var mı yahu? Razı gelmiyeydi
de bak!

Kabak Hafız fiyakasına dokunmak istemedi. Etli, kocaman elini uzattı:

— Op bakalım sunu!
— Niye?
— Niyesi var mı? Senin yuzunden it gibi koğulduk!

* Zaloğlu katıla katıla guldu :
— Bir istir oldu. Kusura bakma..
— Telafi etmelisin.
— Ederim.
— Ne zaman?
— Hele dayım gitsin...
— Ne zaman gidecek?
— Bugun, yarın. İyi bir papaz ucururuz..
— Sardalya mardalya, havyar mavyar da isterim ha!
— Canın sağ olsun. Sana Rokfor peyniri bile getireceğim bu sefer.
— Nedir o?
— Peynirlerin Al ahı!

Kabak Hafız pek bir sey anlamadığı halde, gene de yutkundu. Sonra Zaloğlu'nun kazınmış bıyığına gulmeye basladı:

— Lakin Ramazan, heybetin kayboldu be! Zaloğlu icini cekti. Biliyordu, biliyordu ama ne gelirdi elinden?

Karsılık vermedi.

Kabak Hafız da ustelemedi, lafı değistirdi:

— Duğun ne vakit gayri?
— Belli değil.
— Kızı Yasin mi isteyecek babasından?
— Baska kimim var?
— Dayın?
— Bosver.
— Niye?
— O boyle seylere tenezzul etmez. Hem de ben istemem onun karısmasını..
— Kızın babasının haberi var mı meseleden?
— Yok, yok ama, bosver...

XI.

Cemsir meseleyi henuz bilmiyordu ama, berber Resit o geceyle ilgili neler de neler anlatmıstı!

Cemsir o gece devrilip uyuduğu sıra oğlan, gozlerini Gul u'ye dikmis, ic cekip kadeh kaldırmıs, hatta goz

etmisti. Resit bunların tekini olsun kacırma-mıs ama, hasbi gecmisti. Hamza'ya sorsundu en biri. O bile adamakıllı farkındaydı

isin. İkisi iki yandan dayanmıslardı rakıyı ki, iyice sarhos olsun, kıza karsı neler duyuyorsa acıp yaysın. Resit bununla da kalmamıs, evden sonra oğlanı alıp dukkanına goturmustu.

Yoksa deli miydi? Gecenin o ileri saatında berber dukkanında ne isleri olabilirdi? Maksat oğlanı

eselemek! Eselemisti hakcası ama, tek laf edememisti oğlan. Herhalde dayısına guveni yoktu henuz.

Ama madem kafasına takmıstı bu isi, mumkunu yok, acılıp sacılacak, dayısını da razı edecekti. Bir insan bir isi kafasına takmasındı. Taktı mı, bırak. Al em eder, kallem eder ustesinden gelirdi. Ramazan efendi de gelecekti Al ah'ın izniyle. Gelince de değme keyfine, tadından yenmiyecekti!

Bunları Hamza'yla Cemsir'e anlattığı gun, ikisinin de gozleri parlamıstı:

"— Al ah be Resit, Al ah be!"

"— Al ah be ki Al ah be Resit emmi.." ≪]— Hani biliyon mu, tadından yenmez ha" "— Yenmez ki yenmez!" Resit de hayale dalıvermisti: "— Muzaffer beye akraba oldunuz mu, kim bakar berberliğin yuzune?"

Cemsir de Ramazan'ın kaynatası oluvermisti: "— Hic canım. Parayla oynarız Al ahıma.." "— Enistemin dayısının sekiz silindirlisinin direksiyonuna yanladım da, Mudurun zil isini yanıma aldım mı, eh beeee"

"— O zaman sen dersin ki, beyefendi, su senin Yasin'e yol ver de, bizim berber Residi alalım yerine., hı? Demez misin?"

"— Demez misin ne kelime kurban? O saat!" ≪]— Yasin'in yerine cifcibası oldum mu, bırak gayri.."

— Bırak ki bırak Resit. Bir zamanlar nasıl avuc

avuc para harcardık?"

"— Gene oyle olacak, ondan da ziyade!" ≪]— Mudurun orospusu yanımda, sekiz silindirlinin direksiyonunda sehrin ana caddesinden oyle bir gececem ki, san olsun memlekete"

İngiliz laciverdinden kostumu, briyantinle gıcır gıcır oğulmus saclarıyla sekiz silindirlinin direksiyonundadır.

Pırıl pırıl araba yumusacık vınıltısıyla İstanbul yolunda. İstanbul'u hic gormemisliği onemli değil. Birkac kez filimlerde

gormustur, bir de babasıyla berber Resit emmisinin ilk genclik yıl arı uzerine anlattıkları eski İstanbul.

Bir gun Mudurun karısına cıtlatmıstı da, kadın : "— Emret Hamza'cığım" demisti. "Yarından tezi yok.

Atlıyalım arabamıza, basıp gidelim"

Emretmemisti. Kadın en az yirmi, hatta yirmi bes yas buyuktu ondan. Kimbilir ne harman yerleri dislemis, ne hendek, ne citlerden atlamıstı Hamza'ya gelinceye dek. Etleri iyice gevsemis, yuzunun nuru silinmisti ama, hakcası, o isin ustasıydı bir,ikincisi, cok parası vardı. Kocası olacak "Boynuzlu"ya bağırdı mı, herif paraları oluk gibi akıtıyormus.

Nerden? Tabi calıstığı fabrikanın kasalarından. Burası onemli değildi Hamza icin, onemli olan, karıyla İstanbul'a basıp gidince artık kocasının evine donemezdi kadın. Birlikte yasamaları gerekecekti. Buysa aradaki yas cok fazlaydı. Onun icin, kadının "— Emret Hamza'cığım. Yarından tezi yok. Atlıyalım arabamıza, basıp gidelim" teklifini kulak ardına atmıstı. Ama kız kardesi, Muzaffer beyin yeğenine vardı

mı, o zaman is değisirdi bak! Ciftliğe yanlar, sırtını Ramazan enistesiyle Muzaffer beye yaslar, yediğini yer, yemediğini ardına atardı ki, ciftlikte yemin yiyeceğin sozu mu olurdu?

"— .0 zaman, Mudurun taponuna da bosveri-rim. Para hatırı icin kahrını cekiyordum porsuğun. Ciftliğe yanladım mı, al oooooos"

Cemsir, elinde iri taneli sarı tesbihi, dukkanın icinde ağır ağır dolasıyor, Resit de bir musterinin sakalını

kazıyordu.

Aradan bunca zaman gecmisti de, ne icin ciftlikten bir haber cıkmamıstı hala? O gece oğlanın hali hal değildi. Utanmasa kızı kucaklıyacak, yatağına girecekti. Madem bu kadar beğenmis, yangına kalmıstı, ne diye hala ne o, ne de usulen buyuklerinden biri meydanlarda yoktu? Kızın babasıyla o gunden sonra cok konusmuslardı bu meseleyi. İsterlerse nikahla, istemezlerse parayla da satabilirlerdi. Alttarafı kızdı

bu, nerden baksan bir kız. Onun kadar değilse de gene de cesitli avradından en az yedi sekiz kızı vardı

Cemsir'in. Satardı. Hele bir de seriat nikahı kıydılar mı, bitti gitti. Bir sure Ramazan'la yasar, ondan sonra ya Ramazan atardı tekmeyi,

ya da kız ciftlikte karayağız bir tutmayla isi pisirir, keyfine bakarken, bir gun yakalanır, delik desik edilirdi.

Oyle, ya da boyle. Onemli olan, kızın Muzaffer bey ciftliğine yerlesmeseydi ki, karsılığında para gelecekti para!

Cemsir de ağır ağır dolasırken, Berber Resit gibi dusunuyordu. Kız boy atmıs, yetisip gelmisti. Calısıyor, ekmeğini cıkarıyordu ama babasına pek bir faydası dokunmuyordu. Eskiden, yani cocukken, gırtlağına basıp tekmil kazancını alıyorlardı elinden ama, simdi isler değismis, kızın gozu acılmıstı. Kazandığını

babasına da, anasına da kurban ediyordu. Daha kotusu, Kor Tahir kızı bir Fellah denilen Arabusağı

delikanlısıyla sinemada gormustu. Belki yalandı, belki de gercek. Gercek olması daha aklına yakın geliyordu. Bunca kız yetistirmis, kocaya vermis, yani yuvadan ucurmustu ama, bu kız, yani Gul u, hic birine benzemiyordu. Boy, pos, kalıp, kıyafet., babasına cekmis olacaktı. Cemsir de boylu, poslu, kalıplı, kıyafetliydi. Yalnız Cemsir esmerdi. Kızsa kar beyazdı ki, rengini anasından almıs olacaktı.

Gul u, Fel ah oğlunu seviyor da bir gun aklına uyup kacıverirse, Kerem'in arpa tarlası gibi yanmazlar mıydı?

Deri in bir ic gecirdi.

. Butun umidi bu kızdaydı su sıra. Satacaktı onu halli mallı birine. Ama Muzaffer beyin yeğeni Ramazan efendi olursaaa, tadından yenmezdi Residin dediği gibi. Su icinde bir, iki binlik getirirdi ki, sekiz-yuz getirsin, altıyuz, besyuz getirsindi hic getirmese. Tas atıp kolu mu yorulmustu sanki? Gul u de butun cocukları gibi dunyaya gelmis, yıl ar boyu mahal enin camuru, tozu toprağı icinde yalın ayak kosup oynamıs, derken palazlanmıs, once cırcırlara, sonra da fabrikanın cesitli is yerlerinde calısmağa baslamıstı. Gecen yıla kadar da kazancını bir tamam avucuna

teslim ederdi babasının. Gecen yıldan bu yana huyu değismisti kızın. Para filan verdiği yoktu. Yani biti kanlanmıs, gozu acılmıs aklı basına gelmisti. Demek ki vakitsiz otmeğe baslamıstı.. Vakitsiz oten horozun'sa boynunu vurmak vaciptil

Berber Resit isini bitirmisti. Musteri sakal trası ucretini verip gittikten sonra, karsılıklı oturdular.

Arkadasının gene kara kara dusunusune dikkat eden Resit:

— Sıkma tatlı canını, dedi. Binin yarısı besyuz, o da bizde yok!

Cemsir gene deri n bir ic gecirdikten sonra :

— Su, Fellah oğlu canımı sıkıyor Resit! Resifin de canını sıkan oydu:

— İnsallah aslı yoktur, dedi.

— İnsallah. İnsallah amma...

— Ne amması?

— Kor seytan aklıma kotu kotu seyler de getirmiyor değil..

— Yureğini serin tut, tevekkul ol Al ah'a...

Baska baska yanlara bakıp uzuuun uzun dusunduler. Hemen hemen aynı seyleri dusunuyorlardı. Kız aklına uyup da Fel ah oğluna kacarsa, kocca binlik bağıra bağıra kacacaktı. Buysa Cemsir'den cok Resit icin felaketti. Gunlerdir bu mesele uzerine oyle renkli hayaller kurmustu ki, binliğin hic değilse birkac yuzunu daha simdiden cebinde sayıyordu. "— Uc-yuz, altıyuz olsun., borc diye alırım. Birazıyla dukkanı

onartır, halına suyuna koyarım, ustyanıyla da avrada iyi kotu boyalı bir basma entarilik aldım mı, değme keyfine"

Ama gercekten de dukkanın hic hayrı kalmamıstı. Takımlar yıl ar yılı eskiyip, yer yer paslanmıs,

|duvarların sıvaları dokulmus, peskirler filan tiftiklenmisti. Cemsir'in elinden ucyuzunu alsa, ikiyuzunu dukkanın badanasına, takımlarla peskirlerin yenilenmesine harcardı. Haa, bir de karısının kac vakittir isteyip durduğu kuzuyu satın alırdı sahi.

"—Zavallı" diye gecirdi. Aslında kadınlıktan hic bir hayrı kalmamıs bu karıdan bıkmıs usanmıstı ya, gene de acımıyor değildi. Yıl ardır ayrı yatıyorlardı. Kuru, kupkuru, nerdeyse tahta gibi bir seydi.

Onunde teneke semaver, butun gun kırtlama cay icer, yemek bile yemezdi cokluk. Kurumus kabuğuna yapısmıstı.

Yapısmıstı ya, hastalık derecesinde de temizdi. Galiba butun meziyeti buydu. Residi kocası gibi değil, babası, kardesi, hatta hatta evladı gibi severdi. Resit eve gec gelse, ya da hic gelmeyip dısarda sabahlarsa, uykuları kacar, sabahı zor ederdi.

Gecen yıla dek, Resiften sonra olanca sevgisini verdiği guzel bir koyunu vardı. Onu sık sık cocuğuy-mus

gibi sabunlar, kurulayıp, yunlerini tarardı. Yıkayıp, kurulamak, taramakla da kalmaz, tuylerini allı, morlu,

sarılı, yesil i nakıslarla susler, boynuzlarını da beyaz yaldızla yaldızlardı. Hatta gozlerine surme bile cekerdi. Hayvan renk renk nakıslanıp yaldızlandı mı, keyfine son olmaz, cocuk gibi sevinerek koyununun boynuna sarılır, gozlerinden, kuru yanaklarından, dudaklarından operdi. Boyle zamanlarında

oylesine cosardı ki, gozlerinden yaslar yuvarlanır, aklına kotu kotu seyler gelirdi: Koyunu oluveriıss bir gun ya

O zaman telasa duserdi. Al ah'ı o sıra, yalnız o sıra dusunurdu iste. Hicbir dua bilmediği halde el erini goklere acar, kurtce yakınırdı ona: Koyununu hasta etmesin, oldurup ondan ayırmasındı. O buyuktu, rahimdi, sefikti. İsterse koyununa bir değil, bin yıllık bir yasam ihsan edebilirdi. Hem ne icin etmiyecekti?

Kolu, kanadı kırık bir kuldu iste. Bu dunya'-da Resifle koyunundan baska da kimsesi yoktu. İstemiyordu da. Residiyle koyununu elinden almasın da, isterse onu dilendirsin, koturum edip bir kıyıda kımıldayamaz hale getirsindi.

Ama gunun birinde olanlar oldu. Kadına gore, hic nedensiz, aslında Kelebek hastalığından, koyun ertesi gune sağ cıkmadı. Yaldızlı boynuzları, nasıklı tuyleriyle yanustu devrilip bir daha hicbir zaman gozlerini acmıyacak koyununun ustune kapanmıs kadının feryatları goklere yukseliyor, ne Resit, ne de mahallenin yaslı, genc insanları, onu koyununun olusu uzerinden kaldıramıyorlardı. Bir sure oylece bıraktılar. Ağlıyor, yerlerde surunuyor, sonra goklere bakıslarını kaldırarak gunahtan gunaha giriyordu: Ağzı yok, dili yok, melaike gibi bir hayvandı. Ne hayvanı? Yavrusu, kuzusu, bir tanesiydi. Ne diye elinden almıstı sanki? Gucu ona, onun koyununa mı yetmisti? Boyle Al ahlık olur muydu? Kolunu kanadını kırıp onu yeryuzunde yapayalnız bırakmakla eline ne gecmisti? Hayır, Al ah'lik değildi bu.

Zalimdi, merhametsizdi, zenginlere değil, fakirlere gucu yeten bir Al ah'tı iste!

O zaman Resit, komsuların homurtusundan ofkelenerek, kadına bir tokat, bir tekme, soluksuz yuvarlamıs, daha sonra da kuru dala benzeyen bileğinden yakalayıp odaya surukleyerek alt eve atmıstı.

Gebersindi isterse. Konu komsuya, bunca dini butun, Musluman mutedeyyin mahal eliye karsı ne bicim sozlerdi o. Koskoca Cenab-ı

Al ah kapı komsusu muydu da bir koyun, gotu boklu bir koyun icin acmıs ağzını yummustu gozunu?

Kadın, gunler ve gunlerce alt evde uğunup durdu. Yemeden, icmeden kesildi, yatağa dustu sonunda.

Resit telaslandı. Acıyordu ona. Acıyordu ama ne gelirdi elinden? Kulağına soz girdiği yoktu ki! "— Bırak beni" diyordu, "beni burda, su kuru toprakta unut Resit. Senden ne ekmek isterim ne as. Hatta bir bardak cay bile istemem. Beni rahat bırak. Sana

bir zararım var mı?"

Yoktu, hic bir zararı yoktu ama, Resit olanca^ sert kalpliliğine karsın gene de bir hayli vicdanlıydı.

Karısını alt evin nemli toprağında bırakmadıktan baska, alıp goturdu, filmini cektirdi. Doktorlar umudu kesmislerdi. Hele biri, "— Bizden cıktı artık. Onun isi Al ah'la.." demisti de, Resit goz yaslarını

tutamamıstı.

Kadın olmedi. Perde perde kendine geldi. Tenhalarda koyununa ılık goz yasları dokse de, zamanla unuttu. Unutmadı aslında, unutmus gorundu. Onun icin Resit butun bunları hatırlıyarak:

— Elime bir para gecmedi ki, dedi. Gecse, filik bir kuzu alacam bizimkine de...

Cemsir'se baska sey dusunuyordu :

— Ramazan efendi o gun bize gelmis, Hamza'yı sormus. Bir daha gozukmedi. Niye acep?

Resit, karısını, almayı tasarladığı kuzuyu filan

unutarak:

— Valla, dedi, kıza essahtan meyli dustuyse gelir. Mucerret gelir!

— Ya dusmediyse?

— Dusmese kas goz eder miydi? Gelip Hamza bahanesiyle gorunur muydu? Onun maksadı Hamza mıydı bel iyon yani?

— Ya?

— Kıtız..

— Hayır, meyli dusmediyse diye aklıma geliyor

hep!

Bu, Resifin de aklına gelmiyor değildi. Kıza meyli dusmediyse yapılacak bir sey olamazdı. Olamazdı ya, meyil denilen oenabet de dururken dusmezdi hani. Kız kısmı, delikanlının onunde kancıkla-

sacak, cilve milve yapacak, o da meylinin dustuğunu bel i edecekti. O gece dikkat etmisti, oğlan neler yapmamıstı

da, kız, tobeee... Ermeni gelini gibi, somurtup oturmus, gulmemis, gozlerini hemen hemen onunden kaldırmamıstı. Ya yorgan meselesinde Ham-za'yla ileri geri edisi?

Gec vakta kadar oturdular.

Cemsir bir ara saatına baktı:

— Paydosa yarım saat var, dedi.

— Hangi paydosa?

— Hamza'ların..

— Ne olacak paydos olunca?

— Parası varsa, Giritli'nin orda cekerdik kafaları.. Canım pek sıkılıyor...

— Gelecek miydi?

— Gelecekti, dosdoğru buraya gelirse. Fel ah oğluna goz kulak oluyor bir iki..

Berber Resit canlandı:

— Amman olsun Cemsir. Amanı biliyon mu?

— Bilmem mi?

— Sap gibi yanarız Al ah vermiye!

— Yanarız ki yanarız..

"Fellah oğlu" dedikleri Arabusağı Kemal, o sıra makine dairesinde, ana makinenin yanındaki tahta sandığa oturmus, basını avucları icine almıstı. Cam gene oyle sıkılıyordu ki.. Bugun butun gun, belki on bes kez gecmislerdi makine dairesinin onunden. Ne demek istiyorlardı yani? Kactan asağı olmıyacaktı?

Gul u yalvarıp yakarmamıs olsa biliyordu yapacağını. Kor Tahir'le Hamza'ya oldu bitti icerlerdi. Hele Hamza'ya! Kendini fasulya gibi, nimetten sayıyordu. Beline Trabulus kusağı bağlar, bıcak tasır, kırk bin kisiden arta kalmıs Mudurun tapon karısıyla konusuyor diye sağda solda cart curt...

İc gecirdi.

Gul u: "— Sakın Kemal, Al ah'ını seversen uyma, uyarsan olumu op" demeseydi, ikisine de gosterirdi Kemal'in ne demek olduğunu ama, Gul u!

Gul u arada olmasa, yalvarıp yakarmasaydı... bir sey değil, makine dairesi kapısının onunden gecerlerken ters ters bakıyor, yere

tukuruyorlardı. Ters ters bakıp, yere tukurdukleri zaman karsılarına kartal gibi dikilip, ikisini birbirine carpmak vardı ama... bir sey değil, surda burda beiki de "—

Korkuttuk" diyorlardı. Değil onlardan, onların feristahından korkmazdı Kemal be! Oyle bir iki duzune Hamza'yla Kor Tahir olsalar gene havaydı.

Oturmakta olduğu sandıktan kalktı, el eri arkasında, makine dairesinin penceresinden pamuk balyaları

yığılı avluya gormeden baktı.

İzliyorlardı da galiba. Kesinlikle bilmiyordu izlendiğini ama oyle geliyordu ona. Ardına donup bakmayı

kendine yediremediği icin, yolda oldu bitti ardına bakmazdı cokluk. Felekte su Gul u olmıyacaktı arada,

"— ... Al ahını seversen uyma onlara, uyarsan olumu op" dememis olacaktı. Belini buken oydu. Kendi dedikten baska, en yakın arkadası Pakize'yle de haber salmıstı. Onun icin yutuyordu, yutacaktı da sonuna dek. Yoksa, ah yoksa...

En son sinemaya gittiklerinde Kor Tahir gormus, Hamza'ya yetistirmis olacaktı. O gunden sonra sinemaya gitmek soyle dursun, yuz yuze bile gelememislerdi pek. Oyle goresi gelmisti ki!

Sinemada sıkı sıkı kucaklayısını hatırladı.

Ne kızdı ya!

Bastan asağı bir urperme gecirdi.

"— İsterse kacarım" diye haber salmıstı. İster-seymis. Tabi isterdi. Hem de basının ustunde yeri vardı

ama, ne fayda., kazandığı parayla gecinebilmelerine imkan yoktu. Yoktu, cunku, evlenince ayrı

oturmaları gerekecekti. Anasının tek goz huğuna sığa-mazlardı ki. Ev tutmaya kalksa, eline gecen paranın soyle boyle yarısı kiraya gidecekti. Kiradan gectim, tamtakır evde oturulmazdı ya. Masa isterdi, iskemle isterdi, kap kacak isterdi, perde, su, bu isterdi. Anasına acsa mıydı acaba? Acsa, iki kerre iki dort eder gibi biliyordu ki, yaslı kadın "— Al gel evladım. Basımın ustunde yeri var" diyecekti.

Ne anaydı bu be!

Gul u silinivermisti aklına anası gelince. "— Yavrum, Kemal'im!" diye oğlunu kucaklamaz mı, ağzından sanki bes, on Kemal birden

dokulurdu. Zaval ı kadının oğlundan baska kimi kalmıstı ki sevecek?

Pencereden cekildi, kapıya doğru gitti, donuste askerliğini dusundu. Gelecek yıl belki de alırlardı

askere.

Yoklaması yapılmıs, topcuya ayrılmıstı. Arkadaslarının icinde en iri, en uzun boylu, bileğine en sağlam o olduğu icin, yalnız onu ayırmıslardı topcuya. Heyete bir girmisler, heyet bir bakmıs. Baskan "— Yaz, Topcu!" demisti. Cok hosuna gitmisti bu, gururlanmıstı. Evde anasına bunu anlattığı zaman yaslı

kadın da aynı gururu paylasmıs, sevindiği zamanlarda olduğunca, gozlerinden boncuk boncuk yas dokmustu. Cunku baskalarının anası topcu anası değildi. Hic değilse mahallelerindeki analardan bircoğu. Topcuya ayrıldı diye Gul u bile gururlanmıs, boylesine iriyarı, boylesine babayiğit biriyle adının cıkmasına sevinmisti.

Geldi, pencere onune yeniden durdu.

Sevinmisti ama, hepsi bu kadardı iste. Kız, kız basıyla "— Beni kacırsın, isterse kacarım" diye haber saldığı halde, "— Peki kac!" diyemiyordu. Gerci babası, sağlığında her vesileyle, "— Oğlum, sen sen ol,askerliğini yapıp bitirmeden sakın evlenme" derdi ama, bu o bicim evlenmelerden değildi.

Zorunluydu bir parca da evlenmeğe. Bugun calıstığı makine dairesinin onunden meydan okurcasına gelip gecen itler, yarın isi azıtıp, kıza baskı yapmağa kalkabilirlerdi. O zaman? O zaman kaca, neye patlarsa patlasın, kızı bileğinden yakalayıp onların arasından kurtarması gerekebilirdi. Parası, ah pargsı

olsaydı!

Pencere onunden gene cekildi, gene makine dairesinin kapısına doğru ağır ağır yurudu.

Babası olmemis olacaktı.. O zaman, o zaman iste bir iki demez, kızı kacırır, zamanı gelince askere ceker

giderdi. Babası sağ olsa gozu, tobe arkada kalmazdı. Baba gibi var mıydı? Simdi daha iyi anlıyordu bir babanın ne demek olduğunu...

El eri arkasında, geldi, yeni yağlanmıs pırıl pırıl silindirlerin onunde durdu.

Hayal meyal hatırlıyordu babasını. Tarlada anasıyla bamya toplarlardı cokluk. Boyle gunlerden birinde komsunun deli koyunu ipini koparıp Kemal'in ustune gelmis, bir tostta hendeğe yuvarlamıstı da nasıl avaz avaz bağırmıstı hendeğin icinde! O zaman, o zaman iste babası... yıldırım gibi kosup yetismis, cankadar

sevdiği oğlunu hendekten alıp bağrına basmıs, sonra da deli koyunun boynuzunu bir tasta kırmıstı.

Bu, cok kucukluğuyle ilgili, ufacık bir anıydı. Ondan sonra yıl ar gecmis, buyumus, eline capa almıs, babasıyla anasının yanıbasmda, onlarla birlikte, hatta kendini onlarla yarısır farzederek, az capa capalamamıstı.

Ama en cok deli koyunla ilintili olan anısını hatırlıyordu. Galiba babasının carpan yureği uzerinde, ona en yakın olduğundan!

Evet, haklıydı babası. En uygunu, askerden donusunde evlenmekti. Hani o zamana dek kızın basına herhangi bir corap ormeyeceklerini bilse, takardı parmağına bir nisan halkası, basar giderdi askere.

Huzursuzlukla cekildi pırıl pırıl silindirlerin onunden.

Cemsir'in, kızlarını parayla sattığını isitmisti. İsitmisti değil, Gul u soylemisti: "— Hic belli olmaz.

Fiyatı uygun buldu mu bir iki demez bi ir, bir de insanın gozunun yasına tobe bakmaz"

Ama Gul u, gozunun yasına bakılmadan satılacaklardan değildi: "— Ona oyle bir is yaparım ki, duyanlar askolsun der"

Butun bunlara meydan vermsmeli, bir seyler yapmalıydı Kemal. Evet evet, cunku itler, o itlerin bakısı, davranısları hayra alamet değildi. O bakıs, o davranısların altında bir seyler, hem de cok onemli bir seyler saklıydı.

Aklına bir sey gelmiscesine, makine dairesinin onune ofkeyle cıktı. Gorunurde kimseler yoktu ama, huylanmıstı bir kez. Gelebilirlerdi. Gelirlerse onu kapı onunde bulmalıydılar. Hatta hic adeti olmadığı

halde bir de sigara yaktı. İki soluk almıstı ki, vardiya arkadası Muhsin usta da heladan cıkmıs, dondu.

Kemal'in yanında durdu:

— Hayrola?

— Sağlığın usta.
— Ver bir cıgara da bana..
Kemal sigara paketini uzatırken, Muhsin usta da yanına comelmisti. Sigarasını Kemal'inkinden yaktı:
— Anlat bakalım. — Ne anlatayım?
— Dikkat ettim, bugun boyuna kara kara dusundun. Kestirmiyor değilim ama...
Kemal "Ama"nın ardını beklediyse de usta getirmedi.
— Ama usta? Muhsin usta kesti attı:
— Sen bu kızı unutmaya bak!
Kemal sarsıldı. Muhsin usta hic bu kadar acık, hic boylesine kesin, emredercesine konusmamıstı.
— Niye usta?
— Cunkuu.. o itler, makine dairesinin onunden gecmeyi sıklastırdılar. Pis pis bakıyorlar. Senin hu-yunsa malum. Onun icin, vazgec bu isten! Kemal'in tepesi atmıstı:
— Belle ki vazgecmiyeceğim. Nalacak?
— Nolacağı meydanda!
— Evet?
— Ya sen onlara catacaksın, ya da onlar sana!
— Onlar catarsa gunah benden gider!
— Yani?
— Yani, Dimitri, Apostol...
— Değer mi? Bir kız icin mahvolmaya değer mi evladım?
— Değmez mi? Sevdiğin, yandığın bir kız icin vurmak, vurulmak değmez mi usta?
— Değmez Kemal. Cunku dunyada, uğruna mahvolmağa değecek kadar buyuk, serefli baska tutkular var!
— Ben henuz o tutkuları tanımıyorum.
— Gun gelecek tanıyacaksın.
— Hem neden mahyolayım?
— Cunku ya sen onları vurup hapse gireceksin, ya da onlar seni mezara yol ıyacaklar. İkisi de aynı kapıya cıkar: Mahvolmak!
Usta, sigarasını sinirli sinirli cekti.

Kemal bayağı kızmıstı Muhsin ustaya. Gul u gibi bir sevgilisi olsundu da ondan sonra konussundu.

Baskalarına oğut vermek kolaydı. Sev, yan, tutus, geceleri uykuların kacsın, gunduzleri aklından cıkmasın., ustelik "— İsterse kacayım" diye haber yol-lasındı sevilen, yanılan, tutusulan kız da, ondan sonra oğut versindi. Vazgec vazgec. Laf mıydı yani? Gecemiyordu, gecebilecek bile olsa gecmiyecekti iste. O itlerden korkup vazgecmeyi hele hic mi hic yedi-remiyordu kendine. Ne derlerdi o zaman? "—

Yıldırdık. Korktu. Kızdan elini cekti. Çekmeseydi, şişleyiverecektik"

Usta usta

— Hı?

— Hic sevdin mi?

Usta sanki bu soruyu bekliyordu. Acı acı guldu, basını sallamakla yetinmek istediyse de, Kemal bırakmadı :

— Ha? Sevdin mi hic?

— Sevdim yavrum.

Kemal bunu beklemiyordu iste. Demek yuzu kupkuru, bastan asağı sinir bu adamda da sevecek bir yurek vardı?

— Kimi sevdin?

— Kimseyi, ama herkesi!

— Anlamadım.

— Anlıyamazsın da. Bir kadını sevmek kolaydır, ama butun kadınları, butun cocukları, butun insanları

sevmek, sevebilmek...

— Mumkun mu bu?

— Pek cok yurek icin mumkun olmıyabi ir henuz, ama oyle yurekler vardır ki, insanlığı topyekun severler, sevebilirler, sevmeden edemezler!

— Nasıl?

— Nasıl değil mi? Haklısın. Benim sevmemde, daha doğrusu bu turlu seven yureklerde tek kadını

olduğu gibi, kucağına oturtup oksamak yoktur. Oyle bir duzen icin caba sarfederler ki, insanlar kadın kadın, erkek erkek, cocuk cocuk mutlu olsunlar, dunya nimetleri onlerine bir kardes sofrası gibi acılıp sacılsın. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Kemal saskınlık icindeydi. Bu icine kapanmıs adam nasıl da birdenbire dısa donuvermis, nasıl da acılıp sacılıvermisti.. Sayet o sıra Hamza'yla Kor Ta-hir koseden cıkıvermeselerdi, ustaya sozlerini biraz daha acmasını rica edecekti. Ama onları gorunce ustayı, insanları, kadınlarla cocukları falan unuttu.

Birbirlerine sokulmus, sert bakıslarla geliyorlardı. Kemal oyle icerledi ki, yerinden fırlayıp yakalarına ya-Muhsin usta da anlamıstı, kolundan sımsıkı tuttu :

— Kendine gel!

Kemal gene de ana avrat soğdu. Berikiler onlerinden hızla gecip, asağıdaki kaynak dairesinin bulunduğu kosede kayboldular. Kemal titriyordu. Kolunu ustadan kurtararak:

— Bir sey değil, onlardan cekindiğimi sanacaklar! dedi. Serefsizim geceleri uyuyamıyorum. Kac paralık it bunlar ki ben onların yuzunden...

Muhsin usta sozunu yalvarırcasına kesti:

— Kemal, yavrum., vazgec bu kızdan, nolursun vazgec!

Tepesi attı:

— Vazgec vazgec. Gecemem yahu, elimde değil, gecemem!

— Neden gecemiyorsun?

— Neden gecemiyorsun'u var mı? Bu itlerden korktu dedirtemem kendime. Sonra asıl sebep, seviyorum, elimde değil. İstesem de vazgecemem!

— Bunun babasına Cemsir derler Kemal. Elci Cemsir. Mahallelim. Kızlarını parayla satar. Cemsir'-in dini de, imanı da, Al ah'ı kitabı da paradır. Unutma bunu!

Canı iyice sıkılıyordu Kemal'in. Ne bicim insandı bu be? Bir kız, kız basıyla "— Beni kacır, sana varmak, senin olmak istiyorum. Sen benim her-seyimsin" diye yalvarsın, ağlasın da, bir delikanlı, hem de onurlu, haysiyetine duskun bir delikanlı "— Hayır" karsılığı versin, "... babandan, kardesinden korkuyorum. Beni doverler, belki de vurup oldururler. Beni mazur gor. Ben korkağın, ciğeri iki para etmezin biriyim. Bakma kalıbıma kıyafetime. Bıyığıma da bakma. İstersen beni erkek bile sayma, cunku korkuyorum"

Cılgın bir ofkeyle kalktı, helaiara gitti.

Donuste Pakize'ye rastladı. Kız, Kemali gorunce yere bir pusula dusurdu, geri donup gitti. Kemal pusulayı caktırmadan yerden aldı.

Hızlı adımlarla

makine dairesine geldi. Muhsin usta hala kapı onundeydi. Boylesine kanlı canlı, yumruğuna sıkı bir genc adama kimbilir kacıncı kez acındı. Acındı, cunku sevdiği kız, bir alım satım, bir ticaret metaıydı.

Gorunen koyun kılavuz istemiyeceği gibi, bu delikanlıyı da olum bekliyordu. Bos bir kabadayılık kafasında, aklının dikine gidiyor, apacık gozuken bir sona doğru adım adım ilerliyordu ama, ne gelirdi elinden? Kalktı. Sigarasının dibini ayağıyla ezip iceri girdi. Kemal bir kıyıda pusulayı okuyordu.

Sezdirmeden goz hapsine aldı. İlk zamanlar ne umutlar beslemisti! Kitap okuma sevgisini asılıyacaktı

ona. Aydınlık, pırıl pırıl romanlardan birinin bir kahramanı gibi gormekten hoslanıyordu onu.

Bilek saatına baktı: Bes dakika vardı paydosa. Kemal, camurluksuz eski bisikletiyle fabrikadan cıktı. Her gunku gibi, cevik bir davranısla bisikletine atlayıp, sehrin taa obur ucundaki evine yol anacağına, isci mahallelerinin birbirini kesen daracık yol arından gecti, parke doseli genisce caddenin kadınlı, erkekli, coluk cocuklu isci kalabalığına karıstı. Eve gitmiyecekti. Gostermeliydi onlara onlardan korkmadığını.

Makine dairesinin onunden gelip gecmek, ters ters bakmak marifet değildi. İclerindeki erik kurusunu doksunlerdi ortaya. Tek basınaydı iste. Onlarsa iki kisi. Kavgaysa kavga, olumse olumdu. Kisi bir kez olurdu. Doğusecek, gerekirse oldurecek, ya da yiğitce olecekti. Muhsin usta filan vızgelirdi. "— Bu kızdan vazgec, bu kızdan vazgec" Gecmiyecekti. Hic, ama hicbir sey onu kızdan ayıramazdı.

Seviyordu, dunyanın butun bıcakları, tabancaları cıksındı isterse karsısına, seviyordu, o kadar!

Kose basındaki Arabusak kebapcının onunde durdu. Naneli, maydanozlu, sumakla oğulmus soğanlı

kebap, acılı salata, bir sise de kırmızı sarap nasıl olurdu yani?

Ağzı sulanarak, "—Hic fena olmaz!" diye au-sundu. Kafayı bulur, dalar mahalleye. Doğusup vurusmak gerekirse daha oesur, daha ofkeli, cok daha muthis olurdu. Bu "Muthis" sozunu sinemadan

hatırlıyordu. Vur, kır'lı Amerikan filimlerinde attığı yumrukla hasımlarını kahreden bir Sinebar tanımıstı.

"— Kafayı cektim mi tıpkı tıpkısına Sinebar olup cıkıyorum. Kendir, kement zaptedemez boyle zamanlarda beni. Değil bir, birkac Hamza'yla Kor Tahir olsalar fos! Al ahlarını sasırırım anam avradım olsun. Ah karsıma bir cıksalar..."

Bisikletini kebapcının duvarına dayayıp dukkandan iceri girdi.

Dukkan gene adamakıllı yukunu almıstı. İsciler, ustalar muhasebenin kucuk memurları yoğun kebap, sigara ve kızarmıs et kokusu yuklu duman icinde karsıdan sakalasıp, dunyadan habersiz, habersiz oldukları icin de gamsız kahkahalar atıyorlardı.

Ta dipteki bos masaya gecip oturdu. Kebapla bir sise kırmızı sarap ısmarladı.

Avans almıstı bugun, iyi kotu parası vardı. Vardı ya, fazla acılmaması da gerekiyordu. Anası sabahleyin evden cıkarken, "— Oğlum" demisti, "gelirken biraz para getir de yağ alak. Fattum'a bir kasık borclandık"

Fattum'u hatırladı birden. Arabusağı Dakur emminin kızı, komsu Fattum. Fena kız değildi belki ama, hoslanmıyordu. Ya da hic olmazsa Gul u olmasaydı.. Gul u olmasa pek ala da hoslanırdı. On yedi, on sekizinde, guclu kuvvetli... Anası her fırsatta kızdan laf getirir, kızın uc bucuk donum tarlasını, evoimentliğini dilinden dusurmez, bu arada da oğlunu sıkı bir goz hapsine alırdı. Oysa butun bunların ne gereği vardı? Hoslansa, bjr iki demez, kıza balta oluverirdi. Aslında balta olmasına da gerek yoktu.

Aksamustuleri isten eve donerken, yol ustundeki dardağan ağacının ustunde rastlardı ona. Tam ağa-cm aııınaan gecerKen, leoıebiye benzeyen kara kara dardağanlarla tasa tutardı Kemal'i. Dardağanlar cok iri kursun sacmalar gibi hızla gelir, burnuna, kula gına değer, canını kotu kotu yakardı. Ne demekti bu? Acıktan acığa "—Seni beğeniyorum, hoslanıyorum senden, bana gel" demek değil miydi? Sevse, seve-bilse.. bisikletinden yere atlar, dardağan ağaoına tırmanır, hatta ağacın tepesinde hesap sorardı

ama, sevmiyordu. Zorla guzellik olmazdı ki!

Elinin bir davranısıyla Fattum'u sanki dusuncesinden kovdu.

Ne olursa oslun, suraya gelmekle cok iyi etmisti. Daha cok da bu dukkan Hamza'yla Kor Tahir'in sıkca girip cıktıkları, kafaları cekip

sağa sola atıp tuttukları, hele Hamza'nın curuk karı uzerine pireyi deve yaptığı yerdi. Buraya geldiğini herhalde gormus olacaklardı. Gormeseler bile gelirler, gelmeseler duyarlardı. "— Korkuttuk, bizden cekinip kacıyor, yıldır-dık..." falan da diyemezlerdi. Korkmuyordu iste.

Korksa, tek basına kebapcıya oturup kafayı ceke mi "bilirdi?

Dumanı tute tute kebabıyla kırmızı sarabı geldi. Kan kırmızısı sarapla doldurduğu bardağını tek yudumda yarıladı, kebabın yağlı pidelerinden birini ağzına attı. Hazla ciğnerken, gozleri dukkan kapısındaydı.

Fabrikadan cıkıp buraya yoneldiğini izlemis-lerse, hele kavgayı da gozlerine almıslarsa ya gelirler, ya da kapıdan bakıp kontrol ederlerdi. Ama yoklardı gorunurlerde. Acaba yan pencerelerden birin-' den mi gozetliyorlardı?

Ağzına iri bir parca kebapla sumakiı soğan atıp yan pencerelere kaydırdı bakıslarını. Kimseler yoktu.

İzlenmemis miydi yani? Her gun en az sekiz, on kez makine dairesi onunden gecip, paydoslarda da izleyenler su sıra huylarından vaz mı gecmislerdi yani? Sanmıyordu. Mutlaka bir domuzlukları vardı, ya da olmalıydı.

"— Binin yarısı besyuz, o da bende yok" diye gecirdi. Gelecekleri varsa gorecekleri de var. Benden akacak kan da, onlardan akacak su değil. Onların eli kolu varsa benim de var. Bıcaklarına bıcak, tabancalarına tabanaa. Onlar itse, ben itoğlu itim"

Birden Pakize'nin dusurduğu pusulayı hatırladı. Cebindeydi. Pusulayı Gul u yazmıstı bozuk el yazısıyla.

Cıkarıp okudu: "— Aman Kemal, kurban oluyum, uyma sunlara. Basına bir corap orebilirler. En iyisi ananla konus, gonlunu et. Ne zaman hadi dersen hazırım. Elimizi cabuk tutalım. İsin icinde bilmediğim, bilemiyeeeğim bir seyler donuyor. Amman Kemal, ağamla Kor'e uyma"

Pusulayı katlayıp cebine soktu.

Uyduğu yoktu. Asıl uyan, daha doğrusu arının deliğine cop durten onlardı. Kemal'se sırf onlardan korkmadığını anlatmak istiyordu. Anlasınlardı ki Kemal, değil onlardan, onların Feristahından korkmazdı!

Bardağını doldurup dikti tepesine. Salata, kebap, sumaklı soğan...

Sonra, nasıl olsa gunun birinde takısmaları gerekecekti. Kızı kacırınca, bunu yanına koyacaklar mıydı?

Koymak istemiyeceklerdi elbette. O zaman karsılasacaklardı. Al ah ya onlara verecekti, ya da ona.

İkisini de goturebilirdi esek cennetine, ki, o zaman da Muhsin usta haklı cıkardı. Oyle de, boyle de haklıydı usta aslında. Olse, genc yasında kara topraklara yem olurdu; olurse, hapislerde curur. Ama ucuncu bir yol da yoktu. Ucuncu yol, ustanın sozunu dinleyip, kızdan vazgecmekti ki, serefsizliğin dikalasıydı.

Boyle davranırsa, bu memleketten tası tarağı toplayıp gitmeliydi. Gitmedi mi asağılanıp, cesitli alaylara katlanmalıydı. Bunaysa imkan yoktu. Sonu ya hapisaneyle bitecekti, ya da mezarla. Ucuncu yol

yoktu, olamazdı.

yuıuuı ı yuuuıı ıuuı,

Meseleyi anasına acmalıydı artık. Kıza evde kim-bilir nasıl zulmediyorlardı ki, zaval ı acı acı yakınıyor, kacmaktan soz ediyordu. Sinemaya gittikleri gunse yoktu bu tur yakınmaları. Kemal gelecek yıl askere gidecekti. Askerden donunceye dek kız bek-liyecek, ondan sonra evleneceklerdi. Evlenmelerinde de usul, erkandan cıkmıyacaklar, Kemal anasını gonderip, kızı istetecekti. Verirlerse ne ala, vermediler mi, gunah onlardan gidecekti. İkisi de on sekizlerini bitirmis olacaklarından, kanunun tanıdığı haktan faydalanarak, nikah dairesine gidecek, gobeklerini el eriyle keseceklerdi.

Bir sigara yaktı.

Sarabını sinirli sinirli yudumladı.

Ok yaydan cıkmıstı artık. Bu isi yuzunun akıyla sonuclandırmaktan baska yapacağı yoktu. Kızın yakınması, babasından cok ağasındandı. Ne zaman, nerede rastlasa yılan gibi sokuyor, kız altta kalmayınca da bir kızılca kıyamettir kopuyordu. Kopuyordu da ne? Gul u yurekli kızdı. Ağasının besine bes, eline tas. Vurdu mu? O da karsılığını veriveriyordu.

Kemal'in kafasında birden iki kardesin kavgaları ve Hamza'nın bıcağını cekerek kız kardesini vutuvermesi

canlandı. Gercektenmiscesine, elindeki catalı oyle bir sıktı ki... hani hic hesapta olmıyan boyle bir sey olsa, oluverse de sevgilisini

yerde kanlar icinde bulsa... "— Al ahımı inkar edim, onu, o palavracı oğlanı parca parca ederim"

Sarap bardağına sarılıp icti. Siseyi temizlemisti. Catalıyla tabağına vurdu. Kosarak gelen garsona, bosalan bardağını acık sarapla doldurmasını soyledi.

Garson soyle bir tanıdığı genc adama baktı:

— Siseyi ne cabuk bitirdin kardas?

— Olur bazan boyle.. o

— Demindenberi bakıyorum, pek efkarlısın!

— Efkarlıyım.

Mahsustan, ustune basa basa ekledi:

— Bazı ibneler var, efkarlanmamak elde değil! Garson ustelemeden, bos sarap bardağıyla uzaklasırken, Kemal, sevgilisinin bıcaklanmıs kanlı cesedini dusunmeğe koyuldu. Hayır hayır, Gul u olmemeliydi. Olurse ne yapardı? Değil yalnız onu oldureni, anasını, babasını, akraba taal ukatını

doğrasa odesemezdi. Onun icin, olmemeliydi Gul u. Gul u oldukten sonra bin, on bin, yuz bin Hamza olsundu isterse!

Dolu bardağını garson getirip onune koydu.

Bu gece mutlaka acmalıydı anasına. "— Seni seviyorum diye hakarete uğruyor, dayak bile yiyorum.

Beni kurtar, kacacağım sana, sonu ne olursa olsun, kacacağım, beni kurtar" diye yazan bir kızı daha fazla oyalıyamazdı. Erkekliğe sığmazdı be!

Anasına acmıya kesin olarak karar verdi. Acmadan da kolundan tutar, goturdurdu ama, acması daha uygun duserdi. Anasının vereceği karsılığı da hemen hemen tamı tamına biliyordu: "— İyi, hos amma yavrum., fabrikada, cesit cesit erkeğin arasında gozu acılmıs bir kız. Bilmem ki..."

Sarabını sertce aldı, dikti.

Ardından gene Fattum ileri surulecekti ki, istemiyordu Fattum'u iste. Zorla mı?

Anası karsısındaymıs gibi:

"— İstemiyorum" dedi.

Vakit hayli gec olmustu. Eve de gec kalmıstı, biliyordu ama, mahsustan ağırdan almıstı. Kız dardağan ağacının basında bekler bekler, yorulur, sonra da ağactan inip giderdi evine.

Fattum o sıra,, gercekten de dardağanın basında, Kemal'in nasıl olsa donup geleceği yol arı

gozluyordu. Entarisinin cebi dardağan dolu, onu taslamak icin donmesini iple cekiyordu. Dardağan yağmuruna tutacaktı. Kızıyordu dardağan yağmuruna tutulmayı, biliyordu ama, elinde değildi. Onu her haliyle seviyordu. Bakması, kızması, kızmaması, her seyi hosuna gidiyordu. Bekliyecek, sabaha dek gelmese bile gene de bekliyecek, dardağanın ustunden inmi-yecekti. Diyelim ki sabaha karsı geldi. O

zaman tas-lıyacaktı. Soğsun saysın, ağaca cıkıp doğsun, hatta hatta ağactan asağı atsındı. Atsındı, vallaha da bil-laha da atsındı. Atınca oluverirse ya? Olduğune değil, onu ağactan atıp olumune sebep olduğu icin hapsedilmesine yanardı. En cok da dardağan yağmuru karsısında yalvarmalarına bayılıyordu: "— Fattum yapma, Al ahını seversen yapma Fattum"

Birden bir kadın sesi calındı kulağına :

— Fattuuuum, oooo Fattuuuuum!

Tanıs sesi hemen tanıdı: "Kaynanasının" sesiydi; Kemal'in anasının. "GeNnim gelinim" diye Fattum'la

sakalasan bu yaslı kadını da oğlu kadar seviyordu. Ah gunun birinde gercekten kaynanası olsa!

Dardağandan kocaman bir sincap cevikliğiyle inip, kostu.

Yaslı kadın, uzeri saz ortulu kerpic huğunun kapısı onunde, elinde tahta kasık, dikilmekteydi. Fattum kosarak gelmisti:

— Buyur dezze! (*)

Yaslı kadın, elindeki tahta kasığı uzattı, sıkılarak :

— Gene yağ istiyecem senden kızım, dedi arap-ca.

Genc kızın gozleri parladı:

— Kemal'e corba mı pisirecen?

— Ne yapayım yavrum? Simdi nerdeyse gelir

(*) Dezze : Teyze.

yorgun argın. Yağ getir dediydim, unutmadıysa getirir, iki kasık borcumu veririm..

— Borc mu? Borc mu dezze? Vallaha darılırım!

Elinde tahta kasık, kosarak uzaklastı.

Yaslı kadın ardından hazla bakıyordu yorgun yorgun. Butun gun lahanalarla uğrastığı, capa capa-ladığı

icin yiyecek dusunmemis, peynir ekmek, kuru sovanla gunu gecistirmisti. Ama aksam inmisti artık.

Oğlu

gelecekti. Genc adam, boğazlı delikanlı.. onune hic olmazsa bir kase sıcacık corba koymalıydı. Koymasa aldırıs etmezdi rahmetli babası gibi ama, olsun. Etmiyor diye ac bırakamazdı yavrusunu. Onun simdi bol

bol yiyeceği, daha da semireceği yıl ardı. Yarın askere gidecek, askerde cok ter dokecekti. Onun icin, ilikleri ne kadar dolarsa, gucu kuvveti o kadar artardı.

Yaslı kadın hayli fersiz gozleriyle kızın hayaline ictenlikle baktı. Oğlu geldi gene aklına. Aksilik etmese de, alıverseydi sunu. Yaslı babasından baska kimsesi yoktu. O da gozlerini yumuverirse, hic kimsesi kalmıyaeaktı. Anası iki yıl once "Gin carpmasından — kanser— olmus, zavallı kızını acıların en korkuncuyla

basbasa bırakmıstı.

Ne kadar ağlamıstı zavallı!

İc gecirdi.

Evciment, derli toplu, ates gibi bir kızdı. Oğluna karsı da iyice meyli olduğunu biliyordu. Ama gene de cok namusluydu doğrucası. Kız kısmı yetisip gelince, elbette fingirderdi. Kaide buydu. Zamanında kendi nasıldı? Kendi de, baskası da, butun genc kızlar da boyleydi. Fingirdenir, anlasılırdı birisiyle. Sonra da Al ah'ın emriyle varılır ve her sey biterdi. Nikah altına girdikten sonra da fingirdemeğe devam etmek, baskalarını bastan cıkarmak cok ayıp, hatta gunahtı. Fattum da oğluna tutulmustu. Ne ayıptı, ne de gunah. Elbette oğlu gibi bir delikanlıya tutulacak,

ardından kosacaktı. Oğlu gibi oğlan var mıydı su sıra? Ama neye yarar, oğlan oğlan değildi ki! Kızın cilvelerine bosveriyor, gormezlikten geliyordu. Hazır kızın kimsesi olmadıktan baska uc bucuk donum tarlası da vardı ki, aradan sınır kaldırılırsa tarlaları birlesir, ne iyi olurdu. Uc bucuk donum kızın, iki bucuk kendilerin, altı donum tarla. Arayanın eline gecmezdi. İki aile birlesip, sırt sırta verdiler de calıstılar mı, her mevsim dunyanın sebzesi gecerdi el erine. Fat-tum'un babasıyla o'nun ne omurleri kalmıstı ki? Bundan boyle her sey cocuklarınındı. Onlara dusense" elma kurtları gibi, ortalıkta kıvır kıvır

dolanıp oynı-yacak torunlarını seyretmekten, dissiz ağızlarıyla gulmekten ibaretti. O zaman oğluyla gelini ya bu huğda, ya da Fattum'ların huğunda yatar kalkarlar, Fat-tum'un babasıyla kendisi de...

Utandı. Bu yastan sonra Al ah ona sormazdı boyle seyleri insal ah. Hem nerde rahmetli kocası, nerdeydi

Dakur emmi. Peki ama, nasıl olurdu yatıp kalkma isi? Topu topu ufacık iki huğları olurdu. Oğluyla gelini huğlardan birinde yatıp kalkacaklarına gore, otekinde kendisi yatsa, Dakur emmi ne yapacaktı?

Gerci oyle seyler ikisinden de gecmisti. Huğun birinde, ayrı yataklarda kıvrılır yatarlardı canım! İcine sinmedi.

Yatarlardı ya, komsular? Komsular ne demezlerdi? Zaten dedikodu icin fırsat kol uyorlardı, fırsatın-sa en suzmesi ellerine gecerdi ki, ohooo... "— Dezze! Dakur emmiyle mi yatıp kalkıyorsunuz?"

Dilediğince "— Yok, hasa, Al ah bizden oyle sey sormaz!" desinler. Avuclarının icine kıkır kıkır gulerek pireyi deve yaparlar, karnını yoklar, "— Kac aylık dezze?" diye sorarlardı.

Bu dunyada gercekten de ah yerde kalmıyordu. Yıl arca oncenin bir yaz gununu hatırladı. O da o zamanlar su kanlı canlı Fattum yasındaydı. Guclu ayaklarıyla toprağa bastı mı sanki dunya sarsılır, kahkahasını da attı mı, yer gok cınlardı. O Gunlerden birindeydi iste., tıpkı boyle, bir Selvi nene vardı.

Kemal gibi de torunu. Bu torun, Fattum'a benzeyen bir komsu kızıyla evlenip, kızın huğuna yerlesmisti.

Kızın yaslı babasıyla kırıs kırıs Selvi neneye tek gozden ibaret bir huğ kalmıstı. İki ihtiyar bu huğda barınacaklardı, yoktu baska careleri. Barınmaya da baslamıslardı. Gel gelelim komsuların, daha cok da kendisinin muzipliği. "— Selvi nene, karnın niye sismis?", "— Selvi nene, kac aylık?"

Birinde zaval ı kadın cocuk gibi ağlamıs, "— Kızım, Al ah benden sormaz oyle seyleri.." demisti cima, dinleyen kim?

Butun bunları yeni bastan hatırlayınca aklı gitti. Demek yıl ar ve yıl ardan sonra donmus dolasmıs Selvi nenenin ahı yerde kalmayıp gelmis yakasına yapısmıstı ha?

Bir sey değil, "Dakur'la aynı huğda yatıp kalkmak icin, oğluna herifin kızını aldı" derlerdi! Aslında Dakur'un da haberi vardı kızının Kemal'e meylinden. Acık acık konusmuslardı hatta. O gun Fattum gene

dardağan ağacına tırmanıyordu. İki ihtiyar tarlada, kazmalarına dayanmıs, dissiz ağızlarıyla gulerek, kızı

seyrediyorlardı. Meryem bir ara sakadan :

"— Ya Dakur" demisti, ≪]kısrağına sahip ol"

Dakur sormustu :

"— Niye? Ne var?"

"— Aygırım nerdeyse gelir"

"— Hos geldi sefa geldi ya Meryem.."

"— Sonra karısmam ha"

"— Ne olur?"

"— Al ah'ın dediği.."

"— Al ah'a canımız kurban değil mi? Bırak olsun. Kızımı Kemal'den iyisine mi vereceğim?"

O gunden sonra iki ihtiyar birbirlerine daha cok yakınlasmıslardı. İhtiyar Meryem'in bu ise yanasmasının asıl nedeni, Kemal, Dakur'un kızı Fattum'u alırsa, tarlalar birlesir, is genisler, oğlanın ayağı

fabrikadan kesilirdi belki. Bunca yıllık yasamında herhangi bir fabrika gormediği, icine girmediği halde fabrikadan korkuyor, urkuyordu. Yılda bir, pek pek iki kez un oğutmeye gittiği değirmene benzetiyordu fabrikayı. Değirmenin motoru gibi, ama ondan cok cok buyuk motorların kendi kendilerine

calıstırdıkları bir yerdi fabrika. Sonra deli deli donen kasnaklara gecirili bitmek tukenmek bilmeyen kayısların ormanı. Bu kayıslar deli dervisler gibi paldır kuldur donuyor, donuyorlardı. Yılanlardı belki de.

Yılanlardı da insanlara dusmandılar. Aralarından gelip gecen insanlara el atıyor, onları artık saclarından mı, giysilerinin kol arı ya da eteklerinden mi kapıp alıyor, demir kasnaklarda ezip kanlı kulce halinde yere kusuyorlardı.

Coğu geceler kotu dusler de gormuyor değildi. Birinde oğlunu bu kayıslardan birinin kaptığını, lahzada parcaladığını gordu. Cılgın gibi uyanıp oğlunun yatağına kostu. Horlıyarak uyuyordu genc uykusu icinde ama, bu dus neydi? Neye isaretti?

Hıckırarak eğildi, vazelin likit denilen sıvı vazelinle oğulmus kapkara saclarını optu optu.

Rahmetli kocasına kızgınlığı sırf bu yuzdendi. Oğlu azıcık palazlanınca alıp fabrikaya goturup, oğlanın kafasına fabrikayı sokmakta ne vardı sanki? O da kendileri gibi toprak adamı olsa, anasıyla sırt sırta verip, rızklarını topraktan kazansalar olmaz mıydı? Oğlan toprak adamı olup fabrikanın sehrinde gozu acılmasaydı, Fattum'u beğenmemezlik etmez, "— Peki ana" der, evlenirdi onunlo.

Oğlunun Fattum'u beğenmediğini Dakur emmiye acmamıstı. "Oğlum, kızını beğenmiyor" diyemezdi ki!

Hem kendi de umudunu kesmemisti henuz. Gunun birinde oğlunun peki diyeceğini umuyordu.

Peki demeyip de ne yapacaktı? Sehirden kız mı getirecekti? Sehir kızını alıp getirmeye gucleri nerdeydi?

Sehir kızı buralarda yasar mıydı bakalım!

Azgın fırtınaların turunc ağaclarında parcalandığı kıs gunlerinde ya kendi, ya da Dakur'un ocağı, basında

oturup, cocuklarının bas-goz olacakları gunu konusur, hayaller kurarlardı. İkisi de hemen hemen aynı

seyleri dusunurlerdi: Birlestirilen toprak, kıvıl kıvıl torunlar... Gozlerini bu mutlu gunlerin dunyasına huzur icinde yumacaklardı iste!

Fattum butun bu konusmaları bir kıyıdan, onlara gozukmeksizin, tatlı tatlı dinler, yureği goğsunu parcalayıp cıkacak gibi carpardı.!

Kaynanasına tahta kasık dolusu yağ getiriyo Ocağın ustunde duran yağ tenekesini heyecanla acmıs, tahta kasığı doldurmustu. Oyle cok doldurmustu

ki., tabi dolduracaktı, Kemal'e bu yağla corba pisecekti!

O, yani Kemal istediğince kızsın, yuz vermesin-di. Yaslıların konustuğunca, gunun birinde kocası

olmıyacakmıydı? Meryem teyze "— Gelinim" diyordu. Oğluyla konusup, onu razı etmemis olsa ne diye desindi?

Yağ kutusunu kapatırken babası icerde kedi ses-sizliğiyle girmisti. El eri arkasındaydı, biliyordu kızının gene ne yaptığını. Bildiği halde gene de keyifle sormustu :

"— Ne o Fattum? Kemal'e corba mı pisecek?"

Kıpkırmızı kesilmisti ama bozmamıstı da:

"— Evet."

"— Yağı bizden cıkacak demek?"

"— Oooof.. baba!"

Babasını dissiz ağzıyla guler bırakıp, kosarak cıkmıstı huğdan. Kızının ardından uzun uzun bakan babaysa, "— Al ah gonlune gore verir isallah yavrum" diye gecirmisti.

Fattum yağla geldiği sıra ihtiyar Meryem, corba tenceresini ocağa oturtmustu bile.

Fattum'un uzattığı tahta kasık dolusu yağı aldı :

— İki kasık borcum oldu, eline sağlık yavrum.. Genc kız utandı:

— Amaan sen de dezze..

— Niye?

— Yağın da sozu mu olurmus?

— Bayağı hovardasın da ha! —| Hovardayım tabi..

— Korkarım oğlumu iflas ettirirsin! Fattum katıla katıla guldu:

— Ettirmem ettirmem, korkma!

Sonra, al al yanaklarıyla, yol boyundaki dardağan ağacına kostu.

İhtiyar Meryem, kızın ardından bir sure baktıktan sonra, ocağa dondu. Ocağın turuncu alevleri yuzune kuvvetle vurdukca kırısıklar siliniyor, yuz genc-lesiyordu.

Tahta kasığı tencereye bıraktı, gozlerini alevlere dikti. Orda, oynasan alevlerin icinde torunlarını gorur gibi oluyordu. İkisi oğlan, ikisi kız dort torun. Kucağına alıyor onları, oksayıp seviyordu. Sonra iclerinden

biri "— Nene, ı ıh." diyordu. Anlıyordu Meryem. Cise tutuyordu. Daha sonra her birini ayrı ayrı

dizlerinin

arasına kıstırıp baslarını sabunluyor, havlularla kurulayıp eski ama tertemiz giysilerini giydiriyor, karınlarını doyuruyordu.

Cocuklar az palazlanıyorlardı., o zamanlarda da boylarınca kazmaları kapıp, babalarıyla analarının yanına, tarlaya capa capalamağa kosuyorlardı.

Gozleri doldu. Onlar o bicim palazlandıkları sıra Meryem nene nerede olurdu acaba? Oooof...

istemiyordu, icinde bir korku gibi yasıyan o tumsek toprak yığınını dusunmek istemiyordu. Butun bu sevgili varlıklarını bırakıp

ne diye ortalardan cekilecekti sanki? O bir daha hic bir zaman geri donmiyeceğine gore torunlarının baslarını kim yıkıyacak? Ustlerini kim değistirecek, karınlarını kim doyuracaktı?

Bir ara kocasını hayal edi. Toprak yığınının altından el ediyordu. Bir ara sanki sarı, balmumuna donmus yuzunu topraktan cıkarıp, yumulu gozleriyle bakarak: "— Gel" dedi, ≪]gel Meryem. Burası cok soğuk.

Yıl ardır tek basıma cok usudum. Al ahını seversen gel, gel de beni ısıt"

Dehsetli korkusunun icinde silkindi, cevresine bakındı yas yas. Gozune raftaki calar saat ilismisti. Oğlu her sabah bu saatin bosanan ziliyle uyanır, fabrikaya giderdi. Simdiyse saat yediyi geciyordu. Aklı

giderek her seyi unuttu. Kalktı. Olduğu yerde hic nedensiz dondu, yeniden saata baktı. Evet evet, yediyi

geciyordu, yanlıs gormemisti. Oğlu bu saatta coktan fabrikadan donmus, ocağın basına yanlamıs olurdu. Simdiyse ne Kemal'in bisikletinin zil sesi, ne de "— Ana, aclıktan geberiyorum" deyisi.

Kapıya cıktı. Ortalık kararmaktaydı. Alaca karanlıkta yarasalar hızla geciyor, uzaklarda bir kus, icini ceke

ceke otuyordu.

Sehirden yana baktı. Gunes coktaan devrilip gitmis, alt alta, ust uste evler kalabalığı halinde sehir, alaca karanlığa gomulmustu.

Birden aklına Fattum geldi:

— Fattuuuum, diye seslendi, ooo Fattuuuuum! Genc kız, dardağanın ustunden arapca yanıtladı :

— Efendi im?

— Buraya geel!

Genc kız hep o kocaman sincap cevikliğiyle ağactan inip geldi:

— Efendim?

Yaslı kadın, genc kızın iclerinden alev almıscası-na ısıl ısıl yanan gozlerine baktı:

— Gelmedi, dedi.

— Gelmedi dezze.

— Niye gelmedi?

— İsi cıkmıstır.

— Ne isi?

Omuz silkti, guldu:

— Ne bileyim ben?

Bir sure bakıstılar. Sonra uzaklara, taa uzaklara cevirdiler bakıslarını.

Uzaklar karanlıklara gomulmustu. Ne gelen vardı, ne giden!

İkinci kez istahı acılan Kemal, yeniden sarapla kebap ısmarlamıstı kendisine. Yeni sarabını icmis, kebabını yemis, cevreyi de kol ayıp gozetlenmediğini anlıyarak kalkmıstı. Kimbilir, belki de enayiler anlamıs olacaklardı isi. Kafayı cekip, karsılarına cıkacak, adamakıllı eksiyecekti.

Cesareti arttı. Madem cekinmislerdi yoluna cık-mıya, o cıkmalıydı onlerine. Bunun icin de tutmalıydı

kızın evinin yolunu. Cat kapı, cağırmalıydı kızı. Ama isler sarpa sarar, birkac kisinin yumruğu, bıcağı, tabancasıyla karsılasır, doğusmek gerekirmis...

"— Adaaam sen de..." diye mırıldandı. "Al ah ya onlara verir, ya da bana. Doğuran kısrak utansın"

Gec kalmıscasma bir aceleyle hesabı gorup, kebapcı dukkanından cıktı. Bisikletini dayalı durduğu yerden aldı, atladı. Gul ulere sapan karanlık sokağa yıldırım gibi daldı.

Yerler camur icindeydi. Bisiklet kotu kotu kayıyordu. Bunda bir hayli sarhos olusunun da etkisi yok değildi ama, aldırmıyor, isci mahallesinin birbirini kesen daracık yol arında ilerliyordu. Birden on teker kızak gibi kaydı. Neye uğradığını anlamıyarak kendini yerde buldu. Camurlara batmıstı fena halde.

Soğdu.

Sonra kalktı, bisikletinin yanında ağır ağır yurudu. Bir kose, bir kose daha.. Gul u'lerin beyaz perdesi aydınlık pencereleri gorundu. Sustalısını yokladı. Hamza'yla otekiler onune cıkıverirlerdi belki. Sustalı

yerli yerindeydi. Cıkarıp actı, ceketinin ic cebine yerlestirdi.

Aydınlık pencerenin altında durdu. İcinde bir seyler cosmustu, aska, sevdaya dair. Sarkı değil de renkli, cıvıl cıvıl bir turku geliyordu icinden. Oyle bir turku ki, Gul u duysun, tanısın, babası, ağası, hısım akrabası evdeyse bile fırlayıp gelsin, boynuna sarılıp "— Kacalım" desindi. Az once kayan bisikletine, ustunun basının camurlarına aldırıs etmeden kızı bisikletine bindirsin, cala pedal kacsınlardı buradan.

Hatta arkalarından korkunc kufurler, karısık silah seslerine aldırıs etmesinler, kursunlar isterse kulaklarının dibinden vınıltıyla gecsindi.

Korkmuyordu, hic kimseden, hic bir seyden korkmuyordu iste!

Goğsu heyecanla inip inip kalkıyordu.

Cemsir ağa, Hamza, anası filan evde miydiler gercekten de?

Birden izlenmis olmaktan korkarak sertce arkaya dondu. Arkalar koyu karanlıklar icindeydiler, hic kimseler de yoktu.

Sustalısını ic cebinden eline aldı.

Bisikletinin zilini caldı.

Zil sesini isiten Gul u heyecanlandı. Annesiyle cekismekteydi o sıra.

Kadın, Bosnak kırmalı bozuk bir Turkceyle cıkıstı kızına :

— Sen gozu kara bir kızsın yavrum. Kendi basını da, benimkini de belaya sokacaksın!

— Niye sokacakmısım?

— Oğlan Fel ah kızım, Arabusağı!

— Olsun.

— Olsun mu?

— Tabi olsun. Fellah'lar Al ah'ın kulu değil mi?

Kadının kesin bir bilgisi yoktu. Yıl ar yılı yerlilerin kotuleyisinden oğrenmisti ki, "Fel ah'lar, Al ah'ın kulu"

değildir.

— Bilmem, dedi kadın. Gul u usteledi:

— Madem Al ah'ın kulu değil er, babam, analığımı ne diye nikahlayıp almıs zamanında? Ben ne Fellah tanırım, ne Turk, ne de Alaman. Hepsi de insan, hepsi de Al ah'ın kulu. Babaymıs, anaymıs, kardasmıs...

vızgelir tırıs gider. Gonul kimi severse guzel o. Calısıyorum, kimse karısamaz bana, o kadar!

Zil sesi ucuncu kez tekrarlanınca kalktı, avlu kapısına cıktı. Gercekten de oydu, hemen oracıkta, aydınlık

pencerelerinin altında, bisikletine dayanmıs dikiliyordu.

Gorulmek, sucustu yakalanmak falan vızgelirdi, kostu. Kendini, camurlara bulanmıs genc adamın kol arına attı. Birbirlerinin kol

arında eriyip akarcasına sarmas dolas oldular, sonra da dudak dudağa geliverdiler.

— Kemal!

— Ganim?

— Geldin hı?

— Geldim.

— Bana geldin değil mi? Benim icin olebilirsin değil mi?

— Gozumu kırpmadan!

— Ben de, ben de Kemal..

Yeniden sarılıp, yeni bastan opustuler. Kemal soluk soluğa sordu :

— Evdeler mi?

— Yok.

— Nerdeler?

— Nerde olur onlar? Kurukopru'de, Giritli'nin kebapcı dukkanında kafaları cekiyorlardır..

— Kardesinle Kor beni gunlerdir izliyorlar..

— Pisler!

— Vızgelirler. Onlardan bir ordu olsa gene hava..

— Kemal!

— Ha?

— Sana bir sey diyeceğim ama, n'olursun hasbi
gec..

— Nedir?

— O gun Kor it uğruma cıktıydı. Bizi sinemada gorduydu ya hani? O gun iste. Aleme sapur supur da, bize yarabbi sukur mu dedi. Tepem attı. Ne demek istiyorsun yani dedim. Biz de anlıyak dedi. Bir tokat askettim, eh!

Kemal costu :

— Yassa arslanım benim!

— Sen de yasa.

— Tokatı yeyince karsılık vermedi mi?

— Verse parcalardım onu!

— Nasıl? Omuz silkti:

— Ne bileyim ben?

Oyle tatlı soylemisti ki, Kemal elinde olmıyarak onu yeniden kucakladı, dudaklarını dudaklarına yapıstıdı.

Uzun sure oylece kaldılar. Genc kızın dudakları acıyordu ama, aldırmıyordu. Canını yakmak değil, alsındı isterse.

Neden sonra ayrıldılar.

— İnsan bir sefer olur. Ben gozu kara bir kı-zınr Aklıma bir seyi taktım mı, olsem yolumdan donmem!

Aklına bir sey gelmiscesine durakladı, sordu :

— Sen?

— Ayıp ettin, dedi Kemal. Bunu soruyorsun bir de ha?

|— Peki peki, sormadım. Ananla konustun mu?

— Bu gece konusacağım.

— Hani gecen gun konusacaktın?

— Olmadı, konusamadım. Kız sakadan kustu :

— Sen beni sevmiyorsun ki! Sastı:

— Ben mi Gul u?

— Sen. Sevsen konusur, bu duruma bir care bulurdun!

— Soz veriyorum, hemen konusacağım ve bir care bulmak değil, yaratacağım!

Yeniden kucaklastılar. Ayrılırlarken genc kız:

— Bu gece mutlaka konus, dedi.

— Konusacağım.

Sehrin saat kulesi gecenin onunu ağır ağır vuruyordu.

Kemal'in evde, rafın uzerinde duran calar saat da gecenin onunu değil, on'u bes geceyi gosteriyordu.

Kemal mahsustan bes dakika ileri ayarlamıstı. Sabahleyin evden bes dakika erken cıkmak, tam zamanında cıkmaktan cok daha tedbirli bir davranıstı. Yolda herhangi bir aksilik olur, orneğin bisikletinin lastiği patlıyabilirdi.

Fabrika kapısındaki girisleri vuran kontrol saatinin sakası yoktu.

Yaslı kadın, Fattum'la kapıda dikiliyordu.

Bu gece ay da yoktu.

Koyu bir karanlık sarmıstı dunyayı. Bes metre ileriyi gormek hemen hemen mumkun değildi. Ne lanet, ne berbat bir geceydi bu gece. Boyle gecelerde kazalar, cinayetler olur, birtakım uygunsuz adamlar boyle gecelerde namuslu insanların onune cıkarlardı. Bunun boyle olduğunu, ya da olması gerektiğini nereden biliyordu? Boyle

gecelerde yol arda mı kalmıstı da, onune cıkanlar olmus, ya da yanıbasında birini mi vurmuslardı?, Bilmiyordu, bilmiyordu ama, oğlu dısardaydı. Bu saatta coktaaan evine donmus, yemeğini yemis, elini ağzını sabunlayıp yatağına girmis olurdu.

İc gecirdi. V

Fattum arapca sordu bir seyler sezerek:

— Hayrola?

Yaslı kadın dertli dertli basladı:

— Fabrikası bataydı, ah bataydı fabrikası. Gavur icadından kime hayır gelmis ki?

Fattum bu kanıda değildi ama, "kaynanasının fabrikadan yakınması isine geliyordu :

— Surda bunca toprağımız var. Bahceyle uğras-sa.. değil mi?

— Tabi ya. Demiyor muyum? Dinletemiyorum ki. Oteki oğul arım beni dinlemediler. Bu kucuktur, bunu dizimin dibinden ayırmam diyordum...

İcini ceke ceke ağlamaya basladı. Fattum :

— Sus, dedi, ağlama!

— Ağlamıyayım amma, ya bir is geldiyse basına?

Fattum'a sarıldı. Genc kız "Kaynanası"nı sımsıkı tuttu. Su sıra Kemal'in karısı olsaydı da, o da birlikte ağlasaydı!

Saat on bucuğa doğru birden bisikletinin zil sesini isittiler. Hele sukur, geliyordu!

Fattum kıyıya cekildi, ihtiyar kadın kostu. Bisikletten inen oğlunu zayıf kol arıyla kucaklayıp, basını

delikanlının sağlam goğsune dayadı, bosandı. Hungur hungur ağlıyor, ağlarken sarsılıyordu.

Hala sarhos genc adam, anasının basını oksar-ken,

— Ana, diyordu, anacığım. Geldim iste, bak! Fattum karanlık bir kıyıdaydı. Kemal gormemisti onu.

— Anacığım, seker anacığım., bak, geldim iste diyorum!

Anasıyla sarmas dolas, huğdan iceri girdi, kapıyı kapadı.

Fattum dısarda, huğun koyu karanlık duvarı dibinde kalmıstı. Cekilip gidemiyordu. Kalmaksa... Nicin kalacaktı? Anasıyla iceri cekilip, kapıyı yuzune kapamıstı. Oysa gecikisine ne kadar merak etmis, nasıl uzulmustu!

— Fattuuuuum, yaa Fattuuuuum!

Babasının yorgun sesi. Kendine geldi. Tam yolu tutacaktı, Kemal'in bisikleti gozune carptı. Genc adam o telasla bisikletini sağlamca dayıyamamıs, bisiklet devrilmisti. Devrildiği yerden kaldırıp, duvara sağlamca dayadı. Sonra Kemal'in el eri değen didonu optu. Yaslı gozleriyle yavasca uzaklastı.

XII.

Zaloğlu'nun gunlerdenberi gozukmeyisi, berber Resifin de canını sıkmaya baslamıstı. Demek ki oğlan, rakı zoruyla kıza kas goz etmis, ertesi gun ayı-lıp kendine gelince de unutmustu.

Kupkuru yuzunden sıkıntının grisi gecti.

Kız kız değildi! Kız kız olsa, oğlanın bakıslarından ne demek istediğini anlar, guler, fingirder, kasla gozle isaretler verir, ne yapar yapar, oğlanı kendine iyice bağlardı.

Derin bir ic gecirdi.

— Bir mesele daha vardı. Kocca Muzaffer bey, elci Cemsir'in bes paralık isci kızını, yeğenine nikahlayıp da, elaleme "— Tuu.. lanet olsun. Bula bula yeğenine bir isci kız bulmus..." dedirtir miydi?

Dedirtmez gibi geldi. Gibi geldisi yoktu, dedirt-mezdi. Dedirtmiyeceğine gore de, gunlerdir kend"

kendilerine gelin guvey olmuslardı.

Kalktı. Hic gereği yokken peskiri aldı, tras koltuğuyla, koltuğun onundeki aynanın tozunu sildi.

Hemen de gelin guvey oluvermislerdi., dusunmemislerdi ki, oğlan, yani Zaloğlu, ne kadar zirzop-sa, dayısı da o kadar kalıplı, oturaklı adamdı. Yeğeni, isci kızına hee dedi diye, o kalıplı, o oturaklf adam da yeğenine uyuverip he der miydi hic? Akıl var, yakın vardı!

Sıkıntıyla peskiri bir kıyıya atıp, tam "— Olmı-yacak duaya amin dedik.." kanısına varacaktı ki, dukkana

Cemsir girdi. Onun da canı iyice sıkkın gorunuyordu. Resit bakınca anlardı Cemsir'in canının sıkkın olup olmadığını. Cemsir'in canı sıkkınsa, bıyıkları duser, rengi solar, gozlerinin feri kacardı. Gene oyleydi.

Bıyıları dusmus, rengi solmus, gozleri fer-sizlesmisti.

Her zamankince buyur etti, iskemle verdi.

Cemsir oturmadı.

Resit dayattıysa da, Cemsir iyice dalgındı:

— Dun, dedi, oğlan da kafayı cekmis! Resit anlamadı:

— Hangi oğlan? /

— Fellah oğlu.

— Essahtan mı? Nerde cekmis?

— Fabrikanın boğrundeki kebapcı dukkanında. Demek biz Giritli'nin dukkanında kafaları cekerken, o da...

Uzun uzun bakıstılar. Canı kafa cekmek isteyen herkes, parası da varsa, kafayı cekebilirdi. Kimse kimsenin keyfinin kahyası değildi ama, Fellah oğlunun cekisinde is olmalıydı. Meydan okur gibi falan.

Cunku dun Hamza : "— Fabrikadan cıktı, bisikletine bindi, hırslı hırslı gitti" demisti. Hamza'ya kalırsa, Fellah oğlu, onlardan it gibi korkuyordu. Kor Tahir'-le gunde hic değilse bes, on kez makine dairesinin onunden gelip gectikleri halde tek laf edemiyordu. "— Al ah vere etsin!" diyordu Hamza, ≪]Onun Habibini

sasırırım. Burnuma kan kokuyor zaten..."

Resit:

— Sonra kardas? dedi. Cemsir omuz silkti:

— Sağiık. Sarabını icmis, kebabını yemis, binmis teketine (bisikletine), basıp gitmis.

— Kızla konusup monusmus mu? Cemsir pek farkında değildiyse de:

— Yok canım, dedi gene de. Kızı nerde bulacak da konusacak?

Gul u'nun, Fellah oğluyla sinemaya gittiklerini Kor Tahir'den oğrendiği gunu hatırladı. Hamza'yla eve oyle bir gelis gelmislerdi ki... ama kızın da hani pek bir pervası olmamıstı. "— Yalan" demisti bes,

"kör itin yalanı. Ben ne sinemaya gittim, ne bir yere. Ardımda dolandı dolandı, hava alınca, simdi de bok atıyor"

Biraz sıkıstırınca da ofkelenmis, ağzından bak-iayı cıkarıvermisti: "— Belleyin ki gittim. Size ne? Bana ne karısıyorsunuz? Keyfimin kahyası mısınız?"

Donmus kalmıstı. Hamza'ysa inadına. Bıraksa, kızı belki de bıcaklardı. Bırakmamıstı. Araya girip, kıza sormustu: "— Ben senin neyin'im?"

"— Babamsın."

"— Demek babanım?"

"— He. Ne var?"

"— Sozumu tutman ilazım değil mi?"

Gul u oyle bir bosanıs bosanmıstı ki:

"— Babamsın da simdiye kadar ne babalığını gordum? Su kadardan beri calısır, kazanır, kazandığımı

yerim. Baba olup da sordun mu bir gunden bir gune ac mıyım, susuz muyum? Giyecek sırtım var mı?

Hı? Sordun mu? Madem sormadın, ister babam ol, ister olma"

Cemsir afallamıstı. Dort karıdan yığınla cocuğu olmustu ama, hic biri bir gunden bir gune karsısına gecip, bunun gibi cemkirmemislerdi.

Beri yanda Hamza da kendi kendini yemisti: "— Ulan Al ah be! Nerden baksan bir eesik etek su. Al ayağının altına..." ,

Cemsir: "— Madem oyle" demisti, ≪]Gec koseye bundan boyle, otur. İs mis istemez. Her bir hacetin boynuma. Fabrikaya mabrikaya da gitme"

Gul u buna da karsı cıkmıstı:

"— Gecti. O onceleri lazımdı. Fabrikaya alıstım ben. Eve kapanıp, kafes ardı kızı olamam. İstesem de olamam"

Cemsir anlamıstı butun bunların bahane olduğunu. Demek Kor Tahir yalan soylememisti. Fellah oğluyla konusuyordu kahpe!

Ofkeden cılgına donerek bağırmıstı:

"— Eve kapanıp kalacaksın"

Kız da ondan geri kalmamıstı:

"— Kapanmıyacağım"

"— Kapanacaksın"

"— Kapanmıyacağım"

"— Boğarım seni"

"— Hic bir sey yapamazsın. Dağ bası değil burası"

Hamza dayanamamıs, ok gibi fırlayıp, bir tokat, bir tokat daha. Sen misin? Kız cılgına donmus, mahallenin altını ustune getirmisti. Mahalleli kapılara pencerelere yığılmıs, kıyametler kopmustu. Kendir kement zaptedememisti kızı. Surahi, tabak, canak,bardak... eline ne gectiyse kardesiyle babasına fırlatmıs, avaz avaz haykırmıstı:

"— Bundan boyle ne babam var benim ne de kardasım! Defolun, defolun burdan! Al ah ikinizin de belasını versin"

Cemsir ne yapacağını sasırmıs, donup kalmıstı. Boyle olmasını istememisti oysa ama, olmustu iste.

"Yedi denizin dısarı attığı" denilen cinstendi demek? Nerdense cıkıveren berber Resit gelip, "— Gel kardcıs,

Cemsir, uyma. Gel beri" deyip kolundan cek-meseydi, kimbilir daha ne kadar dikilecekti.. Resifin kıyıya cektiği sıra gozune Gul u'nun anası en kucuk avradı ilisince aklı basına gelmis, butun bunlara sebep oymuscasına kadını sil e tokat yere yıkmıs, ciğnemisti.

Butun bunları yeni bastan hatırlıyan Cemsir:

— Bu kız canımı cok sıkıyor, dedi.

Resit karsılık vermedi. Vermedi ama, sıkılmıya-cak gibi değildi ki. Gozu iyice donmustu kahpe dolunun.

Gemi azıya almıstı...

Cemsir'e umutsuzlukla baktı;

— Madem gozu Fel ah oğlunda, Ramazan efendiden haber cıksa ki fos..

Cemsir de aynı kanıdaydı:

— Fos ki fos.

— Ramazan'da da is yokmus..

— Niye?

— Madem meylin var, ne diye ardını bırakırsın? Oyle değil mi amma?

Cemsir basını salladı.

— Bunca kız buyuttum, hic biri bir gunden bir gune asilik etmedi bana bu itten baska. Kime cekmis bu soyka bilmem ki!

— İyi, kotu., sat, elden cıkar. Ondan sonra ne hali varsa gorsun..

— Gorsun ki gorsun. Sattım mı, yularını atardım ustune. Benden cıkıp cıkıssın da...

Kızlarını satıp paralan aldıktan sonra Cemsir, gercekten de kızlarıyla ilgilenmez, defterden silerdi onları.

En biri, buyuk karısından olan iki kızı. Kızları satıp paraları almıs, sonra da unutmustu. Kızlar, zamanla kocalarının nikahı altında oynamıslar, adamlar tekmeyi atınca da ard arda Genelevler'e dustnusler-di.

Cemsir'in kulağı bile duymamıstı!

Taneleri fındıktan iri, sarı kehribar tesbihini cıkarıp, dukkanın icinde koseden koseye gidip gelmeğe basladı. El eri arkasında,

gozleri yerdeydi.

Gun gunden beter geliyordu. Ortalıkta bir de tarım aletleri dedikodu'su calkalanıyordu. En cok da capa makineleri! İlk zamanlar kimse bu dedikodu'lara kulak asmamıs, hatta makinelerin ırgat yerini tutacağı

tevaturune kahkahalarla gulmuslerdi. Ama sonraları tevatur gerceğe binmisti. Bilenlerin anlattığına gore, Amerika'da toprak makineyle sururup ekildiği gibi, pamukların capası da makineyle yapılıyordu.

Hacı baba'lar: "— 927'lerde de bu balonlar uctuydu!" diyorlardı, "Topraklar Fordson'larla surulduydu de ne olduydu? Her taraf Fordson mezarlığı haline gelmedi miydi? Sel gider, kum kalır. Siz emektar sarı

okuzunuze sahip olun"

Resifin tam karsısında durdu :

— Hepsi hepsi ya, su capa makinesi essah cıkarsa, yandım sap gibi Resit!

Bu problemi konusmuslardı daha once. Resit basını anlayıslı anlayıslı sal adı:

— Yandın ki yandın. Lakin, Al ah var ya, capa .makinesi bana pot geliyor! (*)

— Bana da.

(*) Pot: Asılsız anlamına.

— akıı var, yakın var. Toprağın makineyle surulduğune amenna. Ekildiğine de. Lakin capasının yapıldığına...

Cemsir de inanamıyordu ama, Ciftci Birliği'nin altındaki kahvede buyuk ciftcilerin konusmalarını

kulaklarıyla duymustu. Bider, yani tohum, mibzer'-lerle ekiliyor, zamanı gelince capa da, capa makineleriyle yapılıyormus. Amerika'ya gidip, bu isleri gozleriyle gorenler yeminle anlatmıslarmıs...

— Desene ırgada mırgada haoet kalmıyacak?

— Busbutun kalmıyacak değil, kalacak, kalacak a, binlerce ırgat yerine birkac yuz ırgat...

Dukkan kapısına yurudu. Durdu. Caddeye baktı: Kaynasan insanların arasında lastik tekerlekli faytonlar,

taksiler, hususiler... Bakıyor, gormuyordu. Gormek icin bakmıyordu da. Zihni bir yandan Gul u, ote yandan da su capa makinesiyle doluydu. Bu yıl olmasa bile gelecek yıl makineler gelir, ırgada pek bir luzum kalmazdı ki, ırgada luzum kalmayınca Cemsir ne ise yarıyacaktı?

Sıkıntıyla ic gecirdi.

Hic bir ise.. Cenab-ı Al ah'a tevekkul olmalıydı, deldiği boğazı ac komazdı elbette ama, elinde değil, tevekkul olsa bile, isin ucu kendisine dokununca tevekkul mevekkul ucup gidiyordu. Sonra, Cenab-ı

Al ah'ın pek oyle deldiği boğazlarla da ilgisi yoktu galiba. Her yıl Cukurova'ya binler, on binlerle ırgat gelirdi. Hepsi de Cenab-ı Al ah'ın deldiği boğazlardı. Boyle olduğu halde, coğu is bulamaz, surum surum

surunur, yaslılar, bebeler aclıktan bir deri bir kemik surunurler, derken Otegece'deki mezarlığa yem olurlardı. Otegece'deki mezarlığa yem olanlar, Cenab-ı Al ah'ın deldiği boğazlar değil miydi?

Daha fazla dusunmekten korktu.

Su kız, su Gul u denilen lanet., yuzune karsı nasıl da cemkirmisti! Tıpkı, tıpkı ağası Hamza gibi. O

haydi erkekti, hakkıydı onun bağırıp cağırmak. Gul u? Gul u denilen soyka ya? Kız basıyla...

Kafasında Hamza canlandı.

Hamza'ya guveniyordu her bakımdan. Bileğine sıkı, gozunu budaktan sakınmaz, iliklerime dek mert oğlu mertti doğrucası. Hani kafası kızsa da "— Git su Fellah oğlunu cek vur oğlum" dese, bir iki demez, cektiğiyle vururdu. Ama demezdi. Acıktan acığa demezdi ya, oğlan kendiliğinden akledip... bir sey değil, Cemsir memsir.. yası iyice ilerlemisti. İlerliyordu da. Birkac yıl sonra eli ayağı tutmamaya baslar da, simdi ardından donup donup bakan avratlar bosverirlerse? Yalnız, yapayalnız kalmıyacak mıydı? Ne yapacaktı o zaman?

Bunalıyormus gibi oldu.

Ne gunlerden, ne gunlerden geri kalmıstı oysa.. Karıların yanıp tutustuğu, erlerini, oğul arını bırakıp ardından suruklendikleri mutlu yıl ar! Hey gidi hey., ne gunlerdi o gunler be! Paranın, yemin

yiyeceğin, hele ickinin cesidinin sozu mu olurdu? Ne diye o yıl arın değerini bilmemis de har vurup harman savurmustu

sanki? Eline gecen paraların bir kısmıyla buyuk bir kahve, ya da Giritli'ninki gibi gramofonlu, radyolu kocaman bir kebapcı dukkanı acsaydı. Gunde birkac bin marka isleyen, ya da bir kac yuz lira kar bırakan bir kebapcı dukkanı... Sabahlardan aksamlara dek oturmazdı dukkanında. Koyardı

dukkanın

basına berber Resit gibi yakın, candan adamını, alır basını dolasır, aksamları soyle bir uğrayınca da o gunun hesabını alır savusurdu. Muzaffer bey gfbi yasardı o zaman be! Muzaffer bey gibi yasardı ya, sozun gelisi yani. Muzaffer beyin tarlalardan yıllık kazancın: gune vursa eline bir kac yuz değil, bir kac bin, belki de bes, on bin lira duserdi. Cok kazanıyordu cok. Cok kazanıyor, buna karsılık Devlet'e bes kurus bile vergi vermiyordu. Tarladaki ırgatlarından baska, hukumet de. Devlet de sanki onlara calısıyordu!

Umutsuzlukla ic gecirdi.

Muzaffer beyle asık atacak değildi. Hukumet, Devlet Muzaffer bey gibi ona da calıssın isteyemezdi kuskusuz. O, gunde temiz bir yuzluk kazansa kuy-. ruğu balmumuna donerdi ki, tadından yenmezdi hani. Lakin su kız, su dik baslı, su essek kafalı kız... aksilik etmese, Ramazan efendiye "heye" dese, tadından yenmezdi! O zaman Ramazan efendiyi bir daha davet ederlerdi. Bir kac sise rakı, Giritli'nin ordan kebap, salata malata... o gunku gibi değil, bu kez oğlanın yanına oturturdu kızı. İsterse diz dize otursunlar, oğlan kafayı bulunca arada kızın elini tutsa, hele kız da cosup oğlanın ağzına meze verse... ama nerdee? Kızda o calım nerdeydi? Oğlanı eve davet etseler bile, gecenki gibi, kaslarını

yıkar,suratını asar, oğlanı tersleyi tersleyiverirdi. Belki de oturmazdı sofraya. Otursa, gulse, kancıklasıp cilvelenseydi bir iki. Hamza da kendisi gibi, Fel ah oğluna "hayır". Ramazan efendiye ise "he"

diyecekti. Diyecekti ne demek? Can atıyordu. Tabi, akıllı oğlandı. Kız gibi...

Resit'e dondu :

— O gunden sonra bir daha uğramadı değil mi? Berber Resit:

— Kim?

— Ramazan efendi.
— Uğramadı. Lakin ne dusunuyorum biliyor musun?
— Ne dusunuyorsun?
— Su Gul u diyorum..
— E?
— Aksilik etmese de...
— Oyle değil mi?
Cemsir kapıdan Resifin yanına gitti:
— Babana rahmet. Ben de bunu dusunuyordum...
Resifin yanındaki iskemleye coktu. Resit istahla ardını getirdi:
— Hani Ramazan efendiye bir heye dese!
— Ah Resit, ah! İnsan rakı maki alır, kebap me-bap, salata malata... hı?
— Eve davet eder...
— Eder ki eder..
— Kız ortalarda dolanır., derken...
— Oğlan zati calmadan oynıyan cinsinden...
— Ohooo...
— Kafayı iyice buldu mu da ikisini bırak odada?
— Nasıl da bildin!
— Ondan sonra..
— Ondan sonrası kolay!
Berber Resifin, iclerinden alev almıscasına ısıldamağa baslıyan ufacık gozleri guluyordu :
— Bana bırak ondan sonrasını. Bir dayanırım Muzaffer beye, derim boyle boyle beyim, bir kazadır olmus. İki genc bir cahil iktir islemisler. Goster adaletini!
Cemsir hazla guldu :
— Muzaffer bey de... hı?
— Cağırın bana Ramazan'ı. Ramazan efendi gelir. Bir iki hık mık. Beydir anlar isi. Der kanı kannan yumazlar, kanı suynan yurlar. Haydin bakalım dusun onume. Yallah nikah dayresine goturur bunları.

Derken bi hokumat nikahı...
Cemsir cocuk gibi sevinmisti, el cırptı:
— Tadından yenmez val aha..

— Gunun birinde de Muzaffer beye bir emri hak vaki oluverdi mi...

— Dağ, tas, mal, mulk...

— Ramazan efendiye!

— Aaaah ah!

Bakısa kaldılar. İkisinin aklından da aynı sey geciyordu: Muzaffer beye bir emri hak vaki oluyor, yani oluyordu. Tek varisi kisiliğiyle iğneden ipliğe dek her sey Ramazan efendiye kalıyordu. Ramazan efendi demek, nikahlı karısı Gul u demekti. Gul u'y-se... Gul u'yse, Cemsir'in kızı!

Bir nara attı:

— Oooof Al ah of!

Can sıkıntısını parcalayıp icinden cıkmıstı. Birden bir hafiflik, bir nese, bir canlılık... Butun mesele.

Muzaffer beyin cartayı cekip, bu fani dunyaya gozlerini yummasındaydı. O aradan cıktı mı, ust yanı

kolaydı. Kız babası kisiliğiyle gecer ciftliğe yanlardı. O zaman capa makinesi gibi, yeni tarım araclarının Cukurova'ya dokulmesinin hic onemi yoktu!

Resife baktı. Gozlerini yummus, vecd icindeki bir din adamı gibi sal anıyordu.

Mal, mulk Cemsir'in kızıyla damadına kalacak olursa, bu biraz da kendisine kalmıs gibi bir seydi. Cemsir ovucunun icindeydi. Ondan habersiz helaya bile gitmeyen bir insan, ciftliğe yanladı mı, elbette onu da dusunecek, yanından ayırmak istemiyecek-ti.

Cemsir:

— Ah Resit ah, dedi. Su is bir olsa!

— Aaaah ah.

— O zaman?

— O zaman, bırak...

— Ne dusunuyorum biliyor musun?

— Ne dusunuyorsun?

— Kızı diyorum, yiğenine nikahladıktan sonra...

— E?

— Otomobili diyorum... bi devrilmeli! Hı? Resit heyecanlandı:

— O zaman tadından yenmez. Olmadı mı? Beynine bir kursun deyyusun...

— Tamam. Al ah bu, kimbilir... son yasımızda belki de...
— Doğru.
— Surduğu dem, devran da yeter. Biraz da biz gonenek!
— Gonenek ki gonenek..
— Seni yanımdan tobe ayırmam. Dukkanın canı cehenneme...
Resit dukkanına soyle bir baktı:
— Canı cehenneme ki canı cehenneme..
— Giritli'nin dukkkanının da canı cehenneme değil mi o zaman?
— Tabi yahu. Giritli'nin pis kebabına kim tenezzul eder?
— Arada basar İstanbul'a gideriz!
— Bak hele bak..
— İstanbul'a yanlarız. Resit ciddilikle:
— Yanlamak olmaz, dedi. Toprak isleri burda ellerin eline bırakılamaz. Yıldan yıla, islerin teps olduğu, kıs aylarında... (*)
Cemsir sayıklar gibi:
— Parmaklarımızda yuzukler, boynumuzda medeniyet yularları, altın kostekli saatlar... İstanbul'a neyle gideriz bi! bakalım!
Resit:
— Trenle, dedi.
— Trenin ağzına tukuruyum bre herif..
— Neyle ya?
— Ucakla!
Resit bunu akledememisti.
— Essahtan da ha!

Gozune, aynanın onunde duran kolonya sisesinin etiketindeki yarı cıplak kız resmi ilisti. Ucakta oyle bir kızla yanyanaydılar. Gozlerini yumdu. Benzin
(*) Teps olmak : İslerin bitip tukenmesi.
kokulu, hafif bir vınıltıyla ucuyorlardı. Kolunu kızın beline dolamıstı. Yanak yanağa giderken bir de bakıyorlardı ki altlarında İstanbul sehri!
Cemsir'in oksuruğu, hayal erini dağıttı. Serit kopmustu. Koptuğu yerden surdurmek istedi, olmadı. Canı
bayağı sıkılmıstı. Oksurmenin sırası mıydı?
Belli etmeden dondu :

— İnsanın aklına neler getiriyor kor seytan, dedi. Tovbe estafurul aaaah...

Cemsir guldu :

— Neler geliyor?

— Neler gelmiyor ki? Para gibisi var mı? Adam paralı olunca tekmil genclesir be!

Cemsir icini cekti:

— Ne diyon Resit ne diyon?

— Genclesince adam, yeniden evlenir! Cemsir bir kahkaha attı:

— Bir sefer mi?

— Kac sefer ya?

— İki, uc, bes, on... evlenmenin sozu mu olur? Para bu. Anayı kızdan ayıran.. Onu bunu ne yapacaksın, biz bir gun su Ramazan efendiyi cağıralım bize. Ne diyorsun?

Omuz silkti:

— Ne diyecem? Tam da munasip. Lakin, kıza mukayyet ol sen!

Kuskuyla :

— Niye?

— Niyesi var mı? Fel ah oglunq kacar macar da...

Cemsir'i yeniden pis bir sıkıntı sarmıstı. Kızı fabrikadan alıp eve kapamıstı ama, bel i olmazdı gene de.

Aklına uyar, kacıverirdi oğlana. Gerci Hamza, oğlanı fabrikada sıkı bir goz hapsine almıstı, anlattığına gore de Hamza'dan odu kopuyordu ya, gene de belli olmazdı. Cunku kız, kız değil, bir Al ah'ın belası, yedi denizin dısarı attığıydı. Boyle gozleri kara kızdan her sey umulurdu. Değil miydi ki babasının suratına karsı cemkirmis, kıyametleri koparmıstı,elinden her sey gelirdi onun!

Kalktı.

Resit de saygıyla kalktı:

— Nereye kurban?

— Eve, dedi Cemsir.

— Ne var evde?

— Gidip su asi kıza bir bakıyım hele...

— Gul u'ye mi?

— Oyle ya. Aklıma kurt dusurdun..

— Bak kurban bak. O kızdan her bir sey umulur. Gozu kara o kızın. Gene gelecek misin?

— Benim ikinci avradın yanına varacam..

— Niye? Bugun para gunu mu ki?

— Para gunu ya! Goz kırptı:

— Oyleyse aksama...

— Giritli'nin ordayız! Cıktı gitti.

Berber Resit, ardından bir sure baktı. Sonra kapıdan cekildi.

Ramazan efendiyi eve davet isinde is vardı. Ge-cenkinde gereğince davranamamıstı ama, bu kez biliyordu yapacağını. Oğlana: "— Arkadas, bu kızın sende gozu var" diye fısıldıyacaktı kulağına. İki ker-re ikinin dort ettiği gibi biliyordu ki, oğlan bunu duyunca cosacak, hele iki kadeh de attı mı, calmadan oynıyacaktı.

El eri arkasında, aynaya dek gitti, durdu. Aynadaki hayaline goz kırptı.

Kızın anasını manasını evden dehlerler, oğlan kafayı iyice buldu mu, kendileri de birer bahaneyle sıvısır,

kızla oğlanı basbasa bırakıp...

Aklına iyice yatmıstı, guldu.

Ramazan efendi de gayri ne marifeti varsa gos-tersindi. Koca bıyık bırakmak, kilot pantolon, cizme giymek, bele kusak sarmakla erkeklik olmazdı...

Durakladı.

İyi ama, ya kız istemezse? Ya gonlu Fellah oğ-lundaysa?

Mırıldandı:

"— Fellah oğlundaysa'sı var mı? Fel ah oğlun-daydı gonlu tabi. Fellah oğlunda olunca..."

Aynanın onunden sıkıntıyla cekildi.

Kendi kızı olmalıydı ki su kız felekte.. Kendi kızı olsa... ne yapabileceğini dusundu. Gozlerinin onunde Gul u canlandı. İriyarı, guclu kuvvetli... Resit cocuk gibi kalırdı onun yanında. Gemsir gibi yuz kiloluk bir babayı takmıyordu da...

Aynanın altındaki masanın cekmecesini cekti,, toz aldığı bezi cıkardı. Tam silecekti, dukkanın onunde bir

fayton durdu. Dondu: Cifcibası Yasin ağa! Arabadan iniyordu.

Bezi atıp kostu :

— Vay ağa., buyur... yel mi attı, sel mi? Yasin ağa :

— Ne yel attı, dedi, ne de sel. Seni goresim geldi, geldim!

Resit, sevincten boynuna sarılacaktı nerdeyse :

— Vay, hos geldin, sefalar getirdin sen...

Bir iskemleyi cabucak cekti, ovucunun iciyle tozunu aldı:

— Buyur, soyle buyur ağam. Kayfelerimizi de soyliyek de muhabbetimiz tatlı olsun. Nasıl icerdin kayfeyi?

Yasin ağa ikram edilen iskemleye ağır ağır oturmaya calısırken :

— Sade icerim, dedi, sade icerim ya., dur, acele etme. Soluğumu toplıyayım hele...

— Topla babam, topla emmim, topla... O da bir iskemle cekti altına :

— E, gelis nerden?

— Fabrikadan biderlik ciğit cekiyor (*) tutmalar da, ordan geliyorum. Hadi dedim bir soluk uğ-rıyayım Resifin oraya... E, sizde ne var ne yok bakalım?

— Ne olsun Yasin emmim? Yağımızla kavruluyoruz. Kuncu goneni iste..

— Al ah kuvvet versin, hep oyle.

— Ramazan efendi nerde? Gorunmez oldu su sıra..

Yasin ağa hemen karsılık vermedi. Gerci tam zamanıydı.. Ramazan uzerine İmamın gorduğu dusten soz

acıp, buraya nicin geldiğini acıklıyabilirdi ama, uygun bulmadı. Bulmadı, cunku daha kahvesini bile icmemisti.

— E, dedi, soyle bakalım kahvemizi!

Resit kahveyi soylemek icin cıkınca, Yasin ağa dukkanı gozden gecirmeğe basladı: Tozlu kocaman bir ayna, boyaları dokulmus yanyana iki masa, iki eski koltuk, duvarlarda Arap harfleriyle kucuk kucuk levhalar. Yasin ağayı bu levhalar ilgilendirmisti, uzerlerinde durdu. Okuma yazma bilmediği halde, Arap harfleriyle yazılmıs yazıların insanın yuzune gulduğunu soyler, yeni harflerde bir yabancılık, bir asık yuzluluk, bir gavurluk bulur, yeni yazı nerde gozune ilisse, basını nefretle cevirirdi.

Berber Resit, Yasin ağanın ne icin gelmis olabileceğini kestirdiği halde, gene de asırı bir merak icindeydi. Ya kız icin gelmediyse? Oyle ya, kız icin gelmiyebilirdi. Ama gene de kız icin geldiğine inanmak istiyor, bunun boyle olmasını diliyordu icten ice. Sonra kız icin gelmis olabileceğini guclendiren neden vardı ortada. Bu neden

de, Yasin ağanın dukkana oyle sık sık uğramaması. Hele kutlu denilen (*) Biderlik ciğit: Tohumluk ciğit.

tohumlu pamuğun fabrikalarda tohumundan ayrılma isinin yapıldığı sıralar, telasla gelir, her gelisinde de ya Cemsir'i sorardı, ya da Irgatbası Mamo'yu. Bunun dısında, oturup kahve ictiğini pek hatırlamıyordu.

Yasin ağa kahvesini icene dek dereden tepeden konustular. Soz bir ara, Amerika'dan gelecek tarım araclarına dokuldu. Yasin ağanın yeniden dertlen depresmis, Resifin dukkanına ne icin geldiğini unutmustu.

Su Muzaffer bey, babasının oğlu değildi vesselam. Rahmetli babasının kesip attığı tırnağa kurban olsundu bircok meselede. Babası, hele dedesi, onemli bir is gormeden once Yasin ağayı cağırır, fikrini alırlardı. Onun icin de isleri yolunda gider, burunları konamazdı rahmetlilerin. Muzaffer'se... her isi kendi

bildiğince yapmak ister, sorup danısmazdı. En yenisi su, Amerika'dan geleoek tarım aracları! Herkes pacaları sıvayıp getirtiyor diye o da sıraya girmisti. Ne gereği vardı? Anasından makineyle mi doğmustu? Rahmetli babasıyla dedesinin yolundan ne diye cıkıyordu? Yıl ar yılı bunca ecdat gelip gecmis, hic biri gavurun makinesine heves etmemisti. Gavurun makinesine heves etmeden de toprak surulup ekiliyor, urun almıyordu. Gavur sozune boylesine tapmakta ne anlam vardı? 1927'yi ne cabuk unutmuslardı?

— Ne hali varsa gorsun, dedi. Benden soylemesi..

Resit merakla sordu :

— Peki Yasin ağa, hepsi hepsi ya, bu capa makinesi neyin nesi yani?

Birden tepesi attı;

— Bok yemekten baslan ağrıyor dumbuklerin. Makine, pamuğun capasını nasıl yaparmıs? Olacak sey mi? Gavurun yalanı tekmil. Akıl var, yakın var. Boyle bir kolaylık olsa, gavur kendi kul anmaz da bize mi gonderir? Bize gonderip dusmanını ne demeye-kuvvetlendirsin? Bir maksadı var cıfıtın.. Bizim budalalar da, gavurun yarım aklıyla...

— Cok doğru Yasin ağa.

— Sen tut, elindeki silahı dusmanına ver. Gorulmus sey mi?

Esmer yuzu kırısıklar icindeydi, terlemisti. Sır verircesine, fısıldadı:

— Kıyamet alametleri. Kıyamet yaklasınca, insanların basiretlerini bağlıyacak Cenab-ı Al ah diye Ayet-i kerime var!

Aklına Ramazan ve Mehdi-i resul geldi. Yuzu birden yumusadı, sevimli bir hal aldı.

— Eee, Resit Cavus, dedi. Bil bakalım, ben buraya ne icin geldim?

Berber Resit iskemlesine yerlesti:

— Hos geldin, sefalar getirdin emmi!

— Orası oyle, eksik olma amma..

— Gelisimin sebebi baska!

Berber Resifin yureği tatlı tatlı carpmağa baslamıstı. Gene de belli etmemeğe calıstı:

— Hos geldin sefalar getirdin!

— Bizim koyun imamını biliyorsun tabi?

— Yuz be yuz gelmedik amma, isittim.

— İsitmiyen var mı onu? Hasa hasa, Peygamber gibi adam. Dini butun, ırz ehli, ozu sozu doğru, dumduz bir mubarek. Unu tekmil memlekete yayılmıs. Herkesin dilinde. Sonraa, her gittiği yerde bir, pek pek iki haftadan ziyade kalmadığı da herkesce malum!

Resit'i gozden gecirdi. Sozlerinin etkisini anlamak istiyordu.

— Boyle olduğu halde, bizim koyde bu ikinci senesi!

Resit merakla dinliyordu ama, imamdan, imamın koyde iki yıldır eylesmesinden ona neydi?

Yasin ağa, uzerine basa basa;

— iki sene bizim koyde eylesmesinin sebebi ne ola ki? diye sordu.

Resit omuz silkti:

— Herhalde sizin koyu yeyimli bulmustur.. Kızdı:

— Suus, gunaha girme! Oyle mubarekler icin yemin yiyeceğin sozu mu olur? Onların dunyayla ne alakaları var? İsleri gucleri asi kul arın hidayeti. Onlar kendilerini Oenab-ı Al ah'a vakfetmis insanlardır!

O hırsla. Kabak Hafız'ın dus'unu anlattı.

Pek oyle dini butun olmamakla beraber, aklına estikce camiye gidip yalan yanlıs namaz kılan, oruc tutan, bu arada rakı, sarap ve zina islerinde de kusur etmeyen Resit, Mehdi-i Resul'un, Gul u'yle Ramazan'ın

sulbunden geleceğini duyunca, dunyalar onun olmuscasına sevindi, galiba da yasamı boyunca ilk kez Genab-ı Al ah'ın kudretine inandı. Seviniyordu. Sevincinin heyecanı kulaklarında vınlıyor, yerinde duramıyordu. Mehdi-i Resul kimin sulbunden gelirse gelsin. Gul u, Muzaffer beyin yeğeniyle evlenecekti ya!

Sevincini belli etmemeğe calısarak:

— Yarabbi, dedi, sukur, cok sukur sana. Sana inanmıyan kafir! Demek boyle? Ramazan efendinin tepesinde devlet kusu dolanıyor desene...

— Yalnız Ramazan'ın mı?

— Ya?

— Kızın daa, kızın da!

— Doğru. Yalnız... , — Ne yalnızı?

— Bir mesele var...

Yasin ağa sozu heyecanla aldı :

— Biliyorum. Al ah'ın sevmediği bir kul diyeceksin. Genab-ı Al ah'ın indinde kimin sevgili, kimin sevgisiz idiğini biz gunahkarlar ne bileceğiz?

— Zat-ı Kibriya'nın keremine bin sukur!

Berber Reside gore hava hostu. Sevgili kul, sevgisiz kul, Zat-ı Kibriya, Zat-ı Kibriya'nın keremi... kız onunde sonunda ciftliğe gidecekti ya!

Basını eğmis, sadece dinliyordu. Kaldırıp baksa, kaabil değil bel i edebilirdi sevincini. Sevinci, kızın ciftliğe gideceği. Yoksa Mehdi-i Resul'un, Ramazan'-ın sulbunden geleceğine inanamıyordu. Evet, cocukluğundan beri isitmisti hacılar, hocalar ve de buyuklerinden ki, ahir zamanda bir Mehdi-i Resul gelecekti. Gelecek, dunyayı duzene sokacak. Duzenli dunya kırk yıl barıs icinde surecek, hatta bu sure icinde kurtlar bile kuzularla kardes kardes yasıyacaklardı. Buna inanıyordu da, Mehdi-i Resul'un, Ramazan gibi bir sapısilik'ten (*) geleceğine inanamıyordu.

Gene de kendini topladı. Gunaha girmiscesine tovbe etti icinden. Oyle ya, aklı neye ererdi? Belki de gelirdi, ne belli? Hem canım gelmis, gelmemis., nesine gerekti? Butun mesele, kızın ciftliğe gelin gitmesi!

Yasin ağa cosmus, anlatıp duruyordu ya, Residin anlatılanlara kulak astığı yoktu. Sabahleyin Cemsir'in oksuruğuyle bozulan hayal eri, yeniden renklenmeğe baslamıstı. Kolonya sisesinin ustundeki etiketin kızıyla ucakta yanyanaydılar. Derken ucak hava alanına indi. Kızla taksiye bindiler: Sirkeci'de/ yıl arca oncenin buyuk otellerinden birinin kapısından girip merdiveni kızla yanyana cıkarlarken, bu kez de Yasin

ağanın oksuruğuyle kendine geldi. Gelince de Yasin ağaya urkuntuyle baktı; kurduğu hayallerden haberliymiscesine.

Yasin ağa sordu :

(*) Sapısilik: Rezil, kepaze.

— Oyle değil mi?

Hicbir sey anlamadığı halde :

— Doğru, dedi.

— Sen usulen Cemsir'in ağzını ara. Sonra gelir ben seni gorurum.

Ferahladı:

— Sen hic merak etme ağa. Boyle hayırlı, mubarek bir is icin, hemen simdi gider, Cemsir'i bulur, getiririm sana!

— Acelesi yok. Yavas yavas.. Arabın dediği gibi sıvey sıyey..

— İyi ya. Kızın bir babası da ben sayılırım..

— Biliyorum. Lakin...

— Evet evet. Ben gene de...

— Sen gene de ağzını ara bakalım.. Kalktı.

Resit de kalktı:

— Acele ettin.. Kapıya yuruyen Yasin :

— Su meseleyi de sor, dedi. Kızı kacla vermiye razı olacak..

Yaa, demek para da vardı ucunda? Sevincten cıldıracaktı. Gene de kaslarını catarak:

— Valla Yasin ağa, dedi, afla deve değil. Aramızda teklif de yok.. Ortanca avradından olma cirkin kızını

bes yuze verdiydi. Onun buyuğunu altı yuz el iye. Bu, malum ya, hepsinden guzel. En cok da bu kızını

sever...

— Canım, yuvarlak hesap, bin'le bitirsin bunu da...

Bin lira!

Kız hem ciftliğe gidecek, hem de bin lira alacaklardı.

Yasin ağanın sırtını oksadı, kapıya dek yolcu etti :
— Olur ağa olur. Senin gul hatırın icin., değil mı
Kaikmıs Duraya Kaaar zanmet eaıp gelmişsın... ben bu isi bin'le yapacağım. Hem canım boyle mubarek bir is icin, paranın sozu mu olur? Dur, sana bir payton cağırayım!
Hacet kalmadı. Bos bir fayton geciyordu, Yasin ağa seslendi. Araba durdu. Dukkandan birlikte cıktılar.
Yasin'i arabaya bindirdi.
— Sen ne gun gelirsin?
— Ben mi? Belli olmaz ama, herhalde yarından sonra..
— Ne zaman istersen buyur. Ben her zaman dukkandayım. Cemsir olsun olmasın, ben burdayım.
Haberi benden alırsın...
— Eksik olma. O gun Cemsir de bulunursa iyi olur. Sozu perkistirir, paranın da yarısını veririm.
Oldu mu?
— Bak hele bak. Oldu da ote bile gecti..

— Eyval ah.
— Gule gule Yasin ağam, uğur ola... Araba yurudu.
Resit, dukkana ruzgarın savurduğu kuru bir yaprak gibi, adeta ucarak girdi. Etekleri zil calıyor, kabına sığamıyordu. Simdi ne yapmalıydı? Kosup Cem-sir'e haber mi vermeli, yoksa beklemeli miydi?
Dukkanın ortasında, elleri belinde, dikiliyordu. Gozune gene kolonya sisesi uzerinde etikette gulumseyen kız ilisti. "— Bu is oldu!" diye soylendi. ≪]Bu is sağlama oldu ki tadından yenmez., yenmez o, simdi ne yapmalı? Kazı bine pazarlık eden ben'im. Bes yuz dedi, ben bine cıkarttım demeli.
Desem de, demesem de uc yuzu benim. Vermezse... nasıl vermez? Serefsizim yuzune bakmam bir daha.
Bakmam mı? Ne demek o? Nasıl bakmam? Oyle bir bakarım ki. Bakılmıyacak zaman mı? İsterse hic para vermesin. Cemsir'in kuyruğu bırakılır mı hic?"
Ani bir kararla, duvarda asılı kilidi, dukkanın ;kara kilidini kaptı, dısarı fırladı. Kepenkleri gurultuyle indirdi, kilitledi. Sonra da Cemsir'in evinin yolunu tuttu. İncecik bacaklarının olanca gucuyle

kosuyor, ucuyordu adeta. Gec kalmıscasına bir telas vardı icinde. Havadisi bir an once vermeli, sonra da Giritli'nin

oraya oturup, ağız tadıyla baslamalıydılar ufaktan ufaktan cekmeye.

Kulakları vınlıyor, gozleri seyiriyordu.

Birden, biri:

— Nerye, nerye, nerye? Ne bu telasın? Durdu. Devamlı musterilerinden biriydi.

— Hic, isim vardı da..

— İyi amma...

— E?

— Su sakalımı al diyecektim.

— Valla isim cok acele, bildiğin gibi değil!

— Yani berber mi değistirek simdi? Sertce:

— Değistirirsen değistir bre herif, dedi. Musteri alındı:

— Ne o? Ciddi mi yapıyon ne?

— Canım, belle ki ciddi yahu! Bastı gitti.

Fena bozulan musteri ardından uzun uzun baktı. Sonra soğdu, saydı. "— Deyyus. Kendini bir adam belliyor. Belle ki ciddi'ymis. Ulan seni ot diye yer, bok diye sıcarım, dumbuk"

Bundan boyle baskasında tras olmıya karar vererek, Al ah'ın boyle tırnaksızlara gun yuzu gostermemesini diledi.

* ** Kapıyı GuNu'nun anası actı. Resit soluk soluğaydı:

— Cemsir evde mi?

— Yok.

— Nerde?

— Bilmem. Geldi, kapıdan soyle bir baktı, gitti.

İcerden Gul u'nun alaycı sesi geldi:

— Beni kontrol etmiye geldi Resit emmi! Berber Resit anlıyarak guldu :

— Seni ne demiye kontrol etsin yavrum? Senirr: kontrol edilecek neyin var sukur?

Gul u de kuskulanmıstı:

— Babamı ne yapacaksın?

— Lazım.

— Neye lazım?

Soylese miydi acaba? Kacırıverdi :

— Hazır ol, hazır!

— Kim? Ben mi?

— Sen!

— Neye hazır oluyum?

— Basına devlet kusu konuyor!

Gul u'nun ici hop etti. Yoksa... ama, herhalde: babasının haberi yoktu henuz devlet kusundan. Devlet kusunu bu kuru herif mi bulmustu sakın?

Anası sokak kapısını berber Residin ardından1 kapayıp, yanına gelince:

— Ben bu heriften huylanıyorum, dedi. Yediği dayaktan goz kıyıları mosmor kadın :

— Niye?

— Dilinin altında bir sey var. Babamı bosuna aramıyor!

Kadın omuz silkti, trabzanda duran sofra bezini alıp katladı.

Gul u sıkıyı verdi:

— Benim basımı belaya sokmayın! Sana bir sey acar, beni satacağını matacağını soylerse, karısmam. Basıma devlet kusu konacakmıs.. kendi basına konsun devlet kusu. Pis cenabet. Kuru bamya. Ondan koca isteyen varmıs gibi..

Kadın, Bosnakca :

— Yavrum, Gul u., dedi. Duyan da bir sey bekler. Rezil olduğumuz yeter. Ortada fol yok, yumurta yok.

Hemen de celallenme!

— Var yok. Telasını beğenmedim. Babam gelir sana boyle boyle, Gul u'nun ağzını ara filan derse karısma sen. Kendileri gelip arasınlar ağzımı. Bak, vallaha arada kalır, rezil olursun!

Kadını bir dusuncedir almıstı. Kocası "— Git, boyle boyle, kızın ağzını ara" derse, nasıl karsı

gelebilirdi?

— Vallaha sastım kaldım elinizden. Onlar bir deli, sen iki!

— Ne ikisi? Ben bes deliyim, on deliyim, yuz deliyim. Sen araya girme. Vallaha olanlar sana olur gene, karısmam. Benden soylemesi!

Ne yapacağını sasırmıs kadın, tevekkul e sustu. Gul u'nun tekmil antenleri gerilmis, titriyordu.

Pencereden dısarı baktı.
Cemsir'i, ikinci karısı Arnavut Sukran'ın evinde buldu. Sedire yanlamıs, mahallenin ne kadar karı, kancığı
varsa basına toplanmıstı gene. Cemsir ne vakit karılarından birinin yanına gitse, tekmil avlu halkı, karısı
kancığı, genci yaslısıyla basına toplanır, baslarlardı: "— Eniste, eniste!"
Gene oyle, el, dil yarenlikleri, kahkahalar gırla gidiyordu. Gidiyordu ya, Cemsir gulmuyordu pek. Huyu buydu. Tuhaf tuhaf laflar eder, cevresini kırar gecirirdi de, o, tobe gulmezdi.
Karısı Sukran'ın altına serdiği mavi yuzlu yatağa yanlamıs, hep o besili camız ağırlığıyla, karı kancığı
guldurup duruyordu.
Berber Resit, ictenlik dolu havaya buz gibi daldı. Sağa, sola ne selam, ne selamunaleykum, Cemsir'in kulağına eğilip, bir seyler soyledi, sonra da adamı.
"uın carpar gibi" carpıp goturdu. O gidince odanın nesesi de gitmisti.
Sac orguleri iki kara yılan gibi besili kıcını döğen Arnavut Zulfiye:
— Pis, dedi.
Bir baskası ekledi:
— Solucan!
Ve nefretler kusuimağa baslandı:
— Uğursuz!
— Kedi suratlı!
— Onu gordum mu, anamın kırığını gormusum gibi huylanıyorum!
— Ya ben?
— Tekmil cinlerim tepeme toplanıyor!
— Gulup soyleyen adamı geldi, alıcı kus gibi kaptı gitti!
— O da onun ağzının icine bakıyor. Ne bulmus meymenetsizden bilmem ki!
Resit yolda mujdeyi verince, Cemsir neseden adeta sarhos oldu. O kadar ki, can beraber dostunun boynuna sarılıp, kuru yanaklarını opucuklere boğdu. Sonra :
— Demek, dedi, yarın değil obur gun bes yuze yapısıyoruz?
Resit de ondan geri değildi nese bakımından :

— Bak hele bak, dedi keyifle.
— Ulan ağzını opuyum senin be Resit kardas. Anam avradım olsun, kardasımdan ilerisin?
Yanyana yuruyorlardı. Bir ara Resit:
— Once bes yuzden laf actı, dedi. Baktım, hayır, olmaz. Dedim ki, emmi dedim, bu kız, Cemsir'in en sevgili kızıdır ve de en guzel! Sekiz yuz verdiler vermedi. Beni bilmez misin? Actım ağzımı yumdum gozumu. Dedim Elbistanlı bir havlucu var, geldi, gordu, oğluna alacak. Sekiz yuzu tıkır tıkır saydı da Cemsir paraları elinin tersiyle itti dedim!
Cemsir aptal aptal baktı:
— Ne zaman oldu bu be?

— Mahsustan dedim kurban. Esalet!
— Haa.. yoksa...
— Bırak simdi yoksayı moksayı. Gidip soracak değil ya!
— Sonra?
— Sonra, elin bin bes yuzunden, senin binin daha makbul dedim. Memnun oldu. Amman Resit, bu isi yap, acıktan sana da bir uc yuz dedi, kabul etmedim. Neden? Senin serefin var!
Cemsir durakladı:
— Carp kuyruğuna serefin bre Resit!
— Olmaaaz. Kazın ayağı oyle değil!
— Niye?
— Oyle değil de ondan. Sen benim kardasımdan ilerisin. Senin yuzunu golgelendirir miyim hic? O uc yuzu ondan alacağıma" senden isterim. İstesem vermez misin?
Cemsir'in icinden bir sıkıntı gectiyse de, uzerinde durmamayı uygun buldu :
— Senin canın sağ olsun..
— Senin de. Lakin cenem acıldı mı nasılım? Otomatik gibi değil miyim?
— Otomatik gibisin serefsizim..
— Herifi bir capraza aldım, eh. Lakin uc yuzu senden aldım mı...
Cemsir durakladı. Resit anlamıstı:
— Borc, dedi. Temelli değil!
Hep boyie ister alırdı ama, baska yapılacak sey

de yoktu.
— Demek Mehdi-i Resul bizim kızdan dunyaya
gelecekmis?
— İmam var ya İmam?
— O mu gormus uryasını?
— O gormus!
— Bana kalırsa...
— Pot mu geliyor?
— Pot geliyor. Demek ben? Resit bıyık altından guldu :
— Mehdi-i Resul'un dedesi olacaksın., ote dunyanı da sağlamladın teleksiz... Lakin bırak, gunah.
Mehdi, muhduye bosver de... ciftliğe bir yanladık
mı?
Cemsir'in gozleri guluyordu. Yirmi yas genclesmis
gibiydi.
— Simdi ne yapacağız biliyor musun?
— Nasıl bilmem?
— Ne?
— Giritli'nin orya., ha?
— Kaldır ayağını ustune bastın!
— Kafaları iyi bir cekelim..
— Hamza? Hamza ya?
— Onu da buluruz!
— Bulalım.
— Paran var mı?
— Para mı? Para ne ki Resit? Pura dediğin bir
ele kiri!
Giritli'nin dukkanından iceri ruzgar gibi girdiler. Giritli, yıl ardır onları boylesine neseli gormemisti. İkisi iki yandan koca gobekli kebapcıyı opucuk yağmuruna tutmuslardı. Sonra biri bırakıp biri alarak anlatmıya basladılar: Yaa, demek Cemsir'in guzel
.İMCİMİ umu yuıvı ıvıuiuncı ucy, yiyenine ısıemısiı (
— Demek cifQibasısını gonderdi? Resit:
— Bak hele bak! dedi.
— Ask olsun. Cok zengin herif be! Cemsir aldı:
— Zengin de soz mu? Dağ tas tarlası, takımı, cifti cubuğu var!
Resit:

— Bırak malı mulku, parayı., bir tarihte herif ofkelenmis, hasır iskemleyi arkalığından tutup kocca bir pasanın kafasıdır deyip gecirivermisti de, memleket calkalandıydı tekmil!

Demek Cemsir'in kızı bu unlu ciftcinin ciftliğine gelin gidecekti? Demek zengin oluyorlardı? Hele adama bir emr-i hak vaki olur da, gozlerini yumarsa, tekmil mal, mulk, tarlalar, ciftlik, para yiğenine kalacaktı

ha? Yiğen demek, Cemsir'in kızı demek. Gi-ritli'ye para mı gerekti? Hemen kosardı Cemsir, ya "da berber Resit'e, boyle boyie, cok sıkıstım, bana biraz para uydurabilir misiniz?

Resit:

— Dusunme, dedi. Cemsir kim? Kardasımdan ileri!

— Sağ ol, tabi ilerisin..

— Cemsir derim, hı der, Giritli kardasımıza para iktiza etmis derim. O saat. Oyle değil mi?

Cemsir basını salladı:

— Bir iki demem. Benim kıza varırım, kız derim, bana para i azım. Derhql bir cek yazar, ben bes istedimse

o, on bes... beni pek sever. Baba demez mi, ağzından bes on baba birden dokulur. Bu iyisini bilir. Oyle değil mi?

Değildi tabi ama, bozaoak değildi ya :

— Değil mi de soz mu? Sen bir yana, dunya ıbir yana!

— İstersen bu dukkanı da buyuturuz o zaman?

— Bu dukkanı buyutmeğe bosver, dedi.

— Niye?

— Niyesi var mı? Arkamda siz kardaslarım olduktan sonra, ırmak kenarındaki gazinoyu kiralarım!

Cemsir'e gore de, Resit'e gore de olmıyacak ne vardı? Canı nereyi tutmak, ne is yapmak isterse emretsindi.

Teklif mi vardı? Sozu mu olurdu paranın? Bunca yıllık arkadastılar...

Birden cosan kebapcı:

— Ayakta ne dikiliyoruz? dedi. Gecip oturalım soyle bir masaya!

Resit:

— İyi amma, dedi. Vakit cok erken daha..

— Erken olsun.. Adamlarına emri verdi:

— Yakın ocağı, cabuk! Kalfa :

— Vakit erken değil mi usta? Giritli'nin tepesi attı:

— Buranın sahibi ben'im. Yak diyorum, yakacaksınız., o kadar!

Kocaman yumruğuyla yarım kiloluğun tıpasını iki vurusta fırlatan Giritli, kadehlere rakıları istahla doldurdu :

— Hadi, Muzaffer beyin, kızın, damadın, hepimizin sağlığına!

Dolu kadehler tokustu, dikildi. Resit oldu bitti susuz icemezdi. Pıskırdı. Rakı genzine kacmıstı. Uzun uzun oksurdu. Boğulacak gibi oluyordu. Neden sonra ağır ağır kendine gelebildi.

Kadehler ikinci kez doluyordu. Resit'inkine yarım kondu. Ustune su ekliyecekti. Ekledi. Yeniden tokusturup ictiler. Domates salatası, barbunya fasul-ya, tahin salatası kasıklandı. Kasıklandı ya, kebapcı

Giritli'nin icine sinmiyordu bir turlu. Rakı gittikce bir seyleri buyutuyordu icinde.

Damdan dusercesine:

— İnsanlık nerdee, ben nerde! dedi.

Ne Cemsir, ne de Resit bir sey anlamamıslar-

Resit:

— Estafurul ah kardas, dedi. Estafurul ah ya, niye kahırlandın?

Cemsir de aynı seyi dusunerek, Giritli'nin vereceği karsılığı merakla bekledi. Giritli ağlıyacak gibiydi.

— Nasıl kahırlanmam be arkadasım? O gece yaptığım hayvanlığı dusundukce yerlere geciyorum!

Cemsir'le Resit bakıstılar. Resit sordu :

— Hangi gece?

— O gece iste. Bekcinin gelip cart curt ettiği gece. Delikanlı rakı istediydi. Ben? Vakit gec oldu diye...

tuuu... ne esek insanım yahu!

Resit her seyi kavramıstı:

— Ben sonra o isi o gece hallettim.. Giritli merakla baktı :

— Nasıl?

— Canım, nasılına bosver. Hallettim!

— Ramazan efendi beni affetti mi yani?

— Dusunme bunu, uzme tatlı canını.. Dedim ki,, Giritli benim has adamım, hem de arkadasım.

Kusuruna bakma, bekciden cekindi dedim.

— İtten pisman oldu sonra diyeydin!
— Dedim, her bir seyi dedim. Merak etme!
Giritli bayağı sarhos olmustu. Resifin ellerine sarıldı:
— Sen, dedi, sen Resit ağa., ah be. Ne adamsın sen yahu!
Cemsir kadehini neseyle kaldırmıstı. O da Re-sit'in "Ne adam olduğunu" dusunuyordu. Gercekten de, amma siyasiydi deyyus oğlu deyyus! Su kızın saiısınaan geıeceK Dinıigın uc yuzune Dana oımasayaı, onu daha cok sevecekti.
— Haydi serefe! Tokusturup ictiler.
Resifin sivri burnunun ucu hazla parlıyordu. Gercekten de "— Ne adam!"dı. Yıl ar yılı Cemsir'e kırk sekiz
kilosuyla sahip olan, Ali'nin kulahını Veli'ye, Veli'ninkini de Ali'ye giydiren, gerektiği zaman fındık kabuğuna girip, kocca develeri iğnenin deliğinden geciren bir adamdı.
— Sen daha benim neyimi gordunki kardas, dedi. Ben, erkan-ı harp gibi adamım. Okusaydım, ha? Ne dersin Cemsir?
Cemsir'in daha simdiden gozleri yumulmaya baslamıstı.
Basını sal adı:
— Ne deyim oğlum? Senin zekana zeka mı yeter?
Costu :
— Doğru. Hani hemserim diye değil, iyisini bilir Cemsir ağa, doğru soylesin, bir vaktin behrinde, İstanbul'da...
Onun da gozleri ağırlasmıstı. Yumdu. İstanbul bir an, tramvayları, minareleri, damları, catıları, denizi, irili ufaklı vapurları, motorleri, kaynasan insanlarıyla kafasından hızla gecti.
Gozlerini actı:
— İstanbul'un dili olmalı da soylemeli., bennen oynuyor musun sen?
Resit birden sarhos olmustu. Kadehine sarılıp kaldırdı:
— Haydi serefe!
İcti, kadehini masaya bıraktı. Ağırlasmıs goz kapaklarının altındaki ufacık gozlerinde masalar, iskemleler, kebapcının tezgahı, tezgah ardındaki raflarda boy boy, renk renk, cins cins rakılar, sarap-iar,biralar, ocağı basında usta, masaların aralarında
dolanan garsonlar, tam karsısındaki Cemsir, koca gobekli Giritli, herkes, her sey hafif bir sis icinde gibiydi. Bası tatlı tatlı donuyor, icmek, daha daha icmek, dunyalar kadar icip bu tatlı sarhosluğu

coğaltmak istiyordu. Gozlerini yumdu. Yumulu gozlerinin ardında simdi de pırıl pırıl, renk renk cizgiler..

Cizgiler birbiri icinde buyuyerek coğalıyor, vınıltıyla donuyor, donuyorlardı. Birden Sadırvanlı otel canlandı. Havuzun basına iskemleleri atıp oturdular. Pembe yanakları, is karası kirpikleri, kasları, yeni terlemis bıcağıyla Cemsir. Serefe kalkan kadehler, cosulup havaya sıkılan altı patlarlar. Sonra da coskun

bir sarhos kalabalığı halinde gittikleri Galata, Yuksek-kaldırım. Abanoz, Ziba...

O gunlerden kalma bir nara patlattı, sonra da Cemsir'in kalın bacağına ovucunun iciyle vurdu : — Koca Cemsir, Cemsirakimu! Cemsir, ≪]Cemsirakimu" sozuyle sarsıldı bir an. Nasıl sarsılmasın ki, bu

"Cemsirakimu" ona da bir daha asla donemiyeceği ilk genclik yıl arıyla, o yıl arın genc, yaslı, guzel, cirkin yığınla kadınını hatırlatmıstı.

İc gecirdi.

Resit yorulmuscasına kendini iskemlesine bırakıp, gozlerini yeniden yumdu. Cemsir'in, Cici'yi hatırlamaktan gelen bir heyecanla sarfettiği "— Doğru, haklısın" diye mırıldandığını gormedi, duymadı.

Gor-mese, duymasa da ne zarar? Cemsir'i o yıl ara cekip almıstı ya Cici! Beyler, pasalardan sızdırıp Cemsir'e avuc avuc harcıyan Cici, "— Of Cemsirakimu" derdi, ≪]ye beni, oldur beni be pasamu!"

İskemlesinde canlı canlı davrandı. Kızının sayesinde gene o gunler gibi gunler ya-sıyacaktı!

Ne o gunleri? Buyuk toprakların sahibi, buyuk cifci Muzaffer beyin yiğenine kayınbaba olmaktan gelecek

Kadil ak'lı, barlı, calgılı, İstanbul, İzmir, Ankara'lı, elma kurtları gibi kıvranan kar beyaz kadınlarla dolu gunler!

Yasıyacaktı evet!

Cici'nin gunlerinde yasamın değerini bilmezdi pek. Ama simdi? Simdi para yemesini, sevip oksamasını, cevreye caka satıp, dostuna dusmanına calım atarak yasamasını, dusmanlarını catır catır catlatmasını

gayet iyi biliyordu.

Demine, devranına yuf cekerek yasıyacaktı!

Resit'e baktı: Sızmak uzereydi.

Basını masaya indirmis soluyor, boynundaki kalın damarsa habire atıyordu. Dudakları iyiee kurumustu.

Diliyle dudaklarını yalasa da kar etmiyordu. Yıl ar yılı hic boyle ictiğini de hatırlamıyordu hani. Birden, ver yansın edip kadehleri ard arda devirmisti. Yureği alev alev yanıyordu da, gırtlağından ağzının icine sanki bir alev sutunu uzanıyor, tukruğunu kurutuyordu. Hayli kurumus tukruğu yapıskan bir hal almıstı...

Dudaklarını dislerinin arasından gecirdi .

Ne olursa olsun, boyle icmekle iyi etmisti. Daha, daha, cok cok icecek, ondan sonra zilzurna gideceklerdi Hamza'ya. Hamza havadisi alınca...

Vay anam vaaay... ne havadisti ya!

Ciftliğe yerlesecekler, hususi araba, tren, ucaktan inmiyeceklerdi!

Ya Hamza? Havadisi alınca kimbilir nasıl cosacak, icmeden kimbilir nasıl sarhos olacaktı!

Yeni bir narayla rakı sisesini kaptı, dukkanın betonunda parcaladı:

— Oooooof Al aaaaah!

Birden sanki her sey ters dondu. Koyu, katran koyuluğunda kapkara bir bosluğa sırtustu daldı, kafasındakiler

silindi.

Cemsir'le Giritli de sarhostular ama, gene de davrandılar.

Cemsir:

— Rakı basına vurdu, dedi. Carpıldı fıkara.. bir araba cağıralım da...

Davranmalarına kalmadı, garsonlar kostular.

Cemsir, yerde cırpınıp duran Residi kucakladı. Her yanı kupkuruydu, dirhem et yoktu sanki. Kemik ve sinir. Dev gibi Cemsir'in kucağında ufacık kalmıstı.

Cemsir kapıya yurudu. Araba gelmisti. Atlarken :

— Hesabı yarın goruruz, dedi.

Yerlere dek eğilerek selamlıyan Giritli, uzerinde durmadı:

— Aman ağa., teklif mi var? Araba yurudu.

Kararmıs ahsap ve kerpic kalabalığından ibaret kenar mahallenin, camurlu, daracık bir sokağında durdu

araba.

Berber Resifin kuru karısı pencereye abanmıs, sokağa bakıyordu. Kapılarının onunde kerusa denilen bir faytonun durmasını yadırgadı. Bu sokağa değil, butun semte, ne araba gelirdi, ne de taksi hemen hemen. Gama daha dikkatle eğildi. Kucağında Resifle arabadan inen Cemsir ağayı gorunce aklı

giderek,

fırladı. Merdivenleri cığlık cığlığa indi, avluyu gecti, sokak kapısını yarı deli, buldu:

— Ağa, diye bağırdı kurtce, kurban ağa.. Residime ne oldu?

Cemsir, kadının kocasına ne kadar duskun olduğunu bilirdi. Kocasına cok duskundu ama, Cemsir ağaya karsı da oylesine saygılı. Su anda koklu saygı nice olmustu?

Kızdı:

— Ne bağırıyorsun be? dedi kurtce. Goruyorsun, bir sey yok!

Kadın yuttu. Yuttu ama gene de elinde olmıya-rak doğunuyordu.

Avlu halkı kadının cığlığına merakla kosup, cevresi alınıvermisti hemen. Kurtce, Turkce, arapca konusmalar veryansın gidiyor, berber Reside ne olduğu oğrenilmek isteniyordu :

— Vurmuslar mı?

— Vallaha ben de bilmiyorum..

— Herhalde bayılmıs olacak!

— Niye?

— Biliyorsam Al ah elimden alsın!

Cemsir, sorulanlara aldırıs etmeden, kucağında Resit, avluyu geciyordu ki, kadın yeni bir cığlıkla one dustu. Merdivenleri filan hıckırıklar icinde cıkarken doğunuyordu:

— Vay yavrum Residim vay, vay ciğerim vay...

Cemsir okkalı bir kufurle kadının sozlerini ağzına tıkayıvermese, kadın bayrakları acacaktı. Acamadı.

Cemsir'den hemen hemen o semtin butun Kurt kadınları gibi cekinir, hatta korkardı. Hangisine kızsa da doğse, kocalarına sikayet soyle dursun, neden sikayet edip yakındıkları icin bir de kocaları tarafından doğuleceklerini bilirlerdi.

Odaya onden girecekken aklederek kapıda durdu, Cemsir ağasına yol verdi. Kucağında Resifle Cemsir ilkin girdi, kadın ardından. Cemsir hafif yukunu pencere onundeki sedirin ustune sırtustu yatırdı. Derin derin hırlıyordu.

— Goruyorsun iste, dedi Cemsir, bir seyi yok! Kadın gene de hıckırıklar icinde sordu :

— Peki, ne oldu buna boyle?

— Hi c. Biraz fazla kacırdı..

Kadın konmamıstı. Hıckırıklarını icine ata ata gene de uğunuyordu. Bir ara gozu oda kapısına ilisti. Avlu halkı irili ufaklı toplanmıs, icerisini merakla

gozetliyordu. Nefretle kalktı, gitti, kapıyı suratlarına carparak kapattı.

Dısarda kalanlar tınmadılar bile.

Bir genc adam merakla sordu:

— Resit emmiyi vurmuslar mı? Bir baskası:

— Yok canım, dedi. Ne vurması?

— Vursalar kan olurdu!

— Ne olmus oyleyse?

— Hi c. Bayılmıs..

Odasının carparak kapadığı kapısı onundeki konusmalara sinirlenen kadın dısarı hısımla cıktı. Kadın, erkek, coluk cocuğu koğdu. Sonra iceri cekildi. Cemsir ağasının ayakları dibine diz coktu:

— Demek boyle ağam? Eeeh.. desene basınıza devlet kusu kondu?

Deri n bir ic gecirdikten sonra da ekledi:

— Acıyan bizlere acısın!

Kocasıyla gunlerdir kurduklan hayaller icinden tatlı tatlı gecti.

Cemsir, bunu anlamıscasına kadını yanıtladı:

— İlahi bacı.. Resit kim, ben kim? Ben Resit'siz olabilir miyim? Resit de, orda dur. Resit bana kardasımdan

ileri. Anca beraber kanca beraber. Et tırnaktan ayrılabilir mi? Resit olmadıktan sonra ne gereği var bana malın mulkun, ciftin cubuğun?

Kadın da bunu bekliyordu. Yuzu sevincle gulumsedi. Yanıbasındaki sedirde sırtustu yatmakta olan kocasına baktı. Neler de neler anlatmıstı!

Buyuk, cok buyuk bir ciftliğin sahibi, unu dunyaya yayılmıs Muzaffer beyin yiğeni, bir gun Cem-sir'lerde icerken, Cemsir'in kızına abayı yakmıstı. Yaktığını, oğlanın davranıslarından ilk sezen kocası, yani Resit olmustu. Bir bakmıs, oğlan kimseye caktırmadan kıza

bıyık buruyor, goz kırpıyor. Kacın kurrasıydı o, baktığını hic bel i etmemisti oğlana ama, gozaltından da izle ha izle etmisti. Sonra da gec vakit Cemsir'lerden cıkmıslar, oğlanı bırakmamıs, Kurukopru'deki berber dukkanına goturup ağırlamıstı: Cay, ardından kahve, gene cay, daha sonra sut... Oğlanın acılmasını beklemisti ama, acılmamıstı.

Dilediğince

acılmasın. Resit, Al ah'ı bir bildiği gibi biliyordu kıza tutulduğunu! Hatta, "— Kert suraya"

demisti. "Eğer dediğim cıkmaz da, o oğlan haber gonderip kızı istetmezse, ben de hic bir sey bilmem.

Resit, sende de is yokmus, sen de fosun fosuymus-sun de" demisti.

Kadının, kooasına inancı sonsuz olduğundan, gunun birinde haklı cıkacağına, oğlandan kıza haber geleceğini biliyordu. Gelmisti iste. Resifti o be, onun Residi! Resit bir seye, "— Bu boyle olacak!" dedi mi, oyle olurdu. Kim bilebilirdi Resifin bildiğini?

O gunden sonra karı koca, Gul u'nun gelin gideceği ciftliğin hayaliyle tatlı tatlı avunmuslardı. Her seyden once gayet iyi biliyorlardı ki, Gul u ciftliğe gelin giderse, Cemsir de giderdi. Cemsir gidince de, canından cok sevdiği Resifini arkada bırakmaz, mutlaka onu da aldırırdı aynı ciftliğe. Yani yerlesirlerdi.

Yerlesince...

Kadın merakla sormustu :

"— Oyle mi Resit, kurban? Ciftlikte kuzu bulunur tabi değil mi?"

Resit gulmustu :

"— Kuzunun, koyunun sozu mu olur kız? Dağ tas kuzu, koyun, inek, okuz, oamız... Muzaffer bey ciftliği bu, oynuyor musun? Herif, pasanın bile kafasına iskemleyi indirmis adam"

Bu konusmaları hatırlıyan kadın icini cekti. Resit, kocası, kucuk tanrısıydı ya, ayıp olmasa da bir kez de Oemsir ağasından sorsaydı.. lakin sorulmazdı, ayıp olurdu herhalde. Kimbilir, belki de "— Avrat

^fevincik oldu. Suyu gormeden pacaları cemirliyor"

diye dusunebilirdi. Der miydi acaba? Demezdi belki de be. Vallaha bil aha demezdi!

Biraz da elinde olmıyarak soruverdi:

— Oyle mi ağa? Bizi de ciftliğe goturur musun gayri?
Cemsir guldu :
— Bak hele bak!
Kadının icinde sevinc simsekleri:
— Sağ ol. Resit dediydi ki, Cemsir ağa gibi yok. Cemsir ağa beni kardasından ziyade sever dediydi...
Ciftlikte dağ tas koyun keci, kuzu olur tabi değil mi? Resit dediydi...
— Doğru demis, tabi olur. Sozu mu olur koyunun, kuzunun kız? İstediğin koyun, kuzu olsun bre bacı..
' — Diline sağlık!
Simdi ici rahatlamıstı iste. Gerci kocasının dediklerine de inanmıstı ama, Cemsir ağa'sının perkis-tirmesi tabi daha da rahatlatmıstı.
Kapı onundeki faytoncunun hırslı hırslı zil sesi geldi.
Cemsir pencereden baktı.
Arabacıyla bakısları karsılastı. Adam :
— Daha bekliyecek miyiz arkadas? dedi. Cemsir unutmustu, davranıp kalktı. Kadın da kalktı:
— Nereye?
— Gitmem lazım bacı. Arabacı huysuzlandı..
— Bir kahvemi bile icmedin..
— Ziyade olsun. Yadırgı mıyız? Haydi hosca kal!
— Gule gule. Sağlıcakla git...
Kapıdan yolcu edip kocasının sırtustu uzanmıs derin derin horladığı sedirin yanına geldi. Coktu.
Bitisikteki helaya birinin girdiğini anlıyarak o yana baktı. Hela, duvarın otesindeydi. Gece, gunduz pis dis
kokardı. Ama alısmıslardı kokuya da, genc, yaslı, kadm, erkeklerin girip cıkmasına da. Aklında, henuz'
gormediği ama olması gerektiğince yasattığı Muzaffer bey ciftliği. Bu ciftliğin irili ufaklı, saz ya da kiremit ortulu catıları, catıların altında kıvıl kıvıl insanlar vardı kuskusuz ama, o, ne insanları, ne de bir ciftliği ciftlik yapan seyleri dusunuyordu. Onun dusunduğu koyunlar, kuzulardı. Hem de dağ tas dolu koyun kuzu. Koyun, kuzu, koyunlar kuzular evet ama, bu koyunlarla kuzular arasında onun olen kuzusu

gibisi var mıydı? Olabilir miydi? O baskaydı. Ama kim-bilir, belki de oylesi de bulunurdu be! Dağ tas koyun kuzuydu ciftlik madem, neden bulunmasın?

Tuvaletten yaslı bir kadının boğula tıkana oksuruğu gelmeye basladı. Anladı kim olduğunu. Cunku bu yaslı kadını anasına benzetirdi. Boyu, posu, oksurup aksırması tıpkı tıpkısına anasıydı. Anasıydı ama, anasını gormus muydu? Ne gezer? Gormemisti ya, su bir duvar otedeki tuvalette oksurup duran yaslı

kadını gordukce, "— Anam herhalde bu kadın gibiydi" diye gecirmisti. İcini cekti.

Cokluk olduğunca, gene, "— Bir anam olmalıydı" diye gecirdi. Oyle istiyordu ki bunu. Bir anası

olsaydı,

su bir duvar otedeki helada oksuren kadın gibi de olmasaydı, isterse, kırıs kırıs, bir gozu kor, bir bacağı

sakat... Yatalak olsundu isterse de yerinden kalkamasındı. Sadeoe "— Kızım" desin, "— Yavrum!"

desindi arada yeter.

Aklı memleketine gitti. Yıl ar yılı, zaman zaman tasarlamaya calıstığı memleketi... Bağlık, bahcelik, buyuk, cok buyuk bir koy. Koyun kıyısından gecen bir dere hatırlar cokluk. Koy cocuklarıyla bu derenin cipil sularında kosar oynarlardı. O coouklar kimlerin cocuklarıydı? Simdi nerdeyduer? Yalın ayakları

camur icinde, entarisinin etekleri sırılsıklam gelirdi eve. Evde uzun boylu, kuru mu kuru bir kadın karsılardı. Kızını oyle sırılsıklam gorunce bağırıp cağırır, kıcına kıcına vurarak ıslak entarisini değistirirdi. Bu kadın mıydı annesi? Yuzu nasıldı? Mezarı o koyde miydi? Gunun birinde ciftliğe yerlesip zengin olsalar da. Resit bir gun "— Haydi avrat, hazırlan. Seni koyune gotureceğim.." dese. Gitseler. Orda akrabalarını bulsa. Orneğin kardeslerini.. Kardesleri değilse bile, bir erkek kardesi neden olmasın?

Zaman zaman dusunduğunce bir erkek kardes hayal edi. Yuzu pek belli değildi ama, iriyarı, guclu kuvvetli, arslan gibi bir kardes, belki de kendinden buyuk bir ağa. Enine, boyuna., yavas yavas bu yuz belirmeğe basladı. Bu yuz, elci Cemsir'in yuzu muydu ne?

İrkildi.

"— Bismil ahirrahmanirrahim.." dedi, Cemsir ağanın yuzu kaybolmustu. Kalktı, kapıya gitti, avluya baktı. Bakıyor, gormuyordu. Gormuyordu ama, gercekten de, Cemsir ağa gibi bir ağası olamaz mıydı?

Komsular, kapının acılıp kadının gozukmesini beklerlermiscesine, merdiveni birer ikiser cıkıp geldiler.

Cekinerek cevresini aldılar. Ne vardı? Al ah gostermesin, Resit ağanın basında bir hal mi sakın?

Hastalanmıs mı? Yoksa birisiyle ileri geri mi etmisti? Etmisse nicin etmisti? Alacak malacak meselesi mi?

Olur a, sinek pis değil, mide bulandırırdı. Kucuk bir alacağı olur. Borclusuyla karsılasır. İster. Zaman tevatur azdığı icin, herif durup dururken ağzını bozar. Hic yoktan kapısırlar...

Biraz da canı sıkılarak toptan yanıtladı:

— Ne alacak verecek, ne kavga, ne de bir sey sukur..

İyi ama neden seri mis yatıyordu adam ya? Baklayı cıkardı:

— Su hani tarlalarında capa capaladığınız, kut-lulerini devsirdiğiniz ciftci Muzaffer bey yok mu?

Vardı, biliyorlardı. Nasıl bilmezlerdi Muzaffer beyi? Onu kim bilip tanımazdı? Iriyarı, enine boyuna bir adamdı ki, tarlalarını pırıl pırıl hususisiyle gezip

dolasır, zaman zaman da ırgatbasıyı cağırıp acardı ağzını yumardı gozunu. Bir de, guzelce, oynak ırgat karılar, kıs kıs gulerek, eline eteğine olan pisliğinden soz ederlerdi. Avradı gozune kestirdi mi, tamamdı.

Bileğinden suruklerdi ciğit anbarı mı olur, dere ici mi, fundalığın ardı mı...

— E, Nolmus Muzaffer bey?

— Nolaeak? Atmıs arabasına bizim Resit efendiyi, aımıs ciftliğine goturmus... erkek değil er mi?

Karsılıklı oturup cekmisler kafayı. Bizimki, sağ olsun, biraz fazlaea kacırmıs...

Anlasılmıstı mesele. Kadınlar hasetle bakıstılar. Buyuk ciftci Muzaffer bey, demek arabasına atıp ciftliğine goturmus? Demek oylesine buyuk ve zengin adam, Resit efendiyi karsısına alıp rakı icmisti ha?

Kupkuru bir kadın :
— Al ah versin, dedi. Resit efendinin isi is desene..
Bir baskası:
— İs ki is!
— Muzaffer bey gibi ahbabı olduktan sonra...
— Sırtı yere mi gelir adamın?
— Acıyan bize acısın..
Resifin karısı nedenini gayet iyi bildiği halde, gene de sordu:
— Niye?
— Niyesi var mı? dedi kuru kadın. Bizim sovan erkekleri ne Muzaffer bey gibi hatırlı zenginlerle rakı
icebilirler, ne de bir sey. Onlara varsa ırgatlık, yoksa amelelik!
Kadının koltukları kabardı:
— Yook, o cihetten bizim Resit efendi doğrusu Al ah icindir. Cifciler, boyuk boyuk adamlar hatırını
dirhem dirhem sayarlar. Niye? Lafı sozu dinlenir de ondan..
Ve madem ok yaydan cıkmıstı, atısın ardını getirmeğe basladı:
— Muzaffer bey demis ki icki sırasında, Resit efendi demis, gordum gordum ya senin gibisini gormedim demis. Niye diye sormus bizimki. Akıl sende, gorgu, feraset, bilgi sende demis!
İnanmıyorlardı, kaabil değil inanmıyor, inanamı-yorlardı. O, bastığı, yeri titreten, enine boyuna adam, sıska Resit'e boyle desin? İmkanı yoktu. Hem herif hala serilmis yatıyordu. Ayılmamıstı ki karısıyla konusmus, Muzaffer bey bana boyle boyle dedi desin!
Sordular.
Kadın fena yakalanmıstı ama, cabucak toparlandı :
— Cemsir ağa anlattı. Bizimkinden duymadım. Zaten boyle seylerin lafını etmez. Marifetlerini el erden duyarım, sorarım da kızar. Kendimi ovmeyi sevmem der!
İcler cekildi, hasetler depresip kabardı. Bunu sezen, sezmesiyle de sevinci artan kadın, son darbeyi vurdu :
— Biz yakında Muzaffer beyin ciftliğine yerleseceğiz!
Darbe korkunctu.
— Yaa?
— Demek yerleseceksiniz?
— Vay talih, gozun cıksın talih...
Sozu yeniden aldı:

— Hem yerleseceğiz, hem de Resit efendi beni memleketime gonderecek, gezmeğe!

Cevre busbutun sastı:

— Ne memleketi kız? Goğsunu gere gere:

— Doğduğum memleket!

— Orda kimin kimsen var mı?

— Olmaz mı? Yer yarığından cıkmadım ya? Elbet kimim de var, kimsem de...

Bunca yıllık komsuydular, bir gunden bir gune duymamıslardı bunu.

— ......anam da var, babam da sukur. Yalnız

anam, babam değil, arslan gibi kardaslarım, emmilerim, dayılarım, cifte cifte halalarım...

Cosmustu. Anlatacaktı, daha daha anlatacaktı ya, kıskanclıklar da ayaklanacağı kadar ayaklanmıstı :

— Peki, bunca yıl ne demeye aramadılar seni?

Doğru, dosdoğru bir soruydu hakcası ama, gene de kızdı o kuru karıya. Kan tepesine cıktı. Niye inanmıyorlardı anlattıklarına? Yalan mı soyluyordu? Yalan soylese bile, ne diye yuzune vururcasına davranıyorlardı? Hep boyleydi bu pis cenabetler iste. İnsanı gozleriyle yerler, bir laf soyleyince kolay kolay inanmazlar, inanmak istemezlerdi. Sonra cok da gecimsizdiler., butun gun birbirlerini cekistirir, hırlasır dururlardı. Bıkmıs usanmıstı bu mahalleden de bu mahallenin insanlarından da. Nasıl dayanabilmisti bunca yıl bu pis insanlarla komsuluğa? Yakında Muzaffer bey ciftliğine gocerlerse, kurtulacaktı. Boylesine pis mahallede, sefil, perisan, ustelik dedikoducu komsularla burun buruna oturulur muydu?

Bir dudak bukusuyle topunu kucumseyip, odasına cekildi. Kapıyı yuzlerine orttu.

da.

Dısarda kalanlar hic de sasmadılar, kızmadılar

Portakalcının kuru karısı, eliyle : — Nah sana yaptı.

Raftaki calar saat aksamın altısını gosteriyor-

Hala sinirli Gul u, beyaz perdesi inik pencere onune oturmus, berber Resit'iri soylediği "Devlet Kusu

"nu dusunuyordu. Neydi bu? Koca mı? Herhalde. İyi ama, ona neydi bundan? Koca isteyen mi vardı?

Anası, babası, kardesi, yakın uzak yığınla hısım akrabası dururken, Resit emmi ne diye uğrasıyordu?

Yoksa bunda cıkarı mı vardı?

Sıkıntılı bir ic gecirdi.

Ufacık ufacık gozleri birbirine cok yakın bu kupkuru adamı oldu bitti hic mi hic sevememisti. Ta cocukluğundanberi

ne zaman gorse iğrenme karısık bir duyuyla yuzu asılır, kacmak gelirdi icinden.

Kanı kaynamamıstı bir turlu. Zaman zaman "Resit emmi" diyordu ama, oylesine. Hani gunun birinde caresiz kalsa onu hic acımadan boğup oldurebilirdi. En cok da babasına sasıyordu. Ne bulmustu bu kuru

bamyadan? Ona karsı nefreti de bu yuzdendi ya! Yıl ar yılı yularını ona kaptırmıs, emrine girmisti adeta. "— Cemsir, gel!", ≪]— Cemsir git!", ≪]— Cemsir rakı icek mi?", "Cemsir soyle", "— Cemsir boyle"... Sanki ondan yeyip ictiği vardı dağ gibi babasının. Residin tiryakisi olmustu basbayağı. Geoe Resit, gunduz Resit, yatarken, sabahleyin uyanınca Resit, hep Resit!

Yanına annesinin sokulduğuna dikkat bile etmedi.

Kadın cekinerek sordu :

— Ne dusunuyorsun yavrum?

Usul acık baktı. Yalnız annesini seviyordu Gul u. Yalnız sevmek değil, acıyordu da ona. Babası da, ağası

da cok kotu davranıyorlardı. Ne zaman yumruklarını kaldırıp ustune yuruseler, Gul u atmaca gibi yetisir, babasını da, ağasını da goğusleyiverirdi. Goğusleyiverince kesesine mi kalırdı? Ne gezer?

Anasından alınamayanı kızından almak istercesine ona saldırırlar, iter kakar, sumsuklerlerdi. Cokluk tokat yediği bile olurdu ya, aldırıs etmezdi. Babası haydi neyse. Babaydı. El kaldırıp, vurmağa hakkı

vardı. Kopuk ağasına ne oluyordu? Babası mıydı? Anası mı? Hic, hic bir seyi değildi pis kopek. Dunyaya bir, pek pek iki yıl once gelmisse ne olmustu yani? Dunyaya daha once gelmek marifetse, utanmadan, utanma ne kelime? Al ah'tan korkup vicdanı sızlamadan el kaldırdığı anası da ondan yıl arca once gelmisti dunyaya. Demek

dunyaya once gelmenin hic mi hic onemi yoktu. Bileğinin gucune guvenerek, onu doğuran anasına bile el kaldırabiliyordu madem, Gul u de ona kaldırırdı iste!

Yuzu nefretle burustu: "— Pis!" diye gecirdi. ≪]Sevmiyorum, gunahım kadar, hatta hatta Resit emmi kadar bile sevmiyorum seni"

O kadar sevmiyordu ki, gozlerinin onunde lokma lokma doğrasalar kılı bile kıpırdamazdı.

Cocukluk yıl arını hatırladı.

O yıl arda ne iyiydi.. Kız kardesini mahallenin hasarı oğlanlarına karsı korur, eline bir lokma bir sey gecse yarısını bacısına vermeden edemezdi. Fırtınaların uğuldadığı, yağmurların ortalığı sel sele verdiği karanlık kıs gunlerinde birlikte Seyhan nehrine giderlerdi calı cırpı, odun toplamak icin. Kopure ko-pure,

kıyılarını doğe doğe akan deli nehrin surukleyip getirdiği ağac kutukleri, tahta parcaları, calı cırpıyı

yakalamak icin soyunur, azgın sulara girer, sa-atlarca uğrasırdı nehirde. Sonra sırılsıklam, bacısının yardımıyla, kan tere batarak odunlarla otekileri eve getirirdi.

Eve kan tere batmıs gelmez mi, Gul u dayanamaz, boynuna sarılırdı ağasının. Terli kıpkırmızı yuzunu opucuklere boğar, ıslak ust basını değismesine yardım eder, cay kaynatır, boyuna terleyen alnını

eteğiyle siler, arkasına kuru bez yatırırdı.

Birinde, ağır bir ağac kutuğunun altında saatlar-ca yuruyup ter burnundan damlıyarak eve gelmisti.

Tam sokak kapısından iceri girerken, ayağı esiğe takılmıs, yuvarlanmıs, dizleri, avucları kan icinde kalmıstı da ona nasıl acımıs, nasıl ağlamıstı!

Kafasında gene ağasının o gunku kanlı hali canlanmıstı. Acıdı ona. Gozlerinin onunde lokma lokma doğrasalar acıyıp acımıyacağını dusundu. Acırdı acırdı.. İstemezdi ağasının lokma lokma doğranmasını.

Yalnız ağasının değil, hic kimsenin!

Annesine yeniden baktı: Boynunu bukmus, me-lul mahzun oturuyordu. İcine dokundu. Yureği birden oyle kabardı ki, boynuna sarıldı:

— Anneciğim, niye oyle acı acı bakıyorsun? Kadın sastı:

— Ben mi?

— Sen tabi. Kara kara bakıyorsun, icime dokundu!

Kadın ne turlu baktığının farkında bile değildi ama, demek kızının icine dokunmustu bu?

Kızına sarılıp onu yuklu goğsunun ustunde sıktı :

— Yavrum, dedi bosnakca, Gul um benim!

Gul u birden pirelendi. Annesinin kara kara bakısı, "—Yavrum benim, Gul um!" derken gozlerinden yuvarlarlanan damlaları yadırgadı. Değismis miydi annesi; yoksa değisiyor muydu? Değismis, ya da değisiyorduysa

neden? Kızının basında dolanmakta olan bir seylerden haberliydi de ona acıyor muydu?

Annesinin iki omuzundan sımsıkı tutarak kendinden uzaklastırdı. Gozlerinin ta icine bakarak sordu:

— Ne o? Ağlıyor musun ne?

Kadın bosandı, hıckırıyordu. Tuhaftı, hem de cok tuhaf. Annesini hic bir zaman boyle zayıf gorduğunu hatırlamıyordu. Kuskusu arttı. Bir seyler biliyordu her halde. Bilmese anasına neden kara kara baksın, nicin ağlasındı? Arap Kemal'le sevistiğini, ondan baskasına kaabil değil varmıyaaağını biliyordu. Yoksa babası aksam yeni bir teklifle mi gelmisti? Neden olmasın? Gelebilir, kadına kesin emirler verebilirdi.

Kadın iki cami arasında kalarak ne yapacağını sasırır, sasırınca da...

Oysa Guuu'nun dusunduğunce, kadının bir seyler bildiği yoktu henuz. Bildiği, Gul u'nun de oteki ablaları1 gibi, istese de istemese de satılacağıydı. Ama su anda bunu dusunduğu icin kızına melul mahzun, kara kara bakıp ağlamamıstı. Ağlaması, yetisip gelen kızının belki de bu yakınlarda babası

tarafından satılığa cıkarılmak istenmesineydi. Cemsir'di bu. Aklı hukmetti mi. Reside danısır, o da "—

Cok munasip" dedi mi, artık caymazdı vardığı karardan. Kızsa daha cok cumartesileri paydostan sonra

ayna karsısında uzun uzun taranıyor, Arap oğluna daha guzel gorunmek icin surup surusturmese bile, boynunu boğazını kolonya pamukla siliyordu. Ne yapsa bostu oysa. Cemsir kızını birine satmak isteyecek de, kız, karsı koyacak, babasının satmak istediğine var-

mıyacaktı ha? Buna pek de imkan yoktu ya, kız, herhalde boyle bir sey karsısında dayatıp, direnecek, bu yuzden belki de sopa yiyecekti.

Kadını uzen de buydu iste!

Doğmesindi kızını. Onun yerine kendisini doğ-sun, vurup bir yanını kırsın razıydı da, yavrusuna ilismesindi.

O mutlu olsundu, o kadar!

"— Ne o? Ağlıyor musun?" sorusuna anasının karsılık vermeyisine sinirlenen Gul u, sertce sordu:

— Sana soyluyorum!

Kadın cekinerek baktı:

— Ne var?

— Niye ağlıyorsun? Boynunu butu:

— Hic. Busbutun kızdı:

— Hic değil, var bir sey. O kuru bamyanın babamı vakitsiz araması bos değildi. Soyle ne var?

Niye aradı babamı?

— Vallahi hic bir sey bilmiyorum kızım İcim kabardı..

— Bir insanın durup dururken ici bosuna kabar-maz. Soyle!

— Gozum cıksın ki bir sey yok yavrum.. Gene de:

— Kuru bamyanın, dedi, babamı oyle vakitsiz aramasından bir is var! Sen istediğin kadar sakia.

Basıma devlet kusu konacakmıs..

Ve kesinlikle ekledi:

— Bana bak: Boyle bir sey varsa, yahut olur da babam beni de uvey ablalarım gibi satmıya kalkarsa, araya girme, karısma benim isime anladın mı? Benim yuzumden kotu kisi olursun, sonunda kabak senin

basında patlar!

— Dil erinin altında ne varsa gelsin benimle kendileri konussun. Babam sana boyle boyle, kızınla konus derse, git kendin konus, de. Oldu mu?

Kadın urktu. Hani olabilirdi boyle sey de, kocası git Gul uyle konus filan derdi.

— Peki, boyle bir sey olsa., ne yapmak niyetin-desin?

— Ne yapacağımı bilirim ben. Sen araya girme!

Kadın korkmağa baslamıstı. Babayla kızın arasına girmek istemezdi ama, kocası onu keyfine bırakırsa.

Gul u sozlerinin ardını getirdi:

— Su haline bak! Gok curuk icindesin. Ne hakları var? Hele oğlun olacak kopuk., bir gunden bir gune al sunu harca ana dedi mi? Parası mı yok? Kafayı cekmiye buluyor. Sonra, Mudurun orospusu.. El alemin dediğine gore, karı yemiyor yediriyormus. Parayla oynuyor tekmil be!

Gul u doğru soyluyordu. Bir gunden bir gune, evlat olup da, "— Anacığım, al sunu harclık et"

dememisti.

— Al ah'a taparcasına tapıyorsun onlara. Sen değil bes, analıklarım da., nedir bu korku? Nelerinden korkuyorsunuz?

Kadın yaslı gozlerini kızına kaldırdı:

— Erkek, karısının kucuk tanrısıdır yavrum! Tepesi attı:

— Nee? Kucuk tanrısı mı?

— Evet. Kucuk tanrısı!

— Babamla Hamza ağam senin kucuk tanrıların mı demek?

— Baban. Hamza değil.

Gul u, butun kucuk tanrılara bir erkek gibi sovdu. Sonra :

— Onlar erkekse, dedi, biz de kadınız. Kadın olduksa erkeklerin esiri, kulu olmadık. Ama, sizin gibi kadınlara mustahak. İcer, sıcar, her bir haltı karıstırır, ırz namus tanımazlar, kazanclarındı ellerinizden alırlar, sonra da, kucuk tanrı. Ben tanrı manrı bilmem. Sen sensin, ben de ben. Sayarlar hatırımı, sayarım hatırlarını. Saymıyorlar mı? Canları cehenneme. Hele telime dokunsunlar, kahpe doluyum beslerine bes, el erine tas!

Kadın urktu :

— Gul uuu? Sertce :

— Ne var?

— Bunun sonu iyi getirmez amma?

— Sen tapıyorsun da iyi mi getiriyor? Pakize'ye bak. Feleğe suncacık minneti yok karının. Ben de onun gibiyim. İki el bir bas icindir. Aha, iki elim var benim de. Kocaya mocaya ihtiyacım yok!

Sastı :

— Yok mu? , Kesti attı:

— Yok!

— Her cumartesiler suslenip sinemaya gittiğin neyin nesi?

Gul u :

— O baska, dedi. Onu seviyorum. Ama bir gun onunla evlenir, birlikte yasar, yasarken de huyu değisir, cart curta baslarsa...

— Baslarsa?

— Kulahları değisiriz!

Pakize'yi hatırlamıstı birden. Kemal'den cevap getirecek miydi acaba? Cunku anasıyla konusmus olması

gerekirdi simdiye Kemal'in. Sayet iyi bir cevap getirirse, ağzından opecekti onu. Hani iyi bir cevap gelmeliydi ki, eh. Ağzı bir kat daha havalanır, minneti bir kat daha kalmazdı babasına falan. Kafa tutardı

be topuna!

Ceyrek saat sonra Pakize deli deli geldi. Yumruklarını beline dayıyarak cıkıstı:

— Kız tenbel cenabet? Guluverdi:

— Ne var?

— Ananın dini!

— Ne var bee?

— İse niye gelmedin?

Gul u, "— Babam gondermedi" dememek icin, attı:

— Hastaydım.

— Hasta miydin?

— Hastaydım.

— Neyin vardı?

— Basım ağrıyordu. Pakize oykundu :

— Basım ağrıyordu., hanımefendi, bası ağrıyor-mus...

— Vallahi basım ağrıyordu ha! Pakize, Gul u'nun annesine dondu :

— Doğru mu Meryem teyze? Kadın, kızını yalancı cıkarmadı:

— Doğru kızım. Butun gun yattı, yeni kalktı val-laha..

— Oyleyse inandım.

Beyaz basortusunu atıp, uc basamakiık merdiveni ruzgar gibi cıktı. Gozleri ates gibi yanıyordu. İslerin yolunda olduğunu anlıyan Gul u, arkadasını elinden pencere onune cekti, karsılıklı oturdular.

Gul u'nun annesi onları yalnız bırakmak icin, kalktı.

Gul u fısıltıyla, ama sabırsızca sordu :

— Ne haber? Pakize mujdeyi verdi:

— Temam!

Genc kızın icini muthis bir sevinc cılgınca dolastı :

— Hadi?

— Valla.

— Ne dedi?

— Ne diyecek? Anasıyla konusmus..

— Konusmus ha? Ne demis anası? Pakize gene yalancıktan kızdı:

— Ne demisse demis. Oğlan diyor ki: Ne zaman isterse kacıp gelsin. Basımın ustunde yeri var!

Gul u gittikce artan cılgın sevinciyle arkadasının boynuna sarıldı, yanaklarını optu optu optu. Pakize bunalmıscasına :

— Yeter, dedi, yeter kız. Fellah oğluna bir sey kalmadı..

Gul u'nun canı sıkıldı.

— Ne o? dedi Pakize.

— Konusma benimle!

— Niye?

— Fellah oğluymus..

— Değil mi?

— Zıkımın dibi!

— Karnına.

— Senin karnına. Fel ah oğluymus. Fellah Ciftci demek. Ns var?

— Hi ic. Madem ciftci demek, niye kızıyorsun?

— Kızıyorum iste, deme. İsterse Cingene olsun, makbulum benim!

Pakize gene yalancıktan davrandı:

— Baslarım senin istavrozundan simdi ha., ben gidiyorum!

Elini tuttu :

— Nereye?

— Nereyeyse nereye..

— Kustun mu bana yani?

— Kustum.

Boynuna yeniden sarıldı:

— Yook bacıma benim. Kusmeee...

— Peki peki, bırak!

— Kusmedin değil mi?
— Kusmedim bırak, deli eenabet..
— Kusmedinse nereye gidiyorsun? Goz kırptı:

— Dostumun yanına!
Gul u bir kahkaha attıktan sonra:
— Yeni mi bu da?
— Tabi. Eskidiler mi tatları kacıyor..
— Kacıncı numara bu? Omuz silkti:
— Ne bileyim ben? Katipliğim yok ki, defter tutmadım. Amasya'nın bardağı, biri olmazsa biri daha.
Hadi hosca kal!
Hovardaca bir turkuyu mırıldanarak, merdiveni Sndl. Kapıda Gul u'nun annesiyle karsılastı. Kadın sordu
:
— Gidiyor musun?
— Gidiyorum teyze. Berelerin nasıl oldu? Kadın sıkıntıyla icini cekti, karsılık vermedi. Pakize anlamıstı:
— Erkeğe bağlanıp taptın mı, sımarırlar, sonu da boyle olur iste..
Merdiven basındaki Gul u'ye dondu :
— Benden sana abla nasihati kız: Hic bir essoğ-lu esseğin kahrını cekme. Hatırını sayarsa sen de say.
Saymadı da cart curta basladı mı, kuyruğuna tenekeyi bağla, at tekmeyi!
Gul u de tıpkı boyle dusunuyordu :
— O kadaar, dedi.
— Beni goruyorsun. Nasılım ben? Feleğe minnetim var mı? İki el bir boğaz icin. Calısıyorum da. Canım erkek mi istedi? Erkekten cok ne var? Birini
gozune kestirirsin. Tıpıs tıpıs gelir enayi. Bitti mi isin, hadi bakalım dersin, al palamarı, yallah!
Gul u'yle annesinin kahkahaları arasında basıp gitti.
Gul u, annesine dondu :
— Gordun mu kadını., nasıl? O da kadın, sen de, analıklarım da...
Kadın gene de basını gururla kaldırdı:

— Baban gibi kocayı bulsun da kurtarsın kendini. O berber Resit arada olmasa, babanız gibi baba yoktur amma, ne fayda. Benim kocam gibisini goremiyorum erkeklik bakımından!

Gul u de Kemal'i hatırladı:

— Ben de benimki gibisini, dedi.

Anayla kız yeniden, heyecanla sarılıp opustuler.

Gul u, aldığı mujdeden oturu oylesine bir cılgın

nese icindeydi ki, yuksek bir yere cıkıp, aldığı mujdeyi dunya'ya avaz avaz haykırmak istiyordu. Kemal,

"— Basımın ustunde yeri van demisti. Hic

kimseden korkusu yoktu artık. Babası, ağası, berber Resit... vızgelir tırıs giderlerdi!

Gozlerinin ici alev alev parlıyordu. Annesiyse, kapının ordan kızına bakıyor, onu boyle kabına sığmaz hale getiren nesenin ne olabileceğini anlamağa calısıyordu. Gunlerdir hemen hemen tutuklanmıstı kız. Pakize'yse, Fel ah oğlundan haber getirmis olabilirdi. Gelen haber, kızını madem boylesine mutlu kılmıstı, varsın gelsindi. Kızının mutluluğu onun felaketi de olsa razıydı. Tek kızı

sevinsin, kabına sığamasın, cossun, evinin icinde bulbul gibi sakısındı. Bunca yıldır kanlık yapıyordu Cem-sir'e. Oteki karıları da karılık yapmıs, yığınla oğlan, kız doğurmuslardı. Cemsir, oteki karılarından olma kızlarını inek satar gibi satmıs, sattıktan sonra da unutuvermisti. Ama Gul u onlara benzemiyecekti besbel i. Varsın benzemesindi uvey ablalarına. Otekiler babalarının karsısında gık dememislerdi de ne olmuslardı? Hi c. Birkac yıl, sonra baska baska kocalara varmıslar, ya da ayakları

kayıp genelevlere... İci titreyerek kızına baktı. Hayır hayır, Gul u onlara hic benzemiyecekti insallah.

Pek pek Pakize gibi, kendi basına buyruk sevdiği, gonlunun cektiği erkekle yasar, tıpkı tıpkısına Pakize gibi, usandı mı bağlardı kuyruğuna tenekeyi. Bağlasındı, canı sağ olsundu da bağlasındı itoğlu itlerin kuyruğuna tenekeyi... "— Yazının ne idiği belirsizine var, dayağına kufurune tahammul et, kazandığını teslim et avucuna. Bu daha mı iyi? Aferin Pakize'ye. Varsın Gul u de onun gibi, kemiğini kemirtmesin"

Calısan bir kadın icin erkek, bulunmaz bir meta değildi. Erkek dediğin, karısının karnını doyurmalı, ustunu basını butunlemeliydi.

Karnını doyurmaz, ustunu basını butunlemez, ustelik elindekini cekip alırsa, ne demiye cekmeliydi kahrını? Delilikti ama, ne fayda? Gecmisti kendinden artık. Onun yasamı

boyle

gelmis boyle gidecekti. Bari kızı kurtulsundu.

— Pakize doğru soyluyor kızım, dedi. Onun dediğini tut. Erkeğine kemiğini kemirtme!

Gul u'yse tamamiyle baska sey dusunuyordu: Madem "— Basımın ustunde yeri var. Ne zaman isterse gelsin" demisti, hic vakit gecirmese miydi acaba?

Annesinin dediklerini anlamadı:

— Ne dedin?

— Pakize'nin dediğini tut diyorum.

— Ne dediydi ki?

— Erkeğine kemiğini kemirtme! Gul u birden anladı:

— Demek dediğime geldin?

— Geldim kızım. Babandan baskası olsa, ben de Pakize gibi yapardım ama, baban...

Tepesi attı:

— Amaan sen de!

— Niye?

— Baban baban.. İc gecirdi:

— Baban gibi erkek goremiyorum yavrum. Benim değil, herkesin gozu onda. Komsu kadınların bana nasıl imrendiğini de biliyorum. Hatta beni kıskananlar da var. Hem de taze kadınlar, kızlar., bu da bana yeter. Baban benim kucuk tanrım. İsterse beni cekip vursun, etimi lime lime doğrasın. Kanım helal ona!

Gul u kostu annesinin boynuna sarıldı, optu optu.. Hak veriyordu. Annesi, babasına karsı nasılsa, Gul u de Kemal'e karsı tıpkıydı. Annesini yuzde yuz anlıyarak onun yıl ardır alıskın olduğu kokusunu gene hazla kokladı, bir zamanlar emdiği iri memelerinin ustune basını koydu. Daha cok da sevincten, hıckırmağa basladı. ,,

Annesi ise cosmustu :

— Seviyorum, hala seviyorum babanı kızım. Onun karısı olmak az sey mi? Dusmanlarım catır catır catlıyorlar. Bu da bana yeter. İsterse kemiklerimi kırsın!

Kızının basını goğsu uzerinden kaldırıp, onemle sordu :

— Obur karılarının yanında niye yatmıyor? Gul u guluverdi:

— Seni onlardan daha tatlı buluyor herhalde..

— Tabi. Yoksa niye benimle yatsın?

— Seviyor seni anacığım, seviyor!

— Bu da bana yeter..

Gul u goz kırptı:

— Kemal de beni onun seni sevdiği gibi seviyor iste!

Kadın, kızına anlayısla baktı.

Gul u, bunca yıldır tanıdığını sandığı annesinden neler de neler isitmisti. Tuhafı, boyle konustuğunu isitmediği gibi, konusabileceğini de sanmazdı. Kocasını hala nasıl sevdiğini simdi daha iyi anlıyordu.

Demek babası bu kadar yakısıklı bir erkekti? Sim-diyedek buna da dikkat etmemisti. Babası onun icin, iriyarı, kaba saba, kalın kas, bıyıklı, iri yumruklu bir adamdı iste. Filimlerde gorduğu bu tip erkekler, amca, baba, dayı rol erine cıkıyor, jon rol erineyse daha cok Kemal'e benzeyen, ince uzun tipler konuluyordu ki, yakısıklı erkekler, bas rol ere konulan bu ince uzun, gobeksiz jonlere benzeyenlerdi.

"— Erkek, karısının kucuk tanrısıdır" sozlerini hatırladı.

Gercekten de, Kemai neden onun kucuk tanrısı olmasındı?

Annesini ıslak gozleriyle bırakıp, pencere onune gitti, dizleri ustune oturdu.

Dar sokağa karanlıklar inmisti. Yolın ayaklı couıaca Karanlığında bir kedi yavrusuyla oynuyorlardı.

Pencerenin beyaz perdesini indirip kalktı, gaz lambasını yaktı.

Evet evet, Kemal de onun kucuk tann'sı olacaktı!

Odanın ortasında canlı bir soru gibi durdu: Simdi ne yapmalıydı? Beklese mi, yoksa hemen haber gonderip, yarından tezi yok, basıp gitse mi?

Nasıl gidecekti?

Gene Pakize'ye is dusuyordu galiba.. Haberi goturup, haber getirdikten sonra bir sabah, ya da bir aksam, bohcasını kapıp, yallah!

Kendi kendine sordu :

— Yallah ama, nasıl? Neyle?

Kafasında bir taksi canlandı. Kemal taksinin icindedir. Sabırsız, heyecanlı. Belki de hafif tertip sarhos.

Belki değil, sağlama icmis olurdu. Birinde, "— İnsan kafayı buldu mu daha cesur oluyor" dediğini hatırladı. Onun icin, o kebapcıda gene sarap icer, kafayı bulur, bir taksi cevirip girer, sozlesecek-leri yerde onu beklerdi.

Birden heyecanlandı: Koltuğunda bohcası, beyaz basortusunu savura savura giderdi ona. O hemen davranır, arabanın kapısını acardı. Girerdi yanına. Taksi soforu herhalde arkadası, ya da hic değilse tanısı olurdu, donup bakmadığı gibi, dikiz aynasını ayarlayıp da gozetlemezdi. Kemal koluna alırdı

Gul u'yu.

Gul u kendini bu sağlam kola bırakıverirdi. Hatta basını genc adamın goğsune dusurur, yureğinin carpısını tatlı tatlı dinlerdi!

— Sinemadaki gibi! diye mırıldandı.

Kendini Kemal'in koluna yaslanmıs farzetmek-ten gelen bir heyecanla titredi. Gozlerinin ici yanıyordu.

Simdi dusunurken boyleydi, ya ona kactığı gun, takside, basını onun goğsune dusurduğu sıra?

— Dunya ne guzel., iyi ki doğdum, onu iyi ki sevdim!

Bir kıyıya gecip oturdu.

Kemal'in, ici nasırlı, kocaman eli koltuk altından kayıp goğsunu avuclardı belki de. Tabi avuclardı, durur muydu hic? Sinemada bile, o kadar insanın icinde rahat durmazdı da, takside basbasa oldukları sıra...

"— Durmasın, varsın durmasın. Ne isterse yapsın. Onun değil miyim? O da benim kucuk tanrım değil mi?"

Annesini arandı, yoktu. Az sonra alt evden birtakım bezlerle cıktı. Kaldığı yerden dusunmesini surdurmek istediyse de olmadı. Annesiyle bakısları karsılasınca da utandı. Sanki annesi aklından gecenleri okuyormuscasına!

Kadın, kızının bu dusuncesini guclendirir bicimde capkın bir goz isareti yaptı:

— Ne dusunuyorsun? Sasaladı:

— Hi c.

— Aklından gene ne yaramazlıklar geciyor? Busbutun sasaladı:

— Hi ic valla..

— Demek Kemal'i... Kesti attı:

— Evet, evet, evet! Sonra ayağa fırladı:

— İbrik nerde?
— Ne yapacaksın?
— Ayaklarımı yıkıyacağım..
— Alt evde.
Merdiveni bir solukta indi, alt eve girdi, ibriği alıp dısarı cıktı. Ortalık iyice kararmıstı. Avlunun sıra sıra odalarının pencerelerinde ısıklar yanmıstı. İceri, dısarı girip cıkanlar...
Yaslı bir ses:
— Ooo... Adeeeem!
Bir cocuk golgesi kosarak avludan iceri girdi.
Gul u elinde ibrik, dikiliyor, dusunuyordu: Sonra eve geliyorlardı taksiyle. Kemal'in anlattığına gore, evleri bahcelerin icindeymis. Demek boy atmıs kocaman kocaman ağacların arasındaydı? Koltuğunda bohcası, Kemal'in ardında, birazcık suclu, evden iceri girerdi. Kemal'in yaslı annesi karsılar, elini uzatırdı. Bu eli, belki de mavi damarları fırlak bu kupkuru eli alır, heyecanla oper, alnına gotururdu.
Sonra o da, yani Kemal'in annesi de, "Gelinbni kucaklar, alnından operdi. Daha sonra herhalde bir masa basına gecerlerdi. Kızın kacıp geleceğini bilen kadın mutlaka aksam icin bir seyler hazırlamıs olurdu. Yemeklerini pek konusmadan, ama Kemal'le sık sık kacamak bakıslar atarak, yerler, vakit gelince de...
Kafasında Pakize canlandı: İlk gece'ye dair neler anlatmıstı neler.. Al ah kızların canını yakmaktan zevk mi alıyordu? Alıyorsa, hıncı neydi kızlara?
İc gecirdi.
Ama o geceden sonra... Pakize: "— Ondan sonra kervan gecer, yol olur!" demisti. Kafir karı neler bildikten baska, oyle de tuhaf, insanı gulmekten ka-tıltacak bicimde konusurdu ki!
"— Sevdiğinle yatmak dunya cennetidir kız"
Guldu.
"O gece"yi tasarlamağa calıstı. Evleri tek gozden ibaretse, kaynanası nerde yatardı?
— Komsularda belki, dedi. Sonra da omuz silkti:
— Nerde yatarsa yatsın, onu mu dusuneceğim? Dusunmek istemiyordu ama, henuz yuzunu bile gormediği kadın kafasına fena yerlesmis, "O gece"yi istediğince dusunmesine bırakmıyordu. Nasıl

kadındı acaba? Kemal, "— Ufak tefek, kırıs kırıs.." demisti. Butun yasamı, hemen hemen tek gozden ibaret eviyle bahcesinde gecmisti. Belki de aksi bir kadındı da Kemal saklıyordu bu yanını. Kemal'i cok severmis babasına benziyor diye. Bu yuzden de oğluna inadına duskunmus. Oğul arına cok duskun anaların, gelinlerini sevmediklerini soylemisti Pakize. Pakize'nin kaynanası oyleymis. Gece yarısı cokluk odalarına girer, "— Ben de burada, sizin yanınızda yatacağım" diye tuttururmus. Ama Pakize takmazmıs

hic. Birinde kapmıs sopayı, yer misin yemez misin? Sakın Kemal'in annesi de bu bicim analardan olmasındı? Oğluna cok duskun olduğuna gore, herhalde. Basortusuz gezdiğine, saclarını

kestirip kıvırttığına karısırsa kulahları değisirlerdi bak. Hele karıssındı.. "— Val aha Pakize gibi sopayı

kaptım mı..."

Sokaktan bir sarhos narası gecti.

Canım, kocakarıya gelin gitmiyordu ya! Oğluna. Oğlu karıssa da, "— Basını ort" ya da, "— Saclarını

kestirip kıvırtmanı istemiyorum. Cok daha guzel oluyorsun, seni kıskanıyorum.." dese bak giderdi hosuna ama, anası? Karısmasındı. Bahcesi, sebzeleri, varsa meyveleriyle uğrassındı. Nesine gerekti gelin, gelinin bası acık gezmesi, saclarını kestirip kıvırtması, kıvırtmaması? Hoos, Kemal, "— Anam bizimle oturamaz" demisti birinde, ≪]— ......toprağından

ayrılamaz o. Biz sehirde otururuz. Tutarız iki odalı bir ev, ooooh"

Tabi tabi, ayrı oturmalıydılar. O zaman ne iyi... iki odalı, sipsirin bir evceğiz. Sedir ortuleriyle perdelerini kendisi isliyecekti; tıpkı Pakize'ninki gibi. Mor pamukakiyle beyazı karıstırıp, dumanlı dumanlı cicekler..

Ya da Bankocu Kıymet'in perdeleri gibi.. Kıymet'inkinde bir sıra, tufekli asker vardı...

Asker deyince... Kemal'i topcuya ayırmıslardı. Askere gidince Gul u yalnız kalacaktı. Ne yapardı?

Yeniden fabrikaya mı girerdi? Yoksa, Kemal'in annesiyle... hayır hayır, annesiyle oturmak istemezdi?

Yeniden fabrikaya girmesi daha iyi olurdu. Paradan

paraya kocasına harclık gonderir, tatil erde de kaynanasını gormeğe giderdi. Her gidisinde ona ufak tefek hediyeler goturur,

geceyi yanında gecirir, sabahleyin de erken erken tutardı sehrin yolunu ki, boylesi daha iyiydi. Burun buruna olurlarsa birbirlerine cabucak doyar, birbirlerinden bıkıp usanırlar, baslardı dırıltı.

Ama Kemal askerden dondukten sonra... "— Belki de ustabası olurum.." demisti. Olsa, oluverse.

Kendisi de ustabası karısı. Simdiki ustabası'nın capone kol u karısı gibi. Saclarını kestirip kıvırtır, onun gibi capone kol u giysiler, sapka bile giyerdi be! Ya dudaklarını boyayıp, gozlerine surme cekmesi?

Boyanır, surmelenir, pudralanır, sapka giyerdi iste. Kim karısabilirdi kocası istedikten sonra?

Ya bayramlarda kucuk sıra ustalarıyla yağcılar, isciler,'kucuk katiplerin bayramlasmaya gelmeleri?

Kanlarıyla cekinerek gelir, el erini sıkarlar, karsılarında ezile buzule otururlardı. Bu arada tabi issiz oğul arıyla kocaları icin is ricasında bulunanlar da olaaaktı. O zaman, simdiki ustabasının karısı gibi sorardı: "— Ne var hanım? Ne istiyorsan acık soyle"

Yaslı, ya da genc kadın kızara bozara, el erini ovalıya ovalıya: "— Ah hanımefendi" derdi, "—......

kocam altı aydır issiz. Sıkıntı icindeyiz. Hasta cocuğumun ilacını bile alacak paramız yok"

Ustabasının karısı gibi sorardı: "— Peki ne yapmamı istiyorsunuz?" "— Beyinize soyleseniz de bir is verse bizimkine.."

"— Ne is yapar kocanız?" "—| Fabrikada ne is olsa., vallahi bugunden yarına yiyeceğimiz yok hamfendi, inanın"

Guldu.

"Hamfendi" olacaktı, "Bey" karısı!

Kimbilir nasıl hasetle bakarlar, mahal ede nasıl dedikodu ederlerdi! Etsinler, etsinlerdi be, cehennemin dibine kadar. "— Hamfendi olacağım, elbette olacağım. Catlayın, patlayın, kıskanclıktan kendi kendinizi yeyin. Gul u hamfendi"

Ama Gul u adı iyi değildi. "Gul u hamfendi". Hic isitmemisti. Belki de değistirirdi. Simdiki ustabasının karısının adı neydi?

Uzun uzun dusundu.

Birden buldu: Serap! Tamam, Serap hanım. O da adını Serap olarak değistirirdi. "— Hamfendici-ğim, Serap hamfendi hazretleri.. Beyinize lutfen soyleseniz de..."

İcinde birden gene Pakize!

Kafir karı, ona Serap der miydi hic? Hele Serap hamfendi? Dunya, dunyaya gecse demezdi. Belki de kıskanırdı o da baskaları gibi. Belki de değil sağlama.

Omuz silkti .

Kıskanırsa kıskansındı. Konusmayıverirdi daha olmazsa be. O zaman da dedikodu mu yapardı? "—

Ustabası karısı oldu diye burnu buyudu mu derdi? Civciv, yumurtadan cıktı kabuğunu beğenmiyor mu?

Belki de demezdi ama, derse desindi isterse. Ne ihtiyacı olurdu o zaman Pakize'ye? Yeni yeni ahbaplar, yeni yeni bildik, gorduk, tanıdık, es, dost... Yeni ahbaplarla yeni yeni es dost gibi, yeni, yepyeni ev esyası satın aldırırdı kocasına. Yeni giysileri de olurdu ki, butun bu yenilikler karsısında Pakize zaten olmazdı. Misafir hamfendiler ne derlerdi sonra? "— A... Serap hamfendi, doğrusu ask olsun. Kim bu kaba saba isci karısı? Size doğrusu hic yakısmıyor! Nasıl tahammul ediyorsunuz?"

Gecenin derinliklerinde birden Hamza'nın narası!

İrkildi, kafasındakiler siliniverdi. Nara uzaklardan, ta uzaklardan geliyordu. İcine cam isi gibi bir sıkıntıdır

coktu. Geliyordu Al ah'ın belası gene. Belki de babası, Resit emmisi falan da birlikteydi. Zil zurna, cıvık mı cıvık... "— Al ah kahretsin boyle insanları"-O zaman bunların da ayağını keserdi evinden. Tabi keserdi. Koskoca bir ustabasının evinde ne isi vardı

boyle yılısık, kaba saba, zil zuma, terbiyesiz insanların?

Elinde ibrik, ayaklarını yıkamayı unutarak, iceri girdi.

— Gozun aydın. Geliyor seninkileri

İbriği bırakıp yukarı cıktı. Ayaklarını yıkamamıs-tı ama zararı yoktu. Kirli değil erdi. Utanctan ayak yıkama icadını cıkarmıstı annesini oyalamak, dısar-da rahat rahat dusunebilmek icin.

Ani bir kararla doseğini kucakladı, her zaman yattığı bas koseye goturup attı.

— Ben bunların kahrını cekemem. Sorarlarsa hasta, vurdu kafayı yattı dersin!

Annesi:

— İyi ya, dedi. İyi ama...

— Aması maması yok. Ağızları les gibi rakı ko-kuyordur gene. İstemiyorum. Beni uyandırmasınlar!

— Bana gore hava hos kızım. Ama bilmiyorum, boyle ilk aksamdan seni uyuturlar mı?

Gul u kızdı:

— Ne karısıyorlar bana? Keyfimin kahyası değil er ya!

— Değil er, değil er ama...

— Sen karısma. Araya da girmeğe kalkma! Kadın boynunu buktu :

— Girmem yavrum.

— Girme. Ben yatayım da onlar da kaldırsınlar sıkıysa..

Yatağını sinirli sinirli serip, girdi. Yorganı tepesine cekti. "— Ben yatayım da onlar da kaldırsınlar sıkıysa" dediği halde, babasından cok Hamza'-nın tebel es (*) olacağına hic kuskusu yoktu. Les gibi kokan ağzıyla yanına gelecek, "— Bacı, kız bacı. Sen kimin bacısısın?" diye yorganı cekecek, el sakasına bashyacaktı.

İstemiyordu, sevmiyordu bu tur sakaları!

Hamza'nın yakınlarda patlıryan yeni bir narası, Gul u'nun aklını basından aldı. "— Pis cenabet!" diye homurdandı yorganın altında. "... gozu cıkası-ca..."

Fitil gibi Hamza'ysa keyiften ucuyordu. Bacısı, Ramazan efendinin karrsı olup ciftliğe yerlestikten sonra, Al ahını sasıracaktı dunyanın. Altında sekiz silindirli hususi, dosta dusmana karsı, al oooooos!

Bir ara :

— Lan baba! dedi.

Cemsir de en az oğlu kadar sarhostu :

— Hı?

— Sen kimin babasısın?

— Oğlumun!

— Bize yan bakana?

— Yan takarız!

Cemsir, oğlunun koluna girmis, onu sımsıkı tutmağa calısıyordu. Calısıyordu ya, oğlan oyle sarhostu ki, bıraksa yuvarlanacak, hemen de sızacaktı.

Bir ara babasının kulağına fısıldadı:

— Desene Resit emmide de is yokmus?

— Yokmus, dedi Cemsir.
— Ben nasılım? Benim ictiğim rakıyı icse... hı?
— İcemez ki.
— Belle ki icti?
<*), Tebel es : Musal at olmak.
— Bir hafta yerinden kalkamaz!
Hamza memnun, babasının boynuna sarıldı:
— Opecem seni baba!
— Op oğlum. Yanaklarını optu optu.

— Baba!
— Hı?
— Ben kimin oğluyum?
— Babanın.
— Babam kim benim? Adı ne?
— Bilmiyor musun? Kızdı:
— Lan baba, bak, bozulurum ha! Adı ne benim babamın?
— Cemsir, dedi Cemsir caresiz.
— O kadar. Senin oğlun buyuyunce kim olacak?
— Babası.
— Bize yan bakan var mı? Olabilir mi?
— Olabilir mi hic oğlum?
— Olursa?
— Olur da yan bakarsa, yan takar mıyız?
— Bak hele bak! __ 9
Sonra tehlikeli yalpalarla gene yuruduler. Camurlu, dar sokaklarda duvardan duvara yalpalıya-rak yuruyorlardı. Yuruyorlardı ya, aklı fikri asi kızın-daydı. Bu kafayla acarlarsa acarlardı Guilu'ye. Acarlardı

ya, nasıl? Nasıl acarlarsa uygun duserdi? Doğrudan doğruya kıza mı acsalar, yoksa kızın anasına mı

acsalar da, anası usuluyle... cunku madem Fel-lah oğlunda gozu vardı, belki de terslenir, artık eksik laf ederdi ki, Cemsir'den cok Hamza bozulabilir, bu suretle bir cuval incirin icine...
— Baba!
— Emret.
— Sen kimin babasısın?

— Yiğit oğlumun!

Bir nara attıktan sonra bağırdı:

— Atalım atalı ı ım!

Cemsir, yerliler gibi karsılık verdi:

— Nereyeee?

— Herkesi sevdiğinin kucağınaaaa! İkisi iki yandan bağırdılar:

— Eheeeeeeey! Yakınlarda bir ses :

— Yasaaa! dedi.

Hamza peltek, sarhos ağzıyla yapıstırdı:

— Sen de yasa.

— Hep yasıyalım, dedi sahibi belirsiz ses.

— Yasıyalım, karsılığını verdi Hamza.

— Nasıl?

— Nasırdı, yumusadı! Ses kızdı:

— Ne o? Deveye mi binmissin ne? Hamza da kızdı:

— Bindim, heye. Gel de indir!

— İndirirsem bir daha kalkamazsın..

— Kalkmısı var!

Korkunc bir ağız dalası icin bu yetti de arttı da. Gorunmez adamın sesi usulunce ana avrat soğdu.

Hamza, Al ah kitap karıstırdı. "— Erkeksen meydana cık" dedi. Erkekti ama, itle kopekle uğrasacak vakti yoktu. Cemsir ne turlu dil er dokse, Hamza'ya etki yapmıyor, basıyordu kufuru. Anlasılan, sesin gorunmez sahibini sahipleri iceri cektiler de Hamza kendi kendine bağırdı cağırdı, soğdu saydı.

Sonunda

baktı ki karsılık gelmiyor, gururu oksanarak, babasına :

— Pes etti ibne, dedi. Babası caresiz:

— Bak hele bak..

— Etmese n'olurdu?

kan olurdu.

— Kim kaybederdi?

— Ooo!

Babasının "— O!" değilde "— Ooo!"su, Ham-za'nın gururunu busbutun oksamıstı. Son bir Adana bicimi

naradan sonra :

— İsa'sını, Musa'sını, yedi gobek sonra gelecek zurriyetini İskender'in askeriyle......

Diye, o bicim bir kufur patlattı. Karsılık alamayınca, daha fazla durmanın gereksizliğine hukmederek, ama nazdan sarhos, yurudu.

Butun bunlar olurken Cemsir, hala meseleyi kızına ne turlu acması gerektiği uzerindeydi. Gece herkes yattıktan sonra karısına acardı. Derdi ki: "— Kızın ağzını ara. Boylesine zengin bir ciftliğe gelin gitmek ister herhalde. İstemezse deli derim ona. Aklını peynir ekmekle yemis derim"

Ve fısıldardı:

"— Ustelik bin kayme de baslık alacağız"

İc gecirdi.

Su sıra Resit de olsaydı ah.. Resit de su sıra yanlarında olsa, tadından yenmezdi hani. Cunku, kendi yok, Al ahı vardı, ne tur laf edilmek gerektiğini bilirdi hakcası. "— Herif yarım kiloluğun yarısını icince murt oldu be" diye gecirdi. "— Ben? Bense hem Resifle ictim, sonra da Hamza'yla devam ettim.

Lakin

iyi dayandım. Sarhosum amma, kulağas-ma. Hamza gencken, benden beter. Onu İdare etmeliyim.

Yoksa bir cuval incir berbat olur"

Hamza'nın koluna sımsıkı yapısmıstı. Camurlara bata cıka yuruyor, arada korkunc yalpalarla allak bul ak

oluyorlardı.

Evlerinin bulunduğu avlu kapısına gelince Hamza durdu, sallandı, sonra yeni, zifir gibi bir nara attı :

— Oooooof Al ah of!

Deminki ses gibi sinirli biri karsılık verdi:

— Ohaaaa!

Hamza adeta ayıldı. Al ahlı kitapıı bir kufur savurduktan sonra:

— Erkeksen meydana cık gav gav! diye bağırdı.

Kıskırtıcı tınmadı bile:

— Oooost!

— O kesi ik, dedi Hamza.

Babası kolundan sertce cekip avluya sokma-saydı, kıskırtıcı "— Kesikse ustune otur!" diyecek, Hamza cılgına donecek, uzıyacaktı.

Zaten Gul u'nun anası kapıyı acmıs, onları bekliyordu. Hamza hemen girmedi:

— Baba, dedi.

— Hı?

— Lan baba?

— Hı oğlum?

— Efendim de lan Al ahcı baba!

— Efendim oğlum, emret!

— Olduk mu* biz?

— Niye olelim ciğerim, dusmanlar olsun!

— Madem olmedik, niye o ibnenin ağzının kayarını vermedik?

Cemsir, oğlunun huyunu suyunu bildiği icin alttan aldı:

— Yakısır mı? Herkes ne der?

— Ne der?

— Cemsir ağanın yiğit oğlu, coluğa cocuğa, ite kopeğe uyuyor der!

Hamza sarhos gozlerle babasına soyle bir baktı. Aklına yatmıstı:

— Doğru, dedi. Bizi ayıplarlar değil mi?

— Bak hele bak..

— Uyduğumuz, bir adam olmalı hı?

— Değil mi ya?

— Biz kii im, o kim?

— Tabi yahu.

— Biz kimin hısımı olacağız?

Cemsir bunu hatırlayınca gulumsedi ama, karsılık vermedi. Oğlanı iceri sokmaya calıstı. Sokamadı.

Ayağını esiğe dayamıs, keci gibi direniyor, girmek istemiyordu.

— Soyle, diye usteledi, kimin hısımı olacağız biz?

Cemsir caresiz:

— Buyuk ciftci Muzaffer beyin, dedi.

— Kim Muzaffer bey?

— Vali pasanın kafasına iskemle indiren... Hamza, Muzaffer beyin serefine yeni bir nara attıktan sonra, iceri girdi. Oda sal anıyor, raftaki gaz lambası, tavan, doseme, serili yatak genis eğrilerle

sanki yer değistiriyorlardı.

Hamza merdiveni cıktı, trabzana tutundu:

— Oooooof... Al aaaaaaah! Ben mi ucuyorum, |ev mi sallanıyor?

Birden serili yatak dikkatine carptı:

— O yatan kim?

Kendi kendini cevapladı:

— Gul u mu?

Anne'nin yureği ağzına geldi:

— Gul u, dedi. Gul u yavrum. Sendeledi:

— Yani bacım hı?

— Niye yatıyor?

— Hasta, bası ağrıyormus.. >

— Niye ağrıyormus?

Yatağa doğru sendeleyen oğlunu onleyen anne:

— Gitme, dedi, bırak..

— Onu kim hasta ettiyse soyle ana, soyle onu hasta edenin Al ahını kitabını, yedi gobek sonraki zurriyetini...

Odanın orta yerine gelmis, sendeleyip duruyordu. Kadın, elinden geldiğince zaptetmeğe calısıyor-sa da, genc adam ayakta duramıyordu. Anası tutmasa yuvarlanacaktı:

— ......soyle! Benim bacımı kim hasta etti? Biz

olduk mu? Bize kim derler?

— Baba!

Cemsir ağa bir kıyıdan cevapladı:

— Buyur oğlum?

— Soyle, bize kim derler?

— Bize biz derler yavrum!

— Bugune bugun kainata hukmetmiyor muyuz?

— Ediyoruz oğlum.

— Bize yan bakana ne yaparız?

— Yan takarız!

— Bize kim yan bakabilir baba?

— Kimse bakamaz!

— Deminki gav gav'a niye uymadık?

— Serefimize yakısmazdı oğlum..

— Yoksa?

— Habibini sasırırdık!

— Sasırırdık ki o kadar olur. Amma, duyuyon mu ana? Amma, bir dusunduk, uyacağımız, adam değil.

Uyduğun bir adam olmalı ki, herkes ulan ask olsun, aferin be desin!

Sarhosluktan buğulu gozleriyle babasını arandı :

— Car cakala uymak bize yakısmaz değil mi baba?

— Yakısmaz oğlum.

— Baba!

— Babam?

— Biz kime hısım olacağız?

Cemsir akları kanlı, iri gozleriyle karısına baktı. Kadın iğne ustunde gibiydi. Hamza tekrarladı:

— Kime hısım olacağız baba, soylesene! Soyle de anam duysun!

Anasının boynuna sarıldı, yanağını optu :

— Ana!

— Anam?

— Bil bakalım, biz kime hısım olacağız..

— Bilmiyorum oğlum. Al ah kime kısmet etmisse...

— Ciftci Muzaffer beye be, Muzaffer beye! Sendeledi. Anası zor zaptetti gene.

— Muzaffer bey, de, orda dur! Bu memlekette ciftcilik dersen onda, kabadayılık dersen onda. Ustune yok!

Babasına dondu :

— Var mı baba?

— Yok oğlum.

— Herif bir kızmıs bilmem hangi pasa'ya, iskemleyi arkalığından bir tutmus, demis lan pasa, seni bana sayıyla mı verdiler? İskemleyi pasa'nın kafasına gecirince herifin Al ahı sasmıs!

Durdu, sozlerinin etkisini anlamak istercesine bir sure cevreyi dinledikten sonra :

— Biz, dedi, boyle bir soyluya hısım olacağız iste ana!

Sendeledi. Sonra basını kaldırdı, gaz lambasına baktı:

— İ... lambaya hele., mostra mı ne? Lan lamba, yerinde niye duramıyorsun lan? Vay Al ahsız... ana be, soyle su lambaya yerinde dursun!

Gul u'nun yatağına devrildi.

Kız tetikteydi, yorganın altında homurdandı. Hamza duymadı bereket versin. Duymadı ama, kız kardesinin hastalığı aklına gelmisti gene. Yorganın ucunu kaldırdı :

— Bacı!

— Al ahcı bacı, neyin var?

— Hı? Neyin var Al ahcı?

— Sen kimin bacısısın? Cevap versene kız! Bak, yorganı cekiyor hasiyet., bu yorgan boyle duracak iste!

Gul u yeni bir homurtuyla yorganını gene sertce cekip, cıplak bacaklarını ortmek istediyse de, Hamza bırakmadı:

— Kız cekme, cekme diyorum kız ha!

Gul u gene de yorganın altına dertop olmustu. Hamza yeniden, sertce cekip aldı yorganı:

— Cekme diyorum sana iste lan!

Gul u ofkeyle fırladı yataktan, yorganını ağasının elinden cekip aldı: — Bırak sunu be. Pis, kopuk!

Hamza tokat yemiscesine ofkelenmisti:

— Nee? Pis mi? ,Kopuk mu? Bana ha? Araya babasıyla anası girip zorla kıyıya cektiler:

— Peki, diyordu, peki Gul u., pis, kopuk hı? Peki. Senin değil, enistemin hatırı olmasa senin feleğini sasırırdım amma, onun hatırı!

Guzel yuzu al ak bul ak olmus, daha koyu bir sarhosluğa yuvarlanmıstı. Karanlık bir sarhosluğun ucurumuydu bu ki, her an artıyor, Hamza'yı konusamaz hale getiriyordu. Oyle bir an geldi ki, karanlık sarhosluğun dibine, ta dibine indi, orada sızıp kaldı.

Babası, karısına :

— Yatağını ser, dedi.

Kadın gec kalmıscasına, emre uydu.

Cemsir, bunca yıllık yasamında belki de ilk kez, simdiyedek hic bir cocuğuna yapmadığı bir sey yaptı: Kızının yatağı kıyısına oturdu, yorganının ucunu kaldırdı, Gul u'nun genc kız basını oksamıya basladı.

Gul u susuyordu. Kinle, sabırla susuyor, dislerini sıkarak, kendini zorlıyarak susuyordu. Bunca yıldır yuzune bile bakmıyan babasının, simdi niye oksadığını anlıyordu. Hamza'nın az onceki sozlerinden de anlamıstı anlıyacağını. Demek "Devlet Kusu"

buydu? Yakında satılacaktı!

Kinle, sabırla, nefretle icini cekti. Gosterecekti onlara "Devlet Kusu"nu.. satacakları ciftci, zengin, isterse vali, pasa, pasalar pasası olsundu. İstemiyordu. Dunya bir yana, Kemal bir yanaydı. Neyse ki tam zamanında haberi getirmisti Pakize. Bugun, bugun değilse pek pek yarın, ne olaeaksa olacaktı. İsi dusunce gelmis, basını oksamağa baslamıstı. Ya o Hamza iti? "— Bacım, seni kim hasta etti bacımmıs.

Zıkımın dibi. Kim ettiyse etti. Her zaman gebersem sormazdın. İsiniz dustu diye değil mi? Cocuk var karsınızda, gozu kul u var oyle ya..."

Anası yatağını sermisti babasının. Kırık Turkce-siyle:

— Haydi, dedi. Yatağın hazır, buyur! Cemsir, kızının yatağı kıyısından kalktı. Karısıyla yardımlasarak, oğlunu yatağına kaldırdıktan sonra kendi yatağına gecip bağdas kurdu. Karısiyle yatarlardı. Ama su sıra onun da bası fena donuyordu. Midesi bulanıyordu ya, aldırmıyordu. Cok icmisti, gercekten her zamankinden cok fazla! Soyunmaya basladı.

Karısı yardım ediyor, bu isi zevkle yapıyordu. Sonra, galiba kocası bugun ona her zamandan daha yakındı. Oğlunun ağzından kacanlar uzerine bir seyler sorup eseiese miydi? Vazgecti. Kızı, "— Aramıza girme. Kabak sonra senin basında patlar" demisti.

Oemsir soyunmus ama yatmıyor, yatakta oturuyordu. Arada gozu karısına kayıyor, dusunceli dusunceli bakıyor, sonra da gozlerini kızının yatağına ceviriyordu. Uyuyor muydu acaba? Az once Hamza yorganını cekince, yataktan fırlamıstı ama, yeniden devrildiğine gore, uykuya gecmis olabilirdi. Belki de uyumuyordu.

Karısıyla goz goze geldiler. Sordu :

— Uyuyor mu? Kadın kuskuyla :

— Bilmem, dedi.

Uyumadığını biliyordu oysa. Araya girmemek icin yancizmisti. Resit ayılmıs mıydı acaba? Ayılsa gelirdi herhalde. Ayılmadıysa... cunku adam fena carpılmıstı. Bunca yıllık arkadasıydı, onun boylesine icip, yıkılacak kadar sarhos olduğunu hic anımsamaz!

Saat on'a dek cıgara ustune eıgara icerek bekledi. Kız uykuya gecerse, karısına mujdeyi verecekti.

Yalnız, elden alacağı bin lirayı karıstıracak değildi. İki, uc yuzunu Resit istemisti borc diye ama, geri vereceğini hic sanmıyordu. "Borc" diye alır, sonra da unuturdu. "— Unutursa unutsun" diye gecirdi.

"... o olmasaydı bu is de olmazdı. Babamdan da, kardasımdan da ileri. Feda olsun..."

Gecenin on'unu ceyrek gece, uykunun iyice bastırdığı sıra, karısına yavasca sordu :

— Uyudu mu? Kadın dondu, baktı:

— Herhalde.

Uyumadığını, uyumıyacığını biliyordu oysa. Gemsir:

— Beri gel, dedi.

Kadın yanına sokuldu. Cemsir, karısının elini tuttu. Bir sure bakıstılar. Kadın oylesine mutluydu ki, kızını,

kızının sıkılamasını filan unutuvermisti. Koca-sryla yıl arca onceki gibi yanyana, dizdizeydi, eli adamın iki avucu arasında..

Adam, karısının elini optu :

— Kızma iyi bir kısmet cıktı!

Kadın sasmadı. Biliyordu, oğrenmisti. Kızı, kızına cıkan kısmet, su, bu... her sey vızgelirdi.

Eli kocasının avucları arasındaydı ya!

Bu eli opmustu ya!

Cemsir'se hic oralarda değil, anlatıyordu usul usul. İlkin ağır ağır baslamıs, sonra sonra cosmustu.

Kızının yorgan altında, uyanık olması ihtimali, dinlemesi umurunda değildi. Gul u, o buyuk cifcinin yiğeniyle

evlenirse hepsi kurtulacaklardı. Hele oğlanın dayısı Muzaffer bey gozlerini yumup, onca mal, mulk yiğenine kalırsa tadından yenmezdi. Ciftlik, kızına kalmıs sayılır, gocerler, yasamlarının sonunda da olsa tam rahata kavusurlardı. Bunun icin de tek sart, kızın "Peki" demesiydi. Dedi mi, tamamdı.

Kız'sa yorgan altında uyanık, carpan yureğiyle alabildiğine sinirli, kulak kesilmis dinliyor, ne turlu davranması gerektiğine kararını vermis, hic sesini cıkarmıyordu.

Kemal'e kacacaktı!

O gece gorduğu palabıyıklı, cizmeli, soytarıya benzettiği buyuk cifci yiğenine varmaktansa, kendini kaldırır ırmağa atardı. Hem gayet iyi anlıyordu, bu isi berber Resit parmaklamıstı. Bir cıkarı olmalıydı.

Olmasa ne'diye parmaklasın?
Bir sıra babasıyla anasının fısıldasmalarını dinledi. Dinledi ya, bu isi asıl parmaklıyan adam ne diye gelmemisti bu gece? Gelmesi, babasının sakalının altına girmesi, hatta anasının da aklını celmesine yardım etmesi gerekirdi. Olağandı cunku. Ne zaman boyle, ya da buna benzer bir seyler olsa da anasının aklı celinmek istense, sıp, hemen gelir, baslardı dil er dokmeğe. Babası rakıyı yalnız oğluyla icmemisti herhalde, o da birlikte olmalıydı. "— Cehennemin dibine kadar yolu var!" diye gecirdi. ≪]—
...
ister gelsin, ister gelmesin. Ben ne yapacağımı biliyorum"
Kulak verdi. Babası, anasına :
— Yarın usuluyle ac, dedi.
Kadın direndi:
— Senin acman daha doğru olur!
— Niye?
— Ben beceremem, dilim donmez. Senin bildiğin lafları ne bileyim ben?
Cemsir'in hosuna gitmisti. Yeni bir cıgara yaktı.

— İyi ya, ben acarım. Sabah olsun hele hayırlısıyla., akli varsa peki der. Kocca ciftliğin sahibi olacak.
Attığı attık, tuttuğu tuttuk. Altında kız gibi araba. Hele Muzaffer bey gozlerini yumdu mu., onca mal, menal, tarla, cift, cubuk. Kıymetini bilirsek devlet kusu. Mesele, kusu urkutmemekte!
Yorgan altında sinirli sinirli gulen Gul u, "— Yasadınız" diye gecirdi. "— ... insallah urkutmezsiniz kusu.
Yarın olsun, hayrı da beraber gelsin. Koydunuz-sa bulun yarın Gul u'yu"
Karı-koca, gece yarısına dek konustular. İlk ev-liklik gunlerinden bu yana yavas yavas unuttuğu seydi bu, kadının. Herkesin imrenerek baktığı kocasıyla basbasaydı. Catlasındı dusmanlar. Bir gunun beyliği de beylikti ya!
Gece yarısına doğru Cemsir, agorasını tablada ezip, oğlunun yanına devrildi. Yorgunluk, ağır govdesinde seller gibi akıyor, fazlaca kacırdığı ickiden midesi bulanıyordu.
Gozlerini yumdu.

Kadın da lambayı ufleyip kızının yanına girdi. Gul u uyuyor muydu acaba? Durttu. Gul u uyuyormus gibi davrandığı icin, karsılık vermedi. Kadın yeniden durttu. Gene karsılık alamayınca, uyuduğuna inanarak ustelemedi. Ustelemedi ya, uyku da tutmuyordu. Değil unlu, buyuk cifci Muzaffer beyin yiğeni, isterse Vali'nin yiğeni, hatta bizzat Vali olsundu, kızın yanasmıyacağını biliyordu. O zaman ne olacaktı? Gerci araya girmiyecekti ama, gene de bulasmaması kaabil miydi? Kızı doğeoek, soğecekler, razı olacek, nuh deyip peygamber demiyecekti!

Bir yandan bir yana sıkıntıyla donerken, "— Ooooof Al ah of!" diye gecirdi. Gercekten de iki cami arasında kalmısa donmustu. Esnedi. Gozlerinin yasını yumruklarının tersiyle sildi, yeniden esnedi. Oyle uykusu vardı ki oysa!

Gul u sabahı sabah etmisti beyaz perde ısırken. Yatağında doğruldu. Annesi, babası, babasının yanındaki kardesi Hamza deri n uykudaydılar. Usulcacık kalktı. Tam zamanıydı. Ayaklarının uclarına basarak yataktan cıktı. Coraplarını, is onluğunu giyindi. Sandıktan bohcasını aldı. Kedi sessizliğiyle merdiveni indi. Yeniden cevreye kulak verdi. Değisen hic bir sey yoktu. Ucu de kimbilir kacıncı

uykudaydılar. İse gidip gelirken giydiği beyaz keten lastik pabuclarını ayaklarına cabucak gecirdi.

Kapının paslı surgusunu usuuul usul cekerken, heyecanı son kertesine varmıstı. Surgu hafifce gıcırdadı.

Aklı gittiyse de korkacak bir sey yoktu. Kanadı acıp, alacakaranlığa suzuldu.

Ooooh... kurtulmustu!

Sabahın tertemiz havasını icine uzuuun uzun cekti. Kolaydı bundan otesi. Bu saatta değisecek vardiya olmadığından, isci mahal esi derin bir sessizlik icindeydi. Mahallenin bombos sokaklarından yıldırım gibi gecip, camur icindeki caddeye cıktı. Aklına Pakize'yi takmıstı. Pakize'yle gidecek, ust yanını birlikte dusuneceklerdi.

Pakize, dunyadan habersiz, yeni tanıstığı parlak oğlanla koyun koyuna yatıyordu. Yorgan kaymıstı

uzerlerinden. Kadının cıplak bacağı pencereden vuran kirli ısıkla aydınlanmıstı. Oda kapısı vurulunca, bacak kımıldadı. Kadın sırtustu dondu. Kapı üst üste vurulunca, gozlerini actı. Bir an, hic bir sey gormeden sadece baktı.

Kapı yeniden daha hızla vuruldu. Kısık bir ses :

— Pakize, kız!

Yataktan fırladı. Boyle sabah sabah kim olabilirdi?

— Pakizee!

— Kim o?

— Zıkımın dibi.. Anlamıstı:

— Sen misin kız? Gul u:

— Dert, dedi.

Sakacı kadın altta kalmadı:

— Karnına!

Kapıyı cabucak actı. Gul u'yu koltuğunda bohca-sıyla gorunce isi anlamıstı:

— Dur biraz!

Yatağa kostu. Geceyi birlikte gecirdiği genc adamı siddetle sarsmıya basladı. Butun gece azgın karıyla boğusmaktan yorgun adam, gozlerini zorla actı:

— Ne o be, ne o?

— Kalk, misafirim geldj!

— Ne misafiri? Tepesi attı:

— Elinin koru. Ne misafiriymis. Sana hesap mı vereceğim?

— Sabah sabah..

— Fazla konusma. Burası otel değil. Beles karı, beles yatak.. Bir de kafa tutuyor. Kalk hadi!

Genc adam istemiye istemiye kalktı, giyindi. Boyuna esniyor, uykusundan bir turlu kurtulamıyordu.

Kurtıılamıyordu ya, Pakize'nin de genc adama ici gitmiyor değildi hani. Guclu, kuvvetli, eline koluna sağlam, tuttuğu yeri koparan cinstendi.

Gene de:

— Oynama, diye cıkıstı. Elini cabuk tut biraz. Misafirim kapıda bekliyor!

— Misafirin erkek mi kadın mı?

— Sana ne?

— Hi c, yani.

— Misafirim kız oğlan kız. Fabrika arkadasım. Kusura bakma. Bu seferlik bu kadar olsun. Baska zaman...

— Baska zaman da korkarım geee yarısında sepetlersin!

— Yok yok. Her zaman boyle olmaz. Gene bek-liyeceğim, gel ha!

Genc adam bir cıgara yakıp yolu tuttu. Gul u, koltuğunda bohcası, odaya girdi:

— Kim bu kız? Pakize guldu :

— Anla iste..

— Amasya'nın bardağı mı?

— Tabi. Sen, ne vaziyet bu kız? Gul u bir cırpıda herseyi anlattı. Pakize :

— Enayi, dedi.

— Niye?

— Niyesi var mı? Koskoca ciftliğin hanımı olacaktın be!

— İyi ama kızım, oğlanı gorsen katıla katıla gulersin. Anlattıydım ya? Yumruk kadar. Koca bıyığı, cizmeleri, belindeki kusağı musağıyla kendini Zaloğ-lu bel iyor. İnsan onu bir tokatta yıkar. Erkek dediğin guclu olmalı. Sıska, cocuk gibi be. Yanyana sokağa cıksak herekes ustumuze guler!

— Daha iyi ya kız. Nikahın onun boynuna, bacakların...

Gulustuler. Gul u :

— Al ah bana Kemal'den baskasını nasip etmez isallah..

— Peki, nolacak simdi?

— Ne bileyim ben?

Pakize dudağını kemirerek soyle bir dusundu: İsin sakası yoktu. Deli kız bohcasını kapıp kacmıstı ama, kesesine bırakacaklar mıydı bakalım? Babası Cemsir, ağası Hamza, emmisi yerinde berber Resit...

Kızlarını catır catır satmıs, para canlısı Cemsir, Gul u gibi en alımlı, en guzel kızını Fellah oğluna beles belesine yedirir miydi hic? Ustelik Gul u'nun yası da kucuk olduğundan, is elbette karakola, ardından da mahkemeye dusecekti. Dusunce de Pakize'nin bile basının ağrımamasına imkan yoktu. Bir tarihte bir arkadası tıpkı boyle, bir kız kacırmaya yardım etmisti de, yakasını kurtarana dek basma gelmedik kalmamıstı. Onun icin, nesine gerekti? Gul u, sevgilisine kacaaak diye, ağrımaz basını ne diye ağrıya sokacaktı?

— Bana bak, dedi. Gul u baktı:

— Ne var?

— Al bohcanı! Sastı:
— Niye?
— Niyesi yok. Hemen gidip Fel ah oğlunu yolda bekliyelim!
Gul u kızdı:
— Fellah oğlu mu? Pakize guluverdi:
— Pardon. Dilim alısmıs. Kusura bakma..
— Ben burda bekleyim. Sen git, gor, anlat. Bir taksi getirsin...
— Olmaaaaz!
— Niye olmuyormus?
— Birlikte gideceğiz.
— Benim burada kalmamdan korkuyor musun?
Korktuğu halde:
— Bana gore hava hos kızım, dedi. Ben seni dusunuyorum. Kactığının bombası patladı mı, akıl arına ilkin ben geleceğim. Gelince de sıp, buraya. Ananın haberi var mı?
Gul u unutmustu. Hatırlayınca kadına oyle acımağa basladı ki.
— Yok, dedi. Haberi maberi yok fıkaranın..

— Desene avradı itlerle cuvala soktun?
Saat bese geliyordu. Gul u'nun annesi uyandı, esnedi. Birden Gul u'yu hatırladı: Kız yerinde yoktu!
ilkin umursamadı pek. Helaya gitmis olabilirdi. Zaten oda kapısı da acıktı. Demek sabah sabah tuvalet icin yatağından kalkmıs, gitmis, giderken de aceleden, kapıyı ortmeyi unutmustu. Onemli olan, bakalım kocası, kızına meseleyi nasıl acacaktı. Nasıl acarsa acsın, babayla kızın arasına girmemeğe calısacak, sonunda kotu kisi olmaktan sakınacaktı.
"— Ne halleri varsa gorsunler. Zararları bana dokunmasın da.."
Kocasına baktı. Uzerinden yorgan kaymıstı. Uzanıp orttu. Herif.iri bir camız gibi sırtustu yatmıs, oyle horluyordu ki. Bu biraz da basının yastıktan kaymıs olacağındandı. Ya oğlu? O da tıpkı tıpkısına babasının kucuk bir modeli, sırtustu uzanmıs, dislerini kotu kotu gıcırdatarak uyuyor, arada anlasılmayan bir seyler soyluyordu.
Esnedi. Oyle uykusu vardı ki. Vardı ama, uyanmıstı bir kez, yeniden uyuyamazdı. En iyisi kalkmalı, maltızı, ya da gaz ocağını yakmalı, mor caydanlığı ustune oturtmalıydı. O zamana dek caydanlık kaynar,

kocasının kallavi sade kahvesini pisirir, eli-
ne tutusturdu. Gul u de donerdi o zamana heladan.
Ah ah, kocası her zaman aksamki gibi olsaydı!
Kalktı. Derme catma tahta merdivenden asağı indi, bir masrapa suyla elini yuzunu yıkadı, kurulandı.
Aksamki gibi olsa her zaman, onu ilk evlendikleri yıl ardakince sevecekti. O zaman doğmez, soğ-mez, gozunun ustunde kasın var gibi bahaneler bulmazdı. "Karıcığım" diye sarıldı mı, guclu kol arı
arasında
kemiklerini catırdatır, ona hicbir zaman unutamadığı hazları verirdi.
Alt eve girdi. İri, mor caydanlığı, gaz ocağını aldı. Yaktı. Caydanlığı su doldurup ocağın ustune oturttu.
Sonra kul u su tenekesine su doldurdu. Caydanlıktaki su kaynadıktan sonra kul u su tenekesini ocağa oturtur, cay icilinceye dek kaynardı. Kayna-sındı. Kirli hayli camasır birikmisti. İki su yıkayıp avlunun paslı teneke duvarlarına sererdi.
Oda kapısına cıktı, kapının kenarına sırtıyla dayandı.
Sıravardiya goz goz odaların cepecevre bulunduğu avluda ağırdan ağırdan hareket baslamıstı. Ucer, beser liraya kiralı, ayı inlerine benzeyen odalardan ceketleri omuzlarında erkekler boğula tıkana oksurerek cıkıyor, el erini yuzlerini yıkamağa luzum gormeden basıp gidiyorlardı. Yuzlerinden dusen bin parca, insan bicimine girmis canlı birer kufure ben-ziyorlardı. İyi gıda alamamıs, ya da uykuya doyamamıslıkları
yanında, issizliğin verdiği sıkıntı her hal erinden belli oluyordu. Sabah sabah nereye gidiyorlardı? Bildikleri yoktu ki! Sehrin cesitli yerlerindeki insan pazarlarının kalabalığına karısacak, ya sırt hamallığı, ya da gunu birliğine herhangi birer is uydurup ucun besin yoluna bakacaklardı. Cokluk bu
da gecmiyordu ellerine. Hızla yukselen gunesin acı sıcağı, ya da mevsim kıssa bardaklardan bosanan yağmurun altında sırılsıklam, ac acına bir catı altı bulup sığınıyorlardı ki, sıkıntıları alabildiğine artıyor, gelip gecen pırıl pırıl hususilere ofkeyle bakıyorlardı. Akıl erdiremedikleri, madem bir Al ah vardı, ne diye onlara sureli birer ırgatlığı cok goruyordu da, hu-susililere luzumundan fazla onem

veriyordu? Hak mıydı bu? Adalet miydi? Calısmaksa, isin en ağırına razıydılar. Yoktu, yoktu Al ah belasını versin.

Keyiflerinden mi sabah sabah tatlı uykularını bırakıp sokaklara dokuldukleri? Yukarda bir Al ah varsa, iclerini de biliyorsa apacık bilmeliydi ki keyiflerinden değil. Ne tenbeldiler, ne de calısmadan kazanıp yemekten yana. Kana kana calısmak, karsılığında az bucuk bir seyler ele gecirip, coluk cocuklarıyla yemek, uykuya ekmeğe doymak istiyorlardı. Buncacık seyi bile cok goruyordu onlardan yukardaki!

Olmazdı, boyle Al ahiık olmazdı iste!

Kocaları sabah sabah is bulmak uzere evden cıkan kadınlarsa once helaya kosuyor, sonra da el erini yuzlerini yıkayıp, ikiser ucer, bazan dorder beser toplanıyor, ne konustuklarının da pek secisine varmadan, konusuyorlardı. Konusulanlar, erkeklerinin gunlerdir issizliği uzerindeydi cokluk. Bu gidisle ne yapacaklar, ne olacaklardı? Oğlanlar, kızlar butun gun sokağın camurlu, ya da tozlu ozgurluğunde debelenmekten ya trahoma yakalanmıs, ya da ne olduğunu bilmedikleri yığınla hastalık icinde yuzuyor, geceleri ates basıyordu. Elde avucta paraları yoktu ki doktora gotursunlerdi. Haydi goturduler diyelim, doktordu bu. Senin parasızlığını, kocanın issizliğini dinlemezdi ki. Receteye yaz ha yaz ediyordu.

Yazdıklarının her biri ates pahasınaymıs. Alamazlar-mıs. Alamayınca da cocukları elden avuctan gider, ya yataklarında, ya da sokağın kimbilir hangi kosesinde kıvrıla kalırtarmıs.

"— Tenbelsiniz, pissiniz!" diyordu doktorlar

cokluk. "Cocuklarınızı kapmıs koyuvermissiniz sokaklara. Kafalarınızda mikrop nosyonu yok. Mikrop efendim, mikrop. Butun hastalıkların bası mikrop! Sizse o mikropları once kendiniz yaratıyor, sonra da adeta yarattığınız mikropların koynuna salıveriyorsunuz cocuklarınızı"

Gul u'nun annesi, gittikce kalabalıklasan avlu halkının ta obur bastaki helaya girebilmek icin kuyruk halinde sıra beklediklerini goruyor, ama kızının hala boyle bir helada olamıyacağını dusunmuyordu bile.

Oyle de sıkısmıstı ki. Bacaklarını kısıyor, karnını bastırıyordu. Kadınlı, coluk cocuklu upuzun bir kuyruk vardı helanın kapısı onunde. Sıraya girse bile en azından yarım saat beklemesi

gerekecekti ki, kaabil değil, bekliyemezdi. O halde? O halde hazır kocasıyla oğlu da uyurlarken, isini alt evde goruver-meliydi.

Girdi, ufak suyunu dokup cıktı.

İyi ama, kızı nerdeydi kızı?

Komsuları bir bir dolastı. Yoktu. Zaten kızı sabah sabah komsuları dolasmazdı, yoktu oyle huyu.

Odaya telasla dondu. İceriye yeniden goz attı, yok, yok, yoktu!

"— Peki?" diye sordu kendi kendine. ≪]— Nereye gitmis olabilir?"

Olduğu yerde dondu, gozlerini kocasının yatağına dikti." Sakın gunlerdir deli deli soylenip durduğu isi yapmasındı? Oyle ya, kacmıs olabilirdi!

Aklına yatarak, merdiveni telasla cıktı. Kızının coraplarını, siyah is onluğunu arandı. Bohcası? O da yoktu

yerinde. Artık kuskusu kalmamıstı. Yutkundu. Hala horlıyarak uyumakta olan kocasına korkuyla baktı.

Ne yapacaktı simdi? Kızı kendi kacırmamıstı, Al ah biliyor, suncacık izni, haberi yoktu ama dinletebilir miydi? Ne baba, ne oğlu tobeler tobesi dinlemezlerdi. Kabak gene de onun basında patlardı caresiz!

Aklına Pakize geldi. Dun ağız ağıza verip bir |seyler konustuklarını hatırladı. Kız belki de Pakize'nin evine

atmıstı kapağı sabah sabah. Atmadıysa bile Pakize bilirdi herhalde nereye gittiğini. Simdi hemen bir kosu Pakize'nin evini boylamalı, orday-sa alıp getirmeliydi ki, kocasıyla oğlu uyandıkları zaman kızın kactığının farkına varmasınlar!

Basına kirli basortusunu dolayıp, nalınlarını giydi, evden fırladı.

Pakize evde yoktu. Kapıyı alabildiğine yumruk-luyor, ne yapsa bos, tek karsılık alamıyordu. İcindeki korku gittikce buyuyordu. Demek Pakize'nin de eli vardı bunda. Olmasa, sabah sabah nereye gitmis olabilirdi?

— Pakize, kı ız!

Pakize'nin bes cocuklu komsusu orta yaslı kadın, uyku dolu gozleriyle kapıya cıktı:

— Hayrola Meryem abla? Telasla sordu :

— Pakize evde yok mu?

— Yok.

— Niye?
Kadın omuz silkti:
— Ne bileyim ben. Senin kıznan cıkıp gittiler az once.
Meryem kursun yemiscesine dondu bir an :
— Benim kıznan ha? dedi. Koltuğunda bohcası var mıydı benim kızın?
— Vardı.
Meryem, Pakize'nin kapısı onune cokuverdi. Belden asağısı tutmuyordu. Kirec kesilmisti.
Pakize'nin komsusu kostu:
— Kurban oluyum Meyrem abla, ne oluyorsun? Hasta mısın?
— Kactı, dedi Meryem olu gibi. Gul u kactı. Vay basıma gelenleeeer...
Ağlamıya basladı. Doğune cırpına ağlıyor, baygınlık geciriyordu. Hemen meraklı bir kalabalık cevrelerini alıverdi gene. Her kafadan bir ses cıkıyordu :
— Su getirin su!
— Kolonyanız var mıydı?
— Cicek suyu da olur..
— Ne var? Nolmus?
— Kızı kacmıs.
— Kızı mı kacmıs? Ben de bel edim ki...
— Hic canım.
— Cenaze menaze bel edim ben de Al ah ver-miye..
— Kızı kime kacmıs?
— Kime olacak? Sevdiğine herhalde..

— Sevdiğineyse daha ne?
— Muradına ermis demek!
— Ayılıp bayılacak ne yar bunda?
— Hic canım, akıl iste..
— Sus bacım sus. Canı sağ olsun, de, bir bardak su ic ustune!
— İc ki ic..
Ne derlerse desinler, Meryem'in kulağına girmiyordu hic biri. Kızının kacması, hele sevdiğine kacması
umurunda olmak soyle dursun, sevinirdi bile ama, kocasıyla oğluna nasıl anlatacaktı bunu?

Basını avucları arasına aldı, bir sure dusundu. Gercekten de, nasıl anlatacaktı onlara bunu? Soze neresinden baslamalı, ardını nasıl getirmeliydi de kızmasın, vurup carpmasınlar. Kızın kactığını

oğrenince, babayla oğulun gozlerini belerte belerte nasıl bağırıp cağıracaklarını geciriyor, korkusu arttıkca artıyordu.

Cevresini almıs mahalleli kadınlarsa habire laf oğutluyorlardı:

— Anam deli misin, akıllı mı?

— Madem sevdiğine kacmıs..

— Sizi mesariften de kurtarır hazır.

— Hic canım. Kız, demek akıllı kız. Su isi, anama babama yuk olmadan bitirivereyim bari demis olacak!

— Aaa ah benim soyka da soyle bir aklediver-se..

— Sevin bacım sevin. Kız, el malı. Nasıl olsa cekip gidecek bir gun...

— Değil mi ama?

Birden aklına berber Resit geldi. Gidip anlatsa durumu? Yalvarsa, yakarsa.. Neden olmasın? Pekala da olurdu. Kocası, berber Resifin sozunden cıkın lyacağına gore...

Coktuğu yerden kalktı. Aklına iyice yatmıstı.

Berber Resiflerin yolunu tuttu.

* Berber Resit horlıyarak uyuyor, kuru karısı da teneke semaverinin basında kırtlama cay iciyordu.

Kuru karı, kesme sekeri kimbilir kacıncı kez kırt diye disleyip, cayını yudumlarken "— Al ah bu" diye gecirdi. Kara gun kararıp gitmiyecekti. Onlar da ulu Tanrının kuluydular. Kız ciftliğe gider, yerlesirse...

Berber Resit uyku arasında homurdanarak bir yandan bir yana dondu. Kadın ulu Tanrıyı falan unutup kocasına ictenlikle baktı. Yorganı kaymıs, sırtı acılmıstı. Uzandı, yorganı adeta saygıyla cekti erkeğinin.

Elindeki sekere yeni bir kırt, caydan yeni bir yudum.

Kız ciftliğe yerlestikten sonra mı, yoksa hemen mi giderlerdi ciftliğe acaba? Yoksa bir yıl sonra mı? Bir yıl sonra bile gitmeğe razıydı. Gec olsun da, guc olmasındı!

Gozlerini odanın tek penceresine kaldırdı. Dı-sarda kocaman kanatlarıyla iri bir alıcı kus ucuyordu.

Diyelim ki bir yıl sonra gittiler.. Ne zaman giderlerse gitsinler, tıpkı olen kuzusu gibi bir kuzu bulacaktı

kendine. Olen kuzusu gibi sabunla yıkayacak, gozlerine surme cekecek, boynuna mavi kurdele bağlıyacak, dudaklarını gelin kızılıyla boyıyacaktı. Seker, fındık fıstık, kuru uzumle besliyecekti.

Memlekete giderken de birlikte goturecekti. Ah ne iyi olacaktı ne iyi! Al ah'tan, bir kardesi, ya da halası, teyzesi, amca, dayı cocuğu cıkıvermeliydi memlekette. Bir cıksa!

Sesli sesli:

— ≪]Belki de cıkar be" diye dusundu.

Kimbilir, bunca yeri goğu yaratan Tanrı, her bir seyi yoktan vaar ediyor, ciğ yumurtaya can veriyordu da... o zaman, tabi paraları da olurdu, hısımını alır getirirdi mahalleye. Gorsunlerdi. Gorsunlerdi ya, bu pis mahallede mi olurlardı o zaman da? Olmazlardı herhalde. Pis, gorgusuz insanların arasında! Bıkmıs usanmıstı be. Bir sey soylese inanmaz, guler, ardından cekistirirlerdi. Boyle oldukları icin de Tanrı kel vermis, tırnak vermemisti ya!

Kapı vuruldu.

Dusundukleri ucup gitmisti. Kimdi acaba sabah sabah? Komsulardan biri mi? Yumurta, iki dilim ekmek, birkac karazeytin, ya da bir parca peynir mi istemeğe gelmislerdi?

İsteksizlikle kalkıp kapıyı actı. Sasaladı: Cemsir ağasının karısı Meryem. Yuzu kirec gibi, el eri de titriyordu:

— Resit ağam evde mi?

Hic gereği yokken kocasının yatağına baktı:

— Evde, buyur.

Meryem odaya adımını attı atmadı, sendeleyip yığıldı oracığa.

Kuru karı kostu :

— Ne o Meryem, N'oluyorsun bacı?

— Sorma, dedi, ah sorma..

— Tovbe estağfurul aaah.. hayrola?

— Yureğim kotuleniyor, bir yudum su ver hele.. Kuru karı telasla suyu getirip uzattı. Onu hic boyle gormemisti. Hasta mıydı? Hastaysa burda ne isi vardı sabah sabah?

Meryem suyu ağır ağır icip, bos tası uzatırken :

— Gul u, dedi, Gul u kactı!

Kuru karının birden gozleri kararararak oda sanki tepesinde donmeğe basladı:
— Kactı mı? Kactı mı dedin?
Meryem'in karsılık vermesine kalmadı, berber Resit yataktan don paca fırladı:
— Kactı mı? Gul u mu? Kactı mı dedin? Encam kacırdın mı kızı? Ne zaman kactı? Fel ah oğluna mı?
Oyle ya, tabi, baska kime, olacak desene... Nerde erin? Cemsir nerde?
Meryem guya arka olmayı umuyordu ondan.
— Evde, dedi isteksizlik ve korkuyla.
— Peki nasıl kactı? Haberin, haberiniz olmadı mı? Bu kıza sıkı sıkı mukayyet olun demedim miydi?
Kacar, gozu kara demedim miydi? Bu ne gozu bağlılık? O kadar insan bir kıza sahip olamadınız mı?
Meryem herseyi korkuyla tek tek anlattı.
Resit:
—| Madem yamacında yatıyordu, dedi, neden haberin olmadı? Olu muydun? Bu ne istir? Bir cuval inciri berbat ettiniz. Demek Fel ah oğluna kactı?
|— Bilmem ağa. Ben Fellah oğlu mellah oğlu bilmem, tovbe haberim yok!
Berber Resit dokunsalar patlıyacak, karısına dondu:
— Ver surdan seyimi...
— Neyini?
— Elinin korunu. Pantolonumu. Ben sarhos olup yıkılmasaydım bu is boyle olmazdı ya, ne fayda. Ah kafa ah...
Gene karısına:
— Coraplarımı... Meryem'e:
— Cemsir ne diyor bu ise?
— Onun haberi yok daha..
— Ceketimi ver. Haberi yok da sen ondan habersiz mi geldin? :
— Habersiz geldim ağa. Ocağına dustum. Cemsir beni oldurur vallaha___
Resit ceketini sırtına nefretle gecirirken : ;,-.-r- Oldureceği kadar da var, dedi.
Meryem korktuğuna uğramıstı. Resifin eline ayağına sarıldı:

— Kurban oluyum ağa, elini ayağını opuyum, beni doğdurme. Al ahını seversen dOğdurme beni. Vallaha, bil aha, tal aha sucum yok benim. Al ah bin belamı versin ki yok. Yediğin ekmek hakkı

icin

yok!

— Fellah oğlundan baskasına kacamaz, mucerret ona kactı!

-^-Bilmem, kahpe doluyum ki bilmem..

— Ben bilirim.

— Aksam eve sarhos geldiler, bir iki yarenlik ettiler. Bilmez misin kızı? Surat etti, cemkirdi mem-kirdi..

Pesin Hamza paldır kuldur konustu, enistem menistem diye takıldı. Sonra da Cemsir, sağ olsun...

— Ne dedi? !

-— Her bir ej^i acık acık anlattı o kafayla. Bana anlattı ya, demek kız duymus yorganın altında. Benim tovbe sucum yok!

Resit odanın icinde huylu huyfu dolastı bir iki:

— Ben yıkılmasaydım bu is boyle olmazdı. Dus onume bakalım!

Kadın one değil, yalvar, yakar, berber Re-sit'in ardına takıldı. Takıldı ya, kulağına soz girmiyordu Resifin. Daha da kurumus, sanki butun govdesi bastan ayağa kabuğa kesmisti. Catık, kapkara kaslarıyla

hınclı, ardından yalvar yakar gelmekte olan kadının soylediklerini duymuyordu. O olsaydı bu is boyle olmazdı! Kocca bin lira bağıra cağıra gidiyordu ha? Tuuu.. kızı kacırıp ilisti miydi acaba? İlistiyse yandı, boylardı hapisi. Canı cehennemeydi, acıyacak değildi. Acıyacağı, daha doğrusu yanacağı, binliğin ucması. Yoksa., beyin yiğeni istemezdi ki orselenmis kızı!

Durdu, sertce sordu:

— Ne zaman kactı bu?

— Bilmem. Uyuyordum ben.

— Bilmem bilmem. Bir insan, yanında yatanı bilmez mi?

— Vallaha bilmiyorum Resit emmi, bil aha bilmiyorum...

"— Bilmiyormus. Nasıl bilmez? Pekala da biliyor amma, o değilden geliyor. Soytarı. Sen benim avradım olmalısın ki..."

Gene durdu :

— Yası on besi gecti miydi bu soykanın?

— On altıya yeni girdiydi.
— Nufusu sende mi?
— Nufusu mu? Sandıkta olacaktı..
— Olacaktı hı? Olacaktıymıs...
Avlu kapısından girdiler. Meryem ter icindeydi. Kapıda bekledi. Yureği sokulurcesine carpıyordu.
Berber Resit'se merdivenleri cıkmıs, Cemsir'i sarsmaya baslamıstı bile:
— Cemsir, ooo Cemsir. Cemsi i r!
— Kalk, kalk kurban!
Cemsir gozlerini zorla actı:
— Hıh?
— Kalk. Bir cuval inciri berbat etmissiniz, kalk. Kalk da temizliyek su isi...
Yanustu bir ayıyı hatırlatırcasına uzanmıs Cemsir kımıldadı. Akları kıpkırmızı gozleriyle Resit'e baktı, yekindi. Hicbir sey anlamamıstı. Aptal aptal bakıyor, sadece bakıyordu. Bir ara :
— Sarhosluğun nasıl oldu kardas? diye sordu.
— Benim sarhosluğuma bosver, sarhosluğum batsın!
— Niye?
— Niyesi var mı? Gul u kacmıs, kızın! Davrandı:
— Gul u mu? Kızım mı? Kime kacmıs?
— Kime olacak, Fel ah oğluna herhalde. Cabuk giyin de karakola gidek!
Cemsir odayı bir an dehsetle gozden gecirdi, sonra :
— Meryem, dedi, nerde Meryem?
Kirec kesilmis yuzuyle Meryem kapı aralığında belirdi:
— Buyur, burdayım.
— Gul u nerde?
Gozlerini berber Resit'e kurbanlık koyun gibi cevirdi:
— Resit emmi, kurban olim Resit emmi! Cemsir gok gibi gurle#":
— Gul u nerde diyorum kıtız!
Oda zangır zangır titredi. Hamza da uyanıp yatakta doğruldu :
— Gul u mu nerde?
Meryem olduğu yere comelmis, ağlıyordu:
— Ah Gul u, iki gozun birden kor ola Gul u. Ben simdi kimin boklarını yiyeceğim?

Cemsir. zincirinden bosanmıs ayı hıncıyla merdiveni bir solukta indi, karısının karsısına hısımla dikildi.

Kadın kacmak istercesine ayağa kalkmıstı ama kacamadı. Tiril tiril titriyor, kol arıyla sakınıyordu.

— Gul u nerde diyorum sana!

Berber Resit kosarak yetismisti:

— Cemsir, babam, sakın ha. Avradın tobe sucu yok!

— Kız, Gul u nerde diyorum sanaaa! Meryem'in kol arı basını korumak istercesine kavusmus, kadın yeni bastan olduğu yere cokmustu ki, Cemsir'in ağır, okkalı yumruğu tepesine hızla indi. Kadının korkunc cığlığı sabahın alaca sessizliğini cınlattı bir an. Sonra tokat, tekme, kan icinde yere

yıkıldı. Ne Resit, ne de Hamza kar etmiyor, zincirinden bosanmıs dev, kadını ayaklan altında eziyor, eziyordu. Kadının sesi soluğu kesilmisti. Kanlı bir kulce gibi yatıyor, kımıldamıyordu bile. Oda'ysa, lahzada avlu halkıyla dolmus, Cemsir guclu erkek el erinin cekmesiyle dısarı cıkarılmıstı. Hamza da arkalarından cıkarken, anasına korkunc bir bakıs fırlatıp: "— Geber!" dedi. Demiyebilirdi ama, demesi gerekiyordu galiba. Erkeklik buydu. Erkeklik anadan değil, babadan yana olmaktı!

Avlunun isci, maraba halkı kolonya, tenturdiyot, cicek suyu sargı bezi, su buyla eli yuzu kan icindeki, baygın kulceyi cabucak ayıltıp kaldırdılar. Kaldırdılar ama, yuzu, yırtık ağız kıyısıyla hala kan icindeki kadın bayılıp bayılıp gidiyordu.

— Lanet olsun, lanet olsun boyle insanlara!

— Oğlu, oğlu olacak it ya?

— Gebersin oyle evlat!

Meryem usul usul kendine geliyordu. Bir ara

İyice yuze cıkarak, buyuk buyuk acılmıs guzel gozleriyle sordu :

— Ne var? N'oluyor? Aklını mı kacırmıstı yoksa?

— Bir sey yok, dediler, bir sey yok evladım..

Birden aklı basına gelerek telaslandı:

— Nerde? O nerde?

— Kim?

— Benimki?

— Cemsir mi? Gitti. Korkma kızım, korkma yavrum...

— Nereye gitti? Bir kocakarı hırsla :

— Cehennemin dibine, dedi. Gittiği olsun da gelmesi olmasın!

Meryem'in boynu bukuldu, acıklı bir yakarısla :

— Deme, dedi. Demeyin, Al ahınızı severseniz demeyin!

— Demeyinmis. Su haline bak kız, ne hale getirdi seni.. Hala demeyin hı?

— Bir baska kadın, bir ana kartal:

— Ne duruyorsunuz, karakola kosun, polis cağırın, dedi. Yazık değil mi kadıncağıza?

Daha cok da kadınlar, yakın cırcır, ya da iplik, dokuma fabrikalarında calısan kuPKınlarla kızlar cosmuslardı.

Karakola gidecek, "Al ah icin" tanık olup, kadını az once insafsızca ciğneyen yabaniden sikayetci olacaklardı ki Meryem, hepsini sasırtarak aralarından sıyrıldı, karsılarına gecti, ofkeli kadınlar, kızlar kalabalığını goğusledi:

— Hayır, istemiyorum, cağırmayın. Polis molis istemiyorum. Ben her seye razıyım. Kocamdır. Doğsun, oldursun isterse. Davacı değilim ondan!

Kalabalıkta bir cozulme oldu. Bu kadar uysal ığa da kızılırdı doğrusu.

Birer ikiser dağılınırken soyleniliyordu :

— Ne halın varsa gor!

— Senin gibi aptala bu bile az..

— Az ki az.

— Karı disli olsa...

— Disli değil, insanlığını idrak etmis olsa... Hey gibi insanlık hey!
rin!

Bir baskası sordu :

— Nereye gittiler acaba?

— Hocası nereye goturduyse.. Lakin kıza afe-

— Aferin ki aferin. Anası gibi hımbıl değil..

— Değil ama, bakalım kesesine bırakacaklar mı?

— Niye?

— Niyesi var mı? Yası kucuk. Kanunlar alangir-li. Babası, anası razı gelmezse sevdiğine varamaz..

— Doğru.

— Karakola gittiler oyleyse...

Tam da polis karakolunun onunde durmuslardı. Berber Resit:

— Dediğimi unutma, diye pekistirdi. Haydi! Cemsir'i onune kattı, karakoldan iceri soktu. Hamza da ardlarındaydı.

Komser mesgulmus. Beklediler. Cemsir'in, zen-cirinden bosanmıs ayı ofkesi ucup gitmisti. Komser-le karsılasmaktan korkuyor, hatta elinde olmıyarak titriyordu. Devlet, hukumet adamlarına karsı pek tabansızdı. Resit'se tam tersi. Gozleri ofkeyle parlıyor, sinirli sinirli tekrarlıyordu :

— Dediğimi unutma kurban^Kimden supheleniyorsun derse, Fel ah oğlundan, de. Adı Kemal, de!

Komserin isi bitmis olacak, girdiler. Girdiler ya, Cemsir'in dili tutuluvermisti sanki. Ne soyliyeceğini unutmustu. Ya da, soze neresinden baslaması gerektiğini kestiremiyordu.

Berber Resit dayanamadı, bosandı. Oyle heyecanlı, oyle patırtıyla anlatıyordu ki, komser:

— Dur, dedi, dur. Kacan kızın babası sen misin, bu mu?

Resit sinirli sinirli guldu :

— Bu, kurban, bu..

— Sen nesi oluyorsun?

— Belle ki emmisi.

— Yani hicbir seyi değilsin?

— Değilim amma, emmisinden dayısından...

— İlerisin. Cık dısarı, dısarda bekle!

Resit ofkeden mosmor, istemiyerek cıktı. Kapıyı mahsustan iyice cekmemisti. Aralığa kulağını

yaklastırmıs, konusulanları sabırsızlıkla|dinliyordu. Bir ara dayanamadı, ne olursa olsun, Cemsir'in hatırlıyama-dığını yapıstırdı:

— Adı Kemal. Yağcı. Makineleri yağlıyan yani beyim!

Yağcı Kemal, yolda Pakize'yle Gul u'ye rastlayınca, sasırmıstı. Saskınlığı, gunun bu erken saatın-da ne diye yol ara dokulmus olmalarınaydı. Oğrenince saskınlık falan silinmis, kızı taksiye atıp anasına teslim ettikten sonra, tam saatında fabrikaya, isinin basına donmustu.

Elinde yağdanlık, "Santral Dairesbnin dev makineleri arasında sinirli sinirli dolasıyor, kulağı kiriste, bekliyordu. Hersey birdenbire olup bitmisti ama, bu isin boylesine: kolay olabileceğine de aklı bir turlu yatmıyordu.

Duvardaki elektrikli saata baktı: On'a geliyordu. Kızın kacması oğrenilmis, isin bombası patlamıs olacaktı

herhalde simdiye. Kızın babası, anası, kardesi, hısımı akrabası ayaklanmıs, karakola dayanmıs olabilirlerdi. Belki simdi, belki de az sonra cağrılır, ihtimal tutuklanırdı. Tutuklanırsa tutuklansındı. Kızı o kacırmamıstı ki! Kız kendiliğinden kacıp gelmisti ama, gene de karakola "— Kızımızı Yağcı Kemal kacırdı" diye sikayet etmis olurlardı. Zaten bu hep boyleydi. İplikanedeki kızlardan coğu, gozlerine kestirdikleri yakısıklı oğlanlara kacarlar, analarıyla babalarıysa, kızlarımızı filanca, ya da falanca kacırdı

diye yakınırlardı. Karakol marakol uzatacaklarına, is madem bu kerteye geldi, kabadayılık bizde kalsın, sunu sağlam bir kazığa bağlıyalım demezlerdi. Deseler, mesele kapanıp gitse... hayır, olmazdı. Boyle olmaz, is yokusa surulur, oğlan hapse girer...

Soyle bir dusundu: Gercekten de, hapisliği de vardı bu isin. Kız karakolda, "— Beni o kacırmadj, ben kendim kactım.." dese. Derdi. Onun bildiği Gul u boyle derdi sağlama, ben kactım, kendi gonlumle gittim derdi, onu hapsetmeyin derdi ama, gene de... Cunku bir tarihte dokumacı bir arkadası

iplikaneden yası kucuk bir kız kacırmıstı. Oğlanı yakalamıs, ifadesini almıslardı. Kız, ben kendim kactım dediği halde, oğlanı gene de tutuklamıslardı. Sonunda kızın babasıyla anası peki demeselerdi, yatacaktı.

Hem de uzun uzun.

Onun durumu da tıpkı tıpkısına boyleydi simdk Gul u, "— Ben kendim kactım. O beni kacırmadı.."

derdi

ama, acaba Cemsir ağa, kızını vermeğe yanasır mıydı? Sanmıyordu pek. Oyle bir babanın beles belesine

kızından vazgececeğini sanmıyordu.

Birden sinirlt sinirli soylendi:

— Vazgecmezse tursu kursun. Kızı ben kacırmadım ya!

Sabahtanberi genc arkadasmdaki sinirliliğe dikkat etmekte olan Muhsin usta, "— ...... kızı ben kacırmadım ya" diye iri iri soylenmesi uzerine isi anladı.

— Ne zaman kactı? Kemal irkilerek dondu :

— Ne kacması?

— Oyle mırıldandın ya.
— Ne dedim?
— Vazgecmezse tursu kursun. Kızı ben kacırmadım ya, dedin.
Kemal'in yuz cizgileri yumusadı, bakısı tatlılas-ti:
— Valla ben kacırmadım usta..
— Peki, nasıl oldu bu is? Omuz silkti :
— Hi c. İse geliyordum bisikletle. Yolda bir baktım su Giritli Pakize'yle bizimki. Beni bekliyorlarmıs. Ne o, dedim. Boyle boyle dediler. Sabası olacak boynuzlu bizimkini zengin bir ciftcinin yiğenine satacakmıs.
Bizimki de...
İsin hic de sasılacak yanı yoktu Muhsin usta icin. Gemsir'i yakından tanımıyordu ama, gene de adamın suregelen seruvenlerini herkes gibi biliyor, gunun birinde kızını paralı birine satabileceğine inanıyordu.
Kemal'i bu yuzden uyarıyordu zaman zaman. Kızdan vazgecmeliydi. Gecmezse, sonu Kemal icin kotu olabilirdi ki, iste dusunduğunce gelismisti is.
— Peki, ne yapmak niyetindesin simdi?
— Neyi ne yapmak?
— Kıza ilistin mi?
— Yok canım, ilisilir mi?
— Sakın ilisme. Yası kac dediydin?
— On bes, on altı..
— Sakın Kemal, sakın yavrum ilisme!
— Yok yahu usta, ilisilir mi? Kendi derdime dusmusum ben ki...
— Ananın yanında mı? Anlamadı birden :
— Kim?
— Kız.
— Yanında.

* ** Gercekten de Gul u, o sıra tam anasının yanındaydı: Ocağın oraya comelmis, "Kaynana"sının tahta kasıkla karıstırdığı corba tenceresine gozlerini dikmis, anasını dusunuyordu. Anasının bu kacma isinde hic sucu yoktu. Aksam babasıyla kardesinden durumu oğrenince kararını kesinlikle vermis, butun gece sabahı iple cekmis, sabah olunca da bohcasını kaptığı gibi...

"— Anama cene etmiye hic hakları yok" Yoktu, olmaması gerekirdi ama, gene de diken ustunde gibi rahatsız, anasını dusunuyor, kabağın zaval ı kadının basında patlamasından korkuyordu.

"Kaynanassı oksurdu.

O da, Gul u gibi, diken ustundeymiscesine rahatsızdı.

Cok bozuk turkcesiyle sordu :

— Anan var mı senin kızım? Gul u, basını salladı:

— Var.

— Baban?

— Babam da.

— Kardeslerin?

— İki ygs buyuğum bir ağabeyim var.

Yaslı kadının icinden kapkaranlık bir korku gecti. Oğlu tam da belaya catmıstı. Cunku Kemal o gece

... kız beni cok seviyor ana, ben de onu seviyorum, haberin olsun" demisti. Haberi olmus, icten ice sevinmisti ama, gene de bu is tatlıya bağ-lansaydı hicbir diyeceği yoktu. Demek babası, anası, ağası razı geliniyorlardı ki kız kacmıstı. Yoksa ne gereği vardı kacmanın? "— Anacığım git, iste"

derdi. Adam adam gider isterdi.

Deri n bir ic gecirdi.

Al ah vere de kotulesmeselerdi. Ya kotulesirler-se? Ya bıcak bıcağa, tabanca tabancaya gelirlerse?

Bıcak, tabanca değil de, kızın babasıyla anası, oğlunu karakola sikayet ederlerse? Oğlu hapislere girerse? Gercekten de, oğlu, canının ici, gozunun bebeği Kemal'siz ne yapardı?

Telaslandı.

Kızı sabahleyin takken inerken gorunce yureğine kapkara bir ağırlıktır cokmustu. Guzel, alımlı olmasa belki de boylesine kaygı cekmiyecek, "— Madem oğlum beğendi, canı sağ olsun" deyip gececekti.

Ama oyle olmamak gerekirdi kazın ayağı. Guzeldi kız, guzel. Boyle guzel kızı fabrikada calısan fakir bir isciye yedirmek istemiyebilirlerdi sahipleri. Onun icin karakola da bas vururlardı, bıcağa tabancaya da.

Kimbilir, belki de birazdan kırmızı yakalı, sert yuzlu polisler gelir, oğlunu sorarlar, bulamayınca fabrikadaki adresini oğrenir, gider, sonra da tu-tuklarlardı.

Yureği gittikce kararark kalktı, kırmızı biber kutusunu almak uzere odaya gecti.

Gul u kadının birden sıkıntılı bir hal alısına dikkat ederek, ardından baktı. Yaslı kadının bu isten memnun

olmadığı besbel iydi. Pakize: "— Kaynana mı?" demisti, "—... en iyisinin boynu altında kalsın"

Pakize haklıydı. "— Suna bak.." diye gecirdi, ≪]... daha bismil ah demeden... Kuru karı. Ben senin gibilere kemiğimi kemirtmem ya, hele su fırtınayı atlatalım hayırlısıyla"

Yaslı kadın kırmızı biber kutusuyla odadan dondu. Tencerenin basına az oncekince comeldi. Corbaya iki tutam kuru kırmızı biber attı. Hep o dusunceli,.dusunceli de değil, kaygılı haliyle kutunun kapağını

kapadı.

— Yasın kac senin? Gul u :

— On altıya girdim, dedi.

— Vah vah vah, vah yavrum vah. Deli genclik iste... Peki, bunun sonunu dusunmedin mi? Polisler gelir dayanırsa kapımıza? Oğlumu alır goturur hapse atarlarsa?

Gul u, kadının kaygılı halinin nerden geldiğini anlamıstı. Huylanmıs bir kısrak gibi basını sertce kaldırdı :

— Korkma ana korkma, hic bir sey olmaz. Polisler gelse bile, soyliyeceğimi biliyorum ben. Beni oğlun kacırmadı, ben kendim kactım, kendi gonlumle. Kimse onun kılına dokunamaz!

Yaslı kadın, kızın cerbezesinden urktu. Boylesine disli bir gelini hic dusunmemisti. O, Fattum gibi, gozu acılmamıs, kendi halinde, oğlundan gayri erkek tanımamıs, polise, candarmaya karsı ağzında dili donmeyecek, yadırgı erkekler karsısında kulak memelerine dek kızaracak bir kızcağız isterdi. Birden gene Fattum'u hatırladı. Dili dilinden, teni tenindendi zavallı. Taksiye kosarak gelmis, icinden Kemal'le inen yabancı kızı gorunce sasalamıs, sonra da isi anlayınca... boynu nasıl bukulmus, gozleri nasıl da dolmustu!

İc gecirdi. Yasaran gozleriyle kalktı.

Gul u'yse ardından huylu huylu bakıyor, "— Cadı" diye geciriyordu. "... su gurultu, patırtı gecsin, sorarım ben sana butun bunları. Anam, babam var-mıymıs, kac yasımdaymısım, polisler gelir kapıya dayanırlarsa... dur sen dur. Ben de sennen birlikte otu-rursam kahpe doluyum"

Yaslı kadın evden cıkmıs, komsulara doğru gidiyordu.

— Git git, dedi. Git de orda kendin gibilerle beni cekistir bakalım ne gelecek elinden!

Yaslı kadın, Fattum'ları%Jıuğunun kapısında durmustu.

Seslendi:

— Fattuuuuum, ooo Fatttuuuuuu!

O sıra Fattum, basını babasının kupkuru dizine koymus, usul usul ağlıyordu. Bu ağıt sabahtanberi, Kemal'in taksiyle yadırgı bir kız getirdiğindenberi aralıksız surup gidiyordu. Yaslı Dakur da, kızı kadar kederliydi. Onun da niee tatlı hayal eri, dusleri bir darbede yıkılıvermisti. Artık ne tarlalar birlesecek, ne torunları olacak, ne de boynu bukuk kızını dunyada gonul rahatlığı icinde bırakıp, huzurla olebilecekti.

Hersey altust olmus, kolu kanadı kırılmıstı.

Kemal'in yaslı anasının sesini isitmisti:

— Kalk kızım, dedi. Kalk bak bakalım... Fattum oyle halsizdi ki. O artık baskasının "Kaynanassıydı.

Madem baskasınındı, ne diye kalkacaktı sanki?

— Ooo Fattuuuuuuum!

Yaslı Dakur da kızının hissettiklerini ediyordu ama, gene de:

— Kalk yavrum, diye sarstı kızını. Kalk, ayıp!

— Kalk sen bak baba.

Dakur uzerinde durmak istemedi. Kızının basının altına bir yastık koyup kalktı, kapıya cıktı:

— Buyur baaı.

— Fattum yok mu? >

— Var, icerde..

Yol verdi. Yaslı kadın, her zamandan daha yaslı, girdi. Fattum ağladığını belli etmemek icin gozlerini iyice kurulamıstı sozde. Yaslı kadın bir bakısta herseyi anladı. Oylesine doluydu ki, genc kızın boynuna sarılıp sarsıla hıckıra ağlamağa basladı. Artık birbirlerinden saklıyacak seyleri kalmamıstı. Fattum, babası, Kemal'in anası

ağlıyor, ağlıyorlardı. Onca yıf kurdukları haydl er, gordukleri dusler, tekmil umutları yıkılmıstı. Bundan boyle ne diye yasamalıydılar sanki? Yasamalarından ne cıkacaktı?

Kendini ilk toparlıyan Dakur oldu. Gozlerini sildi. Tutun tabakasını cıkarıp kalın bir cıgara sardır sedirin ayakucuna coktu :

— Ne yapalım? Al ah boyle istemis..

Kemal'in anasıysa kendini bir turlu bulamıyordu. Gene de Dakur'un yanıbasma coktu. Fattum da karsılarına iki dizi ustune cokmustu. Bir ara elini Kemal'in anasının dizine koydu. Demek onun hic sucu yoktu bu iste? Demek oğlu, ondan habersiz girismisti bu ise?

Bir sure hic bir sey konusmadılar.

Neden sonra Dakur, gene ilk sessizliği bozdu :

— Mubarek olsun bacı. İnsallah mesut olurlar. Madem ki iki gonul birbirini sevmis...

Kemal'in anası:

— Bilmem ki, diye yaslı gozlerini Dakur'a kaldırdı. O kadar erkeğin icinde yetismis, yırtık bir kız...

Korkuyorum Dakur, Kemal'imin basına bela gelmesinden korkuyorum. Yureğim gazel yaprağı gibi titriyor. Evimi polisler basacak, oğlumu alıp goturecekler gibi geliyor, hapislere atacaklar gibi geliyor, Al ah seni inandırsın...

Sonra, butun kaygılarını teker teker saydı doktu.

— Boyle, kendi ayağıyla gelen bir kız... Fattum :

— Doğru, dedi.

— Polisler kapıma dayanır da kızı isterlerse..

— Teslim edersin.

— Oğluma bir zarar geimiyeceğini bilsem.. Dakur:

— Kıza ilismediyse hic bir zarar gelmez, dedi. Yası kac?

— On bes mi, on altı mı, bilmem. Yası batsın. Dakur basını bilgicce salladı :

— Oyle oyle. Kıza i ismediyse, ilismesin. Hic bir sey cıkmaz altından. Zarar da gelmez. Cok cok, alır giderler...

Bakıstılar, uzun uzun bakıstılar. Aynı seyleri dusunuyorlardı: Kızi alıp gitseler ne iyi olurdu. Keske alıp gitselerdl!

Fattum'un gozleri parlıyordu. Yeniden umuda dusmustu. Kızı alıp giderlerse mesele kalmazdı gercekten de!

Birden : — Keske polisler gelip alsalar, dedi.
Dakur basını salladı:
— Gelirler gelirler. Mucerret gelir, alır giderler!
— Oğluma zarar geimiyeceğini bilsem?
— İlismediyse, bir de bundan boyle ilismezse zarar gelmez!
— Sonra akıl var, yakın var. Oğlum kacırmamıs ki. Kendi kacıp gelmis..
Basını kaldırdı, babayla kıza baktı:
— Kendi kacıp geldiğine siz de sahitsiniz değil mi?
— Bak hele bak, dedi Dakur.
— Tabi sahidiz teyze. Gozumuzle gorduğumuz bir sey mesela..
— Hem biliyor musunuz? Fabrikada, onoa erkeğin arasında gozu acılmıs, yırtık bir kız...
Fattum, yaslı kadının en can alacak yerine bastı :
— Oteki gelinlerin gibi, yarın bu da oğlunu alır, buralardan yallaaaah...
Meryem'in kırısık, esmer yuzu karardı. Heyecanlanmıstı. Gercekten de, doğru, dosdoğru bir sozdu.
Oteki oğul arı gibi, Kemal'i de bunun ardına takılır, giderdi sehire. Torunları dunyaya gelse bile, dizinin dibinde olmaz, onları kana kana sevemez, oksayıp bağrına basamaz, baslarını yıkayıp, cise tutamazdı.
Daha kotusu, bu oğlu da elinden kactı mı, yasamının sonuna dek artık tek basına... hem kim bilirdi?
Belki de bir gun evinde, tek basına, kukumav (Baykus) gibi olurdu. Kaynanası gibi. Kadına bir gece fenalık gelmis, sabaha dek uluya uluya, yatak, dosek, yorgan paralıya paralıya can vermisti.
Kaynanası gibi tek basına kalmak istemiyordu yeryuzunde. Bu sonuncu oğlu, en cok sevdiği, kocasına en cok benzeyen oğluydu. Bunu da otekiler gibi yitirmek istemiyordu. Kemal dizinin dibinden ayrılmamalıydı.
İcini cekti. Gozleri hıncla parlıyordu : — Oğlumu elimden alacak, diye homurdandı. Otekiler gibi. Sanki oğul arımı onlar icin doğurdum. El kızları, sehir surtukleri. İstemiyorum, istemiyorum onu. Al ah belasını
versin, Al ah butun sehirli kızların belasını versin. Kendilerine kocayı sehirden bulsunlar, benim oğlumu rahat bıraksınlar! Benim

oğlum, babasından vasiyetlidir, askerliğini yapmadan evlen-miyecek...

Fattum'un heyecanı son kertesini bulmustu. Yuklu goğsu inip inip kalkıyor, gozleri parlıyordu. İnsal ah polisler gelir, alır goturur, hatta Kemal'i de hapse atarlardı. Keske atsalar. yemeğini tasır, kirli camasırlarını alır, onu hapisanede her gun arardı.

Biliyordu hapisaneyi, gitmisti. Halasının kızıyla birlikte gitmislerdi. Halasının kızı bir oğlanı seviyordu, nisanlanmıslardı. Nisandan iki gun sonra, pazar yerinde birisiyle kavga etmis, adamı cekip vurmustu.

Üç ay hapis yatmıstı yaralamadan. Uc ay icinde belki yirmi kez gitmislerdi halasının kızıyla. Yemek, temiz camasır goturmusler, kirli camasırlarını alıp getirmislerdi. Keske Kemal'i de hapsetseler de, kendi de gitse, yemek, para, temiz camasır goturup, kirli camasırlarını alıp getirse, kana kana yıkasa onları.

Ah oluverse su. Uc ay, altı ay, bir yıl, bes yıl...

Beklerdi, on yıl bile beklerdi. Halasının kızıyla gittikleri sıra bir kız tanımıstı. Kızın sevgilisi de hapisti.

Ziyaretine sık sık geliyordu. Anası, babası oğlana vermemisler. Cocuk kızmıs. Kafayı cekip dikilmis kızın babasının karsısına. Kucuk bir ağız dalası, sonra cekmis bıcağını vurmus. Kız diyordu ki: "— O

olmadıktan sonra, gozumde hic bir sey yok. Ne ana, ne baba, ne de kardes. Varsa o, yoksa o. Değil uc yıl, on bes yıl beklerim"

Hasret dolu bir ic gecirdi Fattum. O da onun gibiydi. Kemal'i uc yıl, bes yıl, on bes yıl bile beklerdi; daha

da cok!

Dakur:

— Kendi ayağıyla kacıp gelen bir kızdan hayır cıkmaz, dedi.

Meryem basını sal adı.

— Kacmaya alıskın ayaklar, yarın oğlumu bırakıp baskasına da kacarlar!

— Cok doğru. Sehir kızı, sehir insanının oyununa oyun mu yeter?

— Yetmez!

İki yaslı, anlayıslı anlayıslı bakıstılar. Neden sonra Meryem :

— Polisler geliverse, dedi. Dakur da aynı seyi dusunuyordu :

— Gelir gelir, sağlama gelirler.. Fattum endiseyle sordu :

— Kız, gitmem diye ayak direrse ya? Babası, kızına baktı :

— Nasıl yani?

— Gitmek istemezse?

Yaslı babanın, polisler uzerine fikri vardı. Polisin ne demek olduğunu pazar yerinden biliyordu.

— Gitmek istemezse mi? Hı hm... Keyfine mi

bırakırlar onu? Polis bu. Kimsenin istediği yere koy yapmaz. Elinde bir evrak, gelir, dayanır kapına, der boyle boyle, hık mık ettin mi, kasları bir catılır. Ondan sonra tamam. Polis bu. Bu boyle olacak desin de olmasın...

Meryem basını sal adı :

— Dakur doğru soyluyor. Polis bir ise el attı mı, tamam!

— Demek suruye suruye gotururler?

— Hic sakaları yoktur.

Meryem'in gozleri daldı. Huğun ufacık penceresinden gunluk guneslik dısarlar gozukuyordu. Gokyuzu masmaviydi, boy atmıs iri bedenli ağaclar ağır ağır sal anıyordu. Arada bu dupduru, masmavi gokten genis kanatlı alıcı kuslar suzulerek gecseler bile gormuyordu. Sehirli kız, polislere gercekten, dikilebilir miydi? "— .... korkma" demisti, ≪].... hic bir sey olmaz. Polisse Al ah olmadılar ya! Ben diyeceğimi biliyorum. Beni oğlun kacırmadı, ben kendim kactım ona"

— Kız disli, diye mırıldandı. Polislere molislere kavuk sallamaz gibime geliyor. Boyle gelin istemezdim ben!

Fattum'a baktı:

— Disli gelin istemezdim. Benim gelinim benim gibi uysal olmalı. Kaynanasının karsısında dil asırmamalı. İtaatli olmalı, evciment olmalı. Bu kız disli. Bu kız...

* Gul u hala ocak basında comelmis, yuzu avuclarında, huğun acık kapısından dısarlara bakıyordu. O da Kemal'in annesi gibi duru mavi gokyuzune, boy atmıs ağaclara, genis kanatlı alıcı kuslara bakıyor amma

onları gormuyordu. Kocakarının basıp gitmesini hayra yormamıstı. Durusu, bakısı, soru sorusu...

Kocakarıya gelin gelmemisti ki!

Kalktı, sağdaki odanın acık kapısı onune gitti, durdu, icerisini gozden gecirdi: Karsıda bir sedir, yerde yırtık, kirli bir kilim, sağda harap bir aynalı dolap. Bu aynalı dolaplar ta Ermenilerden kalma seylerdi ki, Gul u bu bicim dolaplara yerlilerin evlerinde cok rastlamıstı. Ermeniler yurttan koğulurken kapısılan mallardan. Tam karsı duvarda Kemal'in orta buyuklukte fotoğrafı. Zevksizce boyanmıstı.

İceri cekinerek girdi, fotoğrafa yakından baktı. "— Dert" dedi, ≪]... dudaklarını avrat gibi boyamıs"

Oysa Kemal'in sucu yoktu. Fotoğrafcının maskaralığı. Dudaklarını boyamıs, goz bebeklerini renk-Jendirmis, gozlerine sanki surme cekmisti. Bu haliyle Kemal'e benzer yeri yoktu pek ama, gene de Kemal olduğu belliydi.

Dısarı cıktı. O, bu değil ya, su kocakarı zihnini bulandırıyordu. Babası varmıymıs, anası, kardasla-rı...

Ya,

poHsier gelirse, ya oğlunu hapsederlersey-mis...

Kapıda durdu. Goz alabildiğine sebze bahceleri, bahcelerde capa capalayan kadınlar, erkekler, cocuklar... Kapıya dayandı. Su aksam oluverseydi hayırlısıyla. Kemal gelseydi. Karakola cağırmıslar mıydı acaba? Cağırmıslarsa ne ifade vermisti?

Gozune birden Kemal'in bisikleti ilisti. Dısarda, huğun duvarına dayalı duruyordu. Nicin? Bisikletle gitmemis miydi fabrikaya? Dusundu, uzun uzun, kaygılı kaygılı dusundu bir sure. Sonra hatırladı: Sabahleyin taksiyle gelmisler, Kemal taksiyle donduğu icin bisiklet evde kalmıstı.

Gitti, direksiyonu tuttu. Acaba ne yapıyordu su sıra Kemal? Karakolda mıydı? Yoksa hapiste mi?

Sanmıyordu. Hapiste değil, belki karakoldaydı. Cunku babası... babasından cok berber Resit. En cok da o. Burun koklerine akmıs ufacık gozleriyle herhalde kıskırtıyordu babasını. Hamza da yanlarınday-di tabi. Sağlama kosmus olacaklardı karakola. Sisman komser, Kemal'i cağırtmıs mıydı acaba?

* Cağırtmıstı.

Bir polis fabrikaya gelmis, Kemal'i alıp karakola goturmustu. Cemsir, berber Resit, Hamza, nerden haber aldıysa alıp kosarak

gelen ırgatbası Memo filan oradaydılar. Kemal zerrece korkmamıstı.

Nelerinden korkacaktı? Berikilerin ofkeli, homurtulu bakıslarına karsın, ifadesini guzel guzel vermis, durumu kısaca anlatmıstı: Evet, seviyordu kızı, seviliyordu da ama, o kacırmamıstı. Kız kendiliğinden kacmıstı ona.

Mosmor kesilen berber Resit ofkeyle bağırmıstı :

"— Yalan! Kızı kandırıp zorla kacırdı.."

Kemai alabildiğine soğukkanlıydı:

"— Kacırmadım. Kendi kactı."

"— Kacırdın"

" "— Kacırmadım. Bana inanmıyorsanız Pakize'ye^ sorun.."

Komser:

"— Pakize kim?"

""—Giritli Pakize. Gul u'nun is arkadası.."

Pakize cağırtılmıs, Muhsin usta da kendiliğinden gelmisti. Gerek Pakize, gerekse Muhsin usta bildiklerini cekinmeden soylemisler, iki gencin nasıl sevistiklerini saymıs dokmuslerdi. Hele Pakize... sımsıkı

sarındığı beyaz basortusu uca uca oyle anlatmıstı ki... Sevisiyorlardı, evet. Ayıp mı? Gunah mı? Ona kalırsa ne ayıptı, ne de gunah. İki gonul bir olduktan sonra samanlık seyrandı be!

Berber Resifin gene karsı cıkısına ofkelenen Pakize'nin ofkesi birden oyle tasmıstı ki, nerdeyse bu ofke, kupkuru adamı azgın bir sel gibi kapsayıp, boğacaktı :

"— Resit emmi Resit emmi, gozunu ac, beri; bak! Ben, Al ah'tan baska hic kimseden korkmam. Kızın babası sen değilsin, karısma sen. Oğlana da, yazık. Elin oğlunun bu is'te tobe sucu yok. Kız benim eve geldi sabah sabah, koltuğunda bohcası, ben alıp goturdum oğlana. Oğlanınsa hic bir seyden haberi*

yoktu. Bisikletiyle fabrikaya, ise geliyordu. Kız'sa benimle belki el i sefer haber gondermisti, beni kacıracaksa

kacırsın diye. Oğlan gene akıllılık etti. İste yuzu, dunya ahret kardesim olsun, aferin"

Muhsin usta da, Pakize gibi aynı seyleri, ama daha akıllıca, daha ağır baslı anlatınca, komser, kız sahiplerine dondu:

— Evet. Butun bunlara ne diyeceksiniz?

Ne diyeceğini bilmiyordu ki Cemsir. Boynunu bukmus, Resife bakmıs, Resiften yardım dilenmisti adeta.

Resif se baruttu:

— Ne bakınıp duruyorsun budala? Kızın sozlu değil mi? Kactığı oğlanınsa Fellah olduğunu bilmiyor musun?

Sanki Kemal orda değilmiscesine soylenen bu* "Fellah" sozune yalnız Kemal değil, komser bile kızmıstı

:

— Sus be! Fellah ne demek?

— Arab usağı.

— Arab usağı ne demek? Onlar da bu mil ete-dahil değil mi? Senin, benim gibi vergi vermiyorlar mı?

Askere gitmiyorlar mı?

— Gidiyorlar.

— Peki?

— Yalnız ben demiyorum ki beyim? Fel ah Fel ah, Turk Turk.

— Keees!

Kesmisti, kesmisti ama, gene de Fellah Fel ah'ti, Turk Turk. Hem canım ne olursa olsun, kanun madem baba'ya hak tanımıstı, baba da hakkını

kul anmalı, on sekizini bitirmemis kızını cekip almalıydı. Cemsir'e sertce bakmıstı:

— Ne duruyorsun? İstesene kızını! Kanun sana bu hakkı tanımıyor mu? Kızın, on sekizini bitirdi mi?

Cemsir anlamıs, yekinmisti:

— Hayır, bitirmedi. İstiyorum kızımı. Seriatın kestiği parmak acımaz beyim. Kızımı istiyorum!

Kemal'le Muhsin usta bir kıyıdan sadece bakıyorlardı. Komser, tutanağı duzenledikten sonra kız tarafıyla

kızın sevgilisini Savcılığa yol adı. Savcı tutanağa baktı. İki tarafı da ayrı ayrı dinledikten, kızın yasının kucuk olduğunu oğrendikten sonra, kanunun emrettiğini uyguladı: Kemal tutuklanmıs, Gul u'nun babasına teslim islemi sip-sak yapılmıs, polis gorevlendirilmisti.

* Gul u, Kemal'in bisikletinin zilini calınca, ses, uzaklara, ta uzaklara yayıldı. Capa capalamakta olan kadınlı, erkekli bahceciler islerinden baslarını kaldırıp, zil sesinin geldiği yana baktılar. Orda, yaslı

Meryem'in huğunun onunde dikilmekte olan "Sehirli kız"ı gorduler. Taksiyle gelisini de gormuslerdi sabahleyin ama, kosup merakla gidene dek kız huğa sokulmus, kapı kapanmıstı. Demek buydu?

Uzaktan yuzu pek de bel i olmuyordu ama, boyu posu fena değildi. Bir sey değil, Meryem anaya gulecekleri tutuyordu. Avrat buyulu muydu ne? Oteki oğul arı tic yıl ar yılı sehirli kızların ardlarına takılıp

analarını tek basına bırakmıslardı. Bu en kucuk oğlunu guya sehirli kızlara kaptırmıyacaktı. Kemal'im, Kemal'im.. oğlan, babasına benziyor diye cok seviyor, sık sık "— Bunsuz olamam!" diyordu. Sabaha dek desin. İste bu da, ağalarınca davranmıstı. El kızı, ustelik sehirli kızıydı gelin. Yarın kocasının ağzından girip burnundan cıkar, kocasını kandırır, bir sabah da tıpkı

ağaları gibi, yallah. Meryem dilediğince vurup car-pınsın, ağlayıp sızlasındı. "— Evlatlarımı el kızları icin mi doğurdum? Onlar icin mi bu boylara getirdim? Kahırlarını onlar icin mi cektim? Karnımda dokuz ay onlar icin mi tasıdım?"

Bu kadına gercekten de buyu sinmis olacaktı. Fıkara.. Fattum'un babası yaslı Dakur'la az mı cene ceneye vererek hayaller kurmus, dağlan az mı bedesten etmisti? Lakin Fattum'un da artık ayağı suya değmis olmalıydı. Sehirli kıs taksiden inerken carpılmısa donmustu fıkara. Aksam uzerleri yol kıyılarındaki dardağan ağaclarından birinin uzerine kaile denilen kocaman bir sincap gibi tırmanır, Kemal'i bekler, tam yaklasınca da iri birer sacmaya benzeyen yesil yesil dardağanların yağmuruna tutardı. Cilveydi butun bunlar ama, Kemal hic oralı olmaz, hatta icerlerdi. Kızsa aldırmazdı. Aldırmazdı

ya, bunca sırnasıklığın anlamı neydi yani? Apacık bir seydi bu. Oğlandan hoslanıyor, oğlanı eline gecirmek istiyordu. Simdi? Simdi bir kıyıda kala kalmıstı iste. Daha once el oğluna boylesine sırnasmıs bir kızı kim isteyip alırdı ki? Kendini bilen hic bir delikanlı donup bakmazdı herhalde. Surda burda "—

Kaynanam, kaynanam.." İnsan, suyu gormeden pacaları sıvama-malıydı. Sıvarsa, boyle olurdu iste!

Sehirli kız, alacalı bulacalı basma entarisiyle iceri cekilmisti. Cekilmisti ya, dilediğince cekilsin. Capalara dayanılmıs, cıgaralar

yakılarak baslanılan dedikodu surdurulup duruyordu. Nasıl surdurulmesin ki, boyle

esaslı, boylesine meraklı bir konu her zaman kolay kolay ele gecmezdi. Tarla, capalanacak ot, otlardan arınacak sebzeler kacmıyordu ya!

Yaslı Meryem'in huğdan kahırlı kahırlı cıktığını, Fattum'ların huğuna girdiğini, bir daha da cıkmadığını

gormuslerdi. Fattum'larda ne konusuyordu acaba? Nicin kahırlıydı? Orada ne yapıyordu? Ne yapacak, hi ic, dedikodu tabi. Sehirli kız istemiyordu ki o. Ne diye kacıp gelmis, oğlunun sakalının altına ne diye girmisti? Acaba Dakur emmiye ağlıyor muydu? Ağlıyorsa haksız mıydı? Hic de haksız değil. Oğlanı onlar icin doğurmamıs, bu boylara onlar icin getirmemisti, haklıydı ama, iste, arabasının tekerine tası

koymustu oğlu! Bir gun, bes gun, gunun birinde de pırrr... Birden bir ses yukseldi:

— Meryem teyze huğdan cıktı!

Yaslı Dakur'un huğuna merakla bakıldı. Gercekten de, cıkıyordu yaslı kadın. Girerkenki gibi kahırlıydı.

Ardından Dakur'la Fattum da cıkmıslardı. Onlar da Meryem gibi sıkıntılıydılar. Ne vardı? Bir sey mi vardı

yoksa? Ne olabilirdi?

Seslendiler:

— Ooo Meryeeem!

Sesi isiten yaslı kadın durdu. Guneste kamasan gozlerine elini siper ederek baktı, "— Efendim?"

anlamına, yanıtladı:

— Naaam?

— Gel buraya, geel! Cağırılan yana yolunu değistirdi.

Kazmalar atılı atılıverilmis, yaslı Meryem'in cevresi merakla alınıvermisti. Sordular, sorusturdular.

Sonunda oğrendiler yaslı ananın sıkıntısını da, kahrını da: İstemiyordu sehirli kızını, gozu tutmamıstı.

En kucuk yavrusunu boylesine yırtık, yuzu sanki cam kırığıyla sıyrılmıs hayasız bir kız icin doğurup bu boylara getirmemisti. Polislerin gelip, onu surukliye surukliye goturmelerini istiyordu. .

Yaslı bir bahceci arapca sordu :

— Yası kac? Meryem nefretle:

— Yası batsın, dedi. On dort mu, on bes mi? Daha cok da yaslı erkekler baslarını tecrubefi tecrubeli sal adılar: On sekizini bitirmediğine gore, babası, anası da razı gelmezse, polis gelir, alır, direnirse de surukliye surukliye goturur, anasına, babasına teslim ederdi!

Canım biliyordu, bu kadarını o da biliyordu ya, .baskaydı oğrenmek istediği.

Sordu:

— Kız gitmek istemezse ya? Kargayı hatırlatan yaslı bir bahceci:

— Kızın fikri sorulmaz!

— Sorulmaz demek?

— Sorulmaz.

Meryem'in gozleri dolu dolu oldu. Yaslar goz pınarlarından suzulup, kırıs kırıs yanaklarından asağılara yuvarlandılar. Ne iyi olurdu, ah ne iyi.. Demek surukliye surukliye gotururlerdi? Gotursunler. Al ah kılıclarım keskin etsindi. İnsal ah bir daha da gelemezdi gozu cıkasıca!

İc gecirdi.

Fattum'u istiyordu o. Arlı, namuslu, terli tertipli Fattum'u. Fattum onun gibi yırtık, arsız, disli değildi.

Tarlası da vardı. İki tarla birlesir, torunları olur, torunlarını cise tutar, baslarını kopurte kopurte yıkar...

Birden durakladı. Bir motor sesi, bir koma ardından. Yoksa geliyor muydu polisler? Zaten bekleniyordu, kulaklar kiristeydi. Baslar seslerin geldiği yana dondu.

Sesler gittikce yaklasıyor, gucleniyordu. Meryem'in heyecanı son kertesini bulmustu. Geliyordu, polisler almıya geliyorlardı sehirli kızı. Gelsinler, gel-sinlerdi. Direnirse surukliye surukliye gotursunler, ite kaka, doğe doğe gotursunlerdi. Nesine acıyacak-tı? O değil de Fattum olsa acırdı bak. Fattum olmadığına, gunun birinde obur oğul arı gibi Kemal'ini alıp sehire gotureceğine gore canı cehennemeydi.

Sesler iyice yaklastı, sonra ağacların arasında mavi boyalı, pırıl pırıl taksi gorundu.

Meryem'le otekiler kosustular. Taksi, sabahki kara taksi gibi, huğun tam onunde durdu. İri bir komserle

polisler, birtakım yabancılar taksiden yere atladılar. Motorlu araclar buralara sık uğramadığından, motor homurtusu, koma irili ufaklı, genc yaslı semtlileri heyecanlandırmıstı. Lahzada kadınlı erkekli, coluklu cocuklu bir kalabalık taksinin cevresini merakla alıverdi. Birbirlerine sokularak, daha iyi golebumek

icin ayak parmakları uzerinde yukselerek, Meryem teyzenin kapısına bakıyor, isin nereye varacağını kestirmeğe calısıyorlardı. İsin sakası olmamalıydı. Cunku elinde evraklarla komser, ardında polisler kapıya yığılmıs, sehirden kacıp gelen kızı soruyorlardı.

Kız'sa oyle farfarı, oylesine cenebazdı ki...

— Gitmem! diye bağırıyordu. Etimi lokma lokma doğrayacağınızı bilsem bile, gene de gitmem!

Sası bir orta yaslı kadın cirkin cirkin homurdandı :

— Tovbe estağfurul aah.. gozleri donmus kaltağın...

Sisman komserse, habire:

— Yavrum diyordu, evladım diyordu, kanun diyordu.

— Gitmem komser bey gitmem, bosuna zorlamayın! Kanundan bana ne? Benim anam da, babam da, kardasım da, kanunum da Kemal. Beni o kacır-madı, ben kendim kactım ona. Bırakın beni, karısmayın bana!

— Kanun kızım, kanun!

— Bana ne sizin kanununuzdan? Rahat bırakın beni!

— Bırakamayız. |;.

— Niye bırakamıyormuseunuz?

— Kanuna gore babana, anana aitsin!

— Değilim. İstemiyorum anamı da, babamı da,, kardasımı da. Al ah hepsinin belasını versin!

— İyi amma, sozluymussun..

— Kum? Ben mi? Tobe, tobe val aha komser bey. Yalan soyluyorlar. Beni paralı birine satıp, aldıkları

parayla rakı icecekler!

Bir an ucurum sessizliği oldu. Berber Resit:

— Utanmaz, diye sessizliği bozdu.

— Sensin, utanmaz da, rezil de, namussuz da sensin. Olu yıkayıcı, ıskatcı. Sen ne karısıyorsun?

Neyimsin benim? Babam mısın? Kardasım mı? Ne-yimsin?

Berber Resit fena bozulduğu halde, gene de ileri atıldı, Gul u'nun bileğini yakaladı:

— Gul u, yavrum, kızım... Gul u, bileğini nefretle cekti:

— Bırak be!

Bileğini oyle sertce cekmisti ki, Resit sendeledi. Nerdeyse yuvarlanaaaktı. Ama kendini cabucak toparlıyarak, Cemsir'le otekilere bağırdı:

— Ne duruyorsunuz? Ne bekliyorsunuz?

Bir anda meraklı kalabalıkla polisleri falan yaran Hamza'yla Cemsir, Gul u'nun ustune atılıp kızı kıskıvrak yakaladılar. Bağırta bağırta suruklemeğe basladılar.

Yerlerde suruklenen Gul u basbas bağırıyordu:

— Bırakın, bırakın beni i ! Cankurtaran yok muuuu? Al ahını seven yok muuuuuu?

Taksiye zorla sokuldu. Hungur hungur ağlıyor, kısılmıs, catlak sesiyle bağırıyor, yırtınıyordu.

Komserle polisler de bindikten sonra taksi hızla uzaklastı.

Kırıs kırıs Meryem donmus kalmıstı. Gozleri, uzaklasmakta olan takside, bakıyor, az sonra taksi; ağac kalabalığı icinde kaybolduğu halde, hala bakıyordu. Kurtulmustu ondan, cehennemin dibine kadar yolu vardı ama, oğlu? Oğlu ne olmustu ya? Yoksa hapis mi etmislerdi? Ya hapsettilerse? Gidip arasa mıydı? Nerden arıyacaktı? Kimden? Hapisane ner-deydi?

Fattum yanına sokuldu.

Dondu:

— Kemal'i hapsettilerse ya?

Fattum ne soyle dedi, ne boyle. Ne soyle, ne boyle ama, keske hapsetselerdi de ona yemek, harclık

goturse, temiz camasır verip kirlilerini alsaydı.

— Sen hapisanenin nerde olduğunu biliyor musun?

Fattum heyecanlandı:

— Biliyorum.

— Beni oraya goturur musun?

— Gotururum.

— Gotur haydil

— Hemen mi?

— Hemen, simdi..

Basını filan ortmeden, huğunun kapısını olsun cekmeden, oğlunun dısarda dayalı duran bisikletini bile iceri koymayı dusunmeden yolu tuttu. Fattum da yanıbasındaydı. O da babasından izin almayı

akledememisti.

Bahcecilerin meraklı bakısları onunde, hızla uzaklasıyorlardı.

Yaslı Dakur, kızının gitmesine tek laf etmeyi aklından gecirmemisti. Varsın gitsin, yureği yanık anaya oğlunun hapsedildiği cezaevini gostersindi. Tevekkul e Kemal'in bisikletini iceri soktu, huğun kapısını

cekti, kilidi vurup kapıyı kilitledikten sonra ard-larına dustu, o da sehrin yolunu tuttu.

XIV.

Muzaffer bey ciftliğinde cumbus vardı.

Ud, keman, tef, gırnata sesleri, arada naralar yukseliyordu.

On ikinci aya girilmis, bereketli yağmurlar gun-lerdenberi durmamaoasına yağmıstı ama, henuz kıs gelmis sayılmazdı. Hoos, guneyin yazı, kısı pek de belli olmazdı ya... Kıs ortasında, hatta zemherilerde gunes actı mı, ortalık yaz gunlerinde olduğunca kavrulmaya baslar, genclere ceketlerini filan attırıverirdi.

Subatta hava ısınmağa baslar, bağcılar kıska denilen kucuk kucuk soğanlarla bağlarına kosar, ekerlerdi bereketli topraklara.

Havada parcalı bulutlar dolasıyordu.

Yasin ağa, omuzunda Muzaffer beyin sırf Yasin ağa icin İngiltere'den getirdiği pırıl pırıl cifte tufeği, ciftlik kapısında nobetteydi. Ağır adımlarla kapı onunde eiddi ciddi dolasmasıyla, kısla onundeki bir nobetciyi hatırlatıyordu.

Ne ud, ne keman, ne tef, ne gırnata, ne de arada patlıyan naralar. Olculu adımlarla bir boy gidiyor, donuyor, gittiği yol boyunca yeniden adımlıyordu ıslak toprakları.

Dusunceliydi ama, ne dusunduğunu kendi de bilmiyordu.

Birden bilmediği dusuncelerinin seridi kopuver-di: Kulağına birtakım ayak sesleri calınmıstı. Kemik kokusu almıs ac bir kopek hisliliğiyle durdu :

— Kim o?

— Ben'im emmi! Zaloğlu'nun sesini tanımıstı.

— Nereye boyle gece vakti?
— Hic. Yukarda .canım sıkıldı da..

Yasin ağa yukarda, yani beyin beton koskunde neler olduğunu sordu. Huyu değildi. Ne olursa olsun, onu ilgilendirmezdi. Yıl ar yılı alısageldiği seylerdi

bunlar. Coğu kez gece yarısı, herkes kimbilir kacıncı uykuya gectiği, el ayak cekildiği sıra Muzaffer beyle

arkadasları, bes, altı, yedi, bazan daha cok otomobil e ciftliğe baskın verirlerdi. Kadınlı erkekli bir kalabalık, zilzurna sarhos, arabalardan cılgınlar gibi atlayıp, Yasin ağanın boynuna sarılarak yanaklarını

opucuklere boğarlardı.

En cok da bar kadınları!

Yasin ağayı tanımıyan, gunes yanığı kuru yuzunu opucuklere boğmamısı yoktu. Tabi guzel olmak sartiyle. Cunku Muzaffer bey ciftliğine cirkin kadın giremezdi. Giremezdi ya, gene de capa ırgatlarını

ayrı

tutmak gerek. Cunku bunlar. Muzaffer beyin deyimiyle, "— Bunlar, kocalarının koleleridir. Ağalar, beylerden baskasıyla oynasmazlar pek"

Bu gece Yasin ağanın nesesi yerindeydi.

— E, dedi, ne haber bakalım?

Haber kendindeydi. Zaloğlu yanına laf olsun diye gelmemisti ki. Dayısı coktaan peki demis, hatta kızın emmisi yerindeki berber Resit fiyat uzerinde bile anlasmıstı. Bin lirayı goturup, kızı nikah dairesine cekmekten, sonra da duğun derneği kurmaktan baskası kalmıyordu.

Ah su bıyıkları!

O gun dayısı doğramasaydı, atlar gider, hic olmazsa kızı gorurdu. Cok yanlıs isleri vardı su dayısının.

İcini cekti.

— Ne o? dedi Yasin ağa. İcini niye cektin? Boynunu buktu:

— Hic.

— Derya'da gemilerin mi batt"?

— Batmadı, batmadı ya...

— E?

— Kırk yılda bir isimiz dustu...

Yasin ağa bu gece neseliydi ama, gene de ciddilesti :

— Oğlum, yavrum., sabırlı ol. Tevekkulun koyununu kurt yememis. Yasin emminin yası ohooo...

Benim bes kulağımın dibi kalmıs bu yasa kadar. Ne derler, yol yoluynan, orman baltaynan!

— Doğru emmi, doğru, biliyorum ya... Gulizar'ın sesi isitildi:

— Ramazan efendi ! Zaloğlu sıcradı:

— Buyuur?

— Dayın cağırıyor! Kostu.

— Ne var? Niye cağırıyor? Gulizar guluverdi:

— Cağırdığı mağırdığı yok.

— E?

— Canım sıkıldı yalnız. Nerdeydin?

— Yasin emmiyle konusuyorduk.

Mutfağa gectiler. Gece yarısı baskın eden kadınlı erkekli misafirler sehirden tedbirli geldikleri icin, Rus saltasından koc yumurtasına, hatta hatta havyara dek her sey vardı.

Gulizar alcak bacaklı iskemleye oturdu, bacak bacak ustune attı, bir cıgara yaktı. Zaloğlu tam karsısında, ayakta dikiliyordu. Goz ucuyla kadının etekleri altında gozuken bacaklarına bakıyor, ama gormuyordu. Gulizar'sa, mahsustan acıyor, oğlanı huylandırmağa calısıyordu. Butun cabasının bos olduğunu gorunce:

— Pis, dedi. Sen de erkek misin? Kazık gibi dikiliyor!

Bir an bile Gul u'nun hayalinden kurtulamayan Zaloğlu'nun tepesi attı:

— Nolacaktı ya?

— Dert!

— Niye?

— Nolacaktı ya'ymıs. Git hadi, defol!

zaloğlu anlar gibi olmustu. Kadına sokuldu, tombul ama gergin derili kolunu tuttu:

— Kactan asağı olmaz yani? Kolunu sertce cekti:

— Git hadi git! Zaloğlu sendeledi. Gulizar yarı dargın, ekledi:

— Yarın el kızma da mı boyle yapacan?

— Nasıl?

— Nasılmıs. Avrat surda kendi kendine oturacak, sen?

Anlamıstı. Kadının hayli zamandır zarına bakmadığını biliyordu ama, ne gereği vardı? Yakında pilic gibi kızla evlenecekti. Kabak Hafız: "— Bol bol ye" demisti, ≪]en cok da havyar, balık yumurtası ki, iliklerin dolsun. Yoksa kıza karsı mahcup olursun. Neden dersen, cok zayıfsın"

Bu arada, Gulizar'a da bos vermesini tenbihle-misti. "— O kadın insanı yer, yutar, Al ahını sasırır"

Ve goğsunu yumruklamıstı.

Butun bunları yeni bastan hatırlıyarak:

— Senin hakkından Kabak gelsin, dedi. Gulizar'ın istekli kadın bakısları vahsice parlıyordu :

— Zıkkımın dibi. Yarın evlenirsen elimizi yıkı-yalım senden artık değil mi?

Erkekliğine pek dokunmustu. Mutfak kapısını itti. İcerden yansıyan cesitli calgıların sesleriyle azgın kadınların kahkaha, daha cok da canları yan-mıscasına haykırısları birden ta uzaklara gitti sanki.

Kadının

ustune ac kurt gibi tam atılmıstı, dayısının sesi:

— Ramazaaan!

Gulizar'ı falan unutup kostu:

— Buyur dayı!

Dayısının cevresi cesitli kadınlarla cevriliydi. Emretti :

— Koc yumurtalarını getir!

Zaloğlu geri dondu. İri ampul erden fıskıran ısıklar, kesme bil ur kadehlerde kırılıyordu. Sarhos calgıcılar,

akları kıpkırmızı gozleriyle yay cekiyor, gırnata ufluyorlardı. Al ı, morlu, yesil i, sarılı kadınlar, Louis Quins

koltuklar ya da Viyana tipi divanlara se-reserpe oturmuslardı. Coğu kendinden gecmisti. Savrulan etekleri altında, hemen hemen en gizli yerlerine varana dek her yanları meydandaydı. Meydandaydı

ama, basta Muzaffer bey, butun erkeklerde bıkmıs, kanıksamıs bir hal vardı. Capa ırgadı kadınlar karsısında bile sehvetten canavar kesiliveren Muzaffer bey, simdi her yanları meydanda kadınlara bakmıyor, burnunu, onundeki Rus salatası tabağına indirmis, arada kıs kıs gulerek Muzaffer beyi cileden

cıkaran Zekai'ye fikirlerini il aki kabul endirmeğe calısıyordu.

Zekai bey vermut sisesini aldı, bos bardağını yarı yarıya doldurdu:

— Sonra?

— Ne sonrası?

— Demek Volta ir... Muzaffer bey sinirlendi:

— Zekai, alay mı ediyorsun?

Kadehini diken Zekai bey, Rus salatasını kasıkladıktan sonra :

— Sen, dedi, Voltaire'i yanlıs anlamıssın..

Muzaffer bey, salonun sol duvarını boydan boya kaplıyan muazzam kitaplığına basını cevirdi. Kentin en zengin kitaplığının sahibi, bunun icin de en kulturlu kisisi gecinirdi. Oysa baskaları, yani kulturlu kisi uzmanı gecinenler bu kanıda değil erdi. Tam tersi. Surda burda Locke'dan, Giordano Bruno'dan, Hobbs'tan, ya da Condil ac'dan ezberlediği parcalan yerli yersiz sayıp dokmesine karsın, Muzaffer beyin sağlam bir dunya gorusu olmadığını bilirler,

"—O, iliklerine dek sehvet dolu cins bir aygırdan baskası değildir" derlerdi.

Muzaffer beye gelince, butun misafirlerine goğsunu gere gere gosterdiği kitaplığından oturu gururluydu. Guclu ampul erin ısığında kustahca pariıyan, daha doğrusu, taassup kokulu ısıltılarla birer Katolik kini icinde bakısan sıra sıra ciltler okunmak icin değil, caka satılmak gayesiyle raflara yerlestirilmislerdi. Bossuet'den Mallarme'ye, Diderot'dan Farabi'-ye dek birbirleriyle ilintisi olan olmayan neler!

Voltaire'in "Dictionnaire Philosophique"inden, "Kama-Sutra"ya, Jul Sezar'ın Latince "Galya Seferi

"nden, Monteskiyo'nun "Esprit de lois"sına, Gil i-ero'nun sozluğune dek yuzlerce cilt. Hele her biri kapı gibi "Atlas Linguistique"lere hayran olmamak kaabil değildi. Burada orneğin, "Guide du Parfait Jordinie", ya da Arap harfleriyle "Anadolu yavrusunun kitabi"na da rastlanabilirdi.

Zekai bey, Muzaffer'in kitaplığa neden baktığını anlamıstı:

— Bu tarafa don, dedi. Muzaffer'se cırpındı:

— Ben Voltaire'i yanlıs anlamadım. Ben cahil değilim, bana cahil diyemezsin. Hem canım, uzağa gitmeğe ne hacet? Soyle bakalım: Lock'a gore, bilgi nedir?

Yuzunde sinirli tikler baslamıstı. Zekai beyse, cıldırtan bir soğukkanlılık icindeydi :

— Bilmiyorum.

Muzaffer bey cok iyi bildiği bir konudan sınav veren bir oğrenci ciddiliğiyle, basladı:

— Fikirlerimizden ikisi arasında bulunan bağlılık ve uygunluğun yahut zıddiyet ve uygunsuzluğun idrakinden baska bir sey değildir. Bu tariften, bilgimizin, fikirlerimizden daha ileriye gitmediği, hatta basit fikirlerimizin ekserisi arasında bulunan...

Birden, suyu kesilmis musluk gibi, durdu. Ezberlediği, cok da iyi kıvırdığı seyleri unutuvermisti. Takıldığı

yerin az gerisinden tekrar aldı:

— ...... hatta, basit fikirlerimizin ekserisi arasında bulunan..

Ardı gelmiyordu, Al ah belasını versin. Kulaklarına dek kızardı, iri govdesini ates bastı. Zekai bey hınzırca

— Evet? dedi.

Karsılık alamayınca da burnunu Rus salatası tabağından cıkarıp, kalın bağa cerceveli gozluğu ardında kıs kıs gulerek:

—Unuttun, dedi. Hafızan sana oyun etti değil mi? Daha doğrusu pustluk etti. Aldırma. Cevap ver bakalım simdi sen bana: Nominalist peripatetism'e dair neler biliyorsun?

Muzaffer bey iyice sasalamıstı.

Zekai yaylım atese gecmisti bir kez:

— Durand kim? Occam? Buridan, d'Ail y?

— Fichte, Scheli ng, yahut Kant? Bana, ≪]Mahz aklın tenkidbni anlatsana!

Muzaffer yenilmemis, ezilmisti. Bu adamın karsısında nedense hep boyle oluyordu. Ataturk'un sağlığında genc bir devrimci olan Zekai'nin gercekten de keskin bir zekası vardı. Devrimden once medrese oğrenimi gorurken, devrimden sonra cuppeyi, sarığı herkesten once atmıs, kendi deyimiyle

"Sivilize" olmus, sasılacak bir cabuklukla ağızdan dolma Fransızca oğrenmis, mil i bayramlarda zamanının en ileri Turkcesiyle en atesli soylevleri cekmisti. Bulunduğu toplantıların nabzına gore serbet vermekte ustattı.

ıçkinın, Kadının, tutunun iyisini bilir, zemin ve zamana gore fıkralar sayar doker, sayıp doktuklerini tuketirse de uydururdu. İstediğince icsin, sarhos olup cıvımazdı. El e tutulur, gozle 'gorulur hic bir is yapmadığı halde, oğle ve aksam yemeklerini Sehir Ku-iubu'nde yer, az da olsa mutlaka alkol alır, ustaca

poker, ya da bezik oynardı.

Hala devrimci partiden olmakla birlikte, karsı partiye icten ice yakınlık duyuyor, av kopeklerinin o harika

koku alma ozel iğiyle, zamanın yeni partiden yana calıstığını hissediyordu.

Catalı, bıcağı elinden bıraktı, ağzını pecetesiyle sildi, iskemlesinde doğruldu. En etkin bicimde konusabilmek icin, en uygun tumceyi arıyordu.

Bulamayınca, iskemlesinden kalktı. Maroken ciltleriyle kustahca bakmakta olan kitaplığa gitti, durdu.

Kitapları gozden gecirdi. Sonra dondu, masa basına geldi, elini aziz dostu Muzaffer'in omuzuna koydu:

— Sen, ben, biz, bizler yani... diye basladı, bu bilgilerimizle kulaktan kapma, ağızdan dolma bilgilerimizle, yaya kalmağa mahkum Tatar ağalarından baskası değiliz azizim!

Sozlerinin Muzaffer uzerindeki etkisini anlamak icin sustu. Gozlerini aziz dostunun gozlerinin ta icine dikmisti.

Neden sonra ardını getirdi:

— Sana Yunan felsefesi'nin menseinden, Em-pedokles'ten, Platon'dan, Aristoteles'ten, ya da Nominalist peripatetism'den bahsedebilirim. Sen de beni hayranlıkla dinler, ilm-u irfanım uzerine suphe goturmez bir kanaata varırsın. Fakat...

Yeniden sustu. Gene ağır adımlarla kitaplığa gitti, gozune ilisen "Amerikan traktorleri katalogu"

arasından birini secip aldı, masaya dondu.

— Fakat, diye yeniledi az onceki tilciğini. Ben

kendi kofluğumun farkındayım. Bereket versin dunyayı, hele bizim dunyamızı, fikirler ve bilgi, koklu bilgi

yani, idare etmiyor!

Muzaffer bey biraz da yapma bir ofkeyle:

— Ya? dedi.

— Malımız, mulkumuz, servetimiz... Elindeki katalogu salladı:

— Bunu goruyor musun bunu?

— Goruyorum.
— Senin, bilhassa bilhassa senin istikbalin bunlarla ilgili!
— Malum.
— Musaade et, sozumu bitirmedim. Senin ve bilginin, su anda neyi dusunduğunun farkındayım.
Tarlalarını bu traktorlerle surer, eker, zamanı gelince capasını yapar, dinamik ziraata gecer ve cok daha
fazla kazanırım diye dusunursun, dusunuyorsun.
— Muhakkak.
— Muhakkak değil Muzaffer. Bu memleketi sadece dinamik ziraat, daha doğrusu sadece doviz kurtaramaz. Bu memleketi, bu traktorleri yapan is adamlarının suuru, yani Amerikan tipi Demokrasi'nin temeli olan Liberalisme kurtarabilir, Devletcilik değil!
Kadehine doldurduğu vermutu birden dikti.
Muzaffer bey, ahbabının gene "Yeni Partbyi oğeceğini anlamıstı. Belliydi ki sozu dondurup dolastırıp oraya getirecek!
Nitekim o yolda ardını getirdi sozlerinin :
— Ataturk inkılapları, Ataturk inkılapları.. Bu, muayyen, malum, belirli bir zumrenin yaygarasından baska nedir? Sozlerime dikkat et: Hala Parti uyesi biri sıfatiyle boyle konusmamam icap eder. Fakat azizim, sunu unutma ki, memleketin yuksek menfa-atları, Parti tuzuğunden, bir kelimeyle Parti ve Parti menfaatlarından once gelir!
— Yani?
— Hareket noktamız bu olunca, meseleyi gene Ataturk zaviyesinden mutalaa edebiliriz, etmeliyiz.
Evet, Ataturk... Buyuk adam, dahi, munci, falan filan. Her seyimiz, sembolumuz. Butun bunlar gene boylece kalacak. Ama, zamanla ahkamın değistiği sozunu de unutamayız. Ataturk'tenberi zemin ve zaman cok değisti. Yeni sartlara yeni ahkam lazım. İnkılap, inkılaplar diye, korun değneğini bel ediği gibi hareket edemeyiz. Ya topyekun Amerikan Demokrasisi, ya da...
Butun bunlara Muzaffer beyin soyle ya da boyle dediği yoktu. İs acısından, zamanın gereklerine uyulmasından yanaydı. Yalnız, su Gericilik problemi.
Zekai bey:

— Onda da Liberalist olacağız elbette, dedi. Coğunluğun arzu ve iradesine boyun eğmekten baska cıkar yol var mı?

— Fakat biliyor musun ki...

— Biliyorum.

— Neyi?

— Dostum, her seye rağmen baska care yok. Ser'i Devlet'ten, onu heyyula sayan, ona kotuluk edenler korksun. Sanır mısın ki zamanımızın Ser'i devleti, Ortacağ'ın Ser'i devleti olacak? Hayır, asla.

Olamaz. İstese de olamaz. Modern bir Ser'i dev-let'se, irtica olmaktan cıkar!

— Bakıyorum, kararını vermise benziyorsun? Zekai basını salladı.

— Yaa? dedi Muzaffer.

— Evet.

— O halde ne duruyorsun? Bas istifayı, gec Yeni Parti'ye!

Zekai karsılık vermedi. Neyin, ne zaman yapılması gerektiğini gayet iyi bilirdi. İstiyordu ki, aziz dostu Muzaffer de aynı kanıya gelsin, fermede bir kopek gibi beklesinler.

Vermut sisesine uzandı.

Kadınlı erkekli sarhos kalabalığı ancak oğleye doğru ayılıp kendine gelebildi. Hafif bir kahvaltıdan sonra,

ciftlik avlusunda bekleyen renk renk, cins cins, boy boy otomobil ere binildi. Arabalar yağmur yemis, tozsuz yolda sehre yoneldiler. Yol koyun icinden geciyordu. Yalın ayaklı coluk cocuk, kadın erkek seyre cıkmıslardı. Alıskındılar boyle seylere. Babası olup de ciftlik, tarlalar, sehirdeki "Konak" denilen evler kendisine kalalıberi isi busbutun azıtan Muzaffer beyin ciftliği sık sik "Kerhane"ye cevirmesine sasmıyor, olağan sayılıyordu. Koydeki Dul Naciye'yi gizli zinalarından oturu ikide bir tefe almalarına karsın, Muzaffer beyi hos gormeğe alıstırılmıslardı acıkcası. Alısmamıslardı aslında, icerliyor, kimselere duyurmadan okkalı kufurler sal ıyorlardı ya, kimseye duyurmadan! Cunku Parti'liydi, tabancası vardı, her yanda hatırı dirhem dirhem sayılıyordu. Sonra hic sakası yoktu. Tabancasını cekti mi...

Sanılıyordu ki Muzaffer bey adam oldurse de mahkemeye dusse, hakim onu muhakeme etmekten korkar, cekinir. Onun icin de Muzaffer beyin astığı astık, kestiği kestiktir. Koylu boyle sandığından,

ne zaman ciftliğe kadın, daha cok olduğunca da kadınlar getirse, calgı sesleri, gazel, sarkılar goklere yukselse, beyefendiyi kızdırmamak icin ciftlik yakınlarında dolasılmaz, beyefendinin gazabından korkulurdu.

Muzaffer beye ofkeleri salt bundan da değildi. Asıl ofkelerinin nedeni, haksız olusundandı. Tarlasına kazara herhangi bir inek, bir okuz, ya da bir esek girse, anlayıp dinlemeden ciftesine sarılır, beton evinin balkonundan hayvana ates ederdi. Bu da belki yeterince onemli değil. Koyun hazine malı

tarlalarını bile kendi tapulu topraklarına katmıstı. Bu

da yetmezmis gibi, koylunun tapulu topraklarına bile satasmıs, gık diyenin gozunu patlatmıstı. Butun bunlarsa koyluyu Yeni Parti'ye alabildiğine itmisti. Ama simdilik ses cıkarmıyor, zamanını bekliyorlardı..

Koye kadar gelip, atesli nutuklar cekenlerin dedikleri doğru cıkar da Yeni Parti secimi kazanır, iktidarı

alırsa, biliyorlardı yapacaklarını. Anasından emdiğini burnundan getirecekler, bunca yıldır cektiklerinin hesabını soracaklardı.

Muzaffer beye karsı beslenen bu kin, gittikce buyuyerek guclu bir homurtu halini alıyordu. Asırılar daha da ileri gidiyorlardı: Ciftliğini atese verip, keyfettiği kadınlarla birlikte cayır cayır yakmalı diye soyleniyorlardı. Hele Habip'le kardeslerinin kini sonsuzdu. Beyin en cok hısmına onlar uğramıslardı.

Tarlalarını ellerinden cekip almıs, kendi tarlasına katıvermisti. Hangi avukatı tutsalar, adam tehdit ediliyor, dava arzuhalini mahkemeye vermeden isi bırakıyordu.

Renk renk kadınlar, yuklu arabalar koyun icinden gecip kaybolmuslardı ama, dedikoduları kesil-memisti.

Ucer, beser kisilik topluluklar halinde konusuluyor, homurdanılıyordu.

Yasin ağa karsıdan gorununce, homurtu kesildi.

Yalnız Hıdıroğul arının Habip:

— Karabas, dedi Yasin ağa icin. Aksam gene omuzunda cifte, bekliyordu!

Kara, kuru biri sordu :

— Nerde bekliyordu Habip?

— Ciftlik kapısında.. Homurdandı:

— Kerhaneci oğlu kerhaneci... Savusup cekti gitti.

Yasin ago, Habip'in ne icin savustuğu uzerinde durmadı. Sehre hemen gidecek kamyon olup olma dığını sordu. Varmıs. Yarım saat sonra gidecekmis.

— İyi ya, sofor mahallinde bir kisilik yer bana...

— Kim icin Yasin ağa?

— Benim icin.

— Tamam, derhal. Yasin ağa ciftliğe dondu.

Zaloğlu heyecanla bekliyordu. Havadisi alınca, yaslı adamın ellerine sarıldı, optu optu... Gulizar'la ciftliğin oteki kadınları da ordaydılar. Oğlanın su haline gulustuler. Biliyorlardı Yasin ağanın elini neden oylesine heyecanla optuğunu.

Yarım saat sonra Yasin ağayı kamyona bindirip yolcu etti. Sevincten kabına sığamıyordu. Demek uc, bes gun sonra bu is olup bitecek, Gul u'yu kol arının arasına alacaktı? İci tatlı tatlı gıcıklandı. O gece kar gibi bacaklarını nasıl da gormustu yorgan altında! Sonra daha baska seyler.. Evet, kız uzun boyluydu kendinden, gucluydu de. Gucluydu ama, ne onemi vardı? Butun mesele erkekteydi. Erkeğin-se guzeli, cirkini olmazdı. Erkek erkekti, "— Avradın kucuk tanrısı"

İc geicrdi. Su bıyığı doğranmasaydı felekte...

Kahvenin tam kosesinde Kabak Hafız'la karsılastı. Adam dargın gibi bakıyordu.

— Ne o? dedi. Kus muyuz yoksa?

— Kusuz, dedi Kabak Hafız.

— Niye?

— Niyesi var mı erenler? Butun gece yutkunmaktan hunnak il etine tutuldum. Mubarek kudumunuze muntazır, sabahı sabah ettik!

Zaloğlu uzun uzun guldu :

— Lakin, basın gerekti imam. Oyle avratlar vardı ki, anam avradım olsun, gavur ol deseler olurdun!

Kabak Hafız heyecanla sordu:

— Soyle tombul tombul muydular? Bıngıl bıngıl mı?

— Ne diyorsun yahu? Dayımı bilmez misin? Yanastırmıslar hususileri bara, doldurmuslar avratları, calgıcı malgıcıları, cek ciftliğe. Bir geldiler, hepsi zil zuma!

— Bol bol yeyip ictiler mi?

— Yemenin icmenin sozu mu olur? O bu değil ya, iceri bir girdim, ne gireyim? Al ahım sastı

serefsizim. Avratlar al, yesil, mor, sarı... birer kenara sızmıslar. Her bir yanları meydanda... Kiminin sutyeni kaymıs, kiminin kulotu...

Kabak Hafız soluyordu. Gozleri hırsla parlıyor...

— Haydi bize gidelim!

Zaloğlu'nun soyle yada boyle demesini beklemeden, elini yakalayıp cekti. Surukluyordu. Eve hep aynı

heyecanla girdiler. Adam butun geceyi gercekten de umutla gecirmis, ciftlikten yansıyan calgı, cığırı, sarhos kadınların esans dolu cığlıklarını sehvetten titremeler gecirerek dinlemisti.

Birer kıyıya ilistiler.

— Lambayı yakmıyacağım, ne dersin?

— Erken daha. Heyecanla sordu :

— Demek sutyenleri, kulotları... ha?

— Sorma. Basın gerekti ne yapacaksın?

— İcki?

— Cesidi, dereler gibi akıyordu!

— Baska?

— Ne baskası?

— Avratları yuzlerine bakmak icin getirmedi-lerdi ya?

Zaloğlu guldu :

— Tabi yahu. Birinde bir baktım, koca burun Zekai, morluyu kucaklamıs...

— Kucaklamıs?

— O bicim iste!

— Yani ne bicim?

— Dalga mı geciyorsun Hafız?

— Serh et mirim, serh-u izah et. Demek kucaklamıs... yani, sedire falan sırtustu yatırıp mı kucaklamıs, yoksa dizlerine oturtup mu?

— Yahu kucaklamıs sofayı geciyordu!

— Yatak odasına doğru mu?

— Hayır, banyoya doğru!

Kabak Hafız'ın gozleri daldı. Beyaz fayanslarıy-la banyo canlanmıstı kafasında. Halvet sıcağında soyunan

disiyle erkek... Zaloğlu'nun'anlattıklarını duymuyordu. Koca burun Zekai'yle morlu kadını kafasındaki banyoda cırılcıplak soydu keyfince. Bol kopuklu sıcak sularda iri iki balık gibi altust oluslarına dalıp gitti.

Zaloğlu kendi havasındaydı. Onun icinde de Gul u. Yasin ağanın aksama sehre varacağı, gidip Cemsir'le

berber Resit'i bulacağı, kız meselesini goruseceği... İyi ama, koca herif dinlemiyor muydu, onu ne?

Omuzundan sarstı:

— Ayıl oğlum heeey, Yarbası'na geldik!

Kabak Hafız irkildi:

— Ne var?

— Ananın dini!

— Anamın dini İslam!

— Seninki? Kabak Hafız guldu :

— Daha belli değil! Zaloğlu davranıp kalktı. Beriki merakla sordu :

— Nereye erenler?

— Aksamdan yığınla havyar, Rus salatası, bobrek, ciğer, koc yumurtası kaldıydı...

— E? Yumulacan mı?

— Ben mi? Ne munasebet?

— Ya?

— Alıp getireceğim. Ne dersin?

Kabak Hafız da ayağa fırlamıs, etekleri zil calıyordu :

— Ne mi derim? Al ah senden razı olsun derim erenler. Seni iki cihanda aziz etsin derim. Tabi kaadirse!

— Zat-ı Kibriya mı?

— Hayır. Vacibul vucut ve tekaddes hazretleri. Sakayı bırak, cabuk git, cabucak da gel. Amanı bilir misin? Gecikirsen karısmam!

— Nalur?

— Zaloğlu ism-i celiline golge duser!

— Yok be Kabak oğlu Kabak!

— Sen su getireceklerini tez elden getir de, ondan sonra da sulale-i tahireme ana avrat giris istersen.

Haydi!

Zaloğlu'yu bir cocuğu kucaklarcasına kucaklayıp, merdiveni hızla indi. Kapı onune bıraktı:

— Zemin ve zamana uygun duserse, Gulizar'cı-ğımın da al yanaklarından pus eyleyiver!

Zaloğlu bir kahkaha attı.

— Ne o? dedi Hafız.

— Sana Al ah adamı diyenin... ulan ne anasının gozuymussun meğer be!

— Hadi, hadi, hadi simdi. Oabuk git, cabucak don gel!

Zaloğlu, ciftliğin yolunu tuttu.

Islak tarlalara gunes olanca sıcaklığıyla vurmustu. Yerler tutuyordu. Maviye calan boz bir duman, yamacları sarmıstı. Zaloğlu'nun dudağında keyifli bir ıslık...

Ciftliğe nicin gitmekte olduğunu unutmustu. Aklında Yasin ağa ve Gul u. Daha cok da Gul u. Demek cok

yakın bir gelecekte kıza kavusacaktı? Yasin ağa pek pek bir saat sonra sehre varır, Kurukop-ru'de berber Resife kızın babasını buldurur, paraları

avucuna sayar, "— Hadi bakalım Gemsir" der, "goster adaletini", Gemsir de eve kosar, kızın anasına:

"— Al anın emri, peygamberin kavli, babalık hakkıma da dayanarak, Gul u'yu buyuk ciftci Muzaffer beyin yiğenine verdim. Tedarike baslayın" der. Kızın anası da memnun olurdu herhalde. Neden olmıyacaktı?

Koskoca, anlı sanlı bir bey, beyefendinin yiğeni. Bunca ucsuz bucaksız tarlalar, sehirde evler, konaklar, altlarında hususi araba.. Cemsir'in de, karısının da eteklerinin zil calması gerekirdi. Aslına bakılacak olursa, baslarına devlet kusunun kocamanı konmus sayılırdı. "— Yok canım, bu is oldu. Oldu ki oteye bile gecti. Bir saat sonra her sey yoluna girer. E.. Gul u hanım, sıra ifadeni almaya gelince kurtul kurtulabilirsen cırnağımdan gayri"

Keyifli keyifli guldu.

Nikah gunu gelirdi sonunda. Zaloğlu yepyeni lacivert giysileri icinde, ayaklarında yuksek topuklu, sivri burunlu ruganlar, beyaz ipek gomlek, belki de boynunda kravat!

Birden icindeki lamba sanki kısıldı. "— Bıyıklarım" diye dusundu. Bıyıkları da olsaydı felekte. Ne demeye kesmisti sanki? Ne zararı

vardı ona? Dayısı mayısı.. Hani dayısı olmasa bilirdi yapacağını!

Ayağının dibinden bir kuyrukkaldıran ok gibi fırlayınca urktu. Dayısı olmasa ne yapabileceğini dusundu.

Gercekten de, ne yapabilirdi dayısı olmasa? "— Hic" diye gecirdi. Dayısı tipinde bir yabancı, onu bir tokatta...

Canı sıkıldı.

Ne diye boylesine celimsiz yaratılmıstı sanki? Al ah'lık mıydı bu? Boyle Al ah'lık, boyle adalet mi olurdu?

Kız halaya, oğlan dayıya ceker derlerdi bir de. Hani, niye cekmemisti dayısına?

Bır toprak parcası alıp uzaklara fırlattı.

Dayısına benzeseydi, ah benzeseydi.. o zaman butun kadınlar, kızlar tav olurlar, onunla yatmağa can atarlardı. Hazret-i Al ah'ın neden boyle nekeslik ettiğini dusunecekti ki, ayağının hemen hemen altından yeni bir kuyrukkaldıran fırlayıp, goklere doğruldu. Dusuncelerinin seridi kopmustu. Kopmustu ya, gene de ucunu yakaladı. Eli, kazınmıs bıyığına gitmisti. Yoktu, yoktu artık o guzelim pala bıyığı. Hele bir hafta, on gun gecsindi. Bu kez pala değil, portatif bıyık bırakacaktı. Busbutun bıyıksızlık sinirine dokunuyor, kendini kadınlasmıs gibi goruyordu. Buysa Cukurova'da cok ayıptı. Yalnız Cukurova'da mı?

Her yerde ayıptı erkeğin kadınlasması. Erkek erkekti, kadın da kadın! Bu yuzden herkesin ona duyurmadan ondan, bıyıksızlığından, kadına benzediğinden soz ettiklerini sanıyordu. Dayısına yalvarıp eline ayaklarına kapansa da yeniden bıyık bıraksa nasıl olurdu?

Durakladı.

Bıyığının dayısına hicbir zararı yoktu ustelik. O gece Gul u nasıl bakmıstı bıyıklarına? Suratı asıktı, canı

sıkkın gibiydi ama, cilveydi tabi butun bunlar. İlk gorduğu insana yılısacak değildi ya! Durust kızlar elbette yılısmazlardı onune gelene. Gul u'nun-se cok namuslu olduğunu ilk bakısta anlamıstı. Namuslu olmasa, guluverir, kırıtır, cilvenin daniskasını yapardı. O kadar kas, goz etmis, kızdan karsılık alabilmis miydi? Capa, ya da patoz zamanı karısını ciftlikte koyup gidecekti suraya buraya. Hatta haftalarca ciftlikten uzaklarda kalması gerekecekti. Koca ciftlikte ise "Erkek" adına Yasin ağayla, cobanlar...

Birden dayısını hatırladı.

Durdu bir an. Olctu, bicti. Sonra: "— Yok canım.." diye gecirdi. "Yapmaz. Dayı gibi var mı? İnsan yiğeninin karısına... Kızılbas mı bu? Kızılbas, hatta

hatta kominis bile olsa gene de..."

Yolu yeniden tuttu ama, ici rahat değildi. Dayısının ne "Al ahsız" olduğunu bilirdi. Pireyi sekitmez-di.

Gul u bosverse bile, gece, el ayak cekildikten sonra yanına varsa, karanlıkta el atsa...

Fenasına gitti, yeniden durdu.

"— Al ahını sasırırım onun dayı gibi! İsa'sını, Musa'sını, yedi gobek sonra gelecek zurriyetini..."

Yurudu, durdu. Yeniden yurudu. Dayısı gene kalın, catık kasları, ağır govdesiyle yureğine kabus gibi oturmustu. Nasıl sasırtabilirdi boyle dev gibi adamın İsa'sını, Musa'sını, yedi gobek sonra gelecek zurriyetini? Hem evli bile değildi ki, zurriyeti olsun. Sonra, madem kendinde boyle bir guc goruyordu, bıyıklarını makasla doğradığı zaman ne diye kendini gosteremememisti? Tekmesinin altına kac kez almıstı

da neden sırtaramamıs, karsı koyamamıstı?

"— O baska, bu baska!" diye yolu yeniden tuttu. Bu, namus meselesiydi. Namuslu bir insan, namusu uğruna her sey yapardı. İnsan değil dayısını, babasını bile oldurebilirdi. Al ah da boyle emretme-mis miydi? Hem canım, dayısı gibi yakısıklı, anlı sanlı bir adamın Gul u'ye ne ihtiyacı vardı? Bir isaretiyle en palikarya karılar, kızlar karsısında elpen-ce divan durmazlar mıydı? Durmuyorlar mıydı?

Hafifce oksurup yoluna koyulmustu ki, Aptal Pembe'yi hatırladı birden. Gene boyle, ciftliğe iki hususi dolusu bar kadınlarının geldiği cumbuslu gecelerden birinin sabahında, dayısını ahırda yakalamıstı.

Hem de Aptal kızıyla! Guzel de değildi ustelik. Hatta dudakları irin icinde, patlak patlak...

Tukurdu.

Ne midesiz essoğlu essekti su dayısı be!

Elinin bir davranısıyla aklındakileri sanki itti.

adımlarını actı. Ciftlikten iceri hızla girdi. Gulizar'ın berrak sesiyle kendine gelerek kulak verdi. Bir sevda turkusudur tutturmustu

kaneık. Yasin ağanın odasından geliyordu sesi. Kapıya yavasca gitti, durdu.

Tamam. Supurge supurmekteydi. Birden, ciftliğe ne icin geldiğini hatırladı. Tam zamanıydı. Gulizar'ın yokluğundan faydalanarak icki, yiyecek falan uclan-malıydı.

Beton eve hızla yoneldi.

Huğun alacp karanlığını supururken bir an kapıda beliren bir insan dikkatini cekmisti. Kimdi? Yoksa bir yabancı mı?

Kapıya cıktı. Zaloğlu'ydu, sağlama. Nitekim beton evin merdivenlerini ikiser ikiser cıkıyordu; gecikmiscesine.

Niye? Neden yanına gelmemisti de, fırsattan faydalanmak istercesine beton eve saldırmıstı? Muzaffer beyin sıkı tenbihini hatırladı: "— Ben ciftlikte yokken bu serseriye goz kulak ol!

İckilere, balık yumurtalarına, bilhassa bilhassa havyarıma musallat gibi geliyor bana. Kendi yese ehemmiyeti yok, yesin. İte kopeğe ziyafet ceker de..."

Supurgeyi bırakıp beton eve yoneldi.

Merdiveni cabucak, kedi sessizliğiyle cıktı.

Sofayı gecti: Mutfak kapısı aralıktı. İceriye usulcacık baktı. Dusunduğunce, aksam misafirlerden kalan mezeleri buyukce bir kayık tabağa acele acele dolduruyordu: "— Neden acele acele?"

Telasını hayra yoramadı. Demek doldurup, birisine goturecekti!

Kapı bosluğunu sertce doldurdu ;

— Kolay gelsin efendi!

Zaloğlu iğne durtulmuscesine dondu. Yakalanmıstı ama, belli etmemeğe calısarak:

— Hos geldin, dedi. !

— Ne yapıyorsun?

— Hi c. Oyle...

— Neyle?

— Canım bırak yahu be. Her seyi gormezler. Dayım yemez bunları nasıl olsa. Atılacağına...

— Kime vereceksin?

— Bil bakalım: Kime verebilirim? Gulizar omuz silkti:

— Ne bilecekmisim ben?

— Bizim fıkara Hafız'a. Guldu :

— Rakı da gotur bari..

— İznin olursa, hani pek makbule gecer.
— Sahi mi? İcer mi?
— İcer mi de soz mu? Dibinde uyur. Hem sana bir sey deyim mi? Senin de gozlerinden opuyor!

Yalancıktan canı sıkıldı:
— Dert. O ne bicim laf o?
— Basbaya laf, nesi var? Kanına mı dokundu? O gundenberi Gulizar icin Kabak Hafız sadece bir din adamı olmakla kalmamıs, iriyarı, sağlam hey-betiyle kafasını kurcalamaya baslamıstı. O ne hakim bakıstı o? O ne capkın, istek dolu suzuslerdi!
Kabak Hafız da, Muzaffer beyin taskın erkek kudretini dusunuyordu. O gunun gecesi, sabaha dek Hafız'ı, Hafız'ın bir erkek olarak neler yapabileceğini dusunmus durmustu. Oyle kapı gibi bir erkek, istek dolu, susamıs, yiyecek gibi bakan bir erkek, eline dusureceği, istekten kudurmus, tavında bir kadına neler yapmazdı.
Daha sonraları duslerine girmisti. Ancak o, yuz kiloluk govdenin hırsı Gulizar'ı doyurabiliyor, doy-mıyan isteklerini yuz kiloluk ağırlığı altında ezebilir-di. Demek "— Gozlerinden operim" diye haber salmıstı?
Demek gozleri donmustu adamın boylesine? Yani azgın bir boğa isteği icindeydi?
Ağzından kacıverdi:
— Ben de onun gozlerinden operim!
Zaloğlu hayretler icinde:
— Sahi mi kız?
— TabiL
— O da senin gozlerinden opuyor deyim mi?
— De.
— Peki, Yasin ağa?
— Aman sen de...
Ramazan'ı bir cocuk gibi kucaklayıp, dısarı cıktı. Sofayı gecti. Aksam renk renk kadınları sere serpe uzandıkları koltukların bulunduğu odaya girdi. Genis sedirlerden birinin ustune bıraktı kendini.
Zaloğlu'yu
hıncla sıktıktan sonra :

— Seni yemek geliyor icimden! dedi.

Ramazan, kadının donmus gozlerine korkuyla baktı. Bu sozler alev alevdi. Davranıp kalkmak, kadının guclu kol arından kurtulmak istediyse de olmadı.

Gulizar:

— Ne o? dedi. Bakıyorum kacmıya cabalıyorsun, durzu!

— Canımı yakıyorsun..

— Canın cıksın!

— Aksam yarı bucuk bıraktın, sabaha kadar deli oldum. Vallaha oldururum seni..

Zaloğlu'yu yeniden, olanca gucuyle sıktı. Genc adamın canı yanmıstı, elinde olmıyarak inledi:

— Uuuuuf...

— Kolum incindi, bırak!

Kadından cok erkeği hatırlatan kısık bir ses:

— Bırakmıyacağım.

— Bırak.

— Bırakmıyacağım!

— Niye?

— Oyle.

— Neyle?

— Bana onu getirirsen bırakırım.. Sastı:

— Kimi? Kabak Hafız'ı mı?

— Rakınızı burda icin!

— Olur mu kız?

— Of gibi de olur, niye olmıyacakmıs? Hazır Yasin masin de yok...

— Gupegunduz, herkesin gozu onunde ha? Doğruydu, gupegunduz, herkesin gozu onunde koca adamı ciftliğe nasıl alabilirlerdi. Ama canı istiyordu onu, istiyordu evet. Herkesin Al ah belasını

versindi. Ne karısıyordu herkes?

Zaloğlu'yu bırakıp, kendini sedire yuzustu attı, elinde olmıyarak hıckırmaya basladı. Omuzları sar-sıla sarsıla ağlıyordu. Zaloğlu saskına donmustu. Onu hic boyle gormediği icin, bu yasam dolu kadının, ne icin ağlayabileceğim anlıyamıyor, sadece bakıyordu hayretler icinde. Bir ara kadının cıldırıp cıldırmadığını dusundu.

Cıldırdıysa belki de ona saldırır, boğabilirdi. Kalkıp savusmaksa, olmıyacaktı. Ya cıldırmadıysa? Ya sonradan alay ederse korkusuyla?

Gulizar birden hıncla doğruldu :

— Git, dedi. Defol. Cehennemin dibine kadar yolun var. Erkeğim diye gezip dolanma bu dunyada!

— Niye?

— Derdin dibi. Sen yarın avradından da boyle kacarsın!

Kanına dokunan Zaloğlu:

— Ben ha?

— Sen tabi.

— Gorursun.

— Goreceğiz.

Sonra birden değiserek sordu :

— Kız guzel mi cok? Anlamadı:

— Hangi kız?

— Seninki.

— Ha, Gul u mu? Guzel. Aksam hani bir mavili vardı ya?

— E?

— Ona benzer amma ondan daha boylu, daha guzel, daha da taplı..

Gulizar aksamki maviliyi hatırlamıstı:

— Onun kadar beyaz mı?

— Bak hele bak...

Gulizar'ın icini bir kıskanclık dolastı. Bir catt altında olacaklardı. Muzaffer bey de aralarında. Kim-bilir, belki de bir gun o azgın herif...

— Demek ondan da beyaz?

— Beyaz da soz mu?

Belki de banyoyu ona hazırlatırdı. Yalnız hazırlatmayla kalmaz, arkasını da sabunlatırdı. Peki, Gulizar? O

ne olacaktı? Kıyıda, kosede mi kalacaktı? Evin hanımı Gul u mu olacaktı? "— Gulizar!", ≪]— Bana bak Gulizar.. Sunu soyle yap, bunu boyle..." mi diyecekti? Bir takım emirler mi verecekti? Onu hizmetci yerine mi koyacaktı yani? Belki de "— Hanımefendi" demesini isterdi. Tabi isterdi, ne diye istemesin?

Yuz bulunca astarını pekala da isteyebilirdi. Hayır, demiyecekti iste. Hanımefendi değildi ki desin.

Alttarafı nerden bakılsa bir fabrika kızı. Fabrika kızı hanım, hanımefendi olacaktı ha?

— Bana bak, dedi. Avradının kulağını buk. Bana hanımlık taslarsa val ahi karısmam ha!

Zaloğlu bir kahkaha attı:

— Karısmaz mısın?

— Karısmam.

— Ne yaparsın?

— Her bir sey..

— Mesela ne? Gercekten de ne yapardı?

— Onu beye derim!

Ve ofkesi busbutun tastı:

— Ben basıma buyruğum, amir, kumandan istemem. Deli soykanın biriyim zaten...

— İyi ama, ne dersin dayıma?

— Diyeceğimi bilirim ben!

— Dayım seni dinler mi? Tepesi attı;

— Neee? Dinlemez mi?

— Dinlemez ya!

— Ben on yıldır, on koca yıldır kahrını cekiyorum onun. Beni, arslan gibi erimin altından cekip aldı.

Beydir, ağadır, zadegandır diye lyalimizi feda ettik, kendine kul kole olduk. Niye? Yiğitliğine! Pisman değilim amma, yazının sordan gelecek bir...

Zaloğlu'nun da tepesi attı:

— Ne, yazının sordan gelecek bir kız mı?

— Ne ya?

— Benim karım o be!

— Ne olursa olsun. Dayının yanında senin ne piyasan var ki?

— Ne piyasam mı var?

— Oyle ya, ne piyasan var?

— Ulan hic bir piyasam olmasa, dayımın vere-sesiyim bugune bugun be. Al ah gecinden versin, gozlerini yumdu mu, yerine ben gececeğim. Yanında ne piyasan varmıs. Akıla bak!

Gulizar anlamlı.anlamlı basını salladı:

— Anlasıldın... demek dayının olmesini bekliyorsun? Dur seen. O dayın nasıl olsa gelir. Eğer demezsem.

Suna bak, adamcağızın olumunu bekliyor!

Zaloğlu korktu. Gercekten de dayısına soylerse, yanmıstı. Butun isleri altust olabilir, ciftlikten de koğulabilirdi.

Azgın kadının yanına ilisti:

— Al ah gecinden versin kız. Gunun birinde diyorum, insan hali, hepimiz oleceğiz. Hem kimbilir, belki,de ben ondan evvel...

Kadının basını oksadı:

— Deli. Seni kızdırmak icin., aboo... sen benim ilk goz ağrımsın kız. Seni oyle seksen tane Gul u'ye değisirsem anamla Kabe yolunda zina etmis olayım be... Sana değil Gul u, hic kimse dan dun edemez.

Sana yan bakanın rabbiyesirini... o bicim iste. Beni ne belliyon sen?

— Kızın babası, anası, bacıları var mı?

— Babasını bilmiyon mu?

— Kim?

— Bizim elci Cemsir!

— Hm., bacısı, kardası?

— Bir oğlan kardası var.

— Kız?

— Yok.

— Onlar da ciftliğe mitili atarlar gayri oyle ya? Zaloğlu bunu henuz dusunmemisti. O yalnız kızı

istiyordu simdilik.

Gulizar gene de rahatsızdı. Gunlerdir kafasını bu sorun kurcalıyordu. Beyin olumune gelince, Al ah kerimdi. O zamana kim ole kim kala. Kapı gibi adam sağlığında elinden aiınmasındı da... Onun ne ucarı

olduğu herkesce bilinen seydi. Olsun. Bir catı altında baska kadınlarla... evet, bardan gelen kadınlar...

biliyordu, biliyordu ama, onlar zararsızdılar. Aksam uzeri, ya da gece yarısı gelir, sabahleyin basıp giderlerdi. Durucu olmıyan kadınlara can kurbandı. Bu? Bu kalıcıydı. Kalıcı olunca da, her an beyin gozleri onunde salına salına dolasacak, adamın aklına zorla is dusurecekti. Hem bakalım bey ona karsı

ne turlu davranacaktı? Yiğen hatırı sayacak mı, yoksa kalbini bozup, hist pist'e mi baslıyacaktı. Baslarsa ohooo... banyoyu da hazırlatır, arkasını markasını da sabunlatırdı. Yalnız bu kadarla da kalmazdı o azgın herif. Kol arının arasına bile alıverirdi.

Sol gozu seyirmeğe baslamıstı birden.

Butun bunların boyle olacağını Al ah'ı bir bildiği gibi biliyordu. Sonra, bey kadar yakısıklı bir erkeğe hic, ama hic bir kadının umursamazlık edemiye-ceği meydandaydı.

— Sana bacı, kardas nasihati Ramazan. Beni dinlersen avradını ciftliğe getirme!

Zaloğlu da huylanmıstı:

— Niye?

— Niyesi var mı? Dayını bilmiyor musun?

— Biliyorum.

— Guzel avratlara karsı?

— Nolur?

— Ananın dini olur!

Zaloğlu, kadının kaygısını anlamıstı:

— Cus be, dedi. Dayım be!

— Dayın. Erkek değil mi? Sen yarın cekilip capa ırgatlarının basına, yahut patoza gideeen, sehre gidecen, gunlerce kalacan. Genc kadın... ustelik dini donu olmıyan dayın...

— Benim avradım namusludur!

— Ramazan, beni dinle: Avradın namuslusu, namussuzu olmaz. Yakısıklı, guclu erkek... avrat bir bakısta bastan cıkabilir. İstemese de cıkabilir. Sonra, dayının yanında sen nesin? Hic, vızırtı. Onun yanında sana bakmaz! Yani piyasaya almaz seni. Beni dinle. Avradını uzakta oturt, sehirde mesela..

Dayının ne canavar odluğunu bana sor. Benim erimi bilmezsin. Benim erim de kaytan bıyıklı bir erkek guzeliydi. Ben de daha on altı, on yedi yasımdaydım. Bir gun dayına rastladım, su asağıdaki ahırın

kosesinde. Tamam. Ne olduysa oldu. Elimden tuttu, cekti, beni ciğit anbarına goturdu. Gık diyemedim.

Ondan sonrası, iste!

Zaloğlu ters mers olmustu. Sehirde nasıl oturabilirdi? Dayısı: "— Hayır. Burada, ciftlikte oturacak"

derse, nasıl "— İl aki sehirde oturacağım" diye ayak direyebilirdi?

İc gecirdi:

— Dur bakalım, hele o gun gelsin de..

— Vallaha karısmam Ramazan. Kedinin boynuna ciğer asılmaz!

Zaloğlu mutfağa gecti. Mezelerle bir yarım kiloluk rakı sisesini sepete koyup, sepetin ağzını bir gazete kağıdıyla orttu. Nesesi kacmıstı. Kadın delidoluydu ama, doğru seyler soylemisti. Dayısının ne mal olduğunu bilmez değildi ki!

Hep o dusunceli, daha cok da sıkıntılı haliyle evden cekti gitti.

Kabak Hafız dokuz doğururcasma beklemekteydi.

Kapıdan karsıladı:

— Nerde kaldın mirim? Nerde kaldın yahu! Artık umidimi kesmeğe baslamıstım. Bir mani zuhur etti, gelmeyecek demistim.. Neler getirdin bakalım? Gel soyie!

İceri girip kapıyı kapadılar. Ardından da tahta surguyu cektiler.

Beyaz perdeler de indirildikten sonra. Kabak Hafız kol arı cemirleyip sepete besmeleyle yanastı:.

— Oh oh oh... ne bu? Zaloğlu:

— Havyar, dedi.

— Havyaaar? Bunlar?

— Balık yumurtası.

— Ya bu?

— Amerikan salatası!

— Rus salatası, de, sunoaa... Bunlar? Borek. Ya bu?

— Ac, bak!

— Acıp bakınca elbette bilirim..

— Ulan Hafız, her seyi de biliyorsun ha!

— Elbette mirim. Ben, dunya nimetlerinden habersiz gafil erden miyim? Dunya nimetlerinden ancak hayvanlar, hayvanoğlu hayvanlar

bi haberdirler. Bense, onlardan olmak istemem! Sonraaa... bir tesehhut miktarı da olsa, yuksek sosyetede yalandık biz de!

— Ne demek bunlar be?

— Ne, ne, demek?

— Lugat paralayıp duruyorsun..

— Haa, su mesele...

— Malum ya? Bizim bilgi terazisi bu kadar ağırlığı cekmez!

— O halde, acık konusuruz bundan sonra. Lugati mugati.. efendim?

— Bırakalım!

— Bırakalım mirim, bırakalım...

Sepetle merdiveni bir solukta, istahla cıktı. Tabakları, sahanları indirip, yiyecekleri sarılı oldukları

kağıtlardan tabaklarla sahanlara bosalttı.

Zaloğlu basucundaydı. Hafız'ın istahla calısan ellerine gulerek bakıyor, Gulizar'ın dediklerini dusunuyordu. Nesesi adamakıllı kactı birden. Dayısını hatırlamıstı. Hatırlayınca da tedirgin edici bir ic huzursuzluğu baslamıstı yeniden. Gulizar'ın dediğince, Gul u'ye hal enir, elde etmeğe kalkarsa...

İrkildi: "— Ya kız da tav olursa?"

Yuzunden kapkara bir golge gecti. Ne diyordu Gulizar? Kudretli bir erkek karsısında namus, mamus sokmezdi gercekten de.

İcini cekti.

Kabak Hafız'ın gozunden kacmamıstı bu:

— Hayrola?

— Hic.

— Nasıl hic?

— Yok bir sey.

— Yok da, niye cektin icini?

— Baska. Onu diyecektim, Gulizar'a soyledim sunu..

— Neyi?

— Gozlerinden optuğunu..

Hafız her seyi bırakıp simsek gibi baktı:

— Al ahını seversen?

— Serefsizim ki...

— Kızdı mı?

— Yok canım.
— Al ah askına?
, — Al getir, burada icin dedi ama...
— Ama?
— Ben uygun bulmadım!
— Niye?
— Niyesi var mı lan? Olur mu? Yakısık alır mı? Kabak Hafız.isi gucu bırakmıstı. Zaloğlu'nun boynuna sarıldı, yanaklarını opucuklere boğdu. Sevincten cıldırmıs gibiydi. İcki, yiyecekler, her sey silinmisti, ucuyordu.
— Demek boyle ha?
— Boyle.
— Aferin sana. Beni memnun, mesut, mesrur eylediğini soyle Ramazan. Ona gece, gunduz, yatıp kalktıkca dua edeceğim, butun isleri asan olacak!
Mezelerin tabaklarla sahanlara aktarılması isine Zaloğlu koyulmustu.
Kabak Hafız adeta kulaklarına inanamıyordu :
— Vay anasını, dedi bir ara. Demek... inanamıyorum, vallahi, bil ahi, tallahi inanamıyorum...
Yarım kiloluk rakı sisesini yerden sevincle aldı. Kocaman yumruğuyla sisenin dibine vura vura tıpayı
cıkardı. Bardağa doktu, bir solukta icti:
— Ooooooh!
Zaloğlu isini bitirmis, mezelerin kaplarını yerde
serili sofra bezinin ustune sıralamıstı:
— Cok hızlı basladın, dedi.
— Nolacak?
— Arabın dediği gibi sivey sivey gidelim de tadını anlıyalım. Sen kafayı hemen bulacaksın. Ben?
— Ne olmus sana?
Zaloğlu gene aklında dayısı, ic gecirdi. Kabak Hafız birden bir seyler sezmisti:
— Hayrola be!
— Hele oturup bir iki cekelim de...
— Cekelim mirim.

Kabak Hafız ekmekle su da getirdikten sonra sofra bezinin iki kıyısına karsılıklı oturup, basladılar cekmeğe.

Zaloğlu ağır ağır iciyor, gittikce artan bir huzursuzluk icine gomuluyordu. Sonunda bosandı. Butun endiselerini hic bir sey saklamadan saydı doktu.

Kabak Hafız dikkatle dinlemisti. Gulizar haklıydı ama, bunu genc adama acıklıyacak değildi. Zaten kuskudaydı. Acıkladı mı, fitili alacak, tadı tuzu kalmıyacaktı. Kac vakittir o da dusunup duruyordu zaten bunu. Buyuk ciftci, ustelik domuzuna yakısıklı ve guclu Muzaffer'i baskalarından sorup oğrenecek de değildi.

Gene de:

— Ben senin ve Gulizar'ın fikrinizde değilim, dedi.

Zaloğlu umutla baktı:

— Ya?

— Evet, dayın ucarı zanpara, suphe yok buna. Fakat, yiğeninin menkuhesine...

— Yahu bıraksana su lugat paralamayı!

— Menkuhe, yani nikahlısı demek. Yiğeninin nikahlısına el atacak kadar asağılık değildir!

—| Onun elinden gelip gecen kadınları soyle bir tasavvur etsene!

— Elini sallasa el isi, basını sallasa tel isi gelir. Hem de kosa kosa. Yalan mı?

— Doğru.

— Korkma, hic bir sey olmaz. Mamafi, herhangi bir tehlike bahis konusu olursa, bir tılısım yapar...

Zaloğlu'nun gozleri gene umutla parlamıstı. Kabak Hafız ardını getirdi:

— Erkekliğini merkekliğini keseriz evel Al ah.. Haydi serefe!

Rakı bardakları kaldırılıp tokusturuldu.

Zaloğlu iyice umutlanmıstı. Ağzını yumruğunun tersiyle sildi. Meze almayı falan unutmustu :

— Demek...

— Evet, bıcak gibi sıp, kesilir nefsi. Hic merak etme!

— Sana guveniyorum.

— Guven. İcabını icra edeceğime suncacık suphen olmasın. Seni ne kadar sevdiğimi bilirsin. Sonra, su haberi getirdin mi

getirmedin mi?
Zaloğlu unutmustu bile:
— Hangi haberi?
— Aman mirim?
Goz kırptı. Zaloğlu anlamıstı:
— Haa, suuu. Anladnım. Valla karı bildiğin gibi değil. Fakat ustesinden gelebilmeli ha!
— Ne demek o?
— Serefsizim camız gibi kuvvetli karı. Beni bir sıktı, cıyak cıyak bağırdım. Avrat değil, pehlivan!
— Tam benim harcım desene..
— Bilmem artık. Aranızda bir sey. Lakin ilik ilik avrat!
Gulizar fitili iyice almıstı. Zaloğlu'na gelin gelecek kızın bir sure sonra hanımefendilik taslıyacağma kuskusu yoktu. Hele gercekten de guzel, alımlı ca-lımlıysa, Muzaffer beyi avucunun icine alabilirdi.
Odadan sinirli sinirli cıktı. Banyoya girdi. Neden girmisti? Bilmiyordu ama, bembeyaz, pırıl pırıl fayanslara endiseyle baktı. Beyi avucunun icine alırsa, Gulizar her seye veda edecekti demek ha?
Demek surda, su banyonun icinde, ya da soyunma yerindeki sedirin uzerinde onu yatıracak...
İci karardı.
Daha fazlasını dusunmek istemiyordu. Dısarı cıktı, kapıyı hırsla cekti.
Acaba beye soylese de, oğlanı kovdurmanın bir yolunu mu bulsaydı? Ne demisti? "— Dayımın varisiyim be. Yarın gozlerini yumdu mu, tekmil bu mal, mulk kime kalacak?"
Alt dudağını disleri arasında ezerek dusunmeğe basladı: Doğru soyluyordu. Dayısı olunce mal, mulk Ramazan'a kalmıyacak mıydı? O zaman? O zaman o "Fabrika surtuğu" yani, ciftliğin tam anlamıyla sahibi, hanımefendisi olacak, belki de yol verecekti Gulizar'a!
Hızla yurudu. Kutuphaneli odaya hırslı hırslı gecti. Kitaplığın onunde durdu. Masaya kalcasıyla dayandı.
Amerikan traktorlerinin kuse kağıtlara basılı cicili bicili, renk renk kataloglarına bir sure gormeden baktı.
O, gormeden baktı ama, Massey Harris, John Deere'ler ona albeni dolu, yosma, cıvıl cıvıl bakıyorlardı.

Evet, "Fabrika surtuğu" ciftliğin hanımefendi?' olacak, isterse de Gulizar'a yol verebilecekti. Kimbi-lir, belki de cok kıskanctı. Kıskancsa, bir baska genc kadını aynı catı altında ne diye tutacaktı? Gulizar olsa tutar mıydı? Soyle bir dusundu, tutmazdı. "— Tutmam doğrucası. Elime fırsat gecsin de bak. Değil alımlı calımlı kadınları catımın altında tutmak, ciftlikten

kancık kopeklerle tavuklarr bile surer cıkarırım"

Kendi kendine sordu :

"— O niye tutsun?"

Kendi kendini yanıtladı:

"— Hi c, niye?"

Yuzu belirsiz, alımlı calımlı bir kadın icinde canlanarak sanki emretti :

"— İstemiyorum bu Gulizar mı ne karın ağrısıy-sa kadını. Hemen, hemen yol verin"

İc gecirdi, sonra da :

"— Derse der.." dedi.

Sıkıntısı arttı.

İcindeki, o, yuzu belirsiz ama, her yanından alımlı calımlılık akan "Fabrika surtuğu"ne actı ağzını

yumdu

gozunu :

"— Pis. İki paralık bir fabrika kızısın, ne yani? Giderim, giderim ama... bilirim yapacağımı ben de"

Ne yapabileceğini dusundu. Hi ic, yapabileceği bir sey yoktu ki. Umduğu dağlara kar yağar, dayandığı

yerler yıkılırsa cekip gideceği bir yer bile yoktu.

Uzun uzun dusundu. Gercekten de, boyle bir sey olsa, nereye gidebilirdi? Irz, namus, su bu umurunda değildi. Yeter ki karnı doysun, sırtı perkissin. Calısmaya gelinee, calısırdı be. Kana kana calısırdı ama, neresiydi bu? Kimin yanı? O kadar yalnızdı ki!

Ağlamak geldi icinden. Yapayalnızdı. Ana, baba, hısım, akraba, artık coktaaan kayıplara karısmıs gencecik bir erkek, kocası yani, yoktu. Yeryuzunde tek basına kalmıstı iste!

Ağlıyacaktı ki, aklına Kabak Hafız geliverdi. Ferahladı. Sahi, bu iriyarı, bu kocaman elli ayaklı, bu insanı

altına alsa dağ gibi ezecek adam kabul enirdi onu herhalde!

Birden aklına oyle yatıvermisti ki, "— Ulan alıver beni be" diye gecirdi. "— Ayı, ayı oğlu ayı. Alsan ne cıkar? Sana oyle bir avrat olurum ki! Senin dumenin namaz, niyaz, dua, okuyup uflemek. Uyuve-ririm sana. Sen erkekleri kafese koyarken, ben de kadınları. Senin hanım sultanın olurum"

Gercekten de tadından yenmezdi hani boyle bir sey olsa. Hatta bu koyden cekip giderler. Yeni, yepyeni koy, koyler. Hafız bu yepyeni koylerin imamı olur, Gulizar da "İmam efendinin hanımı". Koyluler kimbilir nasıl ikrama boğar, nasıl yere yurda kondur-mazlardı!

"— Neden olmasın? Pek ala da olabilir"

İcinden bir baska yanı yanıtladı:

"— Acele etme!"

"— Niye?"

"— Fabrika surtuğu belki de cok iyidir, arkadas olursunuz"

Arkadas olmak da cozimliyemezdi ki isi. Rama-zan'm dediğince, kız gercekten cok guzelse, Muzaffer beyin gozunden kaca mı bilirdi? Gece, gunduz. Ramazan evde, değil... daha olmazsa Ramazan'ı sehire, birtakım islerin ardına yol ar, o gelinceye dek gencecik kadınla...

İcinden banyo, pırıl pırıl fayanslar, kuvet, su dolu kuvet, kuvette "Fabrika surtuğu", sonra kıllı goğsu, kol arıyla bey gecti hızla. Kasları ofkeyle yıkıldı :

"— Seni Ramazan'a dersem!"

Kız, sanki:

"— Dee.." karsılığını verdi.

"— Korkmaz mısın?"

"— Ay bennen olduktan sonra yıldızları kim takar?"

Oyle ya, bey onunla olduktan sonra Ramazan, Gulizar da kim oluyorlardı?

"— Tam cattık.."

Gercekten de catmıstı. Kız amma da gucluydu be! Ramazan'ı doldurup, karısıyla dayısını bastırmayı

gecirdiyse de bu da havaydı. Ramazan, karısıyla dayısını yakalasa ne cıkaoaktı? Cekip kızı mı

vurabilecekti, dayısını mı? Dayısını vuramazdı. Vurmak soyle dursun, baskın bile veremezdi. O dağ gibi adam onu tokatla

oldururdu. Kızı cekip vursa? Buna da ihtimal veremedi. O kupkuru, o silik oğlan bunu da yapamazdı.

Kız'sa sanki icinden bakıp kıs kıs guluyordu.

"— Pis!" dedi Gulizar.

"— Sensin!" karsılığını aldı sanki.

"— Maymun!"

"— Aynayla dargınsın galiba?"

"— Neyine guveniyorsun?"

"— Beye!"

"— Bey seni ne yapsın?"

"— Hah hah haaay. Senin gibisine yıl ardır neler yapan guclu bir erkek, benim gibi korpecik bir yeni geline ohoooo...."

"— Bey seni bir sıksa suyunu cıkarır"

"— Cıkarsın"

"— Beni senin sozunle atmaz ki!"

"— Oyle bir atar ki.."

"— Nasıl?"

"— Su kadını defet, gormek istemiyorum derim. Hemen defeder"

"— Senin sozunle mi?"

"— Tabi."

"— Ne biliyorsun seni tevatur seveceğini?"

"— Dudakları patlak isci karılarını bile kacırmı-yan azgın bir adam, beni kacırır mı? Yeniyim, sen eskidin.

Sozumden cıkmaz. Hic olmazsa bir sure. O zamana kadar seni kovdururum ya"

Bu kız ciftliğe gelmemeli, o azgın, it nefisli adamın gozleri onunde dolanmamalıydı en iyisi. Nasıl?

Bilmiyor, bilmiyordu Al ah belasını versin!

Odadan sinirli sinirli cıktı. Merdivenleri indi. Bir takım bos arabalar, tarla surmeye mahsus paslı

pul uklar, koten. diskaro, bicer-doğerlerin bulunduğu avluyu gecti. "Evdeci" denilen ciftlik tutmalarının

oturdukları, uzerleri saz ortulu toprak huğlara geldi. Capa vakti ırgatların ekmeğini, yemeğini pisiren, inekleri sağan, duvarlara tezek vuran Seyyare bacının yanında durdu. El ilik, karayağız bir kadındı.

Yasin

ağa gibi o da bu ciftliğe Muzaffer beyin dedesinin sağlığında gelmis, yıl ar yılı ciftlikten dısarı
cıkmamıstı.

Bu aylar. Seyyare bacının en bos zamanlarıydı. Bulgurluk buğdayları "Sarat" denilen iri kalburdan geciriyor, bir turkuyu kendi kendine mırıldanıyordu.

Otuz bes yıl oncenin bir genclik turkusuydu bu. Toprak renkli el eri arasında kalburlanan buğdayların ahengine kapılmıs, kendi sesiyle heyecanlanmıstı.

Gulizar bdsucuna dikilip uzun uzun seyretti. Ka^ dm kendinden oylesine gecmisti ki, dalgasına dokunmadı.

Neden sonra basucunda birinin dikildiğine dikkat eden Seyyare bacı, besmeleyle dondu:

— Bismil ahirrahmanirrahi m.. sen miydin kız?

— Aklına gencliğin geldi galiba?

Vaktından once yıpranmıs kadın, dertli dertli guldu :

— Gonul. Kocamıyor iste, gozu cıksın. İnsan ne kadar yaslansa, gene de...

Elindeki saradı, elenecek buğdayların ustune bıraktı, kara salvar icindeki iri kıcının ustune oturdu.

Gulizar da karsısına comeldi :

— Hayırdır isal ah..

— Hayır icinde ol. Babamın sağlığında, koyde durmusuz. Davul ar doğuluyor, duğun oluyormus.

Ben de kucucuk bir cocukmusum. Anam rahmetlik... (İcini cekti. Gozleri dolmustu) Rahmet istedi fikara.

Nereye gidiyon kız Seyyare dedi. Hic dedim, davul ar doğuluyor bak, Seyyare ablanın duğunu oluyor, oraya gidiyorum dedim. Sonra uyandım...

Gozlerim Gulizar'a dikmis, aklında, gorduğu dus'-un dekoru. Bu dekor, hayal meyal hatırladığı kırk, kırk bes yıl oncenin Tarsus toprağında, beyaz uzu-muyle unlu Baltalı koyuydu.

Gulizar umursamadı:

— Hayırdır isal ah, dedi. Oluden diri haber!

Tenbel tenbel esnedi, sonra gerindi. Daracık entarisinin goğsunu sertce geren iri memeleri dirilikle fırladı.

— Meseleyi Ramazan'a cıtlattım. Dedim ki, avradını ciftliğe getirme, hakkında hayırlı olmaz, sehirde oturt dedim!

Meseleden Seyyare bacının da haberi yoktu. Gunun birinde "Fabrika surtuğu"nun ciftliğe yerlesmesi endisesini birlikte cekmislerdi.

Seyyare bacı sordu :

— Ne dedi gayri?

— Hi c. Kulağına laf girmiyor ki hayvanın! Birden sinirlendi:

— Amma, ben de Gulizar'sam... kert surya, o avrat bu ciftliğe gelir, beynen bir catı altında yasarsa.

Ramazan boynuzlan takar!

Seyyare bacı pek oyle namaz kılmaz, oruc tutmazsa da, gene de dini butun gecinirdi.

— Tovbe de, kız, dedi. Kızılbas mı bu Al ah ver-miye?

— Sen bil iyon mu onu? Gavırdan bile kotudur!

— Heye, eline eteğine pis derler amma, insan yiğeninin avradına...

— Dolanır Seyyare bacı dolanır. Ben bilmem mi guttuğum domuzun huyunu? Ona yadırgı avrat olsun da, isterse gozleri pisik, akıntılı, irinli olsun...

Uzaklara, taa uzaklara baktı. Gunes iyice devrilmis, yamaclara coken kul renkli sis koyulasmıstı.

— Beyi bir guzel avucuna alır gayri... Rama-zan'ın nerden haberi olaeak? Yarın kazmaya, pato-za, sehire fabrikalara salar, avratla yalnız kalır..

Birden tepesi attı :

— Bana hanımlık taslamasın da ne halleri varsa gorsunler. Yazının fabrika amelesi. Hanımlık tas-lıyacak bir insan, benden yuksek olmalı. Soyle asilzade, soylu soplu, insan evladı. O? Anası sovan, babası

sarmısak. Oyle değil mi amma?

Seyyare bacı yeniden buğday elemeğe baslamıstı :

— Doğru, dedi.

— Akıl ne diyor biliyor musun? Bakmadan :

— Ne diyor?

— Tovbe estağfurul aaaaah... Seyyare bacı usteledi:

— Ne diyor akıl kız?

Gulizar karsılık vermedi. Kalktı. El eri arkasında, ilerdeki soğan hevkeresine yurudu. Taze sovan-ların mavi dumanlı yesil sapları ağzını sulandırmıstı. Bir sap koparıp, ciğnemeğe basladı. Burnuna bol kimyonlu, bol etli, kırmızı biberli "Ciy-kofte" kokusu calınmıstı. Geri dondu, Seyyare bacının yanına gitti.

— Simdi, yeni yuğrulmus ciy-kofte olmalı ki... Yere sulu sulu tukurdu.

Seyyare bacı "— Akıl ne diyor biliyor musun?"u Rinutmamıstı. Yeniden sordu :

— Aklın ne diyordu kız? Omuz silkti:

— Hic canım. Adamcağtz olmeden, uyuz it mal;, mulk dusunuyor!

— Hangi uyuz it?

— Ramazan.

— Ne diyor?

— Dayısı olurseymis ciftlik ona kalırmıs. Beyin kulağına bir gitse, tozunu attırrr val aha!

Seyyare bacı buğday elemeye ara verdi:

— Demek, dayım olurse tekmil malı mulku bana kalır diyor hı?

— Diyor ya.

— Eee... meshur kelamdır, ne derler? Besle kargayı, oysun gozunu. Dur hele... Yasin meydanlarda yok... Yoksa sehire mi gitti?

— Sehire gitti.

— O mesele icin mi?

— Tabi. Ne demeye efkarlandım yoksa? Yarın ulır getirirler kızı ciftliğe, bir iki derken basımıza hanımefendi olur cıkar. Ne senin, ne de benim esame-miz okunur!

Seyyare bacı buğdayları yeniden elemeğe koyulurken :

— Bana ne? dedi. Sen dusun. Bana gore hava hos. Benim isim bel i gucum belli. O benim isimi bilmez, ben onun. Benim buralara dolanıp gelmez bile...

— Yarın babasını, anasını, kardasını mardasını getirirse ciftliğe... Her biri, basımıza bir amir kesilir.

Amma gene de is beyde! Bey, kıza yuz vermezse, el i olsalar hava. Bey tırnaksızlık eder de, avrada dolanırsa, senin de, benim de tepemize cıkarP amir, kumandan kesilir...

Seyyare bacı, kızın akrabalarının da ciftliğe yerlesmeleri ihtimalini dusunmemisti. Hani olmaz da değildi. Kız, beyi bınbır cilveyle avucunun icine aldr da, il e babamı, anamı, kardaslarımı ciftliğe isterim diye dayattı mı, bey hayır mı diyecekti? Elci Cem-sir'i, ırgatbası Memo'yu bilmez değildi. Her yıl pamukların zararlı otlarının capası icin capa ırgadını onlar bulup getirirlerdi. Beyin de yabancısı

değildiler. Lakin boylu, poslu Cemsir'in de yakısıklılığıyla yiğitliğine vurgundu hani. Oyle erkek dunyada kolay kolay bulunmazdı. Aklından, ona kac kez dolandığı, o değilden laf vurduğu gecti. Herif oralı bile olmamıstı. "— Ayı" diye gecirdi, "Ayı oğlu ayı. Safi kalıp deyyus" Sordu :

— Kızın babasını gordun mu sen hic? Gulizar sinirliydi, omuz silkti:

— Yuzunu Azrail gorsun! Seyyare bacı irkildi:

-*- Oyle deme kuz. Haza erkektir hani. Boy, pos, bakıs, endam...Adamın milyonu olacağına, oyle eri olsun. Oyle erim olsa vallaha yemez yediririr, giymez giydiririm!

İsini gene bırakmıstı:

— Bizim Muzaffer beyin daha kalını, daha kalıplısı, daha da yakısıklısı. Ne var ki, bizim bey daha genc!

Gulizar:

— Bizim beye kurban olsun, dedi. Bizim bey gibi var mı? Erkeğin tekesi...

— Ondaki alım, calım, istah, hırs kimde var?

— Ballandır ha, bal andır..

— Ballandırmıyorum, doğruyu soyluyorum.

— Doğruyu soyluyormus..

— Doğruyu soyluyorum tabi!

— Tabi mi? Koynuna mı girdin yoksa? Gulizar capkınca guldu :

— Girdim Delki!

— Tuh, yuzun iki cihanda kara ola e mi?

— Eh. Ayıp mı? Gunah mı?

— Yok, sevap. Gunah mıymıs... Gulizar gulmekten katılıyordu :

— Bana bak, dedi, hani eline gecse... Seyyare bacı fırlatacak bir sey ararmıs cilvesi yaptı.

Gulizar sakadan kactı. Huğun kosesini siper aldı :

— Oyle mi Seyyare bacı? Eline gecse de son yasında, hıı?

Sozde kızdı:

— Kız defol git, beni gunaha sokma ha!

— Hoooos, ne malum senin de tezgahtan gecmediğin?

— Aboooo.. arım namusum... utanmaz arlanmaza hele...

— Ne var utanacak arlanacak?

— Bir duyan da essah beller!

— Bellesin?

— Boyle seyleri yapmak değil, konusmak bile gunah kız!

Gulizar yanına geldi yeni bastan:

— Bırak on'u, dokuzu Seyyare bacı. Yirmi, otuz yıldır bu ciftliktesin. O zamanlar sen de genctin, guzeldin., beyse daha da genc, cocuk. Aranızdan hic mi oldu bitti gecmedi?

Seyyare bacı homurdandı:

— Tovbe estafurul aaaah...

'— Hı? Gecmedi mi, doğru soyle!

— Gelmis gecmis bir sey...

Seyyare bacı o yıl arı hatırlamak istemezmiscesine, buğdayları daha sinirli, cok daha cabuk ele-ımeğe koyuldu. O yıl arı gercekten de hatırlamak islemıyorau. ı^eımıs gecmis, ama taaı eiDene aama-ğında kalmıs seylerdi. Tabi kocasından ayrılıs

nedenini acıklıyamazdı, sırdı. Bir gece, surda, az otedeki sovan hefkeresinde yakalamıstı kocası, beyle.

Bey o zaman yeni yetme bir delikanlıydı. Gene boyle boylu, poslu, gene boyle, hem de bundan cok daha guclu, kuvvetliydi. Kocası ustlerine varıvermis, adamın dili tutulmuscasına, ne diyeceğini sasırmıstı.

İc gecirdi.

Tek laf etmemis, amma o gunden sonra da ortalardan silinip gitmisti.

Gulizar usteleyince, gene de :

— Ayıp kızım, ayıp! dedi. Adam boyunca gunaha girer. Hafız efendiye sor da bak. Boyle seylerin lafı

bile buyuk gunah!

— Kime soracakmısım? Kabak Hafıza mı?

— Neyse. Vaazda dinlemedin mi hic?

— Nesini dinleyecekmisim? Halis zındık deyyus!

— Bak sen simdi..
— Niye?
— Ağzından cıkanı kulağın duymuyor kız!
— Duymaz tabi..
— Niye duymuyor?
— Sebebi var da ondanl
— Neymis sebebi? Sır verircesine:
— Gozlerinden operim diye bana haber salmıs! Seyyare bacı bu kalıplı imamı da aklından gecirmisti cok. Gene, sozde, irkildi:
— Daha neler?
— Vallaha!
— Ne demis?
— Gozlerinden operim demis. Boyle adamın vaazından, kıldırdığı namazdan, tuttuğu oructan ne hayır gelir?
oeyyurt" uulјı susmıs Kaimisil :
— Demek boyle haber salmıs?
— Boyle haber salmıs tabi.
— Kimnen?
— Kimnen, Ramazan'nan..
— Ramazan'nan hı? Peki, beyden korkup cekinmemis mi bu divane?

— Beyin ne haberi olacak?
— Sen soylersen ya? Gulizar omuz silkti:
— Niye soyleyim? Herif Al ah adamı. Elinde imamlık gibi bir de zenaatı var. Nereye gitse ekmeğini tastan cıkarır...
Seyyare bacı bir seyler sezerek kuskuyla bak-
— Eee?
— E'si sağlığın.
— Demek Hafız ekmeğini tastan cıkarır?
— Cıkarır. ,
— Seni istese?
— Bey de peki dese...
— He der misin?
— Oynıya oynıya. Ondan iyisine mi varacam?
— Boyda boy mu yok? Posda pos mu? Oyle kotu bakıyor ki insana.. K

— Nasıl yani?
— O bicim!
— Ne bicim?
— Hadi der gibi, istahnan!
— Tuh.
— İnsanın canı her bir sey istiyor bakınca o!
Seyyare bacı guldu :
— Hani, tam da hafız, imam, hoca avradı olursun ha!
— Niye olmayım? Neyim eksik?
— Herife takdir ha takdir değil mi?
— Ne?
— Ne olacak? Boynuz!
— Canım sağ olsun. Erkek olsun da takınmasın!
— O da doğru ya.
— Fırsat vermesin bi ir, komsuya muhtac etmesin ikii , ac, susuz komasın uuuuc, giyim, kusamımı eksik etmesin doooort. Amma herif haza erkek gibime geliyor. Ne dersin?

Seyyare bacı karsılık vermedi. Ne diyecekti? Enine, boyuna, alımlı calımlı, baktığı yerden ses getiren, pek oyle geckin de sayılmayan bir erkekti. Olsun olsun ellisinde olsundu. Kendisi ellisinde cokmustu ama, erkek icin elli yas neydi ki? El i yas, erkeğin tam erkeklik cağıydı. Hele İmam efendi gibi, eli kolu tutan, guclu kuvvetli biri olursa...

Uzun uzun konustular.

Gunes devrilmis, onlerindeki hefkerede dumanlı mavi saplarıyla yesil yesil istah acan taze sovan-lara esmer golgeler inmisti ki, yakınlarda bir kamyon homurtusu kulaklarına calındı. Tek laf etmeden uzun uzun dinlediler. Sonunda kamyon ciftliğe girdi. Ancak o zaman aksamın indiğinin farkına vardılar.

Seyyare bacı:
— Ooo... dedi. Aksamlar inmis!
— Sahi ha., haydi bana eyval ah!
— Gule guleee... Gulizar kosarak uzaklastı.

Zaloğlu'yla Yasin ağa kamyondan iniyorlardı. Zaloğlu dehsetli sevincliydi, ağzı kulaklarına varıyordu.

Gulizar her seyi anlıyarak beton eve yurudu. Merdiveni hırslı hırslı cıktı. Sofada durdu. İcinde bir gariplik, bir yalnızlık, bir

kimsesizlik. Ağlamak, kana kana ağlamak istiyordu hem de. Sanki kız ciftliğe gelmis, bey dolanmıs, banyoyu ona hazırlatmıs, arkasını ona sabunlatıp, kol arının arasına onu almıs da, butun bunlardan sımaran kız, ciftliğin hanımı kesilmis, "— Gulizar mısın ne karın ağrısısın? Seni ciftliğimde istemiyorum. Defol git burdan" demisti'.

Bir ara Zaloğlu'nun sesiyle kendine geldi:

— Ne var?

— Nerdesin?

— Burdayım.

— Gel!

Merakla merdiven basına cıktı: Emret!

— Gelsene burya!

Merdiveni indi, Ramazan'ın yanına gitti isteksizce. Oysa kamyonun projektoru icinde keyifli keyifli guluyordu :

— Tamam! dedi.

Anladığı halde, anlamamıscasına :

— Nedir tamam olan?

— İsler ekspres..

— Hangi isler?

— Yasin ağa paranın yarısını vermis. Nikahtan sonra da yarısını verecekmis. Dayım da konusmus kızın babasıynan. Ulan ne kıyak adam su dayım bei

Gulizar'ın sıkıntısı artmıstı. Zaloğlu hep aynı keyifle :

— Ol desin olurum serefsizim. Dayı dediğin boyle olur iste..

Gulizar'a baktı. O karsılık vermiyordu. Usteledi :

— Oyle değil mi?

— Ne?

— Dayı dediğin?

— Eee?

— Boyle olmaz mı?

— Nasıl?

Yuzune dikkatle baktı:

— Canın mı sıkılıyor?

Gulizar'ın ustune az daha dusse, hıckırmaya' baslıyaaaktı. Hırsla cekip merdivene gitti, kosarak cıktı.

Mutfağa girdi, kapıyı icerden kilitledi.

Az sonra merakla gelen Zaloğlu kapıyı yokladı: Kilitliydi.
Seslendi:
— Gulizar!
Duyduğu halde aldırıs etmedi.
— Gulizar kuz!
— Ac kapıyı!
— Ac da bak ne diyecem...
Gulizar icerde hıckıra hıckıra ağlıyordu. Karanlıktı mutfak. Bu karanlıkta busbutun garipsediği, kendini her zamandan cok daha yalnız, kimsesiz, daha: cok da dayanaksız bulduğu icin, ağlaması artıyor, hıckırıkları coğalıyordu. Artık kızın ciftliğe geleceğine, beyi avucu icine alıp ona her dediğini yaptıracağına, gunun birinde de baslarına hanım kesileceğine zerrece kuskusu kalmamıstı. Kız ciftliğe hanım olacak, Gulizar'ı da attıracaktı. Yapabilirdi bunu.. Cunku anlıyordu ki, anlattıklarınca kız cok guzeldi!
Zaloğlu'ysa kapıyı dısardan habire yumrukluyordu:
— Gulizar, gulizar diyorum!
— Ac sunu!
— Ac, bak diyeceklerim var!
ni?
— Hakkında hayırlı olacak ama!
Hakkında hayırlı mı olacaktı? Nasıl hayırlı ya-
Kalktı. Gozlerinin yasını kol arıyla uzun uzun sil-
335
dikten sonra kapıyı actı. Zaten hemen hemen her sey gecivermisti. Ağlamıyordu artık. Kız gelirse gelsin,
beyi elinden alırsa alsın, ciftliğe hanım olursa olsun, onu da ciftlikten attırırsa attırsındı. Cehennemin dibine kadardı, olumden oteye koy yoktu ya!
— Niye acmadın kapıyı?
— Acmadım.
— Niye?
— Niyeymis. Acmadım, keyfimin kahyası mı-.sın?
Zaloğlu sastı:
— İyi ama, niye değistin boyle? __ o
Cenesini tutup kaldırdı:
— Ha?

Gulizar elini itti, karsılık da vermedi.

— Kız ciftliğe gelecek diye mi? Sertce baktı:

— Bana ne gelirse?

— Hi ic..

— Kız ciftliğe gelirse miymis. Gelirse gelsin. Bana ne? O buraya gelirse, ben de...

Ardını getirmedi. Zaloğlu usteledi:

— Ne yaparsın sen de?

— Zıkımın dibini yaparım! Her seyi anlamıstı. Kadının direnmesine aldırmadan, zorla kucakladı:

— O gelmeynen senden vaz mı gececeğimi bel iyorsun?

Kendini genc adamın gucsuz kol arından kurtardı :

— Gecersen gec. Ben de basımı alır giderim. Zaten kafama koydum. Hemi de gideceğim!

—Nereye? Kesinlikle:

— Kerhaneye!, dedi.

XV.

Elci Cemsir'le berber Resit oturmus, kara kara dusunuyorlardı, ki. Yasin ağa cıkagelmisti. Tam da o meseleyi gorusuyorlardı. Kızı polis marifetiyle alıp getirmislerdi ama, bundan sonrasını ne yapacaklardı?

Gul u sararmıs solmustu. Ağlamaktan gozlerinde yas, bağırmaktan gırtlağında ses kalmamıstı. Bununla beraber, gene. de "— İstemem" diyordu, "o Boytarı yapılı oğlana varmam! Oldurun beni, asın, etimi lokma lokma doğrayın isterseniz, varmam o soytarıya! Benim babam da, anam da kardasım da Kemal'dir, ondan baskasına varmam"

Butun bunlardan Yasin ağaya soz acacak değil erdi elbette. Acmamıslardı da. Değil acmak, renk bile vermemislerdi. Kahveler, cıgaralar icilmis, hos besten sonra, asıl meseleye gelinmisti. Onceden kararlastırdıklarınca,

bin liranın yarısını Cemsir'in avu-cuna sayan Yasin :

"— Nikahtan sonra da, Al ah kısmet ederse, obur yarısını veririz." demis, az sonra da kalkıp gitmisti.

Simdi ne yapacaklardı?

Bes yuz, sonra da ikinci bes yuz. İyiydi ama, kızın imana geldiği yoktu!

Aksam ustu Resit:

— Bana bak kardas, dedi kurtce, bu isi bil'ıyon mu ne pakler?

Cemsir anlamıstı ama, uzattı:

— Ne pakler?

— Bil neyin paklediğini!

— Rakı mı?

— Babana rahmet!

— Kalk oyleyse.. Dukkanı kapayıp cıktılar.

Giritli'nin kebapcı dukkanı yukunu iyice almısti gene. Girdiler. Dipte, taa dipte, her zamanki masalarına gecip oturdular. Kebapcı Giritli, altın disleriyle

gulerek, geldi. Masa lahzada donandı, baslandı icil-meğe. İlk kadehler, Cemsir'i koyu bir dusunce karanlığına gommustu. İc cebindeki bes yuz rahatsız ediyordu. Bu para herhangi birinden alınmıs olsaydı, umursamıyacak, verdiği sozu yerine getirebilirse ne ala, getiremezse aldırıs etmiyecekti ama, bu, oylesi değildi. Karsısında koskoea bir Muzaffer bey vardı. Bir iskemle darbesiyle dağ gibi bir pasayı

bile cokerten, attığını vuran, astığı astık, kestiği kestik Muzaffer bey!

İc gecirdi.

Butun bunlar da bir yana, daha onemlisi, her mevsim yuzlerce ırgat denklestirip, binlerce lirasını aldığı, ekmeğini yediği, yasamının sonuna dek de yemeği tasarladığı, velinimeti bir insanla karsı karsıyaydı.

Ona kalleslik edemezdi. Etmemesi cıkarı gereğiydi.

Gene tam icini cekerken, berber Resit'e rastladı bakısı. Cemsir sanki: "— Ne yapacağız?" demek istemisti. Berber Resit: "— Val a bilmem" karsılığına gelen bir isaretle, durumunu acıkladı. Acıkladı

ama, Resit, kac vakittir gene de ne yapılması gerektiğini pek ala biliyordu. Uzun lafın kısası, bicimine getirilip, Fellah oğlu'nun vucudu ortadan kacırıl-malıydı. Boyle davranılırsa, kızın umudu kesilir, kolu kanadı kırılır, istedikleri adama tıpıs tıpıs giderdi. Zaten butun mesele, istedikleri adama tıpıs tıpıs gitmesiydi.

Olmazsa, isler sarpa saracak, oteki bes yuz gume gidecek, Muzaffer bey ciftliğine yerlesip, yasamlarının sonunda bir dem surme hayal eri gercek-lesemiyecekti.

"Fellah oğlu"nun temize havale edilme isininse gecikmemesi gerekliydi. Bekliyecek vakıtları yoktu.

"Kız hasta. İyi oluncaya kadar bekliyeceğiz. Baska care yok" diye, pek pek bir hafta, on gun, haydi haydi on bes gun, bilemedin bir ay oyalasınlardı.

Sonra? Sonrası, ya aldıkları bes yuzu geri vereceklerdi, ya da kızı teslim edip, paranın gerisini alacaklardı. Parayı geri veremiyeceklerine gore, kızın^ teslimi gerekti. Gerekti ama, biliyorlardı ki kız, kendi gonluyle, tıpıs tıpıs gitmiyecekti.

Cemsir:

— Bir akıl ver! dedi.

Berber Resit dalgınlıkla baktı:

— Ne aklı?

— Su, kız meselesi..

— Ne aklı vereyim kurban? Ben de sastım kaldım..

— Tam sastık. Bosa koyuyorum dolmuyor, doluya koyuyorum...

— Almıyor. Doğru!

— Doğruysa bana bir akıl ver! Resit ic gecirdi:

— Ben de o aklı bulmayı dusunuyorum kurban..

— Parayı aldık heriflerden...

— Aldık.

— Kızı teslim etmezsek...

— Etmezsek?

— Parayı geri vermemiz lazım.

— Lazım, doğru.

— Para bu, alınmıs alınmıstır. Geri verilebilir mi?

— Kolay kolay verilmez.

— Sonraaa... obur yarısı var!

— Var ya. Bir heye dese..

— Ah dese...

— Akılsız iste. Kocca Muzaffer bey ciftliğine hanım olacan. Oyle değil mi?

— Oyle ki, o bicim!

— O bicim ki o bicim!
— Hep kurtulacağız. Dirlik mi su?
— İtten reziliz.
— Son yasımızda iyi bir gun gorup, iyi bir devran sureceğiz...
— Hele Muzaffer de cartayı cekti mi?
— Cekmese bile, bizim koroğul arıyla sıpaları doldururum ciftliğe, surerim kazmanın altına tumunu, oooooh!
— Oh ki oh. Bizim kuru avrat da can atıyor zaten. Kız kacana kadar esti gurledi, sarkılar maniler...
komsularla cekisti tekmil. Ulan bu avrat kısmı gibi yok. Fıkaranın uryalarına giriyordu. Geceleri koyun; kuzu diye sayıklıyordu. Kız kacınca, tamam. Sen surdan bi yuzluk ver hele!
Cemsir'in nesesi kactıysa da, bozuntuya vermedi. İc cebine yerlestirdiği ic ice bes tane yuzlukten birini cekip uzattı.
Resit parayı istahla kaptı. Yuzluğun verdiği taze gucle:
— Dusunme, dedi. Canını hic sıkma. Cala cala bir havaya dondureceğiz elbet. Sıkma canını!
Busbutun costu:
— Senin icin, senin canının bulbulu icin değil mi? Anam avradım olsun, bir gece, ceviririm kerhaneci oğlu kerhaneciyi, kactan asağı olmaz lan? Hık mık... iki kursunda... aaah ne fayda ah... genc olmak vardı felekte simdi! Cok değil, bir on sene evvel olaydı, ne fayda. Oyle bir değil, bes Fel ah oğlu fostu amma...
Kadehini kaldırdı:
— Haydi serefe! Tokusturup ictiler.
Kebapcı, pikaba Cemsir ağanın plağını koymusta:
"Dunya bir penceredir, her gelen baktı gecti"
Cemsir ağanın kafasında gene her sey silindi. Ne, aldığı bes yuz lira, ne Reside verdiği yuzluk, ne Gul u,
ne de Fellah oğlu. Kafasından bir seyler geciyordu. Durmamacasına akan bir seyler... Tarifsiz hazlar icinde, bil ur kadehlerde kırılan simsek aydınlığı bir boslukta ucuyordu.
İskemlesinin arkalığına, zincirinden bosanmıs ayı heybetiyle yaslandı. Gozlerini yumdu. Sarkının suresince acmadı. Sarkı bitti. Actı. Tam karsısında oturan Residin kopcayı hatırlatan ufacız gozleriyle karsılastı: Cin gibi bakıyorlardı.

— Futur getirme kardas! İyi gunler goreceğiz. Dem surup, devran gecireceğiz. İcime doğdu. Al ah-tan, malum oldu bana. Hic tasalanma. Cenab-ı Al-lah'sa, kalbimize gore verecek. Bir gun bir bakarsın, hic hesapta olmayan bir sebep halk eder, tamam...

Cemsir umutsuzca icini cekti. Resit:

— Cekme icini, dedi. Al ah bu, umut kesilmez. Yumurtaya can veren Al ah. Kurban oluyum kerametine. Cekme, icini. Al ah her bir seyi iyi yapar. Lakin, on yıl evvel olaydı da goreydin Residi!

On yıl evvel de bu kuru Resit değil miydi sanki? Gene de:

— Ceker vururdun hı?

— Bak hele bak.. Beni bilmen mi? Kafam kızdı mı bir iki der miyim? Seri iyisini bilirsin!

Zincirinden bosanmıs ayı kadar heybetli ama, bir cocuk kadar bile muhakemeden aciz olmasına karsın, Resifin gelmis gecmiste, hatta en genc cağlarında bile kafası kızınca bir iki deyip demediğini ne gormus,

ne de isitmistf.

— Doğru, demezdin., dedi. Alay ettiğini sanan Resit kızdı:

— Demezdim tabi ne belledin, der miydim? Cemsir uzerinde durmadı:

— Butun umudum senin avratta. Kızın fikrini ce-lerse o celer. Oyle değil mi?

Hic suphen olmasın. Oyle dil er dokuyormus ki, o kadar olur. Kız diyormus, aptal ığı bırak. Kocca ciftliğe hanım olacan. Altında tomafil, dudakların boyalı. Astığın astık, kestiğin kestik. Yediğin onunde, yemediğin ardında...

Cemsir'in ici hasretle yandı, gozleri umutla parladı:

— Ardında ki ardında Resit. Aklıma gelmiyor mu, icim yanıyor!

— Ben onu bunu bilmem, Fel ah oğlunun vucudu ortadan kalkmalı.

Bakıstılar. Cemsir:

— Nasıl?

Birkac kadeh atalıberi isin "Nasıl?"ı cozumlenmisti Resifin kafasında. Bu isin nasıl, kimin tarafından yapılması gerektiğini biliyordu artık.

Sordu:

— Hamza niye gelmedi hala? Cemsir dusundu:

. — Bugun ne gunlerden?

— Salı.

—. Oyleyse tamam..

Resit anlamlı anlamlı basını salladı:

— Mudurun avradının yanındadır oyle ya..

Gercekten de, Mudurun karısının yatak odasındaydı: Kus tuyu yataklı karyolaya yanyana oturmuslardı.

Kadın, pembe dekoltesi icinde geckin, ama capcanlı, kolunu Hamza'nın boynuna dolamıs, sarhos gozlerini genc adamın cok yakısıklı yuzune dikmisti.

Bir ara:

— Sana ne? dedi. Sertce sordu Hamza :

— Nasıl bana ne?

— Oyle ya, sana ne? Basın belaya girerse daha mı iyi?

Hamza kapkara bıyığı, kapkara kaslarıyla surmeli surmeli baktı:

— Girerse girer!

Kadın, bu bakısın etkisiyle costu :

— Ben ne yaparım sonra?

Basını genc bir kız cilvesiyle genc adamın omu-zuna dusurdu :

— Ha?

— Ne?

— Hamza'sız ne yaparım ben?

— Herkesin namusu var!

— Var, malum ama, Gul u'nun namusu seni alakadar etmez!

Simsek gibi:

— Ne? Etmez mi?

— Etmez. Cunku baban hayatta. O dusunsun! Kadını soyle bir itti :

— Bas ulan sen de zil i i...

Kadının cok hosuna gitmisti. Yeniden, daha hırslı, sanldı. Hamza ırzına soğulmuscesine yeniden itti.

İtme-sanlma, sarılma-itme... bir itisip kakısmadır baslamıstı. Sarhos kadın iliklerine dek istekle doluydu.

Geceliğinin fazla acık goğsunden fırlayan iri memeleri delikanlının goğsunde eziliyor, kudurtuyordu :

— Hamza! diye inledi.

Kol arını arkaya attı. Sonra genc adamın tatlı ağırlığı altında daha da ezilmek icin, onu guclu kol arıyla sardı, kendine siddetle cekti:

— Hayır! !

— Ne?

— Bacın senin namusun değil!

— Bana bak..

— Bakıyorum, ne var?

— Bu lafı bir daha etme!

— Edecem: Bacın namusun değil senin! Ofkeyle gurledi:

— Kimin namusu ya orospu?

Bu ofke genc adama nasıl da yakısmıstı! Yeniden, her zamandan cok daha hırsla sarılmıstı. Busbutun kızdırmak icin uzattı:

— Babanın namusu. O hayatta olmasa amenna. Ama o hayatta!

Ve dudaklarını dudaklarına yapıstırarak, genc adamın konusmasını engelledi:

— Hamza'cığım, canım, yavrum!

Hamza da bir hayli sarhostu. Cosmustu. Onda da dehsetli bir istek baslamıstı. Ceketini zaten cıkarmıs, bir kıyıya, kadının bayıldığı bicimde fırlatıp atmıstı. Pantolonunu da ceketinin yanına fırlatıp, avının ustune atıldı. Yaslı ama, azgın kadının da istediği buydu zaten. Kendini bıraktı.

Hamza hıncla kavramıstı kadını. Canını acıtarak kucakladı, sıktı, etini mıncıkladı, sonra da pembe ipek tuvaletini bir cekiste boydan boya yırttı.

Kadın hemen hemen anadan doğma kalmıstı:

— Hamza'cığım, vur beni, oldur!

Yumulu gozleriyle zevkin tam tepesinde, inliyordu :

— Oldur Hamza'cığım, vur beni, oldur beni, etimi parca parca et!

Hamza anlasılamayan bir seyler homurdandı. Kadın tekrarladı:

— Etimi parca parca et Hamza, kemiklerimi kır!

Kemikler gercekten de genc adamın tatlı ağırlığı ve guclu kol arında kuturduyor, ama yetmiyordu kadına butun bunlar, ki, kapı vuruldu.

Hamza, nedeni belirsiz bir korkuyla karyoladan atladı.

Avını elinden kacırmanın azgınlığıyla kadın yataktan carsafına sarındı:

— Geel!

Kapı aralandı. Beyaz onluğu, ince uzun bacaklarıyla hizmetci kız.

Kadın, kocası falan sanmıstı:

— Ne var? Ne istiyorsun?

— Beyefendi adam gondermis, tahvil eri istiyormus efendim..

Kadın nerdeyse cıldıracaktı. Deliye donerek, az once Hamza'yla karsılıklı kaldırdıkları zarif rakı

kadehlerinden birini kaptı, hizmetciye fırlattı:

— Beyefendinin de ağzına, senin de... Defol! Kadeh, kapı kanadında parcalandı. Hizmetci coktaan silinmisti.

Hamza memnun, alaylı bir ıslık caldı:

— Vay anam vay!

Yaslı kadın, avının ustune yeniden atladı. Genc adam onu guclu elleriyle yakaladı, karyolaya attı. Sonra kucak kucağa yuvarlandılar karyolanın kus tuyu yatağında.

Duvardaki saat gecenin dokuzunu ağır ağır vururken kalktılar.

Butun bunlar Hamza icin pek de onemli değildi. Nasıl olsa bu "Kartalozsa sonuna dek kavuk sallamıyacaktı.

Pantolonunu bacağına cekti, ceketini giyindi. Gayet ciddi:

— Bana bak! Kadın yorgun, bitik:

— Emret!

— Ver su dıngırtıyı bana!

— Hangi dingil i?

— Tabancanı ulan!

— Tabancamı mı?

— Tabancanı. Ne var?

— Ne yapacaksın?

— Lazım! Elini tuttu.:

— Neye lazım? Elini cekti:

— Neye lazımsa lazım. Sana hesap mı vereceğim silik?

Kadın karyoladan yere atladı cıplak ayaklarıyla. Sevgilisini oracıktaki kanepeye itti, genc adamın kucağına oturdu:

— Soyle, neye lazım?

— Kız sorup durma, canımı sıkıyorsun ha!

— Hayır, vermiyeceğim!

— Vermiyeceksen tursu kur!
Kadını dizlerinden itti. Kadın gene gecip oturdu :
— Ne icin istiyorsun? Yoksaaa...
— Ne yoksası?
— Fellah oğlunu...
— Yok canım. Yalnız, oğlanın bakıslarını beğenmiyorum. Eskiden boyle bakmazdı. Simdi...
— Peki, ya elinden bir kaza cıkarsa?
— Cıkmaz.
— Cıkarsa ya?
Kadını kucağından gene itip kalktı:
— Cıkmaz diyorum sana lan!
— Kızma, elimde değil, korkuyorum..
— Korkma!
Dudaklarını uzattı:
— Op! Opmeden once:
— Verecek misin?
— Bana daha sık gelecek misin?
— Geleceğim!
— Geceleri kalacak mısın?
— Kalacağım. Kalacağım ama, kocan? Muthis bir kufur savurduktan sonra :
— Sana kurban olsun, dedi. O senin itin anladın mı?
Hamza mağrur, basını salladı. Kadın yeniden sarıldı genc adama :
— O da, ben de, konağım da, her seyim, hepimiz kurbanız sana Hamza. Tabancanın ne kıymeti var?
Yok. Yok ama, vallahi korkuyorum. Elinden bir kaza cıkıverir diye aklım gidiyor!
Sıkılmaya baslamıstı:
— Gitmesin dedik ya, ne var korkacak? Cocuk muyum ben?
— Değilsin, değilsin canımın ici ama, bel i olmaz. Seytan iste. Hic belli olmaz!
Hamza, seytana soğdu.
Kadın kimbilir kacıncı kez yeniden sarıldı genc adama :
— Sar beni! Sabırla sardı.
— Sık!

— Sıktı.
— Daha sık! Daha sıktı.
— Kuturdet kemiklerimi! Kuturdetti.
— Sen kimin canısın? İstemiyerek:
— Senin!
— Vallaha mı?
— Vallaha.
— Bil aha mı?
— Bil aha. Dudaklarını uzattı:
— Op beni! Optu.

— Isır!
İki dudağını birden ağzına aldı, ısırdı. Kadın inledi. Gozlerini yumdu.
— Oldu mu? dedi genc adam. Dudakları kurtulan kadın :
— Sana doyamıyorum Hamza, dedi.
— Ver sunu!
Aynalı dolaba cırılcıplak gitti, kapağı actı. Renk renk, cesit cesit elbiselerini aralayıp, el cantasını buldu.
Her zaman yanında tasıdığı, herkesce bilinen, sedef saplı kucucuk tabancayı aldı, getirdi, Hamza'-ya uzattı :
— Bir sartla!
— Ne sartı?
— Mecbur bile olsan kolay kolay kul anmıya-caksın!
Aldı:
— Korkma. Mermileri?
— Doludur. Doludur ama...
— Ama?
— Ne olursun, mecbur bile olsan kul anma e mi? Hamza'nın tepesi attı:
— Korkma dedik ya ulan bee!
— Canım!
— Sar beni!
Hamza tabancayı ceketinin yan cebine sokmustu bile. Kadını yeni traslı koltuk altlarından sımsıkı
yakaladı, sonra kol arı arasında alarak, dudaklarını dudaklarına sertce yapıstırdı.

Evden kacarcasına uzaklastı daha sonra. Kuru-kopru'ye geldi. Ne olursa olsun yorulmustu ama, aldırıs ettiği yoktu.

Giritli'nin kebapcı dukkanından iceri daldı: Berber Resit tek basına iciyordu.

Sordu :

— Babam nerde? Resit:

— Eve gitti, dedi.

— Niye?

Durumu kısaca anlattı: Yasin ağa gelmis, paranın yarısını cıkarıp vermisti ya, gene de, bqbasmm burnunu tutsalar eanı cıkacaktı. Bunca yıldır tanıdığı koca Cemsir'in boylesine sıkıntılı olduğunu hic hatırlamıyordu.

Hamza :

— Niye? diye sordu.

— Niye'si var mı kurban? Paranın yarısını al-maynan is bitmiyor ki!

— Nolacak ya?

— Kızı teslim etmek lazım!

— Lazım tabi.

— Yoksa Muzaffer beye karsı yuzumuz golgelenir. Bir daha babannan aksatayı keser. Otur, otur da cekelim bir iki!

Hamza, az once babasından bosalmıs iskemleye oturdu ama, icmek istemiyordu.

— Niye? dedi Resit. Bakmadan :

— Bizimkiynen beraberdik de..

— Yani avratnan cektiniz kafaları hı?

— Ufak is. Demek babam?

— Burnunu tutsalar canı cıkacak fıkaranın!

— Bir sey değil, elinden bir kaza cıkacak diye korkuyorum!

Hamza irkildi:

— Ne gibi yani?

— Ne gibi olacak? Fel ah oğlunu temizlemekten baska care yok! Ah benim eski gunlerim... eski gunlerim olsa, oyle bir değil, bes, on, yirmi, yuz Fellah olaydı...

Hamza'ya goz ucuyla baktı. Dirseklerini masaya dayamıs, tombul yanaklarını avucları arasına almıstı.

— Amma, dur bakalım. Belki de gene ben temizlerim bu pisliği. Bundan sonra benim icin ha icerisi, ha dısarısı. Duyanlar da hic olmazsa ask olsun adama derler. Gencler-dururken, yaslı basıyla...

Sordu :

— İceri dusersem arada bana bir ekmek getirirsiniz değil mi?

Hamza karsılık vermedi. Kaslarını kotu kotu catmıs, dalıp gitmisti.

— Getirmeseniz bile gene de sağ olun. Cem-sir'in uğruna benim gibi bir değil, bes Resit feda olsun.

Yiğitlik olmedi. Onun canının sıkıntısı., bir sey değil, adam bir bakar, iki bakar... haa, der sonunda, bu isi temizliyecek benden baska erkek kalmamıs, bamm! Onun iceri dusmesi olmaz. O duserse biz bakamayız amma, biz dusersek, yani ben demek istiyorum, o bakar da oteye bile gecer!

Hamza sordu :

— Fellah oğlunun gebermesiyle is yoluna girecek mi?

— Bak hele bak. Ona arkayı veren hep o!

— Kime?

— Bacına, kime? O sağken kızı surdan surya gonderemeyiz. Geberdi de vucudu ortadan kalktı mı.

mesele kalmaz. Kızın kolu kanadı kırılır tekmil!

Hamza, kebapcıya seslendi:

— Bak hele hısım!

Giritli kebapcı koca gobeğiyle, kostu:

— Emret Hamza ağa!

— Temiz bir kadeh ver, bir de kebap soyle..

— Derhal! Garsonuna seslendi:

— Yavruuu!

— Hop usta?

— Hamza ağaya bicimli bir kebap! Bir de temiz kadeh!

Berber Resit, Hamza'yı goz hapsine almıs, dikkatle bakıyordu. Genc adam derin, belki de karanlık dusuncelere dalıp gitmisti. Masa uzerindeki değismez bir noktaya dikmisti bakıslarını. Bir seyi olcup biciyormuscasına sağ gozu kısılıp acılıyor, arada da basını hıncla sal ıyordu.

Temiz kadehi, sonra beyaz bir tabakta kebabı geldi. Hep o asırı dalgınlık icinde kadehine rakı koydu, sulandırdı. İcti. İri bir kebap parcasını ağzına attı. Yanlamıs besili bir camız rahatlığıyla, ciğnemeğe basladı.

Bir ara :

— Bak hele, dedi. Berber Resit alestaydı:

— Emret kurban!

— On sekizi doldurmayınca ceza hafif olur değil mi?

Berber Resifin gozleri umut icinde, pırıl pırıldı:

— Tabi , dedi. Ben simdi senin yasında olacaktım ki...

— Ne yapardın?

— Ne mi yapardım? Tobe buyuk sozume, anam avradım olsun, onu ciğ ciğ yerdim be!

Onundeki kebap artıklarını catalıyla toplayıp ağzına attı:

— Bir sey değil. Yasin ağa parayı getirdi. Yarın, obur gun., haydi derler, su nikah isini bitirek... Oyle değil mi amma?

Hamza basını sal adı:

— Doğru. Ramazan efendi niye gelmiyormus? Attı :

— İsleri cokmus. Hem de, malum ya? Damat sayılır artık. Kaynatasından sıkılır, utanır..

— Oyle insanlara karsı... Resit emmi, o kız artık eksik lafetmiyor mu, akıl diyor al al, iki dene...

Berber Resifin aklı gene gitti:

— Sakın haaa.. kızın ne sucu var?

— Ne sucu var olur mu emmi? Kancık it kuyruğunu sallamasa...

— Doğru amma, suc gene de oğlanda. Niye dersen, kıza tam tebelles (*) olmus. Kesip atsa, dese ki, ne yapalım? Baban vermiyor seni bana. Dus yakamdan. Kızın umudu kesilir!

— Amma demiyor itoğlu it, biznen sidik yarıstırıyor. Alt tarafı bir Fel ah parcası. Sakıza tapan insanlardan hayır mı gelir? (**)

Hamza merakla sordu :

— Onların Al ah'ı baska değil mi?

Berber Resit butun bu isleri bilirmiscesine:

— Baska değil, yok! dedi. Onların Al ah'ı sakız ağacı. Sakız ağacına tapar onlar! Ağaca tapan insanlarla alıs-veris olur mu? Bir sey değil, yarın kız ona varsa...

Hamza cılgına donerek sordu:

— Kime? Ona ha?

— Sozun gelisi canım..
— Sozun gelisi, mozun gelisi yok. Benim canım sağken, bacım yazının Fel ahına avrat olamaz!
Berber Resit de bunu bekliyordu :
— Sen, dedi, sen yok mu Hamza, sen... Bırak... Hamza kuskuyla sordu : (*) Tebel es olmak : Musal at olmak.
(**) Aslında boyle sey yoktur. Yerlilerden bazıları boyle sanır. Arap usakları Cukurova'da ilk gocmenler olduklarından, ta o yıl ardan kalma yerli uydurmaları. Ne sakıza taparlar, ne de Al ahsız'dırlar. O. K.
— Nasıl yani?
— Nasıl olacak? Delikanlılık cihetinden... Baban besse sen onsun, yirmisin, ellisin. Baban hic bir zaman senin gibi olamadı. Ben onun gencliğini ovucumun ici gibi bilirim. İstanbul'da kırdığımız ceviz, ohooo... Lakin sen baskasın. Senin gibi hırslı delikanlı nerde bu zamanda?
Hamza da costu :
— Bugun Mudurun avradının Al ahını sasırttım! Anam avradım olsun, ol deyim, bir iki demez, derhal!
Resit mahsustan ustune bastı:
— Baban nerdeeee, sen nerde!
— Sen baskasın..
— Avrat mesela, koskoca bir mudurun karısı değil mi?
— Olmaz mı?
— Sırtında bal renkli ipek gecelik ki, Al ah gibi. Efendi, bir tuttum, boydan boya bir cektim, caaaart diye...
— Pıravo!
— Ben oyle yırtıp, iki de tokat atınca ne dedi biliyor musun?
— Ne dedi?
— Sen benim Al ahımsın dedi, ye beni dedi, oldur dedi. O hırsla nasıl kavradım avradı, nasıl kaldırıp karyolaya attım, hani parcalıyacam. Tam o sırada tık tık, kapı vurulmasın mı? İkimiz de anadan doğmayız. Avrattır bir sarındı ipeklere, dedi: Geel! Kapı aralandı, hizmetci kız!
— Tuh bee..

— Bırak tuhu muhu.. Laf aramızda, hizmetci de hizmetci hani. Lokman Hekim'in ye dediği. Kemiklerini cıtır cıtır kır, ye!

— Niye gelmis?

— Ne biliyim? Bey mey diye patırdattı bir iki. Bizimki anca celallendi, rakı kadehini bir kaptı, bir patlattı.

Kadehtir tuznan buz. Hizmetci dersen, anide toz!

— Vay anasını. Demek avrat...

— Avrat bildiğin gibi değil emmi. Kocası milyoner mesela. Bende bir meziyet gormese... hıı?

— Bak hele bak. Sendeki meziyet kimde vcr°g

— Valla oğunmek gibi olmasın Resit emmi amma, doğru. Yeni yetme delikanlılarda hic bir meziyet yok be!

— Yok ki yok.

— Hangisi benim gibi bir milyoner avradını, hm?

— Donup bakmaz bile milyoner avradı oylelerine! Sen kendini ne beii yon yiğenim? Genclikse fazlasıynan,

yakısıklılık, kabadayılık, dine iymana, namusa serefe bağlılık dersen, o da herkesten ziyade.

Boyle bir delikanlıyı eline gecirmis bir avrat... Oyle avratlar bilirim ki, para, pul derya. Yanlarında paranın pulun lafı olmaz. Derileri gevsemis, boyunları boğazları bosalmıs tuluma donmus.. Donmus amma, gonul erine bak sen. Gonuldur cosmus, sellale gibi. Buldular mı senin gibi yiğidi, suluk gibi sarılır, emerler. Demek avrat o cinsten! Boyle avratlar deliye benzer. Yaptıklarını zır deli yapmaz!

— Valla Resit emmi, Al ahımı sasırtıyor. Fistanını tutup caart diye yırttım. Yırt dedi, feda olsun. Beni yırt, derimi yırt, oldur beni dedi. Gozlerine baktım, donmus ki, goz goz değil, canavar. Ates gibi yanıyor.

Serefsizim avrat gozu değil!

— Doğrudur, oyle olur yangın avrat gozu..

— Anca bir aldım altıma...

Berber Resit:

— Bu gencliğin, yiğitliğin kıymetini bil! dedi.

— Nasıl?

— Mangiz yoluna bak!

— Mangiz dedin de,, calısma, diyor. İstersem beni alıp İstanbul'a goturecek. Para, pul, yeyim, icim, giyim, kusam... Her sey fos. Geyik kocası yetistiriyor!

Merakla sordu :

— Resit emmi?

— Hı?

— Bu okumus, yazmıs, efendiden kisilerin isine de akıl sır ermiyor ha!

— Niye?

— Niyesi var mı? Avradı inek gibi yayılıyor da, boynuzlu...

Berber Resit kurnazca guldu :

— Kendi de baska yanlarda yayılıyor hey oğlum. Danısıklı doğus onlarınki. O, ona, o da ona goz yumuyor. Sana bir sey deyim "mi?

— De!

— Bu dunyada haramın tadı helalde yoktur!

IfiW

— Bunca alim ulema gelmis gecmis, sor hepsine, hepsi de bunun boyle olduğunu tasdik eder!

— Doğru. Lakin, o bu değil, portmenini aldı, dedi: Hamza'cığım, seni cok dusunceli goruyorum.

Basında bir bela mı dolanıyor? Al su tabancayı, yanında bulunsun. Ne olur ne olmaz. Kendine mukayyet

ol. Ben sensiz yasıyamam filan fıstık...

— Tabanca yanında mı?

— Bak hele bak, olmaz mı?

— Yasa be. Bakim!

Hamza, kebapcı dukkanını gozden gecirdi. Herkes kendi dalgasındaydı. Gene de nazlandı:

— Olur mu yahu? Burda gosterilir mi?

— Masanın altından uzat!

Kebapcı dukkanını yeniden gozden gecirdikten sonra, ceketinin yan cebinden cıkardığı kucucuk tabancayı masanın altından uzattı.

Berber Resit aldı. Evirdi cevirdi.. Beğendi; beğendi değil, hayran kaldı:

— Hamza, kurban!

— Emret Resit emmi..

— Sana bir teklifim var...
— Ne gibi?
— Dediğimi yapacan mı?
— Basımnan beraber amma, anlıyalım bakalım neymis..
Hamza'nın gozlerinin icine baktı baktı, sonra hazin olmasına dikkat ettiği bir sesle:
— Ben, dedi, bu candan vazgecmisim zaten. Benim yasadığım fazladan. Hem ne, benim gibi birinin yasamasından ne olacak? Ama sen? Senin tam zamanın. Ver bana su tabancayı!
Hamza dikkat kesilmisti:
— Eee?
— Fellah oğlunun...
— Fellah oğlunun?
— Sakız ağacını...
— Yani ne yapmak niyetindesin?
— Anla iste, o bicim!
Hamza'nın kanına dokunarak, masaya dehsetli bir yumruk attı:
— Bana bak arkadas, bu lafı bir ettin, bir daha etme!
Berber Resit sozde sastı:
— Niye?
— O kadaar!
— Niye amma yiğenim, anlıyalım?
— Benim canım sağken, boyle islerde ne sana, ne de hele babama luzum yok!
Sarhosluğu birden artmıstı ama, bu, yılısık bir sarhosluk değil, tam tersi, alabildiğine ataklasmıstı:
— Ben bu tabancayı avrattan bosuna almadım. Ben adamın eğri dinini o bicim. Ben olmedim daha.
Ben ne zaman olursem, o vakit basınızın caresine bakın. Demin senden, on sekiz yasını bitirmiyeni sordum. Sen anlamadın. Niye? Anlamadın da ondan. Cunku anlamazsın. Benim yasım kucuk heye amma aklım boyuk. Ben bugune bugun fabrika mudurunun avradıynan... benim yasıtlarımın hangisi oyle zengin bir avradı benim gibi ovucunun icine almıs? Alamaz. Neden? Cunku... Alamaz da onun icin.
Avrada değil tabanca, ol desem bir iki demez!
— Bilmiyor muyum kurban?

— Niye?
— Sende bir meziyet gormese mesela...
— Yasa, ver su elini!
Berber Resifin uzanan elini sıktı:
— Seni bunun icin severim iste. Harbisin, hakikati gorursun, lafını sozunu Al ah'tan bile esirgemezsin! (
— O senin babayiğitliğinden..
— Heye amma, kazın ayağı da oyle değil. O babayiğitlik sende de olmasa tabancayı istemezsin benden!
— İsteyisim, sana acıdığımdan..
— Niye acıyorsun bana? Ben zavallı mıyım?
— Hasa. Acıyısım, gencsin, yakısıklısın, babayiğitsin. İki paralık birini vurup mapisane koselerinde gencliğini tuketmemen icin. Halbuki ben, ben neyim? Yasıyacağımı yasamıs, bir ayağı cukurda bir...
— Yeter. Demek avrat bende bir meziyet bulmus. Bulmasa?
— Bulmasa...
— Es gecer mi gecmez mi?
— Gecer ki ote bile gecer!
— Tamam. Demek es gecmiyor, benim icin hizmetcisine kadeh atıyor, kocasına mocasına aftos piyos... İstesem, hadi lan derim, beni İstanbul'a gotur. Goturur. Amma demem. Niye demem? Cunku benim de guttuğum bir siyaset var. O, benim babam. Babamın bir parcasıyım ben. Avrat diyor ki, sana ne diyor? Ne bana ne'si? dedim. Bacının namusu, dedi. Ulan bacım kim ben kim, dedim? Bosver, dedi.
Bos mu ver? Ben senin boynuzlu kocan değilim, dedim. Bir daha patlattım, ağzı burnu kan icinde kaldı.
Niye? Cunku, babam kim, ben kimim be? Baba yahu baba, Al ah be! Baba, de, orda dur. O olmasaydı
ben olur muydum?
Berber Resit tam zamanında tası gediğine koydu :
— Oyleyse aklını basına al. Baban sana boyle boyle yap demez. Amma sen? Aklın var, fikrin var, gorgun, ferasetin, yiğitliğin var!
Durdu, durdu birden parladı:
— Ya gereğini yap arkadas, yahut... Hamza heyecan icindeydi:
— Yahut?

— Yahut ver tabancayı bana! Hamza ayağa fırladı. İs karası bıyığını tutup cekerek :

— Bunlar anamın...... bitsin ki, ben de bu isi

halledip, bu pisliği temizliyecem!

Masadan kalktı:

— Gor su hesabı, ben gidiyorum! Masadan birkac adım ayrılmıstı, durdu:

— Yahut dur Resit emmi!

Sarhos gozlerle kebapcıyı arandı, seslendi:

— Giritli i! Ta otelerden :

— Hoop!

— Gel burya!

Kebapcı, koca gobeğiyle kosarak geldi:

— Emret Hamza ağa!

— Borcumuz ne?

Berber Resit asırı sarhosmus da su hale uzulmus gibi susuyor, hesabın gorulmesini bekliyordu. Hesap goruldu. Hamza :

— Resit emmi, dedi, hakkını helal et!

Berber Resit hep o asırı sarhos sızısını bozmadı.

Hamza yeniledi:

— Hakkını helal et Resit emmi!

Gene karsılık alamayınca yaklastı, omuzundan tutup sarstı:

— Emmi i , Resit emmi! Resit emmi be! Sarhos mu oldun ne?

Berber Resit sozde oyle sarhostu ki, gozleri sanki zorla Hamza'ya kalktı. Dargın dargın :

— Sarhos olmadım, dedi. Sarhos marhos olmadım Hamza!

— Ya?

— Biz olmedik daha yiğen, bizim canımız sağ! Bizim de cebimizde uc, bes bulunur. Masamıza gelip oturmus bir insanın ictiği rakıyla, yediği yemeğin parasını veremiyecek kadar tırıl değiliz!

Cemsir'den aldığı butun yuz liralığı ic cebinden cıkarıp masaya fırlattı. Hesabı Hamza gorduğu icin, butun yuzluğun gene kendine doneceğini gayet iyi biliyordu. Oyle de oldu. Hamza butun yuzluğu masadan aldı, uzattı:

— Tekmil fosmussun be Resit emmi!

— Niye?

— Niyeymis. Teklif mi var? Ha sen gormussun hesabı, ha ben!

— Madem oyle, ver parayı Giritliye, burdan alsın hesabı!

Boyle bir sey olamıyacağını da gayet iyi biliyordu.

Hamza :

— Sen su paranı sok cebine...

Kulağına eğildi :

— Senin paran helal para. Benimki? Benimki avrat, orospu parası. Orospuya nerden geldi? Geyik kocasından. O kadar. Bize caka mı yapıyorsun?

Berber Resit iyice sarhosluğa vurmustu:

— Ben, ben...

— Sen sarhossun emmi. Kalk, eve gidiyoruz hadi!

Butun yuzluğun ic cebine sokulduğunu anlamıstı. Sarhos numarasını surdurerek, Hamza'nın kolunda, kebapcıdan cıktı.

Kebapcı Giritli'yle garsonları kapıya dek gelmisler, uğurluyorlardı:

— Gule gule ağalar, bereket versin, iyi aksamlar!

Sonra Giritli, dukkanına cekilirken :

— Git, ibneler., dedi. Kafa sisirdiniz be!

Huyu boyleydi. Yuze karsı dil er doker, arkadan basardı gamatoyu.

Hamza, "Kerusa" denilen bir faytona seslendi. Onlerinde duran faytona ilkin sarhos Resit'i soktu, sonra

kendi bindi, araba yurudu.

Dısarda yağmur ciseliyordu. Fısıltıyla yağan, serin, kalles bir yağmur.

Berber Resit hala sarhosluğunu surdururken, bıyık altından da guluyordu. Geceden cok memnundu.

"Oğlan"ın zihnine girmis, "su isi" kafasına sokmustu. En cok da "Ya gereğini yap arkadas, yahut ver

tabancayı bana" sozune seviniyordu. Oyle ya, yapacaksa yapmalıydı. Cart currtla, atıp tutmakla, kabadayı, yiğit numaralarıyla olmazdı. Yası on sekiz bile yoktu daha. Cekip vursa ne cıkardı? Hic. İceri dusse bile, "Sakız ağacına tapan bir Fel ah oğlu"ydu cok cok. Kanına dokunmus, cekip vurmus olabilirdi. Sonra babası., babası cok sevinirdi. Bir tasla birkac kus birden vurulmus olur, hem kız ciftliğe gonderilir, paranın gerisi alınır, hem de oğlan genc yasında

"Kıta"den iceri dusmus olurdu ki, goren, duyanlar ask olsunu basarlardı. Az seref miydi bu yasta adam oldurmek? Hapisten cıktıktan sonra da herkes

saygt gosterir, yanında artık eksik laf edilemez, cevresine korku salardı!

Ote yandan, kız, ciftliğe gidip yerlesirdi ki, daha sonra kapı kendilerine de acılırdı. Acılmasa bile, alınacak oteki bes yuzlukten gene butun bir yuzluğunu egaflar, keyfine bakardı.

Fellah oğlu olmus, Hamza iceri girmis, su, bu... "— İt disi domuz derisi.." diye gecirdi.

Araba durdu, indiler.

Berber Resit hep o asırı sarhos numarasıyla sendeledi.

Hamza, arabacının parasını verip adamı savdı. Resifin koluna girdi. Kus kadar hafifti ama, "Al ahı-na kadar ciğer vardı herifte.." Ne demisti? "— Ya gereğini yap arkadas, yahut ver tabancayı bana"

Resit emmisini en cok bu sozunden oturu sevmeğe baslamıstı. Baslamıstı ama, o da olmus muydu yani?

Gostermeliydi olmediğini onlara! Yalnız onlara değil, memlekete, dunyaya! Namı her yanda soylenmeliydi. "— Ask olsun cocuğa. Daha on sekizine basmadan cinayet isledi. Helal olsun emdiği sut" demeliler, yasıtları kıskanmalılardı!

Daha sonra cinayeti nasıl isleyeceğini dusundu: Fellah oğlu fabrikadan cıkarken bekler, tabancasını

ceker, "dan daan" vurur, sonra da kosardı karakola. Komsere: "— Namusumu temizledim komser bey.

Buyrun tabancayı" derdi ki, san olurdu memlekette. "— Helal olsun" derlerdi, ≪]at da ona avrat da!"

İcini cekti. Fel ah oğlunun sakız ağacına soğdu usulcacık. Altmıslık bir ihtiyarın yanında kucuk dusecek değildi ya!

Ne demisti? "— Ya gereğini yap arkadas, yahut ver tabancayı bana"

Merdiveni cıktılar. Kapı onunde durdular. Lamba yanmıyordu. Kadın uyumus muydu acaba?

Kapıyı ovucunun iciyle vurdu, bekledi. Karsılık alamayınca, yeniden vurdu. Sonra yeniden, daha hızlı.

Berber Resit, karısının Cemsir'lerde olduğunu. Resit gitmeden eve donmiyeceğini biliyordu, aldırmadı.

Hamza birkac kez uzun uzun vurduktan sonra Re-sit'i sarstı:

— Emmi, Resit emmi, Resit emmi bee! Hafifce:

— Hu?

— Teyze evde yok mu ne?

— Bilmem.

— Nerde acaba?

— Bizde mi yoksa?

* ** Onlardaydı.

Yalnız bugun değil, Gul u'yu polis zoruyia cekip aldıkları gundenberi. Cemsir, kızın kacması sucunu yuklediği karısını insafsızca doğduğu gun, kadın, korkudan sarılık olmus yatıyordu. Kız da oyle. O da dayaktan gok curuk icindeydi. Evdeyse corba bile kaynatacak kimse yoktu. Resit: "— Aksama kadar kal, kızın zihnini cel, hem de sevaptır, islerine mislerine el at bir iki.." demisti.

El atıyordu.

Ortalığı supuruyor, caylarını kaynatıp yemeklerini pisiriyor, fırsat dusurdukce de kızın zihnini celiyor-du.

Raftaki calar saata baktı: On'a geliyordu. Kocası her aksam bu saatlarda coktan gelmis olur, ya karısını

alıp gider, ya da birlikte otururlardı. Oturur-larsa, gec vakit evlerinin yolunu tutarlardı.

Oturmıyacaklarsa,

Resit gelir, alır, goturur, evine bırakır, donerdi.

Saat on'a geldiği halde ortalıkta hala gozukmi-yen kocasını merak etmiye baslamıstı. Cunku bugun Cemsir ağayla birlikte değil erdi. Birlikte olsalar ne zaman gelirse gelsin, umursamıyacaktı.

Cemsir'e baktı: Pencerenin onune yanlamıs, dirseğine dayanıp uzanmıstı. Horluyordu. Rahat, sakin bir horlayıs. Boyle bir erkeğin kol arı arasında sabahlamak!

Utandı. Gunahtı da. Nikahsız mikahsız sabahlamak soyle dursun, dusunmek bile cok gunahtı. Kocasını

hatırladı. Birbirine yakın, kopca gozleriyle karısına bakıyor, "— Yaa?" diyordu sanki, ≪]demek Cemsir'in

kol arında sabahlamayı dusunuyorsun?"

Kalktı, dısarı cıktı. Ne tuhaf, hala Cemsir, hala Cemsir'in guclu erkek kol arı!

Kapının onune comeldi.

Ciseltiyle yağmur yağıyordu. Resit nerdeydi acaba? Gelse de gitseler., oyle de uykusu vardı ki.. Esnedi.

Yasaran gozlerini avuclarının iciyle sildi.

Su kız, hayal erini tuzla buz etmisti. Ne akılsız kızdı ya! Aptaldı da be. Koskoca bir ciftcinin yiğe-nine...

Aramayla ele gecmezdi. Hanım olacaktı ciftliğe, hanım! Olunca da, attığı attık, tuttuğu tuttuk. Yediği onunde, yemediği ardında... Cok, cok akılsız bir kızdı doğrucası. İnsan, ne idiği belirsiz bir Fel ph oğlunun ardına takılıp...

Eğildi, kındırık (*) kapıdan iceri baktı. Uyuyorlardı. Cemsir, karısı, kızı... İyi ya, onun isi neydi bur-da?

Birden kocasına kızdı. Gelip eve goturse de, ondan sonra icecek mi, diledikleriyle cene mi calacak-sa, calsa olmaz mıydı?

Sokak kapısının dısında bir takım sesler isiterek ayağa fırladı. Dikkatle bakınca, avlunun hayli ko-

(*) Kındırık: Aralık.

yu karanlığında birbirine tutunmus iki kisinin gelmekte olduğunu gordu. Bekledi. Sendeliyerek yaklasıyorlardı. Korktu ilkin. Sonra iceri kactı. Kapının kıyısından dikizledi bir sure. Birbirine tutunmus sendeliyerek gelmekte olanlar yaklasıyorlardı. Daha dikkat edince, anladı: Kocasıyla Hamza'ydı!

Ferahladı. Dısarı cıktı. Yardım edecekti.

Resit:

— Gidelim, dedi kurtce. Vakit gec, gidelim! Hamza gitmemeleri icin dayatmadı.

— Siz bilirsiniz..

Ama, sasmıstı. Kutuk gibi sarhos sandığı Resit emmisi birden ayılmıstı!

Uzerinde durmadı.

Karı kocayı avlu kapısına dek goturup yolcu ettikten sonra, dondu. İceri girdi, kapıyı kapadı.

Babası, annesi, bacısı kim bilir kacıncı uykudaydılar!

Tabancasını cıkardı, sarjoru yokladı. Alabildiğine gururluydu. O vermisti bunu, "Mudurun ineği"

Gururla guldu. Babasına kucumsiyerek baktı: "— Ayıl ayıl.. Yarbası'na geldik (*). Bak, koskoca bir mudurun avradı bana ne verdi! Bununla mıhlıyacağım onu. Bir kursun, tamam"

"Fellah oğlu" bilek saatına baktı: Gecenin on'u-nu geciyordu. Adamakıllı sarhostu. Daha da icebilirdi...

Catalıyla tabağa vurup, bekledi.

Garsonun tanıs sesi:

— Eveeet?

— Doldur sunu!

Garson hemen kosup bardağını sarap doldur-

(*) Yarbası: Adana'da bir semt.

madı, patronuna baktı. Patron da hayli cekmisti, gozlerinin akları kıpkırmızıydı. Garsonuna "—

Bosver.."

anlamına bir isaret gecti. Cunku cok icmisti genc adam. Biliyor, tanıyordu onu. Hemen her zaman burada karnını doyurur, arada da kafayı cekerdi ya, su son gunlerde kararını cok asmıstı.

Garson masaya yaklastı:

— Afedersin Kemal ağa... Sozunu kesti, sertce:

— Doldur dedik be!

Garson yeniden baktı patronuna. Patron anlamıstı, kostu :

— Ne var? Noluyor?

— Sarap istiyor da..

— İstiyorum evet, doldurun!

Kebapcı bin dereden bir su getirerek anlattı ki, vakit hayli gecmistir. Su sırada karakolun sıkı ten-bihi, asırı ickili olanlara daha fazla vermemeliydiler. Malum ya, basları karakol ara bağlıydı. Yoksa ne kıymeti vardı? İciyorsa parasıyla iciyordu. İckisini satmaktan kacınacak değildi ya!

Kemal yatıstı. Gercekten de cok icmisti.

— İyi ya, dedi. Vakit da gec zaten. Ta bahcelere gideceğim...

Hesabını gorup, borcunu odedi:

— Nerdeydi benim bisiklet?

Dukkanın onune bırakmıstı ama, yağmur cisele-meğe baslayınca garsonlar iceri almıslardı.

Dısarı cıkardı. Bindi. Bası donuyor, gozleri ka-rarıyordu. Aldırıs ettiği yoktu. Cekip gitmeden once garsona :

— O inek, dedi, o inek gelirse...

Ardını getirmedi. Garsonun "— O ineğin" kim olduğunu bilmediğini sanıyordu. Garson da, kebapcı da biliyorlardı.

365

Gene de sordu :

— Hangi inek Kemal ağa?

— Suu. Cemsir'in oğlu!

— Hamza mı?

— Ne boksa.

Garson arkasını tapıkladı (*).

— Uyma Kemal ağa, sonu iyi getirmez!

Sarhos gozlerle ses-bes baktı:

— Neyin sonu?

— Hamza, mamza..

— Sen ne biliyorsun aramızda gelip gecenleri?

— Muhsin usta burdaydı oğlende. Hep senden konustu. Seni cok seviyor!

Dukkandan vuran ısık, Kemal'in sert yuzunu aydınlattı. Hosuna gitmisti.

— Demek benden konustu hep?

— Seni cok seviyor dedim ya?

— Ben de onu severdim ama, bosver..

— Bizim usta da hak verdi ona!

Kuskuyla baktı:

— Ne gibi yani?

— Arslan gibi delikanlı dedi, dediler, hem de oyle. Arslan gibi delikanlısın. Yazık değil mi sana? Onlar kalles. Erkeklikle hic bir is gormezler!

Sonra sesini kısarak:

— Arkadas, dedi, biliyorsun. Biz neyiz? Fellah! On sekiz milyona dahil olduğumuza bakma. Bizi kendilerinden saymıyorlar. Sırası geldi mi yuzumuze karsı Fel ah, sakız ağacı filan... Yalan mı?

— Yani ne demek istiyorsun?

(*) Tapıklamak: Avucunun ici ile arkasına vurmak.

— Huc.
— Malum oğlum. Malum amma, ne cıkar?
— Sağlığın Kemal ağa.
— Senin de canın sağ olsun..
Butun bunlar bilinen seylerdi. Kemal bunu değil de Muhsin ustayı dusunuyordu.
— Onu bunu bırak, su Muhsin usta tam adam, tam insan!
Garson basını salladı:
— Tam ki tam.
— Basta Muhsin usta, Giritli Pakize...
— Seni karakolda iyi bir tutmuslar ha!
— Arslanlar gibi serefsizim!
İc gecirdi. Onlara karsı asırı bir minnet duyusuyla yuklu, pedala basarken :
— Haaydi hosca kal kardas! dedi.
— Gule gulee..
Yağmur hafiften hafiften ciseliyordu. İsci mahallesinin yarı karanlık, eğri buğru sokaklarında kayboldu.
Gul u'lerin avlu kapısı onunde bisikletinden indi.
Gul u'nun penceresi karanlıktı. Avlu kapısından girdi. Avlu da karanlığa gomulmustu. Yalnız dipte, ta dipte kucucuk bir pencere aydınlıktı. Muhsin ustanın penceresiydi o. Gitti, kapıyı avucunun iciyle vurdu.
Az sonra Muhsin usta, gozunde gozluk, kapıyı acts. Kemal'i boyle vakitsiz gorunce sasması gerekirdi ama, sasmadı.
Buyur etti.
Kemal gulerek:
— Uyumadın mı usta?
— Uyku tutmadı. Okuyordum..
— Senin bu okuman hic bitmiyecek mi be usta?
Muhsin usta da hafifce gulmekle yetindi. Bisikleti iceri alıp, girdiler. Ufacık bir odaydı burası. Ufacık, esyaları fakirce ama pis değildi.
Ustanın tek kisilik karyolasına yanyana oturdular.
Hos besten sonra Kemal yeniden, merakla sordu :
— Oyle mi? Hic bitmiyecek mi senin bu okuman?

Muhsin usta gozluğunu cıkardı, camlarına hoh-Jadı, sildi, gozune takarken:

— Bitmiyecek, dedi.

— Hic mi?

— Hic.

— Niyetin katip olmak mı yani?

— Hayır.

— Ya?

— İnsan olmak!

— İnsan olmak mı? İnsan değil misin? Muhsin usta sıkıldı:

— Bırakalım bunu. Soyle, niye geldin? Kemal nicin geldiğini unutmustu, hatırladı:

— Akıl ne hukmediyor biliyor musun? Dayan kapılarına, omuzla, gir. Al ah ya onlara verir ya bana!

Muhsin ustanın yuzu asıldı:

— Yani ne yapacağını sanıyorsun?

— Hi c.

— Peki?

— Biliyorum, sonu batak. Batak ama akıl hukmediyor iste..

İcini cekti. Sinirli sinirli ardını getirdi:

— Zoruma gidiyor. Kendi ayağıyla gelen bir kızı polis zoruyla alıp goturduler. Evde iskence ediyorlarmıs. Gok curuk icinde bırakmıslar dayaktan. Ne hakları var? Biliyorum, satmak, para kazanmak

icin yapıyorlar...

—İnsan bu be, hayvan mı ki mal gibi satılsın? Muhsin usta da aeı acı guldu :

— Haklısın. İnsanın mal olmaması lazım ama

368

oluyor iste. Ve sen bunu ancak simdi, yani bıcak kemiğine dayanınca dusunebildin. İğne etine saplanınca...

Kemal hic bir sey anlamamıstı. Bildiğini okuyordu :

— Utanıyorum, yerin dibine geciyorum. Bana teslim oian, bana sığınan bir kızı tuttum kuzu kuzu teslim ettim. Erkekliğe sığar mıydı usta?

— Ne yapabilirdin?

— Vermezdim kızı!

— Alırlardı.

— Zorla mı?

— Zorla.

— Ben de bir ikisini yerdim!

— Sonra?

— Beni de yerlerdi!

— Ona hic suphen olmasın..

— Biliyorum. O zaman da doğuran kısrak utansın!

Muhsin usta cok onerdiği bu delikanlıya gene de bosveremedi:

— Kemal, aklını basına al! Butun bunlar hic bir seyi hal etmez, hic bir seyi de değistirmez. Kabak tadı

versem de gene tekrarlıyacağım: Bu kızdan vazgec!

Sarhos Kemal, anasına avradına soğulmuscesi-ne yerinden fırladı:

— Gecmiyeceğim usta!

Muhsin usta karsılık vermemeyi uygun buldu. Kemal'se cosmustu :

— Gerekirse vurusacağım!

— Olursen ya?

— Kolay kolay olmem ama, olurum icap ederse! Ben, orospu avrat kasığında yatmadım. İnsanım ben, erkeğim. Bana sığınan bir kıza omuz silkemem. Sonunda olum olsun isterse. Haydi bana eyvallah!

Uc basamaklı merdiveni indi, bisikletini aldı, cıktı.

I

Muhsin usta tek kelime soylemedi.

Kemal, Gul u'lerin kapısı onunde durdu. Kulak verdi. Derinden derine bir horultu. Demek uyumuslardı!

Avludan cıktı.

Hala hısıltıyla yağmur ciselemekteydi.

İyi ama, nereye gidecekti? Ev? Aklına Fattum geldi. "— Herhalde gene bekliyordun." diye gecirdi. Kac gecedir yolunu gozluyor, yuzune huzunle bakıyordu. İstemiyordu, bu turlu bakmasını istemiyordu kızın.

Sevmiyordu ki. < Zorla da guzellik olamazdı. Anası, manası... Anasının hatırı icin ne diye istemediği bir yemeği yemek zorunda

kalacaktı?

Aklına Giritli Pakize geldi. Az sonra isten cıkacaktı. O vakta dek surda burda dolassa, ya da kahvelerden

birinde oturup vakit oldurseydi de, isten cıkmasını bekleseydi.. Belki de yeni havadisleri vardı kadının Gul u uzerine!

Aklına yattı.

Demin kafayı cekerken oturduğu, sarap istediği, vaktin gectiğinden soz ederek sarap vermeyen kebapcı

hala acıktı. Dukkanın onunden gecerken fren yaptı, durdu. Seslendi:

— Hani heey.. vakit gec dediydiniz sarap istediğimde... hani? Hala acıksınız?

Deminki garson kostu :

— Emret Kemal ağa!

— Hani vakit gecti? Hani polis, karakol tenbi-hi?

— Eve gitmedin miydi sen?

— Gittim gitmedim, bırak. Nerde polis tenbihi?

— Kamımızı doyurduk, temizlik yapıyoruz.. Eve gitmedin miydi sahi?

— Gitmedim. Muhsin ustaya uğradım. O da nasihat gecmeye basladı. Tepem attı, bastım cıktım. Saat kac?

Garson dondu, dukkan duvarındaki saata baktı:

— On bir bucuğa geliyor. Bosver de bas git evine Kemal!

— Niye?

— Belanın ustune gidilmez. Lanet et kor seytana!

— Canım eve gitmek istemiyor..

— Kır seytanın ayağını, git!

— Gitmiyeceğim.

— Sen bilirsin..

— Haydi bana eyvallah!

Bisikletini surdu. Garson ardından bakıyordu. Yanına gelen kebapcı da bir seyler sezmisti.

— Ne diyor?

Garson dediklerini anlattı. Kebapcı kızdı:

— Herifin gozunu kan burumus. Ya bu onlardan birini yiyecek, ya da onlardan biri bunu. Bırak sarhosu yıkılana kadar!

Fabrikanın on bir bucuk borusu kalın kalın otmeye baslayıncaya dek bekledi. Hala cisentiyle yağmur yağıyordu. Ahmak ıslatan dedikleri...

Bisikletini fabrika kapısına doğru surdu. Tam kapının yanında durdu. İse girip, isten cıkan iscilerden coğu, bu saatta burada ne beklediğini kuskuyla sordular. Neyi, nicin sorduklarını gayet iyi bildiği halde, sırf genel ilgiyi artırıp, hasımlarının kulağına gitmesini sağlamak icin mahsustan kuskulu davranıyordu.

— Hic. Uyku tutmadı da...

— Niye? Ne va?

— Ben de bilmiyorum. İcimde bir sıkıntı iste... Hısıltıyla yağan yağmurdan korunmak icin siper altlarına sığınmıs satıcıların karpit lambaları geceyi yer yer ısıtıyordu.

İse giren, isten cıkanlar:

— Vay, Kemal ağa., ne bekliyon? O gene yanıtlıyordu soruları:

— Uyku tutmadı da...

— Yoksaaa?

— Ne yoksası? Goz kırpılıyordu :

— Su mesele mi?

— Hangi mesele?

— Su iste yahu.. Guluyordu:

— Haa.. yok canım. Onlar adamı cir gibi (*) yerler. Korkarım. Al ahımı sasırtırlar sonra...

Bel bağlanmıyor, gulunup geciliyordu. Gulunup geciliyordu, cunku Kemal'di o, Arabusağı, Fellah Kemal.

O boy, o pos, o kalıp kıyafetle hic, ama hic kimseden korkmaz, belanın ustune giderdi. Bilmiyorlar mıydı?

Onun icin eselenmiyor, bıyık altından gulunup geciliyorlardı. Aslında, durusunu beğenmemislerdi. Ama bu saatta da kimi beklediğini kesinlikle anlı-yamazdı. Hamza ile Kor Tahir

sabahcıydılar. Burada sabaha dek beklenmezdi. O halde kimi bekliyordu?

Paydos eden iscilerin kalabalığı birden arttı. Giritli Pakize, pamuk tozu icindeki kara is gomlekleri, beyaz basortuleriyle isten terli ve yorgun cıkan kadınların arasında iri kalcalarıyla sapasağlam gozuktu.

Yanında gene iriyarı, cok yakısıklı bir delikanlı, gulerek geliyordu. Pakize daha ic kapıdaki kadın kapıcıya

ustunu basını aratmıstı, cıkıs kapısında da yakısıklı delikanlı erkek kapıcılardan birine arattıktan sonra cıktılar.

(*) Cir : Kaysı kurusu.

Pakize, Kemal'i gormustu. Yanına geldi:

— Merhaba eniste., hayrola? Kemal:

— Hayır, dedi. Havadis sende!

— Ne bekliyorsun bu saatta burda?

— Seni!

— Beni mi?

— Seni tabi.

Yanyana yurumeye basladılar. Bir ara Pakize, yanındaki yakısıklı gence dondu :

— Ne geliyorsun ardımdan golgem gibi?

Genc adam bozularak durdu :

— İyi amma... Tersleyiverdi:

— Simdi baslarım ammandan mamandan ha!

— Goruyorsun senden gizli konusacaklarımız

— Ben gidiyim oyleyse?

— Git. Sonra gorusuruz.. Genc adam ayrıldı. Kemal goz kırptı:

— Kim bu? Guluverdi:

— Hic canım..

— Aklıma gelen gibi mi?

— Ne sayarsan say. Bırak simdi onu bunu da... O, bir Resit var, berber Resit. Onun avradı, seninkini tavlamıya calısıyormus haberin olsun. Lakin kız, yiğit kız. Nuh diyor peygamber demiyormus!

Karanlık bir sokağa yanyana saptılar. Pakize, Kemal'in koluna tutundu :

— Buralarda ne isin var bu saata kadar?

Kemal gidonunu sol eliyle tuttuğu bisikletinin yanında yuruyordu.
— Dedim ya demin, seni bekliyordum. v-.. Pakize durakladı.
— Les gibi sarap kokuyorsun. Nerde ictin?
— Bizim kebapcıda.
— Niye ictin?
— Malum!
— Bu saata kadar hep ictin mi?
— İcki verseler icerdim. Vermediler. Ben de Muhsin ustanın odasına gittim..
Pakize dehsetle durdu:
— Nee? Muhsin ustanın odasına mı?
— Ne var?
— Onların avlusuna ha?
— Tabi.
— İyi cesaret, ask olsun..
— Niye?
— Niyeymis. Ya cekip vursaydılar seni?
— Onlar mı beni vururdu, ben mi onların birini, ikisini yerdim, belli olmazdı!
Pakize yeniden koluna girdi Kemal'in. Su birikintilerine bata cıka yuruyorlardı. Pakize'ye gore, iyi cesaretti. Muhsin ustanın odası, Gul u'lerin odalarının bulunduğu avludaydı. Karakolda onlara karsı
tanıklık eden Muhsin ustaya da zaten dis biliyorlardı. Sen tut, gozunu budaktan sakınmazcasına ayaklarına git heriflerin. Bir sey değil, karsılasıverince, zaten huylu insanlar, isi baska turlu sanıp ceker vurabilirler, hukumete de, "— Ustumuze geldi. Bizi tehdit etti. Vuracaktı, canımızı koruduk" diyebilir, kanun karsısında haklı cıkabilirlerdi.
Kemal:
— Onların topu, tufeği vızgelir bana, dedi. Değil mi ki bana kacmıs kızı polis marifetiyle aldılar benden, bırak. Hukumet olmasaydı da onlar benden kızı alaydılar. Hoos, kız eninde de benim, sonunda da!
Pakize guldu:
— Ne biliyorsun?
— Bilmiyeoek ne var? Sen demedin mi Resit pezevenginin avradı kızı tavlamıya calısıyormus, diye?

— Dedim.
— Tavlıyabiliyor muymus?
— Yok canım, imkan mı var?
— Oyleyse, ne derler? Ay bennen olduktan sonra carp kuyruğuna yıldızın!
— Orası oyle. Ben Gul u'yu bilmem mi? Oyle bir değil, bin aracı tavcılık yapsa hava. Bir sefer sana meyli dusmus..
— İsittiğime gore, alacakları adam, daha doğrusu satacakları adam cok zenginmis, ha?
— Coook!

— Onun parası, benim sevgim. Sana bir sey deyim mi? Cok paralıların canı tatlı olur. Bense, bu canı o kızın yoluna koymusum. Lakin kertesini bekliyorum...
Pakize anlamamıstı. Kemal sordu:
— Kıza cok zulmediyorlarmıs... Doğru mu? Pakize soylemek istemiyordu ama, neden soylemiyecekti?
Madem kızın uğruna canını koymustu, her seyi bilmeliydi!
— Doğru, dedi. Onların avlusunda oturur bir Seher var, benim hem arkadasım, hem de casusum. Kız sana kactıydı ya hani, o gun iste, babayla oğul Gul u'nun fıkara anasını oyle doğmusler ki, iler tutar yeri
kalmamıs kadının!
Kemal sovdu.
— Avratcağızı gok curuk icinde bırakmıslar. Ben o gunku sahitlikten sonra gidip gelmiyorum. Kızı da fena hırpalıyorlarmıs. Sonraaa.. kardası Hamza'yla Kor Tahir de bana cok ters bakıyorlar!
— Bana da oyleydi ama, kızı polis marifetiyle aldılar alalı bakısları değisti. Atelyenin onunden de eskisi gibi sık gecmiyorlar. Dur sen, ben de Kemal'-sem, Fel ah Kemal yani, alacakları olsun. Yalnız, senden istediğim su: Bana Gul u'nun vaziyetini gunu gunune bildir. Bildir de icap ederse İsa'larını, Musa'larını, evliya enbiyalarını... E mi?
— Eh. Eh amma, bakalım benim hakkımı nasıl odeseceksiniz?
Kemal, Pakizeyi sağ koluyla kardesce sarılıp, alnından optu:
— Yiğit bacım benim! Senin canın sağ olsun. Senin gibi arslan avrada kul, kole olur insan be!

Bu alabildiğine icten an, Pakize'nin aklına hic bir kotu sey getirmedi. O sırada hovarda Pakize icin bile Kemal, yabancı, guclu, ustelik yakısıklı yabancı bir erkek değil, bir kardes, kardesten de ileri bir seydi.

Arada Gul u olmasa da, Kemal'i sokakta, rasgele tanımıs olsaydı, Kemal de boylesine koluna girmis, bedenleri sık sık birbirlerine değseydi, hemen icini bozar, oğlanı tavlamak icin kadınca butun silahlarını

kul anırdı.

— Eksik olma kardes, dedi. Sağol, var ol. Sen benim oz kardesimden de ilerisin!

Pakize'lerin avlu kapısında el sıkısıp ayrıldılar. Kemal bisikletine atlayıp hızla uzaklasmıstı. Paki-ze'yse iceri girerken bir golgeyle karsılasmıstı.

— Bismil ah!

— Korkma, yabancı değil.. Sesinden tanımıstı:

— Al ah canını almıya, sen miydin?

— Bendim. Niye ektin Kemal'i gorunce beni? Pakize'nin tepesi attı:

—- Seni de ekerim, senin Al ahını da lan! Benden hesap mı soruyorsun?

— Aklıma gelen gibi değil mi?

İnadına:

— Aklına gelen gibi, dedi.

— Yalancı!

— Niye?

— Sizi izledim, hic bir vukuatınız olmadı..

— Olsaydı?

— Olmadı. Olmayınca da anladım ki konusarak eve geliyorsun. Bekledim seni...

Pakize guldu:

— Akıl ı oğlanmıssın, aferin. Bak severim boy-lelerini. Kafasızlar dunyanın en yakısıklıları bile olsalar, hava! Ama, iyi ettin beklediğine...

— Ne konustunuz?

— Yoook, o kadar değil. İsime karısıp canımı sıkma. Valla kulahları hemen değisiriz!

— Cok senli benliydiniz de.. Pakize'nin suratı hemen asıldı:

— Yani kactan asağı olmaz?

Genc adam karsılık vermedi, one dustu. Merdiveni cıktılar. Cıktılar ama, kadının ofkesi gecmemisti.

Kapıyı actı, gaz lambasını yaktı, beyaz basortusunu cıkarıp karyolanın ustune attı:

— Bana bak!

Genc adam korkuyla değilse bile, cekinerek baktı.

Kadın :

— Beni, dedi, nikahlı kocammıssın gib kıskanmak yok!

Genc adam, tam karsısında dikilmekte olduğu kadından cok daha guzel, hatta bir kızı hatırlatarak, bakıyordu.

El erini beline koyarak:

— Eee? dedi.

Pakize belki de kufredeeekti ki, vazgecti; genc adam oyle guzeldi ki! Boynuna sarıldı:

— Yok yok, bir sey yok. Sana demedim!

— İstemiyorsan giderim.

— Yok dedik iste ulan, sımarma. Sar bakayım beni!

Genc adam beğenilmenin gercek sımarıklığıyla kadını soyle bir sarmıstı ama, yetmedi bu Pakize'ye:

— Olmadı. Daha kuvvetli sarıl. Daha daha daha!

Genc adam kol arının olanca gucuyle sarılıp sıktı. Yuzunun kız guzel iği yerine ilk cağların gercek erkek vahsiliği belirmisti yuzunde. Kadının sanki kemiklerini kıracaktı.

Onun da istediği buydu. Titreyen sesiyle:

— Lambayı, diye kekeledi, lambayı ufle! Genc adam bir an kadını bırakıp lambayı ufledi.

Sonra karyolaya yuvarlandılar.

Daha sonra kalktılar. Pakize lambayı yaktı. Genc adamsa kendini yeniden bırakmıstı karyolaya sırtustu.

On iki saat is, sonra azgın kadın. Oyle yorgundu ki!

Karyolaya boylu boyunca uzandı. Kirli coraplarının yırtıklarından kirli topukları gorunuyordu. Pakize butun bunları gordu, acıdı ama, gene de:

— Su coraplara, kirli topuklara bak! dedi. Haline bakmadan zanparalığa cıkmıs!

Ortaokul sondan oğrenimini bırakmıs genc adam, bir eski oğretmen cocuğuydu. Kulaklarına dek kızardı

ama, "— Haklısın" diyemedi. Ufalıp, kuculmus, sanki dunyanın en buyuk ayıbını isleyerek rezil olmustu. Hic bir sey olmamıstı aslında ama, oyle geliyordu.

Saskınlıkla karyoladan atladı. Ufacık bir cocuğu hatırlatarak, mırıldandı:

— İsterseniz gideyim? Omuzlarından bastırıp oturttu :

— Hayır, gıtmıyeceksın! .

— Ya?

— Cıkar pis coraplarını..

Genc adam cabucak cıkardı. Gercekten de ayakları kir icindeydi ama, kadın uzerinde durmamıs, kosup leğenle su getirmisti.

— Ayaklarımı mı yıkıyacağım?

— Hayır, dedi kadın. Ben yıkıyacağım! Sabunla bez de alıp geldi.

— Sok suya! Soktu.

Kadın, onunde diz cokerek yıkamağa basladı bu kirli ama cok bicimli ayakları. Dunya silinmisti.

Hoslandığı adamın ayaklarını yıkamıyor, sanki onunde ibadet ediyordu.

Neden sonra kirlerinden arınmıs bembeyaz ayakları kuru bir bezle silip kuruladı. Genc adamın karyolaya

sırtustu uzanmasına yardım etti, daha sonra yırtık corapları aldı. Evirdi cevirdi. Coraplar topuklarından yırtıktı ama pek oyle kirli değil erdi.

İplikle iğne getirip, genc adamın artık tertemiz cıyakları yanına oturup, coraplarını yamamağa basladı.

** Fattum'da, Kemal'in coraplarını yamıyordu.

Babası butun gun Kemal'in annesiyle oturmus, yemeği birlikte yemislerdi. Sonra babasının uykusu gelmis, eve gitmis, Kemal'in annesi de bir kıyıya kıvrılarak uyuklamaya baslamıstı. Yaslı kadın yalandan kestireyim derken, baslamıstı horlamıya. Fattum memnundu. Kocakarının — Kaynanam diye dusunuyordu — uykusu

ağırdı. O uyurken fırsattan faydalanarak Kemal'in oteberileriyle basbasa kalır, Kemal'le berabermiscesine hazlar duyardı.

Gene oyle olmustu. Yaslı, kırıs kırıs kadın, dissiz

ağzıyla horlamaya baslayınca, usul acık kalkmıs, Kemal'in duvarda asılı yeni elbiselerine gitmis, oksamaya baslamıstı. Kemal'e cok yakısan lacivert'lerin pantolon pacası camur icindeydi. Kurumus camurları ci-tileyip temizlemis, sonra da uzun uzun koklayıp opmustu. Kemal'indi bu elbise, onun kokusu sinmisti. Kaynanasının uyanıverip gormesinden de odu kopmuyor değildi hani. Ama kimbilir kacıncı uykudaydı.

Sonra, Kemal'in buyuk fotoğrafının karsısına gecerek, belki yarım saat, karsısında dikilmis, neler, ne hayaller kurmamıstı yeni' bastan: Sehirli kız zorla goturulmustu artık. Fattum, Kemal'in karısı olmalıydı.

Hani boyle bir sey oluverse! Onu kosede oturtur, kaynanasının elini de sıcaktan soğuğa vurdurmaz, her isi gorurdu. İsterse Kemal sabahları evden erken erken cıkıp gitsin, calısmasın, yanlasın bir kahveye, kağıt oynasın, tavla, domino oynasın, arkadaslarıyla cene calsındı. Fattum ev islerini cabucak gorur, sonra da altı donumluk bahceyi oyle bir ceker cevirirdi ki! Hem de candan, turku soyler, oyun oynar gibi!

İyi ama, Kemal neden ona hic yuz vermiyordu da sehirliye adeta tapıyordu? Cok mu guzeldi Fatum'dan?

Kemal'i ceken ne baskalığı vardı da Fat-tuma değisiyordu onu? Yakından gormustu. Fena değilse bile pek oyle ahım sahım bir sey miydi sanki? Boyluydu boylu olmasına, goğusleri iri...

Fattumun

da boyu kısa değildi. Goğuslerine gelince, iri iriydi iste. Peki? Bir kalıyordu cicekli fistanı. Fattumun tıpkısı yoksa da, gene de sehirli kızdan geri kalmıyan fistanları vardı. İs fistanla bitecekse, babasına yalvarır, birkac tane yaptırıp her gun birini giyinirdi. Babasının ona hayır demiyeoeğini biliyordu.

Birden nesesi ucuverdi: Sehirli kız galiba ondan epeyce beyazdı. Galiba değil, epeyce de değil, beyazdı

evet, cok beyazdı hem de. O? O, esmer. Kemal herhalde sehirli kızın beyazlığına vurulmus olacaktı ki, ne, o da bol bol pudralanır,

dudaklarını nar kırmızısıyla boyar, gene de ondan guzel olmanın yol arını

arardı. Sehirli kız kağıt gibi beyazsa, sehirde oturduğundandı. Onlar da bahceciler gibi, tarlaya gun doğmadan girip, butun gun gunes altında kazma sallasmlardı da gorsunlerdi bakalım o beyazlık kalır mı?

Canı sıkılarak ayna karsısına gecti. Kendi kendini uzun uzun seyretti: Onden, yandan, obur yandan...

nesi vardı?

Sonra cekildi ayna karsısından. Kemal'in elbisesine yeniden gitti. Onları oksadı, optu. Derken corapları

ilisti gozune. Sevincle aldı yerden. Tamam. Eski coraplarıydı Kemal'in. Evirdi cevirdi. Yer yer yırtılmıslardı. Dikmeli, en iyisi, yamalamalıydı!

Pırıl pırıl bir heyecanla iğne iplik aradı, bulamadı. Bulması, ne yapıp yapıp corapları yamaması gerekti.

Bir kosu kendi evlerine gitse? Babasını dusundu: Uyumus muydu acaba? Uyanıksa bile onemi yoktu ama, sorardı. Sorsundu. Bir yalan atardı. Amaaan, ne yalan atacaktı? Gerekirse doğru, dosdoğru konusurdu: "— İğneyle iplik almaya geldim. Kemal'in coraplarını yamıyacağım! Evet, yamıyacağım.

Neden ayıp olacakmıs? Anası yaslı, yazık değil mi cocuğa?"

Evden fırladı. Topukları basılmaktan asınmıs, yarım pabuclarıyla ıslak topraklarda kosmaya basladı.

Yağmur ciseliyordu. Ciselesin. Kar yağsındı isterse!

Evlerinden iceri soluk soluğa girdi. Babası altına aldığı ayağının ustune oturmus, cıgara icmekteydi.

Uyumus sanıyordu oysa, sasaladı. Yaslı adamsa farkına varmıstı kızının heyecanının.

Arapca sordu :

— Kemal geldi mi?

— Gelmedi.

Goz kırptı gulerek:

— Gene corba mı pisecek Kemal'e? Anlamıstı, kasları catılıverdi:

— Hayır.

— Bu telasın ne ya?

Perdeye saplı iğneyle siyah iplik makarasını aldı. Biraz da ofkeyle:

— Coraplarını yamıyacağım, dedi. Babasının vereceği karsılığı beklemeden, daha doğrusu bu karsılığı duymamak icin, geldiği kadar, geldiğinden de cok heyecanlı, kacarcasına cıkıp gitti.

"Kaynanası" bıraktığı gibi, hala uyuyordu.

Gec kalmıs bir heyecanla bir sap ipliği iğneye takmaya calıstı. Takamadı. Tuhaf, her zaman birde takıverirdi oysa. Bu kez ucte taktı. Corabı aldı. Hay aksi seytan... Yama? Yamalık parca? Eve yeniden gitmeliydi. Gidecekti, care yoktu!

Yeniden fırladı.

Babası bu kez hic bir sey sormadı. O da bakmadı bile. Yama bohcasında bulduğu irili ufaklı birkac yamalıkla yeniden tuttu Kemal'lerin yolunu.

Yamalar coraba tam da uymustu. Carpan yureği, ısıl ısıl gozleri, makine gibi calısan el eriyle, bir sevda turkusu gibi, basladı.

Dalmıstı. Dısarda birden bir bisiklet zilinin tanıs sesi. Kemal'di galiba?

Her seyi bırakıp, heyecanlarının icinde, daha coskun bir heyecanla dimdik, kulak verdi.

Zil tekrarladı.

Kemal gelmisti! Genc adam bisikletinden inmis, camurlara bata cıka geliyordu. Kerpic evlerinin ufacık penceresindeki ısığı beğenmemisti. O kızın gene evde olmasından korkuyordu. Korkuyordu da değil, istemiyordu. Sanıyordu ki ona bakar, onunla bir arada bulunursa, Gul u'ye ihanet etmis olacak!

Huğ'un onune gelince yuzu ofkeyle asıldı: O kız, kapıda, ısık tutuyordu!

Bisikletini evin duvarına dayayıp, kızın yuzune bile bakmadan, eve girdi.

Fattum donmustu. Ne yapmıstı da genc adam ofkelenmis, surat etmisti?

Elinde lamba iceri girdi.

Kemal, annesini sarsıyordu.

Yaslı kadın zorla gozlerini acıp karsısında oğlunu gorunce, isi anlıyarak saata baktı.

Kemal uykusuzluktan, bir de su kızın evlerinde olmasından geberiyordu. İstemiyordu onu zorla mı?

Annesi uyurken, kendiliğinden mi gelmisti? Oyle olduğu anlasılıyordu. Gul u'nun geri gonderilmesinden faydalanmağa mı kalkmak istiyordu yani? Herhalde. Herhalde ama, avucunu yalasındı. Gul u'nun baba evine zorla goturulmesi hic bir zaman su kızın isine yaramıyacaktı.

Annesine:

— Yatağı ser! dedi. Geberiyorum uykusuzluktan..

Yaslı kadın, bu vakıtlara dek nerelerde olduğunu soracaktı, cekindi azarlanmaktan. Fattum'a da kızdığı

icin, tersleyebilirdi. Gercekten de, Fattum... ne geziyordu hala gecenin bu saatında burada?

Fattum, Kemal'in bulunduğu odaya hızla girip, az once yamalarken bıraktığı corapları yeniden alıp cıktı.

Kemal ardından sinirli sinirli baktı. Sonra gozleri annesine takıldı, bakıstılar bir sure. Daha sonra nefretle

sordu :

— Bu saata kadar burada ne isi vardı? Yaslı kadının aklı gitti:

— Susss!

— Niye?

— Duyar!

— Duyarsa duysun..

— Sana ne zararı var evladım? Butun gun beni |e avutuyor. O olmasa tasamdan catlardım. Bize hic bir zararı yok. Ustelik can yoldası oluyor!

Fattum oda kapısı onundeydi. Butun bunları isiterek sarsılmıs, deri in ta derinlerden suzulup gelen ılık yaslar gozlerinden damlamaya baslamıstı. Derken bir hıckırık, bir bunaltı... Orada kalsa hıckıra . hıckıra, bağıra bağıra ağlıyacaktı. Elinde coraplar, evden yavasca cıktı. Sokak kapısını filan cekmeyi akledemeden, evlerinin yolunu tuttu.

Babası hala cıgara icmekteydi.

Girse?

Giremedi. Gozlerinin yasını gorecek, nedenini soracaktı. Vereceği bir karsılık yoktu ki. Ciseleyen yağmurun altında,

gozlerinden hala ılık ılık yaslar dokerek beklemeğe basladı. Babası nasıl olsa uyuyacaktı. Uyumadansa iceri giremezdi, kaabil değil!

Dakikalar ağır ağır geciyor, az once isittikleri icine sığmıyor, yureğini indirip kaldırıyordu. " "— Bu saata kadar burda ne isi vardı?"

"— Susss!"

"— Niye?"

"— Duyar!"

"— Duyarsa duysun.."

Babasıysa bir turlu uyumuyordu. Aksine, kızının ne icin hala evine donmediğini merak etmeye baslamıstı. Kalktı, kapıya cıktı. Meryem'lerin huğundan yana fersiz gozleriyle uzun uzun baktı.

Meryem'lerin huğu koyu karanlıklara gomulmustu.

Peki, Fattum nerdeydi?

Ciseleyen yağmurun altında bes, on adım gitti, durdu. Cevresine bakındı. Sonra elini ağzına siper ederek bağırdı:

— t-aituuum, oooo f-uuuuuuuuum:

Yaslı adamın yumusacık sesi ıslak karanlıklarda eriyiverdi.

Fattum fırsattan faydalanarak huğa usulcacık girdi, yatağını cabuk cabuk sererken, babasını yanıtladı :

— Babaaa!

Adam duydu, geldi:

— Burda mısın Fattum?

— Goruyorsun iste, burdayım!

— Bayaktan (*) nerdeydin?

— Helada..

Yatağına girip, yorganı tepesine cekti.

Yaslı adam hafifce ıslak, odaya girip de kızını yatmıs gorunce sasmadı. Demek gelmis, helaya girmisti o seslendiği sıra?

Kızının yatağı yanına comeldi, oturdu sonra yere. Yorganın ucunu kaldırdı, kızının basını usul usul oksamaya basladı ama, Fattum'un yaslı gozlerini goremedi.

XVI.

Muzaffer bey parti toplantısından ofkeyle cıktı. Parti binasını sinirli sinirli terkederek, arabasına girerken,

Zekai bey kosarak geldi. Bu kadar sinirlenmemesini usulunce soylediyse de, Muzaffer beyin kulağına soz girmiyordu. Ofkeli

zamanlarında olduğunca, yuzu al bez gibi kıpkırmızı kesilmisti. Parti il baskanının koca gobeğinden, bilgisizliğinden, bodurluğundan, kaypaklığından soz etti. Boyle kaba saba, ağızdan dolma, bastan basa folsa heriflerin yuzunden, yaklasan secimleri kazanmaya imkan yoktu.

Karsı partinin duzenlediği mitinglereyse halk

(*) Bayaktan : Demin, az once.

, Konusmacıları nasıı aiKisııyor-lardı!

Zekai bey:

— Kızma, dedi. Ofkeyle kalkan zararla oturur. Ben sana her zaman soyluyorum. Partimiz secimleri kaybedecek. Hem de bu koca gobekli, gebes heriflerin yuzunden. Butun bunları gayet iyi bilmeme rağmen...

— Evet?

— Soğukkanlılıkla hareket etmek lazım. Muhim olan ne partidir, ne de parti il baskanı!

— Ya?

— Muhim olan, seninle benim menfaatlarımız-dır..

— Orası oyle ama, menfaatlarımızın idaresi, bir takım gebes heriflerin elinde, kotuye kul anılıyor!

— İste bundan dolayı, iyiye kul anacaklarla birlik olmamız lazım. Senin ciftlikte bir gece soylediklerimi hatırla!

— Ne soylemistin?

— Bereket versin, dunyayı fikirler idare etmiyor, demistim. Bereket versin ki etmiyor. Aksi halde...

— Aksi halde?

— Karsı partiden de elimizi yıkamamız lazım gelirdi!

— Nicin?

— Cunku... karsı parti il baskanı da bizimkinden geri kalmaz. Gebesin biri. Herif hayatı boyunca en kaba manasında ticaretle uğrasmıs, yumruk me-zesiyle rakı icmis, gobek sisirmeyi marifet sanmıs bir kara cahil. Yalan mı?

Muzaffer bey yumusamıstı:

— Atla da kulube gidelim!

Zekai beyin de istediği buydu. Arabaya girdi. Yolda Yasin ağaya rastladılar.

Muzaner Dey arabayı durdurarak sordu :

— Hayrola?
Yasin ağa dertli dertli:
— Sastım kaldım beyim, dedi. Nerden girdim bu ise!
Birden anlıyamadı :
— Hangi ise?
— Su, Ramazan'ın evlenme isine.. Unutmustu. Hatırladı: . | .
— Sahi ne oldu o is?
— Emrin uzere kızı bin liraya kesistik. Cıkardım bes yuzunu de pesin verdim. Gerisini nikahtan sonra vermek uzere anlastık.
— Peki?
— Sağlığın. Bugun, yarın, bugun yarın... Beri yanda oğlan huysuzlanıyor. Bir dert ki sorma beyim...
Muzaffer beyin yuzu karıstı:
— Yani ne demek? Bizi kafese mi sokmak istiyorlar?
— Zannetmem, oyle seye cesaret edemezler...
— Sen bul onu, gonder bana. Ben aksama kadar kulupteyim. Haydi!
Araba yurudu. Zekai bey sordu :
— Ne olmus?
— Hic. Su bizim Ramazan'ın evlenme isi..

— Caymıslar mı?
— Caydıkları muhakkak değil, ipe un seriyorlar. Bana kalleslik edebileceğini sanmam Cemsir'in. Her yıl capa amelesi filan diye benden dunyanın parasını alır..
— Biliyorum, biliyorum, fakat...
— Ne fakatı?
— O zaman da soylemistim ya, senin tek kusurun, acele karar vermen! Onurunu dusunmuyorsun hic.
Sen kii m, Gemsir kim, Cemsir'in kızı kim? İsterse dunya guzeli olsun. Fabrikada calısan bir kızın guzelliğinden, namusundan ne cıkar?.
Araba sehrin asfalt yol arından gecerken yağ gibi kayıyor, bozuk parkelerdeyse kotu kotu sarsılıyordu.
Kulube geldiler, indiler, yemek salonuna gectiler.
Salon yukunu almıstı. Aksam yemeğine henuz vakit vardı. Memleketin ileri gelen seckin tuccarları, buyuk ciftcileri, eczacı,

doktor, muhendis, mimarları, gazeteciler, renk renk, boy boy, cesit cesit zarif kadınlar...

Daha cok da onlar!

Adeta zariflik yarısına cıkmıslardı. Sinema perdelerinden fırlamıs nefislerin yanında gudubetler de yok değildi.

Muzaffer beyle Zekai bey, ta dipte bos bir masa kesfedip gittiler, karsılıklı oturdular.

Sef garson devamlı musterilerini bildiği icin, gelip sormadı. Masa cabucak donandı.

Hala Ramazan'ın evlenme isi uzerindeydiler.

Cıgara dumanlarıyla tul u salonda hafif bir vals tatlı tatlı calıyorsa da, kalabalığın oksuruklu uğultusunda

silinip gidiyordu.

Muzaffer bey kadehine Kulup sisesinden rakı koydu. Susuz icerdi. Zekai bey de vermut. Kocaman Rus salatası tabağını onune cekmis, iri burnunu tabağa indirmisti gene.

Kadehlerini tokusturup ictiler.

Muzaffer bey ekmeğine ancuyez sıkıp ağzına attı.

— Evet, haklısın. Mesele Ramazan meselesi değil benim icin. Mevzuu bahs olan... cunku isteseydim ona temiz bir aile kızı bulup alabilirdim. İstemedim. Değmez. Serseri, malum. Serserilik bile, biraz gosteris, biraz calımla ortulebilir. Mesela senin yetismis

kızın olsa da, Ramazan icin senden istesem...

Zekai bey burnunu Rus salatası tabağından cıkarıp baktı:

— Derhal verirdim!

Boyle bir karsılık beklemiyordu :

— Hadi be sende. Verirmis. Olmadığı icin değil mi? Sana daha acığını soyliyeyim mi?

Gozu birden iki masa otedeki zarif bir kadına ilisti. Omuzlarına aldığı kırmızı salı icinde beyaz bir zanbak gibiydi. Muzaffer beyi goz hapsine almıs, istahla suzuyor, belki kotuluğune değil, adamın da ona bakmasını istiyor, bakmayınca da hafiften sinirleniyordu ki, goz goze geldiler.

Kadın sanki beklemiyordu, sasırdı. Ya da sasırmıs numarası yaptı.

Zekai bey hicbir seyin farkında değil:

— Seni dinliyorum, dedi. Muzaffer bey karsılık vermedi.

Zekai ilkin Muzaffer'e, sonra da isi anlıyarak kadına basını cevirdi, gordu. Sanki dehsete kapılmıstı :

— Kim bu yahu?

— Tanımıyor musun?

— Yoo..

— İthal malı, İsvicre mamulatı...

— Yaa.. peki, kimin nesi?

— Pasazade Hayrul ah'ın...

— Neden tek basına oturuyor?

Bunu Muzaffer beyin de bildiği yoktu ama, gozu, parti sozculuğu yapan gazetenin basyazarına ilisti. Az once parti toplantısında, "Gericiliğe" verilen taviz konusunda az kalsın yumruklasacaklardı. O da kaymıstı. O da, secimleri kazanabilmek icin hacıları, hocaları oksamaktan yanaydı.

— Bak bak, dedi. Rezil herif. Hey koca Mustafa Kemal hey! Kaldır basını da dunku dalkavuklarına bak!

Zekai bey dondu. Parti baskanının kolunda, yemek salonuna girmekte olan basyazarı gordu, ama kızmadı.

Muzaffer beyinse gene sinirleri gevsemisti:

— Bu herifi bir gun ibret-i alem icin evire cevire dovmezsem yuh olsun ervahıma!

Kalın parmaklı elleri, uzun kol arıyla bir ahtapotu hatırlatan Zekai, kendini salıvermis ayıbalığı ağırlığı

icinden adeta cevik bir sıcrayısla cıktı:

— Neden? Herkesin keyfinin kahyası mısın? Pardon, menfaatinin demek istemistim.. Kahyası

mısın?

— Değilim ama...

— Aması maması yok. Bırak su Sarklılığı! Binlerce ciltlik kutuphane, Avrupa, Amreika gezileri... Evet ama, memleket sarklılık değil, hakiki sivilizas-yon istiyor. Garp demokrasisini iliklerimizde, benliğimizde, benliğimizin ta derinliklerinde duymazsak...

Muzaffer beyin gozu iki masa otedeki kırmızı sallı kadındaydı:

— Sana soyluyorum!

Muzaffer bey bakıslarını arkadasına cevirdi:

— Devam et, kulağım sende..

— Sarklılığa, asırı mil iyetciliğe, yani sovenliğe paydos!
Muzaffer bey ic gecirdi:
— Ne harikulade kadın!
Salon kapısında ikinci bir grup peydahlanmıstı. Aralarında uzun boylu, ablak is adamları, ya da teknisyenlerin de bulunduğu bu ikinci grup, karsı parti il baskanının ardında, neseli, kayıtsız, hatta kustah bir topluluk, salonu gozden geciriyorlardı.
Muzaffer bey kırmızı sallı kadına dikkat etti. Yeni grubun gorunmesiyle beraber, değisivermisti. Nefis boynunu zarif bir kuğu kibarlığıyla uzatmıs, onlara bakıyor, ısrarla bakıyor, gulumsuyordu.
390
Grup masaların arasından gecerek, parti sozcu-ssu basyazarın masasına gitti.
Muzaffer bey sallı kadını unutmustu. Zekai bey :
— Goruyor musun? dedi. Basyazarın masası "ağır basmağa basladı!
Muzaffer bey kadehine rakı koydu, sinirli sinirli dikti.
— ......bununsa ne demek olduğunu zekana bırakıyorum!
Bakmadan:
— Zekam islemiyor. İzah et!
— Dinle: Bu, su demektir.. Gelecek secim karsı .partinin, yani karsı parti tuzuğunun zaferiyle neticelenecek demektir. O tuzukse, devletciliğin tasfiyesinden ibarettir!
— Yok be?
— Goreceksin.
— Kahinlerden nefret ederim. Tazı hassasiyetime luzum yok!
— Kert suraya: Gelecek ve ondan sonrakiler...
— Bin dokuz yuz otuzu unutma!
— Evet ama, sartlar aynı değil..
— İcelim!
Biri rakı, oteki vermut kadehini aldı, tokusturup ictiler. Muzaffer bey yan gozle sal ı kadına baktıysa
"da,
kadın yarım sağ yapmıs, Amerikalılarla karsı par-|ti il baskanının masasını goz hapsine almıstı.
Zekai bey kıs kıs gulerek:
— Kaybediyorsun, elini cabuk tut, dedi.

— Nicin?
— Bak, sallı orospu bile o tarafa meyletti! Muzaffer bey ic gecirdi:
— Bak buna yanarım iste... Gulustuler.
Salonun elektrikleri yanana dek dereden tepeden konusarak oturdular. Kafaları hayli olmustu. Bric salonuna gecmek uzere kalktılar. Tam bu sırada
siyahlar icinde bir garson, Muzaffer beye yaklastı. Sır verircesine kulağına eğildi, onu dısarda iki kisinin beklemekte olduğunu soyledi.
Muzaffer bey dısarı cıktı. Gelenler Yasin ağayla elci Cemsir'di. Elci Cemsir, beyin karsısında gene ufalmıs, ufalmıs, ufalmıstı. Beyefendinin ellerine sarılıp optu.
Muzaffer beyin kalın kasları catılmıstı:
— Bu is neden bu kadar uzadı Cemsir?
Elci Cemsir, zincirinden bosanmıs, ard ayaklan uzerine kalkmıs ayı heybeti icinde ama, ufacık bir cocuktu.
Yutkundu :

— Begim, sey...
— Herhangi bir mahzur varsa cekinme, haber ver!
El erini oğusturuyordu :
— Yani ne gibi begim?
— Ne gibisini sen bilirsin. Ne bileyim? Baska sevdiği olur, bizim haytaya varmak istemez., insan hali...
Varsa boyle bir sey soyle, vazgecelim!
Cemsir'in aklı gitti. Beyin el erine tekrar sarıldı. Bozuk Turkcesiyle, gurledi:
— Onun boynunu altında korum! Haddine mi dusmus? Ben sağken benim sozumu ceviremez sayende. Ciğerini sokerim onun!
— O halde?
— Bir iki gun musaade et bana begim. Ondan sonra basımnan beraber!
Mesele yoktu. Muzaffer bey:
— Pekala, dedi. Birkac gun sonra Ramazan'ı da alıp gelsin Yasin ağa. Bu isi bitirin. Sen yabancımız değilsin, malum a?
El erine gene sarıldı:

— Yoluna kurban olurum begim, olurem senin-yoluna. Ben senin kapının itiyim. Vur oldur istersen.

Kanım sana helal!

Muzaffer bey elini cekip, bric salonuna yoneldi:

— Sağ ol, sağ ol..

Yasin ağayla Cemsir, kulupten cıktılar. Cıktılar ama, Cemsir'in aklı fikri iyice karısmıstı. Gunlerden-beri Nuh demis, peygamber dememisti kız. Ya gene dayatırsa? İsi yokusa surerse?

İc gecirdi.

Dayatacağına da hic kuskusu yoktu.

Yasin ağa :

— Bir daha geldiğimde kız teslim, para teslim! dedi.

— İnsallah.

— Haydi bana musaade..

— Gule gule ağa, yolun acık olsun. Ramazan efendiye selam...

Ayrıldılar.

Cemsir, Kurukopru'deki berber Resifin dukkanının yolunu tuttu.

Berber Resit, Hamza bir de Memo'yla oturmus su meseleyi konusurlarken Yasin ağa gelmis, Cem-sir'i Muzaffer beyin gormek istediğini soylemisti. Simdi onu merakla bekliyorlardı. Ne varsa Resifte vardı.

Bu

isi gene o bitirebilirse bitirirdi!

Gercekten de sabırsızlık icindeydiler.

Berber Resit icini cekerek kalktı. Can sıkıntısından patlıyacaktı nerdeyse. Konsolun gozunden cıkardığı

bir pacavrayla aynaların tozunu almaya basladı. Gunlerdenberi aklı durmustu. Bir yandan karısı, ote yandan kendi, kıza dokmedik dil bırakmamıslardı da nafile. "Moskof inadı" tutmustu bir kez. Fellah oğlu

da Fellah oğlu! Ne bulmussa bulmustu Fellah oğlunda. Dayak, acı soz, tatlı dil, su, bu...

Bir sey değil, is sarpa sarar da "— Madem olunuyor. Aldığınız parayı geri verin" derse Muzaffer bey?

Bezi sinirli sinirli cırptı, cekmeceye soktu. Ham-za'da da is yoktu. Al ah bir sebep halketmezse isin icinden cıkılamıyaoağa benziyordu. Gunlerdenberi Hamza'yı tava getirmek icin demediği kalmamıstı.

İcirmis, oğup goklere cıkarmıstı. Oğlan "— Asarım", "— Keserim" diye sokağa cıkıyor, sonra geri donup geliyordu.

Hamza'ya nefretle baktı.

Hamza'ysa korkuyordu Kemal'den. Oğlan gozunde alabildiğine buyumus, adeta devlesmisti. Her gece, gec vakıtlara dek fabrikanın oradaki kebapcıda sarap iciyor, sonra bisikletine atlayıp eve dek geliyordu.

Hamza birinde uzaktan uzağa izlemisti. Kemal avluya bile girmisti. Avlularında cekip vursa vurabilir, ifadesinde de "— Ardımdan geldi. Beni tehdit etti. Dovdu, tabancasını cekti. Ben de tabancayı elinden alıp kendimi korudum. Evet efendim, tabanca onun tabancasıdır" diyebilir, cok az bir cezayla da kurtulurdu ama, aması vardı. Dusunulduğu gibi kolay değildi butun bunlar. Donup ustune atılır, tabanca

zamanında patlamaz, patlar hedefini bulmı-yabilirdi. Hedefini bulmadı mı biliyordu sap gibi yanacağını.

Korkuyordu acıkcası!

Korktuğu, "— Beni hos gorun. Bu isler bilekli, yurekli insan harcı. Bense palavradan ibaretim. Ne bilek, ne de yurek bende..." diyemediği icin de kem-kum ediyordu.

Berber Resit sıkıntıyla yanlarına geldi:

— Bir sey değil, bey, ya kızı, ya parayı derse

ne yaparız diye dusunuyorum., dedi.

Hamza dalgın dalgın baktı. Gercekten de, bey

"—Ya kızı, ya da aldığınız parayı.." diyebilirdi.

Berber Resit biraz da ofkeyle:

— Valla, dedi, onu bunu bilmem. O Fel ah oğlunun vucudu ortadan kalkmalı!

Hamza caresiz:

— Doğru, dedi. Doğru ya... Resit sertce:

— Doğru ya?

— Bizde is yok! Resit artık bosandı:

— Bizde deme, bende, de! Ver tabancayı diyorum vermiyorsun!

Hamza da bozulmustu :

— Versem?

— Versen tamam!

— Oğlanı bir iki demez ceker vurur musun?

— Dinime Al ahıma o saat! Neden? Benim zati surda ne omrum kaldı? Girer yatarım. Nasıl olsa bir lokma ekmek getirirsiniz!

Bir yandan da Hamza'yı inceliyordu. Oğlanın kırısıksız, ablak yuzunde sıkıntıdan baskası yoktu, Ardını getirdi:

— Onu bunu ne yapacan.. senin yerinde ben olacaktım simdi. Ben olacaktım da gorecektin!

— Ne yapardın?

— Ne mi yapardım? Onun Habibini sasırtırdım be! Bennen oynuyon mu?

— İyi amma gelmis gecmiste bir vukuatın olmamıs ki..

Doğru, dosdoğru bir sozdu ama, gene de canı sıkılarak, dukkan kapısına dek gitti. Geri dondu, onlerinde durdu :

— Orasını Al ah bilir. Bosboğazlık iyi değildir. Ummadık tas bas yarar. Beni boyle ufak tefek gorup de...

Hamza :

— Estafurul ah, dedi.

— Ne yapacan on'u, dokuzu? Ver tabancanı bana, gor!

Hani tabancayı cıkarıp vermek, su isin azabından kurtulmak da vardı ama, gene de kendine yediremedi.

Kızıyordu, oyle kızıyordu ki kendine!

Kalktı. Tıpkı berber Resit gibi, dukkan kapısına dusunceli dusunceli gitti, caddeye baktı bir sure, sonra kaldırıma tukurup yanlarına dondu :

— Tabancamı sana değil, hazret-i Al ah'a vermem, dedi. Durun, acele etmeyin. Benim de bir bildiğim var. Ben de onun Feristahmı sasırtmazsam, bana da Hamza demesinler!

Berber Resit heyecanla sordu :

— Kimin?

— Bacım olacak kahpenin!

"Bacısı olacak kahpe" alnını beyaz tulbentle sıkı sıkı sarmıs, pencerenin onunde oturmakta, sokağı

seyretmekteydi.

O kadar dayak, kotu sozden sonra busbutun barut olmus, dayak gozunun kirisini kıracağına, korkularını

silip atmıstı.

Gul u'lerde olup bitenleri Pakize'ye yetistiren,. Pakize'nin "Casusu" Seher usul acık sordu :

— Oğlan cok zenginmis.. doğru mu? Gul u nefretle :

— Al ah belasını versin, dedi. Sozu berber Resifin karısı aldı:

— Tevatur zengin bacım, dilinen tarifi mumkun-suz. O tarlalar, o cift cubuk, o ev bark... he dese, hanım olacak amma, ne fayda?

Gul u hıncla dondu :

— Ben hanımlığa, hanımefendiliğe hevesli değilim. Oyle seylere istahın varsa kendin var. Gunlerdenberi dilinden dusurmuyorsun. Ne bu be? Kuru karı bozulmustu :

— Senin iyiliğin icin yavrum..

— İstemiyorum, karısmayın bana!

— Doğru amma, sen rahat edeceksin. Bana gore ne var bunda? Hic. Surda bir yabancıyım mesela...

— Asıl anana acıyorum. Fıkara, senin yuzunden ne hallere girdi!

Yer yatağında, sarılıktan sapsarı yatmakta olan kadına baktı.

— Suna bak. Limon sarısına dondu fıkaranın yuzu. Ona da yazık canım!

— Yazıksa yazık..

Uzun bir sessizlikten sonra Resifin karısı gene basladı:

— Vallaha ne biliyim? Ne diyeceğimi sasırdım..

— Deme, dedi Gul u. Hic bir sey deme!

— Demesem, karısmasam iyi amma, olmuyor iste..

— Niye olmuyormus? Pek ala da olur. Hem ne? Ceneni bosuna yoruyorsun. Onun canı sağken, ben ondan baskasına varmam!

— Baban da seni ona vermez!

— Vermesin.

— Sittin sene bekle!

— Beklerim. Cok cok dort yıl bekliyeceğim. Ondan sonra da karısamazlar ya!

— Belli olmaz.

— Niye?

— Dort yıl sonra baban oluyor mu?

— Olmesin.

— O olse kardasın var arslan gibi!

— Boyu devrilsin!

— Tuh sana. Gozleri kararmıs kızın Al ah ver-miye. Kız, el oğlu icin kardasa oyie denir mi?

— ı_ı uyıu inci uym. curia nepsmaen yaKin! Resifin karısı kısa keserek sustu, sonra yeniden basladı:

— Dort sene bekliyecek. Akıl mı su?

— Akıl, fikir ne sayarsan say, dedi Gul u. Dort sene de beklerim, on dort sene de!

Oda kapısı vurulmadan acıldı. Biri yaslı, oteki genc iki komsu, arkadan Cemsir'in buyuk karısı, on yasındaki kızıyla geldi. Kızın ustu bası pamuk tozları icindeydi. Bu kız da gecen yıldanberi fabrika cırcırlarında calısıyor, kazandığını babasının etli, kooaman avucuna koyuyordu. Yası kucuk olduğundan, teyzesinin kimlik cuzdanıyla kaydolmustu. Uyku dokulen gozlerini ovalıyor, sık sık esniyordu.

Yetiskin bir insan ağırlığıyla yukarı cıktı, annelinin yanına diz coktu. Konusulanları dinlemeye koyuldu.

Konusulanlar hep aynı seylerdi; Gul u'ye oğut!

Gul u'yse bıkmıs usanmıstı. Gozlerini yanındaki pencereden sokağa dikmis, yalın ayaklı cocukları

seyrediyordu. Ama asıl maksadı baskaydı: Kemal ge-civtsrir miydi acaba?

Geciverse, gorseydi onu. Oyle goresi gelmisti ki.. Bir gorseydi yeterdi, isterse ondan sonra bes gun, on gun, on bes gun gormesin!

Konusulanlara kulak verdi. Berber Resifin kuru karısı gene akıllılık taslıyordu. Buyuk analığı da ona uymus, ver yansın gidiyorlardı: Akıl mıymıs Gul-lu'nun ki? Dağ tas toprak sahibi insanlar, kooca ciftlik, yem yiyecek, atlar, itler, usaklar... Yediğini ye, yemediğini at, fakir fıkaraya ver. Bir giydiğini bir daha giyme.

Buyuk analığı:

— Aaaah ah, dedi. Ben Cemsir'in yerinde ola-cam ki...

Gul u'nun tepesi attı:

— Ne yapardın?

— Ne mi yapardım?

— Evet, ne yapardın?

— Gul uuu, aklını basına al! Bak, o adam benim de kocam. Senin yuzunden uzulmesini istemem, anladın mı?

— Kocansa mubarek olsun. Benim isime karısmasın. Babalığını bilsin, evlatlığımı bileyim. O kadar!

Kadın alev almıs ispirto gibi parladı:

— Keees, kancık! Gul u altta kalmadı:

— Ana, dedi, bak, ana diyorum sana. Sonra val-laha...
Kadın hıncla dizlerinin ustune kalktı:
— Yoksa? Ne olur yoksa?
— Hatırına dokunurum!

— Parmaklarımı senin ağzına takdığım gibi-caaaart diye yırtarım sonra, biliyor musun beni?
Gul u sinirli bir kahkaha attı:
— Hah hah haaay... gulim de araya gitmesin: bari!
— Arsız..
— Arsızım, kancığım, surtuğum... simdi beni kotu kotu soyleteceksin. Yakamdan dusun diyorum size yahu, dusun be!
Kendini tutmasa kadının ustune atılır, sacını basını yolardı ama, olmazdı ki. En buyuk analığıydı. Ne de olsa oz anasına yakındı. Yaslı baslıydı ustelik. Yutmak zorundaydı. Ama su Resifin kuru karısına ne oluyordu?
Gozleri, yanındaki pencerede, kulağı onlardaydı.
Kuru karı, atese cırpı atıyordu sanki:
— El oğlu icin insan anasını, babasını boyle hırpalar mı? Hem ayıp, hem de gunah. Aaaah zemane un. Dibini /iuı ıuı ı ım^uu, urıamız, uaDamız, analığımız, emmi, dayı, hısım akrabamız bir sey diyeceklerdi de sozlerini geri cevirecektik hıı?
Buyuk analık hop kalkıp hop oturuyordu :
— Eskiden tertip, terbiye vardı bacım. Simdi sen
sen'sin, ben ben. Ah zeman, gozun cıksın zeman.
Nerden baksan bir eksikli. El oğlu bu, guvenilir mi?
Canım, cicim, sekerim, kaymağım., hevesini aldı mı,
yallah!
Dar sokağa karanlıklar ininceye dek oturdular. Sonra birer ikiser kalktılar. Bugun de baska gunlerde olduğunca, dil erinin donduğu kadar soylemislerdi. Ne deseler, ne yapsalar nafile. Boyle kız da dusman basınaydı. Doğrusu gormemislerdi boyle asi kız. İnattı be. Gavur inadı. Musluman'da boyle inat olmazdı.
Baba demek ata demekti. İnsan atasının sozunden...
Gul u dayanamadı bir an :
— Ben gavurum, dedi. Bende din, iman yok. Ben laf soz anlamam!

Kuru karı:

— Tovbe estafurul aaaaah...

— Tobesi mobesi yok. Dusmeyin ustume. Benim babam, anam, kardasım mardasım yok. Ben, yer yarığından cıkmıs bir insanım. Benim babam da, anam da, kardasım da o, her seyim Kemal!

Analığı gene de:

— Tuh sana, dedi. Utanmaz, arslanmaz..

— Utanmam da, arlanmam da. Ne utanma bıraktınız bende, ne arlanma!

Kuru karı:

— Ayıp ayıp..

— Kız basıyla, suna hele..

— Ne olmus? Sizin benden farkınız ne? Evlenmissiniz, basınız goğe değmis. Kocaysa, ben kendim buldum kocamı!

— Sen iyice bastan cıkmıssın..

— Cıktım, doğru.

. — Senin sonunu hic iyi gormuyorum!

— Goruyorsan bakma. Hepimizin sonu olum. Bu dunyada istediğin gibi yasama, ote dunyayı dusun, inanmıyorum, ote dunya'ya da inanmıyorum! Uzun lafın kısası: Ben bu dunyada sevdiğim insanla, dilediğim gibi yasiyacağım. Bundan otesi vızgelir tırıs gider, anladınız mı? Hic kimse bu dunyaya kazık ka-kamamıs...

Analığı laf yetistiremiyeceğini anlamıstı. Kızının elini hırsla tutup kalktı:

— Yuru kız yuru. Asi evlat!

Kızı cekti, surukledi. Merdiveni tam ineceklerken, durdu :

— Su ananın haline bak da utan! Gul u bakmadı bile:

— Ben değil, o hale sokanlar utansın!

Kara salvar icindeki kocaman kıcıyla dikilmisti:

— Tuh sana! dedi.

— Tuh mu? Ana, kendine gel anaa! Namuslu insanların yuzune tukurulmez!

— Namusa kurban ol! Kızıyla indi gitti.

Gul!u uzerinde durmadı ama, ici iyice kabarmıstı. Nerdeyse ağlıyacaktı. Bosanmamak icin kendini (*) Arap harflerinde ayıp, ayın. harfiyle yazılır. Uzerine bir nokta konursa gayıp okunur. Cok eskiden kalma bir deyim.

di:

— Herkesin gozunden dusmek iyi mi? Değil. İnsan, hele kız eksiği, ananın babanın dediğjnden cıkmamalı. El oğlu icin anaya babaya cemkirmek doğru mu?

Basık tavanlı, los oda iyice kararmıstı. Kuru karı kalktı, raftaki gaz lambasını yaktı. Ne kadar cok soylerse o kadar etkin olacağını sanıyor, arada azar-lansa bile aldırmıyordu.

Gul u pencerenin beyaz perdesini ofkeyle indirdi. Su kadını val ahi de, bil ahi de boğabilirdi. "— El oğiu icin anaya babaya cemkirmek doğrumuymus? Sen, iskelet Resifin icin dunyayı atese verebilirsin ama"

Bir kıyıda, hic toplanmadan serili durmakta olan yatağına girdi, yorganı tepesine cekti. Karının sinir sesinden kurtulmustu. Busbutun kurtulamamıstı ama, ne de olsa ses iyice hafif geliyordu.

Dusunde Kemal'leydi bir ara. Basını o gun, si-nemadakince sevgilisinin omuzuna koymus, ağlıya-rak anlatıyor, gozlerinden ılık ılık dokuyordu. Kemal, nasırlı kocaman avucuyla gozlerini sildi:

"— Sus, ağlama"

"— Ağlamak istemiyorum ama, elimde deği!.."

"— Korkma, seni benden hic kimse ayıramaz"

"— Babamla Hamza?"

"— İkisini de oldurdum.."

"— Oldurdun mu?"

"— Oldurdum!"

Genc adama deli gibi sarıldı:

"— Seni niye hapse atmadılar ya?"

"— Kactım"

"— Kactın mı?"

"— Kactım."

"~ Simdi ne olacak?"

"— Bilmiyorum."

"— Seni yakalarlarsa ya?"

"— Hapse atarlarsa?"

"— Korkuyorum!"

"— Korkma. Kılık değistireceğim, buralardan kacıp gideceğiz..."

"— Nereye?"

"— Bilmiyorum ama, gideceğiz. Mecburuz gitmeğe"

"— Gidelim Kemal, hemen kacıp gidelim. Uzaklara, cok uzaklara. Bizi arasalar bile bulamıyaeakla-rı

kadar uzaklara. Adımızı değistirelim, baska insanlar olalım. Gene ikimiz de calısalım ama evimiz icin, kendimiz icin. Basbasa yasıyalım olmaz mı?"

"— Yasıyacağız Gul u.."

"— Sar beni!"

"— Sen de beni sar!"

Sımsıkı sarıldılar.

Gul u :

"— Daha sık" dedi.

Kemal'in kol arı daha sıktı ama yetmedi:

"— Daha!"

Daha sıktı.

"— Daha, daha, daha. Kır kemiklerimi, oldur beni"

Guclu kol ar celik gibiydi. Canını acıtıncaya dek sıktılar. Sonra nasırlı, kocaman eller ise giristi. İlkin entariyi cıkarıp attı, sonra fanilayı. Fanilası yama icindeydi, utandı. Kemal "— Aldırma" dedi, "benim ic camasırlarım da yama icinde. Gun gelecek yama-sız, yepyenilerini giyeceğiz"

Nasırlı kocaman eller heyecan icindeydiler. Gul-lu'nun uzerinde camasır adına ne varsa soydular. Kız utandı.

ı u|jmu rvoinui:"

"— Neden?"

"— Nikahımız kıyılsın sonra.."

"— Kıyılır. İnanmıyor musun bana?"

"— Sana mı? Sana her seyim feda"

Kemal de cırılcıplak soyunuyordu ki, sarsılarak uyandırıldı. Dehsetli bir utanma duyusu icinde gozlerini actı: Babası, Hamza, berber Resit, hatta ırgat-bası Memo!

Az once gormekte olduğu dus'un oylesine etkisi altındaydı ki, yorganı habire cıplak sandığı bedenine ortmeğe calısıyor, babasıysa boyuna cekiyordu.

Gene dus'te miydi acaba? Bir an kendini dus'te sanarak, yorganı babasından hırsla cekti, altına girip buzuldu. Anlıyordu dus'te

olmadığını. Dus'te olsa, yanında Kemal olurdu! Kemal'se yoktu, yoktu Al ah belasını versin sunların. Ne istiyorlardı gene, ne?

Yorgan hırsla cekilince yatağında oturuverdi. Yorganı ceken, kardesi Hamza'ydı. Avazı cıktığınca bağırdı:

.

— Ne var? Ne istiyorsunuz? Karsısındakiler fitil gibi sarhostular. Berber Resit araya girmek istedi:

— Yavrum, Gul u...

— Ne var?

— Bugun gene haber geldi!

— Heriflere karsı yuzumuz kalmadı...

— Bana ne kalmadıysa?

— Bu ise heye (*) de, de... Gul u her zamankince kesti attı:

— Hayır, istemiyorum!

— Kızım, yavrum, evladım...

(*) Heye : Evet.

— Ben senin kızın da değilim, yavrun da, evladın da!

Hamza korkunc bir kufur savurdu.

Gul u karsılık verdi.

Hamza ani bir atak yaptı. Resit onledi.

— Geri dur!

Guilu'ye dondu :

— Bu isin sonu iyi getirmiyecek, aklını basına al, gencliğine, guzelliğine acı!

— Acımıyorum. Elinizden geleni ardınıza koma-yın. Cekin bıcağınızı, tabancanızı, vazgecmisim ben bu candan. Ne duruyorsunuz? Erkek değil misiniz? Vurun beni, oldurun!

Hungur hungur bosanmıstı. Fırtına gibi, hem ağlıyor, hem de bas bas bağırıyordu :

— İstemiyorum o soytarıyı, varmıyacağım. Varacak, sevecek siz değilsiniz. Onunla yısıyacak benim.

İcimden gelmiyor. Elimi koiumu, ayaklarımı bağlayın, tortop goturun beni isterseniz. Ona avrat olmam.

Gittiğim yerin altını ustune getiririm, kıyametleri kopanrım. Kemal sağken baskasına avrat olmıyacağım,

anlayın artık!

Cemsir, yani ard ayakları ustune kalkmıs ayı, homurdandı. Akları kızarmıs gozleri dehsetle parlıyordu.

Ayakta dikiliyor, vurup kırmak, yakıp yıkmak geliyordu icinden ama, kendini zor tutuyordu. Bunca karıdan sayısını unuttuğu kadar cok kızı olmustu. Kızlarını dilediğine satmıs, paraları uc gun icinde deve yapmıstı da ne kızlar, ne de anaları gık demislerdi. Bu neydi boyle? Zoru neresindendi? Kime guveniyordu?

Berber Resit'se habire:

— ......kendi dusen ağlamaz yavrum. Bizi ele

gune karsı rezil rusva etme. Ettin zati. Su babana acı. Fıkaranın ağzını bıcaklar acmıyor. Dağ gibi adam,

koskoca babayiğit. Yazık değil mi?

Kuru karısı perkistirdi:

— Yazık ki yazık.. Gul u ona cıkıstı:

— Aman ha, sen de geri kalma ha!

— Sen sus avrat, onun aklı kendine yeter. Karısma!

Gul u kesti attı:

— Resit emmi, soluğunu tuketme. Uzun lafın kısası: Kemal'in canı sağken baskasına varmaaaam!

Ayının sabrı tasarak hıncla yurudu. Resifi, oğlunu falan itip, kızıyla karsı karsıya geliverdi. Tiril tiril titriyordu. Besyuzun yuzunu berber Resit'e kaptırmıstı. Ust yanıyla da icip duruyorlardı. Beye karsı yuzu kara cıkacaktı ama, cok cok yanısıra varır, durumu butun acıklığıyla anlatır, bes yuzun bundan boyleki hesaplarına mahsup edilmesini yalvarırdı.

Kızı teslimden sonra kavusacağı bes yuzu hatırlayınca, nevri yeniden donerek, ellerini arkasına dehsetle

koydu :

— Kız son sozunu soyle! dedi bozuk Turkcesiy-ie.

Gul u de korku icindeydi. Soylerse biliyordu basına gelecekleri. Ama artık ok yaydan cıkmıstı.

— Soyledim ya!

— Heye mi, değil mi? Canını disine takarak:

— Heye değil, değil, deği i I! diye bağırdı.

Bir an, saniyenin yarısından da kısaca, kısacık bir an... sonra Cemsir'in ard arda, simsek gibi inen tokatları...

Gul u korkunc bir cığlıkla, kan icinde yatağına yuvarlandı. Tekme, tekmeler, yumruk. Cemsir artık cıldırmıs bir devdi. Ne berber Resit, ne Hamza, ne de yatağından avaz avaz haykırarak fırlıyan sarılık sarısı icindeki hasta kadın.

Gul u hemen hemen kendinden gecmisti. Cığlıklan isci mahallesinde uykulara giriyor, yorgun kadınlar, cocuklar, erkekler uyanıyor, don paca kosuyorlardı. Kapı ardından surgulu olduğundan acıp gi-remiyorlardı ama, kapıyı yumrukluyorlardı.

Bununsa hic bir onemi yoktu.

Yer yer ısıklar yanan evlerin pencereieriyle ala-calasan avluda her kafadan bir ses cıkıyor, polis, karakol,

devlet, hukumet sesleri yuklu cekismeler surup gidiyordu.

Bir ara Giritli Pakize'nin "Casusu" Seher, yalın ayak fırladı avludan. Kızın korkunc cığlıkları

kulaklarında,

isci mahal esinin camurlu sokaklarında deli gibi kosuyordu.

Pakize'nin evine geldi. Penceresinde ısık vardı. Kapıyı yumrukladı yumrukladı yumrukladı...

Pakize yatağına henuz girmisti. Fırladı. Karsısındaki kadının buyuk buyuk acılmıs gozleriyle dehsete gelerek soluk soluğa sordu. Berikinin anlatacak gucu kalmamıstı. Kosmaktan o da soluk soluğaydı.

— Kızı, diyebildi, Gul u'yu...

— E, cabuk soyle noldu?

— Olduruyorlar!

— Kim?

— Bilmiyorum. Belki de oldurduler simdiye! Pakize de cılgına donmustu. Ne yapabilirdi? Gecenin bu saatında karakola gitse?

Birden hatırladı: İsten cıkmıs eve donerken, yol boyunca uzanan cadde uzerindeki kebapcıda Kemal'i gormustu. Oturmus iciyordu!

Evi, haberi getiren kadını filan oylece bırakıp, fırladı.

Kemal hala icmekteydi. Pakize'yi karsısında oyle yarı cılgın gorunce catalı elinden dustu.

— Hayrola baeı?

— Hayrı serri bırak. Kos, kızı olduruyorlar!

— Kızı mı? Hangi kızı?

— Hangi kız var seni alakadar eden, aptal?

— Gul u mu yoksa?

— Evde kıyametler kopuyor. Sen oturmus iciyorsun. Ne bicim erkeklik bu? Ne bicim yiğitlik?

Sarhos Kemal'in kafasında dunya birden ters dondu. Demek Gul u'yu olduruyorlardı? Kim, ne, nicin diye

sormadı. Herhalde evde babası, kardesi, belki de berber Resit, su, bu...

İskemlesini, icki masasını filan devirerek dukkandan fırladı, karanlıklara ok gibi daldı. Yerlerdeki camura, ayak bileklerini burkabilecek bozuk parkelere filan aldırıs etmeden kosuyor, alabildiğine kosuyordu. Avludan iceri cılgın gibi girdi. Kan-tere batmıstı, Gul u'lerin kapısını ittr, ardından surgulu, ya da kilitli olmalıydı, acılmadı ama, icerden kırbacla dovulmekte olan birinin, bir kadının fersiz cığlıklarıyla kırbacın sakırtısı geliyordu. Avlu halkının galeyanını bile duymuyor, soylenenleri anlamıyordu.

Kapıyı yumruklamayı olsun akledemeden, yetmis besin ustundeki kilosuyla kapıya bir omuz, bir omuz daha... rezelerinden sokulen kapıyla birlikte daldı iceri: Gul u'yu merdiven direğine bağlamıs, kırbacla doğuyorlardı!

İlkin Cemsir cıktı karsısına. Bir sağ! Sonra Ham-za, bir sol! Daha sonra berber Resit. Yalvaracaktı.

Kemal onu da bir yumrukta merdivenin yanına yuvarlayıp, cebinden sustalısını cıkardı, sakırtıyla actı, kızı bağlıyan ipleri keserken, berber Resifin kuru sesi yukseldi:

— Hamza, daha ne duruyorsun Hamza!

Hamza'nın eli kara salvarının cebine gitmisti. Mudurun karısından aldığı tabanca ordaydı. Her yanı

titriyordu ki, tabancayı cıkardı. Kemal farkına varıp dondu, uzerine atılırken, Hamza'nın elinde tabanca zangır zangır titriyordu.

— Gelme! diye bağırdı, gelme, yakarım!

Kemal birden oylesine buyumus, oylesine dev-lesmisti ki, duymadı bile. Cığ gibi yurudu ustune, tabanca

tutan ele tekmeyi tam atacaktı, tabancanın ufacık namlusunda bir alev yanıp sondu.

Kemal sendeledi, sonra atamadığı tekmesiyle sırtustu devrildi.

Hamza, elinde beyaz sedef kabzalı tabanca, sasırmıstı.

Berber Resit yanına geldi :

— Korkma kurban, ask olsun. Git karakola, tabancanı teslim et komsere. Ardında biz varız korkma!

Kapının yanına iterek goturdu Hamza'yı:

— Korkma kurban. Evinize baskına geldi, hepimizi yumrukladı, sen de., anlıyorsun ya?

Aysız goğun altındaki karanlık ayluda insanlar kaynasıyordu.

Hamza, elinde tabanca, yarıp gecerken:

— Bekci i !

— Poli i is!

— Vukuat var, vukuaaaaat!

— Kacıyor!

— Tutun tutun!

Hamza, elinde tabanca, kalabalığın arasından yılan gibi sıyrılıp avludan cıkmıs, kosuyordu. Pencereleri yarı aydınlık karakoldan iceri kosarak girdiği sıra ardında bekci dudukleri, insan sesleri coğalıyordu.

Butun bunları duymuyordu o. Komserin odasına

daldı:

— Fellah oğlu eve baskına geldi beyim, bıcak cekti. Korkumdan cektim vurdum. Buyur tabancamı!

Beyaz kabzalı ufacık tabancayı komsere uzattı.

Komser, polis, bekcilerle olay yerine geldiği zaman, Kemal yerde can cekismekteydi. Kursun sol sakaktan girmis, gozu kapatmıstı. Omuzları dusmus Cemsir, ufacık gozleriyle berber Resit, kuru karısı, Gul u'nun anası. Yalnız ırgatbası Memo yoktu. Cemsir, kızı dovmeğe baslayınca, kimseye sezdirmeden evden cıkmıs, kapıyı acık bırakmıstı ki, Hamza, babası kızı doverken kapıyı ardından surgulemisti.

Fırtınadan sonraki yağmur gibi, ortalık sutliman olmustu. Herkes yuvalarından fırlamıs gozleriyle yerdeki

genc irisi cesede bakıyordu.

Bir ara kapıda, kalabalığın arasında bir hıckırma oldu. Baslar dondu: Bu, Muhsin ustaydı. Alnını kapı

tahtasına dayamıs ağlıyor, sarsıla sarsıla ağlıyordu.

Gul u'yse baygın yatıyordu yerde. Ama, ipleri kesilmis, kurtarılmıs olarak.

Kemal bir an derinden derine inledi, sağlam sağ gozu acıldı, belli belirsiz mırıldandı:

— Ummi, ya ummi i! (*)

Kemal'in annesi o sıra ocak basında, oğluna gene corba kaynatıyordu sabırla. Fattum gene de yanıbasındaydı.

Meryem :

— Biber kutusunu alıver kızım, dedi. Acıyı cok sever...

Fattum kalktı. Gozu calar saata i ismisti. Saat gece yarısından sonra ikiyi gosteriyordu. Durakladı. Biber kutusunu verip eve gitse miydi acaba? Gelmiyordu, gitmek istemiyordu icinden. Gerci Kemal: "— Bu saata kadar ne isi var burda?" demisti o gece ama, gene de gitmek gelmiyordu icinden.

(*) Ana, anacığım!

Kutuyu yerinden alıp yaslı kadına uzattı.

O gece isittiği sozler tekrarlanmıscasına bir eziklik duydu icinde. Biliyordu sevilmediğini. Cekip gitmeli, hatta bir daha bu eve uğramamalıydı ama yapamıyordu, elinden gelmiyordu.

Meryem, "Acıca olsun" diye kuru kırmızı biberi corbaya iyice ekeledikten sonra kutuyu Fattum'a uzattı.

O gece oğlunun dediklerini bilmediğini sanıyor, oğlu gelip de gene burada gorunce nasıl bozulup belki de acıktan acığa tersliyeceğini dusunerek kıza acıyordu.

Kıza baktı.

Kız ayaktaydı. Bakısları karsılasınca :

— Saat iki, dedi.

Yaslı kadın oturduğu yerden saata baktı: Gercekten de ikiye geliyordu. Hic bu kadar gecikmemisti simdiye dek. Sonra, "— Canı sağ olsun da varsın geciksin" diye gecirdi. Oğlu herhalde Fattum'-la karsılasmamak icin boylesine gecikiyordu. Eskiden daha erken gelirdi. Daha eskidense ilk aksamda gelir, yol boyundaki dardağanların ordan gecerken, kız, ağactan kara kara dardağanlarla onu taslarmıs.

İc gecirdi.

İstemiyor, sevmiyorsa zorla guzellik olamazdı ki!

Fattum bunu anlamıs gibi:

— Artık ben gideyim teyze, dedi.

Yaslı kadın bayağı sevindi. Oğlu gelivermeden gitmesi gercekten de iyi olacaktı. Acık acık soylemisti sevmediğini, sinirlendiğini. Sehirli kız polis zoruyla zorla goturuldukten sonra gene dadanmıstı ama, oğlunun sağı solu da yoktu doğrucası!

Fattum, "— Artık ben gideyim teyze.."sine karsılık alamayınca, az daha bozularak;

— Hatırkum, dedi. (*)

(*) Hatırkum: Hosca kal.

Kapıya yurudu. Meryem neden sonra :

— Gidiyor musun? Fattum kapıda durdu :

— Gideyim ya..

— Sen bilirsin yavrum. Maasselami.. (*) Fattum cıktı, istemiye istemiye kapıyı cekti. Gitmek gelmiyordu icinden. Nereye gidecekti?

Yaslı babasının horlıyarak uyuduğu huğa mı?

Bir sıkıntı vardı icinde, oyle bir sıkıntı ki... Gece, serin gece, yıldızsız, aysız gece... Değil uzaklar, bes metre oteyi gormek bile hemen hemen mumkun değildi. Hava belki de soğuktu ama, Fattum duymuyor, tersine, sıcaktan yanıyordu.

Kemal'i kucuk kucuk dardağanlarla tasladığı ağacların bulunduğu yana baktı. Gorunmuyor, hic bir sey gorunmuyor, boylesine kapkara, sıkıntılı bir geceyi ise hatırlamıyordu.

İc gecirdi.

Patlıyacaktı. Caresiz eve gitmeliydi. Huğlarından yana isteksizlikle yurudu.

Kapıda durdu. Kemal bu saata kadar nicin gelmemisti? İki saat sonra ortalık ısımaya baslıyacak-tı.

Simdiye dek coktan gelmesi, hatta yatıp uykuya gecmis olması gerekirdi. Hemen gelse, kafayı vurup uykuya gecse bile, pek pek iki uc saat bir uyku kestirebilirdi. Ondan sonra haydi gene is bası!

Niye boyle yapıyordu sanki?

Canına neden acımıyordu?

Huğun kapı tahtasına sırtıyla dayandı.

Vermemislerdi iste sehirli kızı. Polisler gelmis, bağırta bağırta, zorla goturmuslerdi. Boyle bir kızdan ne bekliyebilirdi? Oysa kul, kole olabilirdi ona. Hic calısmasın, bir kosede otursun, isterse sehirde-

(*) Maasselami: Uğurlar olsun.

meyhanelerde. Her seye, her seyine razıydı. Gece yarıları gelsindi eve. Sarhos gelsin, kapsın sopayı, dayaktan gok curuk icinde bıraksındı!

İc gecirdi.

Nasıl, nasıl anlatmalıydı bunu ona? Nasıl, nasıl anlatmalıydı ki en az o sehirli kız kadar seviyordu onu, icinden sokup atamıyordu, atamıyacaktı!

Uzaklarda, derinden derine gok gurledi birden.

Dondu, baktı gurleyen goğe. Hic bir sey goremedi. Karanlık, kapkaranlıktı ortalık!

Demek yağmur geliyordu? Ya Kemal yoldayken bastırırsa? Ya sırılsıklam ederse? Ya soğuk alırsa?

Bisikletinin lastiği kayarsa? Su dolu bir hendeğe yuvarlanırsa? Pis sular iliklerine islerse? Soğuk alıp yatağa duserse?

Kemal'in eve sırılsıklam geldiğini tasarladı. Sırılsıklam gelse, oksurse, bası ağrısa, vursa kafayı yatağa uc

gun, bes gun, on gun, bir ay. Hic kalkmasa, kalkmasa da basucundan ayrılmasa. Sirke, ya da kolonyayla ıslatılmıs tulbentler koysa alnına, sakaklarını ovsa...

Bir umut, pırıl pırıl bir seyler oynadı icinde. Gok gurultulerinin gelmekte olduğu yana yeniden umutla baktı.

Mavi bir simsek caktı uzaklarda! Gok daha yakın gurledi.

Sabahlara dek ayrılmazdı basucundan. Zonkla-yan sakaklarını ovar, yas bezler koyar alnına, bileklerini tutardı; babası hasta olduğu zamanlardakince. Ama ona babası gibi değil, cok daha yakınlık gosterirdi.

Babası neydi ki? Hic. Yaslı bir adam. Ona da acıyordu ama, Kemal? Kemal baskaydı. Corba pisirir, eli ile

icirirdi. Bir ay, iki ay yatsındı. İki aydır uğramadı diye sehirli kız umudunu keserdi. Belki de bir baskasını

bulurdu. Bulsundu. Vefasız seylerdi.

Gok az daha yakınlarda, yeniden gurledi.

Fattum'un icini yeni bir sevinc, oncekilerden cok daha derin, cok daha taze bir umutla dolastı: Yağmur geliyordu. Nerdeyse gokler yarılacak, dunyayı sel sele verecekti.

Gok cok daha dehsetle, cok daha yakınlarda, cok cok daha dehsetle gurledi. Hava birdenbire soğumustu da. Soğusundu, soğursa soğusundu. Sırılsıklam Kemal'i hasta etsindi, yatağa dusursundu.

Al ah vere de su sıra gelmeseydi. Yağmurun bardaklardan bosanırcasına indiği sıra yazının yuzunde olsa, yağmurdan kacıp korunacak yer bulamasa, iliklerine dek ıslanıp...

Tam tepesinde masmavi bir simsek caktı, dunya ısıdı bir an. Ardından, hasırlı patiskanın yırtılması gibi, gok sakırtıyla gurledi. Cok soğuk bir ruzgar ağacları falan onune katıp hısıidatarak gecerken, iri taneler serpelendi ilkin, sonra kırbac gibi sert bir yağmur, koyu karanlıkları doğmeğe basladı.

Kemal tam bu sıra yolda olmalıydı iste!

Umutla bekledi. Yağmurun hızı arttıkca arttı. Gokler delinmisti sanki. Sanki yağmur yağmıyor, goklerdeki su hazineleri dunyaya bosanıyordu.

Acaba yolda mıydı Kemal?

Belki de aklından gectiğince yazının yuzunde. Ah boyle olsa, oluverseydi!

İci icine sığmıyordu. Hani gercekten de yolda olsaydı. İliklerine dek ıslansa, baslasa titremeğe, derken bir saplıcan, kafayı vursa, bir ay, iki ay, uc ay... O vakta kadar da sehirli kız...

Yağmur geldiği gibi hızla gecti.

Fattum'un canı sıkıldı. Nicin cabuk gecmisti sanki? Sabaha dek hic durmadan yağsaydı oysa!

Kemal'lerin evlerinin tam ustunde cakan yeni bir simsek ortalığı mavi mavi aydınlatınca, kapıda biri-yana bakmaya basladı. Kimdi? Sakın anası elmasındı Kemal'in? Su simsek yeniden caksa da daha dikkatle baksaydı. Ama cakmıyordu. Sanki inat etmisti, cakmıyacaktı bir daha!

Cakmazsa cakmasın. Yağmur sularıyla iyice kaypaklasmıs yolda o yana doğru yurudu. Yerler oyle kayıyordu ki! Kayarsa kaysın, yuvarlanırsa yuvarlan-sındı. Mutlaka Kemal'in anası, Meryem'di.

Gercekten de oydu.

Arapca sordu :

— Hayrola? Ne dikiliyorsun?

Yaslı kadın karsılık vermedi. Fattum yeniden sormaktan cekindi. Ama gene de, ."Kaynanasının elini tuttu. Buz gibiydi:

— Usumussun, iceri girelim haydi!

Yaslı kadın ne elini cekti, ne de iceri girmeğe yanastı. Uzaklara bakıyordu, goz kırpmadan. Oğlu uzaklardan gelecekti. Neden gelmemisti hala?

Fattum, yaslı kadının elini bırakıp iceri kostu. Kı-sılı lambayı actı. Sonra yeniden bir kosu, yanına geldi

"Kaynanasının. Elini yeniden tuttu, onu adeta zorla aldı iceriye. Kadın tek laf etmiyordu. Lambanın sarısı, ufacık gozlerindeki yasları sarı sarı parlatmıstı. Fattum'a değil, hala acık kapıdan dısarlara bakıyordu. Fattum anlıyarak gitti, kapıyı orttu.

Sonra ocağın yanına karsılıklı comeldiler.

Yaslı kadın bir ara dondu, saata baktı.

Fattum :

— Uce geliyor, dedi.

Yaslı kadın, korku dolu bakıslarını genc kıza cevirdi :

— Bu vakta kadar hic kalmadıydı.. Fattum mırıldandı:

— Al ah vere de yağmurda ıslanmamıs olsa!

— Ben de onu dusunuyorum. Bu soğuk havada.

Fattum'un icini, onliyemediği yeni bir sevinc dolastı: Demek "Kaynanası" da onun gibi dusunuyordu?

Demek yağmur yiyebilir, yağmur iliklerine isleyebilir, saplıcan olabilirdi?

— Ocağa odun atayım mı?

— At!

Fattum fırladı. Bir kıyıdaki kuru dallar kalabalığından bir kucak alıp geldi. Guclu guclu kırdı, ocağa attı, cabucak tutusturdu. Bol dumanlı turuncu alevler, lahzada gaz lambasının sarı ısığını adeta yalayıp yuttu. Kuru dallar oylesine bir sevincle parlıyorlardı ki!

Meryem, gozlerini oynasan alevlere dikti. O kaypak yol arda, yağmur sularıyla gol er peydahla-nıveren yol arda bisiklet yurumezdi! Camurlara saplanır kalır, belki de bisikletini omuzuna alırdı. O sırılsıklam ust

basıyla, omuzunda bisiklet, diz boyu suların icinde capul cupul... Hay fabrikası bataydı, hay Al ah kahredeydi su fabrika denilen yeri! Kocası da o vakıtlar neden icat cıkarmıstı sanki? Nelerine gerekti?

Fabrika olmasaydı oğlu, kocasına en cok benzeyen, en kucuk bu oğlu simdi dizinin dibinde yatmıs uyumus olurdu mısıl mısıl. Simdi ya? Yol arda, camurlu sulara bata cıka, omuzunda bisiklet...

Ya saplıcan olursa? Ya, gunler, haftalar, aylarca kalkamazsa yataktan? Yaslı, kırıs kırıs bir kadındı o.

Tarlayla mı uğrasacaktı, oğluyla mı?

Genc kıza baktı:

— Fattum, yavrum..

— Buyur teyze?

— Yağmur cok hırslı yağdı değil mi?

— Cok hırslı yağdı.

— Yol ar simdi vıcık vıcıktır.......

— Vıcık vıcıktır..

— Bisiklet de yurumez o yol arda herhal?

— Yurur mu? Kaabili var mı?

— Herhalde bisikletini omuzuna alır değil mi?

— Ne yapsın? Baska caresi var mı?

— Vay yavrum vay., sırılsıklam da ıslanmıstır...

— Islanmıstır.

— Ne deyim o babasına ki ne olsun... Benim bir tanecik yavrum boyle...

Gırtlağına bir sey duğumlendi, ardını getiremedi. Gozleri gene dolukmustu.

Fdttum merakla :

— Ne teyze?

— Ne olacak evladım, babası vaktiyle icat etmeseydi fabrikayı, ne sehir bilirdi simdi, ne bir sey. Kafayı

vurur yatardı ilk aksamdan. Kooamdı evet ama, arada boyle yanlıs isleri cok olurdu rahmetlinin. O

zaman da, herif dedim, aklını basına topla, biz rencber insanlarız, bizim cocuklarımız bizim gibi olmalı...

hayır, dinlemedi. Kafasının dikine gitti. Simdi, bu yağmur, camurda dizimin dibinde olsaydı kotu mu?

— Sehirli kızları da tanımazdı!

— Tanımazdı ya. Ben disli gelin istemem yavrum. Benim gelinim yumusak baslı olmalı. Beni ana bilmeli, ben de onu evlat. Disli gelin nasip etmesin Al ah bana...

Fattum utanarak:
— Al ah vere de soğuk iliklerine islememis olsa! dedi.
Meryem kaygıyla baktı:
— Sağlama saplıcan olur değil mi?
— İnsallah olmaz. Aklına kotu seyler getirme...
— Olursa ya?
— Olmaz!
— Olursa ne yaparım ben? Sebzelere mi bankayım, ona mı?
Fattum utanc dolu bir sevincle:
— Olsa bile, dedi, ona ben bakarım!
— Al ah razı olsun senden, benim iyi huylu kızım. Al ah gonlune gore versin...
— Yanından hic ayrılmam. Tulbendi sirkede ıslatır ıslatır alnına korum. Babam hastalandığında oyle yaptıydım. Hastanın dilinden anlarım ben. İnsal ah olmaz ama, olursa ben bakarım, meraklanma!
Dısarda horozlar tek tuk otmeğe baslamıstı. İkisinin de gozleri yeniden saata kalktı: Dorde geliyordu!
Meryem icini cekti.
Fattum'sa sevincten gozleri parlıyordu. Sabahın yaklasması, geeeyi uykusuz gecirmesi filan umurunda değildi. Nerdeyse sırılsıklam gelecekti. Bisikletini omuzundan yere indirecek, bir kıyıya dayamayı olsun akledemeden, belki de tiril tiril titreyerek, "—Yatağımı" diyecekti, "ana, cabuk yatağımı ser. Hic halim
yok. Basım catlıyacak gibi ağrıyor"
Yatağın cabucak serilivermesine yardım edecekti. Kemal yorganın altına girecekti. Girecekti ya,, girmeden once ustunu basını, ta ic camasırlarına varıncaya dek değismesi gerekecekti ki, o zaman o da

dısarı cıkacaktı. Sonra gene girecekti odaya. Bas-ucuna oturacak, catlarcasına ağrıyan alnını uzun; uzun, hic yorulmadan oğacak, sirkede ıslatılmıs tulbentleri arda arda koyacaktı catlarcasına ağrıyan basına.
Meryem :
— Ocak korlendi, dedi.
Fattum gene fırladı. Yeni bir kucak kuru dalla-ocağı canlandırdı. .
— Caydanlığı oturtayım mı?

— Oturt kızım.

Mor caydanlığı doldurup geldi, auoğtDoturttu. Kendini zorlamasına karsın Meryemuncoyte uykusu vardı,

oyle uykusu vardı ki!

.; Mırıldandı ubio urn >iu!!o>Id-id>? qibs

— Nedir bu evlatlardan cektiğim? Doğur, buyut, bu boylara getir, el kıziarı cekip alsınlar. Cefalarını

sen cek, sefalarını onlar sursun. Ama dunya iste. Bizim kaynanalarımız da bizim icin boyle dertlenmislerdir

herhalde. Ben yanarım yavruma, yavrum yanar yavrusuna. Yağmurda ıslandı mı?

Camurlara mı saplanıp kaldı? Yağmurlar, soğuk.,. Hele sarhostu da kendini tutamayıp su dolu bir hendeğe yııvar--landıysa? :;

Gozleri birden yırtıcı bir kusunkiler gibi buyudu. Fattum'a korkuyla baktı. Oğlunu su dolu bir hendeğe bisikletiyle yuvarlanıp, sulara gomulmus farzet-mekten gelen bir telasla kalktı, kuru bacakları uzıs-rinde comeldi. İyice heyecanlanmıstı. Su dolu hendeğe yuvarlanıp, sulara gomulmese, simdiye, dek mesi gerekirdi. nı; Yoksa... 'ugnurt nugrıuH

-Io Yoksa, boğulmus olmasındı?O .ıttoıid Dnnoi o>S -ns: Kafasında oğlu canlandı: Su dolu bir hendekte qjtrpina cırpına, sularla boğusa boğusa boğulmustu!

Telasla kalktı, kapı onune cıktı. Horozlar sağdan soldan adamakıllı surduruyorlardı otuslerini. Boyle olduğu halde henuz sabaha dair hic bir belirti yoktu. Oğlunun aksam uzerleri bisikletiyle geldiği yon"

gozlerini dikti. Karanlıklar duvar gibiydi.

Yanıbasında Fattum:

,ını — Yoksa... deyip, kesti"k * on!od nnuonvA .O; Meryem ≪]— Yoksa..." diyenin Fattum olduğunu bir an unutarak, ofkeyle dondu. Ocağın ikinci kez korlenmesiyle yeniden guclenen gaz lambasının san ısığında, gozleri ates sacıyordu sanki. Xj un.

— Ne yoksa'sı? z n. ; -, ., Genc kız urktu ; rocs

— Hic. Oyle.. : f!jbı. :io1ia

— Ne yoksası Fattum? ;;n

Kavga edip karakol uk mu oldu diyecekti Fat-turn. Vazgecti.

Yaslı kadın daha sert:

— Ne yoksa'sı diyorum sana Fattum?

— Hic camım, bir sey değil. Acaba dedim, sehirli kızla beraber mi?

Meryem kopurdu :

— Al ah belasını versin sehirin de, sehirlinin de, kızlarının da! Butun bunlar hep onların yuzunden değil mi? Bu satlara kadar niye kalaydı benim evladım? Surtukler! Ben yavrularımı onlar icin mi doğurdum?

Bu boylara onlar icin mi getirdim? Boyunları altlarında kalasıealar. Lanet olsun. Benim kız gibi oğlumu bastan cıkardılar da.. Aaaah ne deyim o babasına... Basına bir is gelirse yavrumun, deli olur dağlara duserim gayri. Yavrum benim, canım, ciğerim, Kemal'im!

Hungur hungur bosanarak kendini Fattum'un kol arına bıraktı. Genc kız "Kaynanasını guclu kol arı

arasına aldı, odaya goturdu, sedire boylu boyunca yatırdı, ustunu orttu. Yaslı kadın hıckıra hıckıra ağlıyordu.

Fattum sasırmıstı. Ne yapması gerekirdi aoaba? Gozune, masa uzerindeki coban marka kolonya sisesi ilisti. Gitti, aldı. Kemal'in traslardan sonra kul andığı kolonyaydı. En cok da Cumartesi oğleden sonraları,

evin icini burcu burcu kokutarak cıkar giderdi.

Avucuna bolca dokup, "Kaynanasının alnını, sakaklarını, bileklerini falan ovmıya basladı. Bu koku, yaslı

kadın icin de yabaneı değildi. Oğlunu busbutun hatırlıyarak, gozyasları arttı. Oğlu su dolu bir hendekte boğulmustu sanki.

Neden sonra geyirerek doğruldu :

— Ooooh, dedi. Al ah senden razı olsun yavrum. Biraz kendime geldim. İnsalah ağladığımnan kalırım...

— İnsallah teyze.

— Bak, sol gozum de seyirmeğe basladı..

— Hayırdır insal ah..

— Kor seytan insanın aklına kotu kotu seyler getiriyor.

— Getirir teyze. Bir sey olmamıstır insallah..

— İnsallah yavrum. Bir de bakarız ki, cıkmıs geliyor... Değil mi?

— Tabi teyze, elbette gelecek..

— Amma, bu sefer biliyorum ben. Hayırlısıyla gelsin hele... Cocukken yaptığım gibi, kıcına kıcına...

Edepsiz. Yureklerime indirecektin diyeceğim. Belki de bir arkadasında kalmıstır değil mi Fattum?

— Kalır kalır.

— Baktı yağmur azıttı, yol arı da biliyor...

— Belki de arkadasları btrakmamıstırl

— Oyle ya, bırakmamıslardır...

İkisinin de gozleri dalmıstı. Meryem birden sordu :

— Ya bu sabah da gelmezse Fattum? Bir erkek sesi yanıtladı:

— Gider ararız!

Fattum'un yaslı babasıydı. Kızını gec vakıtlara dek beklemis, gelmeyince, Kemal'i de merak ederek, gelmis, huğun acık kapısından girmis, oda kapısında, konusmalarını dinlemisti.

Meryem :

— Buyur, dedi arapca, buyur kardas!

Yaslı Dakur iceri girdi, sedirin onune coktu, tutun tabakasını cıkardı. Bir cıgara sararken :

— Kor seytan, dedi, insana az iğva vermez hani. Uymıyacaksın.. Al ah gafurrahimdir. Gonlunu serin tut, kalbini bozma. Arslan gibi delikanlı. Kim cesaret edebilir satasmıya? Arkadaslarıyla oturmus, biraz fazlaca kacırmıstı. Eh, genclik tabi...

Meryem, Dakur'a hazla bakıyordu :'o?-

— Al ah senden razı olsun, dedi. YUfleğime su serptin... '|:<|.;;- ntmvoH .....

|'||'| — Yarın5 gelir gerie, turku ca§mP,cyoW urbalarını giyer..

.ıoy ip —Sehirli kızı unutur, de! |"||||||r>J ıni.'sO

— Unutur ki ote bile gecer..-.!i .JoSiosnl

— Ben de ağladığımla kalırım aoği^oVi kardas?

— Hic merak etm& Sen benim>teaowHoın. Ağladığınla kalacaksın! oyu; atoe ;,a .ommA |,-roMuopO ....slsri

—'rny#/??..!mJiĞ9b tıJsımloM DbniSDbD>i'iD lid Sabaha dek oturdular. ı<!d>! hIdX

Pırıl pırıl gunes ıslak :toprdkforsıcaklığıyla vurmustu. Sebze tarlaları ılık ılık tutuyordu.

Bahceciler kırk yamalı ust baslarıyla capa capalıyor-iardı. Kucuk sarı kuslar, tibililer, serceler, sinekler hazla ucusuyor, bulutsuz, civit

mavisi gokten sevinc yağıyordu.

Capa cgpalamakta plari bahceci kadınlardan birinin gozu, Meryem'in huğuna ilisti. Meryem, Fattum, Fattum'un babası hazırlanmıs, bir yere mi gidiyorlardı?

Kadın daha dikkatle bakıp gorebilmek icin capasına dayanarak, doğruldu. Onu gorenler de meraklanmıslardı,

capalarına dayandılar. İs bırakılmıstı. Fiskos hemen basladı:

— Nereye gidiyprjbunloir? ; ibe nulbUı Sabah sabah.ibaa jbıig hooi

— Sehre mi? a didqso ıiS .r -ort i&Me var sehird8?3ni jbeb n az uo. Yoksa oğlu hala gelritodi mi? -90 uiL sahi ha. Bir is olmaSinobasında oğlanın? naji- Ne gibi? >

' |' - .-vims

— Sehirli kizıyuzundeh..

— Olur olur...

— Oğlan butun geoe gelmedi eve. Gelse, sa-ibah sabah isine giderdi. Bugun gitmedi..

— Niye?

— O oğlan akıllı oğlandır. Dısarda hic kalmaz!

— Bugun niye kaldı?

— Var var, bir is var bunlarda...

İs'ten gelmediği uzerinde durdular ama, niye gelmemisti? Yoksa kızın yası kucuktu de Kemal'i hukumet tutuklamıs mıydı? Bak bu olabilirdi. O zaman soylememis miydi en akıllı gecinenlerinden biri? "—-Kertin burya, oğlanı tevkif ederler" dememis miydi? İste etmislerdi, ettikleri icin de anası...

Bir baskasına goreyse, ne belliydi oğlunu tutukladıkları icin gittiği? Oğlan belki de kızın yakınlarından biriyle takısıp, cekmis vurmus, ya da vurulmustu? Tutuklamak gerekseydi, kızı alıp kacırdığı sıra tutuklarlardı. Aradan bunca zaman gectikten sonra mı?

Daha bir baskasına goreyse, ne o, ne de buydu neden. Diyelim ki oğlanı tutukladılar! Anasının nereden haberi olmustu da sabah sabah, kargalar boklarını yemeden kalkmıs sehire gidiyordu?

İclerinden biri:

— Doğru, dedi.

Kadınlarsa capalarını atıp bir araya gelivermislerdi :

— Dakur'la kızına ne oluyor?
— Koca, kazık gibi herif!
— Utanmıyor da..
— Bir kızla ortada kalmıs!
— Oğlan, kızını istemediği halde... ne ayıp!
— Ayıp ki ayıp..
— İnsan ne kadar boynuzlu olmalı ki...
— O kız surukluyordur babasını. Azgın, utanifnaz!
— ouruKiese Diıe. Ayıp denen bir sey var. Ben; kendi nefsime, kızım hani olup geberse, adımımı
atmam!
— Atılır mı?
— Atılmaz. Nisan olur arada, nikah olur, o zaman anlarım. Ama nikah soyle dursun, nisan bile yok. Sen ona el'sin, o sana yabancı. İnsan ne kadar kızmıs olmalı ki...
— Durun durun, aklıma baska sey geldi: Ya oğlan sehirde, kızın evine yanladıysa?
Bakıstılar. Neden olmasındı? Yanlar yanlardı.
— Kız, val aha aklınla cok yasa. Nerden geldh aklına?
— Ben bes oleceğimi bilmem. Vay Meryem vay., insan buyuk lokma yutmalı da, buyuk soz etmemeli.
Oteki oğul arımdan icim pek yandı, Kemal'ime sehirden kız aldırmam diyordu...
— Keremine cok sukur. Al ah'ın parmağı yok ki taktığıynan adamın gozunu oysun. İste boyle yapar..
Keremine cok sukur. Anası neyse ya, su Fattum bokuyla babası olacak geyik... utanmıyorlar da!
— O kızın da basına cıkacak var, gorursunuz. Sehirli kızı polisler zorla goturduler ya? Meydan kendine kaldı bel iyor!
— Pis.
— Kara mesin..
— Bir gulmuyor mu, ağız varıyor kulaklara!
— Ayakları? Ayaklan ya?
— Duztaban mıdır nedir?
— Bundan sonra o kızı kimse almaz!
— Ben erkek olsam, tobe..

Bu konusmalar, guclu gunesin tam tepeye yaklastığı saata dek surdu. Gunes tam tepeye yukselmisti ki,ağacların koyu yesil denizi arasında yorgun"

bir polis gorundu. İlkin hic kimse secemedi. Camurlara bata cıka yurumekten hal olmustu. Ter icindeydi, boyuna kufrediyordu. Buralar nerelerdi? Butun gece karakolda nobet tutmustu, tam gorevini devredeceği sıra... Hep de onu bulurlardı boyle angaryalara!

Tarlaların alt basında durdu. Capa capalamak-ta olanlara ofkeyle seslendi:

— Heeeey... Kim var orda?

Baslar birden sesin geldiği yana kalktı, bakıldı, goruldu :

— Poui is!

Telaslandılar. Neden gelmisti? Hic bir ilgileri yoktu ki polisle. İclerinde ne asker kacağı, ne sehre^ inip kafayı cektikten sonra vukuat cıkarmıs biri, ne de hırsız vardı. Sabahlardan aksamlara dek capa capalarlar, gunesler devrildikten sonraları da evlerine cekilirlerdi. Hemen de kafayı vurup uykuya vardıklarından, kimsenin etlisi sutlusuyle ilgilenmezlerdi. İsteseler de ilgilenemezlerdi zaten. Vergi borcu

icin geldi deseler... Bak bu olabilirdi ama, boyle bir sey olsa, yanında kara cantalı tahsildarın da bulunması gerekirdi.

İclerinde hukumet adamının dilinden en iyi anlamakla gecinen biri vardı: Diyap, sisko Diyap:

— Ne korkuyorsunuz? dedi. Hukumet adamından korkacak ne var?

Sastılar. Bu sisko ne zamandanberi Jlukumet-adamından korkmaz olmustu? Tahsildarın kara cantasını

gorunce bucak bucak saklanan o değil miydi? Sehire bamya, patlıcan, domates filan satmaya; goturduklerinde, onune gelen kravatlıya selam cakan, karakol uk olmamak icin kopuklara harac veren,

"— Omrumde yolum devlet kapısına dusmedi, sukur" diyen...

Gene de:

— Yassa Diyap, dediler. Kos git, orda konus, buraya getirme!

— Getirme Diyap, sen kendin git!

Sisko Diyap, cok iri bir balkabağını hatırlatarak, genis kenarlı hasır sapkasını duzeltti:

— Ahmaklar.. Polisten de korkulur muymus?

Hızlı adımlarla tarlanın alt basındaki polise doğru giderken, cesaretine kendi de sasıyordu. Yanında yonunde kız, oğlan cocuklar da ondan cesaret alarak kosmuslardı.

Bu yandaysa sonuc, merak, hatta heyecanla bekleniyordu.

Sisko Diyap hasır sapkasını cıkarıp polisi saygıyla selamladıktan sonra, polisle, cocukların pek de anıiyamadıkları bir dil e konustu ve heyecanla haber verdi arapca :

— Sehirli kızın kardası, Meryem'in oğlunu tabancayla vurmus!

Cocuklar her seyi anlamıslardı. Kızlı oğlanli cocuklar bacaklarının olanca gucuyle haberi kosturdular.

Sanki cok sevindirici bir haber, bir mujde goturuyorlardı da, kim daha once gotururse bahsisi o alacaktı!

Kara haber soluk soluğa cocukların hemen hepsi tarafından aynı zamanda verildi. Bu hic beklenmi-yen bir seydi. Demek bunun icin Kemal gece gelmemisti?

Haber lahzada simsek hızıyla, dal budak salarak buyuyup sisiyor, alabildiğine genisliyordu. Demek cekip

vurmuslardı? Bilip duruyorlardı zaten. Dememisler miydi? El mi yaman, bey mi yamandı! Canım aslına bakılırsa, duslerde gorulup duruluyordu. Al ah onlara malum etmisti. Dus, dusler yalan soylemezdi.

Kara Zeynep de bir gece dusunde oğlanı gormustu. Kızın sırtına binmis gidiyordu da, kız beyaz bir at oluvermis, nedense urkup oğlanı ucuruma atmıstı. Kız, kızgın haberdi. Demek ki oğlan, kız yuzunden vurulacaktı!

Duslerin bos olmadığını hep biliyorlardı doğrucası. Demek anacığına da malum olmustu ki, sabah sabah erkenden kalkıp usul acık gitmisti. Dakur'-la kızına ne demeliydi ya? Oraları da ardına takıp gitmek,

usul acık gitmek miydi insanlık? Madem biliyordu oğlunun vurulduğunu, komsulardan ne demeye gizlemisti? Komsular duyarsa ne olurdu? Dusman mıydı komsular? Duyarlarsa "— Oh olmus" mu derlerdi? Demek komsularını yurek soğutucu, oh olsun deyici dusmanlar biliyordu? Bilmese, gelir soyler,

teselli arardı. Evet evet, dusman biliyordu. Madem boyle, oh olmustu oyleyse. Al ah, dağına gore kar verirdi. O, onları madem dusman biliyordu, onlar da onu dost bilecek değil erdi ya!

Sisko Diyap koca gobeğini cıkara cıkara su tavsiyede bulundu:

— İsin aslını oğrenmeden hukum vermeyin! Sisko Diyap'ın cevresi alınıverdi:

— Hadi hadi., herkesi kendin gibi bilme!

— O ne ağzı karadır o!

— Onu bilen bilir..

— Oğlunun vurulduğunu bilmiyordu da sabah sabah ne diye yolu tuttu?

— Cevap ver Gevap!

— O ne icten pazarlıklıdır o!

— Kan kusar, sordun mu da: Kızılcık serbeti ictim, der!

— Kurban olayım Al ah'a...

— İstediği kadar saklasın bizden. Al ah bizimle. Bak, polis gonderip nasıl haberi ulastırdı?

— Al ah ona kel versin de tırnak vermesin!

— Ami i n...

Meryem'le otekilerinse hala hic bir seyden haberleri yoktu. Sehire inmislerdi ama, Kemal'in yıl ar yılı

calıstığı fabrika nerdeydi?

Yorgunluktan bacaklarında derman kalmıyan Dakur:

— Beni dinleyin, dedi. Surda biraz soluklanıp, gidelim yerimize. Bir hafta dolansak bulamıyacağız.

Vallaha dilim damağıma yapıstı!

Meryem'in de hali hal değildi ama, buluverecek-lermis gibi geliyordu :

.— Bilmem ki., polise sorsak mı acep?

Noktadaki polise yaklastılar. Dakur, karton siperi yer yer kırılmıs, tozlu kasketini cıkararak polisi selamladı.

Polis sertce:

— Ne var? Dakur yutkundu. Meryem :

— Oğlumu arıyoruz, dedi bozuk Turkcesiyle. Polis hic bir sey anlamamıstı. Gozleri Fattum'urt yuklu goğsunde:

— Kimi arıyorsunuz? Fattum :

— Kemal'i.
— Hangi Kemal'i?
— Benim oğlum..
— Ee?
— Aksam eve gelmedi. Hic boyle huyu yoktu. O sehirli kızı aklına taktı takati...
Polis bu berbat Turkceden hic bir sey anlamı-yordu. Fattum'un cok hosuna giden yuklu goğsu olmasa dinlemiyecekti bile. Aslında haksız da değildi. Bu isler gorevi değildi ki. Kimin, ne sikayeti varsa gorevli katı bulup oraya yapması gerekirdi!
Karsısındakilere soyle bir baktıktan sonra :
— Sarı cizmeli Memet ağa, dedi. Oğlun eve gel-ımediyse, calıstığı yerdedir. Ordan ararsın. Haydi, mars!
Dakur, aklederek polisi yeniden selamladı:
— Sağ ol!
Ayrıldılar. Ayrıldılar ama, ne yapacaklardı? Nereye gideceklerdi? Kemal'in calıstığı yer nerdeydi?
Calıstığı
yerin adı neydi?
Meryem'in de yorgunluktan dolasacak hali kalmamıstı.
Dakur kimbilir kacıncı kez :
— Beni dinle bacı, dedi. Simdiye belki de eve gelmistir!
Meryem kuskuyla baktı:
— Acaba?
— Oyle geliyor bana..
— Oyle geliyor ha?
Fattum'un da yuklu goğsu, koltuk altları terden sırılsıklamdı:
— Gelmistir belki teyze, gidelim!
Meryem dusundu: Olabilirdi. Yorgun argın, belki de geceki yağmurdan sırılsıklam gelir, bakar kapı
kilitli... Ele gune karsı... Komsular, "— Avrat delirmis!" diyebilirlerdi. ≪]Oğlunu kapıda koyup gezme geziyor sabah sabah..."
Gec kalmıscasına telaslandı:
— Doğru doğru., en iyisi evimize donmek! Yolu tuttular.
Yolda pek konusmadılar. Konusmanın gereği de yoktu. Kemal coktan gelmisti simdiye. Gelmis, bisikletini evlerinin kerpic duvarına

dayamıs, kapı onunde ofkeli ofkeli dikilmekteydi. Dakur'a gore, belki

de soğup saymaktaydı. Meryem'e goreyse, soğup saymazdı. Yoktu boyle huyu. Fattum'sa soğsun, saysın, kıyametleri koparsın istiyordu. Aksam uzerleri dardağan ağacının uzerinden dardağanlarla tasladığı zamanlar nasıl ofkelenir, soğer sayardı? Asıl hosuna bu soğup saymaları geliyor, o gunleri hasretle arıyordu.

Bahcelere vardıkları sıra, adımlarını artık ters mers atıyorlardı ki, Meryem :

— Dinlenelim, dedi.

Oracığa comeldiler. Dakur bir cıgara sarıp fosurdatmaya basladı.

Her ucunun aklında da, Kemal'in gelmemis olması!

Ya gelmediyse?

Gelmediyse yapacakları bir sey yoktu. Gelmesini bekliyecekler, hic gelmezse o zaman... belki de kızın evine kapağı atmıslığını dusuneceklerdi ki, Meryem buna bile razı olabilirdi. Butun mesele, gece dusunduğunce,

su dolu bir hendekte boğulmus olmaması. Canı sağsa, varsın sehirli kızıyla evlensindi.

Oteki ağaları gibi onu da unutmaya calısırdı. Yeter ki canı sağ olsun, Al ah olum kederi vermesindi.

Dakur agorasını bitirip kalktı. Otekiler de kalktılar. Bir an once gidip kuskudan kurtulmalıydılar.

— Doğru bacı, doğru...

— Ne desek bos. En iyisi..

— Tabi canım.

İkindi gunesinin altında bahceciler capa capalı-yorlar, ya da oyle gorunuyorlardı. Kara haberi onlardan duymasındı kadın. Gelsin, haberi kendi versin, ağlasın, kendini yerden yere atsın, baygınlıklar gecirsindi.

Gozucuyla baktılar: Kadında hic bir keder izi yoktu. Calısmakta oldukları tarlanın kıyısından ağır ağır gecmisler, eve gitmislerdi. Tuhaf, hem de cok tuhaftı! Oğlu oldurulen bir ana boyle umur-suz mu olurdu? Maksadı, kara haberi "Dusman" bil430

diği komsularından gizlemek miydi? İstediğince gizlemeğe calıssın., biliyorlardı. Polis gelmis, haber vermis, hatta bir de kağıt

bırakmıstı. Diyap'taydı kağıt" Sisko Diyap'ta!

Meryem kaygıyla bakıyordu Dakur'a.

Dakur telasla bir oıgara yaktı.

Fattum ic gecirdi.

— Simdi ne yapacağız? dedi Meryem. Bildiği yoktu ki Dakur'un..

Fattum parlak bir fikir attı ortaya :

— Geldi, bulamadı, donup geri mi gitti acaba? Ucu, ellerinde olmadan, bakıslarını capa capalamakta olanlara cevirdiler.

Capa capalamakta olanlarsa oyle kızıyorlardı ki! Kadınlar, Sisko'yu boyuna sıkıstırıyorlardı:

— Gotur kağıdı ver. Ver de anlasın bildiğimizi!

Sisko Diyap sasırmıs kalmıstı. Kadınlar ne derlerse desinler, isterse onları dusman bilsin, gene de o da baskaları gibi anaydı. Bunoa insan varken, ne diye o goturecekti kağıdı? Kara haberi o niye verecekti?

— Hadi be Diyap emmi!

— Ohooo...

— Polisle konusan sen değil misin?

— Korkuyor musun yoksa?

— Korkuyoooor...

— Ayıp ayıp. Su kalıbı, kıyafeti goren de dev beller!

Sisko Diyap caresiz, genis kenarlı fotr sapkasını duzeltti. Duzeltti ya, gene de cekimserlik icindeydi.

Kalıp kıyafeti, gorenin dev bel emesi onemli değildi, onemli olan...

— Hadi be Diyap emmi, hadi be., ohooo!

Aniden duğmesine basılmıscasına davrgndı. Cebinden kağıdı cıkardı, tam gidecekti, baktı onlar bu yana geliyor. Ferahlıyarak durdu :

— Gelsinler bakalım..

Ne de olsa tek basına gidip haber vermek baskaydı, burda, kalabalıkla birlikte olmak baska!

Capacı kadınlar, Sisko Diyap'ı unutuverdiler. Geliyordu. Hepsini dusman bel iyen, gittiği yeri onlardan gizleyen kocakarı geliyordu. İyi ama, ne diye geliyordu? Madem biliyordu oğlunun olduğunu, boylesine rahat, sakin olmaması gerekirdi. Hani Kemal'i oteki oğul

arından cok sevdiği? Boyle mi severdi Kemal'ini? Kemal dedi mi, ağzından bin Kemal'i boyle mi dokerdi?

Kimseye bir sey demiyordu Sisko Diyap ama, kadının henuz kara haberden bilgisi yoktu. Olsa, imkanı

yok, kendini yerden yere atar, debelenirdi!

Kazmalara dayanılmıs, heyecanla bekleniyordu gelmeleri. Bakalım nasıl bir tepki gosterecekti kara haberi isitince?

Meryem onden yuruyordu. Ardında Dakur, en arkada da Fattum. İyice yaklastıkları sıra, elinde polisin verdiği kağıtla Sisko Diyap one cıktı. Meryem, oğlunun gelip gelmediğini tam soracaktı ki. Sisko Diyap genis kenarlı fotr sapkasını cıkarıp :

— Basın sağ olsun Meryem, dedi. Al ah baska keder vermesin!

Elindeki kağıdı uzattı:

— Bir polis geldi siz gittikten sonra. Bunu verdi. Karakola gidecekmissin!

Meryem yutkundu, iki yanına baktı, sonra fersiz gozlerini Sisko Diyap'a cevirdi:

— Basım mı sağ olsun Diyap? Diyap da sasalamıstı:

— Ne yapalım, kaderi boyleymis. Cok acındık amma...

— Kime? Oğluma mı? Kemal'e mi acındınız? Yoksa oğluma bir sey mi oldu?

Sisko Diyap'ın yakasına yapıstı: — Oldu mu, Diyap? Oğlum oldu mu? Oevap ver: Oldu mu oğlum?

Sisko Diyap'ın bası onune dustu.

Her sey anlasılmıstı. Bir an tarlaları korkunc bir cığlık dolastı. Sonra iplerini koparmıscasına, kalabaliktan

sıyrılıp avaz avaz kosmaya basladı. Sacını basını yoluyor, ustunu basını parcalıyor, korkunc cığ-iıklarıysa ta uzaklarda yankılar yapıyordu.

Fattum'la babası, butun bahceciler ardından kostular. O, sehrin yolunu tutmus, camurlara, su birikintilerine bata cıka kosuyor, kosuyordu. Oyle guclenmisti ki, kosarak sehre gidecek, sehrin kanlı

disleri arasından oğlunun kanlı cesedini cekip alacak, ne olursa olsun oğlunu, ciğeri Kemal'ini bağrına basacak, belki de onunla birlikte mezara girecekti.

Birden camurlara yuvarlandı. Kalkmak istedi, gene kaydı. Fattum'la otekiler yetistiler. Gozleri yuvalarından uğramıs, yer yer camur icindeki yuzu korkunc bir hal almıstı.

— Bırakımın, tutmayın beni, bırakın! Bırakmadılar.

— Yavrum, Kemal'im, bir tanem!

Sonra bir cozulme, bir gevseme... Fattum'la otekilerin kol arında bayıldı. Kus kadar hafifti. Huğunun onune tasıdılar. Herkes isini bırakmıs, yardımına kosmustu. Camurlar icindeki, sırılsıklam ustunu basını

soydular, kurularını giydirdiler. Dedikodu unutulmus, kadınlar tek yurek, tek caba halinde sağa sola kosusuyor, ona faydalı olabilmek icin adeta yarısıyorlardı.

Fattum'un aklına bir ara icerdeki masa uzerinde duran Coban marka kolonya, Kemal'in kolonyası geldi.

Bir kosu, odadan iceri daldı. Kemal'in duvarda asılı karakalem portresiyle karsılasarak durdu.

Unutmustu. Sendeledi, sedire kapandı. Hıckırıyor,omuzları sarsıla sarsıla hıckırıyordu.

XVII.

Gul u'nun kolu kanadı karılmıstı. Gunlerdenberi yarı baygın yatıyor, boyuna Kemal'i sayıklıyordu. O

gecenin dehsetinden kurtulamamıstı. Analıkları, yabancı kadınlar bir an basından ayrılmıyor, oğutlerinden gecilmiyordu ama, kulağına soz girdiği yoktu. Ağzından tek lakırtı cıkmıyor, kimsenin yuzune bakmıyor, bakmak gelmiyordu icinden.

Sorusturmada bile pek bir sey soylememisti.

Sorusturmada asıl notu berber Resit almıstı:

— Ben, demisti, ifademi Al ah icin vereceğim. Surda bir yabancıyım mesela... Ei mi vicdanıma koyup...

Al ah icin de elini vicdanına koymustu:

Cemsir'in kızı Gul u, buyuk ciftci, adı dil ere destan, yedi duvelin bilip, tanıyıp, saydığı Muzaffer beyin yiğenine sozluydu. Fabrika makine dairesinde calısan yağcı Kemal'se, aynı fabrikada iscilik yapan kıza gozunu takmıs, ardını bırakmıyor, kız kendine verilmezse kan dokeceğini soyluyor, korkunc haberler gonderiyordu. Hatta o gun, yani kızın kardesinin bu cinayeti istemiye istemiye islediği gun, kafayı

cekmis, eve taarruz etmis, evin kapısını ma-pısını sokup atmıs, bu da yetmezmis gibi kızın babasını, kardesini, hatta o sırada evde bir misafir bulunan berber Residi bile yumruklamıstı. Bunun uzerine kızın kardesi de, genc cocuk, atesli cocuk tabi, dayanamamıs, fabrika mudurunun karısından onartmak icin alıp, sırf raslantı, uzerinde nasılsa bulunan tabancayı cekmis...

Ortadaki delil ere gore mahkeme, Hamza'nın yasının kucukluğunu de goz onunde tutarak, oteki hafifletici sebeplerle birlikte, dort yıl hapis cezası vermisti.

Ne olursa olsun ucuz kurtulduklarına inanıyorlardı. Hamza'nın ceza evine yol andığı gunun aksamı kara kara dusunen Cemsir'in koluna giren Resit:

— Ne dusunyorsun kurban? demisti. Yarın as-ri ceza evine gider, iki sene sonra gene dizinin dibinde.

Evlat, boyle gunde lazımdır. Sana ote dunyada sefaat edecek değil ya!

İlk gunlerin yadırgılığı gectikten sonra Hamza ceza evine alısmıs, sağı solu, girdiyi cıktıyı bellemis, cay, kahve esrarlı cıgara alemlerine katılıp, ceza evi usulu, iyi bir tesbih uydurmus, avluda afili voltalar atmaya baslamıstı.

İlk zamanlar: "— Seytana uyduk. Bir kazadır oldu.." derken, sonraları ağzı değismeye basladı: "—

Esasta vaziyet baska.. Ulan dedim, bicimli ol, anam avradım olsun seni ciğ gibi yerim, dedim. Amman Hamza ağa, ben ettim sen etme. Tobe vallaha, bir daha kızın ardında gorursen cek vur, dedi. Meğer dalga gecermis biznen. Lan biz oynanacak, dalga gecilecek adammıyız? Tabancamı cektim, beynini parcaladım"

Bir gun soyle bir olay oldu. Hamza gene islediği cinayeti anlatıyordu:

— ......anca bir haber calındı kulağıma, bacımın ardında dolanıyormus... Tepem attı efendi. Biz, bacısının drdında dolanılacak adam mıyız? Yer miyiz bunu? İki paralık bir oğlan bacımızın ardına dussun... olur mu? Kitaba sığar mı? Karnım almadı efendi, tobe... Bir dostum var, kocca fabrikanın mudurunun avradı. Beni nasıl seviyor, bildiğin gibi değil. Ol deyim anide olur. Oyle avrat ki...

Cesitli cinayetlerden yirmi dort yıla hukumlu İbrahim sozun tam burasında basını yorgandan cıkarıp:

— Hanginiz hanginizin avradıydınız?
diye sorunca, kahkahalar yukseldi.
Hamza'nm duru beyaz yuzu al gibi kızardı. Bugune bugun "Kıtabden yatıyordu. Dağ gibi delikanlıyı

cekip vurmus, daha doğrusu, cir gibi yemisti.
— Ne demek o? diye efece sordu.
Yirmi dort yıllık İbrahim gunlerdir tutuluyor, bir pundunu arıyordu zaten. Yataktan don paca fırladı, karsısına dikiliverdi:
— Ne demek o mu?
— Oyle ya, ne demek?
İbrahim yukardan asağı bir, bir daha!
Hamza yuvarlandı. Kalkarken bir daha!
Sonra da tekme/sil e, tokat... Yerlerde yuvarlanıyordu. Neye uğradığını sasırmıstı. Kolu kanadı kırılmıs, ufalmıs, gulunc duruma dusmustu.
İbrahim:
— İnek, dedi. Dun bir, bugun iki. Dayı mı kesildin basımıza?
Hamza yatağı kıyısına cokmus, ağlıyordu. İbrahim sıkıladı:
— Bir daha surda burda cart curt etttiğini duymayım ha!
Hıckırıyor, karsılık veremiyordu. İbrahim ayağıyla durttu:
— Sana soyluyorum!
Korku dolu gozleriyle yas yas baktı:
— Buyur!
— Bir daha duymayım surda burda cart curt ettiğini..
Duymazsın. Duyarsam? Duymazsın. Duyarsam lan?
Tekme korkusuyla toparlanarak: — Gene dov, dedi.
O gunden sonra Hamza, yirmi dort yıla hukumlu kaatil İbrahim'in cevresinde pervane kesildi. İbram abi" asağı, "İbram abi" yukarı. Yatağını da İbrahi-min yatağı yanına tasımıstı. Yemeklerini birlikte yiyor, cayı kahveyi birlikte iciyor, Hamza'nm sık sık gelen ziyaretcilerine birlikte cıkıp, birlikte konusuyorlardı.
Mudurun karısının iki gozu iki cesme, cesit cesit hediyelerle geliyordu. Ağlamaktan goz kıyılarında mor halkalar peydahlanmıstı. "— Hamza'cığım" diyordu, "— ah Hamza'cığım, ben sensiz ne yapacağım dort yıl?"
İbrahim bıyıkaltından guluyordu:

":— Uzulme abla, Gun doğmadan neler doğar.. Yarın bakarsın Asri ceza evine gider, yahut Demirkıratlar

basa gecer, af cıkar. Dur bakalım... Uzme kendini"

Kadln kesenin ağzını iyice acmıstı. Basta İbrahim, gerekenleri memnun ettikten sonra, yalvarıyor-du:

— Nolursunuz Hamza'ma iyi bakın, yalvarırım! İyi bakılıyordu.

. Yirmi dortluk İbrahim gece gunduz, yanından bir an bile ayırmıyordu, "Meydancı" denilen, hırsızlıktan

hukumlu iki hizmetci yemeklerini pisiriyor, yataklarını serip topluyor, caylarını kaynatıp kahvelerini ayaklarına getiriyorladı, Hatta aptesaneye ibriklerini bile bunlar doldurup goturuyor, aptesane kir-liyse bunlar yıkayıp temizliyorlardı.

. Keyifleri beyde yoktu! ,

Coğu kez Hamza, basına mor ipekten pusu sarıyor, pusunun puskul u uounu sol kasına doğru dusurerek, cok guzel bir kızı hatırlatıyordu.

Boyle zamanlarda delikanlının seyrine doyum olmuyordu. Baska koğuslardan da "Erbap"lar gelince, İbrahim fena halde kıskanarak cıldırıyor, emrediyordu:

"— Cıkar o pusuyu lan"

"— Peki İbram abi.."

Cıkarıveriyordu.

Dil ere destan olmustu. Geceleri duslere giriyor, "Hamza" değil. Ayvaz diye sozu ediliyordu.

Arada babasıyla berber Resit de geliyordu ziyaretine. Hediye filan getirdikleri yoktu. Mudur karısının cocuğu hemen hemen kus sutuyle beslediğini biliyorlardı.

Hamza da zaten onlardan hic bir sey istemiyordu:

"— Siz kendi dalganıza bakın. Benim burda keyfim beyde yok. İbram abiyle yan bakana yan takıyoruz.

Oyle değil mi İbrahim abi?"

Berber Residin hic gozu tutmadığı bu gaga burunlu, ince uzun, ama sırım gibi otuzluk adam, bıyık altından guluyordu:

"— Benim canım sağken sana burda kimse dm diyemez"

Resit caresiz karsılık veriyordu:

"— Eferim, oyle olmalı. Burası hazret-i Yusuf mekanı. Burda erkekler yatar. Sen adi suctan dusmedin, kıtallikten dustun bugune bugun. Namus meselesi... Yarın bacını da uğurlarsak ciftliğe..."

"—Sahi, ne oldu o mesele?"

Goğsune ovucunun iciyle gururlu gururlu vuruyordu:

"— Evel Al ah, sonra ben! Benim canım sağ olduktan sonra..."

"— Ne diyor?"

"—Kim"

"—O. Gul u?"

"—Hic. Kolu kanadı kırıldı iyice. Ben demedim miydi? Fel ah oğlu aradan cıkmazsa bu is duzelmez demedim miydi?"

"— Hala, istemem mistemem demiyor mu?"

"— Bir sey dediği yok. Arpacı kumrusu gibi dusunup duruyor. Dusunsun, gecer. Yavas yavas unutur.

Yol yoluyla orman da baltayla. Ben bunu bilir bunu soyierim! Sonra, enisten, Ramazan bey..."

Hamza gururla:

"— Ne diyor?"

"— Ne desin?"

"—Nasıl vurduğumu anlataydın gayri..." "—Anlatmam mı?"

"— Ne dedin? Kanına dokandı, tabancasını bir cekti... mi dedin?"

"— Orası lazım değil. Beni bilmez misin? Al adım, tel edim, pul adım..."

"—Ask olsun bizim kayına demistir gayri..." "— Demez mi?"

"—Oyle asilzade, kabadayı bir eniste... İsitmis ki kaynı vukuat islemis, atlayıp gelmez mi?

O gun Zaloğlu gercekten de geldi. Dayısından asırdığı bes, altı paket ucu yaldızlı Sipahi cigarası, balık yumurtası, cay, kahve, seker, et...

Alabildiğine heyecanlıydı:

— Yasa kaynım, bravo. At da sana avrat da! Hindi gibi kabaran Hamza:

— Tabi yahu eniste, karsılığını verdi, ne belledin? Olduk mu? Nerden baksan iki paralık bir amele parcası. Sonra, sen ortada yokken ben neciyim? Senin malının bekcisi değil mi?

— Eksik olma. Nasıl rahatın?

— Rahatım mı? (Guldu) Enisteme hele yahu. Bizim rahatımız nasıl olur? Kim bizs dm diyebilir?

— Yasa! !"

— Yan bakana yan takarız tekmil. Oyle değil mi İbram abi?

İbrahim basını salladı:

— Cok yaman senin bu kayınca bey. Hapisa-nenin Ali kıran bas keseni oldu Al ahıma...

Hamza:

— Sıkıntımız bes, rakı! dedi. Rakı da olsa, insan sittin sene yatar burda!

Zaloğlu fısıldadı:

— Avrat? Avrat dalgası? Hamza ic gecirdi:

— Sorma eniste.. Geberiyorum ya, hasbi geciyorum. Neden? Cunku, yiğit boyle gunde beili olur. Yiğit dediğin, eline, beline diline sahip olaeak!

, İbrahim goz kırptı elinde olmıyarak:

— Canım isin o tarafını idare ediyoruz iste.. Zaloğlu merakla sordu:

— Asri aeza evi filan?

— Valla eniste hepsi olacak sayende. Cezamın ucte birini doğru durust yatayım hele... Ondan sonra gonderecek Mudur bey. Yani senin anlıyacağm, Fel ah oğlu cir gibi yendi!

Goz kırptı:

— Ben burdan cıkınca dunyanın Al ahını sasıracağız değil mi?

— Bak hele bak!

— Atlayıp atlayıp İstanbul'a?

— Tamam.

— Sut beyaz avratlar?

— Sozu mu olur?

— Yan bakan olursa?

— Yan takarız be kaynım, sen emret. Yeter ki gunler gecsin, cık!

Gunler ağır ağır, ama gene de zorla geciyordu. Geciyordu ya, yanıp tutustukları Hamza'ya ulasamayan, yirmi dortluk İbrahimeyse ifrit olanların dedikodusu rahatlarını kacırmaya baslamıstı: Ne olacaktı bu isin sonu? Herif gece demiyor, gunduz demiyor,nikahlı karısıymıs gibi... Kimseye de aldırdığı yoktu.

Yani ne? Geyik imiydiler?

Hamza bir gun İbrahim'in kıskırtmasıyla koğusta ana avrat bastı kufuru.

— Bana hic kimse karısamaz; dedi. Hic kimse benim keyfimin kahyası değil!

Sonra da İbrahimin boynuna sarılıp cokuk avurtlarını optu.

Sarı sarı parııyan ufacık gozleri, avurtları cokuk kuru yuzu, sivri cenesiyle kurdu hatırlatan İbrahim memnun, guldu. Koğus halkına gururla baktı: "—Goruyorsunuz ya, ne yapsanız, ne deseniz, ardımızdan ne kadar atsanız bos. O bana asık, ben ona" demek istiyordu.

Mesele kalmamıstı. Ha ayni yatakta yatmıslar, ha yatmamıslar.

Ceza evi hamamında bile birlikte yıkanıyorlardı! O gun berber Resit, ufacık gozlerinde sevinc, geldi, mujdeyi verdi:

— Tamam! Hamza anlamadı:

— Ne tamam?

— Bacın razı oldu.. Sevincle calkanarak:

— Oldu mu? Deme Resit emmi?

— Oldu ki ote bile gecti..

— Ne diyor?

— Ne diyecek, nasıl bilirseniz oyle yapın diyor...

Hamza sevincten yerinde duramıyordu. Nasıl stsvinmezdi ki, kız kardesi Muzaffer beyin dil ere destan ciftliğine gelin gidiyordu! Artık karada olum yoktu ona. sozlerinin onunden koca ciftlik, iriyarı Muzaffer bey, buğday harmanları, goz alabildiğine beyaz,

bembeyaz patlamıs pamuklarıyla tarlalar gecti. Beyin su gibi akan pırıl pırıl kocaman hususi'si, suruler, atlar, itler, inekler, kalaylı bakraclarda yeni sağılmıs, dumanı ustunde, sutler, yayıktan yeni cıkmıs tereyağları, kaymak tapsileri... Burdan cıkınca o da bu ciftliğe yanlıyacaktı. Daha simdiden bacısının ciftliği sayılırdı. Cok değil on yıl sonraysa gercekten bacısının olacaktı!

O gece koğustakilere cay, kahve, hatta esrarlı cigara ikram etti. Yirmi dortluk İbrahim bağlama caldı.

Yakıstıranlar oyun oynadılar. Muhabbet gece yarısından cok sonralara dek surdu. Hamza, ona cok yakısan, onu, erkekten cok guzel bir kıza benzeten mor pusuyu gene Koroğlu'nun Ayvaz'ı gibi basına sarmıs, pusunun puskul u ucunu sol kasına dusurmustu. Esrarlı cigaranın dalgasıyla kalkıp, tombul kalcalarıyla kıvıra kıvıra

oynamaya baslayınca, İbrahim cilaya, yani aska gelmis, bağlamanın tellerini koparmıs, sonra da bağlamayı koğus betonunda parcalamıstı.

Hamza kosmustu:

— Ne yaptın İbram abi?

İbrahim ne yaptığını biliyor muydu ki:

— Kırdım, parcaladım bağlamamı..

— Niye? Yazık değil mi?

— Sana bin, on bin bağlama feda olsun!

Hamza da cosmus, İbrahimin boynuna sarılmıstı.

Sonra gene koğus halkına kimbilir kacıncı kez tavsan kanı caylar demletilmis, arkasından kahve, cigara paketleri atılmıstı ortaya.

Hamza, muhabbetin iyice koyulastığı sırada anlatmaya baslamıstı:

— Enistem deyip gecmeyin. Bir dayısı var, herif enine, boyuna adam ki tıpkı Zaloğlu! Bir tarihte, iki mi, uc mu, pasa, dan dun etmis. Demisler senin beyliğin, ciftlik sahaplığın bize vızgelir. Pasalar amma, bilmem hangi padisehm dağ gibi pasaları. Enistemin dayısıdır, demis: eeey pasalar, ne demek istiyorsunuz? Kactan asağı olmaz? Hık mık demeye kalmamıs, enistemin dayısıdır iskemleyi arkalığından

tutup pasaların kafasıdır diye vurunca, pasalar duman! Herifi bir gorseniz, korkudan dudaklarınız ucuklar anam avradım olsun. Onun gibi adam mı var? O tarlalar, o evler o konaklar... Karun serefsizim.

Enistem dersen, bizim İbram ağa gordu, nasıldı İbram ağa?

İbrahim esrarlı cigaranın mastorluğu icinde:

— Halis Zaloğlu, dedi. İnsan gorunce cekiniyor..

Hamza sasaladı:

— Kim? Enistem mi? Laf karıstırdı:

— Tabi enisten. Bunun enistesi gibi var mı? Gene de sordu:

— Enistemi dısardan tanırsın değil mi?

— Bak hele bak. Muzaffer beyin yiğeni Ramazan bey de, orda dur. Nasıl tanımam? Kim tanımaz?

— İki sene sonra burdan cıkınca onların ciftliğine gidecem iste ben. O ciftlik bizim sayılmaz mı?

— Sayılmaz olur mu? Enistenin dayısının ciftliği..
— Dayısı olunce?
— Ciftlik yiğenine kalır kanunan!
Keyifle usteledi:
— Yeğeni kim?
— Enisten!
— O kadaaar...
Dalmıstı. Muzaffer beyin pırıl pırıl hususisinin direksiyonundaydı. Simdi direksiyon kul anmayı
bilmiyordu
ama, o zaman oğrenecekti ister istemez. Yani oğreneceği zamanlardan bir an, bir dilim. Basında altı
parcalı kasket, dirseklerine dek sıvalı kol an, pufur pufur gidiyordu. Hem de doğru İstanbula! Bir takım renkli kart postal arla, sinemada gorup kafasında canlanan İstanbul'a..
İc gecirdi:
— Bacım diyor ki, Hamza diyor, kardasım. Cift-lik benim değil, senin. Sen benim biricik kardasım-sın.
Bu dunyada benim senden baska kimim var?
İbrahim kısiıı gozlerini Hamza'ya dikmis, "— Kendi boylesine guzel, bacısı kimbilir ne afet-i devrandır"
diye geciriyordu.
Yavas yavas Hamza silindi, ya da Hamza, az daha değisip kız haline girdi. İbrahim bu kızı kol arının arasına aldı, oksamaya basladı. Esrarın verdiği dalgayla da ici kotulenerek yatağa kapanıp kaldı.
— Ne oldu İbram ağaya be?
— Esrar carptı galiba!
Koğusun tecrubelileri uzerinde durmadılar:
— Mastor oldu eanım, korkacak bir sey yok.. İbrahim, el birliğiyle yatağına yatırılıp, yorgan uzerine cekildi.
Mil et yarıda kalan konusmasının surmesini istiyordu:
— Sonra Hamza ağa?
İbrahim'in yokluğundan faydalanan "Erbap", Hamza'nm cevresine daha bir sokulmuslardı.
XVIII.

Gul u, boyun eğmekten baska caresi kalmadığı icin, "—Peki" demisti, ≪]peki amma, ben de Gul-lu'ysem

o soytarıya avrat olmam"

Berber Resit ağzını kapamıstı:

— Kızım, yavrum, evladım... # Ona da ayrıca tepesi atmıstı:

— Kızımı, yavrumu, evladımı yok! Benim arslan gibi sevgilimi hakladınız, ben de Gul u'ysem sizin basınıza oyun komaz cıkarırım!

Varsın cıkarsındı. Butun mesele, kızın teslimi, geriye kalan bes yuzun alınmasıydı. Bes yuz alındı da kız ciftliğe yol andı mı, mesele kalmıyaeaktı. Bu bes yuzun de gene bir yuzluğu herhalde ve elbette Residin olacaktı. Butun mesele buradaydı!

Kız ne pahasına olursa olsun ciftliğe gitmeliydi!

Gidecekti de. Gozlerinin onunde sevgilisinin oldurulduğu bu evden, bu evin insanlarından nefret ediyordu. Bunalıyordu buranın havasından. Hele uc analığıyla kuru Residin kuru karısının dırdırmdan il allah demisti.

Ciftliğe gider, bu havadan, bu evin insanlarından kurtulurdu ama, sonra? Nikahlısı olacak o soytarıyla ne yapacaktı? "—Hic" diyordu. ≪]Ona avrat olmam, dunya duyaya gecse olmam ona avrat. O ne ki?

Bir sıkımlık eanı var. İnsan onu bir tokatta yıkar be"

Kemal gun gectikce icinde buyuyup, yucelesi-yordu.

O geceyi hic unutmıyacaktı!

Kapıyı filan rezelerinden sokup nasıl da arslan-lar gibi yetismisti! Sovan erkeği babasını, Hamzayı, Residi

birer yumrukta nasıl da devirmisti!

Unutamıyor, unutamıyordu. Geceleri duslerine giriyor, gunduzleri aklından cıkmıyordu. O, duslerine girip, aklından cıkmadıkca da, otekine "Koca" de-miyecekti!

O gun, yağmur yuklu bulutların gokyuzunu sımsıkı kapladığı, bunaltıcı bir gundu; yıl ar yılı hic bir motorlu aracın, semtine bile uğramadığı harap mahailenin daracık sokaklarında, boyaları yer yer dokulmus bir taksinin guclu homurtusu duyuldu. Yalın ayaklı, donsuz, etekleri sakıldaklı, coğunun gozleri trahomlu bir alay cocuk kosustular. Taksinin cevresini aldılar. Sonra elele vererek bayram sevinci icinde costular. Yaygaracı bir cocuklar ordusu kalabalığı halindeydiler. Yalnız cocuklar mı?

Buyukler de ayni sevinci paylasıyorlardı. Eğri, yamık cerceveli pencerelerde yaslı, genc kadın basları

birbirini ciğnercesine dısarıyı, daha cok da dısarda bekleyen taksiye bakıyorlar, cesitli fikirier ileri suruyorlardı.

Kendi kendine nasıl gidiyordu?

Benzini neresinden konuyordu?

Suyu? Suyu ya?

Lastiği patlarsa nasıl yamanıyor? Nasıl sisirili-yordu?

Onlar da belliyebilirler miydi surmesini? Kuru karısı da ordaydı: Atı, treni gecebilir miydi?

Taksi tam da Cemsir'lerin avlu kapısı onunde durmustu. İlkin berber Resit, ardından dusunceli dusunceli

Cemsir, Mamo, en arkadan da Yasin ağa inmislerdi. Zaloğlu, soforun yanındaydı. O da indi bir ara.

Kırpık bıyığından baska her yanı bilindiği uzereydi: Pırıl pırıl cizmeleri, belinde kusağı, tabancası, cebinde sustalısı...

Berber Resiften baskası dısarda kalmıstı. Oysa sevinc ve heyecandan birbirine dolasan bacaklarıy-'a avluyu gecmis, kapı onunde bir sure gezindikten sonra, sabırsızlıkla dalmıstı odaya:

— Haydi, neredesiniz? Kuru karısı da ordaydı:

— Hazır Resit ağa hazır..

Gul u'nun burnunu tutsalar canı cıkacaktı. Sertce bakmıstı kuru karıya:

— Nedir hazır oları? Resit:

— Geldik kızım, taksi getirdik senin icin, hususi...

— Sen mi getirdin?

— Hasa. Onlar!

— Onlarmıs. Basıma tuğ dikecekler sanki.. Berber Residin aklı gitti: "—Sakın bir terslik cıkarmaya kalkmasın kancık?"

— Gitmeyecek misin yani? Gul u gene parladı:

— Giderim gitmem, sana ne? Size ne ? Nedir telasınız?

Bozulmustu:

— Hic evladım, ne olsun? Bize gore hava hos. Bizimki...

Gul u dinlemedi. Analıklarıyla otekilerin imrenen bakısları onunde, oz anasının yatağına gitti, ağlıya-rak diz coktu, kadının sarılıktan hala sapsarı yanaklarını optu optu.. O da kızını hıckırıklar icinde sarmıs opuyor, kokluyordu. Uzun uzun ağlasıp opustukten

sonra kalktı, orada kalanların hic birine "—Hosca kalın" bile demeden, koltuğunda bohcası, merdiveni ofkeyle indi.

Avluda berber Resit yanına sokuldu:

— Bohcanı bana ver, dedi.

Gul u bakmadı bile. Hızlı adımlarla avluyu sertce gecti. Ağlamıyordu artık. Nefretle catılmıs kasları, sımsıkı dudaklarıyla kinden bir heykeldi sanki.

Taksinin yanına gelince, Zaloğlu arabanın kapısını actı:

— Buyurun!

Bakmadı bile. Girdi, koseye buzuldu, basını kol arı arasına alıp basladı hıckırmaya.

Zaloğlu, etekleri zil calarak, soforun yanına gecmisti.

Berber Resit yenilenmeyen bir yuzsuziukle taksinin kızdan yana olan penceresine kosmustu. Gene basladı:

— Kızım, yavrum, evladım... Ele gune karsı, aman deyim ha!

Cemsir'se, vukuat gecesinden beri busbutun ufalmıs, durgunlasmıstı. Bir kıyıda bir golge gibi dikiliyordu, ne yapması gerektiğini kestiremiyordu.'

Bir ara yanına Yasin ağa sokuldu. Avucuna, dorde katlı butun bir bes yuz liralık sıkıstırdı. Bunun uzerine

kendine gelen Cemsir, once paraya sonra Yasin ağaya baktı.

— Sağ ol, dedi saskınlıkla.

Yasin ağa duymadı. Arabaya atladı:

— Haydi hosca kalın! Berber Resit yaklastı arabaya:

— Gule gule Yasin ağa. Uğurlu kademli olsun. Bundan boyle Gul u bizim değil sizin. Yolunuz acık olsun!

Taksi, cocukların yaygaraları arasında ağır ağır yurudu. Koseyi donup gozden tam kaybolmustu ki, Resit

Cemsir'in yanına kostu, merakla sordu:

— Parayı bir tamam aldın mı kurban?

Adeta porsumus Cemsir, aldım anlamına basını salladı.

— Hani? Ver bakim! Aldı.

— Butunmus. Gidip bozdurak hadi! Cemsir nedenini kavrıyjpmadı birden:

— Niye?

— Bana para vermiyecen mi? Cemsir unutmustu. Berber Resit,

taksinin kaybolduğu köşeye döndüler.
— Birinci Cilt